PREAMBUŁA

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL BELGÓW, PREZYDENT REPUBLIKI CZESKIEJ, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA DANII, PREZYDENT REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC, PREZYDENT REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI GRECKIEJ, JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL HISZPANII, PREZYDENT REPUBLIKI FRANCUSKIEJ, PREZYDENT IRLANDII, PREZYDENT REPUBLIKI WŁOSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI CYPRYJSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI LITEWSKIEJ, JEGO KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ WIELKI KSIĄŻĘ LUKSEMBURGA, PREZYDENT REPUBLIKI WĘGIERSKIEJ, PREZYDENT MALTY, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIDERLANDÓW, PREZYDENT FEDERALNY REPUBLIKI AUSTRII, PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI SŁOWENII, PREZYDENT REPUBLIKI SŁOWACKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI FINLANDII, RZĄD KRÓLESTWA SZWECJI, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

INSPIROWANI kulturowym, religijnym i humanistycznym dziedzictwem Europy, z którego wynikają powszechne wartości, stanowiące nienaruszalne i niezbywalne prawa człowieka, jak również wolność, demokracja, równość oraz państwo prawne,

WIERZĄC, że Europa, zjednoczona po gorzkich doświadczeniach zamierza wciąż podążać drogą cywilizacji, postępu i dobrobytu, dla dobra wszystkich jej mieszkańców, także tych najsłabszych i najbardziej poszkodowanych; że zamierza pozostać kontynentem otwartym na kulturę, wiedzę i postęp społeczny; oraz że zamierza pogłębiać demokratyczny charakter i przejrzystość swojego życia publicznego, a także dążyć do pokoju, sprawiedliwości i solidarności na świecie,

PRZEKONANI, że narody Europy, pozostając dumne ze swojej tożsamości narodowej i historii, zdecydowane są pokonać dawne podziały oraz, zjednoczone jeszcze silniej, ukształtować wspólną przyszłość,

PRZEKONANI, że „zjednoczona w różnorodności" Europa daje im najlepszą możliwość dalszego prowadzenia, w poszanowaniu praw każdej jednostki i ze świadomością odpowiedzialności wobec przyszłych pokoleń i naszej Planety, ogromnego przedsięwzięcia, które uczyni ją uprzywilejowanym obszarem ludzkiej nadziei,

ZDECYDOWANI kontynuować dzieło dokonane w ramach Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie i Traktatu o Unii Europejskiej poprzez zapewnienie ciągłości dorobku wspólnotowego,

WDZIĘCZNI członkom Konwentu Europejskiego za przygotowanie projektu niniejszej Konstytucji w imieniu obywateli i państw Europy,

POWOŁALI JAKO SWYCH PEŁNOMOCNIKÓW:

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL BELGÓW,

Guy VERHOFSTADT
Premier

Karel DE GUCHT
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI CZESKIEJ,

Stanislav GROSS
Premier

Cyril SVOBODA
Minister Spraw Zagranicznych

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA DANII,

Anders Fogh RASMUSSEN
Premier

Per Stig MØLLER
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC,

Gerhard SCHRÖDER
Kanclerz Federalny

Joseph FISCHER
Minister Spraw Zagranicznych oraz Wicekanclerz Federalny

PREZYDENT REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ,

Juhan PARTS
Premier

Kristiina OJULAND
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI GRECKIEJ,

Kostas KARAMANLIS
Premier

Petros G. MOLYVIATIS
Minister Spraw Zagranicznych

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL HISZPANII,

José Luis RODRÍGUEZ ZAPATERO
Przewodniczący Rządu

Miguel Angel MORATINOS CUYAUBÉ
Minister Spraw Zagranicznych i Współpracy

PREZYDENT REPUBLIKI FRANCUSKIEJ,

Jacques CHIRAC
Prezydent

Jean-Pierre RAFFARIN
Premier

Michel BARNIER
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT IRLANDII,

Bertie AHERN
Premier (Taoiseach)

Dermot AHERN
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI WŁOSKIEJ,

Silvio BERLUSCONI
Premier

Franco FRATTINI
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI CYPRYJSKIEJ,

Tassos PAPADOPOULOS
Prezydent

George IACOVOU
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ,

Vaira VĪĶE FREIBERGA
Prezydent

Indulis EMSIS
Premier

Artis PABRIKS
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI LITEWSKIEJ,

Valdas ADAMKUS
Prezydent

Algirdas Mykolas BRAZAUSKAS
premier

Antanas VALIONIS
Minister Spraw Zagranicznych

JEGO KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ WIELKI KSIĄŻĘ LUKSEMBURGA,

Jean-Claude JUNCKER
Premier, Ministre d'Etat

Jean ASSELBORN
Wicepremier, Minister Spraw Zagranicznych i do spraw Imigracji

PREZYDENT REPUBLIKI WĘGIERSKIEJ,

Ferenc GYURCSÁNY
Premier

László KOVÁCS
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT MALTY,

The Hon Lawrence GONZI
Premier

The Hon Michael FRENDO
Minister Spraw Zagranicznych

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIDERLANDÓW,

Dr. J. P. BALKENENDE
Premier

Dr. B. R. BOT
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI AUSTRII,

Dr. Wolfgang SCHÜSSEL
Kanclerz Federalny

Dr. Ursula PLASSNIK
Federalny Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

Marek BELKA
Prezes Rady Ministrów

Włodzimierz CIMOSZEWICZ
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ,

Pedro Miguel DE SANTANA LOPES
Premier

António Victor MARTINS MONTEIRO
Minister Spraw Zagranicznych i Wspólnot Portugalskich za Granicą

PREZYDENT REPUBLIKI SŁOWENII,

Anton ROP
Przewodniczący Rządu

Ivo VAJGL
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI SŁOWACKIEJ,

Mikuláš DZURINDA
Minister Spraw Zagranicznych

Eduard KUKAN
Minister Spraw Zagranicznych

PREZYDENT REPUBLIKI FINLANDII,

Matti VANHANEN
Premier

Erkki TUOMIOJA
Minister Spraw Zagranicznych

RZĄD KRÓLESTWA SZWECJI,

Göran PERSSON
Premier

Laila FREIVALDS
Minister Spraw Zagranicznych

JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

The Rt. Hon Tony BLAIR
Premier

The Rt. Hon Jack STRAW
Sekretarz Stanu do spraw Zagranicznych i Wspólnoty Brytyjskiej,

KTÓRZY, po wymianie swych pełnomocnictw uznanych za należyte i sporządzone we właściwej formie, uzgodnili, co następuje:

CZĘŚĆ I

TYTUŁ I

DEFINICJA I CELE UNII

Artykuł I-1

Ustanowienie Unii

1. Zainspirowana wolą obywateli i państw Europy zbudowania wspólnej przyszłości, niniejsza Konstytucja ustanawia Unię Europejską, której Państwa Członkowskie przyznają kompetencje do osiągnięcia ich wspólnych celów. Unia koordynuje polityki Państw Członkowskich, zmierzające do osiągnięcia tych celów, oraz wykonuje w trybie wspólnotowym kompetencje przyznane jej przez Państwa Członkowskie.

2. Unia jest otwarta dla wszystkich państw europejskich, które szanują jej wartości i zobowiązują się je wspólnie wspierać.

Artykuł I-2

Wartości Unii

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

Artykuł I-3

Cele Unii

1. Celem Unii jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej narodów.

2. Unia zapewnia swym obywatelom przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych oraz rynek wewnętrzny z wolną i niezakłóconą konkurencją.

3. Unia działa na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysoki poziom ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego. Unia wspiera postęp naukowo-techniczny.

Zwalcza wyłączenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość i ochronę socjalną, równość kobiet i mężczyzn, solidarność między pokoleniami i ochronę praw dziecka.

Wspiera spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz solidarność między Państwami Członkowskimi.

Szanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową oraz zapewnia ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego Europy.

4. W stosunkach zewnętrznych Unia umacnia i popiera swe wartości i interesy. Przyczynia się do pokoju, bezpieczeństwa, stałego rozwoju naszej Planety, do solidarności i wzajemnego szacunku między narodami, do swobodnego i uczciwego handlu, do wyeliminowania ubóstwa oraz do ochrony praw człowieka, w szczególności praw dziecka, a także do ścisłego przestrzegania i rozwoju prawa międzynarodowego, w szczególności zasad Karty Narodów Zjednoczonych.

5. Unia dąży do osiągnięcia swych celów właściwymi środkami, w zależności od zakresu kompetencji przyznanych jej na mocy Konstytucji.

Artykuł I-4

Podstawowe wolności i niedyskryminacja

1. Unia zapewnia w swych granicach swobodny przepływ osób, usług, towarów i kapitału oraz swobodę przedsiębiorczości, zgodnie z Konstytucją.

2. W zakresie zastosowania Konstytucji i bez uszczerbku dla jej postanowień szczególnych zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Artykuł I-5

Stosunki między Unią a Państwami Członkowskimi

1. Unia szanuje równość Państw Członkowskich wobec Konstytucji, jak również ich tożsamość narodową, nierozerwalnie związaną z ich podstawowymi strukturami politycznymi i konstytucyjnymi, w tym w odniesieniu do samorządu lokalnego i regionalnego. Szanuje także podstawowe funkcje państwa, w tym mające na celu zapewnienie jego integralności terytorialnej, utrzymanie porządku publicznego oraz ochronę bezpieczeństwa narodowego.

2. Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy Unia i Państwa Członkowskie wzajemnie się szanują i udzielają sobie wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z Konstytucji.

Państwa Członkowskie podejmują wszelkie środki ogólne lub szczególne właściwe dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Konstytucji lub aktów instytucji Unii.

Państwa Członkowskie ułatwiają wypełniane zadań Unii i powstrzymują się od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrażać urzeczywistnieniu celów Unii.

Artykuł I-6

Prawo Unii

Konstytucja i prawo przyjęte przez instytucje Unii w wykonywaniu przyznanych jej kompetencji mają pierwszeństwo przed prawem Państw Członkowskich.

Artykuł I-7

Osobowość prawna

Unia ma osobowość prawną.

Artykuł I-8

Symbole Unii

Flaga Unii przedstawia krąg dwunastu złotych gwiazd na niebieskim tle.

Hymn Unii pochodzi z „Ody do radości" z IX Symfonii Ludwiga van Beethovena.

Dewiza Unii brzmi: „Zjednoczona w różnorodności".

Walutą Unii jest euro.

Dzień Europy obchodzony jest w całej Unii 9 maja.

TYTUŁ II

PRAWA PODSTAWOWE I OBYWATELSTWO UNII

Artykuł I-9

Prawa podstawowe

1. Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie Praw Podstawowych, która stanowi część II.

2. Unia przystępuje do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Przystąpienie do Konwencji nie narusza kompetencji Unii określonych w Konstytucji.

3. Prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych Państwom Członkowskim, stanowią część prawa Unii jako zasady ogólne prawa.

Artykuł I-10

Obywatelstwo Unii

1. Każda osoba mająca przynależność Państwa Członkowskiego jest obywatelem Unii. Obywatelstwo Unii ma charakter dodatkowy w stosunku do obywatelstwa krajowego i nie zastępuje go.

2. Obywatele Unii korzystają z praw i podlegają obowiązkom przewidzianym w Konstytucji. Mają prawo do:

a) swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich,

b) głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa,

c) korzystania na terytorium państwa trzeciego, w którym Państwo Członkowskie, którego są obywatelami, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa,

d) kierowania petycji do Parlamentu Europejskiego, odwoływania się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich oraz zwracania się do instytucji i organów doradczych Unii w jednym z języków Konstytucji oraz otrzymywania odpowiedzi w tym samym języku.

Prawa te są wykonywane na warunkach i w granicach określonych przez Konstytucję i środki przyjęte w jej zastosowaniu.

TYTUŁ III

KOMPETENCJE UNII

Artykuł I-11

Zasady podstawowe

1. Granice kompetencji Unii wyznacza zasada przyznania. Wykonywanie tych kompetencji podlega zasadom pomocniczości i proporcjonalności.

2. Zgodnie z zasadą przyznania, Unia działa w granicach kompetencji przyznanych jej przez Państwa Członkowskie w Konstytucji, do osiągnięcia określonych w niej celów. Kompetencje nieprzyznane Unii w Konstytucji należą do Państw Członkowskich.

3. Zgodnie z zasadą pomocniczości, Unia w dziedzinach, które nie należą do jej wyłącznej kompetencji, podejmuje działania tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym oraz lokalnym, i jeśli ze względu na rozmiary lub skutki proponowanego działania możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii.

Instytucje Unii stosują zasadę pomocniczości zgodnie z Protokołem w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności. Parlamenty narodowe zapewniają przestrzeganie tej zasady zgodnie z procedurą przewidzianą w tym Protokole.

4. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, zakres i forma działania Unii nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Konstytucji.

Instytucje Unii stosują zasadę proporcjonalności zgodnie z Protokołem w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Artykuł I-12

Kategorie kompetencji

1. Jeżeli Konstytucja przyznaje Unii wyłączną kompetencję w określonej dziedzinie, jedynie Unia może stanowić prawo oraz przyjmować akty prawnie wiążące, natomiast Państwa Członkowskie mogą to czynić wyłącznie z upoważnienia Unii lub w celu wykonania aktów Unii.

2. Jeżeli Konstytucja przyznaje Unii w określonej dziedzinie kompetencję dzieloną z Państwami Członkowskimi, Unia i Państwa Członkowskie mogą stanowić prawo i przyjmować akty prawnie wiążące w tej dziedzinie. Państwa Członkowskie wykonują swoją kompetencję w zakresie, w jakim Unia nie wykonała lub postanowiła zaprzestać wykonywania swojej kompetencji.

3. Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki gospodarcze i zatrudnienia na zasadach przewidzianych w części III, do których określenia Unia ma kompetencje.

4. Unia ma kompetencję w zakresie określania i realizowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym stopniowego określania wspólnej polityki obrony.

5. W niektórych dziedzinach i na warunkach określonych w Konstytucji Unia ma kompetencję w zakresie prowadzenia działań w celu wspierania, koordynowania lub uzupełniania działań Państw Członkowskich, nie zastępując jednak ich kompetencji w tych dziedzinach.

Prawnie wiążące akty Unii przyjęte na podstawie postanowień części III, odnoszące się do tych dziedzin, nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

6. Zakres i warunki wykonywania kompetencji Unii są określone w postanowieniach części III, odnoszących się do każdej dziedziny.

Artykuł I-13

Dziedziny kompetencji wyłącznej

1. Unia ma wyłączną kompetencję w następujących dziedzinach:

a) unia celna,

b) ustanawianie reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego,

c) polityka pieniężna w odniesieniu do Państw Członkowskich, których walutą jest euro,

d) zachowanie morskich zasobów biologicznych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa,

e) wspólna polityka handlowa.

2. Unia ma także wyłączną kompetencję do zawierania umów międzynarodowych, jeżeli ich zawarcie zostało przewidziane w akcie ustawodawczym Unii lub jest niezbędne do umożliwienia Unii wykonywania jej wewnętrznych kompetencji lub w zakresie, w jakim ich zawarcie może wpływać na wspólne zasady lub zmieniać ich zakres.

Artykuł I-14

Dziedziny kompetencji dzielonej

1. Unia dzieli kompetencję z Państwami Członkowskimi, jeżeli Konstytucja przyznaje jej kompetencję, która nie dotyczy dziedzin określonych w artykułach I-13 i I-17.

2. Kompetencje dzielone między Unią a Państwami Członkowskimi stosują się do następujących głównych dziedzin:

a) rynek wewnętrzny,

b) polityka społeczna w odniesieniu do aspektów określonych w części III,

c) spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna,

d) rolnictwo i rybołówstwo, z wyłączeniem zachowania morskich zasobów biologicznych,

e) środowisko naturalne,

f) ochrona konsumentów,

g) transport,

h) sieci transeuropejskie,

i) energia,

j) przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości,

k) wspólne problemy bezpieczeństwa w zakresie zdrowia publicznego, w odniesieniu do aspektów określonych w części III.

3. W dziedzinach badań, rozwoju technologicznego i przestrzeni kosmicznej Unia ma kompetencję do prowadzenia działań, w szczególności do określania i realizacji programów; jednakże wykonywanie tej kompetencji nie może doprowadzić do uniemożliwienia Państwom Członkowskim wykonywania ich kompetencji.

4. W dziedzinach współpracy na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej Unia ma kompetencję do prowadzenia działań i wspólnej polityki; jednakże wykonywanie tej kompetencji nie może doprowadzić do uniemożliwienia Państwom Członkowskim wykonywania ich kompetencji.

Artykuł I-15

Koordynacja polityk gospodarczych i zatrudnienia

1. Państwa Członkowskie koordynują swe polityki gospodarcze w ramach Unii. W tym celu Rada Ministrów przyjmuje środki, w szczególności ogólne wytyczne dotyczące tych polityk.

Do Państw Członkowskich, których walutą jest euro, stosuje się postanowienia szczególne.

2. Unia podejmuje środki w celu zapewnienia koordynacji polityk zatrudnienia Państw Członkowskich, w szczególności określając wytyczne dla tych polityk.

3. Unia może podejmować inicjatywy w celu zapewnienia koordynacji polityk społecznych Państw Członkowskich.

Artykuł I-16

Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa

1. Kompetencje Unii w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa obejmują wszelkie dziedziny polityki zagranicznej i wszelkie sprawy dotyczące bezpieczeństwa Unii, w tym stopniowe określanie wspólnej polityki obrony, która może prowadzić do wspólnej obrony.

2. Państwa Członkowskie popierają, aktywnie i bez zastrzeżeń, politykę zagraniczną i bezpieczeństwa Unii w duchu lojalności i wzajemnej solidarności, z poszanowaniem działań Unii w tej dziedzinie. Powstrzymują się od wszelkich działań, które byłyby sprzeczne z interesami Unii lub mogłyby zaszkodzić jej skuteczności.

Artykuł I-17

Dziedziny działań wspierających, koordynujących i uzupełniających

Unia ma kompetencję do podejmowania działań wspierających, koordynujących i uzupełniających. Do dziedzin takich działań o wymiarze europejskim należą:

a) ochrona i poprawa zdrowia ludzkiego,

b) przemysł,

c) kultura,

d) turystyka,

e) edukacja, sprawy młodzieży, sport i szkolenie zawodowe,

f) obrona cywilna,

g) współpraca administracyjna.

Artykuł I-18

Klauzula elastyczności

1. Jeżeli działanie Unii okaże się niezbędne do osiągnięcia, w ramach polityk określonych w części III, jednego z celów, o których mowa w Konstytucji, a Konstytucja nie przewidziała uprawnień do działania wymaganego w tym celu, Rada Ministrów, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji Europejskiej i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, przyjmuje właściwe środki.

2. W ramach procedury kontroli stosowania zasady pomocniczości określonej w artykule I-11 ustęp 3 Komisja Europejska zwraca uwagę parlamentów narodowych na wnioski oparte na niniejszym artykule.

3. Środki, których podstawą jest niniejszy artykuł, nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, jeżeli Konstytucja wyklucza taką harmonizację.

TYTUŁ IV

INSTYTUCJE I ORGANY UNII

ROZDZIAŁ I

RAMY INSTYTUCJONALNE

Artykuł I-19

Instytucje Unii

1. Unia ma jednolite ramy instytucjonalne służące:

— wspieraniu jej wartości,

— realizacji jej celów,

— jej interesom, interesom jej obywateli oraz Państw Członkowskich,

— zapewnianiu spójności, skuteczności i ciągłości jej polityk oraz działań.

Ramy instytucjonalne obejmują:

— Parlament Europejski,

— Radę Europejską,

— Radę Ministrów (zwaną dalej „Radą”),

— Komisję Europejską (zwaną dalej „Komisją”),

— Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

2. Każda z tych instytucji działa w granicach uprawnień przyznanych jej na mocy Konstytucji oraz zgodnie z procedurami i na warunkach w niej określonych. Instytucje lojalnie ze sobą współpracują.

Artykuł I-20

Parlament Europejski

1. Parlament Europejski pełni, wspólnie z Radą, funkcje ustawodawczą i budżetową. Pełni także funkcje kontroli politycznej i konsultacyjne zgodnie z warunkami przewidzianymi w Konstytucji. Wybiera przewodniczącego Komisji Europejskiej.

2. W skład Parlamentu Europejskiego wchodzą przedstawiciele obywateli Unii. Ich liczba nie może przekroczyć siedmiuset pięćdziesięciu. Reprezentacja obywateli ma charakter degresywnie proporcjonalny, z minimalnym progiem sześciu członków na Państwo Członkowskie. Żadnemu Państwu Członkowskiemu nie można przyznać więcej niż dziewięćdziesiąt sześć miejsc.

Rada Europejska przyjmuje jednomyślnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego i po uzyskaniu jego zgody, decyzję europejską określającą skład Parlamentu Europejskiego, z poszanowaniem zasad, o których mowa w ustępie pierwszym.

3. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani na pięcioletnią kadencję w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.

4. Parlament Europejski wybiera spośród swych członków przewodniczącego i prezydium.

Artykuł I-21

Rada Europejska

1. Rada Europejska nadaje Unii impulsy niezbędne do jej rozwoju i określa ogólne polityczne kierunki i priorytety. Nie pełni funkcji ustawodawczej.

2. W skład Rady Europejskiej wchodzą szefowie państw lub rządów Państw Członkowskich, jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji. W jej pracach uczestniczy minister spraw zagranicznych Unii.

3. Rada Europejska zbiera się co kwartał, zwoływana przez jej przewodniczącego. Jeżeli wymaga tego porządek obrad, członkowie Rady Europejskiej mogą podjąć decyzję, aby każdemu z nich towarzyszył minister, a w przypadku przewodniczącego Komisji członek Komisji. Jeżeli sytuacja tego wymaga, przewodniczący zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej.

4. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, Rada Europejska podejmuje decyzje w drodze konsensu.

Artykuł I-22

Przewodniczący Rady Europejskiej

1. Rada Europejska wybiera swego przewodniczącego większością kwalifikowaną na okres dwóch i pół roku; mandat przewodniczącego jest jednokrotnie odnawialny. W przypadku przeszkody lub poważnego uchybienia Rada Europejska może pozbawić przewodniczącego mandatu, zgodnie z tą samą procedurą.

2. Przewodniczący Rady Europejskiej:

a) przewodniczy Radzie i kieruje jej pracami,

b) zapewnia odpowiednie przygotowanie i ciągłość prac Rady Europejskiej, we współpracy z przewodniczącym Komisji i na podstawie prac Rady do Spraw Ogólnych,

c) ułatwia osiąganie spójności i konsensu w Radzie Europejskiej,

d) przedstawia Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie z każdego posiedzenia Rady Europejskiej.

Przewodniczący Rady Europejskiej zapewnia na swoim poziomie reprezentację Unii na zewnątrz w sprawach dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla uprawnień ministra spraw zagranicznych Unii.

3. Przewodniczący Rady Europejskiej nie może sprawować mandatu narodowego.

Artykuł I-23

Rada Ministrów

1. Rada pełni, wspólnie z Parlamentem Europejskim, funkcje ustawodawczą i budżetową. Pełni funkcje określania polityki i koordynacji zgodnie z warunkami przewidzianymi w Konstytucji.

2. W skład Rady wchodzi jeden przedstawiciel na szczeblu ministerialnym z każdego Państwa Członkowskiego, upoważniony do zaciągania zobowiązań w imieniu rządu Państwa Członkowskiego, które reprezentuje, oraz do wykonywania prawa głosu.

3. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, Rada stanowi większością kwalifikowaną.

Artykuł I-24

Składy Rady Ministrów

1. Rada zbiera się na posiedzenia w różnych składach.

2. Rada do Spraw Ogólnych zapewnia spójność prac różnych składów Rady.

Przygotowuje posiedzenia Rady Europejskiej i zapewnia ich kontynuację, w powiązaniu z przewodniczącym Rady Europejskiej i Komisją.

3. Rada do Spraw Zagranicznych opracowuje działania zewnętrzne Unii na podstawie strategicznych wytycznych określonych przez Radę Europejską oraz zapewnia spójność działań Unii.

4. Rada Europejska przyjmuje większością kwalifikowaną decyzję europejską ustanawiającą listę innych składów Rady.

5. Za przygotowanie prac Rady odpowiada Komitet Stałych Przedstawicieli Rządów Państw Członkowskich.

6. Posiedzenia Rady są jawne, kiedy Rada obraduje i głosuje nad projektem aktu ustawodawczego. W tym celu każde posiedzenie Rady składa się dwóch części, z których każda jest poświęcona odpowiednio obradom nad aktami ustawodawczymi Unii i działaniom o charakterze nieustawodawczym.

7. Prezydencję składów Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych, sprawują na zasadzie równej rotacji przedstawiciele Państw Członkowskich w Radzie, zgodnie z warunkami przewidzianymi w decyzji europejskiej Rady Europejskiej. Rada Europejska stanowi większością kwalifikowaną.

Artykuł I-25

Definicja większości kwalifikowanej w Radzie Europejskiej oraz Radzie

1. Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady zawierające co najmniej 15 z nich i reprezentujących Państwa Członkowskie obejmujące co najmniej 65 % ludności Unii.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej czterech członków Rady, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

2. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 1, gdy Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie obejmujące co najmniej 65 % ludności Unii.

3. Ustępy 1 i 2 mają zastosowanie do Rady Europejskiej, jeżeli stanowi ona większością kwalifikowaną.

4. W Radzie Europejskiej, jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji nie biorą udziału w głosowaniu.

Artykuł I-26

Komisja Europejska

1. Komisja wspiera ogólny interes Unii i podejmuje w tym celu odpowiednie inicjatywy. Czuwa ona nad stosowaniem postanowień Konstytucji i środków przyjmowanych przez instytucje na podstawie Konstytucji. Nadzoruje stosowanie prawa Unii pod kontrolą Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wykonuje budżet i zarządza programami. Pełni funkcje koordynacyjne, wykonawcze i

zarządzające, zgodnie z warunkami przewidzianymi w Konstytucji. Z wyjątkiem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz innych przypadków przewidzianych w Konstytucji, zapewnia reprezentację Unii na zewnątrz. Podejmuje inicjatywy w zakresie rocznego i wieloletniego programowania Unii w celu osiągnięcia porozumień międzyinstytucjonalnych.

2. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, akty ustawodawcze Unii mogą zostać przyjęte wyłącznie na wniosek Komisji. Pozostałe akty są przyjmowane na wniosek Komisji, jeżeli Konstytucja tak stanowi.

3. Kadencja Komisji wynosi pięć lat.

4. Członkowie Komisji są wybierani ze względu na swe ogólne kwalifikacje i zaangażowanie w sprawy europejskie spośród osobistości, których niezależność jest niekwestionowana.

5. Pierwsza Komisja mianowana na mocy postanowień Konstytucji składa się z jednego obywatela każdego Państwa Członkowskiego, w tym jej przewodniczącego i ministra spraw zagranicznych Unii, który jest jednym z jej wiceprzewodniczących.

6. Od zakończenia kadencji Komisji, o której mowa w ustępie 5, Komisja składa się z takiej liczby członków, która odpowiada dwóm trzecim liczby Państw Członkowskich, w tym z jej przewodniczącego i ministra spraw zagranicznych Unii, chyba że Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie, podejmie decyzję o zmianie tej liczby.

Członkowie Komisji są wybierani spośród obywateli Państw Członkowskich na podstawie systemu równej rotacji pomiędzy Państwami Członkowskimi. System ten jest ustanawiany na mocy decyzji europejskiej przyjętej jednomyślnie przez Radę Europejską i na podstawie następujących zasad:

a) Państwa Członkowskie są traktowane na zasadzie ścisłej równości przy ustalaniu kolejności i długości obecności ich obywateli w Komisji; w związku z tym różnica między całkowitą liczbą kadencji pełnionych przez obywateli danych dwóch Państw Członkowskich nie może nigdy przewyższać jednej kadencji,

b) z zastrzeżeniem lit. a), skład każdej kolejnej Komisji odzwierciedla w zadowalający sposób różnorodność demograficzną i geograficzną wszystkich Państw Członkowskich.

7. Komisja jest całkowicie niezależna w wykonywaniu swoich zadań. Bez uszczerbku dla artykułu I-28 ustęp 2, członkowie Komisji nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu, instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej. Powstrzymują się oni od podejmowania wszelkich działań niezgodnych z charakterem ich funkcji lub wykonywaniem ich zadań.

8. Komisja ponosi kolegialnie odpowiedzialność przed Parlamentem Europejskim. Zgodnie z artykułem III-340, Parlament Europejski może uchwalić wotum nieufności w stosunku do Komisji. W przypadku uchwalenia wotum nieufności, członkowie Komisji kolegialnie rezygnują ze swych funkcji, a minister spraw zagranicznych Unii rezygnuje z funkcji pełnionych w ramach Komisji.

Artykuł I-27

Przewodniczący Komisji Europejskiej

1. Uwzględniając wybory do Parlamentu Europejskiego i po przeprowadzeniu stosownych konsultacji, Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu swojego kandydata na przewodniczącego Komisji. Kandydat ten jest wybierany przez Parlament Europejski większością członków wchodzących w jego skład. Jeżeli nie uzyska on wymaganej większości, Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną, w terminie miesiąca przedstawia nowego kandydata, który jest wybierany przez Parlament Europejski zgodnie z tą samą procedurą.

2. Rada, za wspólnym porozumieniem z wybranym przewodniczącym, przyjmuje listę pozostałych osób, które proponuje mianować członkami Komisji. Są oni wybierani na podstawie sugestii zgłaszanych przez Państwa Członkowskie, zgodnie z kryteriami przewidzianymi w artykule I-26 ustęp 4 i ustęp 6 akapit drugi.

Przewodniczący, minister spraw zagranicznych Unii i pozostali członkowie Komisji podlegają kolegialnie zatwierdzeniu przez Parlament Europejski. Na podstawie takiego zatwierdzenia Rada Europejska mianuje Komisję, stanowiąc większością kwalifikowaną.

3. Przewodniczący Komisji:

a) określa wytyczne, w ramach których Komisja wykonuje swe zadania,

b) decyduje o wewnętrznej organizacji Komisji, zapewniając spójność, skuteczność i kolegialność jej działań,

c) mianuje wiceprzewodniczących, innych niż minister spraw zagranicznych Unii, spośród członków Komisji.

Członek komisji składa rezygnację, jeżeli przewodniczący tego zażąda. Minister spraw zagranicznych unii składa rezygnację zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule I-28 ustęp 1, jeżeli przewodniczący tego zażąda.

Artykuł I-28

Minister spraw zagranicznych Unii

1. Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną, za zgodą przewodniczącego Komisji mianuje ministra spraw zagranicznych Unii. Rada Europejska może zakończyć jego kadencję zgodnie z tą samą procedurą.

2. Minister spraw zagranicznych Unii prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa Unii. Przyczynia się, poprzez swoje wnioski, do opracowania tej polityki i realizuje ją z upoważnienia Rady. Dotyczy to także wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony.

3. Minister spraw zagranicznych Unii przewodniczy Radzie do Spraw Zagranicznych.

4. Minister spraw zagranicznych Unii jest jednym z wiceprzewodniczących Komisji. Zapewnia spójność zewnętrznych działań Unii. Odpowiada w ramach Komisji za jej obowiązki w zakresie stosunków zewnętrznych i koordynację innych aspektów zewnętrznych działań Unii. W wykonywaniu tych obowiązków w Komisji, i tylko w odniesieniu do tych obowiązków, minister spraw zagranicznych Unii podlega procedurom Komisji w zakresie, w jakim jest to zgodne z ustępami 2 i 3.

Artykuł I-29

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej obejmuje Trybunał Sprawiedliwości, Sąd i sądy wyspecjalizowane. Trybunał Sprawiedliwości zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu Konstytucji.

Państwa Członkowskie ustanawiają środki zaskarżenia niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii.

2. W skład Trybunału Sprawiedliwości wchodzi jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego. Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez rzeczników generalnych.

W skład Sądu wchodzi co najmniej jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego.

Sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości oraz sędziowie Sądu są wybierani spośród osobistości o niekwestionowanej niezależności, spełniających warunki określone w artykułach III-355 i III-356. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na okres sześciu lat. Ustępujący sędziowie i rzecznicy generalni mogą być ponownie mianowani.

3. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zgodnie z częścią III orzeka:

a) w zakresie skarg wniesionych przez Państwa Członkowskie, instytucje oraz osoby fizyczne i prawne,

b) w trybie prejudycjalnym, na wniosek sądów Państw Członkowskich, o wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez instytucje,

c) w innych sprawach przewidzianych w Konstytucji.

ROZDZIAŁ II

INNE INSTYTUCJE I ORGANY DORADCZE UNII

Artykuł I-30

Europejski Bank Centralny

1. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne stanowią Europejski System Banków Centralnych. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro, tworzące Eurosystem, prowadzą politykę pieniężną Unii.

2. Europejski System Banków Centralnych jest kierowany przez organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego. Podstawowym celem Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest utrzymywanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla tego celu wspiera on ogólne polityki gospodarcze Unii, tak aby się przyczynić do osiągnięcia jej celów. Wykonuje inne zadania banku centralnego, zgodnie z częścią III oraz Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

3. Europejski Bank Centralny jest instytucją. Ma on osobowość prawną. Ma wyłączne prawo do upoważniania do emisji euro. Jest niezależny w wykonywaniu swych uprawnień oraz w zakresie zarządzania swymi finansami. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz rządy Państw Członkowskich szanują tę niezależność.

4. Europejski Bank Centralny przyjmuje środki niezbędne do wykonywania swych zadań zgodnie z artykułami III-185 – III-191 i artykułem III-196 oraz z warunkami ustanowionymi w Statucie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Zgodnie z tymi artykułami, Państwa Członkowskie, których walutą nie jest euro, a także ich banki centralne zachowują swoje kompetencje w kwestiach pieniężnych.

5. W zakresie swych uprawnień Europejski Bank Centralny jest konsultowany w sprawie każdego projektu aktu Unii i każdego projektu regulacji na poziomie krajowym oraz może wydawać opinie.

6. Organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego, ich skład i metody działania są określone w artykułach III-382 i III-383 oraz w Statucie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł I-31

Trybunał Obrachunkowy

1. Trybunał Obrachunkowy jest instytucją. Sprawuje kontrolę rachunków Unii.

2. Trybunał Obrachunkowy kontroluje rachunki wszystkich dochodów i wydatków Unii oraz zapewnia należyte zarządzanie finansami.

3. W skład Trybunału Obrachunkowego wchodzi jeden obywatel z każdego Państwa Członkowskiego. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Unii.

Artykuł I-32

Organy doradcze Unii

1. Parlament Europejski, Rada i Komisja są wspomagane przez Komitet Regionów i Komitet Ekonomiczno-Społeczny, które pełnią funkcje doradcze.

2. W skład Komitetu Regionów wchodzą przedstawiciele wspólnot regionalnych i lokalnych, posiadający mandat wyborczy społeczności regionalnej lub lokalnej, bądź odpowiedzialni politycznie przed wybranym zgromadzeniem.

3. W skład Komitetu Ekonomiczno-Społecznego wchodzą przedstawiciele organizacji pracodawców, pracowników oraz inni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności z dziedzin społeczno-ekonomicznej, obywatelskiej, zawodowej i kultury.

4. Członków Komitetu Regionów i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego nie wiążą żadne instrukcje. Są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Unii.

5. Zasady regulujące skład tych Komitetów, wyznaczanie ich członków, ich uprawnienia i funkcjonowanie są określone w artykułach III-386 - III-392.

W regularnych odstępach czasu Rada dokonuje przeglądu zasad, o których mowa w ustępach 2 i 3, odnoszących się do charakteru składu Komitetów, uwzględniając rozwój gospodarczy, społeczny i demograficzny w Unii. W tym celu Rada na wniosek Komisji przyjmuje decyzje europejskie.

TYTUŁ V

WYKONYWANIE KOMPETENCJI UNII

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł I-33

Akty prawne Unii

1. W celu wykonywania kompetencji Unii instytucje wykorzystują jako instrumenty prawne, zgodnie z częścią III, ustawy europejskie, europejskie ustawy ramowe, rozporządzenia europejskie, decyzje europejskie, zalecenia i opinie.

Ustawa europejska jest aktem ustawodawczym o zasięgu ogólnym. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowana we wszystkich Państwach Członkowskich.

Europejska ustawa ramowa jest aktem ustawodawczym, który wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma zostać osiągnięty, całkowicie pozostawiając organom krajowym swobodę wyboru formy i środków.

Rozporządzenie europejskie jest aktem o charakterze nieustawodawczym o zasięgu ogólnym, służącym do wprowadzenia w życie aktów ustawodawczych i niektórych postanowień Konstytucji. Może ono wiązać w całości i być bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich albo wiązać Państwa Członkowskie, do których jest kierowane, w odniesieniu do rezultatu, który ma zostać osiągnięty, całkowicie pozostawiając organom krajowym swobodę wyboru formy i środków.

Decyzja europejska jest aktem o charakterze nieustawodawczym wiążącym w całości. Decyzja, która wskazuje adresatów, wiąże tylko tych adresatów.

Zalecenia i opinie nie mają mocy wiążącej.

2. Rozpatrując projekt aktu ustawodawczego, Parlament Europejski i Rada powstrzymują się od przyjmowania aktów nieprzewidzianych przez procedurę ustawodawczą stosowaną w danej dziedzinie.

Artykuł I-34

Akty ustawodawcze

1. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane, na podstawie wniosków Komisji, wspólnie przez Parlament Europejski i Radę, zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą określoną w artykule III-396. Jeżeli obydwie te instytucje nie mogą osiągnąć porozumienia, akt nie zostaje przyjęty.

2. W szczególnych przypadkach przewidzianych w Konstytucji ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane przez Parlament Europejski z udziałem Rady albo przez Radę z udziałem Parlamentu Europejskiego, zgodnie ze specjalnymi procedurami ustawodawczymi.

3. W szczególnych przypadkach przewidzianych w Konstytucji ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe mogą zostać przyjęte z inicjatywy grupy Państw Członkowskich lub Parlamentu Europejskiego, na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego, albo na wniosek Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Artykuł I-35

Akty o charakterze nieustawodawczym

1. Rada Europejska przyjmuje decyzje europejskie w przypadkach przewidzianych w Konstytucji.

2. Rada i Komisja, w szczególności w przypadkach określonych w artykułach i-36 i i-37, a także europejski bank centralny w szczególnych przypadkach przewidzianych w konstytucji, przyjmują rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie.

3. Rada przyjmuje zalecenia. Rada stanowi na wniosek Komisji we wszystkich przypadkach, gdy Konstytucja przewiduje przyjmowanie aktów przez Radę na wniosek Komisji. Rada stanowi jednomyślnie w dziedzinach, w których jednomyślność wymagana jest do przyjęcia aktu Unii. Komisja, jak również Europejski Bank Centralny przyjmują zalecenia w szczególnych przypadkach przewidzianych w Konstytucji.

Artykuł I-36

Europejskie rozporządzenia delegowane

1. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe mogą upoważniać Komisję do przyjmowania europejskich rozporządzeń delegowanych stanowiących uzupełnienie lub zmianę niektórych nieistotnych elementów ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej.

Cele, treść, zakres upoważnienia oraz czas, na jaki je wydano, są wyraźnie określone w ustawach europejskich i w europejskich ustawach ramowych. Upoważnienie nie może obejmować istotnych elementów danej dziedziny, ponieważ są one zastrzeżone dla ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej.

2. Warunki, którym podlega upoważnienie, są wyraźnie określone w ustawach europejskich lub europejskich ustawach ramowych i mogą być następujące:

a) Parlament Europejski lub Rada może zadecydować o odwołaniu upoważnienia;

b) europejskie rozporządzenie delegowane może wejść w życie tylko wtedy, gdy Parlament Europejski lub Rada nie wyrażą sprzeciwu w terminie przewidzianym przez ustawę europejską lub europejską ustawę ramową.

Do celów postanowień lit. a) i b) Parlament Europejski stanowi większością swoich członków, a Rada większością kwalifikowaną.

Artykuł I-37

Akty wykonawcze

1. Państwa Członkowskie przyjmują wszelkie środki prawa krajowego niezbędne do wprowadzenia w życie prawnie wiążących aktów Unii.

2. Jeżeli konieczne są jednolite warunki wykonywania prawnie wiążących aktów Unii, akty te powierzają uprawnienia wykonawcze Komisji lub, w należycie uzasadnionych przypadkach oraz w przypadkach określonych w artykule I-40, Radzie.

3. Do celów ustępu 2 ustawy europejskie ustanawiają z wyprzedzeniem przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez Państwa Członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję.

4. Akty wykonawcze Unii mają formę europejskich rozporządzeń wykonawczych lub europejskich decyzji wykonawczych.

Artykuł I-38

Zasady wspólne dla aktów prawnych Unii

1. Jeżeli Konstytucja nie wskazuje rodzaju przyjmowanego aktu, instytucje dokonują wyboru jakiego rodzaju akt ma w danym przypadku być przyjęty, w poszanowaniu stosowanych procedur oraz zasady proporcjonalności określonej w artykule I-11.

2. Akty prawne są uzasadniane i odnoszą się do wszelkich wniosków, inicjatyw, zaleceń, wniosków lub opinii przewidzianych w Konstytucji.

Artykuł I-39

Publikacja i wejście w życie

1. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe przyjęte zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą są podpisywane przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady.

W pozostałych przypadkach podpisuje je przewodniczący instytucji, która je przyjęła.

Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i wchodzą w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich opublikowaniu.

2. Rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie, które nie wskazują adresata, podpisuje przewodniczący instytucji, która je przyjęła.

Jeżeli rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie nie wskazują adresata, są one publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i wchodzą w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich opublikowaniu.

3. Decyzje europejskie inne niż te, o których mowa w ustępie 2, są notyfikowane ich adresatom i stają się skuteczne wraz z tą notyfikacją.

ROZDZIAŁ II

POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE

Artykuł I-40

Postanowienia szczególne dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

1. Unia Europejska prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, opartą na rozwoju wzajemnej politycznej solidarności między Państwami Członkowskimi, określaniu kwestii stanowiących przedmiot ogólnego zainteresowania i osiąganiu coraz większego stopnia zbieżności działań Państw Członkowskich.

2. Rada Europejska określa strategiczne interesy Unii oraz ustala cele jej wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Rada opracowuje tę politykę zgodnie ze strategicznymi wytycznymi ustanowionymi przez Radę Europejską oraz zgodnie z częścią III.

3. Rada Europejska i Rada przyjmują niezbędne decyzje europejskie.

4. Wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa realizują minister spraw zagranicznych Unii oraz Państwa Członkowskie, stosując środki krajowe i unijne.

5. W ramach Rady Europejskiej i Rady, Państwa Członkowskie uzgadniają między sobą wszystkie kwestie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, stanowiące przedmiot ogólnego zainteresowania, w celu określenia wspólnego podejścia. Przed podjęciem jakichkolwiek działań na arenie międzynarodowej lub zaciągnięciem zobowiązań, które mogłyby wpłynąć na interesy Unii, każde Państwo Członkowskie konsultuje się z pozostałymi Państwami Członkowskimi w ramach Rady Europejskiej lub Rady. Państwa Członkowskie zapewniają, poprzez zbieżne działania, realizację interesów i wartości Unii na arenie międzynarodowej. Państwa Członkowskie są względem siebie solidarne.

6. W dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa decyzje europejskie są przyjmowane przez Radę Europejską i Radę jednomyślnie, z wyjątkiem przypadków określonych w części III. Rada Europejska i Rada stanowią z inicjatywy Państwa Członkowskiego, na wniosek ministra spraw zagranicznych Unii lub na wniosek tego ministra wspieranego przez Komisję. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe wyłącza się.

7. Rada Europejska może jednomyślnie przyjąć decyzję przewidującą, że Rada stanowi większością kwalifikowaną w przypadkach innych niż określone w części III.

8. Parlament Europejski jest regularnie konsultowany w zakresie głównych aspektów i podstawowych wyborów wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Jest informowany o jej rozwoju.

Artykuł I-41

Postanowienia szczególne dotyczące wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony

1. Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony stanowi integralną część wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Zapewnia Unii zdolność operacyjną, opierając się na środkach cywilnych i wojskowych. Unia może z nich korzystać w przeprowadzanych poza Unią misjach utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i wzmacniania międzynarodowego bezpieczeństwa, zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych. Zadania te są wykonywane z wykorzystaniem potencjału jaki zapewniają Państwa Członkowskie.

2. Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony obejmuje stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej. Doprowadzi ona do stworzenia wspólnej obrony, jeśli Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie, tak zadecyduje. W takim przypadku Rada Europejska zaleca Państwom Członkowskim przyjęcie decyzji w tym kierunku zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Polityka Unii, określona w niniejszym artykule, nie ma wpływu na specyficzny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony niektórych Państw Członkowskich, szanuje ona wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązania niektórych Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna obrona jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego oraz jest zgodna z przyjętą w tych ramach wspólną polityką bezpieczeństwa i obrony.

3. Państwa Członkowskie, w celu wprowadzenia w życie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, oddają do dyspozycji Unii swój potencjał cywilny i wojskowy, aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych przez Radę. Państwa Członkowskie wspólnie tworzące siły wielonarodowe mogą również przekazać je do dyspozycji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony.

Państwa Członkowskie zobowiązują się do stopniowej poprawy swych zdolności obronnych. Ustanawia się Agencję do spraw Rozwoju Zdolności Obronnych, Badań, Zakupów i Uzbrojenia (Europejska Agencja Obrony) w celu określenia wymogów operacyjnych, wspierania środków do ich realizacji, przyczyniania się do określania i, w stosownym przypadku, wprowadzania w życie wszelkich środków służących wzmocnieniu bazy przemysłowej i technologicznej sektora obrony, udziału w określaniu europejskiej polityki w zakresie zdolności obronnych i zbrojeń oraz wspomagania Rady w ocenie poprawy zdolności obronnych.

4. Decyzje europejskie dotyczące wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, w tym decyzje w sprawie podjęcia misji, o której mowa w niniejszym artykule, są przyjmowane przez Radę stanowiącą jednomyślnie na wniosek ministra spraw zagranicznych Unii lub z inicjatywy Państwa Członkowskiego. Minister spraw zagranicznych Unii, w stosownym przypadku wspólnie z Komisją, może zaproponować wykorzystanie zarówno środków krajowych, jak i instrumentów Unii.

5. Rada może powierzyć wykonanie danej misji, w ramach Unii, grupie Państw Członkowskich w celu ochrony wartości Unii i służenia jej interesom. Do wykonania takiej misji stosuje się artykuł III-310.

6. Państwa Członkowskie, których zdolności obronne spełniają wyższe kryteria i które zaciągnęły w tej dziedzinie bardziej wiążące wzajemne zobowiązania z uwagi na najbardziej wymagające misje, ustanawiają stałą współpracę strukturalną w ramach Unii. Współpraca ta jest regulowana przez artykuł III-312. Nie narusza ona postanowień artykułu III-309.

7. Jeżeli jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się ofiarą zbrojnej agresji na jego terytorium, pozostałe Państwa Członkowskie mają w stosunku do niego obowiązek udzielenia pomocy i wsparcia przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych. Nie ma to wpływu na specyficzny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony niektórych Państw Członkowskich.

Zobowiązania i współpraca w tej dziedzinie są zgodne z zobowiązaniami wynikającymi z uczestnictwa w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, która dla państw będących jej członkami pozostaje podstawą ich zbiorowej obrony i forum dla jej wykonywania.

8. Parlament Europejski jest regularnie konsultowany co do głównych aspektów i podstawowych wyborów wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Jest informowany o jej rozwoju.

Artykuł I-42

Postanowienia szczególne dotyczące przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

1. Unia stanowi przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości poprzez:

a) przyjmowanie ustaw europejskich i europejskich ustaw ramowych, mających na celu, w miarę potrzeby, zbliżenie przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich w dziedzinach, o których mowa w części III,

b) wzmacnianie wzajemnego zaufania między właściwymi organami Państw Członkowskich, w szczególności na podstawie wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i decyzji pozasądowych,

c) współpracę operacyjną między właściwymi organami Państw Członkowskich, w tym służbami policyjnymi, celnymi i innymi służbami wyspecjalizowanymi w dziedzinie zapobiegania i wykrywania przestępstw.

2. W ramach przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości parlamenty narodowe mogą uczestniczyć w mechanizmach oceny przewidzianych w artykule III-260. Włączają się one w kontrolę polityczną Europolu i ocenę działań Eurojust, zgodnie z artykułami III-276 i III-273.

3. Państwom Członkowskim przysługuje prawo inicjatywy w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych, zgodnie z artykułem III-264.

Artykuł I-43

Klauzula solidarności

1. Unia i jej Państwa Członkowskie działają wspólnie w duchu solidarności, jeżeli jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej bądź katastrofy spowodowanej przez człowieka. Unia mobilizuje wszystkie będące w jej dyspozycji instrumenty, w tym środki wojskowe udostępnione przez Państwa Członkowskie, w celu:

a) — zapobiegania zagrożeniu terrorystycznemu na terytorium Państw Członkowskich;

— ochrony instytucji demokratycznych i ludności cywilnej w przypadku ataku terrorystycznego,

— wspierania Państw Członkowskich na ich terytorium, na wniosek ich władz politycznych, w przypadku ataku terrorystycznego,

b) niesienia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka.

2. Szczegółowe warunki stosowania niniejszego artykułu są przewidziane w artykule III-329.

ROZDZIAŁ III

WZMOCNIONA WSPÓŁPRACA

Artykuł I-44

Wzmocniona współpraca

1. Państwa Członkowskie, które pragną ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w ramach kompetencji niewyłącznych Unii, mogą korzystać w tym celu z jej instytucji i wykonywać te kompetencje, stosując odpowiednie postanowienia Konstytucji, z zastrzeżeniem ograniczeń oraz zgodnie z procedurą określoną w niniejszym artykule i w artykułach III-416 — III-423.

Celem wzmocnionej współpracy jest sprzyjanie realizacji celów Unii, ochrona jej interesów oraz wzmocnienie procesu jej integracji. Taka współpraca jest otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich w dowolnym czasie, zgodnie z artykułem III-418.

2. Decyzję europejską upoważniającą do podjęcia wzmocnionej współpracy przyjmuje ostatecznie Rada, po ustaleniu, że cele takiej współpracy nie mogą zostać osiągnięte w rozsądnym terminie przez Unię jako całość, oraz pod warunkiem, że uczestniczy w niej co najmniej jedna trzecia Państw Członkowskich. Rada stanowi zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule III-419.

3. W obradach Rady mogą uczestniczyć wszystkie Państwa Członkowskie, jednak w głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący Państwa Członkowskie uczestniczące we wzmocnionej współpracy.

Jednomyślność jest osiągana wyłącznie głosami przedstawicieli uczestniczących Państw Członkowskich.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Na zasadzie odstępstwa od akapitów trzeciego i czwartego, gdy Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

4. Akty przyjmowane w ramach wzmocnionej współpracy wiążą wyłącznie uczestniczące Państwa Członkowskie. Nie są one uważane za dorobek, który musi zostać przyjęty przez państwa kandydujące do przystąpienia do Unii.

TYTUŁ VI

ŻYCIE DEMOKRATYCZNE UNII

Artykuł I-45

Zasada demokratycznej równości

We wszystkich swych działaniach Unia przestrzega zasady równości swych obywateli, którzy są traktowani z jednakową uwagą przez jej instytucje, organy i jednostki organizacyjne.

Artykuł I-46

Zasada demokracji przedstawicielskiej

1. Podstawą funkcjonowania Unii jest demokracja przedstawicielska.

2. Obywatele są bezpośrednio reprezentowani, na poziomie Unii, w Parlamencie Europejskim.

Państwa Członkowskie są reprezentowane w Radzie Europejskiej przez szefów państw lub rządów, a w Radzie przez ich rządy, demokratycznie odpowiedzialnych przed parlamentami narodowymi lub przed swymi obywatelami.

3. Każdy obywatel ma prawo uczestniczyć w życiu demokratycznym Unii. Decyzje są przyjmowane w sposób jak najbardziej otwarty i zbliżony do obywatela.

4. Partie polityczne na poziomie europejskim przyczyniają się do kształtowania europejskiej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli Unii.

Artykuł I-47

Zasada demokracji uczestniczącej

1. Za pomocą odpowiednich środków instytucje umożliwiają obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiadanie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii.

2. Instytucje utrzymują otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim.

3. Komisja prowadzi szerokie konsultacje z zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia spójności i przejrzystości działań Unii.

4. Obywatele Unii, w liczbie nie mniejszej niż milion, mający przynależność państwową znacznej liczby Państw Członkowskich, mogą podjąć inicjatywę zwrócenia się do Komisji o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których, zdaniem obywateli, wykonanie Konstytucji wymaga aktu prawnego Unii. Ustawa europejska określa przepisy dotyczące procedur i warunków wymaganych dla takiej inicjatywy obywatelskiej, w tym minimalną liczbę Państw Członkowskich, z których muszą pochodzić obywatele, którzy występują z taką inicjatywą.

Artykuł I-48

Partnerzy społeczni i niezależny dialog społeczny

Unia uznaje i wspiera rolę partnerów społecznych na swoim poziomie, uwzględniając różnorodność systemów krajowych. Ułatwia ona dialog między nimi, szanując ich niezależność.

Trójstronny Szczyt Społeczny ds. Wzrostu i Zatrudnienia przyczynia się do dialogu społecznego.

Artykuł I-49

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, wybrany przez Parlament Europejski, przyjmuje skargi dotyczące niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii na warunkach przewidzianych w Konstytucji; Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich bada te skargi i sporządza sprawozdanie na ich temat. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich jest w pełni niezależny w wykonywaniu swoich funkcji.

Artykuł I-50

Przejrzystość prac instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii

1. W celu wspierania dobrego rządzenia i zapewnienia uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego, instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii wykonują swoje prace w sposób jak najbardziej otwarty.

2. Obrady Parlamentu Europejskiego oraz Rady obradującej i głosującej nad projektem aktu ustawodawczego, są jawne.

3. Każdy obywatel Unii oraz każda osoba fizyczna lub prawna, mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową w Państwie Członkowskim, ma prawo dostępu, na warunkach przewidzianych w części III, do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, niezależnie od ich formy.

Zasady ogólne i ograniczenia, które ze względu na interes publiczny lub prywatny, regulują korzystanie z prawa dostępu do dokumentów, określa ustawa europejska.

4. Każda instytucja, organ lub jednostka organizacyjna określa w swoim regulaminie wewnętrznym przepisy szczególne dotyczące dostępu do swych dokumentów, zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w ustępie 3.

Artykuł I-51

Ochrona danych osobowych

1. Każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących.

2. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa określa zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez Państwa Członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania prawa Unii, a także zasady dotyczące swobodnego przepływu takich danych. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnych organów.

Artykuł I-52

Status kościołów i organizacji niewyznaniowych

1. Unia szanuje status przyznany na mocy prawa krajowego kościołom i stowarzyszeniom lub wspólnotom religijnym w Państwach Członkowskich i nie narusza tego statusu.

2. Unia szanuje na równi status organizacji światopoglądowych i niewyznaniowych przyznany im na mocy prawa krajowego.

3. Uznając tożsamość i szczególny wkład tych kościołów i organizacji, Unia utrzymuje z nimi otwarty, przejrzysty i regularny dialog.

TYTUŁ VII

FINANSE UNII

Artykuł I-53

Zasady budżetowe i finansowe

1. Wszystkie dochody i wydatki Unii muszą być ujęte w preliminarzu na każdy rok budżetowy i wpisane do budżetu Unii, zgodnie z postanowieniami części III.

2. Budżet musi być zrównoważony w odniesieniu do dochodów i wydatków.

3. Wydatki wpisane do budżetu są dozwolone w czasie trwania rocznego okresu budżetowego, zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-412.

4. Dokonanie wydatków wpisanych do budżetu wymaga uprzedniego przyjęcia prawnie wiążącego aktu Unii stanowiącego podstawę prawną jej działania oraz dokonania odpowiednich wydatków zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-412, z zastrzeżeniem wyjątków przez nią określonych.

5. W celu zapewnienia dyscypliny budżetowej Unia nie przyjmuje żadnego aktu, który może mieć odczuwalny wpływ na budżet, bez zagwarantowania, że wydatki wynikające z takich aktów mogą

być finansowane w granicach zasobów własnych Unii i w poszanowaniu wieloletnich ram finansowych, o których mowa w artykule I-55.

6. Budżet jest wykonywany zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Państwa Członkowskie współpracują z Unią w celu zagwarantowania, że środki wpisane do budżetu będą wykorzystywane zgodnie z tą zasadą.

7. Unia i Państwa Członkowskie, zgodnie z postanowieniami artykułu III-415, zwalczają nadużycia finansowe i wszelkie inne działania nielegalne naruszające interesy finansowe Unii.

Artykuł I-54

Zasoby własne Unii

1. Unia pozyskuje środki niezbędne do osiągnięcia swych celów i należytego prowadzenia swych polityk.

2. Bez uszczerbku dla innych dochodów, budżet Unii jest finansowany w całości z jej zasobów własnych.

3. Ustawa europejska Rady określa przepisy dotyczące systemu zasobów własnych Unii. W tym kontekście może ona ustanawiać nowe i uchylać istniejące kategorie zasobów własnych. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim. Ustawa europejska wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

4. Ustawa europejska Rady ustanawia środki wykonawcze w odniesieniu do systemu zasobów własnych Unii w zakresie, w jakim zostało to przewidziane w ustawie europejskiej przyjętej na podstawie ustępu 3. Rada stanowi po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Artykuł I-55

Wieloletnie ramy finansowe

1. Wieloletnie ramy finansowe zmierzają do zapewnienia dokonywania wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej własnych zasobów. Ramy te określają kwoty rocznych pułapów środków przeznaczonych na zobowiązania z podziałem na kategorie wydatków, zgodnie z artykułem III-402.

2. Ustawa europejska Rady określa wieloletnie ramy finansowe. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, udzielonej przez większość jego członków.

3. Roczny budżet Unii jest zgodny z wieloletnimi ramami finansowymi.

4. Rada Europejska może jednomyślnie przyjąć decyzję europejską upoważniającą Radę do stanowienia większością kwalifikowaną przy przyjmowaniu ustawy europejskiej Rady, o której mowa w ustępie 2.

Artykuł I-56

Budżet Unii

Ustawa europejska ustanawia roczny budżet Unii zgodnie z artykułem III-404.

TYTUŁ VIII

UNIA I JEJ BEZPOŚREDNIE OTOCZENIE

Artykuł I-57

Unia i jej bezpośrednie otoczenie

1. Unia rozwija szczególne stosunki z państwami będącymi jej sąsiadami, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi, pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy.

2. Do celów ustępu 1 Unia może zawierać specjalne umowy z zainteresowanymi państwami. Umowy te mogą obejmować wzajemne prawa i obowiązki oraz przewidywać możliwość podejmowania wspólnych działań. Ich wykonanie stanowi przedmiot okresowego uzgadniania.

TYTUŁ IX

CZŁONKOSTWO W UNII

Artykuł I-58

Kryteria kwalifikacji i procedura przystąpienia do Unii

1. Unia jest otwarta dla wszystkich państw europejskich, które szanują wartości określone w artykule I-2 i zobowiązują się wspólnie je wspierać.

2. Każde państwo europejskie, które pragnie zostać członkiem Unii, kieruje wniosek do Rady. Wniosek ten jest notyfikowany Parlamentowi Europejskiemu i parlamentom narodowym. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Komisją i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, udzielonej większością głosów członków wchodzących w jego skład. Warunki oraz tryb przyjęcia są przedmiotem umowy między Państwami Członkowskimi a państwem kandydującym. Umowa ta podlega ratyfikacji przez wszystkie umawiające się państwa, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Artykuł I-59

Zawieszenie niektórych praw wynikających z członkostwa w Unii

1. Na podstawie uzasadnionej inicjatywy jednej trzeciej Państw Członkowskich lub uzasadnionej inicjatywy Parlamentu Europejskiego, lub na wniosek Komisji, Rada może przyjąć decyzję europejską stwierdzającą istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Państwo Członkowskie

wartości, o których mowa w artykule I-2. Rada stanowi większością czterech piątych swych członków, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Przed dokonaniem takiego stwierdzenia Rada wysłuchuje danego Państwa Członkowskiego i, stanowiąc zgodnie z tą samą procedurą, może skierować do tego Państwa zalecenia.

Rada regularnie bada, czy powody, które doprowadziły do takiego stwierdzenia pozostają ważne.

2. Rada Europejska, z inicjatywy jednej trzeciej Państw Członkowskich lub na wniosek Komisji, może, po wezwaniu tego Państwa Członkowskiego do przedstawienia swoich uwag w sprawie, przyjąć decyzję europejską stwierdzającą istnienie poważnego i trwałego naruszania przez Państwo Członkowskie wartości wymienionych w artykule I-2. Rada Europejska stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

3. Po dokonaniu stwierdzenia na mocy ustępu 2, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może przyjąć decyzję europejską zawieszającą niektóre prawa wynikające ze stosowania Konstytucji w stosunku do tego Państwa Członkowskiego, łącznie z prawem do głosowania członka Rady reprezentującego to państwo. Rada uwzględnia możliwe konsekwencje takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Obowiązki, które ciążą na tym państwie na mocy Konstytucji, pozostają w każdym przypadku, wiążące dla tego państwa.

4. Rada może, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjąć decyzję europejską zmieniającą lub uchylającą środki przyjęte na podstawie ustępu 3, w przypadku zmiany sytuacji, która doprowadziła do zastosowania tych środków.

5. Do celów niniejszego artykułu członek Rady Europejskiej lub Rady reprezentujący dane Państwo Członkowskie nie bierze udziału w głosowaniu, a dane Państwo Członkowskie nie jest uwzględniane przy obliczaniu jednej trzeciej lub czterech piątych Państw Członkowskich przewidzianych w ustępach 1 i 2. Wstrzymanie się od głosu członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu decyzji europejskich, o których mowa w ustępie 2.

Do przyjęcia decyzji europejskich, o których mowa w ustępach 3 i 4, większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych państw.

Jeżeli w wyniku podjęcia decyzji o zawieszeniu prawa do głosowania zgodnie z ustępem 3 Rada stanowi większością kwalifikowaną na podstawie jednego z postanowień Konstytucji, większość kwalifikowaną określa się tak, jak w akapicie drugim, natomiast jeżeli Rada stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych państw. W ostatnim przypadku mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

6. Do celów niniejszego artykułu Parlament Europejski stanowi większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentujących większość członków wchodzących w jego skład.

Artykuł I-60

Dobrowolne wystąpienie z Unii

1. Każde Państwo Członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu z Unii.

2. Państwo Członkowskie, które podjęło decyzję o wystąpieniu, notyfikuje swój zamiar Radzie Europejskiej. W świetle wytycznych Rady Europejskiej Unia prowadzi negocjacje i zawiera z tym państwem umowę określającą warunki jego wystąpienia, uwzględniając ramy jego przyszłych stosunków z Unią. Umowę tę negocjuje się zgodnie z artykułem III-325 ustęp 3. Jest ona zawierana w imieniu Unii przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

3. Konstytucja przestaje mieć zastosowanie do tego Państwa Członkowskiego od dnia wejścia w życie umowy o wystąpieniu lub, w przypadku jej braku, dwa lata po notyfikacji, o której mowa w ustępie 2, chyba że Rada Europejska w porozumieniu z danym Państwem Członkowskim podejmie jednomyślnie decyzję o przedłużeniu tego okresu.

4. Do celów ustępów 2 i 3 członek Rady Europejskiej lub Rady reprezentujący występujące Państwo Członkowskie nie bierze udziału w obradach i przyjmowaniu decyzji europejskich Rady Europejskiej lub Rady dotyczących tego państwa.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych państw.

5. Jeżeli Państwo, które wystąpiło z Unii, zwraca się o ponowne przyjęcie, jego wniosek podlega procedurze, o której mowa w artykule I-58.

CZĘŚĆ II

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII

PREAMBUŁA

Narody Europy, tworząc między sobą coraz ściślejszy związek, są zdecydowane dzielić ze sobą pokojową przyszłość opartą na wspólnych wartościach.

Świadoma swego duchowo-religijnego i moralnego dziedzictwa, Unia jest zbudowana na niepodzielnych, powszechnych wartościach godności osoby ludzkiej, wolności, równości i solidarności; opiera się na zasadach demokracji i państwa prawnego. Poprzez ustanowienie obywatelstwa Unii oraz stworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości stawia jednostkę w centrum swych działań.

Unia przyczynia się do ochrony i rozwoju tych wspólnych wartości, szanując przy tym różnorodność kultur i tradycji narodów Europy, jak również tożsamość narodową Państw Członkowskich i organizację ich władz publicznych na poziomach: krajowym, regionalnym i lokalnym; dąży do wspierania zrównoważonego i stałego rozwoju oraz zapewnia swobodny przepływ osób, usług, towarów i kapitału oraz swobodę przedsiębiorczości.

W tym celu, w obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.

Niniejsza Karta potwierdza, szanując kompetencje i zadania Unii oraz zasadę pomocniczości, prawa wynikające zwłaszcza z tradycji konstytucyjnych i zobowiązań międzynarodowych wspólnych Państwom Członkowskim, europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Kart Społecznych przyjętych przez Unię i Radę Europy oraz z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W tym kontekście, sądy Unii i Państw Członkowskich będą interpretowały Kartę z należytym uwzględnieniem wyjaśnień sporządzonych pod kierownictwem Prezydium Konwentu, który opracował Kartę i za których uaktualnienie odpowiada Prezydium Konwentu Europejskiego.

Korzystanie z tych praw rodzi odpowiedzialność i nakłada obowiązki wobec innych osób, wspólnoty ludzkiej i przyszłych pokoleń.

Unia uznaje zatem prawa, wolności i zasady wymienione poniżej.

TYTUŁ I

GODNOŚĆ

Artykuł II-61

Godność osoby ludzkiej

Godność osoby ludzkiej jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona.

Artykuł II-62

Prawo do życia

1. Każdy ma prawo do życia.

2. Nikt nie może być skazany na karę śmierci ani poddany jej wykonaniu.

Artykuł II-63

Prawo do integralności człowieka

1. Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.

2. W dziedzinie medycyny i biologii, muszą być szanowane w szczególności:

a) swobodna i świadoma zgoda osoby zainteresowanej, wyrażona zgodnie z procedurami określonymi przez ustawę,

b) zakaz praktyk eugenicznych, w szczególności tych, których celem jest selekcja osób,

c) zakaz wykorzystywania ciała ludzkiego i jego poszczególnych części jako źródła zysku,

d) zakaz reprodukcyjnego klonowania istot ludzkich.

Artykuł II-64

Zakaz tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania

Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Artykuł II-65

Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej

1. Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.

2. Nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej.

3. Handel ludźmi jest zakazany.

TYTUŁ II

WOLNOŚCI

Artykuł II-66

Prawo do wolności i bezpieczeństwa

Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

Artykuł II-67

Poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego

Każdy ma prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, domu i komunikowania się.

Artykuł II-68

Ochrona danych osobowych

1. Każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych, które jej dotyczą.

2. Dane te muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Każda osoba ma prawo dostępu do zebranych danych, które jej dotyczą i prawo do dokonania ich sprostowania.

3. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnego organu.

Artykuł II-69

Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny

Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny są gwarantowane zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tych praw.

Artykuł II-70

Wolność myśli, sumienia i religii

1. Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. Prawo to obejmuje wolność zmiany religii lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania, indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swej religii lub przekonań poprzez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach.

2. Uznaje się prawo do odmowy działania sprzecznego z własnym sumieniem, zgodnie z przepisami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa.

Artykuł II-71

Wolność wypowiedzi i informacji

1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.

2. Szanuje się wolność i pluralizm mediów.

Artykuł II-72

Wolność zgromadzania się i stowarzyszania się

1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się i swobodnego stowarzyszania się na wszystkich poziomach, zwłaszcza w sprawach politycznych, związkowych i obywatelskich, z którego wynika prawo każdego do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla obrony swoich interesów.

2. Partie polityczne na poziomie Unii przyczyniają się do wyrażania woli politycznej jej obywateli.

Artykuł II-73

Wolność sztuki i nauki

Sztuka i badania naukowe są wolne od ograniczeń. Wolność akademicka jest szanowana.

Artykuł II-74

Prawo do nauki

1. Każdy ma prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego.

2. Prawo to obejmuje możliwość korzystania z bezpłatnej nauki obowiązkowej.

3. Z właściwym poszanowaniem zasad demokratycznych, wolność tworzenia placówek edukacyjnych i prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania dzieci zgodnie z własnymi

przekonaniami religijnymi, filozoficznymi i pedagogicznymi są szanowane, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tej wolności i tego prawa.

Artykuł II-75

Wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy

1. Każdy ma prawo do podejmowania pracy oraz wykonywania swobodnie wybranego lub zaakceptowanego zawodu.

2. Każdy obywatel Unii ma swobodę poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług w każdym Państwie Członkowskim.

3. Obywatele państw trzecich, którzy posiadają zezwolenie na pracę na terytorium Państw Członkowskich, maja prawo do takich samych warunków pracy, z jakich korzystają obywatele Unii.

Artykuł II-76

Wolność prowadzenia działalności gospodarczej

Uznaje się wolność prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

Artykuł II-77

Prawo do własności

1. Każda osoba ma prawo do władania, używania, rozporządzania i przekazania w drodze spadku mienia nabytego zgodnie z prawem. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za uczciwym odszkodowaniem za jej utratę wypłaconym we właściwym terminie. Korzystanie z mienia może podlegać regulacji ustawowej, w zakresie w jakim jest to konieczne ze względu na interes ogólny.

2. Własność intelektualna podlega ochronie.

Artykuł II-78

Prawo do azylu

Gwarantuje się prawo do azylu z poszanowaniem zasad Konwencji Genewskiej z 28 lipca 1951 roku i Protokołu z 31 stycznia 1967 roku dotyczących statusu uchodźców oraz zgodnie z Konstytucją.

Artykuł II-79

Ochrona w przypadku usunięcia z terytorium państwa, wydalenia lub ekstradycji

1. Wydalenia zbiorowe są zakazane.

2. Nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydalony lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

TYTUŁ III

RÓWNOŚĆ

Artykuł II-80

Równość wobec prawa

Wszyscy są równi wobec prawa.

Artykuł II-81

Niedyskryminacja

1. Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, opinie polityczne lub wszelkie inne opinie, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2. W zakresie zastosowania Konstytucji i bez uszczerbku dla jej postanowień szczególnych, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Artykuł II-82

Różnorodność kulturowa, religijna i językowa

Unia szanuje różnorodność kulturową, religijną i językową.

Artykuł II-83

Równość kobiet i mężczyzn

Należy zapewnić równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym w zakresie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia.

Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej.

Artykuł II-84

Prawa dziecka

1. Dzieci mają prawo do ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra. Mogą one swobodnie wyrażać swoje poglądy. Poglądy te są brane pod uwagę w sprawach, które ich dotyczą, stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości.

2. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka.

3. Każde dziecko ma prawo do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z jego interesami.

Artykuł II-85

Prawa osób w podeszłym wieku

Unia uznaje i szanuje prawo osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Artykuł II-86

Integracja osób niepełnosprawnych

Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im niezależność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.

TYTUŁ IV

SOLIDARNOŚĆ

Artykuł II-87

Prawo pracowników do informacji i konsultacji w ramach przedsiębiorstwa

Pracownikom i ich przedstawicielom należy zagwarantować, na właściwych poziomach, informację i konsultację we właściwym czasie, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.

Artykuł II-88

Prawa do rokowań i działań zbiorowych

Pracownicy i pracodawcy, lub ich odpowiednie organizacje, mają, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi, prawo do negocjowania i zawierania układów zbiorowych pracy na odpowiednich poziomach oraz do podejmowania, w przypadkach konfliktu interesów, działań zbiorowych, w tym strajku w obronie swoich interesów.

Artykuł II-89

Prawo dostępu do służb pośrednictwa pracy

Każdy ma prawo dostępu do bezpłatnej służby pośrednictwa pracy.

Artykuł II-90

Ochrona w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy

Każdy pracownik ma prawo do ochrony w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

Artykuł II-91

Należyte i sprawiedliwe warunki pracy

1. Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy szanujących jego zdrowie, jego bezpieczeństwo i godność.

2. Każdy pracownik ma prawo do ograniczenia maksymalnego wymiaru czasu pracy, okresów dziennego i tygodniowego odpoczynku oraz do corocznego płatnego urlopu.

Artykuł II-92

Zakaz pracy dzieci i ochrona młodocianych w pracy

Praca dzieci jest zakazana. Minimalny wiek dopuszczenia do pracy nie może być niższy niż minimalny wiek zakończenia obowiązku szkolnego, bez uszczerbku dla uregulowań bardziej korzystnych dla młodocianych i z wyjątkiem ograniczonych odstępstw.

Młodociani dopuszczeni do pracy muszą mieć zapewnione warunki pracy odpowiednie dla ich wieku oraz być chronieni przed wykorzystywaniem ekonomicznym oraz jakąkolwiek pracą, która mogłaby szkodzić ich bezpieczeństwu, zdrowiu lub rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, moralnemu i społecznemu albo utrudniać im edukację.

Artykuł II-93

Życie rodzinne i zawodowe

1. Rodzina korzysta z ochrony prawnej, ekonomicznej i społecznej.

2. W celu pogodzenia życia rodzinnego z zawodowym, każdy ma prawo do ochrony przed zwolnieniem z pracy z powodów związanych z macierzyństwem i prawo do płatnego urlopu macierzyńskiego oraz do urlopu wychowawczego po urodzeniu lub przysposobieniu dziecka.

Artykuł II-94

Zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna

1. Unia uznaje i szanuje prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz do usług społecznych, zapewniających ochronę w takich przypadkach, jak: macierzyństwo, choroba, wypadki przy pracy, zależność lub podeszły wiek oraz w przypadku utraty zatrudnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.

2. Każdy, mający miejsce zamieszkania i przemieszczający się legalnie w obrębie Unii Europejskiej, ma prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego i przywilejów socjalnych zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

3. W celu zwalczania wyłączenia społecznego i ubóstwa, Unia uznaje i szanuje prawo do pomocy społecznej i mieszkaniowej dla zapewnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych, godnej egzystencji wszystkim osobom pozbawionym wystarczających środków.

Artykuł II-95

Ochrona zdrowia

Każdy ma prawo dostępu do profilaktycznej opieki zdrowotnej i prawo do korzystania z leczenia na warunkach ustanowionych w ustawodawstwach i praktykach krajowych. Przy określaniu i realizowaniu wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Artykuł II-96

Dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym

Unia uznaje i szanuje dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, przewidziany w ustawodawstwach i praktykach krajowych, zgodnie z Konstytucją, w celu wspierania spójności społecznej i terytorialnej Unii.

Artykuł II-97

Ochrona środowiska

Wysoki poziom ochrony środowiska i poprawa jego jakości muszą być zintegrowane z politykami Unii i zapewnione zgodnie z zasadą stałego rozwoju.

Artykuł II-98

Ochrona konsumentów

Zapewnia się wysoki poziom ochrony konsumentów w politykach Unii.

TYTUŁ V

PRAWA OBYWATELSKIE

Artykuł II-99

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1. Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa.

2. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.

Artykuł II-100

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych

Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do władz lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa.

Artykuł II-101

Prawo do dobrej administracji

1. Każda osoba ma prawo do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.

2. Prawo to obejmuje:

a) prawo każdej osoby do bycia wysłuchaną, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jej sytuację,

b) prawo każdej osoby do dostępu do akt jej sprawy, z zastrzeżeniem poszanowania uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej,

c) obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji.

3. Każda osoba ma prawo domagania się od Unii naprawienia, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzonej przez instytucje lub ich pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

4. Każda osoba może zwrócić się pisemnie do instytucji Unii w jednym z języków Konstytucji i musi otrzymać odpowiedź w tym samym języku.

Artykuł II-102

Prawo dostępu do dokumentów

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim, ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych i Unii, niezależnie od ich formy.

Artykuł II-103

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo zwracać się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w przypadkach niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykonującego swoje funkcje sądowe.

Artykuł II-104

Prawo petycji

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo petycji do Parlamentu Europejskiego.

Artykuł II-105

Swoboda przemieszczania się i pobytu

1. Każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich.

2. Swoboda przemieszczania się i pobytu może zostać przyznana, zgodnie z Konstytucją, obywatelom państw trzecich przebywającym legalnie na terytorium Państwa Członkowskiego.

Artykuł II-106

Opieka dyplomatyczna i konsularna

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, w którym Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

TYTUŁ VI

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł II-107

Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu

Każda osoba, której prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

Każda osoba ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każda osoba ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł II-108

Domniemanie niewinności i prawo do obrony

1. Każdego oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona zgodnie z prawem.

2. Każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony.

Artykuł II-109

Zasady legalności oraz proporcjonalności czynów zabronionych pod groźbą kary i kar

1. Nikt nie może zostać skazany za popełnienie czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu, który według prawa krajowego lub prawa międzynarodowego nie stanowił czynu zabronionego pod groźbą kary w czasie jego popełnienia. Nie wymierza się również kary surowszej od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zabroniony pod groźbą kary został popełniony. Jeśli ustawa, która weszła w życie po popełnieniu czynu zabronionego pod groźbą kary, przewiduje karę łagodniejszą, ta właśnie kara ma zastosowanie.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby za działanie lub zaniechanie, które w czasie, gdy miało miejsce, stanowiło czyn zabroniony pod groźbą kary, zgodnie z ogólnymi zasadami uznanymi przez wspólnotę narodów.

3. Surowość kar nie może być nieproporcjonalna w stosunku do czynu zabronionego pod groźbą kary.

Artykuł II-110

Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary

Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI I STOSOWANIA KARTY

Artykuł II-111

Zakres stosowania

1. Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii w poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim wdrażają one prawo Unii. Państwa te szanują zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w innych częściach Konstytucji.

2. Niniejsza Karta nie rozszerza zakresu stosowania prawa Unii poza kompetencje Unii, nie ustanawia nowych kompetencji lub zadań dla Unii ani nie zmienia kompetencji i zadań określonych w innych częściach Konstytucji.

Artykuł II-112

Zakres i wykładnia praw i zasad

1. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób.

2. Prawa uznane w niniejszej Karcie, które są przedmiotem postanowień innych części Konstytucji, są wykonywane na warunkach i w granicach w niej określonych.

3. W zakresie, w jakim niniejsza Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę Konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę.

4. W zakresie, w jakim niniejsza Karta uznaje prawa podstawowe, wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami.

5. Postanowienia niniejszej Karty zawierające zasady mogą być wprowadzane w życie przez akty ustawodawcze i wykonawcze przyjęte przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez akty Państw Członkowskich, jeśli stanowią wykonanie prawa Unii, w wykonywaniu ich odpowiednich uprawnień. Można się na nie powoływać w sądzie jedynie w celu wykładni tych aktów i kontroli ich legalności.

6. Ustawodawstwa i praktyki krajowe uwzględnia się w pełni, jak przewiduje to niniejsza Karta.

7. Wyjaśnienia sporządzone w celu wskazania wykładni Karty Praw Podstawowych są należycie uwzględniane przez sądy Unii i Państw Członkowskich.

Artykuł II-113

Poziom ochrony

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie Państwa Członkowskie są stronami, w szczególności przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.

Artykuł II-114

Zakaz nadużycia praw

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie może być interpretowane jako przyznające prawo do podejmowania jakiejkolwiek działalności lub dokonywania jakiegokolwiek czynu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie lub ich ograniczenia w większym stopniu, aniżeli jest to przewidziane w niniejszej Karcie.

CZĘŚĆ III

POLITYKI I FUNKCJONOWANIE UNII

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł III-115

Unia zapewnia spójność różnych polityk i działań, o których mowa w niniejszej części, uwzględniając wszystkie jej cele i zgodnie z zasadą przyznania kompetencji.

Artykuł III-116

We wszystkich działaniach, o których mowa w niniejszej części, Unia zmierza do zniesienia nierówności kobiet i mężczyzn oraz wspierania równości między nimi.

Artykuł III-117

Przy określaniu i realizacji polityk i działań, o których mowa w niniejszej części, Unia bierze pod uwagę wymogi związane ze wspieraniem wysokiego poziomu zatrudnienia, zapewnianiem odpowiedniej ochrony socjalnej, zwalczaniem wyłączenia społecznego, a także z wysokim poziomem kształcenia, szkolenia oraz ochrony zdrowia ludzkiego.

Artykuł III-118

Przy określaniu i realizacji polityk i działań, o których mowa w niniejszej części, Unia dąży do zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Artykuł III-119

Przy określaniu i realizacji polityk i działań, o których mowa w niniejszej części, w szczególności w celu wspierania stałego rozwoju, brane są pod uwagę wymogi ochrony środowiska naturalnego.

Artykuł III-120

Przy określaniu i realizacji innych polityk i działań brane są pod uwagę wymogi ochrony konsumentów.

Artykuł III-121

Unia i Państwa Członkowskie określając i realizując politykę Unii w dziedzinie rolnictwa, rybołówstwa, transportu, rynku wewnętrznego, badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni

kosmicznej w pełni uwzględniają wymogi dobrostanu zwierząt, jako istot zdolnych do odczuwania, przestrzegając jednocześnie przepisów ustawowych lub administracyjnych oraz praktyk Państw Członkowskich, zwłaszcza w zakresie obrzędów religijnych, tradycji kulturalnych oraz dziedzictwa regionalnego.

Artykuł III-122

Bez uszczerbku dla artykułów I-5, III-166, III-167 i III-238 oraz zważywszy na miejsce, jakie usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym zajmują wśród wspólnych wartości Unii, jak również ich znaczenie we wspieraniu jej spójności społecznej i terytorialnej, Unia i Państwa Członkowskie, każde w granicach swych odpowiednich kompetencji i w granicach stosowania Konstytucji, zapewniają, aby usługi te funkcjonowały na podstawie zasad i na warunkach, w szczególności gospodarczych i społecznych, które pozwolą im wypełniać ich zadania. Ustawy europejskie ustanawiają te zasady i określają warunki, bez uszczerbku dla kompetencji, które Państwa Członkowskie mają, w poszanowaniu Konstytucji, do świadczenia, zlecania i finansowania takich usług.

TYTUŁ II

NIEDYSKRYMINACJA I OBYWATELSTWO

Artykuł III-123

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą regulować zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, o którym mowa w artykule I-4 ustęp 2.

Artykuł III-124

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji i w granicach kompetencji przyznanych przez nią Unii, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady może ustanowić środki niezbędne w celu zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 1, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa może ustanowić podstawowe zasady dla środków zachęcających Unii i określić takie środki, w celu wsparcia działań przedsięwziętych przez Państwa Członkowskie, aby przyczyniać się do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1, z wyłączeniem harmonizacji ich przepisów ustawowych i wykonawczych.

Artykuł III-125

1. Jeżeli działanie Unii okazuje się niezbędne do ułatwienia wykonywania prawa każdego obywatela Unii do swobodnego przemieszczania się i przebywania, o którym mowa w artykule I-10 ustęp 2 lit. a), a Konstytucja nie przewiduje uprawnień do działania, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa może ustanowić środki w tym celu.

2. W tych samych celach, jak te określone w ustępie 1 i jeżeli Konstytucja nie przewiduje uprawnień do działania, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady może ustanowić środki dotyczące paszportów, dowodów tożsamości, dokumentów pobytowych lub jakichkolwiek innych podobnych dokumentów, a także środki dotyczące zabezpieczenia społecznego lub ochrony socjalnej. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-126

Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady określa warunki wykonywania prawa, o którym mowa w artykule I-10 ustęp 2 lit. b), każdego obywatela Unii do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych i wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania, nie będąc jego obywatelem. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim. Warunki te mogą przewidywać odstępstwa, jeżeli uzasadniają to problemy właściwe dla Państwa Członkowskiego.

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego jest wykonywane bez uszczerbku dla artykułu III-330 ustęp 1 i środków przyjętych w celu jego stosowania.

Artykuł III-127

Państwa Członkowskie przyjmują przepisy niezbędne do zapewnienia dyplomatycznej i konsularnej ochrony obywateli Unii w państwach trzecich, o której mowa w artykule I-10 ustęp 2 lit. c).

Państwa Członkowskie podejmują rokowania międzynarodowe wymagane do zapewnienia tej ochrony.

Ustawa europejska Rady może ustanowić środki niezbędne do ułatwienia tej ochrony. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-128

Języki, w których każdy obywatel Unii ma prawo zwracać się do instytucji lub organów na mocy artykułu I-10 ustęp 2 lit. d) i otrzymywać odpowiedź, są wymienione w artykule IV-448 ust. 1. Instytucjami i organami, o których mowa w artykule I-10 ustęp 2 lit. d), są instytucje i organy wymienione w artykule I-19 ustęp 1 drugi akapit oraz w artykułach I-30, I-31 i I-32, oraz Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich.

Artykuł III-129

Co trzy lata Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie w sprawie stosowania artykułu I-10 oraz niniejszego tytułu. Sprawozdanie to uwzględnia rozwój Unii.

Na podstawie tego sprawozdania i bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady może uzupełniać prawa przewidziane w artykule I-10. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. Ta ustawa lub ustawa ramowa wchodzi w życie jedynie po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

TYTUŁ III

POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE

ROZDZIAŁ I

RYNEK WEWNĘTRZNY

SEKCJA 1

USTANOWIENIE I FUNKCJONOWANIE RYNKU WEWNĘTRZNEGO

Artykuł III-130

1. Unia przyjmuje środki w celu ustanowienia lub zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Konstytucji.

2. Rynek wewnętrzny obejmuje obszar bez granic wewnętrznych, w którym jest zapewniony swobodny przepływ osób, usług, towarów i kapitału, zgodnie z Konstytucją.

3. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie określające wytyczne i warunki niezbędne do zapewnienia zrównoważonego postępu we wszystkich odpowiednich sektorach.

4. Podczas opracowywania wniosków zmierzających do osiągnięcia celów wymienionych w ustępach 1 i 2, Komisja uwzględnia rozmiar wysiłku, jaki będą musiały podjąć niektóre gospodarki o zróżnicowanym rozwoju dla ustanowienia rynku wewnętrznego i może przedstawiać wnioski odnośnie do odpowiednich środków.

Jeżeli przepisy te przyjmują postać odstępstw, muszą mieć charakter przejściowy oraz powodować możliwie najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

Artykuł III-131

Państwa Członkowskie konsultują się ze sobą w celu wspólnego podjęcia działań niezbędnych, aby środki, do podjęcia których Państwo Członkowskie może być skłonione w przypadku poważnych zaburzeń wewnętrznych zagrażających porządkowi publicznemu, w przypadku wojny, poważnego napięcia międzynarodowego stanowiącego groźbę wojny lub w celu wypełnienia zobowiązań przyjętych przez nie w celu utrzymania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego nie miały wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Artykuł III-132

Jeżeli środki podjęte w przypadkach przewidzianych w artykułach III-131 i III-436 powodują zakłócenie warunków konkurencji na rynku wewnętrznym, Komisja bada z zainteresowanym Państwem Członkowskim warunki, na jakich te środki mogą być dostosowane do reguł ustanowionych w Konstytucji.

Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach III-360 i III-361, Komisja lub każde Państwo Członkowskie mogą wnieść bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości skargę, jeżeli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w artykułach III-131 i III-436. Trybunał Sprawiedliwości orzeka z wyłączeniem jawności.

SEKCJA 2

SWOBODNY PRZEPŁYW OSÓB I USŁUG

Podsekcja 1

Pracownicy

Artykuł III-133

1. Pracownicy mają prawo swobodnego przemieszczania się wewnątrz Unii.

2. Zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową między pracownikami Państw Członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.

3. Z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego, pracownicy mają prawo do:

a) ubiegania się o rzeczywiście oferowane miejsca pracy,

b) swobodnego przemieszczania się w tym celu po terytorium Państw Członkowskich,

c) przebywania w jednym z Państw Członkowskich w celu podjęcia tam pracy, zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi dotyczącymi zatrudniania pracowników tego Państwa,

d) pozostawania na terytorium Państwa Członkowskiego po ustaniu zatrudnienia, na warunkach określonych w rozporządzeniach europejskich przyjętych przez Komisję.

4. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej.

Artykuł III-134

Środki niezbędne do realizacji swobodnego przepływu pracowników w rozumieniu artykułu III-133 są ustanawiane na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mają na celu, w szczególności:

a) zapewnienie ścisłej współpracy między organami administracji krajowej właściwymi do spraw pracy,

b) zniesienie procedur i praktyk administracyjnych, jak również terminów dostępu do wolnych miejsc pracy wynikających z ustawodawstwa krajowego bądź z wcześniejszych umów zawartych między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę w liberalizacji przepływu pracowników,

c) zniesienie wszelkich terminów i innych ograniczeń przewidzianych w ustawodawstwie krajowym lub wcześniej zawartych umowach między Państwami Członkowskimi, które ustanawiają w stosunku do pracowników z innych Państw Członkowskich odmienne warunki co do swobodnego wyboru zatrudnienia niż w stosunku do własnych pracowników,

d) ustanowienie mechanizmów właściwych do zapewnienia wymiany podań o pracę i ofert zatrudnienia oraz ułatwienie zachowania równowagi na rynku pracy, na warunkach, które zapobiegają poważnym zagrożeniom dla poziomu życia i zatrudnienia w różnych regionach i gałęziach przemysłu.

Artykuł III-135

Państwa Członkowskie popierają, w ramach wspólnego programu, wymianę młodych pracowników.

Artykuł III-136

1. W dziedzinie zabezpieczenia społecznego, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne do realizacji swobodnego przepływu pracowników przez wprowadzenie systemu umożliwiającego migrującym pracownikom najemnym i osobom prowadzącym działalność na własny rachunek oraz uprawnionym osobom od nich zależnym:

a) zaliczenie wszystkich okresów uwzględnianych w ustawodawstwie poszczególnych państw, w celu nabycia i zachowania prawa do świadczenia oraz naliczenia wysokości świadczenia,

b) wypłatę świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terytoriach Państw Członkowskich.

2. W przypadku gdy członek Rady uważa, że projekt ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej, o której mowa w ustępie 1, mógłby naruszać podstawowe aspekty jego systemu zabezpieczenia społecznego, w szczególności jego zakres stosowania, koszty lub strukturę finansową lub mógłby naruszać równowagę finansową tego systemu, może zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej. W takim przypadku, procedura, o której mowa w artykule III-396, zostaje zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji, w terminie 4 miesięcy od takiego zawieszenia, Rada Europejska:

a) odsyła projekt do Rady, co oznacza zakończenie zawieszenia procedury, o której mowa w artykule III-396, lub

b) występuje z wnioskiem do Komisji o przedstawienie nowego wniosku; w tym przypadku, akt początkowo proponowany uważa się za nieprzyjęty.

Podsekcja 2

Swoboda przedsiębiorczości

Artykuł III-137

Ograniczenia swobody przedsiębiorczości obywateli jednego Państwa Członkowskiego na terytorium innego Państwa Członkowskiego są zakazane w ramach niniejszej podsekcji. Zakaz ten obejmuje również ograniczenia w tworzeniu agencji, oddziałów lub spółek zależnych przez obywateli danego Państwa Członkowskiego, mających swe przedsiębiorstwo na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Z zastrzeżeniem postanowień sekcji 4 niniejszego rozdziału dotyczącej kapitału i płatności, obywatele jednego Państwa Członkowskiego mają prawo podejmowania i wykonywania na terytorium innego Państwa Członkowskiego działalności prowadzonej na własny rachunek, jak również zakładania i zarządzania przedsiębiorstwami, a zwłaszcza spółkami w rozumieniu artykułu III-142 akapit drugi, na warunkach określonych przez ustawodawstwo Państwa przyjmującego dla własnych obywateli.

Artykuł III-138

1. Środki mające na celu realizację swobody przedsiębiorczości w odniesieniu do określonego rodzaju działalności są ustanawiane na mocy europejskich ustaw ramowych. Europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. Parlament Europejski, Rada i Komisja wykonują funkcje powierzone im na podstawie ustępu 1, w szczególności:

a) traktując co do zasady priorytetowo działalności, w których swoboda przedsiębiorczości wnosi szczególnie korzystny wkład w rozwój produkcji i handlu,

b) zapewniając ścisłą współpracę między właściwymi organami administracyjnymi Państw Członkowskich w celu poznania szczególnych sytuacji w różnych dziedzinach działalności wewnątrz Unii,

c) znosząc takie procedury i praktyki administracyjne wynikające z ustawodawstwa krajowego bądź z wcześniej zawartych umów między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę dla swobody przedsiębiorczości,

d) czuwając, by pracownicy jednego z Państw Członkowskich zatrudnieni na terytorium innego Państwa Członkowskiego mogli pozostać na tym terytorium w celu podjęcia tam działalności na własny rachunek, na tych samych warunkach, które musieliby spełniać, gdyby przybyli do tego Państwa w chwili, kiedy zamierzali podjąć taką działalność,

e) umożliwiając nabycie i korzystanie z własności gruntu znajdującego się na terytorium danego Państwa Członkowskiego przez obywateli Państwa Członkowskiego w zakresie, w jakim nie narusza to zasad, o których mowa w artykule III-227 ustęp 2,

f) znosząc stopniowo ograniczenia swobody przedsiębiorczości w każdej wchodzącej w grę dziedzinie działalności, z jednej strony, w odniesieniu do warunków tworzenia na terytorium Państwa Członkowskiego agencji, oddziałów i spółek zależnych, a z drugiej, w stosunku do warunków wjazdu personelu głównego przedsiębiorstwa do organów zarządzających lub nadzorczych agencji, oddziałów i spółek zależnych,

g) koordynując w niezbędnym zakresie, w celu zapewnienia ich równoważności, zabezpieczenia wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu artykułu III-142 akapit drugi, dla ochrony interesów wspólników i osób trzecich,

h) zapewniając, że warunki przedsiębiorczości nie będą zakłócane przez pomoc przyznaną przez Państwo Członkowskie.

Artykuł III-139

Niniejsza podsekcja nie ma zastosowania do działalności, która w jednym z Państw Członkowskich jest związana, choćby przejściowo, z wykonywaniem władzy publicznej.

Niektóre rodzaje działalności mogą zostać wyłączone z zakresu stosowania niniejszej podsekcji na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych.

Artykuł III-140

1. Niniejsza podsekcja oraz środki podjęte na jej podstawie nie przesądzają o zastosowaniu w Państwach Członkowskich przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych przewidujących szczególne traktowanie cudzoziemców, uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego.

2. Przepisy krajowe, o których mowa w ustępie 1, są koordynowane przez europejskie ustawy ramowe.

Artykuł III-141

1. Europejskie ustawy ramowe ułatwiają podejmowanie i wykonywanie działalności prowadzonej na własny rachunek. Obejmują one:

a) wzajemne uznawanie dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji,

b) koordynację przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących podejmowania i wykonywania działalności prowadzonej na własny rachunek.

2. W odniesieniu do zawodów medycznych i pokrewnych oraz farmaceutycznych stopniowe znoszenie ograniczeń zależy od koordynacji warunków wykonywania tych zawodów w różnych Państwach Członkowskich.

Artykuł III-142

Na potrzeby niniejszej podsekcji, spółki założone zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego i mające swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne przedsiębiorstwo wewnątrz Unii są traktowane jak osoby fizyczne mające przynależność Państwa Członkowskiego.

Przez „spółki" rozumie się spółki prawa cywilnego lub handlowego, a także spółdzielnie oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem spółek, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysków.

Artykuł III-143

Państwa Członkowskie przyznają traktowanie narodowe obywatelom innych Państw Członkowskich w odniesieniu do udziału finansowego w kapitale spółek w rozumieniu akapitu drugiego artykułu III-142, bez uszczerbku dla stosowania innych postanowień Konstytucji.

Podsekcja 3

Swoboda świadczenia usług

Artykuł III-144

W ramach niniejszej podsekcji ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług wewnątrz Unii są zakazane w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich mających swe przedsiębiorstwo w Państwie Członkowskim innym niż Państwo odbiorcy świadczenia.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą rozszerzyć korzyści wynikające z niniejszej podsekcji na obywateli państwa trzeciego świadczących usługi i mających swe przedsiębiorstwa wewnątrz Unii.

Artykuł III-145

Do celów Konstytucji, przez usługi rozumie się świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem w zakresie, w jakim nie są objęte postanowieniami o swobodnym przepływie towarów, kapitału i osób.

Usługi obejmują w szczególności:

a) działalność o charakterze przemysłowym,

b) działalność o charakterze handlowym,

c) działalność rzemieślniczą,

d) wykonywanie wolnych zawodów.

Z zastrzeżeniem podsekcji 2 dotyczącej swobody przedsiębiorczości, świadczący usługę może, w celu spełnienia świadczenia, wykonywać przejściowo działalność w Państwie Członkowskim, w którym usługa jest świadczona, na tych samych warunkach, jakie państwo to nakłada na własnych obywateli.

Artykuł III-146

1. Swobodę przepływu usług w dziedzinie transportu regulują postanowienia rozdziału III sekcji 7 dotyczącej transportu.

2. Liberalizacja usług bankowych i ubezpieczeniowych związanych z przepływem kapitału jest realizowana w zgodzie z liberalizacją przepływu kapitału.

Artykuł III-147

1. Europejska ustawa ramowa ustanawia środki mające na celu zapewnienie liberalizacji określonej usługi. Ustawa ramowa jest przyjmowana po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. W odniesieniu do europejskich ustaw ramowych, o których mowa w ustępie 1, w zasadzie należy dawać pierwszeństwo usługom, które bezpośrednio wpływają na koszty produkcji lub których liberalizacja przyczynia się do ułatwienia handlu towarami.

Artykuł III-148

Państwa Członkowskie dążą do liberalizacji usług w zakresie wykraczającym poza zobowiązanie wynikające z europejskich ustaw ramowych przyjmowanych na podstawie artykułu III-147 ustęp 1, jeśli ich ogólna sytuacja gospodarcza i sytuacja w danym sektorze na to pozwalają.

W tym celu Komisja kieruje zalecenia do zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł III-149

Dopóki ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług nie zostaną zniesione, Państwa Członkowskie stosują je do wszystkich świadczących usługi, o których mowa w artykule III-144 akapit pierwszy, bez względu na przynależność państwową lub miejsce zamieszkania.

Artykuł III-150

Artykuły III-139—III-142 mają zastosowanie do spraw uregulowanych w niniejszej podsekcji.

SEKCJA 3

SWOBODNY PRZEPŁYW TOWARÓW

Podsekcja 1

Unia celna

Artykuł III-151

1. Unia obejmuje unię celną, która rozciąga się na całą wymianę towarową i obejmuje zakaz ceł przywozowych i wywozowych między Państwami Członkowskimi oraz wszelkich opłat o skutku równoważnym, jak również przyjęcie wspólnej taryfy celnej w stosunkach z państwami trzecimi.

2. Ustęp 4 i podsekcja 3 dotyczące zakazu ograniczeń ilościowych stosują się do produktów pochodzących z Państw Członkowskich oraz do produktów pochodzących z państw trzecich znajdujących się w swobodnym obrocie w Państwach Członkowskich.

3. Produkty pochodzące z państw trzecich są uważane za będące w swobodnym obrocie w jednym z Państw Członkowskich, jeżeli dopełniono wobec nich formalności przywozowych oraz pobrano wszystkie wymagane cła i opłaty o skutku równoważnym w tym Państwie Członkowskim i jeżeli nie skorzystały z całkowitego lub częściowego zwrotu tych ceł lub opłat.

4. Cła przywozowe i wywozowe lub opłaty o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi. Zakaz ten stosuje się również do ceł o charakterze fiskalnym.

5. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie określające cła wspólnej taryfy celnej.

6. Wykonując zadania powierzone jej na mocy niniejszego artykułu, Komisja kieruje się:

a) potrzebą popierania wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi i państwami trzecimi,

b) zmianami warunków konkurencji wewnątrz Unii, jeżeli skutkiem tych zmian jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw,

c) potrzebami zaopatrzenia Unii w surowce i półprodukty, zwracając przy tym uwagę, by nie zakłócić warunków konkurencji między Państwami Członkowskimi co do produktów końcowych,

d) potrzebą unikania poważnych zaburzeń w życiu gospodarczym Państw Członkowskich oraz zapewnienia racjonalnego rozwoju produkcji i wzrostu konsumpcji w Unii.

Podsekcja 2

Współpraca celna

Artykuł III-152

W zakresie stosowania Konstytucji, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki w celu wzmocnienia współpracy celnej między Państwami Członkowskimi i między nimi a Komisją.

Podsekcja 3

Zakaz ograniczeń ilościowych

Artykuł III-153

Ograniczenia ilościowe w przywozie i wywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł III-154

Artykuł III-153 nie stanowi przeszkody w stosowaniu zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych lub tranzytowych, uzasadnionych względami moralności publicznej, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi i zwierząt lub ochrony roślin, ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej bądź ochrony własności przemysłowej i handlowej. Zakazy te i ograniczenia nie powinny jednak stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między Państwami Członkowskimi.

Artykuł III-155

1. Państwa Członkowskie dostosowują monopole państwowe o charakterze handlowym w taki sposób, aby wykluczona była wszelka dyskryminacja między obywatelami Państw Członkowskich w stosunku do warunków zaopatrzenia i zbytu.

Niniejszy artykuł stosuje się do każdego podmiotu, za pośrednictwem którego Państwo Członkowskie z mocy prawa lub faktycznie, bezpośrednio lub pośrednio, kontroluje, kieruje lub wpływa w stopniu odczuwalnym na przywóz lub wywóz w stosunkach między Państwami Członkowskimi. Artykuł ten stosuje się także do monopoli delegowanych przez państwo innym podmiotom.

2. Państwa Członkowskie powstrzymują się od wszelkich nowych środków sprzecznych z zasadami, o których mowa w ustępie 1 lub ograniczających zakres stosowania artykułów dotyczących zakazu ceł i ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi.

3. W przypadku monopolu o charakterze handlowym, obejmującego regulację zmierzającą do ułatwienia zbywania lub podnoszenia wartości produktów rolnych, w stosowaniu niniejszego artykułu należy zapewnić równoważne gwarancje w zakresie zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów.

SEKCJA 4

KAPITAŁ I PŁATNOŚCI

Artykuł III-156

W ramach niniejszej sekcji zakazane są wszelkie ograniczenia w przepływie kapitału i w płatnościach między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.

Artykuł III-157

1. Artykuł III-156 nie narusza stosowania ograniczeń istniejących w dniu 31 grudnia 1993 roku w stosunku do państw trzecich na mocy prawa krajowego lub prawa Unii w odniesieniu do przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe. W odniesieniu do ograniczeń istniejących na mocy prawa krajowego w Estonii i na Węgrzech, odnośną datą jest 31 grudnia 1999 roku.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe.

Parlament Europejski i Rada dążą do realizacji w możliwie najszerszym zakresie celu swobodnego przepływu kapitału między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi i bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, jedynie ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady może ustanawiać środki, które w prawie Unii stanowią krok wstecz w odniesieniu do liberalizacji przepływu kapitału do lub z państw trzecich. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-158

1. Artykuł III-156 nie narusza prawa Państw Członkowskich do:

a) stosowania odpowiednich przepisów ich ustawodawstwa podatkowego traktujących odmiennie podatników ze względu na różne miejsce zamieszkania lub inwestowania kapitału,

b) podejmowania środków niezbędnych do zapobiegania naruszeniom ich przepisów ustawowych i wykonawczych, zwłaszcza w sferze podatkowej i w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami finansowymi lub ustanowienia procedur deklarowania przypływu kapitału do celów informacji administracyjnej bądź statystycznej, lub podejmowania środków uzasadnionych względami związanymi z porządkiem publicznym lub bezpieczeństwem publicznym.

2. Niniejsza sekcja nie przesądza o możliwości stosowania ograniczeń w dziedzinie prawa przedsiębiorczości zgodnych z Konstytucją.

3. Środki i procedury określone w ustępach 1 i 2 nie powinny stanowić arbitralnej dyskryminacji, ani ukrytego ograniczenia w swobodnym przepływie kapitału i płatności w rozumieniu artykułu III-156.

4. W przypadku braku ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej przewidzianej w artykule III-157 ustęp 3 Komisja, a w przypadku braku decyzji europejskiej Komisji w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku przez odnośne Państwo Członkowskie, Rada, może przyjąć decyzję europejską stwierdzającą, że ograniczające środki podatkowe przyjęte przez Państwo Członkowskie, dotyczące jednego lub większej liczby państw trzecich uważa się za zgodne z Konstytucją, o ile są one uzasadnione ze względu na jeden z celów Unii i są zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego. Rada stanowi jednomyślnie na wniosek Państwa Członkowskiego.

Artykuł III-159

Jeżeli, w wyjątkowych okolicznościach, przepływ kapitału do lub z państw trzecich powoduje lub może spowodować poważne trudności w funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Rada może, na wniosek Komisji, przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie wprowadzające wobec państw trzecich środki ochronne na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy,

o ile środki te są bezwzględnie konieczne. Rada stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-160

Jeżeli realizacja celów, o których mowa w artykule III-257, tego wymaga, w odniesieniu do zapobiegania i zwalczania terroryzmu i działań powiązanych, ustawy europejskie określają ramy środków administracyjnych dotyczących przepływu kapitału i płatności, takich jak zamrożenie funduszy, aktywów finansowych lub zysków z działalności gospodarczej, które należą do osób fizycznych lub prawnych, grup lub innych podmiotów innych niż państwa, albo są w ich posiadaniu lub dyspozycji.

Rada przyjmuje, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie w celu wykonania ustaw europejskich, o których mowa w pierwszym akapicie.

Akty, o których mowa w niniejszym artykule, zawierają niezbędne przepisy w zakresie gwarancji prawnych.

SEKCJA 5

REGUŁY KONKURENCJI

Podsekcja 1

Reguły mające zastosowanie do przedsiębiorstw

Artykuł III-161

1. Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji na rynku wewnętrznym, a w szczególności te, które polegają na:

a) ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży albo innych warunków transakcji,

b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rynków, rozwoju technicznego lub inwestycji,

c) podziale rynków lub źródeł zaopatrzenia,

d) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji,

e) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

2. Porozumienia lub decyzje zakazane na podstawie niniejszego artykułu są nieważne z mocy prawa.

3. Jednakże ustęp 1 może zostać uznany za nie mający zastosowania do:

— każdego porozumienia lub kategorii porozumień między przedsiębiorstwami,

— każdej decyzji lub kategorii decyzji związków przedsiębiorstw,

— każdej praktyki uzgodnionej lub kategorii praktyk uzgodnionych,

które przyczyniają się do polepszenia produkcji lub dystrybucji produktów bądź do popierania postępu technicznego lub gospodarczego, przy zastrzeżeniu dla użytkowników słusznej części zysku, który z tego wynika, oraz bez:

a) nakładania na zainteresowane przedsiębiorstwa ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów,

b) dawania przedsiębiorstwom możliwości eliminowania konkurencji w stosunku do znacznej części danych produktów.

Artykuł III-162

Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane jest nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może to wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Nadużywanie takie może polegać w szczególności na:

a) narzucaniu w sposób bezpośredni lub pośredni niesłusznych cen zakupu lub sprzedaży albo innych niesłusznych warunków transakcji,

b) ograniczaniu produkcji, rynków lub rozwoju technicznego ze szkodą dla konsumentów,

c) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji,

d) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

Artykuł III-163

Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie w celu zastosowania zasad określonych w artykułach III-161 i III-162. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Rozporządzenia te mają na celu w szczególności:

a) zapewnienie poszanowania zakazów, o których mowa w artykule III-161 ustęp 1 i w artykule III-162 przez wprowadzenie grzywien i okresowych kar pieniężnych,

b) ustanowienie szczegółowych zasad stosowania artykułu III-161 ustęp 3, przy uwzględnieniu potrzeby, z jednej strony, zapewnienia skutecznego nadzoru, a z drugiej - uproszczenia w największym możliwym stopniu kontroli administracyjnej,

c) określenie, w razie potrzeby, w różnych gałęziach gospodarki, zakresu zastosowania artykułów III-161 i III-162,

d) określenie roli Komisji i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w stosowaniu postanowień przewidzianych w niniejszym akapicie,

e) określenie relacji między ustawodawstwami Państw Członkowskich, z jednej strony, a niniejszą podsekcją oraz rozporządzeniami europejskimi przyjętymi w zastosowaniu niniejszego artykułu, z drugiej strony.

Artykuł III-164

Do chwili wejścia w życie rozporządzeń europejskich przyjętych w zastosowaniu artykułu III-163, władze Państw Członkowskich rozstrzygają o dopuszczalności porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych oraz w sprawie nadużywania pozycji dominującej na rynku wewnętrznym, zgodnie z ich prawem krajowym i z artykułem III-161, a w szczególności z jego ustępem 3, i artykułem III-162.

Artykuł III-165

1. Bez uszczerbku dla artykułu III-164, Komisja czuwa nad stosowaniem zasad określonych w artykułach III-161 i III-162. Na wniosek Państwa Członkowskiego lub z urzędu oraz we współpracy z właściwymi władzami Państw Członkowskich, które udzielają jej pomocy, Komisja wszczyna postępowanie w przypadkach podejrzenia naruszenia tych zasad. Jeżeli stwierdzi, że doszło do naruszenia, proponuje środki właściwe do jego zaprzestania.

2. Jeżeli nie zaprzestano naruszania, o którym mowa w ustępie 1, Komisja przyjmuje uzasadnioną decyzję europejską stwierdzającą naruszenie zasad. Komisja może opublikować tę decyzję i upoważnić Państwa Członkowskie do podjęcia niezbędnych środków w celu zaradzenia sytuacji, których warunki i szczegóły określa.

3. Komisja może przyjmować rozporządzenia europejskie dotyczące kategorii porozumień, w odniesieniu do których Rada przyjęła rozporządzenie europejskie zgodnie z artykułem III-163 akapit drugi lit. b).

Artykuł III-166

1. Państwa Członkowskie, w odniesieniu do przedsiębiorstw publicznych i przedsiębiorstw, którym przyznają prawa specjalne lub wyłączne, nie wprowadzają ani nie utrzymują żadnego środka sprzecznego z Konstytucja, w szczególności z artykułem I-4 ustęp 2 oraz artykułami III-161—III-169.

2. Przedsiębiorstwa zobowiązane do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego podlegają postanowieniom Konstytucji, zwłaszcza regułom konkurencji, w zakresie, w jakim stosowanie tych postanowień nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu poszczególnych zadań im powierzonych. Rozwój handlu nie może być naruszony w zakresie sprzecznym z interesami Unii.

3. Komisja czuwa nad stosowaniem niniejszego artykułu i w miarę potrzeby przyjmuje stosowne rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie.

Podsekcja 2

Pomoc przyznawana przez Państwa Członkowskie

Artykuł III-167

1. Z zastrzeżeniem odstępstw przewidzianych w Konstytucji, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

2. Zgodna z rynkiem wewnętrznym jest:

a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem, że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów,

b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi,

c) pomoc przyznawana gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec, w zakresie, w jakim jest niezbędna do skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych tym podziałem. Pięć lat po wejściu w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską uchylającą postanowienia niniejszej litery.

3. Za zgodną z rynkiem wewnętrznym może zostać uznana:

a) pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia, oraz regionów, o których mowa w artykule III-424, ze względu na ich sytuację strukturalną, gospodarczą i społeczną,

b) pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom gospodarki Państwa Członkowskiego,

c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem,

d) pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji w Unii w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem,

e) inne kategorie pomocy określone w rozporządzeniach europejskich lub decyzjach europejskich przyjmowanych przez Radę na wniosek Komisji.

Artykuł III-168

1. Komisja we współpracy z Państwami Członkowskimi stale bada systemy pomocy istniejące w tych Państwach. Proponuje im ona stosowne środki konieczne ze względu na stopniowy rozwój lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

2. Jeżeli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia swych uwag, że pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu artykułu III-167, lub że pomoc ta jest nadużywana, przyjmuje decyzję europejską nakazującą danemu Państwu Członkowskiemu zniesienie lub zmianę tej pomocy w określonym przez nią terminie.

Jeśli dane Państwo Członkowskie nie zastosuje się do tej decyzji europejskiej w wyznaczonym terminie, Komisja lub każde inne zainteresowane Państwo Członkowskie może, na zasadzie odstępstwa od artykułów III-360 i III-361, wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Na wniosek Państwa Członkowskiego Rada może przyjąć jednomyślnie decyzję europejską uznającą, że pomoc, którą to Państwo przyznaje lub zamierza przyznać, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym, na zasadzie odstępstwa od artykułu III-167 lub rozporządzeń europejskich przewidzianych w artykule III-169, Jeśli wyjątkowe okoliczności uzasadniają taką decyzję. Jeśli w odniesieniu do danej pomocy Komisja wszczęła procedurę przewidzianą w pierwszym akapicie niniejszego ustępu, wystąpienie zainteresowanego Państwa Członkowskiego z wnioskiem skierowanym do Rady powoduje zawieszenie tej procedury do czasu zajęcia stanowiska przez Radę.

Jednakże jeśli Rada nie zajmie stanowiska w terminie trzech miesięcy od wystąpienia z wnioskiem, Komisja wydaje decyzję w sprawie.

3. Komisja jest informowana przez Państwa Członkowskie, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeżeli uznaje ona, że plan nie jest zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu artykułu III-167, wszczyna bezzwłocznie procedurę przewidzianą w ustępie 2 niniejszego artykułu. Dane Państwo Członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej.

4. Komisja może przyjąć rozporządzenia europejskie dotyczące kategorii pomocy państwa, w odniesieniu do których Rada postanowiła, zgodnie z artykułem III-169, że mogą zostać zwolnione z procedury, przewidzianej w ustępie 3.

Artykuł III-169

Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenia europejskie w celu stosowania artykułów III-167 i III-168, a w szczególności w celu określenia warunków stosowania artykułu III-168 ustęp 3 i kategorii pomocy zwolnionych z procedury przewidzianej w tym ustępie. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

SEKCJA 6

POSTANOWIENIA PODATKOWE

Artykuł III-170

1. Żadne Państwo Członkowskie nie nakłada bezpośrednio lub pośrednio na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych jakiegokolwiek rodzaju wyższych od tych, które nakłada bezpośrednio lub pośrednio na podobne produkty krajowe.

Ponadto żadne Państwo Członkowskie nie nakłada na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych, które pośrednio chronią inne produkty.

2. W przypadku gdy produkty są wywożone z jednego Państwa Członkowskiego na terytorium jednego z Państw Członkowskich, zwrot podatków wewnętrznych nie może być wyższy od podatków, które zostały na nie nałożone bezpośrednio lub pośrednio.

3. W odniesieniu do opłat innych niż podatek obrotowy, akcyza i inne podatki pośrednie, zwolnienia i zwroty w wywozie do innych Państw Członkowskich nie mogą być dokonywane, a wyrównawcze opłaty celne w przywozie z Państw Członkowskich nie mogą być ustanawiane, chyba że projektowane środki były uprzednio zatwierdzone na czas ograniczony w decyzji europejskiej przyjętej przez Radę na wniosek Komisji.

Artykuł III-171

Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady ustanawia środki dotyczące harmonizacji ustawodawstw odnoszących się do podatków obrotowych, akcyzy i innych podatków pośrednich w zakresie, w jakim harmonizacja ta jest niezbędna do zapewnienia ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego i uniknięcia zakłócenia konkurencji. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

SEKCJA 7

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł III-172

1. Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, niniejszy artykuł stosuje się do realizacji celów określonych w artykule III-130. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw

Członkowskich, które mają na celu ustanowienie lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Ustawy te są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. Ustęp 1 nie stosuje się do przepisów podatkowych, przepisów dotyczących swobodnego przepływu osób oraz odnoszących się do praw i interesów pracowników najemnych.

3. Komisja w swoich wnioskach składanych na podstawie ustępu 1 w dziedzinie ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony środowiska naturalnego i ochrony konsumentów przyjmuje jako podstawę wysoki poziom ochrony, uwzględniając w szczególności wszelkie zmiany oparte na faktach naukowych. W ramach swoich odpowiednich uprawnień Parlament Europejski i Rada starają się również osiągnąć ten cel.

4. Jeśli po przyjęciu środka harmonizującego w drodze ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej lub w drodze rozporządzenia europejskiego Komisji, Państwo Członkowskie uzna za niezbędne utrzymanie przepisów krajowych uzasadnionych ważnymi względami określonymi w artykule III-154 lub dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego, lub środowiska pracy, notyfikuje je Komisji, wskazując powody ich utrzymania.

5. Ponadto, bez uszczerbku dla ustępu 4, jeśli po przyjęciu środka harmonizującego w drodze ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej lub w drodze rozporządzenia europejskiego Komisji, Państwo Członkowskie uzna za niezbędne wprowadzenie przepisów krajowych opartych na nowych dowodach naukowych dotyczących ochrony środowiska naturalnego lub środowiska pracy ze względu na specyficzny problem tego Państwa, który pojawił się po przyjęciu środka harmonizującego, notyfikuje ono Komisji projektowane przepisy oraz powody ich wprowadzenia.

6. W terminie sześciu miesięcy od notyfikacji, o których mowa w ustępach 4 i 5, Komisja przyjmuje decyzję europejską zatwierdzającą lub odrzucającą przepisy krajowe, o których mowa, po sprawdzeniu, czy są one środkiem arbitralnej dyskryminacji lub ukrytym ograniczeniem w handlu między Państwami Członkowskimi i czy stanowią one przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

W przypadku braku decyzji Komisji w tym terminie przepisy krajowe, o których mowa w ustępach 4 i 5, są uważane za zatwierdzone.

W przypadku gdy jest to uzasadnione złożonością sprawy i nie ma niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego, Komisja może notyfikować danemu Państwu Członkowskiemu, że okres, o którym mowa w niniejszym ustępie, jest przedłużony na kolejny okres trwający do sześciu miesięcy.

7. W przypadku gdy w zastosowaniu ustępu 6 Państwo Członkowskie zostaje upoważnione do utrzymania lub wprowadzenia przepisów krajowych uchylających środek harmonizujący, Komisja bada niezwłocznie, czy należy zaproponować dostosowanie tego środka.

8. W przypadku gdy Państwo Członkowskie zgłosi szczególny problem zdrowia publicznego w dziedzinie, która uprzednio stała się przedmiotem środka harmonizującego, informuje o tym Komisję, która bada niezwłocznie, czy należy zaproponować właściwe środki.

9. Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach III-360 i III-361 Komisja i każde Państwo Członkowskie mogą wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeśli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w niniejszym artykule.

10. Środki harmonizujące, o których mowa w niniejszym artykule, obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę ochronną upoważniającą Państwa Członkowskie do przyjęcia, z jednego lub więcej powodów pozagospodarczych, o których mowa w artykule III-154, środków tymczasowych poddanych procedurze kontrolnej Unii.

Artykuł III-173

Bez uszczerbku dla artykułu III-172 europejska ustawa ramowa Rady ustanawia środki dla zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, które mają bezpośredni wpływ na ustanowienie lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-174

W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że różnica między przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi Państw Członkowskich narusza warunki konkurencji na rynku wewnętrznym i powoduje w ten sposób zakłócenie, które powinno być wyeliminowane, podejmuje ona konsultacje z zainteresowanymi Państwami Członkowskimi.

Jeżeli konsultacje te nie doprowadzą do porozumienia, europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne dla eliminowania tych zakłóceń. Mogą zostać przyjęte wszelkie inne stosowne środki przewidziane w Konstytucji.

Artykuł III-175

1. W przypadku gdy istnieje obawa, że przyjęcie lub zmiana krajowego przepisu ustawowego, wykonawczego lub administracyjnego może spowodować zakłócenia w rozumieniu artykułu III-174, Państwo Członkowskie, które chce to uczynić, podejmuje konsultacje z Komisją. Po przeprowadzeniu konsultacji z Państwami Członkowskimi, Komisja zaleca zainteresowanym Państwom właściwe środki w celu uniknięcia tego zakłócenia.

2. Jeśli Państwo Członkowskie, które chce przyjąć lub zmienić przepisy krajowe, nie zastosuje się do zalecenia Komisji, nie można żądać od innych Państw Członkowskich, w zastosowaniu artykułu III-174, zmiany ich przepisów krajowych w celu wyeliminowania tego zakłócenia. Jeśli Państwo Członkowskie, które nie zastosowało się do zalecenia Komisji, powoduje zakłócenie wyłącznie na własną szkodę, artykuł III-174 nie ma zastosowania.

Artykuł III-176

W ramach ustanawiania lub funkcjonowania rynku wewnętrznego, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące tworzenia europejskich tytułów prawnych w celu zapewnienia jednolitej ochrony praw własności intelektualnej w Unii oraz utworzenie scentralizowanych na poziomie Unii systemów zezwoleń, koordynacji i nadzoru.

Ustawa europejska Rady ustanawia systemy językowe dotyczące europejskich tytułów prawnych. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

ROZDZIAŁ II

POLITYKA GOSPODARCZA I PIENIĘŻNA

Artykuł III-177

Do celów artykułu I-3, działania Państw Członkowskich i Unii obejmują, na warunkach przewidzianych w Konstytucji, przyjęcie polityki gospodarczej opartej na ścisłej koordynacji polityk gospodarczych Państw Członkowskich, rynku wewnętrznym i ustaleniu wspólnych celów oraz prowadzonej w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.

Równolegle, na warunkach i zgodnie z procedurami przewidzianymi w Konstytucji, działania te obejmują jedną walutę, euro, jak również określenie oraz prowadzenie jednolitej polityki pieniężnej i polityki wymiany walut, których głównym celem jest utrzymanie stabilności cen, oraz, bez uszczerbku dla tego celu, wspieranie ogólnych polityk gospodarczych w Unii, zgodnie z zasadą otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.

Te działania Państw Członkowskich i Unii zakładają poszanowanie następujących zasad przewodnich: stabilnych cen, zdrowych finansów publicznych i warunków pieniężnych oraz stabilnej równowagi płatniczej.

SEKCJA 1

POLITYKA GOSPODARCZA

Artykuł III-178

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze, mając na względzie przyczynianie się do osiągania celów Unii określonych w artykule I-3 i w kontekście ogólnych kierunków, o których mowa w artykule III-179 ustęp 2. Państwa Członkowskie i Unia działają w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów, zgodnie z zasadami przewidzianymi w artykule III-177.

Artykuł III-179

1. Państwa Członkowskie uznają swoje polityki gospodarcze za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują je w ramach Rady, zgodnie z artykułem III-178.

2. Rada na zalecenie Komisji opracowuje projekt ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii oraz składa sprawozdanie Radzie Europejskiej.

Rada Europejska, na podstawie sprawozdania Rady, debatuje nad konkluzją w sprawie ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii. Na podstawie tej konkluzji Rada przyjmuje zalecenie określające ogólne kierunki. Informuje o nim Parlament Europejski.

3. W celu zapewnienia ściślejszej koordynacji polityk gospodarczych i trwałej konwergencji dokonań gospodarczych Państw Członkowskich, Rada, na podstawie sprawozdań przedstawionych przez Komisję, nadzoruje rozwój sytuacji gospodarczej w każdym z Państw Członkowskich i w Unii, jak również zgodność polityk gospodarczych z ogólnymi kierunkami określonymi w ustępie 2 oraz regularnie dokonuje oceny całościowej.

Dla potrzeb tego wielostronnego nadzoru Państwa Członkowskie przesyłają Komisji informacje o ważnych środkach, które przyjęły w dziedzinie swej polityki gospodarczej oraz wszelkie inne informacje, które uznają za niezbędne.

4. W przypadku gdy w ramach procedury, o której mowa w ustępie 3, zostanie stwierdzone, że polityki gospodarcze Państwa Członkowskiego nie są zgodne z ogólnymi kierunkami określonymi w ustępie 2 lub zagrażają należytemu funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Komisja może skierować do danego Państwa ostrzeżenie. Rada, na zalecenie Komisji, może kierować do danego Państwa Członkowskiego niezbędne zalecenia. Rada, na wniosek Komisji, może zadecydować o podaniu swoich zaleceń do publicznej wiadomości.

W zakresie niniejszego ustępu Rada stanowi, nie biorąc pod uwagę głosu członka Rady reprezentującego dane Państwo Członkowskie.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % pozostałych członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie obejmujące co najmniej 65 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej minimalną liczbę pozostałych członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

5. Przewodniczący Rady i Komisja składają sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu dotyczące rezultatów wielostronnego nadzoru. Przewodniczący Rady może być wezwany do stawienia się przed właściwą komisją Parlamentu Europejskiego, jeśli Rada podała swoje zalecenia do publicznej wiadomości.

6. Ustawy europejskie mogą ustanowić szczegółowe zasady procedury wielostronnego nadzoru, o której mowa w ustępach 3 i 4.

Artykuł III-180

1. Bez uszczerbku dla innych procedur przewidzianych w Konstytucji, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską ustanawiającą środki odpowiednie do sytuacji gospodarczej, zwłaszcza jeśli pojawią się poważne trudności w zaopatrzeniu w niektóre produkty.

2. W przypadku gdy Państwo Członkowskie ma trudności lub jest istotnie zagrożone poważnymi trudnościami z powodu klęsk żywiołowych lub nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza jego kontrolą, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską przyznającą danemu Państwu Członkowskiemu, pod pewnymi warunkami, pomoc finansową Unii. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o przyjętej decyzji.

Artykuł III-181

1. Zakazane jest udzielanie przez Europejski Bank Centralny lub banki centralne Państw Członkowskich, (zwane dalej „krajowymi bankami centralnymi"), pożyczek na pokrycie deficytu lub jakichkolwiek innych kredytów instytucjom, organom lub innym jednostkom organizacyjnym Unii, rządom centralnym, władzom regionalnym, lokalnym lub innym władzom publicznym, innym jednostkom organizacyjnym lub przedsiębiorstwom publicznym Państw Członkowskich. Zakazane jest również nabywanie bezpośrednio od nich przez Europejski Bank Centralny lub krajowe banki centralne ich papierów dłużnych.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania do publicznych instytucji kredytowych, które, w ramach utrzymywania rezerw przez banki centralne, korzystają ze strony krajowych banków centralnych i Europejskiego Banku Centralnego z takiego samego traktowania jak prywatne instytucje kredytowe.

Artykuł III-182

Zakazany jest każdy środek nieoparty na względach o charakterze ostrożnościowym, ustanawiający uprzywilejowany dostęp instytucji, organów lub innych jednostek organizacyjnych Unii, rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych jednostek organizacyjnych lub przedsiębiorstw publicznych Państw Członkowskich do instytucji finansowych.

Artykuł III-183

1. Unia nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych jednostek organizacyjnych lub przedsiębiorstw publicznych Państwa Członkowskiego, ani nie przejmuje takich zobowiązań, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu. Państwo Członkowskie nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych jednostek organizacyjnych lub przedsiębiorstw publicznych innego Państwa Członkowskiego, ani nie przejmuje takich zobowiązań, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu.

2. Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie precyzujące definicje w celu stosowania zakazów przewidzianych w artykule III-181 i III-182 oraz w niniejszym artykule. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-184

1. Państwa Członkowskie unikają nadmiernego deficytu budżetowego.

2. Komisja nadzoruje rozwój sytuacji budżetowej i wysokość długu publicznego w Państwach Członkowskich w celu wykrycia oczywistych błędów. Komisja bada w szczególności przestrzeganie dyscypliny budżetowej na podstawie poniższych dwóch kryteriów:

a) czy stosunek między planowanym lub rzeczywistym deficytem budżetowym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że:

   i) stosunek ten zmniejszył się znacznie oraz w sposób stały i osiągnął poziom bliski wartości odniesienia lub,

ii) przekroczenie wartości odniesienia ma charakter wyjątkowy oraz tymczasowy i stosunek ten pozostaje bliski wartości odniesienia,

b) czy stosunek między długiem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że stosunek ten zmniejsza się dostatecznie i zbliża do wartości odniesienia w zadowalającym tempie.

Wartości odniesienia są sprecyzowane w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu.

3. Jeżeli Państwo Członkowskie nie spełnia wymogów jednego lub obu tych kryteriów, Komisja sporządza sprawozdanie. Sprawozdanie Komisji uwzględnia również to, czy deficyt budżetowy przekracza publiczne wydatki inwestycyjne, a także uwzględnia wszelkie inne istotne czynniki, w tym średniookresową sytuację gospodarczą i budżetową Państwa Członkowskiego.

Komisja może także sporządzić sprawozdanie, jeśli mimo spełnienia wymagań wynikających z tych kryteriów uzna, że istnieje ryzyko nadmiernego deficytu w Państwie Członkowskim.

4. Komitet Ekonomiczno-Finansowy ustanowiony w artykule III-192 wydaje opinię w odniesieniu do sprawozdania Komisji.

5. Jeśli Komisja uzna, że w Państwie Członkowskim istnieje nadmierny deficyt lub że taki deficyt może wystąpić, kieruje opinię do danego Państwa Członkowskiego i informuje o tym Radę.

6. Rada, na wniosek Komisji i po rozważeniu ewentualnych uwag danego Państwa Członkowskiego oraz po dokonaniu ogólnej oceny decyduje, czy istnieje nadmierny deficyt. W takim przypadku Rada, na zalecenie Komisji, bez nieuzasadnionej zwłoki przyjmuje zalecenia skierowane do danego Państwa Członkowskiego, aby położyło ono kres tej sytuacji w oznaczonym terminie. Z zastrzeżeniem ustępu 8, zalecenia te nie zostają podane do publicznej wiadomości.

W zakresie niniejszego ustępu Rada stanowi, nie biorąc pod uwagę głosu członka Rady reprezentującego dane Państwo Członkowskie.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % pozostałych członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich.

Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę pozostałych członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

7. Rada, na zalecenie Komisji, przyjmuje decyzje europejskie i zalecenia europejskie określone w ustępach 8—11.

Rada stanowi, nie biorąc pod uwagę głosu członka Rady reprezentującego dane Państwo Członkowskie.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % pozostałych członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich.

Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę pozostałych członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

8. W przypadku gdy Rada przyjmie decyzję europejską stwierdzającą, że w odpowiedzi na jej zalecenia żadne skuteczne działanie nie zostało podjęte w oznaczonym terminie, może podać zalecenia do publicznej wiadomości.

9. Jeżeli Państwo Członkowskie w dalszym ciągu nie wykonuje zalecenia Rady, może ona przyjąć decyzję europejską wzywającą to Państwo do przyjęcia w wyznaczonym terminie środków zmierzających do ograniczenia deficytu w zakresie uznanym przez Radę za niezbędny do zaradzenia sytuacji.

W takim przypadku Rada może zażądać od danego Państwa Członkowskiego przedstawienia sprawozdań według precyzyjnego harmonogramu, aby móc zbadać wysiłki dostosowawcze podjęte przez to Państwo Członkowskie.

10. Tak długo jak Państwo Członkowskie nie stosuje się do decyzji europejskiej przyjętej na podstawie ustępu 9, Rada może zadecydować o zastosowaniu lub, zależnie od przypadku, zaostrzeniu jednego lub kilku z następujących środków:

a) zażądania od danego Państwa Członkowskiego, aby opublikowało dodatkowe informacje, które określi Rada, przed emisją obligacji i papierów wartościowych,

b) wezwania Europejskiego Banku Inwestycyjnego do ponownego rozważenia polityki udzielania pożyczek wobec danego Państwa Członkowskiego,

c) zażądania złożenia w Unii przez dane Państwo Członkowskie nieoprocentowanego depozytu w stosowanej wysokości do czasu stwierdzenia przez Radę, że nadmierny deficyt został skorygowany,

d) nałożenia grzywien w stosownej wysokości.

Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o podjętych środkach.

11. Rada uchyla wszystkie lub niektóre środki, o których mowa w ustępie 6, 8, 9 i 10, w miarę jak nadmierny deficyt został, w ocenie Rady, skorygowany. Jeżeli Rada uprzednio podała zalecenia do publicznej wiadomości, to z chwilą uchylenia decyzji europejskiej przewidzianej w ustępie 8 oświadcza publicznie, że nie ma już nadmiernego deficytu w tym Państwie Członkowskim.

12. Prawo wniesienia skargi przewidziane w artykułach III-360 i III-361 nie mogą być wykonywane w ramach ustępów 1—6, 8 i 9.

13. Uzupełniające przepisy dotyczące stosowania procedury opisanej w niniejszym artykule znajdują się w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu.

Ustawa europejska Rady ustanawia właściwe środki, które zastąpią ten Protokół. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym.

Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego ustępu, Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie określające szczegółowe warunki i definicje w celu zastosowania tego Protokołu. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

SEKCJA 2

POLITYKA PIENIĘŻNA

Artykuł III-185

1. Głównym celem Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest utrzymywanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla tego celu, Europejski System Banków Centralnych wspiera ogólne polityki gospodarcze w Unii, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii zdefiniowanych w artykule I-3. Europejski System Banków Centralnych działa zgodnie z zasadą otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów oraz zgodnie z zasadami przewidzianymi w artykule III-177.

2. Podstawowe zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych polegają na:

a) definiowaniu i wprowadzaniu w życie polityki pieniężnej Unii,

b) przeprowadzaniu operacji walutowych zgodnie artykułem III-326,

c) utrzymywaniu i zarządzaniu oficjalnymi rezerwami walutowymi Państw Członkowskich,

d) popieraniu należytego funkcjonowania systemów płatniczych.

3. Ustęp 2 lit. c) stosuje się bez uszczerbku dla utrzymywania i zarządzania przez rządy Państw Członkowskich dewizowymi środkami obrotowymi.

4. Europejski Bank Centralny jest konsultowany:

a) w sprawie każdego projektowanego aktu Unii w dziedzinach należących do jego uprawnień,

b) przez władze krajowe w sprawie każdego projektu regulacji w dziedzinach należących do jego uprawnień, lecz w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą artykule III-187 ustęp 4.

Europejski Bank Centralny może, w dziedzinach należących do jego uprawnień, przedkładać opinie instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii bądź władzom krajowym.

5. Europejski System Banków Centralnych przyczynia się do należytego wykonywania polityk prowadzonych przez właściwe władze w odniesieniu do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

6. Ustawa europejska Rady może powierzyć Europejskiemu Bankowi Centralnemu specyficzne zadania dotyczące polityk w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i innymi instytucjami finansowymi, z wyjątkiem instytucji ubezpieczeniowych. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-186

1. Europejski Bank Centralny ma wyłączne prawo do upoważniania do emisji banknotów euro w Unii. Banknoty takie może emitować Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne. Banknoty emitowane przez Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne są jedynym legalnym środkiem płatniczym w Unii.

2. Państwa Członkowskie mogą emitować monety euro, z zastrzeżeniem zgody Europejskiego Banku Centralnego co do wielkości emisji.

Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenia europejskie ustanawiające środki w celu zharmonizowania nominałów i specyfikacji technicznych wszystkich monet przeznaczonych do obiegu, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia należytego ich obiegu w Unii. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-187

1. Europejski System Banków Centralnych jest kierowany przez organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego, którymi są Rada Prezesów i Zarząd.

2. Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest ustanowiony w Protokole w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

3. Artykuł 5 ustępy 1, 2 i 3, artykuły 17 i 18, artykuł 19 ustęp 1, artykuły 22, 23, 24 i 26, artykuł 32 ustępy 2, 3, 4 i 6, artykuł 33 ustęp 1 lit. a) i artykuł 36 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego mogą zostać zmienione przez ustawy europejskie:

a) na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, lub

b) na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Komisją.

4. Rada przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie ustanawiające środki, o których mowa w artykule 4, artykule 5 ustęp 4, artykule 19 ustęp 2, artykule 20, artykule 28 ustęp 1, artykule 29 ustęp 2, artykule 30 ustęp 4 i artykule 34 ustęp 3 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim:

a) na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym albo

b) na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Komisją.

Artykuł III-188

W wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone na mocy Konstytucji i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, ani Europejski Bank Centralny, ani krajowy bank centralny, ani członek któregokolwiek z ich organów decyzyjnych nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii, rządów Państw Członkowskich, ani jakiegokolwiek innej jednostki organizacyjnej. Instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, jak również rządy Państw Członkowskich zobowiązują się szanować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych Europejskiego Banku Centralnego lub krajowych banków centralnych przy wykonywaniu ich zadań.

Artykuł III-189

Każde Państwo Członkowskie zapewnia zgodność swojego ustawodawstwa krajowego, w tym statutu krajowego banku centralnego, z Konstytucją i Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł III-190

1. W celu wykonania zadań powierzonych Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych, Europejski Bank Centralny, zgodnie z Konstytucją i na warunkach określonych w Statucie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego:

a) przyjmuje rozporządzenia europejskie w zakresie niezbędnym do wykonania zadań określonych w artykule 3 ustęp 1 lit. a), artykule 19 ustęp 1, artykule 22 i artykule 25 ustęp 2 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, jak również w przypadkach przewidzianych w rozporządzeniach europejskich i decyzjach europejskich, o których mowa w artykule III-187 ustęp 4,

b) przyjmuje decyzje europejskie niezbędne do wykonania zadań powierzonych Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych na mocy Konstytucji i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego,

c) wydaje zalecenia i opinie.

2. Europejski Bank Centralny może zadecydować o opublikowaniu swych decyzji europejskich, zaleceń i opinii.

3. Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule III-187 ustęp 4, przyjmuje rozporządzenia europejskie ustanawiające granice i warunki, w ramach których Europejski Bank Centralny jest upoważniony, w przypadku nieprzestrzegania jego rozporządzeń europejskich i decyzji europejskich, do nakładania na przedsiębiorstwa grzywien i okresowych kar pieniężnych.

Artykuł III-191

Bez uszczerbku dla uprawnień Europejskiego Banku Centralnego, środki niezbędne do używania euro jako jednej waluty są ustanawiane w ustawach europejskich lub europejskich ustawach ramowych. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

SEKCJA 3

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

Artykuł III-192

1. W celu wspierania koordynacji polityk Państw Członkowskich w pełnym zakresie niezbędnym do funkcjonowania rynku wewnętrznego, niniejszym ustanawia się Komitet Ekonomiczno-Finansowy.

2. Zadania Komitetu obejmują:

a) wydawanie opinii na żądanie Rady lub Komisji bądź z inicjatywy własnej dla tych instytucji,

b) śledzenie sytuacji gospodarczej i finansowej Państw Członkowskich i Unii oraz regularne składanie Radzie i Komisji sprawozdań na ten temat, w szczególności w sprawie stosunków finansowych z państwami trzecimi i z instytucjami międzynarodowymi,

c) bez uszczerbku dla artykułu III-344, przyczynianie się do przygotowania prac Rady, o których mowa w artykule III-159, artykule III-179 ustępy 2, 3, 4 i 6, artykułach III-180, III-183 i III-184, artykule III-185 ustęp 6, artykule III-186 ustęp 2, artykule III-187 ustępy 3 i 4, artykułach III-191 i III-196, artykule III-198 ustępy 2 i 3, artykule III-201, artykule III-202 ustępy 2 i 3 i w artykułach III-322 i III-326, oraz wykonywanie innych zadań doradczych i przygotowawczych, które są mu powierzane przez Radę,

d) badanie, przynajmniej raz w roku, sytuacji w dziedzinie przepływów kapitału i swobody płatności wynikających ze stosowania Konstytucji i aktów Unii; badanie to dotyczy wszystkich środków odnoszących się do przepływów kapitału i płatności; Komitet składa sprawozdanie w sprawie wyników tego badania Komisji i Radzie.

Państwa Członkowskie, Komisja i Europejski Bank Centralny mianują nie więcej niż po dwóch członków Komitetu.

3. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję europejską ustalającą szczegóły dotyczące składu Komitetu Ekonomiczno-Finansowego. Rada stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym oraz z Komitetem. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o przyjętej decyzji.

4. Oprócz zadań określonych w ustępie 2, jeśli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją na mocy artykułu III-197, Komitet śledzi sytuację pieniężną i finansową oraz ogólny system płatności tych Państw Członkowskich i regularnie składa Radzie i Komisji sprawozdania na ten temat.

Artykuł III-193

W sprawach objętych zakresem zastosowania artykułu III-179 ustęp 4, artykułu III-184 z wyjątkiem ustępu 13, artykułów III-191, III-196, artykułu III-198 ustęp 3 i artykułu III-326, Rada lub Państwo Członkowskie może wystąpić z wnioskiem do Komisji o sformułowanie, w zależności od przypadku, zalecenia lub propozycji. Komisja niezwłocznie rozpatruje ten wniosek i przedstawia konkluzje Radzie.

SEKCJA 4

POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE DLA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, KTÓRYCH WALUTĄ JEST EURO

Artykuł III-194

1. W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania unii gospodarczej i walutowej oraz zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Konstytucji, Rada, zgodnie z odpowiednią procedurą spośród tych, o których mowa w artykułach III-179 i III-184, z wyjątkiem procedury przewidzianej w artykule III-184, ustęp 13, przyjmuje środki w odniesieniu do Państw Członkowskich, których walutą jest euro, aby:

a) wzmocnić koordynację i nadzór ich dyscypliny budżetowej,

b) określić kierunki, w zakresie w jakim ich to dotyczy, polityki gospodarczej, zapewniając zgodność tych kierunków z kierunkami przyjętymi dla całej Unii oraz nadzór nad nimi.

2. W odniesieniu do środków, o których mowa w ustępie 1, w głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący Państwa Członkowskie, których walutą jest euro.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % tych członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich.

Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę tych członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Artykuł III-195

Szczegóły dotyczące spotkań ministrów Państw Członkowskich, których walutą jest euro, są ustalone w Protokole w sprawie Eurogrupy.

Artykuł III-196

1. W celu zapewnienia pozycji dla euro w międzynarodowym systemie walutowym, Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą wspólne stanowiska w kwestiach szczególnego zainteresowania dla unii gospodarczej i walutowej, w ramach właściwych międzynarodowych instytucji i konferencji finansowych. Rada stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

2. Rada, na wniosek Komisji, może podjąć odpowiednie środki w celu zapewnienia jednolitej reprezentacji w międzynarodowych instytucjach i konferencjach finansowych. Rada stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

3. W odniesieniu do środków, o których mowa w ustępach 1 i 2, w głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący Państwa Członkowskie, których walutą jest euro.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % tych członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich.

Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę tych członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

SEKCJA 5

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

Artykuł III-197

1. Państwa Członkowskie, w odniesieniu do których Rada zadecydowała, że nie spełniają warunków niezbędnych do przyjęcia euro, zwane są dalej „Państwami Członkowskimi objętymi derogacją".

2. Następujące postanowienia Konstytucji nie mają zastosowania do Państw Członkowskich objętych derogacją:

a) uchwalanie części ogólnych kierunków polityk gospodarczych dotyczących ogólnie strefy euro (artykuł III-179 ustęp 2),

b) środki przymusowe mające na celu zaradzenie nadmiernemu deficytowi (artykuł III-184 ustępy 9 i 10),

c) cele i zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych (artykuł III-185 ustępy 1, 2, 3 i 5),

d) emisja euro (artykuł III-186),

e) akty Europejskiego Banku Centralnego (artykuł III-190),

f) środki dotyczące używania euro (artykuł III-191),

g) porozumienia walutowe i inne środki dotyczące polityki kursowej (artykuł III-326),

h) mianowanie członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego (artykuł III-382 ustęp 2),

i) decyzje europejskie ustanawiające wspólne stanowiska w kwestiach szczególnie istotnych dla unii gospodarczej i walutowej, w ramach właściwych międzynarodowych instytucji i konferencji finansowych (artykuł III-196 ustęp 1),

j) środki w celu zapewnienia jednolitej reprezentacji w międzynarodowych instytucjach i konferencjach finansowych (artykuł III-196 ustęp 2).

W związku z tym w artykułach, o których mowa w lit. a)—j), przez „Państwa Członkowskie" rozumie się Państwa Członkowskie, których walutą jest euro.

3. Państwa Członkowskie objęte derogacją i ich krajowe banki centralne są wyłączone z praw i obowiązków w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych, zgodnie z rozdziałem IX Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

4. Prawa głosu członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie objęte derogacją są zawieszone podczas przyjmowania przez Radę środków, o których mowa w artykułach wymienionych w ustępie 2 oraz w następujących przypadkach:

a) zaleceń kierowanych do Państw Członkowskich, których walutą jest euro w ramach wielostronnego nadzoru, w tym programów stabilności i ostrzeżeń (artykuł III-179 ustęp 4),

b) środków odnoszących się do nadmiernych deficytów dotyczących Państw Członkowskich, których walutą jest euro (artykuł III-184 ustępy 6, 7, 8 i 11).

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % pozostałych członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich.

Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę pozostałych członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Artykuł III-198

1. Co najmniej co dwa lata lub na wniosek Państwa Członkowskiego objętego derogacją, Komisja i Europejski Bank Centralny składają Radzie sprawozdania w sprawie postępów dokonanych przez Państwa Członkowskie objęte derogacją w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie urzeczywistnienia unii gospodarczej i walutowej. Sprawozdania określają, czy ustawodawstwo krajowe każdego Państwa Członkowskiego, w tym statuty jego krajowego banku centralnego, jest zgodne z artykułami III-188 i III-189 oraz ze Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Sprawozdania określają również, czy osiągnięty został wysoki poziom trwałej konwergencji, analizując, w jakim stopniu każde Państwo Członkowskie spełniło następujące kryteria:

a) osiągnięcie wysokiego stopnia stabilności cen; wynika to ze stopy inflacji zbliżonej do istniejącej w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich, które mają najlepsze rezultaty w dziedzinie stabilności cen,

b) stabilna sytuacja finansów publicznych; wynika to z sytuacji budżetowej, która nie wykazuje nadmiernego deficytu budżetowego w rozumieniu artykułu III-184 ustęp 6,

c) poszanowanie zwykłych marginesów wahań kursów przewidzianych mechanizmem kursów wymiany walut europejskiego systemu walutowego przez co najmniej dwa lata, bez dewaluacji w stosunku do euro,

d) trwały charakter konwergencji osiągniętej przez Państwo Członkowskie objęte derogacją i jego udziału w mechanizmie wymiany walut, co odzwierciedla się w poziomach długoterminowych stóp procentowych.

Cztery kryteria, o których mowa w niniejszym ustępie, i odpowiednie okresy, podczas których każde z nich ma być przestrzegane, są sprecyzowane w Protokole w sprawie kryteriów konwergencji. Sprawozdania Komisji i Europejskiego Banku Centralnego biorą również pod uwagę wyniki integracji rynków, sytuację i rozwój równowagi płatności bieżących oraz ocenę rozwoju jednostkowych kosztów pracy i innych wskaźników cen.

2. Po konsultacji z Parlamentem Europejskim i dyskusji w ramach Rady Europejskiej, Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję europejską stwierdzającą, które Państwa Członkowskie objęte derogacją spełniają niezbędne warunki, na podstawie kryteriów, o których mowa w ustępie 1, i uchyla derogację w stosunku do tych Państw Członkowskich.

Rada stanowi po otrzymaniu zalecenia od kwalifikowanej większości jej członków reprezentujących Państwa Członkowskie, których walutą jest euro. Członkowie ci stanowią w ciągu 6 miesięcy od dnia otrzymania przez Radę wniosku Komisji.

Większość kwalifikowaną, o której mowa w akapicie drugim, stanowi co najmniej 55 % tych członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich. Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę tych członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

3. Jeśli decyduje się, zgodnie z procedurą przewidzianą w ustępie 2, o uchyleniu derogacji, Rada, na wniosek Komisji przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustalające nieodwołalnie kurs, po jakim euro zastępuje walutę danego Państwa Członkowskiego, oraz ustanawiające inne środki niezbędne do wprowadzenia euro jako jednej waluty w danym Państwie Członkowskim. Rada stanowi jednomyślnie głosami członków reprezentujących Państwa Członkowskie, których walutą jest euro oraz danego Państwa Członkowskiego, po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Artykuł III-199

1. Jeżeli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją oraz bez uszczerbku dla artykułu III-187 ustęp 1, Rada Ogólna Europejskiego Banku Centralnego, o której mowa w artykule 45 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, jest ukonstytuowana jako trzeci organ decyzyjny Europejskiego Banku Centralnego.

2. Jeżeli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją, Europejski Bank Centralny w odniesieniu do tych Państw Członkowskich:

a) umacnia współpracę między krajowymi bankami centralnymi,

b) umacnia koordynację polityk pieniężnych Państw Członkowskich, dążąc do zapewnienia stabilności cen,

c) nadzoruje funkcjonowanie mechanizmu kursów wymiany walut,

d) udziela konsultacji w kwestiach, które podlegają kompetencji krajowych banków centralnych i wpływają na stabilność instytucji i rynków finansowych,

e) wykonuje dawne funkcje Europejskiego Funduszu Współpracy Walutowej, które zostały wcześniej przejęte przez Europejski Instytut Walutowy.

Artykuł III-200

Każde Państwo Członkowskie objęte derogacją traktuje swoją politykę kursową jako przedmiot wspólnego zainteresowania. Czyniąc to, Państwa Członkowskie uwzględniają doświadczenia zdobyte dzięki współpracy w ramach mechanizmu kursów walut.

Artykuł III-201

1. W przypadku trudności lub poważnego zagrożenia trudnościami w bilansie płatniczym Państwa Członkowskiego objętego derogacją wynikających bądź z ogólnego zachwiania bilansu płatniczego, bądź z charakteru walut, jakimi dysponuje, zwłaszcza gdy trudności te mogą narazić na niebezpieczeństwo funkcjonowanie rynku wewnętrznego lub realizację wspólnej polityki handlowej, Komisja niezwłocznie bada sytuację tego państwa, jak również działanie, jakie państwo to podjęło lub może podjąć zgodnie z Konstytucja, odwołując się do wszelkich dostępnych środków. Komisja wskazuje środki, których przyjęcie zaleca danemu państwu.

Jeśli działanie podjęte przez Państwo Członkowskie objęte derogacją i środki sugerowane przez Komisję nie okazują się wystarczające do przezwyciężenia trudności lub zagrożeń trudnościami,

Komisja zaleca Radzie, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, przyznanie wzajemnej pomocy i właściwe jej metody.

Komisja regularnie informuje Radę o sytuacji i jej rozwoju.

2. Rada przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie przyznające wzajemną pomoc oraz określające jej warunki i szczegóły. Wzajemna pomoc może przyjąć w szczególności formę:

a) uzgodnionego działania w ramach innych organizacji międzynarodowych, do których mogą zwrócić się Państwa Członkowskie objęte derogacją,

b) środków niezbędnych do uniknięcia zakłóceń w handlu, w przypadku gdy Państwo Członkowskie objęte derogacją, które znajduje się w trudnej sytuacji, utrzymuje lub przywraca ograniczenia ilościowe w stosunku do państw trzecich,

c) udzielenia ograniczonych kredytów przez inne Państwa Członkowskie, z zastrzeżeniem ich zgody.

3. Jeśli wzajemna pomoc zalecona przez Komisję nie została przyznana przez Radę lub jeśli przyznana wzajemna pomoc i przyjęte środki są niewystarczające, Komisja upoważnia mające trudności Państwo Członkowskie objęte derogacją do podjęcia środków ochronnych, których warunki i szczegóły określa Komisja.

Takie upoważnienie może zostać odwołane, a powyższe warunki i szczegóły zmienione przez Radę.

Artykuł III-202

1. W przypadku nagłego kryzysu w bilansie płatniczym i jeżeli decyzja europejska, o której mowa w artykule III-201 ustęp 2 nie zostaje niezwłocznie przyjęta, Państwo Członkowskie objęte derogacją może podjąć, w charakterze środków zapobiegawczych, niezbędne środki ochronne. Środki te powinny powodować możliwie jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego i nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do pokonania powstałych nagle trudności.

2. Komisja i pozostałe Państwa Członkowskie powinny być informowane o środkach ochronnych, o których mowa w ustępie 1 najpóźniej w chwili ich wejścia w życie. Komisja może zalecić Radzie udzielenie wzajemnej pomocy na podstawie artykułu III-201.

3. Rada, na zalecenie Komisji i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, może przyjąć decyzję europejską ustalającą, że zainteresowane Państwo Członkowskie powinno zmienić, zawiesić lub znieść środki ochronne, o których mowa w ustępie 1.

ROZDZIAŁ III

POLITYKI W INNYCH DZIEDZINACH

SEKCJA 1

ZATRUDNIENIE

Artykuł III-203

Unia i Państwa Członkowskie działają, zgodnie z niniejszą sekcją, w celu wypracowania skoordynowanej strategii dla zatrudnienia, a w szczególności w celu wsparcia siły roboczej wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do dostosowania się, jak również rynków pracy reagujących na zmiany gospodarcze, mając na względzie osiągnięcie celów, o których mowa w artykule I-3.

Artykuł III-204

1. Państwa Członkowskie poprzez swoje polityki zatrudnienia przyczyniają się do osiągnięcia celów, o których mowa w artykule III-203, w sposób zgodny z ogólnymi kierunkami polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii, przyjętymi na podstawie artykułu III-179 ustęp 2.

2. Państwa Członkowskie, uwzględniając praktyki krajowe związane z funkcjami partnerów społecznych, uważają wspieranie zatrudnienia za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują swoje działania w tym względzie w ramach Rady, zgodnie z artykułem III-206.

Artykuł III-205

1. Unia przyczynia się do urzeczywistnienia wysokiego poziomu zatrudnienia, zachęcając do współpracy Państwa Członkowskie i, w razie potrzeby, wspierając i uzupełniając ich działanie. Czyniąc to, szanuje ona w pełni kompetencje Państw Członkowskich w tej dziedzinie.

2. Cel osiągnięcia wysokiego poziomu zatrudnienia jest brany pod uwagę przy definiowaniu i wykonywaniu polityk i działań Unii.

Artykuł III-206

1. Rada Europejska bada co roku sytuację zatrudnienia w Unii i przyjmuje konkluzje w tym przedmiocie na podstawie wspólnego sprawozdania rocznego Rady i Komisji.

2. Na podstawie konkluzji Rady Europejskiej, Rada na wniosek Komisji przyjmuje co roku wytyczne, które Państwa Członkowskie uwzględniają w swoich politykach zatrudnienia. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Regionów, Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Zatrudnienia.

Wytyczne te są zgodne z ogólnymi kierunkami przyjmowanymi w zastosowaniu artykułu III-179 ustęp 2.

3. Każde Państwo Członkowskie przesyła do Rady i Komisji roczne sprawozdanie w sprawie podstawowych środków, jakie przyjęło w celu wykonania swej polityki zatrudnienia w świetle wytycznych określonych w ustępie 2.

4. Na podstawie sprawozdań określonych w ustępie 3 i po uzyskaniu opinii Komitetu Zatrudnienia, Rada corocznie analizuje realizację polityk zatrudnienia Państw Członkowskich w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia. Rada na zalecenie Komisji może wydać zalecenia skierowane do Państw Członkowskich.

5. Na podstawie wyników tej analizy Rada i Komisja kierują do Rady Europejskiej wspólne sprawozdanie roczne dotyczące sytuacji zatrudnienia w Unii i wprowadzenia w życie wytycznych dotyczących zatrudnienia.

Artykuł III-207

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki zachęcające, zmierzające do sprzyjania współpracy między Państwami Członkowskimi oraz wspierania ich działań w dziedzinie zatrudnienia poprzez inicjatywy mające na celu rozwijanie wymiany informacji i najlepszych praktyk, dostarczając analizy porównawcze i porady, jak również popierając podejścia nowatorskie i oceniając doświadczenia, zwłaszcza przez odwołanie się do projektów pilotażowych. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe nie obejmują harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł III-208

Rada przyjmuje zwykłą większością decyzję europejską ustanawiającą Komitet Zatrudnienia o charakterze doradczym w celu wspierania koordynacji między Państwami Członkowskimi polityk zatrudnienia i w zakresie rynku pracy. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Zadania Komitetu obejmują:

a) śledzenie rozwoju sytuacji zatrudnienia i polityk zatrudnienia w Unii i w Państwach Członkowskich;

b) bez uszczerbku dla artykułu III-344, formułowanie opinii na żądanie Rady lub Komisji, bądź z inicjatywy własnej, oraz przyczynianie się do przygotowania działań Rady określonych w artykule III-206.

W wypełnianiu swojego mandatu Komitet konsultuje się z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków Komitetu.

SEKCJA 2

POLITYKA SPOŁECZNA

Artykuł III-209

Unia i Państwa Członkowskie, świadome podstawowych praw socjalnych wyrażonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie 18 października 1961 roku oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku, mają na celu promowanie zatrudnienia, poprawę warunków życia i pracy, tak aby umożliwić ich wyrównanie z jednoczesnym zachowaniem postępu, odpowiednią ochronę socjalną, dialog między partnerami społecznymi, rozwój zasobów ludzkich pozwalający podnosić i utrzymać poziom zatrudnienia oraz przeciwdziałanie wyłączeniu.

W tym celu Unia i Państwa Członkowskie wprowadzają w życie środki, które uwzględniają różnorodność praktyk krajowych, w szczególności w dziedzinie stosunków umownych, jak również potrzebę utrzymania konkurencyjności gospodarki Unii.

Uważają one, że taki rozwój będzie wynikał nie tylko z funkcjonowania rynku wewnętrznego, który będzie sprzyjał harmonizacji systemów społecznych, ale też z procedur przewidzianych w Konstytucji oraz ze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich.

Artykuł III-210

1. Mając na względzie urzeczywistnienie celów określonych w artykule III-209, Unia wspiera i uzupełnia działania Państw Członkowskich w następujących dziedzinach:

a) polepszanie w szczególności środowiska pracy w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników,

b) warunki pracy,

c) zabezpieczenie społeczne i ochrona socjalna pracowników,

d) ochrona pracowników w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę,

e) informacja i konsultacja z pracownikami,

f) reprezentacja i obrona zbiorowa interesów pracowników i pracodawców, w tym współzarządzanie, z zastrzeżeniem ustępu 6,

g) warunki zatrudnienia obywateli państw trzecich legalnie przebywających na terytorium Unii,

h) integracja osób wyłączonych z rynku pracy, bez uszczerbku dla artykułu III-283,

i) równość kobiet i mężczyzn w odniesieniu do ich szans na rynku pracy i traktowania w pracy,

j) zwalczanie wyłączenia społecznego,

k) modernizacja systemów ochrony socjalnej, bez uszczerbku dla lit. c).

2. Do celów ustępu 1:

a) ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki w celu zachęcania do współpracy między Państwami Członkowskimi w drodze inicjatyw zmierzających do pogłębiania wiedzy, rozwijania wymiany informacji i najlepszych praktyk, wspierania podejść nowatorskich oraz oceny doświadczeń, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich,

b) w dziedzinach, o których mowa w ustępie 1 lit. a)— i), europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić minimalne wymagania stopniowo wprowadzane w życie, z uwzględnieniem warunków i norm technicznych istniejących w każdym z Państw Członkowskich. Takie europejskie ustawy ramowe unikają nakładania administracyjnych, finansowych i prawnych ograniczeń, które utrudniałyby tworzenie i rozwijanie małych i średnich przedsiębiorstw.

W każdym przypadku, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, w dziedzinach, o których mowa w ustępie 1 lit. c), d), f) i g), Rada przyjmuje ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe stanowiąc jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Rada może, na wniosek Komisji, przyjąć decyzję europejską o stosowaniu zwykłej procedury ustawodawczej do ustępu 1 lit. d), f) i g). Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

4. Państwo Członkowskie może powierzyć partnerom społecznym, na ich wspólne żądanie, wykonanie europejskich ustaw ramowych przyjętych na podstawie ustępów 2 i 3 lub, w stosownych przypadkach, w wykonaniu rozporządzeń europejskich lub decyzji europejskich przyjętych zgodnie z artykułem III-212.

W takim przypadku dane Państwo Członkowskie, będąc zobowiązanym do przedsięwzięcia wszelkich środków pozwalających mu w każdej chwili na zagwarantowanie realizacji celów europejskiej ustawy ramowej, rozporządzenia europejskiego lub decyzji europejskiej zapewnia, że najpóźniej w dniu, w którym europejska ustawa ramowa musi być przetransponowana, a rozporządzenie europejskie lub decyzja europejska wdrożona, partnerzy społeczni przyjęli niezbędne środki w drodze porozumienia.

5. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe przyjęte na mocy niniejszego artykułu:

a) nie naruszają prawa Państw Członkowskich do określenia podstawowych zasad ich systemów zabezpieczenia społecznego i nie mogą znacząco wpływać na ich równowagę finansową,

b) nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymywaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych zgodnych z Konstytucją.

6. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do wynagrodzeń ani do prawa zrzeszania się, ani do prawa strajku, ani do prawa lokautu.

Artykuł III-211

1. Komisja wspiera konsultacj**e** między partnerami społecznymi na poziomie Unii i podejmuje wszelkie właściwe środki w celu ułatwienia ich dialogu, zapewniając stronom zrównoważone wsparcie.

2. Do celów ustępu 1, Komisja przed przedstawieniem wniosków w dziedzinie polityki społecznej, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie możliwego kierunku działania Unii.

3. Jeśli Komisja po przeprowadzeniu konsultacji, o której mowa w ustępie 2 uzna, że działanie Unii jest pożądane, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie treści rozważanego wniosku. Partnerzy społeczni przesyłają do Komisji opinię lub, w odpowiednim przypadku, zalecenie.

4. Przy okazji konsultacji, o których mowa w ustępach 2 i 3, partnerzy społeczni mogą informować Komisję o swojej woli rozpoczęcia postępowania przewidzianego w artykule III-212 ustęp 1. Czas trwania tego postępowania nie może przekraczać dziewięciu miesięcy, chyba że partnerzy społeczni i Komisja wspólnie zadecydują o jego przedłużeniu.

Artykuł III-212

1. Dialog między partnerami społecznymi na poziomie Unii może prowadzić, jeżeli oni sobie tego życzą, do nawiązania stosunków umownych, w tym do zawarcia umów zbiorowych.

2. Wykonywanie umów zbiorowych zawartych na poziomie Unii odbywa się bądź zgodnie z procedurami i praktykami właściwymi dla partnerów społecznych i Państw Członkowskich, bądź, w dziedzinach podlegających artykułowi III-210, na wspólne żądanie stron-sygnatariuszy, w drodze rozporządzeń europejskich lub decyzji europejskich przyjętych przez Radę na wniosek Komisji. Parlament Europejski jest informowany.

Rada stanowi jednomyślnie jeżeli dana umowa zawiera jedno lub więcej postanowień dotyczących jednej z dziedzin, w których zgodnie z artykułem III-210 ustęp 3 wymagana jest jednomyślność.

Artykuł III-213

Dla realizacji celów, o których jest mowa w artykule III-209 i bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, Komisja zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz ułatwia koordynację ich działań we wszystkich dziedzinach polityki społecznej w ramach niniejszej sekcji, a zwłaszcza w dziedzinach odnoszących się do:

a) zatrudnienia,

b) prawa pracy i warunków pracy,

c) kształcenia i doskonalenia zawodowego,

d) zabezpieczenia społecznego,

e) ochrony przed wypadkami i chorobami zawodowymi,

f) higieny pracy,

g) prawa zrzeszania się w związki zawodowe i sporów zbiorowych między pracodawcami a pracownikami.

W tym celu Komisja działa w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, przeprowadzając badania, wydając opinie i organizując konsultacje zarówno w sprawie problemów pojawiających się na poziomie krajowym, jak i tych, które interesują organizacje międzynarodowe, w szczególności poprzez inicjatywy mające na celu określenie kierunków i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

Przed wydaniem opinii przewidzianych niniejszym artykułem Komisja konsultuje się z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-214

1. Każde Państwo Członkowskie zapewnia stosowanie zasady równości wynagrodzeń dla pracowników płci żeńskiej i męskiej za taką samą pracę lub pracę tej samej wartości.

2. Do celów niniejszego artykułu przez „wynagrodzenie" rozumie się zwykłą podstawową lub minimalną płacę lub uposażenie oraz wszystkie inne korzyści w gotówce lub w naturze, otrzymywane przez pracownika bezpośrednio lub pośrednio, z racji zatrudnienia, od pracodawcy.

Równość wynagrodzenia bez dyskryminacji ze względu na płeć oznacza, że:

a) wynagrodzenie przyznane za taką samą pracę na akord jest określane na podstawie takiej samej jednostki miary,

b) wynagrodzenie za pracę na czas jest takie samo na tym samym stanowisku.

3. Środki zmierzające do zapewnienia stosowania zasady równości szans i równości traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy, w tym zasady równości wynagrodzeń za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości są ustanawiane na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

4. W celu rzeczywistego zapewnienia pełnej równości między kobietami i mężczyznami w życiu zawodowym zasada równości traktowania nie stanowi przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub przyjmowaniu środków przewidujących specyficzne korzyści, zmierzające do ułatwienia wykonywania działalności zawodowej przez osoby płci niedostatecznie reprezentowanej bądź zapobiegania niekorzystnym sytuacjom w karierze zawodowej lub ich kompensowania.

Artykuł III-215

Państwa Członkowskie dokładają starań, aby utrzymać istniejącą równowagę systemów płatnych urlopów.

Artykuł III-216

Komisja opracowuje co roku sprawozdanie w sprawie postępów w realizacji celów, o których mowa w artykule III-209, w tym sytuacji demograficznej w Unii. Komisja przesyła to sprawozdanie do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Artykuł III-217

Rada przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą Komitet ds. Ochrony Socjalnej o charakterze doradczym, celem wspierania współpracy w dziedzinie ochrony socjalnej między Państwami Członkowskimi oraz Komisją. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Zadania Komitetu obejmują:

a) śledzenie sytuacji społecznej i rozwoju ochrony socjalnej w Państwach Członkowskich i w Unii,

b) wspieranie wymiany informacji, doświadczeń i dobrych praktyk między Państwami Członkowskimi oraz z Komisją,

c) opracowywanie sprawozdań, formułowanie opinii lub podejmowanie innych prac w ramach swoich uprawnień, na żądanie Rady lub Komisji, lub z własnej inicjatywy, bez uszczerbku dla artykułu III-344.

W wypełnianiu swojego mandatu Komitet nawiązuje odpowiednie kontakty z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków Komitetu.

Artykuł III-218

Komisja włącza do swojego sprawozdania rocznego dla Parlamentu Europejskiego oddzielny rozdział dotyczący rozwoju sytuacji społecznej w Unii.

Parlament Europejski może wezwać Komisję do opracowania sprawozdań w sprawie poszczególnych problemów dotyczących warunków społecznych.

Artykuł III-219

1. W celu poprawy możliwości zatrudniania pracowników w ramach rynku wewnętrznego i przyczyniania się w ten sposób do podniesienia poziomu życia, ustanawia się zgodnie z poniższymi postanowieniami Europejski Fundusz Społeczny, który dąży do ułatwienia zatrudniania pracowników i zwiększania ich mobilności geograficznej i zawodowej wewnątrz Unii, jak również do ułatwienia im dostosowania się do zmian w przemyśle i systemach produkcyjnych, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie.

2. Funduszem zarządza Komisja. W wykonywaniu tego zadania Komisję wspomaga komitet złożony z przedstawicieli Państw Członkowskich, związków zawodowych i organizacji pracodawców, któremu przewodniczy członek Komisji.

3. Środki wykonawcze dotyczące Funduszu są ustanawiane w ustawach europejskich. Ustawy europejskie są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

SEKCJA 3

SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZA, SPOŁECZNA I TERYTORIALNA

Artykuł III-220

W celu wspierania harmonijnego rozwoju całej Unii, rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

W szczególności Unia zmierza do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych.

Wśród regionów, o których mowa, szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i obszarom, które cierpią na skutek poważnych lub trwałych trudności naturalnych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo słabym zaludnieniu oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie.

Artykuł III-221

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze i koordynują je w taki sposób, aby osiągnąć także cele określone w artykule III-220. Przy formułowaniu i urzeczywistnianiu polityk i działań Unii oraz przy urzeczywistnianiu rynku wewnętrznego bierze się pod uwagę te cele i przyczynia się do ich realizacji. Unia wspiera także osiąganie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem funduszy o przeznaczeniu strukturalnym (Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej — Sekcja Orientacji, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innych istniejących instrumentów finansowych.

Co trzy lata Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Komitetowi Regionów i Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie w sprawie postępów w urzeczywistnianiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz w sprawie sposobu, w jaki różne środki przewidziane w niniejszym artykule przyczyniły się do tego. Sprawozdanie to zawiera, w odpowiednim przypadku, stosowne wnioski.

Bez uszczerbku dla środków przyjętych w ramach innych polityk Unii ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić wszelkie środki specjalne poza funduszami. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-222

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych w Unii poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych.

Artykuł III-223

1. Bez uszczerbku dla artykułu III-224, ustawy europejskie określają zadania, cele priorytetowe i organizację funduszy o przeznaczeniu strukturalnym, co może obejmować grupowanie funduszy, oraz ogólne zasady mające do nich zastosowanie, jak również przepisy niezbędne do zapewnienia ich skuteczności oraz koordynacji funduszy między sobą i z innymi istniejącymi instrumentami finansowymi.

Fundusz Spójności, utworzony przez ustawę europejską, wspiera finansowo projekty w dziedzinach środowiska naturalnego i sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportowej.

W każdym przypadku ustawy europejskie są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. Pierwsze postanowienia w sprawie funduszy o przeznaczeniu strukturalnym i Funduszu Spójności, które zostaną przyjęte po postanowieniach obowiązujących w dniu podpisania Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, ustanawia się na mocy ustawy europejskiej Rady. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Artykuł III-224

Środki wykonawcze dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są ustanawiane na mocy ustaw europejskich. Ustawy europejskie są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

W odniesieniu do Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej — Sekcja Orientacji oraz Europejskiego Funduszu Społecznego stosują się odpowiednio artykuły III-231 i III-219 ustęp 3.

SEKCJA 4

ROLNICTWO I RYBOŁÓWSTWO

Artykuł III-225

Unia określa i realizuje wspólną politykę rolną i rybołówstwa.

Przez „produkty rolne” należy rozumieć płody ziemi, produkty pochodzące z hodowli i rybołówstwa, jak również produkty pierwszego przetworzenia, które pozostają w bezpośrednim związku z tymi produktami. Odniesienia do wspólnej polityki rolnej lub do rolnictwa oraz stosowanie wyrazu „rolny” są rozumiane jako dotyczące także rybołówstwa, z uwzględnieniem szczególnych cech charakterystycznych tego sektora.

Artykuł III-226

1. Rynek wewnętrzny obejmuje także rolnictwo i handel produktami rolnymi.

2. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień artykułów III-227—III-232, zasady przewidziane w celu ustanowienia lub funkcjonowania rynku wewnętrznego stosują się do produktów rolnych.

3. Produkty wymienione w załączniku I podlegają postanowieniom artykułów III-227—III-232.

4. Funkcjonowaniu i rozwojowi rynku wewnętrznego produktów rolnych musi towarzyszyć wspólna polityka rolna.

Artykuł III-227

1. Celami wspólnej polityki rolnej są:

a) zwiększenie wydajności rolnictwa przez wspieranie postępu technicznego i racjonalny rozwój produkcji rolnej, jak również optymalne wykorzystanie czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej,

b) zapewnienie w ten sposób odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie,

c) stabilizacja rynków,

d) zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw,

e) zapewnienie rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów.

2. Przy ustalaniu wspólnej polityki rolnej i specjalnych środków służących jej realizacji uwzględnia się:

a) szczególny charakter gospodarki rolnej, wynikający ze struktury społecznej rolnictwa oraz z różnic strukturalnych i przyrodniczych między poszczególnymi regionami rolniczymi,

b) potrzebę stopniowego wprowadzania odpowiednich środków dostosowawczych,

c) fakt, że w Państwach Członkowskich rolnictwo jest sektorem ściśle powiązanym z całą gospodarką.

Artykuł III-228

1. Do osiągnięcia celów, o których mowa w artykule III-227, ustanawia się wspólną organizację rynków rolnych.

Zależnie od produktów, organizacja ta przybiera jedną z następujących form:

a) wspólne reguły konkurencji,

b) obowiązkowa koordynacja różnych krajowych organizacji rynkowych,

c) europejska organizacja rynkowa.

2. Wspólna organizacja, ustanowiona w jednej z postaci przewidzianych w ustępie 1, może obejmować wszelkie środki konieczne do osiągnięcia celów, o których mowa w artykule III-227, w szczególności regulację cen, subwencje służące produkcji i wprowadzaniu do obrotu różnych produktów, systemy magazynowania i przewozu oraz wspólne mechanizmy stabilizacji przywozu i wywozu.

Wspólna organizacja ogranicza się do osiągania celów, o których mowa w artykule III-227, i wyklucza wszelką dyskryminację między producentami lub konsumentami wewnątrz Unii.

Wspólna polityka cenowa powinna się opierać na wspólnych kryteriach i jednolitych metodach kalkulacji.

3. Aby umożliwić wspólnej organizacji, o której mowa w ustępie 1, osiąganie jej celów, może być stworzony jeden lub kilka funduszy orientacji i gwarancji rolnej.

Artykuł III-229

Do umożliwienia osiągnięcia celów, o których mowa w artykule III-227, w ramach wspólnej polityki rolnej mogą być przewidziane w szczególności środki polegające na:

a) skutecznej koordynacji wysiłków podejmowanych w dziedzinach kształcenia zawodowego, badań naukowych i upowszechniania wiedzy rolniczej, co może obejmować wspólne finansowanie projektów lub instytucji,

b) wspólnym działaniu na rzecz zwiększania poziomu konsumpcji niektórych produktów.

Artykuł III-230

1. Postanowienia sekcji dotyczącej reguł konkurencji stosują się do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi jedynie w zakresie ustalonym przez ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe zgodnie z artykułem III-231 ustęp 2, z uwzględnieniem celów, o których mowa w artykule III-227.

2. Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenie europejskie lub decyzję europejską zezwalające na przyznanie pomocy:

a) na ochronę gospodarstw znajdujących się w niekorzystnym położeniu ze względu na warunki strukturalne lub przyrodnicze,

b) w ramach programów rozwoju gospodarczego.

Artykuł III-231

1. Komisja przedkłada wnioski dotyczące wypracowywania i realizowania wspólnej polityki rolnej, w tym zastąpienia organizacji krajowych przez jedną z form wspólnej organizacji przewidzianą w artykule III-228 ustęp 1, jak również wprowadzenia w życie środków, o których mowa w niniejszej sekcji.

Wnioski te uwzględniają współzależność zagadnień rolnych, o których mowa w niniejszej sekcji.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają wspólną organizację rynków rolnych przewidzianą w artykule III-228 ustęp 1, jak również inne postanowienia niezbędne dla osiągnięcia celów wspólnej polityki rolnej i rybołówstwa. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

3. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie w sprawie ustalania cen, potrąceń, pomocy i ograniczeń ilościowych, jak również w sprawie ustalania i przydziału wielkości dopuszczalnych połowów.

4. Zgodnie z ustępem 2, krajowe organizacje rynkowe mogą zostać zastąpione wspólną organizacją przewidzianą w artykule III-228 ustęp 1, jeżeli:

a) wspólna organizacja oferuje Państwom Członkowskim sprzeciwiającym się temu środkowi i dysponującym własną organizacją krajową dla określonej produkcji równoważne gwarancje zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów, uwzględniając harmonogram możliwych dostosowań i potrzebną specjalizację,

b) organizacja ta zapewnia w handlu wewnątrz Unii warunki podobne do tych, jakie istnieją na rynku krajowym.

5. Jeżeli utworzona jest wspólna organizacja dla niektórych surowców, a nie istnieje jeszcze wspólna organizacja dla odpowiednich produktów przetworzonych, surowce te, wykorzystywane do produktów przetworzonych przeznaczonych na wywóz do państw trzecich, mogą być przywożone spoza Unii.

Artykuł III-232

Jeżeli w Państwie Członkowskim produkt jest przedmiotem krajowej organizacji rynkowej lub regulacji wewnętrznej o równoważnym skutku, która wpływa na pozycję konkurencyjną produkcji podobnej w innym Państwie Członkowskim, Państwa Członkowskie stosują w przywozie opłatę wyrównawczą na taki produkt pochodzący z Państwa Członkowskiego, w którym istnieje taka organizacja lub regulacja, chyba że Państwo to stosuje opłatę wyrównawczą przy wywozie.

Komisja przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustalające wysokość tych opłat na poziomie niezbędnym do przywrócenia równowagi. Może ona również zezwolić na inne środki, ustalając ich szczegóły i warunki.

SEKCJA 5

ŚRODOWISKO NATURALNE

Artykuł III-233

1. Polityka Unii w dziedzinie środowiska naturalnego przyczynia się do osiągania następujących celów:

a) zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego,

b) ochrony zdrowia ludzkiego,

c) ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych,

d) promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego.

2. Polityka Unii w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Unii. Opiera się na zasadzie ostrożności oraz na zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci".

W tym kontekście środki harmonizujące odpowiadające wymogom w dziedzinie ochrony środowiska obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę zabezpieczającą, która pozwala Państwom Członkowskim na podejmowanie, z pozagospodarczych względów związanych ze środowiskiem naturalnym, środków tymczasowych podlegających procedurze kontrolnej Unii.

3. Przy opracowywaniu polityki w dziedzinie środowiska naturalnego Unia uwzględnia:

a) dostępne dane naukowo-techniczne,

b) warunki środowiska naturalnego w różnych regionach Unii,

c) korzyści i koszty, które mogą wynikać z działania lub zaniechania działania,

d) gospodarczy i społeczny rozwój Unii jako całości i zrównoważony rozwój jej regionów.

4. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Unii mogą stanowić przedmiot umów między Unią i zainteresowanymi stronami trzecimi.

Ustęp 1 nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

Artykuł III-234

1. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają działania służące osiągnięciu celów określonych w artykule III-233. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 1 i bez uszczerbku dla artykułu III-172, Rada przyjmuje jednomyślnie ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiające:

a) przepisy mające przede wszystkim charakter fiskalny,

b) środki wpływające na:

   i) zagospodarowanie przestrzenne,

   ii) zarządzanie ilościowe zasobami wodnymi lub wpływające w sposób pośredni lub bezpośredni na dostępność tych zasobów,

   iii) przeznaczenie gruntów, z wyjątkiem kwestii zarządzania odpadami,

c) środki wpływające znacząco na wybór Państwa Członkowskiego między różnymi źródłami energii i ogólną strukturę jego zaopatrzenia w energię.

Rada, stanowiąc jednomyślnie, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską o stosowaniu zwykłej procedury ustawodawczej do spraw, o których mowa w pierwszym akapicie.

We wszystkich przypadkach Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

3. Ustawy europejskie ustanawiają ogólne programy działania określające cele priorytetowe, które mają być osiągnięte. Ustawy europejskie są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Środki niezbędne do urzeczywistnienia tych programów są przyjmowane na warunkach przewidzianych w ustępie 1 lub 2, zależnie od przypadku.

4. Bez uszczerbku dla niektórych środków przyjętych przez Unię, Państwa Członkowskie zapewniają finansowanie i wykonanie polityki w zakresie środowiska naturalnego.

5. Bez uszczerbku dla zasady, iż zanieczyszczający płaci, gdy środek podjęty na podstawie ustępu 1 wiąże się z kosztami uznanymi za nieproporcjonalne dla władz publicznych Państwa Członkowskiego, środek ten przewiduje, w odpowiedniej formie:

a) tymczasowe odstępstwa, i/lub

b) wsparcie finansowe z Funduszu Spójności.

6. Środki ochronne przyjęte na mocy niniejszego artykułu nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymywaniu i ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z Konstytucją. Są one notyfikowane Komisji.

SEKCJA 6

OCHRONA KONSUMENTÓW

Artykuł III-235

1. Dążąc do popierania interesów konsumentów i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, Unia przyczynia się do ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i interesów gospodarczych konsumentów, jak również wspierania ich prawa do informacji, edukacji i organizowania się w celu zachowania ich interesów.

2. Unia przyczynia się do osiągnięcia celów, o których mowa w ustępie 1, poprzez:

a) środki, które przyjmuje w zastosowaniu artykułu III-172 w ramach ustanowienia lub funkcjonowania rynku wewnętrznego,

b) środki, które wspierają, uzupełniają i nadzorują politykę prowadzoną przez Państwa Członkowskie.

3. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki określone w ustępie 2 lit. b). Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

4. Akty przyjęte na podstawie ustępu 3 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych przepisów ochronnych. Przepisy te muszą być zgodne z Konstytucją. Są one notyfikowane Komisji.

SEKCJA 7

TRANSPORT

Artykuł III-236

1. Cele Konstytucji, w odniesieniu do kwestii uregulowanych w niniejszej sekcji, są realizowane w ramach wspólnej polityki transportowej.

2. W celu wykonania ustępu 1, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe uwzględniają specyficzne aspekty transportu. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają:

a) wspólne reguły mające zastosowanie do transportu międzynarodowego wykonywanego z lub na terytorium Państwa Członkowskiego lub tranzytu przez terytorium jednego lub większej liczby Państw Członkowskich,

b) warunki dostępu przewoźników nie mających stałej siedziby w Państwie Członkowskim do transportu krajowego w Państwie Członkowskim,

c) środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu,

d) wszelkie inne potrzebne środki.

3. Przy przyjmowaniu ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych, o których mowa w ustępie 2, uwzględnia się przypadki, w których stosowanie tych ustaw może poważnie wpływać na jakość życia i poziom zatrudnienia w pewnych regionach, jak również na funkcjonowanie infrastruktury transportowej.

Artykuł III-237

Do czasu przyjęcia ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych, o których mowa w artykule III-236 ustęp 2, i z zastrzeżeniem jednomyślnego przyjęcia przez Radę decyzji europejskiej przyznającej odstępstwo, żadne Państwo Członkowskie nie może wydać mniej korzystnych, w ich bezpośrednim lub pośrednim skutku wobec przewoźników z innych Państw Członkowskich, w porównaniu z przewoźnikami krajowymi, różnych przepisów regulujących tę materię na dzień 1 stycznia 1958 roku lub, dla Państw przystępujących, na dzień ich przystąpienia.

Artykuł III-238

Zgodna z Konstytucją jest pomoc, która odpowiada potrzebom koordynacji transportu lub stanowi zwrot za wykonanie pewnych świadczeń nierozerwalnie związanych z pojęciem usługi publicznej.

Artykuł III-239

Każdy środek w dziedzinie stawek i warunków transportu przyjęty w ramach niniejszej Konstytucji uwzględnia sytuację gospodarczą przewoźników.

Artykuł III-240

1. W odniesieniu do transportu wewnątrz Unii zakazana jest dyskryminacja polegająca na stosowaniu przez przewoźników względem tych samych towarów na tych samych połączeniach przewozowych różnych stawek i warunków transportu ze względu na Państwo Członkowskie pochodzenia lub przeznaczenia produktów przewożonych.

2. Ustęp 1 nie wyklucza przyjęcia innych ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych w zastosowaniu artykułu III-236 ustęp 2.

3. Rada przyjmuje, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie zapewniające wykonanie ustępu 1. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Rada może w szczególności przyjąć rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie niezbędne w celu umożliwienia instytucjom zapewnienia zgodności z zasadami, o których mowa w ustępie 1, i w celu zapewnienia pełnych korzyści użytkownikom.

4. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada przypadki dyskryminacji określone w ustępie 1 i po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim przyjmuje, w ramach rozporządzeń europejskich i decyzji europejskich, o których mowa w ustępie 3, niezbędne decyzje europejskie.

Artykuł III-241

1. Zakazane jest narzucanie przez Państwo Członkowskie w zakresie transportu wykonywanego wewnątrz Unii stosowania stawek i warunków zawierających jakikolwiek element wsparcia lub ochrony jednego lub kilku przedsiębiorstw bądź poszczególnych gałęzi przemysłu, chyba że jest ono dozwolone przez Komisję w drodze decyzji europejskiej.

2. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada stawki i warunki, o których mowa w ustępie 1, uwzględniając w szczególności, z jednej strony, wymogi właściwej regionalnej polityki gospodarczej, potrzeby regionów słabo rozwiniętych i problemy regionów poważnie dotkniętych przez okoliczności polityczne oraz, z drugiej strony, skutki tych stawek i warunków dla konkurencji między różnymi rodzajami transportu.

Komisja przyjmuje niezbędne decyzje europejskie po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim.

3. Zakaz ustanowiony w ustępie 1 nie ma zastosowania do taryf konkurencyjnych.

Artykuł III-242

Opłaty i należności pobierane przez przewoźnika w związku z przekraczaniem granic niezależnie od ceny transportu nie powinny przekraczać rozsądnego poziomu, przy uwzględnieniu rzeczywistych kosztów efektywnie poniesionych w związku z przekroczeniem granicy.

Państwa Członkowskie podejmują starania, aby obniżyć te koszty.

Komisja może kierować do Państw Członkowskich zalecenia w celu zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł III-243

Postanowienia niniejszej sekcji nie stanowią przeszkody w stosowaniu środków podjętych przez Republikę Federalną Niemiec, o ile są one niezbędne do skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem Niemiec dla gospodarki niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych tym podziałem. Pięć lat po wejściu w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską uchylającą postanowienia niniejszego artykułu.

Artykuł III-244

Komitet doradczy, złożony z ekspertów wyznaczonych przez rządy Państw Członkowskich, jest ustanowiony przy Komisji. Komisja konsultuje z nim kwestie transportu gdy uzna to za pożądane.

Artykuł III-245

1. Postanowienia niniejszej sekcji mają zastosowanie do transportu kolejowego, drogowego i śródlądowego.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą wprowadzać odpowiednie środki dla transportu morskiego i lotniczego. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

SEKCJA 8

SIECI TRANSEUROPEJSKIE

Artykuł III-246

1. Aby pomóc osiągnąć cele określone w artykułach III-130 i III-220 oraz umożliwić obywatelom Unii, podmiotom gospodarczym, wspólnotom regionalnym i lokalnym pełne czerpanie korzyści z ustanowienia obszaru bez granic wewnętrznych, Unia przyczynia się do tworzenia i rozwoju sieci transeuropejskich w infrastrukturach transportu, telekomunikacji i energetyki.

2. W ramach systemu wolnych i konkurencyjnych rynków działanie Unii zmierza do sprzyjania wzajemnym połączeniom oraz interoperacyjności sieci krajowych, jak również dostępowi do tych sieci. Uwzględnia ona w szczególności potrzebę łączenia regionów wyspiarskich, zamkniętych i peryferyjnych z centralnymi regionami Unii.

Artykuł III-247

1. Dla osiągnięcia celów określonych w artykule III-246, Unia:

a) ustanawia zbiór wytycznych obejmujących cele, priorytety jak również ogólne kierunki działań przewidzianych w dziedzinie sieci transeuropejskich; wytyczne te wskazują projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania,

b) wprowadza w życie każde działanie, które może się okazać niezbędne do zapewnienia współdziałania między sieciami, w szczególności w dziedzinie normalizacji technicznej,

c) może wspierać projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, popierane przez Państwa Członkowskie, a wskazane w ramach wytycznych o których mowa w lit. a), w szczególności poprzez analizy wykonalności, gwarancje kredytowe lub bonifikaty oprocentowania; Unia może się również przyczyniać do finansowania, za pośrednictwem Funduszu Spójności, poszczególnych projektów w Państwach Członkowskich w dziedzinie infrastruktury transportu.

Działania Unii biorą pod uwagę potencjalną efektywność gospodarczą projektów.

2. Wytyczne i inne środki przewidziane w ustępie 1 są ustanawiane na mocy ustaw europejskich lub europejskich ustaw ramowych. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Wytyczne i projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, które dotyczą terytorium jednego Państwa Członkowskiego, wymagają zgody tego Państwa Członkowskiego.

3. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą polityki prowadzone na poziomie krajowym, które mogą mieć znaczący wpływ na realizację celów określonych w artykule III-246. Komisja może podjąć, w ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji.

4. Unia może współpracować z państwami trzecimi w celu wspierania projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz zapewnienia współdziałania między sieciami.

SEKCJA 9

BADANIA, ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY ORAZ PRZESTRZEŃ KOSMICZNA

Artykuł III-248

1. Działanie Unii ma na celu wzmacnianie jej bazy naukowej i technologicznej, poprzez utworzenie europejskiego obszaru badań, w którym naukowcy, wiedza naukowa i technologie podlegają swobodnej wymianie, oraz sprzyjanie zwiększeniu jej konkurencyjności, także w przemyśle, przy jednoczesnym promowaniu działalności badawczej uznanej za niezbędną na mocy innych rozdziałów Konstytucji.

2. Do celów, o których mowa w ustępie 1, Unia sprzyja na całym swoim obszarze przedsiębiorstwom, w tym małym i średnim przedsiębiorstwom, ośrodkom badawczym i uniwersytetom w ich wysiłkach badawczych i rozwoju technologicznym wysokiej jakości. Wspiera ich wysiłki w zakresie współpracy, zmierzając w szczególności do umożliwienia naukowcom swobodnej współpracy ponad granicami i przedsiębiorstwom pełnego wykorzystania potencjału rynku wewnętrznego, zwłaszcza poprzez otwarcie krajowych rynków zamówień publicznych, określanie wspólnych norm i usuwanie przeszkód prawnych i fiskalnych tej współpracy.

3. O wszelkich działaniach Unii w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego, w tym o projektach demonstracyjnych, decyduje się oraz wprowadza je w życie zgodnie z niniejszą sekcją.

Artykuł III-249

W dążeniu do osiągnięcia celów o których mowa w artykule III-248, Unia prowadzi następujące działania, które stanowią uzupełnienie działań podejmowanych przez Państwa Członkowskie:

a) wykonywanie programów badań, rozwoju technologicznego i demonstracyjnych, wraz ze wspieraniem współpracy z przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczymi i uczelniami oraz współpracy pomiędzy nimi,

b) wspieranie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji Unii,

c) upowszechnianie i optymalizacja wyników działań w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji Unii,

d) popieranie kształcenia i mobilności naukowców w Unii.

Artykuł III-250

1. Unia i Państwa Członkowskie koordynują swoje działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego, tak aby zapewnić wzajemną spójność polityk krajowych z polityką Unii.

2. W ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji, o której mowa w ustępie 1, w szczególności inicjatywy zmierzające do określenia kierunków i wskaźników, zorganizowania wymiany najlepszych praktyk i przygotowania niezbędnych elementów okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

Artykuł III-251

1. Ustawy europejskie ustanawiają wieloletni program ramowy określający wszystkie działania finansowane przez Unię. Ustawy europejskie są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Program ramowy:

a) ustala naukowe i techniczne cele, które mają zostać osiągnięte poprzez działania, o których mowa w artykule III-249, oraz priorytety, które się z nimi wiążą,

b) wskazuje ogólne kierunki tych działań,

c) ustanawia ogólną maksymalną kwotę oraz szczegółowe zasady uczestnictwa finansowego Unii w programie ramowym, jak również odpowiednie udziały w każdym z przewidywanych działań.

2. Wieloletni program ramowy jest dostosowywany lub uzupełniany w zależności od rozwoju sytuacji.

3. Ustawa europejska Rady ustanawia programy szczegółowe opracowane w celu wdrożenia wieloletnich programów ramowych w zakresie każdego działania. Każdy program szczegółowy określa szczegółowe zasady jego realizacji, ustala czas jego trwania i przewiduje środki uznane za niezbędne. Suma kwot uznanych za niezbędne, ustalonych przez programy szczegółowe, nie może przekroczyć łącznej maksymalnej kwoty przewidzianej dla programu ramowego i dla każdego działania. Ustawa europejska Rady jest przyjmowana po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

4. Jako uzupełnienie działań przewidzianych w wieloletnich programach ramowych, ustawa europejska ustanawia środki niezbędne do wprowadzenia w życie europejskiego obszaru badań. Taka ustawa jest przyjmowana po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-252

1. W celu wprowadzenia w życie wieloletniego programu ramowego, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają:

a) zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uniwersytetów,

b) zasady dotyczące upowszechniania wyników badań.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. Przy wprowadzaniu w życie wieloletniego programu ramowego, ustawy europejskie mogą ustanawiać programy uzupełniające z udziałem tylko niektórych Państw Członkowskich, finansujących je z zastrzeżeniem ewentualnego uczestnictwa Unii.

Ustawy europejskie określają zasady mające zastosowanie do programów uzupełniających, zwłaszcza w odniesieniu do upowszechniania wiedzy i dostępu innych Państw Członkowskich. Są one przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i za zgodą zainteresowanych Państw Członkowskich.

3. Przy wprowadzaniu w życie wieloletniego programu ramowego ustawy europejskie mogą przewidywać, za zgodą zainteresowanych Państw Członkowskich, udział w programach badawczych i rozwojowych podjętych przez kilka Państw Członkowskich, w tym udział w strukturach utworzonych w celu wykonania tych programów.

Ustawy europejskie są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

4. Przy wprowadzaniu w życie wieloletniego programu ramowego Unia może ustanowić współpracę w zakresie unijnych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące tej współpracy mogą być przedmiotem umów między Unią a zainteresowanymi stronami trzecimi.

Artykuł III-253

Rada na wniosek Komisji może przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie w celu utworzenia wspólnych przedsiębiorstw lub jakiejkolwiek innej struktury niezbędnej do skutecznego wykonywania programów badawczych, rozwoju technologicznego i demonstracyjnych Unii. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł III-254

1. W celu wspierania postępu naukowo-technicznego, konkurencyjności przemysłowej i wprowadzenia w życie swoich polityk, Unia opracowuje europejską politykę przestrzeni kosmicznej. W tym celu Unia może promować wspólne inicjatywy, popierać badania i rozwój technologiczny i koordynować wysiłki niezbędne dla badania i wykorzystania przestrzeni kosmicznej.

2. W celu przyczynienia się do realizacji celów określonych w ustępie 1, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki, które mogą przybrać postać europejskiego programu kosmicznego.

3. Unia ustanawia odpowiednie stosunki z Europejską Agencją Kosmiczną.

Artykuł III-255

Na początku każdego roku Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie. Sprawozdanie to zawiera zwłaszcza informację o działaniach w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i upowszechniania wyników w roku poprzednim, oraz program pracy na rok bieżący.

SEKCJA 10

ENERGETYKA

Artykuł III-256

1. W ramach ustanawiania lub funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz z uwzględnieniem potrzeby zachowania i poprawy środowiska naturalnego, polityka Unii w dziedzinie energetyki ma na celu:

a) zapewnienie funkcjonowania rynku energii,

b) zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii, oraz

c) wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii jak również rozwoju nowych i odnawialnych form energii.

2. Bez uszczerbku dla stosowania innych postanowień Konstytucji, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne do osiągnięcia celów, o których mowa w ustępie 1. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe nie naruszają prawa Państwa Członkowskiego do określenia warunków wykorzystania jego źródeł energii, wyboru między różnymi źródłami energii i ogólnej struktury dostaw energii danego Państwa, bez uszczerbku dla artykułu III-234 ustęp 2 lit. c).

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady ustanawia środki, o których mowa w tym ustępie, w przypadku gdy mają one głównie charakter fiskalny. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

ROZDZIAŁ IV

PRZESTRZEŃ WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI

SEKCJA 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł III-257

1. Unia stanowi przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w poszanowaniu praw podstawowych oraz różnych systemów i tradycji prawnych Państw Członkowskich.

2. Unia zapewnia brak kontroli osób na granicach wewnętrznych i rozwija wspólną politykę w dziedzinie azylu, imigracji i kontroli granic zewnętrznych, opartą na solidarności między Państwami Członkowskimi i sprawiedliwą wobec obywateli państw trzecich. Do celów niniejszego rozdziału, bezpaństwowcy są traktowani jak obywatele państw trzecich.

3. Unia dokłada starań, aby zapewnić wysoki poziom bezpieczeństwa za pomocą środków zapobiegających i zwalczających przestępczość, rasizm i ksenofobię oraz za pomocą środków służących koordynacji i współpracy organów policyjnych i sądowych oraz innych właściwych organów, a także wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych i, w miarę potrzeby, poprzez zbliżanie przepisów karnych.

4. Unia ułatwia dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności poprzez zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i decyzji pozasądowych w sprawach cywilnych.

Artykuł III-258

Rada Europejska określa strategiczne wytyczne planowania ustawodawczego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Artykuł III-259

Parlamenty narodowe zapewniają zgodność wniosków i inicjatyw ustawodawczych przedłożonych na mocy sekcji 4 i 5 z zasadą pomocniczości, zgodnie ze szczegółowymi zasadami przewidzianymi w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Artykuł III-260

Bez uszczerbku dla artykułów III-360—III-362, Rada może przyjąć, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające warunki dokonywania przez Państwa Członkowskie, we współpracy z Komisją, obiektywnej i bezstronnej oceny wprowadzania w życie przez władze Państw Członkowskich polityk Unii, o których mowa w niniejszym rozdziale, w szczególności w celu sprzyjania nieograniczonemu stosowaniu zasady wzajemnego uznawania. Parlament Europejski oraz parlamenty narodowe są informowane o treści i wynikach tej oceny.

Artykuł III-261

W ramach Rady ustanawia się stały komitet w celu zapewnienia wewnątrz Unii wspierania i wzmacniania współpracy operacyjnej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Bez uszczerbku dla artykułu III-344, ułatwia on koordynację działań właściwych władz Państw Członkowskich. Przedstawiciele zainteresowanych organów i jednostek organizacyjnych Unii mogą uczestniczyć w pracach komitetu. Parlament Europejski jak również parlamenty narodowe są informowane o pracach komitetu.

Artykuł III-262

Niniejszy rozdział nie narusza wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

Artykuł III-263

Rada przyjmuje rozporządzenia europejskie w celu zapewnienia współpracy administracyjnej między właściwymi służbami Państw Członkowskich w dziedzinach, o których mowa w niniejszym rozdziale, jak również między tymi służbami a Komisją. Rada stanowi na wniosek Komisji, z zastrzeżeniem artykułu III-264 i po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-264

Akty, o których mowa w sekcjach 4 i 5, jak również rozporządzenia europejskie, o których mowa w artykule III-263, które zapewniają współpracę administracyjną w dziedzinach, o których mowa w tych sekcjach są przyjmowane:

a) na wniosek Komisji, lub

b) z inicjatywy jednej czwartej Państw Członkowskich.

SEKCJA 2

POLITYKI DOTYCZĄCE KONTROLI GRANICZNEJ, AZYLU I IMIGRACJI

Artykuł III-265

1. Unia rozwija politykę mającą na celu:

a) zapewnienie braku jakiejkolwiek kontroli osób, niezależnie od ich przynależności państwowej, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych,

b) zapewnienie kontroli osób i skutecznego nadzoru przy przekraczaniu granic zewnętrznych,

c) stopniowe wprowadzanie wspólnego systemu zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi.

2. Do celów ustępu 1 ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące:

a) wspólnej polityki w zakresie wydawania wiz i innych dokumentów uprawniających do krótkiego pobytu,

b) kontroli, której podlegają osoby przekraczające granice zewnętrzne,

c) warunków swobodnego przemieszczania się obywateli państw trzecich, w krótkim okresie, na terytorium Unii,

d) wszelkich środków niezbędnych dla stopniowego wprowadzania wspólnego systemu zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi,

e) braku kontroli osób, niezależnie od ich przynależności państwowej, przy przekraczaniu granic wewnętrznych.

3. Niniejszy artykuł nie narusza kompetencji Państw Członkowskich w dziedzinie geograficznego wytyczania ich granic, zgodnie z prawem międzynarodowym.

Artykuł III-266

1. Unia rozwija wspólną politykę w dziedzinie azylu, dodatkowej ochrony i tymczasowej ochrony, mającą na celu przyznanie odpowiedniego statusu każdemu obywatelowi państwa trzeciego wymagającemu międzynarodowej ochrony oraz mającą na celu zapewnienie przestrzegania zasady *non-refoulement*. Polityka ta musi być zgodna z Konwencją Genewską z dnia 28 lipca 1951 roku i Protokołem z dnia 31 stycznia 1967 roku dotyczącymi statusu uchodźców, jak również z innymi odpowiednimi traktatami.

2. Do celów ustępu 1 ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki dotyczące wspólnego europejskiego systemu azylowego obejmujące:

a) jednolity status azylu dla obywateli państw trzecich, obowiązujący w całej Unii,

b) jednolity status dodatkowej ochrony dla obywateli państw trzecich, którzy nie uzyskawszy azylu europejskiego, wymagają międzynarodowej ochrony,

c) wspólny system tymczasowej ochrony dla wysiedleńców, na wypadek masowego napływu,

d) wspólne procedury przyznawania i pozbawiania jednolitego statusu azylu lub ochrony dodatkowej,

e) kryteria i mechanizmy ustalania Państwa Członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu lub dodatkowej ochrony,

f) normy dotyczące warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl lub o ochronę dodatkową,

g) partnerstwo i współpracę z państwami trzecimi w celu zarządzania napływem osób ubiegających się o azyl lub o ochronę dodatkową lub tymczasową.

3. W przypadku gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich znajdzie się w nadzwyczajnej sytuacji charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, Rada może przyjąć, na wniosek Komisji, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie zawierające środki tymczasowe na korzyść zainteresowanego Państwa lub Państw Członkowskich. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-267

1. Unia rozwija wspólną politykę imigracyjną mającą na celu zagwarantowanie, na każdym etapie, skutecznego zarządzania napływem uchodźców, sprawiedliwego traktowania obywateli państw trzecich przebywających legalnie w Państwach Członkowskich oraz zapobieganie nielegalnej imigracji i handlowi ludźmi i wzmocnione ich zwalczanie.

2. Do celów ustępu 1 ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki w następujących dziedzinach:

a) warunki wjazdu i pobytu jak również normy dotyczące procedur wydawania przez Państwa Członkowskie długoterminowych wiz i dokumentów pobytowych, w tym dla celów łączenia rodzin,

b) określenie praw obywateli państw trzecich legalnie przebywających w Państwie Członkowskim, w tym warunków dotyczących swobody przemieszczania się i pobytu w innych Państwach Członkowskich,

c) nielegalna imigracja i nielegalny pobyt, w tym wydalenie i odsyłanie osób przebywających nielegalnie;

d) zwalczanie handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi.

3. Unia może zawrzeć z państwami trzecimi umowy o ponownym przyjęciu do państw pochodzenia lub państw z których oni przybywają, obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu, obecności lub pobytu na terytorium jednego z Państw Członkowskich lub przestali je spełniać.

4. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki zachęcające i wspierające działania Państw Członkowskich, podejmowane w celu popierania integracji obywateli państw trzecich przebywających legalnie na ich terytoriach, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

5. Niniejszy artykuł nie narusza prawa Państw Członkowskich do ustalania wielkości napływu obywateli państw trzecich przybywających z państw trzecich na ich terytorium w poszukiwaniu pracy najemnej lub prowadzonej na własny rachunek.

Artykuł III-268

Polityki Unii, o których mowa w niniejszej sekcji oraz ich wprowadzanie w życie, podlegają zasadzie solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między Państwami Członkowskimi, w tym również na płaszczyźnie finansowej. Akty Unii przyjęte na podstawie niniejszej sekcji zawierają, w miarę potrzeby, odpowiednie środki w celu zastosowania tej zasady.

SEKCJA 3

WSPÓŁPRACA SĄDOWA W SPRAWACH CYWILNYCH

Artykuł III-269

1. Unia rozwija współpracę sądową w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych oraz decyzji pozasądowych. Współpraca ta może obejmować przyjmowanie środków w celu zbliżenia przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

2. Do celów ustępu 1 ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe określają środki, zwłaszcza jeśli jest to niezbędne do należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego, mające na celu zapewnienie:

a) wzajemnego uznawania i wykonywania przez Państwa Członkowskie orzeczeń sądowych oraz decyzji pozasądowych,

b) transgranicznego doręczania i zawiadamiania o aktach sądowych i pozasądowych,

c) zgodności norm mających zastosowanie w Państwach Członkowskich w dziedzinie kolizji ustaw i sporów o właściwość,

d) współpracy w zakresie gromadzenia dowodów,

e) skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości,

f) usuwania przeszkód utrudniających należyty bieg procedur cywilnych, wspierając w razie potrzeby zgodność norm dotyczących procedury cywilnej mających zastosowanie w Państwach Członkowskich,

g) rozwoju alternatywnych metod rozstrzygania sporów,

h) wspierania szkolenia sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, środki dotyczące prawa rodzinnego mające skutki transgraniczne są ustanawiane na mocy ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej Rady. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję europejską wskazującą te aspekty prawa rodzinnego o skutkach transgranicznych, które mogą być przedmiotem aktów zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

SEKCJA 4

WSPÓŁPRACA SĄDOWA W SPRAWACH KARNYCH

Artykuł III-270

1. Współpraca w sprawach karnych w Unii opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń i decyzji sądowych oraz obejmuje zbliżenie przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich w dziedzinach, o których mowa w ustępie 2 i w artykule III-271.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki mające na celu:

a) ustanowienie zasad i procedur zapewniających uznawanie w całej Unii wszystkich form orzeczeń i decyzji sądowych,

b) zapobieganie i rozstrzyganie sporów o właściwość pomiędzy Państwami Członkowskimi,

c) wspieranie szkolenia sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości,

d) ułatwianie współpracy pomiędzy sądowymi lub równoważnymi organami Państw Członkowskich w odniesieniu do postępowania w sprawach karnych i wykonywania decyzji.

2. W zakresie niezbędnym dla ułatwienia wzajemnego uznawania orzeczeń i decyzji sądowych jak również współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych o wymiarze transgranicznym, europejskie ustawy ramowe mogą ustanawiać minimalne normy. Normy takie uwzględniają różnice między tradycjami i systemami prawnymi Państw Członkowskich.

Dotyczą one:

a) wzajemnego dopuszczania dowodów pomiędzy Państwami Członkowskimi,

b) praw jednostek w postępowaniu karnym,

c) praw ofiar przestępstw,

d) innych szczególnych aspektów postępowania karnego, określonych uprzednio przez Radę w decyzji europejskiej. Przyjmując decyzję europejska, Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Przyjęcie minimalnych norm, o których mowa w niniejszym ustępie, nie stanowi przeszkody dla Państw Członkowskich w utrzymaniu lub ustanowieniu wyższego poziomu ochrony osób.

3. W przypadku gdy członek Rady uzna, że projekt europejskiej ustawy ramowej, o której mowa w ustępie 2, naruszałby podstawowe aspekty jego systemu sądownictwa karnego, może wystąpić z wnioskiem, aby projekt ustawy ramowej został przekazany do rozpatrzenia Radzie Europejskiej. W takim przypadku, procedura, o której mowa w artykule III-396, zostaje zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji, w terminie 4 miesięcy od takiego zawieszenia, Rada Europejska:

a) odsyła projekt do Rady, co oznacza zakończenie zawieszenia procedury, o której mowa w artykule III-396, lub

b) występuje z wnioskiem, aby Komisja lub grupa Państw Członkowskich, od których pochodzi projekt, przedstawiły jego nową wersję; w tym przypadku, akt przedstawiony początkowo uważa się za nieprzyjęty.

4. Jeżeli do końca okresu, o którym mowa w ustępie 3, Rada Europejska nie podjęła żadnego działania lub, jeżeli w terminie 12 miesięcy od przedłożenia nowego projektu na mocy ustępu 3 lit. b), europejska ustawa ramowa nie została przyjęta, a co najmniej jedna trzecia Państw Członkowskich pragnie ustanowić wzmocnioną współpracę na podstawie danego projektu ustawy ramowej, informują one o tym Parlament Europejski, Radę i Komisję.

W takim przypadku, uznaje się, że zezwolenie na wprowadzenie wzmocnionej współpracy, o której mowa w artykułach I-44 ustęp 2 i III-419 ustęp 1, zostało udzielone i zastosowanie mają postanowienia w sprawie wzmocnionej współpracy.

Artykuł III-271

1. Europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić normy minimalne odnoszące się do określania przestępstw oraz kar w dziedzinach szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, wynikające z rodzaju lub skutków tych przestępstw lub ze szczególnej potrzeby wspólnego ich zwalczania.

Powyższe dziedziny przestępczości obejmują: terroryzm, handel ludźmi, seksualne wykorzystywanie kobiet i dzieci, nielegalny handel narkotykami, handel bronią, pranie pieniędzy, korupcję, fałszowanie środków płatniczych, przestępczość komputerową i przestępczość zorganizowaną.

W zależności od rozwoju przestępczości Rada może przyjąć decyzję europejską określającą inne dziedziny przestępczości spełniające kryteria wymienione w niniejszym ustępie. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. W przypadku, gdy zbliżenie przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich w sprawach karnych okaże się niezbędne w celu zapewnienia skutecznego wprowadzania w życie polityki Unii w dziedzinie, która stała się przedmiotem środków harmonizujących, europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić normy minimalne odnoszące się do określania przestępstw oraz kar w danej dziedzinie. Europejskie ustawy ramowe zostają przyjęte zgodnie z tą samą procedurą co odnośne środki harmonizujące, bez uszczerbku dla artykułu III-264.

3. W przypadku, gdy członek Rady uzna, że projekt europejskiej ustawy ramowej, o której mowa w ustępie 1 lub 2, naruszałby podstawowe aspekty jego systemu sądownictwa karnego, może wystąpić z wnioskiem, aby projekt ustawy ramowej został przekazany do rozpatrzenia Radzie Europejskiej. W takim przypadku, jeżeli zastosowanie ma procedura, o której mowa w artykule III-396, zostaje ona zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji i w terminie 4 miesięcy od takiego zawieszenia, Rada Europejska:

a) odsyła projekt do Rady, co oznacza zakończenie zawieszenia procedury, o której mowa w artykule III-396 w stosownych przypadkach, lub

b) występuje z wnioskiem, by Komisja lub grupa Państw Członkowskich, od których pochodzi projekt, przedstawiły jego nową wersję; w tym przypadku, akt przedstawiony początkowo uważa się za nieprzyjęty.

4. Jeżeli do końca okresu, o którym mowa w ustępie 3, Rada Europejska nie podjęła żadnego działania lub, jeżeli w terminie 12 miesięcy od przedłożenia nowego projektu na mocy ustępu 3 lit. b), europejska ustawa ramowa nie została przyjęta, a co najmniej jedna trzecia Państw Członkowskich pragnie ustanowić wzmocnioną współpracę na podstawie danego projektu ustawy ramowej, informują one o tym Parlament Europejski, Radę i Komisję.

W takim przypadku uznaje się, że zezwolenie na wprowadzenie wzmocnionej współpracy, o której mowa w artykułach I-44 ustęp 2 i III-419 ustęp 1, zostało udzielone i zastosowanie mają postanowienia w sprawie wzmocnionej współpracy.

Artykuł III-272

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki w celu promowania i popierania działania Państw Członkowskich w dziedzinie zapobiegania przestępczości, z wyłączeniem harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł III-273

1. Zadaniem Eurojust jest wspieranie oraz wzmacnianie koordynacji i współpracy między krajowymi organami śledczymi i ścigania w odniesieniu do poważnej przestępczości, która dotyczy dwóch lub więcej Państw Członkowskich lub która wymaga wspólnego ścigania, w oparciu o operacje przeprowadzane i informacje dostarczane przez organy Państw Członkowskich i Europol.

W związku z tym ustawy europejskie określają strukturę, funkcjonowanie oraz zakres działań i zadań Eurojust. Zadania te mogą obejmować:

a) wszczynanie śledztwa karnego oraz występowanie z wnioskiem o wszczęcie ścigania prowadzonego przez właściwe organy krajowe, w szczególności dotyczącego przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii,

b) koordynację śledztw i ścigania, o których mowa w lit. a),

c) wzmacnianie współpracy sądowej, w tym poprzez rozstrzyganie sporów o właściwość i ścisłą współpracę z Europejską Siecią Sądową.

Ustawy europejskie określają także warunki uczestnictwa Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych w ocenie działalności Eurojust.

2. W ramach ścigania, o którym mowa w ustępie 1 i bez uszczerbku dla artykułu III-274, czynności urzędowe w postępowaniu sądowym są dokonywane przez właściwych urzędników krajowych.

Artykuł III-274

1. W celu zwalczania przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii, ustawa europejska Rady może ustanowić Prokuraturę Europejską w oparciu o Eurojust. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. Prokuratura Europejska jest właściwa do spraw dochodzenia, ścigania i stawiania przed sądem, w razie potrzeby w powiązaniu z Europolem, sprawców i współsprawców przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii, określonym w ustawie europejskiej przewidzianej w ustępie 1. Prokuratura Europejska jest właściwa do wnoszenia przed właściwymi sądami Państw Członkowskich publicznego oskarżenia w odniesieniu do tych przestępstw.

3. Ustawa europejska, o której mowa w ustępie 1, określa statut Prokuratury Europejskiej, warunki wypełniania jej funkcji, zasady proceduralne mające zastosowanie do jej działań, jak również warunki dopuszczalności dowodów oraz zasady sądowej kontroli czynności procesowych podjętych przez nią przy wypełnianiu jej funkcji.

4. Rada Europejska może, jednocześnie lub później, przyjąć decyzję europejską zmieniającą ustęp 1 w celu rozszerzenia uprawnień Prokuratury Europejskiej, aby obejmowały poważne przestępstwa o wymiarze transgranicznym oraz odpowiednio zmieniającą ustęp 2 w odniesieniu do sprawców i współsprawców poważnych przestępstw, dotykających więcej niż jedno Państwo Członkowskie. Rada Europejska stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego i po konsultacji z Komisją.

SEKCJA 5

WSPÓŁPRACA POLICYJNA

Artykuł III-275

1. Unia rozwija współpracę policyjną obejmującą wszystkie właściwe organy Państw Członkowskich, w tym służby policji, służby celne oraz inne organy ścigania wyspecjalizowane w zapobieganiu, wykrywaniu i ściganiu przestępstw.

2. Do celów ustępu 1, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić środki dotyczące:

a) gromadzenia, przechowywania, przetwarzania, analizowania i wymiany istotnych informacji,

b) wspierania szkolenia pracowników i współpracy w zakresie wymiany pracowników oraz wyposażenia i badań w dziedzinie kryminalistyki,

c) wspólnych technik śledczych dotyczących wykrywania poważnych form przestępczości zorganizowanej.

3. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady może ustanowić środki dotyczące współpracy operacyjnej między organami, o których mowa w niniejszym artykule. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł III-276

1. Zadaniem Europolu jest wspieranie i wzmacnianie działań organów policyjnych i innych organów ścigania Państw Członkowskich, jak również ich wzajemnej współpracy w zapobieganiu i zwalczaniu poważnej przestępczości dotykającej dwa lub więcej Państw Członkowskich, terroryzmu oraz form przestępczości naruszających wspólne interesy objęte polityką Unii.

2. Ustawy europejskie określają strukturę, funkcjonowanie oraz zakres działań i zadań Europolu. Zadania te mogą obejmować:

a) gromadzenie, przechowywanie, przetwarzanie, analizę i wymianę informacji, przekazywanych zwłaszcza przez organy Państw Członkowskich, państw trzecich lub instytucji spoza Unii,

b) koordynowanie, organizowanie i prowadzenie działań dochodzeniowych i operacyjnych realizowanych wspólnie z właściwymi organami Państw Członkowskich lub w ramach wspólnych zespołów dochodzeniowych, w miarę potrzeb w powiązaniu z Eurojust.

Ustawy europejskie określają również procedury kontroli działań Europolu przez Parlament Europejski, w której uczestniczą parlamenty narodowe.

3. Działania operacyjne Europolu są prowadzone w powiązaniu i w porozumieniu z organami Państwa lub Państw Członkowskich, których terytorium obejmują. Użycie środków przymusu należy do wyłącznej kompetencji właściwych organów krajowych.

Artykuł III-277

Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady określa warunki i granice, w jakich właściwe organy Państw Członkowskich, o których mowa w artykułach III-270 i III-275, mogą podejmować działania na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w powiązaniu i za zgodą organów tego Państwa. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

ROZDZIAŁ V

DZIEDZINY, W KTÓRYCH UNIA MOŻE PODEJMOWAĆ DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE, KOORDYNUJĄCE LUB UZUPEŁNIAJĄCE

SEKCJA 1

ZDROWIE PUBLICZNE

Artykuł III-278

1. Przy określaniu i wprowadzaniu w życie wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Działanie Unii, które uzupełnia polityki krajowe, ukierunkowane jest na poprawę zdrowia publicznego jak również zapobieganie chorobom i dolegliwościom ludzkim oraz usuwanie źródeł zagrożeń dla zdrowia fizycznego i umysłowego. Działanie to obejmuje:

a) zwalczanie epidemii, poprzez wspieranie badań nad ich przyczynami, sposobami ich rozprzestrzeniania się oraz zapobiegania im, jak również informacji i edukacji zdrowotnej,

b) monitorowanie poważnych transgranicznych zagrożeń dla zdrowia, wczesne ostrzeganie w przypadku takich zagrożeń oraz ich zwalczanie.

Unia uzupełnia działanie Państw Członkowskich w celu zmniejszenia szkodliwych dla zdrowia skutków narkomanii, włącznie z informacją i profilaktyką.

2. Unia zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi w dziedzinach, o których mowa w niniejszym artykule oraz, jeżeli to konieczne, wspiera ich działania. Unia zachęca w szczególności do współpracy między Państwami Członkowskimi w celu zwiększenia komplementarności ich usług zdrowotnych w regionach transgranicznych.

Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą własne polityki i programy w dziedzinach określonych w ustępie 1. Komisja może podjąć, w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji, w szczególności, poprzez inicjatywy mające na celu określenie kierunków i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy w dziedzinie zdrowia publicznego z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi.

4. Na zasadzie odstępstwa od artykułu I-12 ustęp 5, i artykułu I-17 lit. a), oraz zgodnie z artykułem I-14 ustęp 2 lit. k), ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe przyczyniają się do osiągnięcia celów, o których mowa w niniejszym artykule, ustanawiając następujące środki w celu rozwiązania wspólnych problemów w dziedzinie bezpieczeństwa:

a) środki ustanawiające wysokie standardy jakości i bezpieczeństwa organów i substancji pochodzenia ludzkiego, krwi i pochodnych krwi; środki te nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych,

b) środki w dziedzinach weterynaryjnej i fitosanitarnej, mające bezpośrednio na celu ochronę zdrowia publicznego,

c) środki ustanawiające wysokie standardy jakości i bezpieczeństwa produktów leczniczych i wyrobów medycznych,

d) środki dotyczące monitorowania poważnych transgranicznych zagrożeń dla zdrowia, wczesnego ostrzegania w przypadku takich zagrożeń oraz ich zwalczania.

Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

5. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą również ustanowić środki zachęcające, zmierzające do ochrony i poprawy zdrowia ludzkiego, a w szczególności zwalczania epidemii transgranicznych, jak również środki, których bezpośrednim celem jest ochrona zdrowia publicznego w związku z tytoniem i nadużywaniem alkoholu, z wyłączeniem harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

6. Do celów niniejszego artykułu, Rada, na wniosek Komisji, może również przyjąć zalecenia.

7. Działanie Unii jest prowadzone w poszanowaniu odpowiedzialności Państw Członkowskich w zakresie określania ich polityki dotyczącej zdrowia, jak również organizacji i świadczenia usług zdrowotnych i opieki medycznej. Do obowiązków Państw Członkowskich należy zarządzanie usługami zdrowotnymi i opieką medyczną, a także podział środków, które zostały im przyznane. Środki, o których mowa w ustępie 4 lit. a), nie naruszają przepisów krajowych dotyczących pozyskiwania organów i krwi lub ich wykorzystywania do celów medycznych.

SEKCJA 2

PRZEMYSŁ

Artykuł III-279

1. Unia i Państwa Członkowskie czuwają nad zapewnieniem warunków niezbędnych dla konkurencyjności przemysłu Unii.

W tym celu, zgodnie z systemem wolnych i konkurencyjnych rynków, ich działania zmierzają do:

a) przyspieszenia dostosowania przemysłu do zmian strukturalnych,

b) wspierania środowiska sprzyjającego inicjatywom i rozwojowi przedsiębiorstw w całej Unii, a zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw,

c) wspierania środowiska sprzyjającego współpracy między przedsiębiorstwami,

d) sprzyjania lepszemu wykorzystaniu potencjału przemysłowego polityk innowacyjnych, badań i rozwoju technologicznego.

2. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, konsultują się ze sobą oraz, w miarę potrzeby, koordynują swoje działania. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji, w szczególności inicjatywy mające na celu określenie kierunków i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

3. Unia przyczynia się do realizacji celów, o których mowa w ustępie 1 przez polityki i działania, które prowadzi na podstawie innych postanowień Konstytucji. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mogą ustanowić szczególne środki przeznaczone na wsparcie działań podjętych w Państwach Członkowskich, służących realizacji celów, o których mowa w ustępie 1, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Niniejsza sekcja nie stanowi podstawy do wprowadzenia przez Unię jakiegokolwiek środka, który mógłby prowadzić do zakłócenia konkurencji, bądź który zawiera przepisy podatkowe lub przepisy odnoszące się do praw i interesów pracowników najemnych.

SEKCJA 3

KULTURA

Artykuł III-280

1. Unia przyczynia się do rozkwitu kultur Państw Członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej, równocześnie podkreślając znaczenie wspólnego dziedzictwa kulturowego.

2. Działanie Unii zmierza do zachęcenia do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeżeli to niezbędne, do wspierania i uzupełniania ich działań w następujących dziedzinach:

a) pogłębiania wiedzy oraz upowszechniania kultury i historii narodów europejskich,

b) zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim,

c) niehandlowej wymiany kulturalnej,

d) twórczości artystycznej i literackiej, włącznie z sektorem audiowizualnym.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy w dziedzinie kultury z państwami trzecimi oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Radą Europy.

4. Unia uwzględnia aspekty kulturalne w swoim działaniu na podstawie innych postanowień Konstytucji, zwłaszcza w celu poszanowania i popierania różnorodności jej kultur.

5. Aby przyczynić się do realizacji celów, o których mowa w niniejszym artykule:

a) ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają działania zachęcające, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów,

b) Rada na wniosek Komisji wydaje zalecenia.

SEKCJA 4

TURYSTYKA

Artykuł III-281

1. Unia uzupełnia działania Państw Członkowskich w sektorze turystycznym, w szczególności poprzez wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw Unii w tym sektorze.

W tym celu działania Unii skierowane są na:

a) zachęcanie do tworzenia korzystnego środowiska dla rozwoju przedsiębiorstw w tym sektorze,

b) wspieranie współpracy między Państwami Członkowskimi, w szczególności poprzez wymianę dobrych praktyk.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają szczególne środki przeznaczone do uzupełnienia działań podejmowanych w Państwach Członkowskich służących realizacji celów, o których mowa w niniejszym artykule, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

SEKCJA 5

EDUKACJA, MŁODZIEŻ, SPORT
I KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Artykuł III-282

1. Unia przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości, poprzez zachęcanie do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeżeli to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działań. Unia w pełni szanuje odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych, jak również ich różnorodność kulturową i językową.

Unia przyczynia się do wspierania europejskich przedsięwzięć w zakresie sportu, uwzględniając jego szczególny charakter, jego struktury oparte na zasadzie dobrowolności oraz uwzględniając jego funkcję społeczną i edukacyjną.

Działanie Unii zmierza do:

a) rozwoju wymiaru europejskiego w edukacji, zwłaszcza przez nauczanie i upowszechnianie języków Państw Członkowskich,

b) sprzyjania mobilności studentów i nauczycieli, między innymi poprzez zachęcanie do akademickiego uznawania dyplomów i okresów studiów,

c) promowania współpracy między placówkami edukacyjnymi,

d) rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów edukacyjnych Państw Członkowskich,

e) sprzyjania rozwojowi wymiany młodzieży i instruktorów społeczno-edukacyjnych, a także zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy,

f) popierania rozwoju kształcenia na odległość,

g) rozwoju europejskiego wymiaru sportu, przez popieranie uczciwości i dostępności we współzawodnictwie sportowym oraz współpracy między organizacjami odpowiedzialnymi za sport, jak również przez ochronę integralności fizycznej i psychicznej sportowców, w szczególności młodych sportowców.

2. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy w dziedzinie edukacji i sportu z państwami trzecimi oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi, zwłaszcza z Radą Europy.

3. Aby przyczynić się do realizacji celów określonych w niniejszym artykule:

a) ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają działania zachęcające, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym,

b) Rada na wniosek Komisji wydaje zalecenia.

Artykuł III-283

1. Unia realizuje politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działania Państw Członkowskich, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść i organizację kształcenia zawodowego.

Działanie Unii zmierza do:

a) ułatwienia przystosowania się do zmian w przemyśle, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie,

b) poprawy kształcenia zawodowego wstępnego i ustawicznego w celu ułatwienia integracji zawodowej i reintegracji z rynkiem pracy,

c) ułatwienia dostępu do kształcenia zawodowego i sprzyjanie mobilności instruktorów i kształcących się, zwłaszcza młodzieży,

d) pobudzania współpracy edukacyjnej między placówkami edukacyjnymi i kształcenia zawodowego a przedsiębiorstwami,

e) rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów kształcenia państw członkowskich.

2. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie kształcenia zawodowego.

3. Aby przyczynić się do realizacji celów, o których mowa w niniejszym artykule:

a) ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Regionów i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym,

b) Rada na wniosek Komisji wydaje zalecenia.

SEKCJA 6

OBRONA CYWILNA

Artykuł III-284

1. Unia zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanymi przez człowieka i ochrony przed nimi.

Działanie Unii zmierza do:

a) wspierania i uzupełniania działań Państw Członkowskich na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym w zakresie zapobiegania zagrożeniom, przygotowania personelu obrony cywilnej w Państwach Członkowskich i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez

człowieka wewnątrz Unii,

b) wspierania szybkiej i skutecznej współpracy operacyjnej krajowych służb obrony cywilnej wewnątrz Unii,

c) wspierania spójności międzynarodowych działań w zakresie obrony cywilnej.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki przyczyniające się do realizacji celów, o których mowa w ustępie 1, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

SEKCJA 7

WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA

Artykuł III-285

1. Skuteczne wdrażanie prawa Unii przez Państwa Członkowskie mające istotne znaczenie dla dobrego funkcjonowania Unii jest uznawane za sprawę będącą przedmiotem wspólnego zainteresowania.

2. Unia może wspierać wysiłki Państw Członkowskich w celu poprawy ich zdolności administracyjnej do wdrażania prawa Unii. Działanie to może polegać w szczególności na ułatwianiu wymiany informacji i urzędników służby cywilnej oraz wspieraniu programów szkolenia. Żadne Państwo Członkowskie nie jest zobowiązane do korzystania z tego wsparcia. Ustawy europejskie ustanawiają niezbędne w tym celu środki, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

3. Niniejszy artykuł nie narusza zobowiązań Państw Członkowskich do wdrażania prawa Unii ani prerogatyw i obowiązków Komisji. Nie narusza również pozostałych postanowień Konstytucji przewidujących współpracę administracyjną między Państwami Członkowskimi oraz między nimi i Unią.

TYTUŁ IV

STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Artykuł III-286

1. Kraje i terytoria pozaeuropejskie, które utrzymują szczególne stosunki z Danią, Francją, Niderlandami i Zjednoczonym Królestwem, są stowarzyszone z Unią. Lista tych krajów i terytoriów (zwanych dalej „krajami i terytoriami") zawarta jest w załączniku II.

Niniejszy tytuł ma zastosowanie do Grenlandii, z zastrzeżeniem szczególnych postanowień zawartych w Protokole w sprawie szczególnych ustaleń dla Grenlandii.

2. Celem stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego krajów i terytoriów oraz ustanowienie ścisłych stosunków gospodarczych między nimi i Unią.

Stowarzyszenie służy przede wszystkim sprzyjaniu interesom i pomyślności mieszkańców tych krajów i terytoriów, w sposób prowadzący je do rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego, do czego dążą.

Artykuł III-287

Stowarzyszenie ma następujące cele:

a) Państwa Członkowskie stosują w wymianie handlowej z krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosują między sobą na podstawie Konstytucji,

b) każdy kraj lub terytorium stosuje w swej wymianie handlowej z Państwami Członkowskimi oraz innymi krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosuje względem państwa europejskiego, z którym utrzymuje szczególne stosunki,

c) Państwa Członkowskie przyczyniają się do inwestycji, których wymaga stopniowy rozwój tych krajów i terytoriów,

d) w odniesieniu do inwestycji finansowanych przez Unię, udział w przetargach i dostawach jest otwarty na równych warunkach dla wszystkich osób fizycznych i prawnych, które mają przynależność Państwa Członkowskiego lub jednego z krajów i terytoriów,

e) w stosunkach między Państwami Członkowskimi oraz krajami i terytoriami prawo przedsiębiorczości obywateli i spółek jest regulowane zgodnie z postanowieniami tytułu III, rozdziału I, sekcji 2, podsekcji 2 dotyczącej swobody przedsiębiorczości oraz w zastosowaniu procedur przewidzianych w tej podsekcji, jak również na niedyskryminacyjnych podstawach, z zastrzeżeniem aktów przyjętych na mocy artykułu III-291.

Artykuł III-288

1. Cła na przywóz do Państw Członkowskich towarów pochodzących z krajów i terytoriów są zakazane tak jak cła między Państwami Członkowskimi zgodnie z Konstytucją.

2. Cła na przywóz do każdego kraju lub terytorium z Państw Członkowskich lub z innego kraju lub terytorium są zakazane zgodnie z artykułem III-151 ustęp 4.

3. Kraje i terytoria mogą jednak nakładać cła odpowiadające potrzebom ich rozwoju i uprzemysłowienia lub cła o charakterze fiskalnym, mające na celu zasilanie ich budżetu.

Cła określone w pierwszym akapicie nie mogą przewyższać poziomu ceł nałożonych na przywóz produktów pochodzących z Państwa Członkowskiego, z którym każdy kraj lub terytorium utrzymuje szczególne stosunki.

4. Ustęp 2 nie ma zastosowania do krajów i terytoriów, które z racji ich szczególnych zobowiązań międzynarodowych, którymi są związane, stosują już niedyskryminacyjną taryfę celną.

5. Ustanowienie lub zmiana ceł nałożonych na towary przywożone do krajów i terytoriów nie może powodować faktycznej lub prawnej, bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji między przywozem z różnych Państw Członkowskich.

Artykuł III-289

Jeżeli poziom ceł mających zastosowanie do towarów pochodzących z państwa trzeciego przy przywozie do kraju lub na terytorium może, uwzględniając zastosowanie artykułu III-288 ustęp 1, spowodować zakłócenia w handlu ze szkodą dla Państwa Członkowskiego, może ono żądać od Komisji przedstawienia innym Państwom Członkowskim środków niezbędnych do zaradzenia tej sytuacji.

Artykuł III-290

Z zastrzeżeniem postanowień dotyczących zdrowia publicznego, bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego, swoboda przepływu pracowników z krajów i terytoriów do Państw Członkowskich oraz z Państw Członkowskich do krajów i terytoriów jest uregulowana przez akty przyjęte zgodnie z artykułem III-291.

Artykuł III-291

Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje jednomyślnie, na podstawie doświadczeń nabytych w ramach stowarzyszenia krajów i terytoriów z Unią, ustawy europejskie, europejskie ustawy ramowe, rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie określające sposoby i procedurę stowarzyszenia krajów i terytoriów z Unią. Ustawy europejskie i europejskie ustawy ramowe są przyjmowane po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

TYTUŁ V

DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE UNII

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA O ZASTOSOWANIU OGÓLNYM

Artykuł III-292

1. W swych działaniach na arenie międzynarodowej Unia opiera się na zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, rozwoju i rozszerzenia oraz które zamierza wspierać na świecie: demokracji, państwa prawnego, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasad równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego.

Unia dąży do rozwijania stosunków i budowania partnerstwa z państwami trzecimi, organizacjami międzynarodowymi, regionalnymi lub światowymi, które również przyjęły zasady, o których mowa w pierwszym akapicie. Sprzyja ona wielostronnym rozwiązaniom wspólnych problemów, w szczególności w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych.

2. Unia określa i prowadzi wspólne polityki i działania, działa również na rzecz osiągnięcia wysokiego stopnia współpracy we wszelkich dziedzinach stosunków międzynarodowych, w celu:

a) ochrony swych wspólnych wartości, podstawowych interesów, bezpieczeństwa, niezależności i integralności,

b) umacniania i wspierania demokracji, państwa prawnego, praw człowieka i zasad prawa międzynarodowego,

c) utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i umacniania bezpieczeństwa międzynarodowego zgodnie z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, jak również z zasadami Aktu końcowego z Helsinek oraz celami Karty Paryskiej, włączając te, które dotyczą granic zewnętrznych,

d) wspierania trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz w zakresie środowiska naturalnego państw rozwijających się, przyjąwszy za nadrzędny cel likwidację ubóstwa,

e) zachęcania wszystkich państw do integracji w ramach gospodarki światowej, również drogą stopniowej eliminacji ograniczeń w handlu międzynarodowym,

f) przyczyniania się do opracowywania międzynarodowych środków służących ochronie i poprawie stanu środowiska naturalnego oraz trwałego zarządzania światowymi zasobami naturalnymi, w celu zapewnienia trwałego rozwoju,

g) niesienia pomocy narodom, państwom i regionom w usuwaniu skutków klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka;

h) wspierania międzynarodowego systemu opartego na silniejszej współpracy wielostronnej i na dobrym zarządzaniu na poziomie światowym.

3. Unia szanuje zasady i dąży do osiągnięcia celów, o których mowa w ustępach 1 i 2, przy opracowywaniu i wprowadzaniu w życie różnych dziedzin jej zewnętrznych działań objętych niniejszym tytułem oraz aspektów zewnętrznych innych polityk Unii.

Unia zapewnia spójność różnych dziedzin jej działania zewnętrznego oraz ich spójność z innymi politykami. Rada i Komisja, wspomagane przez ministra spraw zagranicznych Unii, zapewniają tę spójność oraz współpracują w tym celu.

Artykuł III-293

1. W oparciu o zasady i cele wymienione w artykule III-292, Rada Europejska określa strategiczne interesy i cele Unii.

Decyzje europejskie Rady Europejskiej w sprawie strategicznych interesów i celów Unii dotyczą wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz innych dziedzin zewnętrznych działań Unii. Decyzje te mogą dotyczyć stosunków Unii z określonym państwem lub regionem albo danego tematu. Określają one ich czas trwania oraz środki, które mają zostać udostępnione przez Unię i Państwa Członkowskie.

Rada Europejska stanowi jednomyślnie na zalecenie Rady, która przyjmuje je na warunkach przewidzianych dla każdej dziedziny. Decyzje europejskie Rady Europejskiej są wprowadzane w życie zgodnie z procedurami przewidzianymi w Konstytucji.

2. Minister spraw zagranicznych Unii w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz Komisja w innych dziedzinach działania zewnętrznego, mogą przedkładać Radzie wspólne wnioski.

ROZDZIAŁ II

WSPÓLNA POLITYKA ZAGRANICZNA I BEZPIECZEŃSTWA

SEKCJA 1

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł III-294

1. W ramach zasad i celów jej zewnętrznego działania, Unia określa i realizuje wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, obejmującą wszystkie dziedziny polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

2. Państwa Członkowskie wspierają, aktywnie i bez zastrzeżeń, wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa w duchu lojalności i wzajemnej solidarności.

Państwa Członkowskie działają zgodnie na rzecz umacniania i rozwijania wzajemnej solidarności politycznej. Powstrzymują się od wszelkich działań, które byłyby sprzeczne z interesami Unii lub mogłyby zaszkodzić jej skuteczności jako spójnej sile w stosunkach międzynarodowych.

Rada i minister spraw zagranicznych Unii czuwają nad poszanowaniem tych zasad.

3. Unia prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa poprzez:

a) określanie ogólnych wytycznych,

b) przyjmowanie decyzji europejskich określających:

   i) działania, które powinny być podjęte przez Unię,

   ii) stanowiska, które powinny być podjęte przez Unię,

iii) zasady wykonania decyzji europejskich, o których mowa w punktach i) oraz ii),

c) umacnianie systematycznej współpracy między Państwami Członkowskimi w prowadzeniu ich polityki.

Artykuł III-295

1. Rada Europejska określa ogólne wytyczne wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, łącznie ze sprawami mającymi wpływ na kwestie obronne.

Jeżeli wymaga tego sytuacja międzynarodowa, przewodniczący Rady Europejskiej zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej w celu określenia strategicznych kierunków polityki Unii w obliczu takiej sytuacji.

2. Rada przyjmuje decyzje europejskie niezbędne do określenia i realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na podstawie ogólnych wytycznych i strategicznych kierunków określonych przez Radę Europejską.

Artykuł III-296

1. Minister spraw zagranicznych Unii, który przewodniczy Radzie do Spraw Zagranicznych, przyczynia się swoimi propozycjami do wypracowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz zapewnia wykonanie decyzji europejskich przyjętych przez Radę Europejską i Radę.

2. Minister spraw zagranicznych Unii reprezentuje Unię w zakresie spraw odnoszących się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Prowadzi dialog ze stronami trzecimi w imieniu Unii oraz wyraża jej stanowisko w organizacjach międzynarodowych i na konferencjach międzynarodowych.

3. W wykonywaniu swojego mandatu, minister spraw zagranicznych Unii jest wspomagany przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych. Służba ta współpracuje ze służbami dyplomatycznymi Państw Członkowskich i składa się z urzędników odpowiednich departamentów Sekretariatu Generalnego Rady i Komisji, jak również z personelu delegowanego przez krajowe służby dyplomatyczne Państw Członkowskich. Organizacja i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych określa decyzja europejska Rady. Rada stanowi na wniosek ministra spraw zagranicznych Unii po konsultacji z Parlamentem Europejskim i po uzyskaniu zgody Komisji.

Artykuł III-297

1. Jeżeli sytuacja międzynarodowa wymaga działania operacyjnego Unii, Rada przyjmuje niezbędne decyzje europejskie. Decyzje te określają cele, zakres i środki, które mają być oddane do dyspozycji Unii, a także, w miarę potrzeb, czas trwania i warunki realizacji działania.

Jeżeli nastąpiła zmiana okoliczności mająca wyraźny wpływ na kwestię stanowiącą przedmiot takiej decyzji europejskiej, Rada dokonuje przeglądu zasad i celów takiej decyzji oraz przyjmuje niezbędne decyzje europejskie.

2. Decyzje europejskie, o których mowa w ustępie 1, wiążą Państwa Członkowskie w odniesieniu do zajmowanych przez nie stanowisk i prowadzonych działań.

3. O wszelkich zamiarach zajęcia krajowego stanowiska lub podjęcia jakiegokolwiek krajowego działania w zastosowaniu decyzji europejskiej, o której mowa w ustępie 1, dane Państwo Członkowskie informuje w takim czasie, aby możliwe było, w razie potrzeby, wcześniejsze przeprowadzenie uzgodnień w Radzie. Obowiązek wcześniejszego poinformowania nie dotyczy środków stanowiących jedynie transpozycję takiej decyzji na płaszczyźnie krajowej.

4. W przypadku bezwzględnej konieczności wynikającej z rozwoju sytuacji i wobec braku rewizji decyzji europejskiej, o której mowa w ustępie 1, Państwa Członkowskie mogą podjąć w trybie pilnym niezbędne środki, uwzględniając ogólne cele takiej decyzji. Państwo Członkowskie, które podejmuje takie środki, informuje o nich niezwłocznie Radę.

5. W przypadku poważnych trudności w wykonaniu decyzji europejskiej przewidzianej w niniejszym artykule, Państwo Członkowskie powiadamia o nich Radę, która rozważa je i poszukuje właściwych rozwiązań. Nie mogą być one sprzeczne z celami działania ani szkodzić jego skuteczności.

Artykuł III-298

Rada przyjmuje decyzje europejskie, które określają stanowisko Unii wobec do danego problemu o charakterze geograficznym lub przedmiotowym. Państwa Członkowskie zapewniają zgodność swych polityk krajowych ze stanowiskami Unii.

Artykuł III-299

1. Każde Państwo Członkowskie, minister spraw zagranicznych Unii lub minister spraw zagranicznych Unii przy wsparciu Komisji, mogą zwracać się do Rady z wszelkimi pytaniami dotyczącymi wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz przedkładać jej, odpowiednio, inicjatywy lub wnioski.

2. W przypadkach wymagających szybkiej decyzji, minister spraw zagranicznych Unii zwołuje, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, w ciągu 48 godzin lub — w razie bezwzględnej potrzeby — w krótszym terminie, nadzwyczajne posiedzenie Rady.

Artykuł III-300

1. Decyzje europejskie, o których mowa w niniejszym rozdziale, Rada przyjmuje, stanowiąc jednomyślnie.

Każdy członek Rady, który wstrzymuje się od głosu, może jednocześnie złożyć formalne oświadczenie. W takim przypadku nie jest on zobowiązany do wykonania decyzji europejskiej, ale akceptuje, że decyzja ta wiąże Unię. W duchu wzajemnej solidarności dane Państwo Członkowskie powstrzymuje się od wszelkich działań, które mogłyby być sprzeczne lub utrudnić działania Unii podejmowane na podstawie tej decyzji. Pozostałe Państwa Członkowskie szanują jego stanowisko. Decyzja nie zostaje przyjęta, jeżeli członkowie Rady, którzy złożyli oświadczenie w związku ze wstrzymaniem się od głosu, reprezentują co najmniej jedną trzecią Państw Członkowskich obejmujących co najmniej jedną trzecią ludności Unii.

2. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 1 Rada stanowi większością kwalifikowaną w sytuacji, gdy:

a) przyjmuje decyzje europejskie określające działania lub stanowiska Unii, na podstawie decyzji europejskiej Rady Europejskiej dotyczącej strategicznych interesów i celów Unii, o której mowa w artykule III-293 ustęp 1,

b) przyjmuje decyzję europejską określającą działania lub stanowiska Unii, zgodnie propozycją ministra spraw zagranicznych Unii, przedłożoną w wyniku specjalnego wniosku, który Rada Europejska skierowała do niego z własnej inicjatywy lub z inicjatywy ministra,

c) przyjmuje decyzję europejską wykonującą decyzję europejską określającą działanie lub stanowisko Unii,

d) przyjmuje decyzję europejską dotyczącą mianowania specjalnego przedstawiciela zgodnie z artykułem III-302.

Głosowanie nie dochodzi do skutku, jeżeli członek Rady oświadcza, że z istotnych względów polityki krajowej, które musi określić, zamierza się sprzeciwić przyjęciu decyzji przyjmowanej większością kwalifikowaną. Minister spraw zagranicznych Unii poszukuje, w ścisłej konsultacji z zainteresowanym Państwem Członkowskim, odpowiedniego dla tego Państwa Członkowskiego rozwiązania. Jeżeli rozwiązanie nie zostanie znalezione, Rada stanowiąc większością kwalifikowaną może wnieść o przedłożenie tej sprawy Radzie Europejskiej w celu przyjęcia jednomyślnie decyzji europejskiej.

3. Zgodnie z artykułem I-40 ustęp 7 Rada Europejska może jednomyślnie przyjąć decyzję europejską, która przewiduje, że Rada stanowi większością kwalifikowaną w sytuacjach innych niż te, o których mowa w ustępie 2 niniejszego artykułu.

4. Ustępy 2 i 3 nie stosują się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne.

Artykuł III-301

1. Jeżeli Rada Europejska lub Rada określiły wspólne podejście Unii w rozumieniu artykułu I-40 ustęp 5, minister spraw zagranicznych Unii i ministrowie spraw zagranicznych Państw Członkowskich koordynują swoją działalność w Radzie.

2. Misje dyplomatyczne Państw Członkowskich i delegatury Unii w państwach trzecich i w organizacjach międzynarodowych współpracują ze sobą, przyczyniając się do formułowania i wprowadzania w życie wspólnego podejścia, o którym mowa w ustępie 1.

Artykuł III-302

Rada może mianować, zgodnie z propozycją ministra spraw zagranicznych Unii specjalnego przedstawiciela, któremu powierza się mandat w odniesieniu do poszczególnych kwestii politycznych. Specjalny przedstawiciel w sprawowaniu swojego mandatu podlega ministrowi.

Artykuł III-303

Unia może zawierać umowy z jednym lub z większą liczbą państw lub z organizacjami międzynarodowymi w dziedzinach objętych niniejszym rozdziałem.

Artykuł III-304

1. Minister spraw zagranicznych Unii konsultuje się z Parlamentem Europejskim i informuje Parlament Europejski zgodnie z artykułem I-40 ustęp 8 oraz artykułem I-41 ustęp 8. Czuwa on nad tym, aby poglądy Parlamentu Europejskiego zostały należycie uwzględnione. Specjalni przedstawiciele mogą uczestniczyć w informowaniu Parlamentu Europejskiego.

2. Parlament Europejski może kierować do Rady i ministra spraw zagranicznych Unii pytania lub formułować pod ich adresem zalecenia. Dwa razy w roku przeprowadza on debatę o postępach w realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony.

Artykuł III-305

1. Państwa Członkowskie koordynują swe działania w organizacjach międzynarodowych i na konferencjach międzynarodowych. podtrzymując na tym forum stanowiska Unii. Koordynację tę zapewnia minister spraw zagranicznych Unii.

Jeżeli w organizacjach międzynarodowych lub na konferencjach międzynarodowych nie wszystkie Państwa Członkowskie są reprezentowane, uczestniczące Państwa Członkowskie podtrzymują stanowiska Unii.

2. Zgodnie z artykułem I-16 ustęp 2, Państwa Członkowskie reprezentowane w organizacjach międzynarodowych lub na konferencjach międzynarodowych, w których nie wszystkie Państwa Członkowskie uczestniczą, informują te ostatnie, jak również ministra spraw zagranicznych Unii, o wszelkich sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Państwa Członkowskie, które są także członkami Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, uzgadniają i wyczerpująco informują pozostałe Państwa Członkowskie, jak również ministra spraw zagranicznych Unii. Państwa Członkowskie, które są członkami Rady Bezpieczeństwa, przy wykonywaniu swoich funkcji będą bronić stanowisk i interesów Unii, bez uszczerbku dla ich zobowiązań wynikających z Karty Narodów Zjednoczonych.

Jeżeli Unia określiła stanowisko w kwestii wpisanej do porządku obrad Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, Państwa Członkowskie, które zasiadają w Radzie Bezpieczeństwa wnoszą o przedstawienie stanowiska Unii przez ministra spraw zagranicznych Unii.

Artykuł III-306

Misje dyplomatyczne i konsularne Państw Członkowskich oraz delegatury Unii w państwach trzecich i na konferencjach międzynarodowych, a także ich przedstawicielstwa w organizacjach międzynarodowych współpracują ze sobą w celu zapewnienia przestrzegania i wykonania decyzji europejskich określających stanowiska i działania Unii przyjętych na mocy niniejszego rozdziału. Umacniają one współpracę, wymieniając informacje i dokonując wspólnych ocen.

Przyczyniają się one do wprowadzania w życie prawa obywateli europejskich do ochrony na terytorium państw trzecich, o którym mowa w artykule I-10 ustęp 2 lit. c), oraz środków podjętych zgodnie z artykułem III-127.

Artykuł III-307

1. Bez uszczerbku dla postanowień artykułu III-344, Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa obserwuje sytuację międzynarodową w dziedzinach objętych wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa oraz przyczynia się do określania polityk, wydając opinie dla Rady, na jej wniosek, na wniosek ministra spraw zagranicznych lub z inicjatywy własnej. Czuwa również nad realizacją uzgodnionych polityk, bez uszczerbku dla kompetencji ministra spraw zagranicznych Unii.

2. W zakresie objętym niniejszym rozdziałem Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa sprawuje, pod kierunkiem Rady i ministra spraw zagranicznych Unii, kontrolę polityczną i kierownictwo strategiczne nad operacjami zarządzania kryzysami, o których mowa w artykule III-309.

Rada może upoważnić Komitet do podjęcia, w celu i na czas trwania operacji zarządzania kryzysami, określonych przez Radę, odpowiednich środków dotyczących kontroli politycznej i kierownictwa strategicznego nad operacją.

Artykuł III-308

Realizacja wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa nie narusza stosowania procedur oraz zakresu uprawnień instytucji przewidzianych w Konstytucji do wykonywania kompetencji Unii, o których mowa w artykułach I-13—I-15 i w artykule I-17.

Wprowadzanie w życie polityk, o których mowa w tych artykułach, także nie narusza stosowania procedur oraz zakresu uprawnień instytucji przewidzianych w Konstytucji do wykonywania kompetencji Unii na podstawie niniejszego rozdziału.

SEKCJA 2

WSPÓLNA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY

Artykuł III-309

1. Misje, o których mowa w artykule I-41 ustęp 1, przy prowadzeniu których Unia może użyć środków wojskowych i cywilnych, obejmują wspólne działania rozbrojeniowe, misje humanitarne i ratunkowe, misje wojskowego doradztwa i wsparcia, misje zapobiegania konfliktom i utrzymywania pokoju oraz misje służące zarządzaniu kryzysami, w tym przywracaniu pokoju i stabilizacji sytuacji po konfliktach. Misje te mogą przyczyniać się do walki z terroryzmem, w tym poprzez wspieranie państw trzecich w zwalczaniu terroryzmu na ich terytoriach.

2. Rada przyjmuje decyzje europejskie dotyczące misji w rozumieniu ustępu 1, określające ich cel i zakres oraz ogólne warunki ich przeprowadzania. Minister spraw zagranicznych Unii, pod kierunkiem Rady oraz w ścisłym i stałym porozumieniu z Komitetem Politycznym i Bezpieczeństwa, zapewnia koordynację cywilnych i wojskowych aspektów tych misji.

Artykuł III-310

1. W ramach decyzji europejskich przyjmowanych na podstawie artykułu III-309, Rada może powierzyć przeprowadzenie misji grupie Państw Członkowskich, które wyrażą taką wolę i które dysponują potencjałem wymaganym dla tej misji. Te Państwa Członkowskie, wspólnie z ministrem spraw zagranicznych Unii, uzgadniają między sobą sposób zarządzania misją.

2. Państwa Członkowskie uczestniczące w misji informują regularnie Radę o jej przebiegu z własnej inicjatywy lub na wniosek innego Państwa Członkowskiego. Jeżeli wykonanie misji spowoduje powstanie istotnych konsekwencji lub jeżeli wymaga zmiany celu, zakresu i warunków misji określonych w decyzjach europejskich, o których mowa w ustępie 1 uczestniczące Państwa Członkowskie niezwłocznie informują o tym Radę. W takich przypadkach Rada przyjmuje niezbędne decyzje europejskie.

Artykuł III-311

1. Agencja do spraw Rozwoju Zdolności Obronnych, Badań, Zakupów i Uzbrojenia (Europejska Agencja Obrony), ustanowiona w artykule I-41 ustęp 3 ma za zadanie, pod kierunkiem Rady:

a) przyczyniać się do określania celów zdolności obronnych Państw Członkowskich i oceny wykonania zobowiązań podjętych przez Państwa Członkowskie w zakresie zdolności obronnych,

b) wspierać harmonizację potrzeb operacyjnych i ustanowienie skutecznych i spójnych sposobów zamówień,

c) zgłaszać wielostronne projekty dla osiągnięcia celów zdolności obronnych oraz zapewniać koordynację programów realizowanych przez Państwa Członkowskie i zarządzanie szczególnymi programami współpracy,

d) wspierać badania nad technologiami obronnymi oraz koordynować i planować wspólne działania badawcze i studia nad rozwiązaniami technicznymi odpowiadającymi przyszłym wymaganiom operacyjnym,

e) przyczyniać się do określania, a w miarę potrzeby wprowadzania w życie wszelkich użytecznych środków wzmacniających podstawę przemysłową i technologiczną sektora obronnego oraz zwiększających efektywność wydatków wojskowych.

2. Europejska Agencja Obrony jest otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich zamierzających uczestniczyć w jej pracach. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje decyzję europejską określającą statut, siedzibę i zasady funkcjonowania Agencji. Decyzja ta uwzględnia poziom faktycznego uczestnictwa w działaniach Agencji. W ramach Agencji tworzy się specjalne grupy skupiające Państwa Członkowskie uczestniczące we wspólnych projektach. Agencja wykonuje swoje działania, w miarę potrzeby, w powiązaniu z Komisją.

Artykuł III-312

1. Państwa Członkowskie pragnące wziąć udział w stałej współpracy strukturalnej, o której mowa w artykule I-41 ustęp 6, które spełniają kryteria i które przyjęły zobowiązania w zakresie zdolności obronnych wymienione w Protokole w sprawie stałej współpracy strukturalnej, notyfikują swój zamiar Radzie i ministrowi spraw zagranicznych Unii.

2. W terminie trzech miesięcy od notyfikacji, o której mowa w ustępie 1, Rada przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą stałą współpracę strukturalną i określającą listę uczestniczących Państw Członkowskich. Rada stanowi większością kwalifikowaną, po konsultacji z ministrem spraw zagranicznych Unii.

3. Każde Państwo Członkowskie, które na dalszym etapie pragnie wziąć udział w stałej współpracy strukturalnej, notyfikuje swój zamiar Radzie i ministrowi spraw zagranicznych Unii.

Rada przyjmuje decyzję europejską potwierdzającą udział zainteresowanego Państwa Członkowskiego, które spełnia kryteria i przyjmuje zobowiązania, o których mowa w artykułach 1 i 2 Protokołu w sprawie stałej współpracy strukturalnej. Rada stanowi większością kwalifikowaną, po konsultacji z ministrem spraw zagranicznych Unii. W głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący uczestniczące Państwa Członkowskie.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

4. Jeżeli uczestniczące Państwo Członkowskie przestało spełniać kryteria albo nie jest w stanie wypełniać zobowiązań, o których mowa w artykułach 1 i 2 Protokołu w sprawie stałej współpracy strukturalnej, Rada może przyjąć decyzję europejską zawieszającą udział zainteresowanego Państwa Członkowskiego.

Rada stanowi większością kwalifikowaną. W głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący uczestniczące Państwa Członkowskie, z wyjątkiem zainteresowanego Państwa Członkowskiego.

Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

5. Każde uczestniczące Państwo Członkowskie, które pragnie wycofać się ze stałej współpracy strukturalnej, notyfikuje swoją decyzję Radzie, która przyjmuje do wiadomości, że uczestnictwo zainteresowanego Państwa Członkowskiego we współpracy zakończyło się.

6. Decyzje europejskie i zalecenia Rady w ramach stałej współpracy strukturalnej inne niż te przewidziane w ustępach 2—5 są przyjmowane jednomyślnie. Do celów niniejszego ustępu jednomyślność stanowiona jest jedynie głosami przedstawicieli uczestniczących Państw Członkowskich.

SEKCJA 3

POSTANOWIENIA FINANSOWE

Artykuł III-313

1. Wydatki administracyjne ponoszone przez instytucje w związku z wykonywaniem niniejszego rozdziału są pokrywane z budżetu Unii.

2. Wydatki operacyjne ponoszone w związku z wykonywaniem niniejszego rozdziału są również pokrywane z budżetu Unii, z wyjątkiem wydatków przypadających na operacje mające wpływ na kwestie wojskowe i obronne oraz przypadków, gdy Rada postanowi inaczej.

Jeżeli wydatki nie są pokrywane z budżetu Unii, ponoszą je Państwa Członkowskie według kryterium produktu narodowego brutto, chyba że Rada postanowi inaczej. Państwa Członkowskie, których przedstawiciele w Radzie złożyli formalne oświadczenie na podstawie artykułu III-300 ustęp 1 akapit drugi, nie są zobowiązane do wnoszenia wkładu w finansowanie operacji mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne.

3. Rada przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą szczególne procedury w celu zapewnienia szybkiego dostępu do środków budżetowych Unii przeznaczonych na natychmiastowe finansowanie inicjatyw w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, zwłaszcza działań przygotowawczych do misji wymienionych w artykułach I-41 ustęp 1 i III-309. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Działania przygotowawcze do misji, o których mowa w artykułach I-41 ustęp 1 i III-309, które nie obciążają budżetu Unii, są finansowane z funduszu początkowego utworzonego ze składek Państw Członkowskich.

Rada na wniosek ministra spraw zagranicznych Unii przyjmuje większością kwalifikowaną decyzje europejskie ustanawiające:

a) warunki tworzenia i finansowania funduszu początkowego, w szczególności wysokość środków przekazywanych funduszowi,

b) warunki zarządzania funduszem początkowym,

c) warunki kontroli finansowej.

Jeżeli misja zaplanowana zgodnie z artykułem I-41 ustęp 1 i artykułem III-309, nie może być finansowana z budżetu Unii, Rada upoważnia ministra spraw zagranicznych Unii do wykorzystania tego funduszu. Minister spraw zagranicznych Unii składa Radzie sprawozdanie z wykonania tego upoważnienia.

ROZDZIAŁ III

WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA

Artykuł III-314

Poprzez utworzenie unii celnej zgodnie z artykułem III-151 Unia przyczynia się, we wspólnym interesie, do harmonijnego rozwoju handlu światowego, stopniowego zniesienia ograniczeń w handlu międzynarodowym i w bezpośrednich inwestycjach zagranicznych oraz do obniżenia barier celnych i innych.

Artykuł III-315

1. Wspólna polityka handlowa jest oparta na jednolitych zasadach, w szczególności w odniesieniu do zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych dotyczących handlu towarami i usługami oraz do aspektów handlowych własności intelektualnej, bezpośrednich inwestycji zagranicznych, ujednolicenia środków liberalizacyjnych, polityki eksportowej i handlowych środków ochronnych podejmowanych w przypadku dumpingu lub subsydiów. Wspólna polityka handlowa prowadzona jest zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii.

2. Ustawy europejskie ustanawiają środki określające ramy realizacji wspólnej polityki handlowej.

3. Jeżeli istnieje potrzeba wynegocjowania i zawarcia umów z jednym lub większą liczbą państw albo organizacji międzynarodowych, stosuje się artykuł III-325, z zastrzeżeniem szczególnych postanowień niniejszego artykułu.

Komisja przedstawia zalecenia Radzie Ministrów, która upoważnia ją do rozpoczęcia koniecznych rokowań. Rada i Komisja są odpowiedzialne za zapewnienie zgodności umów będących przedmiotem rokowań z wewnętrznymi politykami i zasadami Unii.

Komisja prowadzi te rokowania w konsultacji ze specjalnym komitetem wyznaczonym przez Radę w celu wsparcia jej w tym zadaniu i w ramach dyrektyw, które Rada może do niej kierować. Komisja regularnie składa specjalnemu komitetowi i Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie w sprawie postępu w rokowaniach.

4. W odniesieniu do rokowań i zawierania umów, o których mowa w ustępie 3, Rada stanowi większością kwalifikowaną.

W odniesieniu do rokowań i zawierania umów w dziedzinie handlu usługami i w dziedzinie handlowych aspektów własności intelektualnej, jak również bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Rada stanowi jednomyślnie, jeżeli umowy te zawierają postanowienia wymagające jednomyślności do przyjęcia przepisów wewnętrznych.

Rada stanowi jednomyślnie także przy rokowaniach i zawieraniu umów:

a) w dziedzinie handlu usługami w zakresie kultury i audiowizualnymi, jeżeli mogłyby one zagrozić różnorodności kulturowej i językowej Unii,

b) w dziedzinie handlu usługami społecznymi, w zakresie edukacji i zdrowia, jeżeli takie umowy mogłyby w znacznym stopniu zakłócać działanie krajowego systemu tych usług i będą mieć negatywny wpływ na odpowiedzialność Państw Członkowskich za ich zapewnienie.

5. Rokowania i zawieranie umów międzynarodowych w dziedzinie transportu podlegają postanowieniom sekcji 7 rozdziału III tytułu III oraz artykułu III-325.

6. Wykonywanie uprawnień w dziedzinie wspólnej polityki handlowej, przyznanych niniejszym artykułem, nie narusza podziału kompetencji między Unią i Państwami Członkowskimi i nie prowadzi do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, jeżeli Konstytucja wyklucza taką harmonizację.

ROZDZIAŁ IV

WSPÓŁPRACA Z PAŃSTWAMI TRZECIMI I POMOC HUMANITARNA

SEKCJA 1

WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU

Artykuł III-316

1. Polityka Unii w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju jest prowadzona zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii. Polityka Unii i polityka Państw Członkowskich w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju uzupełniają się i wzmacniają wzajemnie.

Głównym celem polityki Unii w tej dziedzinie jest zmniejszenie, a docelowo likwidacja ubóstwa. Przy wykonywaniu polityk, które mogłyby mieć wpływ na kraje rozwijające się, Unia bierze pod uwagę cele współpracy na rzecz rozwoju.

2. Unia i Państwa Członkowskie szanują zobowiązania i uwzględniają cele, na które wyraziły zgodę w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych właściwych organizacji międzynarodowych.

Artykuł III-317

1. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne w celu realizacji polityki w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju, które mogą dotyczyć wieloletnich programów współpracy z krajami rozwijającymi się lub programów tematycznych.

2. Unia może zawierać z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi umowy, które przyczyniają się do realizacji celów, o których mowa w artykułach III-292 i III-316.

Ustęp 1 nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów.

3. Europejski Bank Inwestycyjny przyczynia się, na warunkach przewidzianych w jego statucie, do realizacji środków, o których mowa w ustępie 1.

Artykuł III-318

1. Dążąc do zwiększenia komplementarności i skuteczności swoich działań, Unia i Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju i konsultują się między sobą w sprawie swych programów pomocy, w tym w ramach organizacji międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych. Mogą one podejmować wspólne działania. Państwa Członkowskie przyczyniają się, w razie potrzeby, do wykonania programów pomocy Unii.

2. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji, o której mowa w ustępie 1.

3. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji, Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi.

SEKCJA 2

WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA, FINANSOWA I TECHNICZNA
Z PAŃSTWAMI TRZECIMI

Artykuł III-319

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, w szczególności postanowień artykułów III-316—III-318, Unia prowadzi działania w zakresie współpracy gospodarczej, finansowej i technicznej, w tym pomocy w szczególności w dziedzinie finansowej, z państwami trzecimi innymi niż państwa rozwijające się. Działania te są spójne z polityką Unii na rzecz rozwoju i są prowadzone zgodnie z zasadami i celami jej działań zewnętrznych. Działania Unii i Państw Członkowskich wzajemnie się wspierają i uzupełniają.

2. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają środki niezbędne do wprowadzenia w życie ustępu 1.

3. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji, Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Unii mogą stanowić przedmiot umów między Unią i zainteresowanymi stronami trzecimi.

Ustęp 1 nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów.

Artykuł III-320

Jeżeli sytuacja w państwie trzecim wymaga pilnej pomocy finansowej ze strony Unii, Rada przyjmuje niezbędne decyzje europejskie na wniosek Komisji.

SEKCJA 3

POMOC HUMANITARNA

Artykuł III-321

1. Działania Unii w dziedzinie pomocy humanitarnej są prowadzone zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii. Działania te mają na celu zapewnienie doraźnej pomocy, opieki i ochrony ludności w państwach trzecich, która stała się ofiarą klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, aby sprostać potrzebom humanitarnym wynikającym z takich różnych sytuacji. Działania Unii i Państw Członkowskich wzajemnie się uzupełniają i wzmacniają.

2. Pomoc humanitarna jest udzielana zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego oraz zasadami bezstronności, neutralności i niedyskryminacji.

3. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki, określające ramy prowadzenia przez Unię akcji pomocy humanitarnej.

4. Unia może zawierać z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi wszelkie rodzaje umów, które przyczyniają się do realizacji celów, o których mowa w ustępie 1 i artykule III-292.

Ustęp 1 nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania na forach międzynarodowych i zawierania umów.

5. W celu ustanowienia ram wspólnego wkładu młodych Europejczyków w akcje pomocy humanitarnej Unii ustanawia się Europejski Ochotniczy Korpus Pomocy Humanitarnej. Ustawy europejskie określają status i warunki działania Korpusu.

6. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę na rzecz lepszej koordynacji działań Unii i Państw Członkowskich, zmierzającą do większej skuteczności i lepszego uzupełniania się środków pomocy humanitarnej na poziomie Unii i krajowym.

7. Unia zapewnia, że jej akcje pomocy humanitarnej będą skoordynowane i zgodne z działaniami podjętymi przez organizacje i organy międzynarodowe, w szczególności te, które wchodzą w skład Systemu Narodów Zjednoczonych.

ROZDZIAŁ V

ŚRODKI OGRANICZAJĄCE

Artykuł III-322

1. Jeżeli decyzja europejska, przyjęta zgodnie z rozdziałem II, przewiduje zerwanie lub ograniczenie w całości lub w części stosunków gospodarczych i finansowych z jednym lub z większą liczbą państw trzecich, Rada przyjmuje niezbędne rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie, stanowiąc większością kwalifikowaną na wspólny wniosek ministra spraw zagranicznych Unii oraz Komisji. Rada informuje o tym Parlament Europejski.

2. Jeżeli przewiduje to decyzja europejska przyjęta zgodnie z rozdziałem II, Rada może podjąć środki ograniczające wobec osób fizycznych lub prawnych oraz grup lub podmiotów innych niż państwa, zgodnie z procedurą, o której mowa w ustępie 1.

3. Akty, o których mowa w niniejszym artykule, zawierają niezbędne przepisy w zakresie gwarancji prawnych.

ROZDZIAŁ VI

UMOWY MIĘDZYNARODOWE

Artykuł III-323

1. Unia może zawierać umowy z jednym lub z większą liczbą państw trzecich lub organizacji międzynarodowych, jeżeli przewiduje to Konstytucja, lub gdy zawarcie umowy jest niezbędne do osiągnięcia, w ramach polityk Unii, jednego z celów, o których mowa w Konstytucji, lub gdy zawarcie umowy jest przewidziane w prawnie wiążącym akcie Unii lub może mieć wpływ na wspólne zasady lub zmienić ich zakres.

2. Umowy zawarte przez Unię wiążą instytucje Unii i Państwa Członkowskie.

Artykuł III-324

Unia może zawierać z jednym lub większą liczbą państw trzecich lub organizacji międzynarodowych umowy stowarzyszeniowe w celu tworzenia stowarzyszeń charakteryzujących się wzajemnością praw i obowiązków, wspólnymi działaniami i szczególnymi procedurami.

Artykuł III-325

1. Bez uszczerbku dla szczególnych postanowień artykułu III-315, umowy pomiędzy Unią a państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi są negocjowane i zawierane zgodnie z następującą procedurą.

2. Rada upoważnia do podjęcia rokowań, wydaje dyrektywy negocjacyjne, upoważnia do podpisywania i zawierania umów.

3. Komisja lub, jeżeli przewidywana umowa dotyczy wyłącznie lub głównie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, minister spraw zagranicznych Unii, przedstawia swe zalecenia Radzie, która przyjmuje decyzję europejską upoważniającą do podjęcia rokowań oraz, w zależności od przedmiotu przewidywanej umowy, nominującą negocjatora lub przewodniczącego zespołu negocjatorów Unii.

4. Rada może kierować dyrektywy do negocjatora Unii oraz wyznaczyć specjalny komitet, w konsultacji z którym należy prowadzić rokowania.

5. Rada, na wniosek negocjatora przyjmuje decyzję europejską upoważniającą do podpisania umowy i, w razie potrzeby, do tymczasowego jej stosowania, przed jej wejściem w życie.

6. Na wniosek negocjatora Rada przyjmuje decyzję europejską w sprawie zawarcia umowy.

Z wyjątkiem przypadków, w których umowy dotyczą wyłącznie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, Rada przyjmuje decyzję w sprawie zawarcia umowy:

a) po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego w następujących przypadkach:

   i) umów ustanawiających stowarzyszenie,

   ii) przystąpienia Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

   iii) umów, które tworzą specyficzne ramy instytucjonalne poprzez organizację procedur współpracy,

   iv) umów mających istotne implikacje budżetowe dla Unii,

   v) umów dotyczących dziedzin, do których stosuje się zwykłą procedurę ustawodawczą albo szczególną procedurę ustawodawczą, w przypadku której potrzebna jest zgoda Parlamentu Europejskiego.

   Parlament Europejski i Rada mogą, w pilnych przypadkach, uzgodnić termin wyrażenia zgody.

b) po konsultacji z Parlamentem Europejskim w innych przypadkach. Parlament Europejski wyraża swoją opinię w terminie, jaki Rada może określić stosownie do pilności sprawy. W przypadku braku opinii w tym terminie Rada może stanowić samodzielnie.

7. Zawierając umowę, Rada może, na zasadzie odstępstwa od ustępów 5, 6 i 9, upoważnić negocjatora do zatwierdzenia poprawek w imieniu Unii, gdy umowa przewiduje, że poprawki te powinny być przyjęte według procedury uproszczonej lub przez organ utworzony przez tę umowę. Rada może dołączyć do takiego upoważnienia warunki specyficzne.

8. Podczas całej procedury Rada stanowi większością kwalifikowaną.

Rada stanowi jednak jednomyślnie, gdy umowa dotyczy dziedziny, w której do przyjęcia aktu Unii wymagana jest jednomyślność, jak również w przypadku umów ustanawiających stowarzyszenie oraz umów, o których mowa w artykule III-319 z krajami kandydującymi do przystąpienia.

9. Rada, na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, przyjmuje decyzję europejską zawieszającą stosowanie umowy i ustalającą stanowiska, które mają być zajęte w imieniu Unii w organie utworzonym przez umowę, gdy organ ten ma przyjąć akty mające skutki prawne, z wyjątkiem aktów uzupełniających lub zmieniających ramy instytucjonalne umowy.

10. Parlament Europejski jest natychmiast i w pełni informowany na wszystkich etapach procedury.

11. Państwo Członkowskie, Parlament Europejski, Rada lub Komisja mogą uzyskać opinię Trybunału Sprawiedliwości w sprawie zgodności przewidywanej umowy z Konstytucją. Jeżeli opinia Trybunału Sprawiedliwości jest negatywna, przewidywana umowa może wejść w życie wyłącznie po jej zmianie lub rewizji Konstytucji.

Artykuł III-326

1. Na zasadzie odstępstwa od artykułu III-325, Rada, bądź na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego, bądź na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, w celu doprowadzenia do konsensu zgodnego z celem stabilności cen, może zawrzeć umowy formalne dotyczące systemu kursów wymiany euro w stosunku do walut państw trzecich. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zgodnie z procedurą określoną w ustępie 3.

Rada, bądź na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego bądź na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, w celu doprowadzenia do konsensu zgodnego z celem stabilności cen, może przyjąć, zmienić lub zrezygnować z centralnych kursów euro w systemie kursów walutowych. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o przyjęciu, zmianie lub rezygnacji z centralnych kursów euro.

2. W przypadku braku systemu kursów walutowych w stosunku do większej liczby walut państw trzecich w rozumieniu ustępu 1, Rada stanowiąc bądź na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego, bądź na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, może określić ogólne kierunki polityki kursów walutowych w stosunku do tych walut. Te ogólne kierunki nie naruszają podstawowego celu Europejskiego Systemu Banków Centralnych, a mianowicie utrzymania stabilności cen.

3. Na zasadzie odstępstwa od artykułu III-325, w przypadku gdy umowy w sprawach odnoszących się do systemu walutowego lub kursowego powinny stanowić przedmiot rokowań między Unią a jednym lub większą liczbą państw trzecich albo organizacji międzynarodowych, Rada, stanowiąc na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, decyduje o ustaleniach dotyczących rokowań i zawarcia tych umów. Ustalenia te powinny zapewnić wyrażanie przez Unię jednolitego stanowiska. Komisja jest w pełni włączana do rokowań.

4. Bez uszczerbku dla kompetencji i umów Unii w dziedzinie unii gospodarczej i walutowej, Państwa Członkowskie mogą prowadzić rokowania w organach międzynarodowych i zawierać umowy.

ROZDZIAŁ VII

STOSUNKI UNII Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI I PAŃSTWAMI TRZECIMI ORAZ DELEGATURY UNII

Artykuł III-327

1. Unia ustanawia wszelkie właściwe formy współpracy z organami Organizacji Narodów Zjednoczonych i ich wyspecjalizowanymi agencjami, Radą Europy, Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

Unia utrzymuje także właściwe stosunki z innymi organizacjami międzynarodowymi.

2. Obowiązek wprowadzenia niniejszego artykułu w życie spoczywa na ministrze spraw zagranicznych Unii i na Komisji.

Artykuł III-328

1. Delegatury Unii w państwach trzecich i przy organizacjach międzynarodowych zapewniają reprezentację Unii.

2. Delegatury Unii podlegają ministrowi spraw zagranicznych Unii. Działają w ścisłej współpracy z misjami dyplomatycznymi i konsularnymi Państw Członkowskich.

ROZDZIAŁ VIII

STOSOWANIE KLAUZULI SOLIDARNOŚCI

Artykuł III-329

1. Jeżeli Państwo Członkowskie stało się ofiarą ataku terrorystycznego lub klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka, na prośbę jego władz politycznych inne Państwa Członkowskie udzielają mu wsparcia. W tym celu Państwa Członkowskie koordynują swe działania w Radzie.

2. Stanowiąc na wspólny wniosek Komisji i ministra spraw zagranicznych Unii, Rada przyjmuje decyzję europejską określającą warunki zastosowania przez Unię klauzuli solidarności, o której mowa w artykule I-43. Rada stanowi zgodnie z artykułem III-300 ustęp 1, jeżeli decyzja ta ma wpływ na kwestie obronne. Parlament Europejski jest informowany.

W zakresie niniejszego ustępu i bez uszczerbku dla artykułu III-344, Radę wspomagają Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa, wspierany przez struktury powstałe w ramach wspólnej polityki

bezpieczeństwa i obrony, oraz Komitet, o którym mowa w artykule III-261, które, w razie potrzeby, przedstawiają wspólne opinie.

3. W celu umożliwienia podjęcia skutecznych działań przez Unię i jej Państwa Członkowskie, Rada Europejska systematycznie ocenia zagrożenia dla Unii.

TYTUŁ VI

FUNKCJONOWANIE UNII

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

SEKCJA 1

INSTYTUCJE

Podsekcja 1

Parlament Europejski

Artykuł III-330

1. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady ustanawia niezbędne środki w celu umożliwienia przeprowadzenia powszechnych wyborów bezpośrednich do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z jednolitą procedurą we wszystkich Państwach Członkowskich lub zgodnie z zasadami wspólnymi dla wszystkich Państw Członkowskich.

Rada stanowi jednomyślnie z inicjatywy Parlamentu Europejskiego, po uzyskaniu jego zgody udzielonej większością głosów jego członków. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

2. Ustawa europejska Parlamentu Europejskiego określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji przez jego członków. Parlament Europejski stanowi, z inicjatywy własnej, po zasięgnięciu opinii Komisji i po zatwierdzeniu przez Radę. Rada stanowi jednomyślnie w sprawie wszelkich przepisów lub warunków dotyczących opodatkowania obecnych lub byłych członków.

Artykuł III-331

Ustawa europejska określa status partii politycznych na poziomie europejskim, o których mowa w artykule I-46 ustęp 4, w szczególności zasady dotyczące ich finansowania.

Artykuł III-332

Parlament Europejski może, stanowiąc większością swoich członków, zażądać od Komisji przedłożenia wszelkich właściwych wniosków w kwestiach, co do których uważa on, że akt Unii jest niezbędny w celu wykonania Konstytucji. Jeżeli Komisja nie przedłoży wniosku, zawiadamia o tym Parlament Europejski, podając uzasadnienie.

Artykuł III-333

W ramach wykonywania swych zadań Parlament Europejski może, na żądanie jednej czwartej swoich członków, ustanowić tymczasową komisję śledczą do zbadania, bez uszczerbku dla uprawnień powierzonych w Konstytucji innym instytucjom lub organom, zarzutów naruszenia lub niewłaściwego administrowania w stosowaniu prawa Unii, chyba że podnoszone fakty są rozpatrywane przez sąd i postępowanie sądowe nie jest zakończone.

Tymczasowa komisja śledcza kończy działalność wraz z przedłożeniem swojego sprawozdania.

Ustawa europejska Parlamentu Europejskiego określa szczegóły dotyczące wykonywania uprawnień śledczych. Parlament Europejski stanowi z własnej inicjatywy, po uzyskaniu zgody Rady i Komisji.

Artykuł III-334

Zgodnie z artykułem I-10 ustęp 2 lit. d), wszyscy obywatele Unii, jak również wszystkie osoby fizyczne lub prawne, mające miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim, mają prawo kierowania, indywidualnie lub wspólnie z innymi osobami, petycji do Parlamentu Europejskiego w sprawach objętych zakresem działalności Unii, które dotyczą ich bezpośrednio.

Artykuł III-335

1. Parlament Europejski wybiera Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Zgodnie z artykułami I-10 ustęp 2 lit. d) i I-49, jest on uprawniony do przyjmowania od każdego obywatela Unii lub każdej osoby fizycznej bądź prawnej mającej miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim skarg, które dotyczą przypadków niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykonującego swoje funkcje sądowe.

Zgodnie ze swymi zadaniami, Rzecznik Praw Obywatelskich przeprowadza dochodzenia, które uważa za uzasadnione, bądź z inicjatywy własnej, bądź na podstawie skarg przedstawionych mu bezpośrednio lub za pośrednictwem członka Parlamentu Europejskiego, chyba że podnoszone fakty są lub były przedmiotem postępowania sądowego. Jeżeli Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdzi przypadek niewłaściwego administrowania, przekazuje sprawę do danej instytucji, organu, lub jednostki organizacyjnej, które mają trzy miesiące, aby poinformować go o swoim stanowisku. Następnie Rzecznik Praw Obywatelskich przesyła sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i danej instytucji, organowi lub jednostce organizacyjnej. Osoba, która złożyła skargę, jest informowana o wyniku dochodzeń.

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia Parlamentowi Europejskiemu roczne sprawozdanie z wyników swoich dochodzeń.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich jest wybierany po każdych wyborach do Parlamentu Europejskiego na okres jego kadencji. Rzecznik Praw Obywatelskich może być mianowany ponownie.

Rzecznik Praw Obywatelskich może zostać odwołany przez Trybunał Sprawiedliwości na żądanie Parlamentu Europejskiego, jeżeli nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub jeżeli dopuścił się poważnego uchybienia.

3. Rzecznik Praw Obywatelskich jest w pełni niezależny w wykonywaniu swej funkcji. W wykonywaniu tej funkcji nie zwraca się o instrukcje ani ich nie przyjmuje od żadnej instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej. Podczas trwania swej kadencji Rzecznik Praw Obywatelskich nie może wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej.

4. Ustawa europejska Parlamentu Europejskiego określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji Rzecznika Praw Obywatelskich. Parlament Europejski stanowi z własnej inicjatywy, po zasięgnięciu opinii Komisji i za zgodą Rady.

Artykuł III-336

Parlament Europejski odbywa sesję roczną. Zbiera się on z mocy prawa w drugi wtorek marca.

Parlament Europejski może zebrać się na sesji nadzwyczajnej na żądanie większości jego członków lub na żądanie Rady bądź Komisji.

Artykuł III-337

1. Rada Europejska i Rada są wysłuchiwane przez Parlament Europejski na warunkach przewidzianych w regulaminie Rady Europejskiej i Rady.

2. Komisja może uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach Parlamentu Europejskiego, a na swój wniosek musi być wysłuchana. Komisja odpowiada ustnie lub pisemnie na pytania skierowane do niej przez Parlament Europejski lub jego członków.

3. Parlament Europejski na posiedzeniu jawnym rozpatruje ogólne sprawozdanie roczne przedstawione mu przez Komisję.

Artykuł III-338

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Konstytucji, Parlament Europejski stanowi większością oddanych głosów. Regulamin Parlamentu Europejskiego określa kworum.

Artykuł III-339

Parlament Europejski uchwala swój regulamin, stanowiąc większością swoich członków.

Protokoły posiedzeń Parlamentu Europejskiego są publikowane na warunkach określonych w Konstytucji i w regulaminie Parlamentu Europejskiego.

Artykuł III-340

Jeżeli do Parlamentu Europejskiego wpłynie wniosek o wotum nieufności dla Komisji ze względu na jej działalność, może on głosować w sprawie tego wniosku co najmniej trzy dni po jego złożeniu i wyłącznie w głosowaniu jawnym.

Jeżeli wniosek o wotum nieufności zostanie przyjęty większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentującą większość członków Parlamentu Europejskiego, członkowie Komisji kolegialnie rezygnują ze swych funkcji a minister spraw zagranicznych Unii rezygnuje z pełnienia funkcji w Komisji. Nadal pełnią oni swoje funkcje i prowadzą sprawy bieżące do czasu zastąpienia ich zgodnie z artykułami I-26 i I-27. W takim przypadku mandat członków Komisji mianowanych na ich miejsce wygasa z dniem, w którym wygasłby mandat członków Komisji zobowiązanych do kolegialnej rezygnacji.

Podsekcja 2

Rada Europejska

Artykuł III-341

1. W przypadku głosowania każdy członek Rady Europejskiej może otrzymać pełnomocnictwo tylko od jednego z pozostałych członków.

Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwały, która wymaga jednomyślności.

2. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego może zostać zaproszony przez Radę Europejską w celu jego wysłuchania.

3. Rada Europejska stanowi zwykłą większością w kwestiach proceduralnych oraz w sprawie przyjęcia swojego regulaminu.

4. Radę Europejską wspomaga Sekretariat Generalny Rady.

Podsekcja 3

Rada Ministrów

Artykuł III-342

Posiedzenia Rady zwołuje jej przewodniczący z inicjatywy własnej, jednego z jej członków lub Komisji.

Artykuł III-343

1. W przypadku głosowania każdy członek Rady może otrzymać pełnomocnictwo tylko od jednego z pozostałych członków.

2. Jeżeli przyjęcie uchwały wymaga większości zwykłej, Rada stanowi większością swoich członków.

3. Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwał Rady, które wymagają jednomyślności.

Artykuł III-344

1. Komitet złożony ze stałych przedstawicieli rządów Państw Członkowskich jest odpowiedzialny za przygotowywanie prac Rady i wykonywanie zadań powierzonych mu przez Radę. Komitet może przyjmować decyzje proceduralne w przypadkach przewidzianych w regulaminie Rady.

2. Radę wspomaga Sekretariat Generalny, działający pod kierunkiem sekretarza generalnego mianowanego przez Radę.

Rada decyduje o organizacji Sekretariatu Generalnego zwykłą większością.

3. Rada stanowi zwykłą większością w kwestiach proceduralnych oraz dla przyjęcia swego regulaminu.

Artykuł III-345

Rada może, stanowiąc zwykłą większością, zażądać od Komisji przeprowadzenia wszelkich analiz, które uzna za pożądane dla realizacji wspólnych celów i przedłożenia jej wszelkich właściwych wniosków. Jeżeli Komisja nie przedłoży wniosku, zawiadamia o tym Radę, podając uzasadnienie.

Artykuł III-346

Rada przyjmuje decyzje europejskie określające status komitetów przewidzianych w Konstytucji. Rada stanowi zwykłą większością po konsultacji z Komisją.

Podsekcja 4

Komisja Europejska

Artykuł III-347

Członkowie Komisji powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji. Państwa Członkowskie szanują ich niezależność i nie dążą do wywierania na nich wpływu przy wykonywaniu przez nich zadań.

Członkowie komisji nie mogą, podczas pełnienia ich funkcji, wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując swoje stanowiska, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, w szczególności obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji. W przypadku naruszenia tych zobowiązań przez członka Komisji Trybunał Sprawiedliwości, na wniosek Rady, stanowiącej zwykłą większością, lub na wniosek Komisji, może orzec, stosownie do okoliczności, o jego dymisji, zgodnie z artykułem III-349, lub o pozbawieniu go prawa do emerytury lub innych podobnych korzyści.

Artykuł III-348

1. Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci funkcje członka Komisji kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji.

2. W przypadku wakatu spowodowanego przez rezygnację, dymisję lub śmierć członka Komisji jest on zastępowany, na czas pozostający do zakończenia kadencji, przez nowego członka o tym samym obywatelstwie mianowanego przez Radę we wspólnym porozumieniu z przewodniczącym Komisji po konsultacji z Parlamentem i zgodnie z kryteriami, o których mowa w artykule I-26 ustęp 4.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek przewodniczącego Komisji, może podjąć decyzję, aby nie zastępować takiego członka, zwłaszcza jeżeli okres pozostający do zakończenia jego kadencji jest krótki.

3. W przypadku rezygnacji, dymisji lub śmierci, przewodniczący jest zastępowany na okres pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z artykułem I-27 ustęp 1.

4. W przypadku rezygnacji, dymisji lub śmierci, minister spraw zagranicznych Unii jest zastępowany na okres pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z artykułem I-28 ustęp 1.

5. W przypadku kolegialnej rezygnacji członków Komisji, pełnią oni swoje funkcje i nadal prowadzą sprawy bieżące do chwili ich zastąpienia, przez okres pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z artykułami I-26 i I-27.

Artykuł III-349

Jeżeli członek Komisji nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości może go zdymisjonować na wniosek Rady stanowiącej zwykłą większością lub na wniosek Komisji.

Artykuł III-350

Bez uszczerbku dla artykułu I-28 ustęp 4, przewodniczący ustala zakres obowiązków Komisji i rozdziela je pomiędzy jej członków, zgodnie z artykułem I-27 ustęp 3 Konstytucji. Przewodniczący może dokonywać zmian w rozdziale obowiązków w trakcie kadencji Komisji. Członkowie Komisji wykonują funkcje powierzone im przez przewodniczącego i pod jego kierownictwem.

Artykuł III-351

Komisja podejmuje uchwały większością swych członków. Regulamin Komisji określa kworum.

Artykuł III-352

1. Komisja uchwala swój regulamin w celu zapewnienia funkcjonowania jej oraz jej służb. Zapewnia ona publikację tego regulaminu.

2. Komisja publikuje co roku, nie później niż na miesiąc przed otwarciem sesji Parlamentu Europejskiego, ogólne sprawozdanie z działalności Unii.

Podsekcja 5

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Artykuł III-353

Trybunał Sprawiedliwości obraduje w izbach, w składzie wielkiej izby lub w pełnym składzie, zgodnie ze Statutem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł III-354

Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez ośmiu rzeczników generalnych. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości wystąpi z takim wnioskiem, Rada, stanowiąc jednomyślnie, może przyjąć decyzję europejską w sprawie zwiększenia liczby rzeczników generalnych.

Rolą rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych wniosków w sprawach, które zgodnie ze Statutem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wymagają jego interwencji.

Artykuł III-355

Sędziowie i rzecznicy generalni trybunału sprawiedliwości są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mających kwalifikacje wymagane w ich państwach do zajmowania najwyższych stanowisk sądowych lub są prawnikami o uznanej kompetencji; są oni mianowani za wspólnym porozumieniem prze z rządy państw członkowskich, po konsultacji z komitetem przewidzianym w artykule III-357.

Co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego i składu rzeczników generalnych, na warunkach przewidzianych w Statucie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Trybunału Sprawiedliwości. Jego mandat jest odnawialny.

Trybunał Sprawiedliwości przyjmuje swój regulamin. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę.

Artykuł III-356

Liczbę sędziów Sądu określa Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Statut może przewidywać, że Sąd wspomagany będzie przez rzeczników generalnych.

Członkowie Sądu są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować wysokie stanowiska sądowe. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem prze z rządy Państw Członkowskich, po konsultacji z komitetem przewidzianym w artykule III-357.

Co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu Sądu.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Sądu. Jego mandat jest odnawialny.

Sąd przyjmuje swój regulamin w porozumieniu z Trybunałem Sprawiedliwości. Regulamin ten wymaga zatwierdzenia przez Radę.

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Statutu, postanowienia Konstytucji dotyczące Trybunału Sprawiedliwości stosują się do Sądu.

Artykuł III-357

Ustanawia się komitet, którego zadaniem jest opiniowanie kandydatów do wykonywania funkcji sędziego i rzecznika generalnego w Trybunale Sprawiedliwości i Sądzie przed ich mianowaniem przez rządy Państw Członkowskich zgodnie z artykułami III-355 i III-356.

Komitet składa się z siedmiu osobistości wybranych spośród byłych członków Trybunału Sprawiedliwości i Sądu, członków krajowych sądów najwyższych i prawników o uznanej kompetencji, przy czym jedną z kandydatur proponuje Parlament Europejski. Rada przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą reguły funkcjonowania komitetu oraz decyzję europejską mianująca jego członków. Rada stanowi na wniosek prezesa Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł III-358

1. Sąd jest właściwy do rozpoznawania w pierwszej instancji skarg, o których mowa w artykułach III-365, III-367, III-370, III-372 i III-374, z wyjątkiem skarg przydzielonych sądom wyspecjalizowanym, utworzonym w zastosowaniu artykułu III-359 lub skarg zastrzeżonych na mocy Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dla Trybunału Sprawiedliwości. Statut może przyznać Sądowi właściwość w innych kategoriach skarg.

Od orzeczeń wydanych przez Sąd na mocy niniejszego ustępu przysługuje, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, prawo odwołania się do Trybunału Sprawiedliwości, ograniczone do kwestii prawnych.

2. Sąd jest właściwy do rozpoznawania skarg wniesionych przeciwko orzeczeniom sądów wyspecjalizowanych.

Orzeczenia wydane przez Sąd na mocy niniejszego ustępu mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, poddane kontroli Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jednolitości lub spójności prawa Unii.

3. Sąd jest właściwy do rozpoznawania pytań prejudycjalnych przedkładanych na mocy artykułu III-369, w szczególnych dziedzinach określonych w Statucie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Jeżeli Sąd uzna, że sprawa wymaga orzeczenia co do zasady, które może mieć wpływ na jednolitość lub spójność prawa Unii, może on przekazać tę sprawę do rozpoznania Trybunałowi Sprawiedliwości.

Orzeczenia wydane przez Sąd w sprawach pytań prejudycjalnych mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, poddane kontroli Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jednolitości lub spójności prawa Unii.

Artykuł III-359

1. Ustawy europejskie mogą utworzyć przy Sądzie sądy wyspecjalizowane, do rozpoznawania w pierwszej instancji niektórych kategorii skarg wniesionych w szczególnych dziedzinach. Ustawy europejskie są przyjmowane na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości albo na wniosek Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją.

2. Ustawa europejska w sprawie utworzenia sądu wyspecjalizowanego określa zasady dotyczące składu tego sądu i precyzuje zakres przyznanych mu uprawnień.

3. Od orzeczeń wydanych przez sądy wyspecjalizowane przysługuje prawo odwołania się do Sądu, ograniczone do kwestii prawnych lub — jeżeli jest to przewidziane w ustawie europejskiej w sprawie utworzenia sądu wyspecjalizowanego — obejmujące również kwestie faktyczne.

4. Członkowie sądów wyspecjalizowanych są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować stanowiska sądowe. Są oni mianowani przez Radę, stanowiącą jednomyślnie.

5. Sądy wyspecjalizowane przyjmują swój regulamin w porozumieniu z Trybunałem Sprawiedliwości. Regulamin podlega zatwierdzeniu przez Radę.

6. Z zastrzeżeniem odmiennych przepisów ustawy europejskiej w sprawie utworzenia sądu wyspecjalizowanego, postanowienia Konstytucji dotyczące Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz postanowienia Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, stosują się do sądów wyspecjalizowanych. Tytuł I Statutu oraz jego artykuł 64 stosują się w każdym przypadku do sądów wyspecjalizowanych.

Artykuł III-360

Jeżeli Komisja uzna, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Konstytucji, wydaje ona uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu Państwu przedstawienia swych uwag.

Jeżeli Państwo to nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez Komisję, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł III-361

Każde Państwo Członkowskie może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeżeli uznaje, że inne Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Konstytucji.

Zanim Państwo Członkowskie wniesie przeciwko innemu Państwu Członkowskiemu skargę opartą na zarzucanym naruszeniu zobowiązania, które na nim ciąży na podstawie Konstytucji, wnosi sprawę do Komisji.

Komisja wydaje uzasadnioną opinię, po umożliwieniu zainteresowanym Państwom przedstawienia na zasadzie spornej uwag pisemnych i ustnych.

Jeżeli Komisja nie wyda opinii w terminie trzech miesięcy od wniesienia sprawy, brak opinii nie stanowi przeszkody we wniesieniu sprawy do Trybunału.

Artykuł III-362

1. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdza, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Konstytucji, Państwo to jest zobowiązane podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału.

2. Jeżeli Komisja uznaje, że dane Państwo Członkowskie nie podjęło środków zapewniających wykonanie wyroku, o którym mowa w ustępie 1, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, po umożliwieniu temu Państwu przedstawienia uwag. Wskazuje ona wysokość ryczałtu lub okresowej kary pieniężnej do zapłacenia przez dane Państwo Członkowskie, jaką uzna za odpowiednią do okoliczności.

Jeżeli Trybunał stwierdza, że dane Państwo Członkowskie nie zastosowało się do jego wyroku, może na nie nałożyć ryczałt lub okresową karę pieniężną.

Procedura ta nie narusza artykułu III-361.

3. Jeżeli Komisja wniesie skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zgodnie z artykułem III-360, uznając, że dane Państwo Członkowskie uchybiło obowiązkowi poinformowania o środkach podjętych w celu transpozycji europejskiej ustawy ramowej, Komisja może, o ile uzna to za właściwe, określić kwotę ryczałtu lub okresowej kary pieniężnej do zapłacenia przez dane Państwo, którą uzna za odpowiednią do okoliczności.

Jeżeli Trybunał stwierdza, że nastąpiło naruszenie prawa, może nałożyć na dane Państwo Członkowskie ryczałt lub okresową karę pieniężną w wysokości nie przekraczającej kwoty ustalonej przez Komisję. Zobowiązanie do zapłaty staje się skuteczne w terminie określonym w wyroku Trybunału.

Artykuł III-363

Ustawy europejskie lub rozporządzenia europejskie Rady mogą przyznać Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej nieograniczone prawo orzekania w odniesieniu do kar, które przewidują.

Artykuł III-364

Bez uszczerbku dla innych postanowień Konstytucji, ustawa europejska może przyznać Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w określonym przez nią zakresie, właściwość do rozstrzygania sporów dotyczących stosowania aktów przyjętych na podstawie Konstytucji, które tworzą europejskie tytuły prawne w dziedzinie własności intelektualnej.

Artykuł III-365

1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej kontroluje legalność ustaw europejskich i europejskich ustaw ramowych, aktów Rady, Komisji i Europejskiego Banku Centralnego, innych niż zalecenia i opinie, oraz aktów Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej zmierzających

do wywarcia skutków prawnych wobec podmiotów trzecich. Kontroluje również legalność aktów organów i jednostek organizacyjnych Unii, które zmierzają do wywarcia skutków prawnych wobec podmiotów trzecich.

2. Do celów określonych w ustępie 1, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Państwo Członkowskie, Parlament Europejski, Radę lub Komisję, podnoszących zarzut braku kompetencji, naruszenia istotnych wymogów proceduralnych, naruszenia Konstytucji lub jakiejkolwiek reguły prawnej związanej z jej stosowaniem lub nadużycia władzy.

3. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania, na warunkach przewidzianych w ustępach 1 i 2, w zakresie skarg wniesionych przez Trybunał Obrachunkowy, przez Europejski Bank Centralny i Komitet Regionów, zmierzających do zapewnienia ochrony ich prerogatyw.

4. Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść, na warunkach przewidzianych w ustępach 1 i 2, skargę na akty, których jest adresatem lub które dotyczą jej bezpośrednio i indywidualnie oraz na akty regulacyjne, które dotyczą jej bezpośrednio i nie wymagają środków wykonawczych.

5. Akty tworzące organy i jednostki organizacyjne Unii mogą przewidywać wymogi i warunki szczególne dotyczące skarg wniesionych przez osoby fizyczne lub prawne na akty tych organów lub jednostek organizacyjnych zmierzające do wywarcia skutków prawnych wobec tych osób.

6. Skargi przewidziane w niniejszym artykule powinny być wniesione w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji aktu lub jego notyfikowania skarżącemu lub, w razie ich braku, od daty powzięcia przez niego wiadomości o tym akcie.

Artykuł III-366

Jeżeli skarga jest zasadna, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeka o nieważności danego aktu.

Jednakże Trybunał Sprawiedliwości wskazuje, jeśli uzna to za niezbędne, które skutki aktu, o którego nieważności orzekł, powinny być uważane za ostateczne.

Artykuł III-367

Jeżeli Parlament Europejski, Rada Europejska, Rada, Komisja lub Europejski Bank Centralny, z naruszeniem Konstytucji, zaniechają działania, Państwa Członkowskie i inne instytucje Unii mogą wnieść skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w celu stwierdzenia tego naruszenia. Niniejszy artykuł stosuje się, na tych samych warunkach, do organów i jednostek organizacyjnych Unii, które zaniechają działania.

Skarga ta jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy dana instytucja, organ lub jednostka organizacyjna zostały uprzednio wezwane do działania. Jeżeli w terminie dwóch miesięcy od tego wezwania instytucja, organ lub jednostka organizacyjna nie zajęły stanowiska, skarga może być wniesiona w ciągu następnych dwóch miesięcy.

Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść sprawę do Trybunału, na warunkach przewidzianych w ustępie 1 i 2, stawiając zarzut jednej z instytucji, jednemu z organów lub jednej z jednostek organizacyjnych Unii, iż zaniechała wydania aktu skierowanego do niej, innego niż zalecenie lub opinia.

Artykuł III-368

Instytucja, organ lub jednostka organizacyjna, których akt uznano za nieważny lub którego zaniechanie zostało uznane za sprzeczne z Konstytucją, ma obowiązek podjąć środki zapewniające wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Obowiązek ten nie narusza obowiązku, który może wynikać z zastosowania artykułu III-431 akapit drugi.

Artykuł III-369

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

a) o wykładni Konstytucji,

b) o ważności i wykładni aktów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii.

W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z Państw Członkowskich, sąd ten może, jeżeli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.

W przypadku gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału.

Jeżeli takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, dotyczącej osoby zatrzymanej, Trybunał stanowi w jak najkrótszym terminie.

Artykuł III-370

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących odszkodowań, o których mowa w artykule III-431 akapity drugi i trzeci.

Artykuł III-371

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w sprawie legalności aktu przyjętego przez Radę Europejską lub Radę zgodnie z artykułem I-59 wyłącznie na wniosek Państwa Członkowskiego, którego dotyczy stwierdzenie Rady Europejskiej lub Rady, oraz wyłącznie w odniesieniu do przestrzegania postanowień czysto proceduralnych przewidzianych w tym artykule.

Wniosek musi być złożony w terminie miesiąca od daty tego stwierdzenia. Trybunał orzeka w terminie miesiąca od daty tego wniosku.

Artykuł III-372

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Unią a jej pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników Unii lub warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii.

Artykuł III-373

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania, w poniższych granicach, w sporach dotyczących:

a) wykonywania zobowiązań Państw Członkowskich, wynikających ze Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie Rada Dyrektorów Banku ma uprawnienia przyznane Komisji przez artykuł III-360,

b) uchwał przyjętych przez Radę Gubernatorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie każde Państwo Członkowskie, Komisja i Rada Dyrektorów Banku mogą wnieść skargę na warunkach przewidzianych w artykule III-365,

c) uchwał przyjętych przez Radę Dyrektorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Skargi na te uchwały mogą być wnoszone tylko przez Państwa Członkowskie lub Komisję, na warunkach przewidzianych w artykule III-365, i wyłącznie w związku z naruszeniem procedur przewidzianych w artykule 21 ustępy 2, 5, 6 i 7 Statutu Banku,

d) wykonywania przez krajowe banki centralne obowiązków wynikających z Konstytucji i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W tym zakresie Rada Prezesów Europejskiego Banku Centralnego dysponuje wobec krajowych banków centralnych uprawnieniami przyznanymi Komisji wobec Państw Członkowskich przez artykuł III-360. Jeśli Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdza, że krajowy bank centralny uchybił jednemu ze zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Konstytucji, bank ten jest zobowiązany podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału.

Artykuł III-374

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie prawa publicznego lub prywatnego, zawartej przez Unię lub w jej imieniu.

Artykuł III-375

1. Z zastrzeżeniem właściwości Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej określonej w Konstytucji, spory, których stroną jest Unia, nie są z tego tytułu wyłączone spod jurysdykcji sądów krajowych.

2. Państwa Członkowskie zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania Konstytucji innym procedurom rozstrzygania niż te przewidziane w Konstytucji.

3. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Państwami Członkowskimi, związanym z przedmiotem Konstytucji, jeżeli spór ten jest mu przedłożony na mocy porozumienia między stronami.

Artykuł III-376

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest właściwy w odniesieniu do artykułów I-40 i I-41, postanowień rozdziału II, tytułu V dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, oraz w odniesieniu do artykułu III-293 w zakresie, w jakim dotyczy on wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Jednakże Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do kontrolowania przestrzegania artykułu III-308 oraz orzekania w sprawie skarg wniesionych na warunkach przewidzianych w artykule III-365 ustęp 4, dotyczących kontroli legalności decyzji europejskich przewidujących środki ograniczające stosowane wobec osób fizycznych lub prawnych przyjętych przez Radę na podstawie rozdziału II tytułu V.

Artykuł III-377

W wykonywaniu swoich uprawnień dotyczących postanowień sekcji 4 i 5 rozdziału IV tytułu III odnoszących się do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest właściwy w zakresie kontroli ważności lub proporcjonalności działań policji lub innych organów ścigania w Państwie Członkowskim, ani do orzekania w sprawie wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

Artykuł III-378

Bez względu na upływ terminu przewidzianego w artykule III-365 ustęp 6, każda strona może, w postępowaniu dotyczącym aktu o zasięgu ogólnym przyjętym przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, podnieść zarzuty określone w artykule III-365 ustęp 2, w celu powołania się przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej na niemożność stosowania tego aktu.

Artykuł III-379

1. Skargi wniesione do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie mają skutku zawieszającego. Jednakże Trybunał może, jeśli uzna, że okoliczności tego wymagają, zarządzić zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu.

2. W sprawach, które rozpatruje, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może zarządzić niezbędne środki tymczasowe.

Artykuł III-380

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej podlegają wykonaniu na warunkach przewidzianych w artykule III-401.

Artykuł III-381

Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest określony w Protokole.

Ustawa europejska może zmienić postanowienia Statutu, z wyjątkiem postanowień tytułu I i jego artykułu 64. Ustawa jest przyjmowana na wniosek Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją albo na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości.

Podsekcja 6

Europejski Bank Centralny

Artykuł III-382

1. Rada Prezesów Europejskiego Banku Centralnego składa się z członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego i prezesów krajowych banków centralnych Państw Członkowskich nie objętych derogacją w rozumieniu artykułu III-197.

2. Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa i czterech innych członków.

Prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani przez Radę Europejską, stanowiącą większością kwalifikowaną na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz z Radą Prezesów Europejskiego Banku Centralnego, spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości.

Ich mandat trwa osiem lat i nie jest odnawialny.

Członkami Zarządu mogą być tylko obywatele Państw Członkowskich.

Artykuł III-383

1. Przewodniczący Rady i członek Komisji mogą uczestniczyć, bez prawa głosu, w posiedzeniach Rady Prezesów Europejskiego Banku Centralnego.

Przewodniczący Rady może przedłożyć wniosek do rozważenia przez Radę Prezesów Europejskiego Banku Centralnego.

2. Prezes Europejskiego Banku Centralnego jest zapraszany do uczestniczenia w posiedzeniach Rady, kiedy dyskutuje ona o sprawach dotyczących celów i zadań Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

3. Europejski Bank Centralny kieruje roczne sprawozdanie z działalności Europejskiego Systemu Banków Centralnych i w sprawie polityki pieniężnej za rok ubiegły i rok bieżący do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady i Komisji. Prezes Europejskiego Banku Centralnego przedstawia to sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu, który może odbyć debatę generalną na tej podstawie, oraz Radzie.

Prezes Europejskiego Banku Centralnego i inni członkowie Zarządu mogą, na żądanie Parlamentu Europejskiego lub z inicjatywy własnej, być przesłuchani przez właściwe komisje Parlamentu Europejskiego.

Podsekcja 7

Trybunał Obrachunkowy

Artykuł III-384

1. Trybunał Obrachunkowy kontroluje rachunki wszystkich dochodów i wydatków Unii. Kontroluje również rachunki wszystkich dochodów i wydatków wszystkich organów i jednostek organizacyjnych utworzonych przez Unię, w zakresie, w jakim akt założycielski tych organów lub jednostek organizacyjnych nie wyklucza takiej kontroli.

Trybunał Obrachunkowy przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie oświadczenie o wiarygodności rachunków, jak również legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw, które jest publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Poświadczenie to może zostać uzupełnione przez szczegółowe oceny każdego z głównych obszarów działania Unii.

2. Trybunał Obrachunkowy kontroluje legalność i prawidłowość dochodów i wydatków oraz upewnia się co do należytego zarządzania finansami. Czyniąc to, sygnalizuje w szczególności wszelkie nieprawidłowości.

Kontrolę dochodów przeprowadza się zarówno na podstawie założeń dochodowych, jak i płatności przekazanych Unii.

Kontrolę wydatków przeprowadza się zarówno na podstawie podjętych zobowiązań, jak i dokonanych wypłat.

Kontrole te mogą być przeprowadzane przed zamknięciem rozliczeń w danym roku budżetowym.

3. Kontrola dotyczy dokumentów, a w razie potrzeby przeprowadzana jest na miejscu w innych instytucjach lub w pomieszczeniach każdego organu lub jednostki organizacyjnej zarządzających dochodami i wydatkami w imieniu Unii oraz w Państwach Członkowskich, w tym w pomieszczeniach każdej osoby fizycznej lub prawnej otrzymującej płatności z budżetu. Kontrolę w Państwach Członkowskich przeprowadza się w powiązaniu z krajowymi instytucjami kontrolnymi lub, jeżeli nie mają one niezbędnych uprawnień, z właściwymi służbami krajowymi. Trybunał Obrachunkowy oraz krajowe instytucje kontrolne Państw Członkowskich współpracują na zasadzie wzajemnego zaufania, zachowując swoją niezależność. Instytucje te lub służby zawiadamiają Trybunał Obrachunkowy, czy zamierzają uczestniczyć w kontroli.

Inne instytucje, organy i jednostki organizacyjne zarządzające dochodami i wydatkami w imieniu Unii, osoby fizyczne lub prawne otrzymujące płatności z budżetu oraz krajowe instytucje kontrolne albo, jeżeli nie mają one niezbędnych uprawnień, właściwe służby krajowe, przekazują Trybunałowi Obrachunkowemu, na jego żądanie, wszelkie dokumenty lub informacje niezbędne do wykonywania jego zadania.

W odniesieniu do działalności Europejskiego Banku Inwestycyjnego związanej z zarządzaniem dochodami i wydatkami Unii, prawo dostępu Trybunału Obrachunkowego do informacji posiadanych przez Bank jest regulowane umową zawartą między Trybunałem Obrachunkowym, Bankiem oraz Komisją. W przypadku braku umowy Trybunał Obrachunkowy ma jednak dostęp do informacji niezbędnych do przeprowadzania kontroli dochodów i wydatków Unii zarządzanych przez Bank.

4. Trybunał Obrachunkowy sporządza roczne sprawozdanie po zamknięciu każdego roku budżetowego. Sprawozdanie to jest przesyłane innym instytucjom i publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, wraz z odpowiedziami tych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego.

Ponadto Trybunał Obrachunkowy może przedstawiać w każdej chwili swoje uwagi, zwłaszcza w formie sprawozdań specjalnych w poszczególnych sprawach oraz wydawać opinie na wniosek jednej z pozostałych instytucji.

Przyjmuje on swoje sprawozdania roczne, sprawozdania specjalne lub opinie większością członków wchodzących w jego skład. Jednakże, może on ustanowić wewnętrzne izby, w celu przyjmowania pewnych kategorii sprawozdań lub opinii, na warunkach określonych w jego regulaminie.

Pomaga on Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w wykonywaniu ich funkcji kontrolnych w zakresie wykonania budżetu.

Trybunał Obrachunkowy uchwala swój regulamin. Regulamin ten wymaga zatwierdzenia przez Radę.

Artykuł III-385

1. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są wybierani spośród osobistości, które wchodzą lub wchodziły w swych państwach w skład organów kontroli zewnętrznej lub mają szczególne kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska. Ich niezależność musi być niekwestionowana.

2. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są mianowani na okres sześciu lat. Ich mandat jest odnawialny. Rada przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą listę członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Członkowie Trybunału Obrachunkowego wybierają spośród siebie, na okres trzech lat, prezesa. Jego mandat jest odnawialny.

3. W wykonywaniu swych obowiązków członkowie Trybunału Obrachunkowego nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu lub jakiegokolwiek organu. Powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji.

4. Członkowie Trybunału Obrachunkowego nie mogą podczas pełnienia swych funkcji wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując swoje stanowiska, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

5. Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje członka Trybunału Obrachunkowego kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji, orzeczonej przez Trybunał Sprawiedliwości zgodnie z ustępem 6.

Osoba ta jest zastępowana na okres pozostający do zakończenia mandatu.

Z wyjątkiem przypadku dymisji, członkowie Trybunału Obrachunkowego pełnią swoje funkcje do chwili ich zastąpienia.

6. Członkowie Trybunału Obrachunkowego mogą zostać zwolnieni z funkcji lub pozbawieni prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas gdy Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, na wniosek Trybunału Obrachunkowego, że przestali odpowiadać wymaganym warunkom lub czynić zadość zobowiązaniom wynikającym z ich urzędu.

SEKCJA 2

ORGANY DORADCZE UNII

Podsekcja 1

Komitet Regionów

Artykuł III-386

Liczba członków Komitetu Regionów nie przekracza 350. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji przyjmuje decyzję europejską określającą skład Komitetu.

Członkowie Komitetu oraz w równej liczbie zastępcy członków są mianowani na okres pięciu lat. Ich mandat jest odnawialny. Członkowie Komitetu nie mogą być równocześnie członkami Parlamentu Europejskiego.

Rada przyjmuje decyzję europejską ustalającą listę członków oraz zastępców członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich.

Kadencja członków Komitetu kończy się automatycznie, w raz z upływem mandatu, o którym mowa w artykule I-32 ustęp 2, na podstawie którego zostali zaproponowani, i są wówczas zastępowani, według tej samej procedury, na czas pozostający do zakończenia kadencji.

Artykuł III-387

Komitet Regionów wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch i pół roku.

Komitet jest zwoływany przez przewodniczącego na wniosek Parlamentu Europejskiego, Rady lub Komisji. Może również zbierać się z własnej inicjatywy.

Uchwala on swój regulamin.

Artykuł III-388

Komitet Regionów jest konsultowany przez Parlament Europejski, Radę lub Komisję w przypadkach przewidzianych w Konstytucji oraz we wszelkich innych przypadkach, w których jedna z tych instytucji uzna to za stosowne, w szczególności jeżeli mają związek ze współpracą transgraniczną.

Parlament Europejski, Rada lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

W przypadku gdy Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest konsultowany, Komitet Regionów jest informowany przez Parlament Europejski, Radę lub Komisję o wniosku o wydanie opinii. Komitet Regionów może, jeśli uzna, że wchodzą w grę specyficzne interesy regionalne, wydać opinię w tym przedmiocie. Może on także wydawać opinie z własnej inicjatywy.

Opinia Komitetu, jak również protokół z jego obrad są przesyłane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji.

Podsekcja 2

Komitet Ekonomiczno-Społeczny

Artykuł III-389

Liczba członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego nie przekracza 350. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję europejską określającą skład Komitetu.

Artykuł III-390

Członkowie Komitetu Ekonomiczno-Społecznego są mianowani na okres pięciu lat. Ich mandat jest odnawialny. Rada przyjmuje decyzję europejską ustalającą listę członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich.

Rada stanowi po konsultacji z Komisją. Może ona zasięgnąć opinii organizacji europejskich reprezentujących różne sektory gospodarcze i społeczne oraz społeczeństwo obywatelskie, których dotyczy działalność Unii.

Artykuł III-391

Komitet Ekonomiczno-Społeczny wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch i pół roku.

Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest zwoływany przez przewodniczącego na żądanie Parlamentu Europejskiego, Rady lub Komisji. Może również zbierać się z własnej inicjatywy.

Uchwala on swój regulamin.

Artykuł III-392

Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest konsultowany przez Parlament Europejski, Radę lub Komisję w przypadkach przewidzianych w Konstytucji. Może być konsultowany przez te instytucje we wszystkich przypadkach, gdy uznają to za stosowne. Może on także wydawać opinie z własnej inicjatywy.

Parlament Europejski, Rada lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

Opinia Komitetu, jak również protokół z jego obrad, są przesyłane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji.

SEKCJA 3

EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY

Artykuł III-393

Europejski Bank Inwestycyjny ma osobowość prawną.

Jego członkami są Państwa Członkowskie.

Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego stanowi przedmiot protokołu.

Ustawa europejska Rady może zmieniać Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Rada stanowi jednomyślnie na wniosek Banku i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, bądź na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

Artykuł III-394

Zadaniem Europejskiego Banku Inwestycyjnego jest przyczynianie się, poprzez odwołanie się do rynku kapitałowego i zasobów własnych, do zrównoważonego i stałego rozwoju rynku wewnętrznego w interesie Unii. W tym celu ułatwia, w szczególności poprzez udzielanie pożyczek i gwarancji w celu niezarobkowym, finansowanie poniższych projektów we wszystkich sektorach gospodarki:

a) projektów zmierzających do rozwoju regionów mniej rozwiniętych,

b) projektów modernizacji lub przekształcania przedsiębiorstw lub tworzenia nowych dziedzin działalności, wynikających z ustanawiania lub funkcjonowania rynku wewnętrznego, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich,

c) projektów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania kilku Państw Członkowskich, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich.

Wykonując swoje zadania, Europejski Bank Inwestycyjny ułatwia finansowanie programów inwestycyjnych w powiązaniu z pomocą funduszy o przeznaczeniu strukturalnym i innych instrumentów finansowych Unii.

SEKCJA 4

POSTANOWIENIA WSPÓLNE DLA INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH UNII

Artykuł III-395

1. Jeśli, na mocy Konstytucji, Rada stanowi na wniosek Komisji, może ona zmienić ten wniosek tylko jednomyślnie, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w artykułach I-55, I-56, w artykule III-396 ustępy 10 i 13, artykułach III-404 oraz III-405 ustęp 2.

2. Dopóki Rada nie podjęła działań, Komisja może zmienić swój wniosek w każdej chwili w toku procedur prowadzących do przyjęcia aktu Unii.

Artykuł III-396

1. W przypadku gdy na mocy Konstytucji, ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe są przyjmowane zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, stosowane są następujące postanowienia.

2. Komisja przedstawia projekt Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Pierwsze czytanie

3. Parlament Europejski uchwala stanowisko w pierwszym czytaniu i przekazuje je Radzie.

4. Jeżeli Rada zatwierdzi stanowisko Parlamentu Europejskiego, projektowany akt zostaje przyjęty w brzmieniu, które odpowiada stanowisku Parlamentu Europejskiego.

5. Jeżeli Rada nie zatwierdzi stanowiska Parlamentu Europejskiego, przyjmuje własne stanowisko w pierwszym czytaniu i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu.

6. Rada informuje w pełni Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły ją do przyjęcia jej stanowiska w pierwszym czytaniu. Komisja informuje w pełni Parlament Europejski o swoim stanowisku.

Drugie czytanie

7. Jeżeli w terminie trzech miesięcy od tego przekazania Parlament Europejski:

a) zatwierdzi stanowisko Rady w pierwszym czytaniu lub nie wypowie się, dany akt uważa się za przyjęty w brzmieniu, które odpowiada stanowisku Rady,

b) odrzuci, większością głosów swych członków, stanowisko Rady w pierwszym czytaniu, wnioskowany akt uważa się za nieprzyjęty,

c) zaproponuje większością głosów swych członków poprawki do stanowiska Rady w pierwszym czytaniu, zmieniony w ten sposób tekst jest przekazywany Radzie i Komisji, która wydaje opinię w przedmiocie tych poprawek.

8. Jeżeli w terminie trzech miesięcy od otrzymania poprawek Parlamentu Europejskiego, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną:

a) przyjmie wszystkie te poprawki, dany akt uważa się za przyjęty,

b) nie przyjmie wszystkich poprawek, przewodniczący Rady w porozumieniu z przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, zwołuje komitet pojednawczy w terminie sześciu tygodni.

9. Rada stanowi jednomyślnie w sprawie poprawek, które stały się przedmiotem negatywnej opinii Komisji.

Procedura pojednawcza

10. Komitet pojednawczy, w którego skład wchodzą członkowie Rady lub ich przedstawiciele oraz taka sama liczba członków reprezentujących Parlament Europejski, ma za zadanie doprowadzić do porozumienia w sprawie wspólnego projektu większością kwalifikowaną członków Rady lub ich przedstawicieli oraz większością głosów członków reprezentujących Parlament Europejski, w terminie sześciu tygodni od jego zwołania, na podstawie stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady w drugim czytaniu.

11. Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady.

12. Jeżeli w terminie sześciu tygodni od jego zwołania komitet pojednawczy nie zatwierdzi wspólnego projektu, proponowany akt uważa się za nieprzyjęty.

Trzecie czytanie

13. Jeżeli w tym terminie komitet pojednawczy zatwierdzi wspólny projekt, Parlament Europejski i Rada mają termin sześciu tygodni od tego zatwierdzenia na przyjęcie danego aktu zgodnie z tym projektem, jeśli chodzi o Parlament Europejski — większością oddanych głosów, a jeśli chodzi o Radę — większością kwalifikowaną. Jeżeli nie uczynią tego, wnioskowany akt uważa się za nieprzyjęty.

14. Terminy trzech miesięcy i sześciu tygodni, o których mowa w niniejszym artykule, są przedłużone najwyżej, odpowiednio, o miesiąc i o dwa tygodnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Przepisy szczególne

15. Jeżeli, w przypadkach przewidzianych w Konstytucji, ustawa lub ustawa ramowa jest poddana zwykłej procedurze ustawodawczej z inicjatywy grupy Państw Członkowskich, na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego, albo na wniosek Trybunału Sprawiedliwości, ustęp 2, drugie zdanie ustępu 6 oraz ustęp 9 nie mają zastosowania.

W takich przypadkach Parlament Europejski i Rada przekazują Komisji projekt aktu oraz swoje stanowiska w pierwszym i drugim czytaniu. Parlament Europejski lub Rada mogą żądać opinii Komisji w toku całej procedury, którą Komisja może wydać również z własnej inicjatywy. Może ona również, jeżeli uzna to za niezbędne, uczestniczyć w obradach komitetu pojednawczego zgodnie z ustępem 11.

Artykuł III-397

Parlament Europejski, Rada i Komisja konsultują się wzajemnie oraz za wspólnym porozumieniem ustalają warunki współpracy. W tym celu mogą one, w poszanowaniu Konstytucji, zawierać porozumienia międzyinstytucjonalne, które mogą mieć charakter wiążący.

Artykuł III-398

1. Wykonując swoje funkcje, instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii korzystają ze wsparcia otwartej, efektywnej i niezależnej administracji europejskiej.

2. Przy poszanowaniu praw i obowiązków urzędników oraz uregulowań przyjętych na podstawie artykułu III-427, ustawa europejska określa w tym celu przepisy szczególne.

Artykuł III-399

1. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii zapewniają przejrzystość ich prac i, w zastosowaniu artykułu I-50, określają w swoich regulaminach przepisy dotyczące publicznego dostępu do ich dokumentów. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejski Bank Centralny i Europejski Bank Inwestycyjny podlegają artykułowi I-50 ustęp 3 oraz niniejszemu artykułowi jedynie w wykonywaniu swoich funkcji administracyjnych.

2. Parlament Europejski i Rada zapewniają publikację dokumentów dotyczących procedur ustawodawczych na warunkach określonych ustawą europejską, o której mowa w artykule I-50 ustęp 3.

Artykuł III-400

1. Rada przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie ustalające:

a) uposażenia, dodatki i emerytury przewodniczącego Rady Europejskiej, przewodniczącego Komisji, ministra spraw zagranicznych Unii, członków Komisji, prezesów, członków i sekretarzy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, oraz sekretarza generalnego Rady,

b) warunki zatrudnienia, w szczególności uposażenia, dodatki i emerytury przewodniczącego i członków Trybunału Obrachunkowego,

c) wszelkie należności płatne zamiast wynagrodzenia wypłacane osobom, o których mowa w lit. a) i b).

2. Rada przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie określające dodatki członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Artykuł III-401

Akty Rady, Komisji lub Europejskiego Banku Centralnego, które nakładają zobowiązanie pieniężne na podmioty inne niż Państwa Członkowskie stanowią tytuł wykonawczy.

Postępowanie egzekucyjne jest regulowane przez przepisy procedury cywilnej obowiązujące w Państwie Członkowskim, na terytorium którego ma ono miejsce. Klauzula wykonalności jest nadawana, bez jakiejkolwiek kontroli innej niż weryfikacja autentyczności tytułu, przez wyznaczony w tym celu przez rząd Państwa Członkowskiego organ krajowy, o którym zostanie powiadomiona Komisja i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Po dopełnieniu tych formalności na wniosek zainteresowanego, może on przystąpić do egzekucji, wnosząc sprawę bezpośrednio do właściwego organu zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

Postępowanie egzekucyjne może być zawieszone wyłącznie na mocy orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Jednakże kontrola prawidłowości przeprowadzenia egzekucji podlega właściwości sądów krajowych.

ROZDZIAŁ II

POSTANOWIENIA FINANSOWE

SEKCJA 1

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE

Artykuł III-402

1. Wieloletnie ramy finansowe ustanawia się na okres co najmniej pięciu lat zgodnie z artykułem I-55.

2. Wieloletnie ramy finansowe ustalają kwoty rocznych pułapów środków przeznaczonych na zobowiązania z podziałem na kategorie wydatków oraz roczne pułapy środków przeznaczonych na płatności. Kategorie wydatków, których liczba jest ograniczona, odpowiadają głównym sektorom działalności Unii.

3. Wieloletnie ramy finansowe zawierają inne postanowienia wymagane dla prawidłowego prowadzenia rocznej procedury budżetowej.

4. Jeżeli ustawa europejska Rady ustanawiająca nowe ramy finansowe nie została przyjęta przed wygaśnięciem poprzednich ram finansowych, pułapy i inne postanowienia dotyczące ostatniego roku obowiązywania tych ram przedłuża się do czasu przyjęcia tej ustawy.

5. W toku całej procedury prowadzącej do przyjęcia ram finansowych Parlament Europejski, Rada i Komisja podejmują wszelkie środki niezbędne do pomyślnego zakończenia procedury.

SEKCJA 2

BUDŻET ROCZNY UNII

Artykuł III-403

Rok budżetowy rozpoczyna się 1 stycznia i kończy 31 grudnia.

Artykuł III-404

Ustawy europejskie ustanawiają budżet roczny Unii zgodnie z następującymi postanowieniami:

1. Każda instytucja Unii sporządza przed 1 lipca swój preliminarz wydatków na następny rok finansowy. Komisja łączy te preliminarze w projekt budżetu, który może zawierać różne warianty preliminarzy.

Projekt budżetu obejmuje prognozę dochodów i wydatków.

2. Komisja przedkłada wniosek zawierający projekt budżetu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie najpóźniej 1 września roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany.

Komisja może zmieniać projekt budżetu w toku procedury do czasu powołania komitetu pojednawczego, o którym mowa w ustępie 5 poniżej.

3. Rada przyjmuje stanowisko w sprawie projektu budżetu i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu najpóźniej 1 października roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany. Rada w pełni informuje Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły ją do przyjęcia jej stanowiska.

4. Jeżeli w terminie czterdziestu dwóch dni od tego przekazania Parlament Europejski:

a) zatwierdzi stanowisko Rady, ustawa europejska ustanawiająca budżet zostaje przyjęta,

b) nie podejmie decyzji, ustawę europejską ustanawiającą budżet uważa się za przyjętą,

c) przyjmie większością swoich członków poprawki, zmieniony projekt jest przekazywany Radzie i Komisji. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego w porozumieniu z przewodniczącym Rady niezwłocznie zwołuje komitet pojednawczy. Jednak komitet pojednawczy nie zbiera się, jeżeli w terminie dziesięciu dni od przekazania projektu, Rada poinformuje Parlament Europejski o przyjęciu wszystkich jego poprawek.

5. Komitet pojednawczy, w którego skład wchodzą członkowie Rady lub ich przedstawiciele oraz taka sama liczba członków reprezentujących Parlament Europejski, ma za zadanie na podstawie stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady osiągnąć porozumienie w sprawie wspólnego projektu większością kwalifikowaną członków Rady lub ich przedstawicieli oraz większością głosów członków reprezentujących Parlament Europejski, w terminie dwudziestu jeden dni od jego zwołania.

Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady.

6. Jeżeli w terminie dwudziestu jeden dni, o którym mowa w ustępie 5, komitet pojednawczy doprowadzi do porozumienia w sprawie wspólnego projektu, zarówno Parlament Europejski jak i Rada dysponują terminem czternastu dni licząc od tej daty, aby przyjąć wspólny projekt.

7. Jeżeli w terminie czternastu dni, o którym mowa w ustępie 6:

a) parlament europejski rada zatwierdzą wspólny projekt lub nie podejmą decyzji, lub jeżeli jedna z tych instytucji zatwierdzi wspólny projekt, podczas gdy druga nie podejmie decyzji, ustawa europejska ustanawiająca budżet jest uznana za ostatecznie przyjętą zgodnie ze wspólnym projektem, lub

b) Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów swych członków i Rada odrzucą wspólny projekt, lub jedna z tych instytucji odrzuci wspólny projekt podczas gdy druga nie podejmie decyzji, Komisja przedkłada nowy projekt budżetu, lub

c) Parlament Europejski, stanowiąc większością swych członków, odrzuci wspólny tekst podczas gdy Rada go zatwierdzi, Komisja przedkłada nowy projekt budżetu, lub

d) Parlament Europejski zatwierdzi wspólny projekt, podczas gdy Rada go odrzuci, Parlament Europejski może, w terminie czternastu dni od dnia odrzucenia projektu przez Radę i stanowiąc większością swych członków i trzech piątych głosów oddanych, zdecydować o potwierdzeniu wszystkich lub niektórych poprawek, o których mowa w ustępie 4 lit. c). Jeżeli którakolwiek z poprawek Parlamentu Europejskiego nie zostanie potwierdzona, stanowisko uzgodnione w ramach komitetu pojednawczego w sprawie pozycji budżetowej, która jest przedmiotem tej zmiany zostaje utrzymane. Na tej podstawie ustawa europejska ustanawiająca budżet zostaje uznana za ostatecznie przyjętą.

8. Jeżeli w terminie dwudziestu jeden dni, o którym mowa w ustępie 5, komitet pojednawczy nie doprowadzi do porozumienia w sprawie wspólnego projektu, Komisja przedkłada nowy projekt budżetu.

9. Po zakończeniu procedury przewidzianej w niniejszym artykule, przewodniczący Parlamentu Europejskiego stwierdza, że ustawa europejska ustanawiająca budżet została ostatecznie przyjęta.

10. Każda instytucja korzysta z uprawnień przyznanych jej w niniejszym artykule zgodnie z Konstytucją oraz aktami przyjętymi na jej mocy, w szczególności w dziedzinie zasobów własnych Unii oraz równowagi między dochodami i wydatkami.

Artykuł III-405

1. Jeśli na początku roku budżetowego ustawa europejska ustanawiająca budżet nie została jeszcze ostatecznie przyjęta, wydatki mogą być dokonywane miesięcznie na rozdział, zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-412, w granicach jednej dwunastej środków przyznanych na dany rozdział budżetu na poprzedni rok finansowy; suma ta nie może jednak przekraczać jednej dwunastej środków przyznanych dla danego rozdziału w projekcie budżetu.

2. Rada, na wniosek Komisji i przestrzegając warunków przewidzianych w ustępie 1, może przyjąć decyzję europejską upoważniającą do dokonywania wydatków przekraczających jedną dwunastą, zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-412. Rada niezwłocznie przekazuje decyzję Parlamentowi Europejskiemu.

Decyzja europejska przewiduje niezbędne środki w zakresie zasobów dla stosowania niniejszego artykułu, w poszanowaniu ustaw europejskich, o których mowa w artykule I-54 ustępy 3 i 4.

Wchodzi ona w życie trzydziestego dnia od jej przyjęcia, jeżeli w tym terminie Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów swych członków nie zdecydował o ograniczeniu tych wydatków.

Artykuł III-406

Zgodnie z warunkami przewidzianymi przez ustawę europejską, o której mowa w artykule III-412, środki inne niż dotyczące wydatków personalnych, które nie zostaną wykorzystane na koniec roku budżetowego, mogą być przeniesione wyłącznie na następny rok budżetowy.

Wydatki klasyfikowane są w rozdziały grupujące wydatki według ich charakteru lub przeznaczenia, oraz dzielone dalej zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-412.

Wydatki

— Parlamentu Europejskiego,

— Rady Europejskiej i Rady,

— Komisji oraz

— Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

są przedmiotem odrębnych części budżetu, bez uszczerbku dla szczególnych zasad odnoszących się do niektórych wydatków wspólnych.

SEKCJA 3

WYKONANIE BUDŻETU I ABSOLUTORIUM

Artykuł III-407

Komisja wykonuje budżet we współpracy z Państwami Członkowskimi, zgodnie z ustawą europejską, o której mowa w artykule III-412, na własną odpowiedzialność i w granicach przyznanych środków, zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Państwa Członkowskie współpracują z Komisją w celu zapewnienia, aby środki były wykorzystywane zgodnie z tą zasadą.

Ustawa europejska, o której mowa w artykule III-412, ustanawia obowiązki kontroli i audytu Państw Członkowskich w zakresie wykonania budżetu oraz wynikającą z nich odpowiedzialność. Ustanawia ona obowiązki i szczegółowe sposoby, według których każda instytucja uczestniczy w wykonywaniu swych własnych wydatków.

Komisja może, w granicach i na warunkach określonych w ustawie europejskiej, o której mowa w artykule III-412, przenosić w ramach budżetu środki z rozdziału do rozdziału bądź z podrozdziału do podrozdziału.

Artykuł III-408

Komisja przedkłada corocznie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie rozliczenia za poprzedni rok budżetowy odnoszące się do operacji budżetowych. Komisja przekazuje im także bilans finansowy przedstawiający aktywa i pasywa Unii.

Komisja przekazuje także Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające finanse Unii oparte na uzyskanych wynikach, w szczególności w odniesieniu do wskazań udzielonych przez Parlament Europejski i Radę na podstawie artykułu III-409.

Artykuł III-409

1. Parlament Europejski, na zalecenie Rady, udziela Komisji absolutorium z wykonania budżetu. W tym celu Rada i Parlament kolejno badają rachunki, bilans finansowy i sprawozdanie oceniające, o których mowa w artykule III-408, roczne sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego, wraz z odpowiedziami kontrolowanych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego, oświadczenie o wiarygodności, o którym mowa w artykule III-384 ustęp 1 akapit drugi, jak również odpowiednie sprawozdania specjalne Trybunału Obrachunkowego.

2. Przed udzieleniem Komisji absolutorium lub w jakichkolwiek innych celach pozostających w związku z wykonywaniem jego uprawnień w dziedzinie realizacji budżetu, Parlament Europejski może żądać przesłuchania Komisji w sprawie wykonywania wydatków lub funkcjonowania systemów kontroli finansowej. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, na jego wniosek, wszelkie niezbędne informacje.

3. Komisja podejmuje wszelkie działania w celu uwzględnienia uwag towarzyszących decyzjom o absolutorium i innych uwag Parlamentu Europejskiego dotyczących wykonywania wydatków, jak również komentarzy towarzyszących zaleceniom odnoszącym się do absolutorium przyjętym przez Radę.

4. Na żądanie Parlamentu Europejskiego lub Rady Komisja składa sprawozdanie co do środków podjętych w kontekście tych uwag i komentarzy, w szczególności co do instrukcji udzielonych służbom odpowiedzialnym za wykonanie budżetu. Sprawozdania te są również przesyłane do Trybunału Obrachunkowego.

SEKCJA 4

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł III-410

Wieloletnie ramy finansowe i budżet roczny są ustanawiane w euro.

Artykuł III-411

Komisja może, z zastrzeżeniem, iż poinformuje o tym właściwe władze zainteresowanych Państw Członkowskich, przelewać w walucie jednego z Państw Członkowskich aktywa, które posiada w walucie innego Państwa Członkowskiego, w zakresie koniecznym do ich wykorzystania w celach przewidzianych w Konstytucji. Komisja unika w miarę możliwości dokonywania takich przelewów, jeśli ma dostępne lub dające się zgromadzić aktywa w walutach, których potrzebuje.

Komisja komunikuje się z każdym z zainteresowanych Państw Członkowskich za pośrednictwem organu, który one wyznaczą. W wykonywaniu operacji finansowych korzysta ona z usług banku emisyjnego zainteresowanego Państwa Członkowskiego lub innej instytucji finansowej przez niego uznanej.

Artykuł III-412

1. Ustawy europejskie określają:

a) zasady finansowe ustalające w szczególności procedurę ustanawiania i wykonywania budżetu oraz przedstawiania i kontrolowania rachunków,

b) zasady ustalające kontrolę odpowiedzialności kontrolerów finansowych, w szczególności intendentów i księgowych.

Ustawy europejskie są przyjmowane po konsultacji z Trybunałem Obrachunkowym.

2. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenie europejskie ustanawiające metody i procedurę, według których dochody budżetowe przewidziane w ramach systemu zasobów własnych Unii są oddane do dyspozycji Komisji oraz środki stosowane, w razie potrzeby, w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Trybunałem Obrachunkowym.

3. Do dnia 31 grudnia 2006 roku Rada stanowi jednomyślnie we wszystkich przypadkach, o których mowa w niniejszym artykule.

Artykuł III-413

Parlament Europejski, Rada i Komisja zapewniają dostępność środków finansowych umożliwiających Unii wykonywanie jej zobowiązań prawnych wobec stron trzecich.

Artykuł III-414

Regularne spotkania przewodniczących Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji są zwoływane z inicjatywy Komisji w ramach procedur budżetowych, o których mowa w niniejszym rozdziale. Przewodniczący podejmują wszelkie środki niezbędne do popierania uzgodnień i zbliżania stanowisk instytucji, którymi kierują w celu ułatwienia wykonania niniejszego rozdziału.

SEKCJA 5

ZWALCZANIE NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Artykuł III-415

1. Unia i Państwa Członkowskie zwalczają nadużycia finansowe i wszelkie inne działania nielegalne naruszające interesy finansowe Unii za pomocą środków podejmowanych zgodnie z niniejszym artykułem. Środki te mają skutek odstraszający i zapewniają skuteczną ochronę w Państwach Członkowskich oraz we wszystkich instytucjach, organach i jednostkach organizacyjnych Unii.

2. W celu zwalczania nadużyć finansowych naruszających interesy finansowe Unii, Państwa Członkowskie podejmują takie same środki, jakie podejmują do zwalczania nadużyć finansowych naruszających ich własne interesy finansowe.

3. Z zastrzeżeniem innych postanowień Konstytucji, Państwa Członkowskie koordynują swe działania zapewniające ochronę interesów finansowych Unii przed nadużyciami finansowymi. W tym celu organizują z Komisją ścisłą i regularną współpracę między właściwymi władzami.

4. Ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe ustanawiają niezbędne środki w dziedzinach zapobiegania nadużyciom finansowym naruszającym interesy finansowe Unii i zwalczania tych nadużyć w celu zapewnienia skutecznej i równoważnej ochrony w Państwach Członkowskich oraz we wszystkich instytucjach, organach i jednostkach organizacyjnych Unii. Ustawy te są przyjmowane po konsultacji z Trybunałem Obrachunkowym.

5. Komisja, we współpracy z Państwami Członkowskimi, kieruje corocznie do Parlamentu Europejskiego i Rady sprawozdanie w sprawie środków podjętych w celu wykonania niniejszego artykułu.

ROZDZIAŁ III

WZMOCNIONA WSPÓŁPRACA

Artykuł III-416

Wzmocniona współpraca jest podejmowana w poszanowaniu Konstytucji i prawa Unii.

Współpraca ta nie może naruszać rynku wewnętrznego ani spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Nie może ona stanowić przeszkody ani dyskryminacji w handlu między Państwami Członkowskimi, ani prowadzić do zakłócenia konkurencji między nimi.

Artykuł III-417

Wzmocniona współpraca nie narusza kompetencji, praw i obowiązków Państw Członkowskich, które w niej nie uczestniczą. Państwa te nie utrudniają wprowadzania jej w życie przez uczestniczące Państwa Członkowskie.

Artykuł III-418

1. Jeżeli wzmocniona współpraca jest ustanawiana, pozostaje ona otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich, pod warunkiem spełnienia warunków uczestnictwa określonych w upoważniającej decyzji europejskiej. Pozostaje również otwarta dla nich w każdej chwili, jeśli zastosują się, z zastrzeżeniem spełnienia powyższych warunków, do aktów już przyjętych w ramach tej współpracy.

Komisja i Państwa Członkowskie uczestniczące we wzmocnionej współpracy zapewniają wsparcie dla uczestnictwa w niej możliwie największej liczby Państw Członkowskich.

2. Komisja oraz, w stosownym przypadku, minister spraw zagranicznych Unii informują regularnie Parlament Europejski i Radę o rozwoju wzmocnionej współpracy.

Artykuł III-419

1. Państwa Członkowskie, które pragną ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w jednej z dziedzin, o których mowa w Konstytucji, z wyjątkiem dziedzin kompetencji wyłącznej oraz wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, kierują wniosek do Komisji, określając zakres zastosowania i cele przewidywanej wzmocnionej współpracy. Komisja może przedłożyć Radzie odpowiedni wniosek. Jeżeli Komisja nie przedłoży takiego wniosku, zawiadamia o tym zainteresowane Państwa Członkowskie, podając uzasadnienie.

Upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy jest udzielane na mocy decyzji europejskiej Rady stanowiącej na wniosek Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. Wniosek Państw Członkowskich, które chcą ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, jest kierowany do Rady. Jest on przekazywany ministrowi spraw zagranicznych Unii, który wydaje opinię o spójności zamierzonej wzmocnionej współpracy ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa Unii, oraz do Komisji,

która wydaje opinię dotyczącą w szczególności spójności zamierzonej wzmocnionej współpracy z innymi politykami Unii. Wniosek przekazywany jest również do wiadomości Parlamentu Europejskiego.

Upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy jest udzielane na mocy decyzji europejskiej Rady, stanowiącej jednomyślnie.

Artykuł III-420

1. Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć w już realizowanej wzmocnionej współpracy w jednej z dziedzin, o których mowa w artykule III-419 ustęp 1, notyfikuje swój zamiar Radzie i Komisji.

Komisja potwierdza, w terminie czterech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji, uczestnictwo danego Państwa Członkowskiego. Stwierdza ona, w razie potrzeby, że warunki uczestnictwa zostały spełnione i przyjmuje niezbędne środki przejściowe dotyczące stosowania aktów już przyjętych w ramach wzmocnionej współpracy.

Jeżeli jednak Komisja uważa, że warunki uczestnictwa nie zostały spełnione, wskazuje środki, które należy podjąć w celu spełnienia tych warunków i określa termin ponownego rozpatrzenia wniosku. Po upływie terminu rozpatruje ona ponownie wniosek zgodnie z procedurą przewidzianą w akapicie drugim. Jeżeli Komisja uważa, że warunki uczestnictwa nadal pozostają niespełnione, zainteresowane Państwo Członkowskie może przekazać sprawę Radzie, która podejmuje decyzję w sprawie wniosku. Rada stanowi zgodnie z artykułem I-44 ustęp 3. Rada może również na wniosek Komisji przyjąć środki przejściowe, o których mowa w ustępie 2.

2. Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć w realizowanej już wzmocnionej współpracy w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, notyfikuje swój zamiar Radzie, ministrowi spraw zagranicznych Unii oraz Komisji.

Rada potwierdza uczestnictwo danego Państwa Członkowskiego po konsultacji z ministrem spraw zagranicznych Unii i po stwierdzeniu, w razie potrzeby, że warunki uczestnictwa zostały spełnione. Rada, na wniosek ministra spraw zagranicznych Unii, może także przyjąć wszelkie niezbędne środki przejściowe dotyczące stosowania aktów już przyjętych w ramach wzmocnionej współpracy. Jeżeli jednak Rada uważa, że warunki uczestnictwa nie zostały spełnione, wskazuje środki, które należy podjąć w celu spełnienia tych warunków i określa termin ponownego rozpatrzenia wniosku w sprawie uczestnictwa.

Do celów niniejszego ustępu Rada stanowi jednomyślnie zgodnie z artykułem I-44 ustęp 3.

Artykuł III-421

Wydatki wynikające z wprowadzania w życie wzmocnionej współpracy, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje, obciążają uczestniczące we współpracy Państwa Członkowskie, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślną decyzją wszystkich swoich członków, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zadecyduje inaczej.

Artykuł III-422

1. Jeżeli postanowienie Konstytucji, które może być zastosowane w ramach wzmocnionej współpracy, przewiduje, że Rada stanowi jednomyślnie, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie z ustaleniami zawartymi w artykule I-44 ustęp 3, może podjąć decyzję europejską o stanowieniu większością kwalifikowaną.

2. Jeżeli postanowienie Konstytucji, które może być zastosowane w ramach wzmocnionej współpracy, przewiduje, że Rada przyjmuje ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe zgodnie ze szczególną procedurą ustawodawczą, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie z ustaleniami zawartymi w artykule I-44 ustęp 3, może przyjąć decyzję europejską o stanowieniu zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

3. Ustępy 1 i 2 nie stosują się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne.

Artykuł III-423

Rada i Komisja zapewniają spójność działań podejmowanych w ramach wzmocnionej współpracy oraz ich zgodność z politykami Unii, współpracując w tym celu ze sobą.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł III-424

Biorąc pod uwagę strukturalną sytuację gospodarczą i społeczną Gwadelupy, Gujany Francuskiej, Martyniki, Reunionu, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich, pogorszoną ich oddaleniem, charakterem wyspiarskim, niewielkimi rozmiarami, trudną topografią i klimatem, ich zależnością gospodarczą od niewielkiej liczby produktów, przy czym trwałość i łączne występowanie tych czynników poważnie utrudniają ich rozwój, Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje ustawy europejskie, europejskie ustawy ramowe, rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie zmierzające w szczególności do określenia warunków stosowania Konstytucji do tych regionów, w tym wspólnych polityk. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Akty, o których mowa w akapicie pierwszym, dotyczą w szczególności takich dziedzin, jak polityki celne i handlowe, polityka fiskalna, strefy wolnocłowe, polityki w dziedzinach rolnictwa i rybołówstwa, warunki zaopatrzenia w surowce i dobra konsumpcyjne pierwszej potrzeby, pomoc państwa i warunki dostępu do funduszy o przeznaczeniu strukturalnym oraz programów horyzontalnych Unii.

Rada przyjmuje akty, o których mowa w akapicie pierwszym, biorąc pod uwagę szczególne cechy i ograniczenia regionów peryferyjnych, nie naruszając przy tym integralności i spójności porządku prawnego Unii, w tym rynku wewnętrznego i wspólnych polityk.

Artykuł III-425

Konstytucja nie przesądza w niczym zasad prawa własności w Państwach Członkowskich.

Artykuł III-426

W każdym z Państw Członkowskich Unia posiada zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może ona w szczególności nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem. W tym zakresie jest ona reprezentowana przez Komisję. Jednakże jest ona także reprezentowana przez każdą z instytucji, z tytułu ich autonomii administracyjnej, w sprawach związanych z ich odpowiednim działaniem.

Artykuł III-427

Ustawa europejska określa prawa i obowiązki urzędników Unii oraz przepisy stosowane do innych pracowników Unii. Jest ona przyjmowana po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Artykuł III-428

W celu wypełnienia zadań, które są jej powierzone, Komisja może zbierać wszelkie informacje i dokonywać wszelkich niezbędnych weryfikacji w granicach i na warunkach przewidzianych przez rozporządzenie europejskie lub decyzję europejską, przyjęte przez Radę stanowiącą zwykłą większością.

Artykuł III-429

1. Bez uszczerbku dla artykułu 5 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa określa środki w celu tworzenia statystyk, jeżeli jest to konieczne do wykonywania działań Unii.

2. Tworzenie statystyk odbywa się w poszanowaniu bezstronności, rzetelności, obiektywizmu, niezależności naukowej, efektywności pod względem kosztów oraz poufności informacji statystycznych. Nie może to pociągać za sobą nadmiernych obciążeń dla podmiotów gospodarczych.

Artykuł III-430

Członkowie instytucji Unii, członkowie komitetów, jak również urzędnicy i inni pracownicy Unii są zobowiązani, również po zaprzestaniu pełnienia swoich funkcji, nie ujawniać informacji objętych ze względu na swój charakter tajemnicą zawodową, a zwłaszcza informacji dotyczących przedsiębiorstw i ich stosunków handlowych lub kosztów własnych.

Artykuł III-431

Odpowiedzialność umowna Unii podlega prawu właściwemu dla danej umowy.

W dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Unia jest zobowiązana naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu drugiego, Europejski Bank Centralny jest zobowiązany naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzone przez Bank lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Odpowiedzialność osobista pracowników wobec Unii jest uregulowana przepisami określającymi ich prawa i obowiązki lub innymi przepisami mającymi do nich zastosowanie.

Artykuł III-432

Siedzibę instytucji Unii określa wspólne porozumienie rządów Państw Członkowskich.

Artykuł III-433

Rada przyjmuje, stanowiąc jednomyślnie, rozporządzenie europejskie określające system językowy instytucji Unii, bez uszczerbku dla postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł III-434

Unia korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów koniecznych do wykonywania jej zadań, na warunkach przewidzianych w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej. Jest tak również w przypadku Europejskiego Banku Centralnego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Artykuł III-435

Postanowienia Konstytucji nie naruszają praw i obowiązków wynikających z umów zawartych przed dniem 1 stycznia 1958 roku lub, wobec Państw przystępujących, przed datą ich przystąpienia, między jednym lub większą liczbą Państw Członkowskich z jednej strony a jednym lub większą liczbą państw trzecich z drugiej strony.

W zakresie, w jakim umowy te nie są zgodne z Konstytucją, dane Państwo lub Państwa Członkowskie zastosują wszelkie właściwe środki w celu wyeliminowania stwierdzonych niezgodności. W razie potrzeby Państwa Członkowskie udzielają sobie wzajemnie pomocy dla osiągnięcia tego celu i w odpowiednim przypadku przyjmują wspólną postawę.

Przy stosowaniu umów, o których mowa w pierwszym akapicie, Państwa Członkowskie uwzględniają fakt, że korzyści uzgodnione w Konstytucji przez każde Państwo Członkowskie stanowią integralną część Unii i z tego tytułu są nierozerwalnie związane z utworzeniem instytucji, którym powierzono uprawnienia na mocy Konstytucji i przyznaniem identycznych korzyści przez wszystkie pozostałe Państwa Członkowskie.

Artykuł III-436

1. Konstytucja nie stanowi przeszkody w stosowaniu następujących reguł:

a) żadne Państwo Członkowskie nie ma obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa,

b) każde Państwo Członkowskie może podejmować środki, które uważa za niezbędne do ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa, a które odnoszą się z produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi; środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych.

2. Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć jednomyślnie decyzję europejską zmieniającą listę produktów z dnia 15 kwietnia 1958 roku, do których mają zastosowanie postanowienia ustępu 1 lit. b).

CZĘŚĆ IV

POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł IV-437

Uchylenie wcześniejszych Traktatów

1. Niniejszy Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy uchyla Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, Traktat o Unii Europejskiej oraz, na warunkach przewidzianych w Protokole w sprawie aktów i traktatów, które uzupełniły lub zmieniły Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską i Traktat o Unii Europejskiej, akty i traktaty, które je uzupełniły lub zmieniły, z zastrzeżeniem ustępu 2 niniejszego artykułu.

2. Traktaty o przystąpieniu:

a) Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,

b) Republiki Greckiej,

c) Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej,

d) Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji, oraz

e) Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej,

zostają uchylone.

Jednakże:

— postanowienia traktatów, o których mowa w lit. a)—d), powtórzone lub o których mowa w Protokole w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji pozostają w mocy, a ich skutki prawne są zachowane zgodnie z tym Protokołem,

— postanowienia traktatu, o którym mowa w lit. e), powtórzone lub o których mowa w Protokole w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej pozostają w mocy, a ich skutki prawne są zachowane zgodnie z tym Protokołem.

Artykuł IV-438

Sukcesja i ciągłość prawna

1. Unia Europejska ustanowiona niniejszym Traktatem jest następcą Unii Europejskiej ustanowionej przez Traktat o Unii Europejskiej oraz Wspólnoty Europejskiej.

2. Z zastrzeżeniem postanowień artykułu IV-439 i do czasu przyjęcia nowych postanowień w zastosowaniu niniejszego traktatu lub do czasu zakończenia swoich kadencji, instytucje, organy i jednostki organizacyjne istniejące w dniu wejścia życie niniejszego traktatu, wykonują, w składzie istniejącym w tym dniu, swoje uprawnienia w rozumieniu niniejszego traktatu.

3. Akty instytucji, organów i jednostek organizacyjnych, przyjęte na podstawie traktatów i aktów uchylonych przez artykuł IV-437, pozostają w mocy. Ich skutki prawne są zachowane do czasu uchylenia, unieważnienia lub zmiany tych aktów w zastosowaniu niniejszego Traktatu. Ta sama zasada ma zastosowanie do konwencji zawartych między Państwami Członkowskimi na podstawie traktatów i aktów uchylonych przez artykuł IV-437.

Pozostałe elementy dorobku Wspólnoty oraz Unii istniejące w chwili wejścia w życie niniejszego Traktatu, w szczególności porozumienia międzyinstytucjonalne, decyzje i umowy uzgodnione przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w Radzie, umowy zawarte przez Państwa Członkowskie w sprawie funkcjonowania Unii lub Wspólnoty, lub związane z działaniami Unii lub Wspólnoty; deklaracje, także takie, które zostały sporządzone w ramach konferencji międzyrządowych, oraz rezolucje lub inne stanowiska przyjęte przez Radę Europejską lub Radę, jak również te, które dotyczą Unii lub Wspólnoty, przyjęte za wspólnym porozumieniem Państw Członkowskich, pozostają w mocy do czasu ich uchylenia lub zmiany.

4. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Sądu Pierwszej Instancji w sprawie wykładni i stosowania traktatów i aktów uchylonych przez artykuł IV-437, jak również aktów i konwencji przyjętych dla ich stosowania pozostaje mutatis mutandis źródłem wykładni prawa Unii, w szczególności porównywalnych postanowień Konstytucji.

5. Ciągłość procedur administracyjnych i prawnych podjętych przed datą wejścia w życie niniejszego Traktatu jest zapewniona w poszanowaniu Konstytucji. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne odpowiedzialne za te procedury podejmują w tym celu odpowiednie środki.

Artykuł IV-439

Postanowienia przejściowe odnoszące się do niektórych instytucji

Postanowienia przejściowe odnoszące się do składu Parlamentu Europejskiego, określenia większości kwalifikowanej w Radzie Europejskiej i Radzie, włączając przypadki, kiedy nie wszyscy członkowie Rady Europejskiej lub Rady głosują, oraz do składu Komisji, w tym ministra spraw zagranicznych Unii, są przewidziane w Protokole w sprawie postanowień przejściowych dotyczących instytucji i organów Unii.

Artykuł IV-440

Zakres

1. Niniejszy Traktat stosuje się do Królestwa Belgii, Republiki Czeskiej, Królestwa Danii, Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Estońskiej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii, Republiki Francuskiej, Irlandii, Republiki Włoskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Wielkiego Księstwa Luksemburga, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Królestwa Niderlandów, Republiki Austrii, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Portugalskiej, Republiki Słowenii, Republiki Słowackiej, Republiki Finlandii, Królestwa Szwecji oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

2. Niniejszy Traktat stosuje się do Gwadelupy, Gujany Francuskiej, Martyniki, Reunionu, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich zgodnie z artykułem III-424.

3. Do krajów i terytoriów zamorskich, których lista zawarta jest w załączniku II, stosują się szczególne zasady stowarzyszenia określone w tytule IV części III niniejszego Traktatu.

Niniejszy Traktat nie ma zastosowania do krajów i terytoriów zamorskich utrzymujących szczególne stosunki ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, które nie są umieszczone na wymienionej liście.

4. Niniejszy Traktat ma zastosowanie do terytoriów europejskich, za których stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest Państwo Członkowskie.

5. Niniejszy Traktat stosuje się do Wysp Alandzkich z zastrzeżeniem odstępstw znajdujących się od początku w traktacie, o którym mowa w artykule IV-437 ustęp 2 lit. d) Konstytucji i powtórzonych w Protokole w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

6. Na zasadzie odstępstwa od ustępów 1—5:

a) niniejszy Traktat nie ma zastosowania do Wysp Owczych,

b) niniejszy Traktat ma zastosowanie do Akrotiri i Dhekelia, stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze, jedynie w zakresie niezbędnym do zapewnienia zastosowania systemu przewidzianego od początku w Protokole w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze, załączonym do Aktu Przystąpienia, który stanowi integralną część traktatu, o którym mowa w artykule IV-437 ustęp 2 lit. e) Konstytucji, i który został powtórzony w tytule II części III Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej,

c) niniejszy Traktat ma zastosowanie do Wysp Normandzkich i wyspy Man jedynie w zakresie niezbędnym do zapewnienia zastosowania systemu przewidzianego dla tych wysp od początku w traktacie, o którym mowa w artykule IV-437 ustęp 2 lit. a) Konstytucji, i który został

powtórzony w sekcji 3 tytułu II Protokołu w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

7. Rada Europejska może, z inicjatywy zainteresowanego Państwa Członkowskiego, przyjąć decyzję europejską zmieniającą wobec Unii status francuskiego, niderlandzkiego bądź duńskiego kraju lub terytorium, o którym mowa w ustępach 2 i 3. Rada Europejska stanowi jednomyślnie po konsultacji z Komisją.

Artykuł IV-441

Związki regionalne

Niniejszy Traktat nie wyklucza istnienia lub powstania związków regionalnych między Belgią i Luksemburgiem, jak również między Belgią, Luksemburgiem i Niderlandami, w zakresie, w jakim cele tych związków regionalnych nie są osiągnięte w wyniku zastosowania niniejszego Traktatu.

Artykuł IV-442

Protokoły i załączniki

Protokoły i załączniki załączone do niniejszego Traktatu stanowią jego integralną część.

Artykuł IV-443

Zwykła procedura zmiany

1. Rząd każdego Państwa Członkowskiego, Parlament Europejski lub Komisja mogą przedkładać Radzie propozycje zmiany niniejszego Traktatu. Propozycje te są przekazywane przez Radę Radzie Europejskiej oraz notyfikowane parlamentom narodowym.

2. Jeżeli Rada Europejska, po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, podejmie zwykłą większością decyzję, w której opowie się za rozpatrzeniem proponowanych zmian, przewodniczący Rady Europejskiej zwołuje konwent złożony z przedstawicieli parlamentów narodowych, szefów państw lub rządów Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego i Komisji. W przypadku zmian instytucjonalnych w dziedzinie pieniężnej konsultowany jest również Europejski Bank Centralny. Konwent rozpatruje propozycje zmian i przyjmuje, w drodze konsensu, zalecenie dla Konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich, jak przewidziano to w ustępie 3.

Rada Europejska może zwykłą większością, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, podjąć decyzję o nie zwołaniu konwentu, gdy zakres proponowanych zmian nie uzasadnia jego zwołania. W takim przypadku Rada Europejska określa zakres uprawnień Konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich.

3. Konferencję przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zwołuje przewodniczący Rady w celu uchwalenia, za wspólnym porozumieniem, zmian, jakie mają zostać dokonane w niniejszym Traktacie.

Zmiany wchodzą w życie po ich ratyfikowaniu przez wszystkie Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

4. Jeżeli po upływie dwóch lat od podpisania traktatu zmieniającego niniejszy Traktat, został on ratyfikowany przez cztery piąte Państw Członkowskich i gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich napotkało trudności w postępowaniu ratyfikacyjnym, sprawę kieruje się do Rady Europejskiej.

Artykuł IV-444

Uproszczona procedura zmiany

1. Jeżeli część III przewiduje, że Rada stanowi jednomyślnie w danej dziedzinie lub w danym przypadku, Rada Europejska może przyjąć decyzję europejską upoważniającą Radę do stanowienia większością kwalifikowaną w danej dziedzinie lub danym przypadku.

Niniejszy ustęp nie stosuje się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne.

2. Jeżeli część III przewiduje, że ustawy europejskie lub europejskie ustawy ramowe mają być przyjęte przez Radę zgodnie ze szczególną procedurą ustawodawczą, Rada Europejska może przyjąć decyzję europejską zezwalającą na przyjęcie takiej ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.

3. Wszelkie inicjatywy podejmowane przez Radę Europejską na podstawie ustępu 1 lub 2 są przekazywane parlamentom narodowym. W przypadku gdy jeden z parlamentów narodowych notyfikuje swój sprzeciw w ciągu sześciu miesięcy od daty takiego przekazania, decyzja europejska, o której mowa w ustępach 1 i 2, nie zostaje przyjęta. W przypadku braku sprzeciwu Rada Europejska może przyjąć taką decyzję.

W celu przyjęcia decyzji europejskiej, o której mowa w ustępach 1 i 2, Rada Europejska stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, wyrażonej przez większość jego członków.

Artykuł IV-445

Uproszczona procedura zmiany dotycząca polityk i działań wewnętrznych Unii

1. Rząd każdego Państwa Członkowskiego, Parlament Europejski lub Komisja mogą przedkładać Radzie Europejskiej projekty dotyczące zmiany wszystkich lub części postanowień tytułu III części III w sprawie polityk i działań wewnętrznych Unii.

2. Rada Europejska może przyjąć decyzję europejską zmieniającą wszystkie lub część postanowień tytułu III części III. Rada Europejska stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją oraz Europejskim Bankiem Centralnym w przypadkach zmian instytucjonalnych w dziedzinie pieniądza.

Decyzja europejska wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

3. Decyzja europejska, o której mowa w ustępie 2, nie może zwiększyć kompetencji przyznanych Unii w niniejszym Traktacie.

Artykuł IV-446

Czas obowiązywania

Niniejszy Traktat zawiera się na czas nieograniczony.

Artykuł IV-447

Ratyfikacja i wejście w życie

1. Niniejszy Traktat podlega ratyfikacji przez Wysokie Umawiające się Strony, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone do depozytu rządowi Republiki Włoskiej.

2. Niniejszy Traktat wchodzi w życie dnia 1 listopada 2006 roku, pod warunkiem że zostaną złożone do depozytu wszystkie dokumenty ratyfikacyjne lub w przeciwnym wypadku wchodzi on w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po złożeniu do depozytu dokumentu ratyfikacyjnego przez Państwo-Sygnatariusza, które jako ostatnie spełni tę formalność.

Artykuł IV-448

Teksty autentyczne i tłumaczenia

1. Niniejszy Traktat sporządzony w jednym oryginalnym egzemplarzu w języku angielskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne, zostanie złożony do depozytu w archiwum Rządu Republiki Włoskiej, który przekaże uwierzytelniony odpis każdemu z rządów pozostałych Państw-Sygnatariuszy.

2. Niniejszy Traktat może być również przetłumaczony na wszystkie inne języki określone przez Państwa Członkowskie, które zgodnie z ich porządkiem konstytucyjnym mają status języków urzędowych na całym terytorium lub jego części. Poświadczona kopia takich tłumaczeń zostaje przekazana przez zainteresowane Państwa Członkowskie do przechowywania w archiwach Rady.

EN FE DE LO CUAL, los plenipotenciarios infrascritos suscriben el presente Tratado

Na DŮKAZ ČEHOŽ připojili níže podepsaní zplnomocnění zástupci k této smlouvě své podpisy

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede befuldmægtigede underskrevet denne traktat

ZU URKUND DESSEN haben die unterzeichneten Bevollmächtigten ihre Unterschriften unter diesen Vertrag gesetzt

SELLE KINNITUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud

ΕΙΣ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι υπέγραψαν την παρούσα Συνθήκη

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries have signed this Treaty

EN FOI DE QUOI, les plénipotentiaires soussignés ont apposé leur signature au bas du présent traité

DÁ FHIANÚ SIN, chuir na Lánchumhachtaigh thíos-sínithe a lámh leis an gConradh seo

IN FEDE DI CHE, i plenipotenziari sottoscritti hanno apposto la loro firma in calce al presente trattato

TO APLIECINOT, attiecīgi pilnvarotas personas ir parakstījušas šo Līgumu

TAI PALIUDYDAMI šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai

FENTIEK HITELÉÜL az alulírott meghatalmazottak aláírták ezt a szerződést

B'XIEHDA TA' DAN, il-plenipotenzjarji sottoskritti ffirmaw dan it-Trattat

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit verdrag hebben gesteld

W DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Traktatem

EM FÉ DO QUE os plenipotenciários abaixo assinados apuseram as suas assinaturas no final do presente Tratado

NA DÔKAZ TOHO dolupodpísaní splnomocnení zástupcovia podpísali túto zmluvu

V POTRDITEV TEGA so spodaj podpisani pooblaščenci podpisali to pogodbo

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen

TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta fördrag

Hecho en Roma, el veintinueve de octubre del dos mil cuatro.

V Římě dne dvacátého devátého října dva tisíce čtyři

Udfærdiget i Rom den niogtyvende oktober to tusind og fire.

Geschehen zu Rom am neunundzwanzigsten Oktober zweitausendundvier.

Kahe tuhande neljanda aasta oktoobrikuu kahekümne üheksandal päeval Roomas

Έγινε στις Ρώμη, στις είκοσι εννέα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες τέσσερα.

Done at Rome on the twenty-ninth day of October in the year two thousand and four.

Fait à Rome, le vingt-neuf octobre deux mille quatre.

Arna dhéanamh sa Róimh, an naoú lá fichead de Dheireadh Fómhair sa bhliain dhá mhíle is a ceathair

Fatto a Roma, addì ventinove ottobre duemilaquattro.

Romā, divi tūkstoši ceturtā gada divdesmit devītajā oktobrī

Priimta du tūkstančiai ketvirtų metų spalio dvidešimt devintą dieną Romoje

Kelt Rómában, a kétezer-negyedik év október havának huszonkilencedik napján

Magħmul f'Ruma fid-disa' u għoxrin jum ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbgħa

Gedaan te Rome, de negenentwintigste oktober tweeduizendvier.

Sporządzono w Rzymie dnia dwudziestego dziewiątego października roku dwutysięcznego czwartego

Feito em Roma, em vinte e nove de Outubro de dois mil e quatro

V Ríme dvadsiatehodeviateho októbra dvetisícštyri

V Rimu, devetindvajsetega oktobra leta dva tisoč štiri

Tehty Roomassa kahdentenakymmenentenäyhdeksäntenä päivänä lokakuuta vuonna kaksituhattaneljä.

Som skedde i Rom den tjugonionde oktober tjugohundrafyra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Für Seine Majestät den König der Belgier

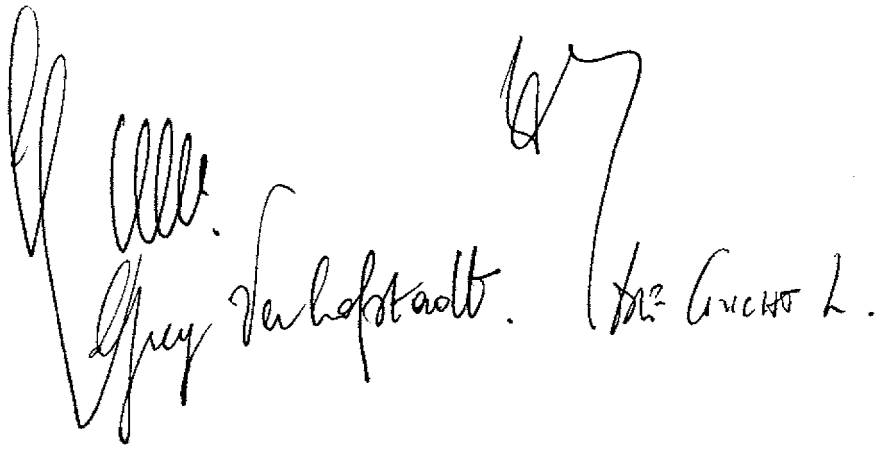

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Za prezidenta České republiky

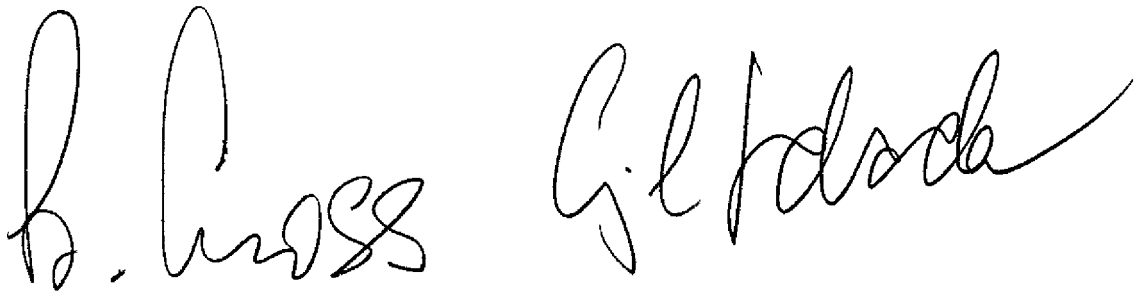

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

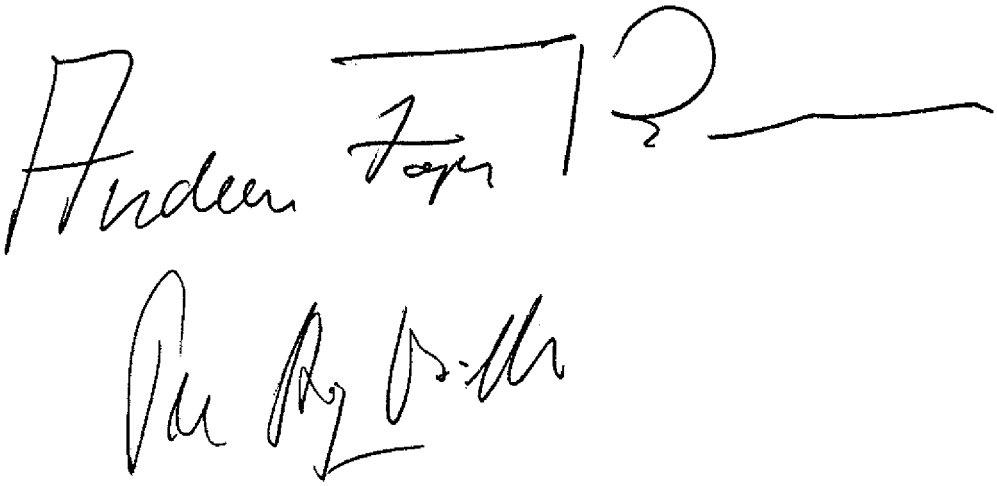

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

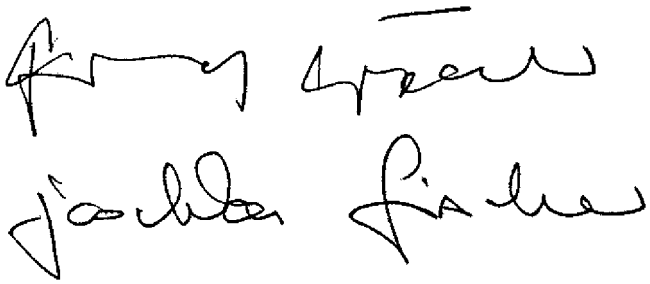

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

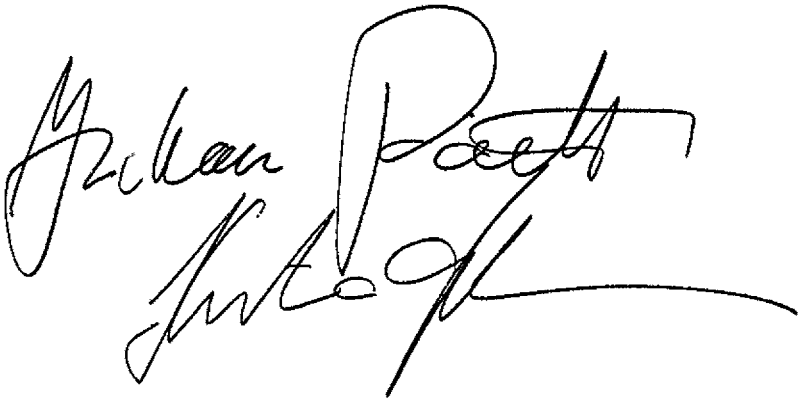

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

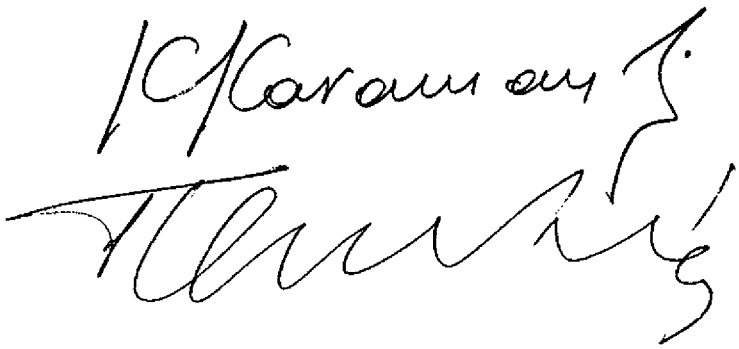

Por Su Majestad el Rey de España

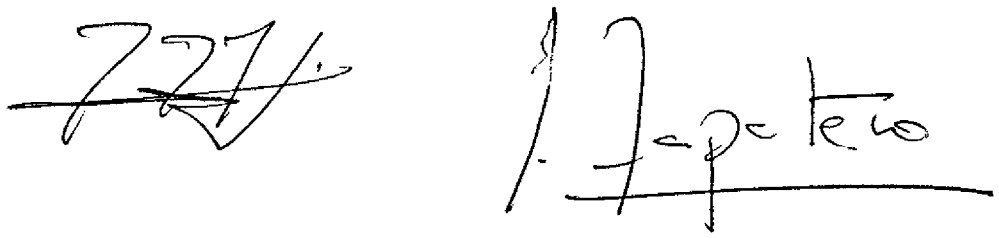

Pour le Président de la République française

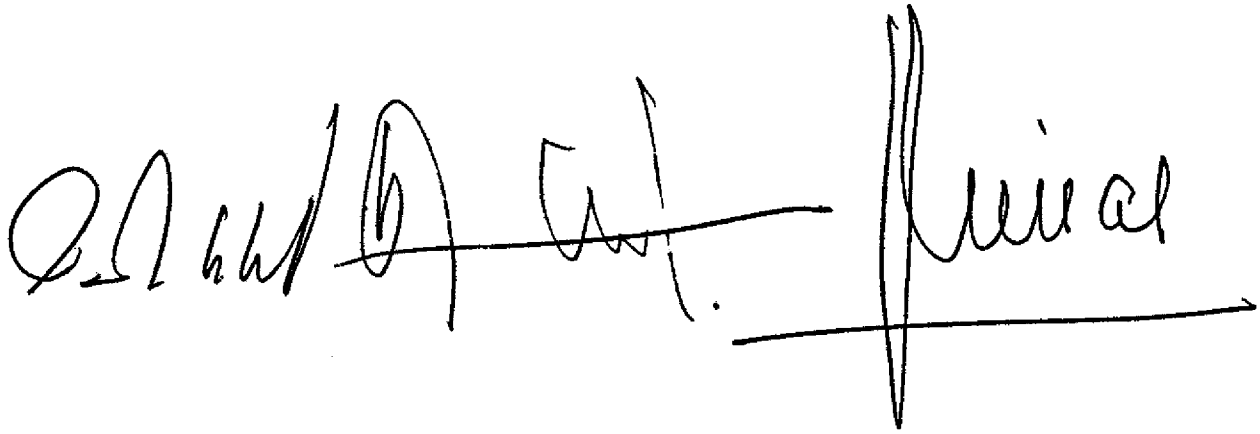

Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

Per il Presidente della Repubblica italiana

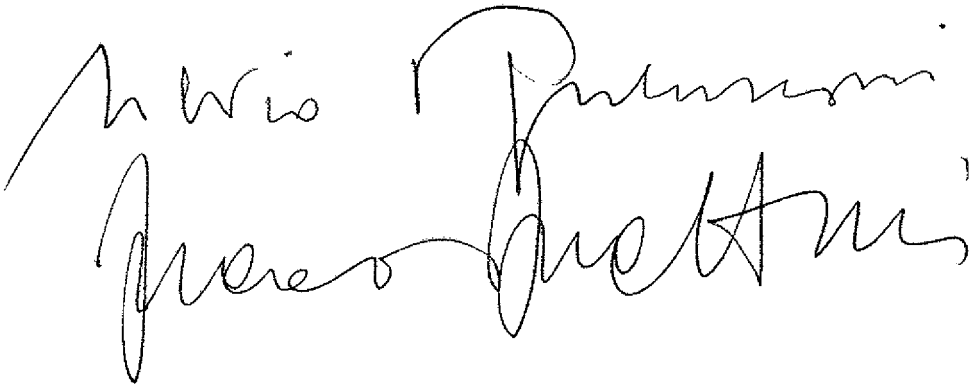

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

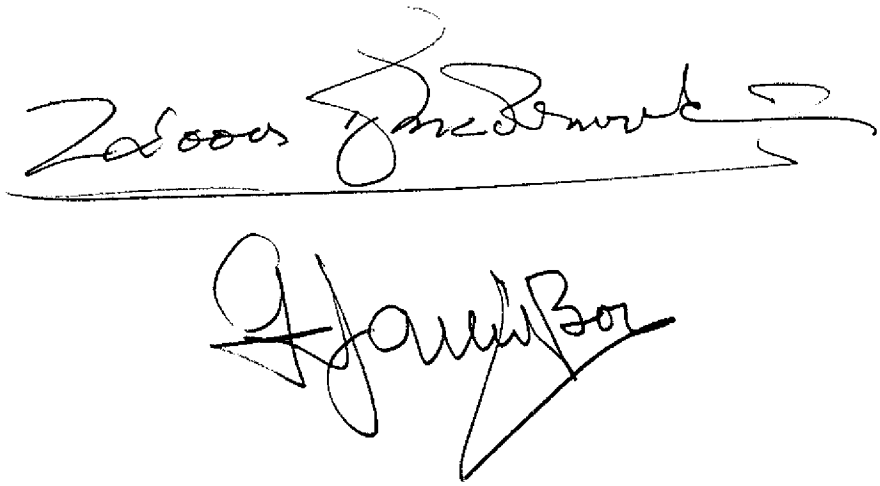

Latvijas Republikas Valsts prezidentes vārdā

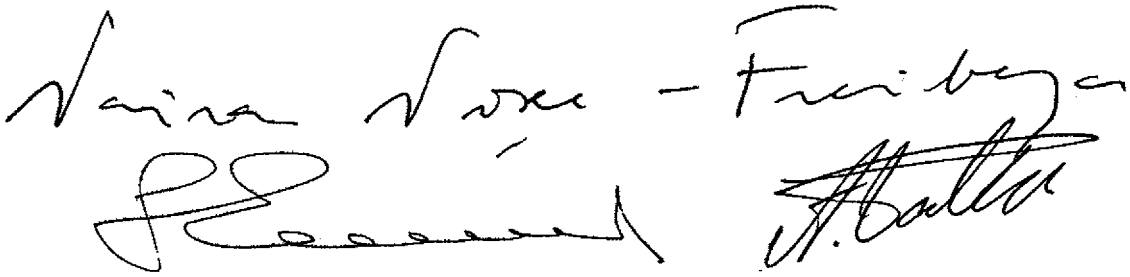

Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

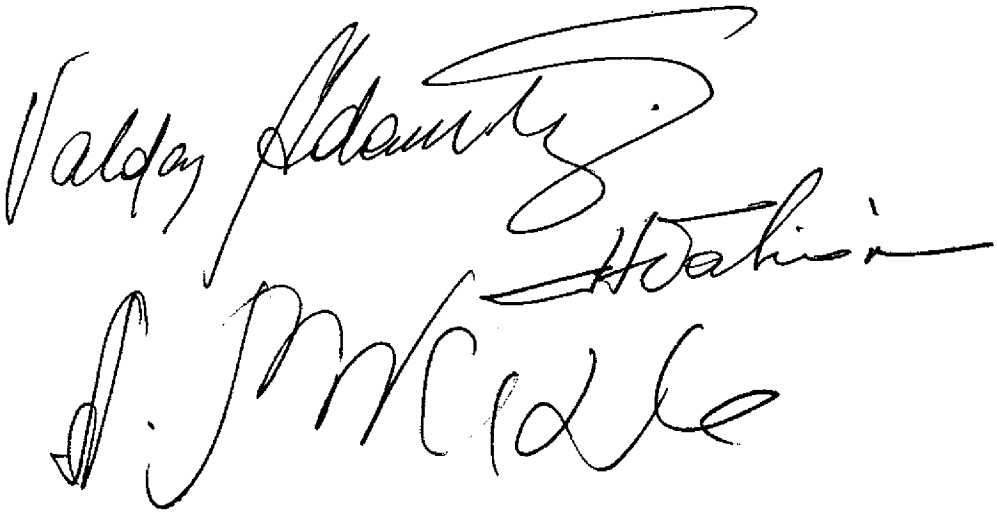

Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

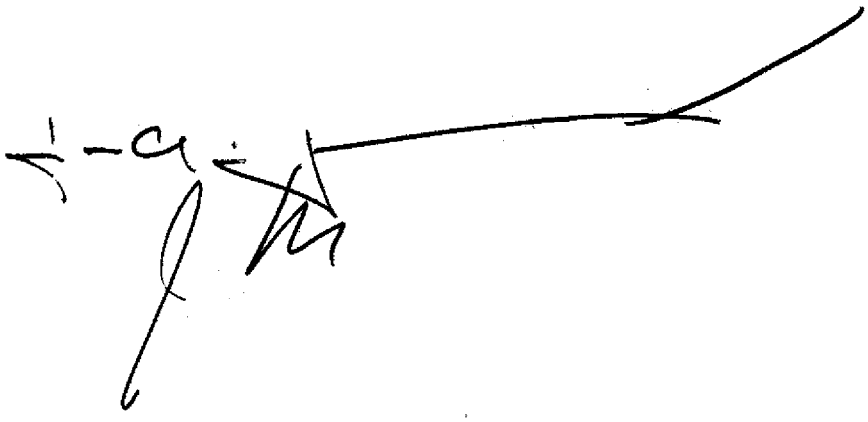

A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

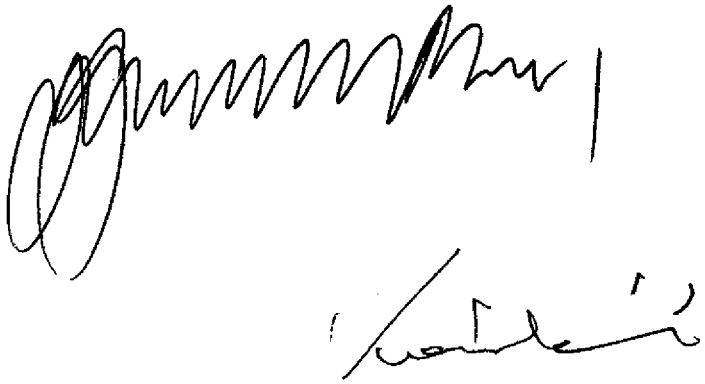

Għall-President ta' Malta

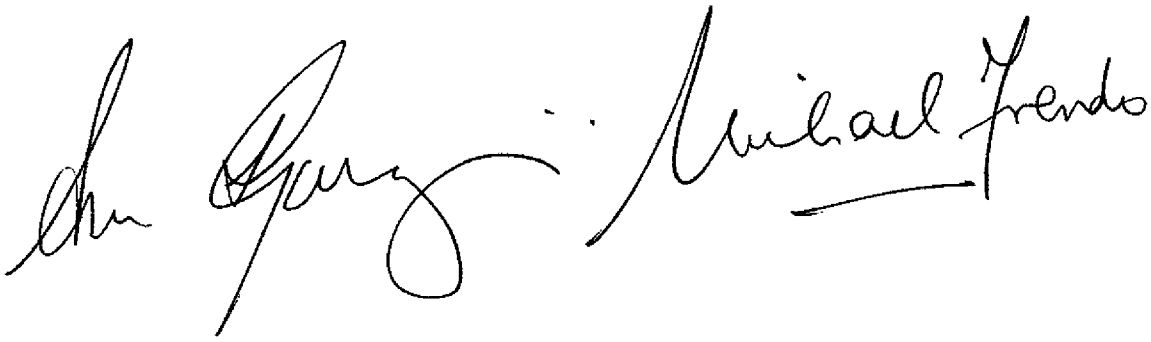

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

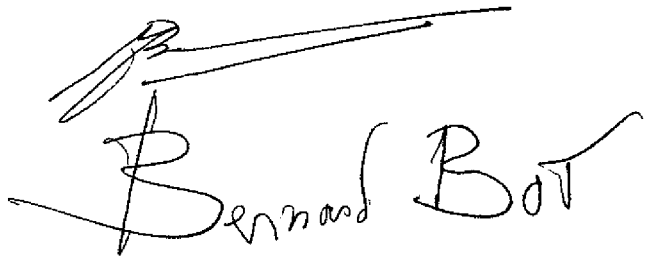

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

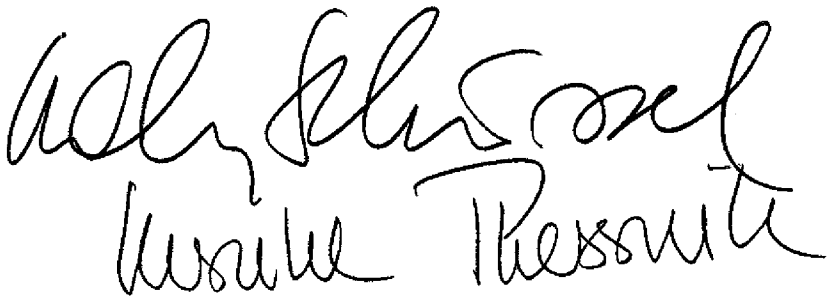

Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

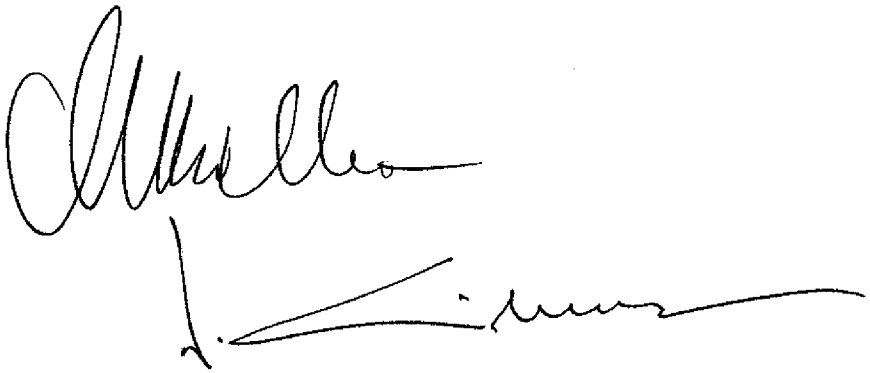

Pelo Presidente da República Portuguesa

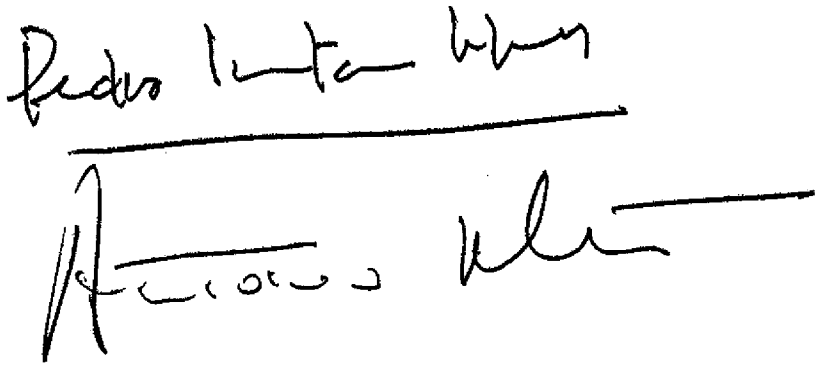

Za predsednika Republike Slovenije

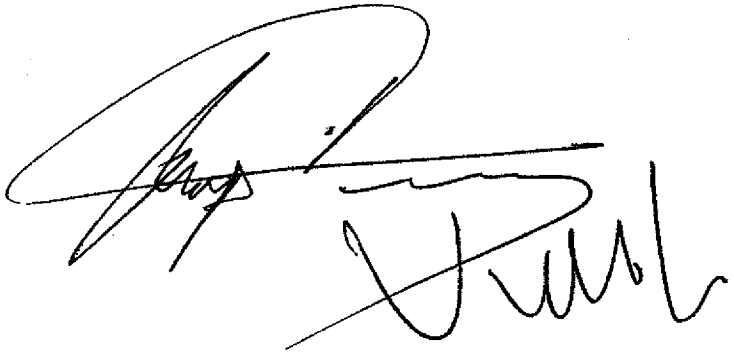

Za prezidenta Slovenskej republiky

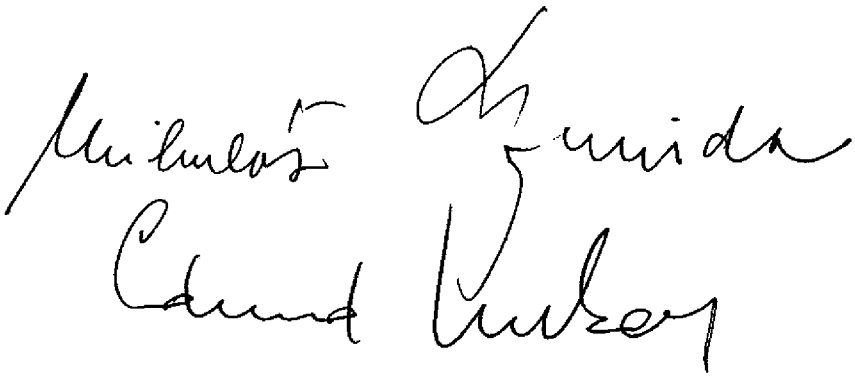

Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

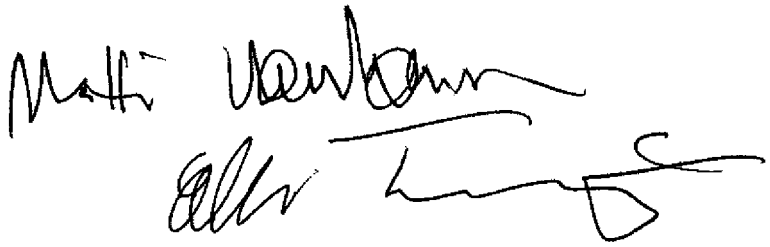

För Konungariket Sveriges regering

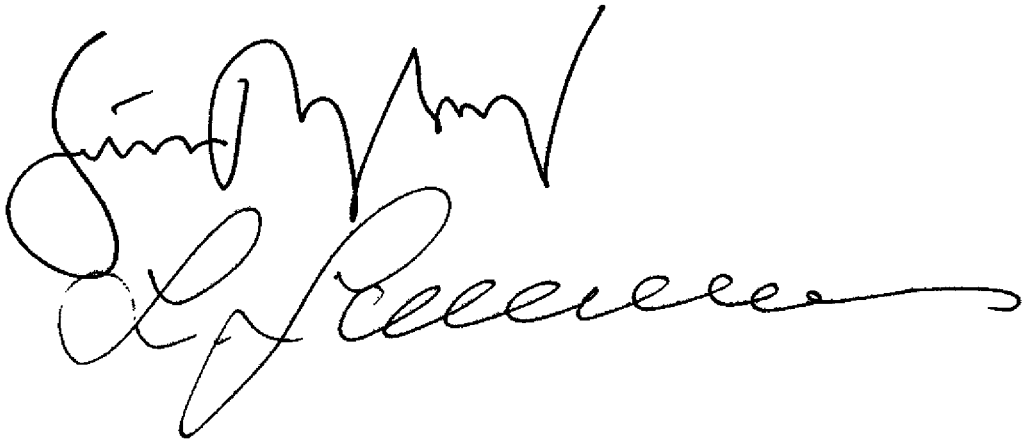

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

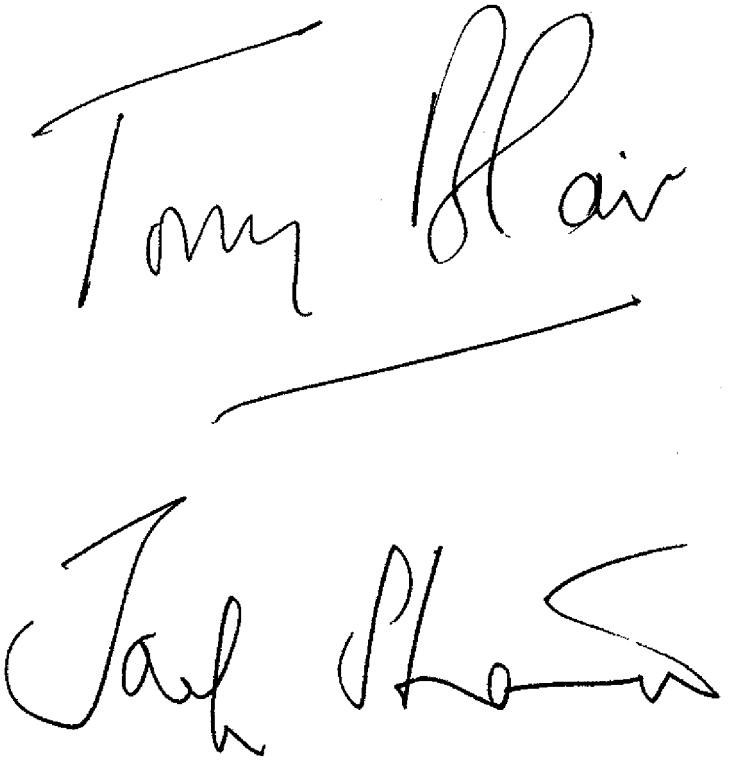

PROTOKOŁY I ZAŁĄCZNIKI

A. PROTOKOŁY

ZAŁĄCZONE DO TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO KONSTYTUCJĘ DLA EUROPY

1. PROTOKÓŁ W SPRAWIE ROLI PARLAMENTÓW NARODOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że sposób, w jaki parlamenty narodowe kontrolują swoje rządy w odniesieniu do działań Unii należy do organizacji i praktyki konstytucyjnej każdego Państwa Członkowskiego,

PRAGNĄC zachęcić parlamenty narodowe do aktywnego udziału w działaniach Unii Europejskiej i zwiększyć możliwość wyrażania ich punktu widzenia w sprawie projektów europejskich aktów ustawodawczych oraz w kwestiach, które mogą stanowić dla nich przedmiot szczególnego zainteresowania,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

TYTUŁ I

INFORMACJE DLA PARLAMENTÓW NARODOWYCH

Artykuł 1

Dokumenty konsultacyjne Komisji (zielone księgi, białe księgi i komunikaty) są przekazywane bezpośrednio przez Komisję parlamentom narodowym po ich opublikowaniu. Komisja przekazuje również parlamentom narodowym roczny program prac legislacyjnych oraz wszelkie dokumenty dotyczące planowania legislacyjnego lub strategii politycznej, równocześnie z ich przekazaniem Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Artykuł 2

Projekty europejskich aktów ustawodawczych, kierowane do Parlamentu Europejskiego i do Rady, są przekazywane parlamentom narodowym.

Do celów niniejszego protokołu przez „projekty europejskich aktów ustawodawczych" rozumie się wnioski Komisji, inicjatywy grupy Państw Członkowskich, inicjatywy Parlamentu Europejskiego, wnioski Trybunału Sprawiedliwości, zalecenia Europejskiego Banku Centralnego lub wnioski Europejskiego Banku Inwestycyjnego mające na celu przyjęcie europejskiego aktu ustawodawczego.

Projekty europejskich aktów ustawodawczych pochodzące od Komisji są przekazywane parlamentom narodowym bezpośrednio przez Komisję, równocześnie z ich przekazaniem Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Projekty europejskich aktów ustawodawczych pochodzące od Parlamentu Europejskiego są przekazywane parlamentom narodowym bezpośrednio przez Parlament Europejski.

Projekty europejskich aktów ustawodawczych pochodzące od grupy Państw Członkowskich, Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego są przekazywane parlamentom narodowym przez Radę.

Artykuł 3

Parlamenty narodowe mogą przesyłać przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji uzasadnioną opinię na temat zgodności projektu europejskiego aktu ustawodawczego z zasadą pomocniczości, zgodnie z procedurą przewidzianą w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Jeżeli projekt europejskiego aktu ustawodawczego pochodzi od grupy Państw Członkowskich, Przewodniczący Rady przekazuje uzasadnioną opinię lub opinie rządom tych Państw Członkowskich.

Jeżeli projekt europejskiego aktu ustawodawczego pochodzi od Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Przewodniczący Rady przekazuje uzasadnioną opinię lub opinie danej instytucji lub organowi.

Artykuł 4

Termin między przekazaniem parlamentom narodowym projektu europejskiego aktu ustawodawczego sporządzonego w językach urzędowych Unii a datą jego wpisania do tymczasowego porządku obrad Rady w celu jego przyjęcia lub zajęcia stanowiska w ramach procedury ustawodawczej wynosi sześć tygodni. W pilnych przypadkach możliwe są wyjątki, które zostaną uzasadnione w akcie lub we wspólnym stanowisku Rady. Z wyjątkiem przypadków pilnych, które zostały należycie uzasadnione, w ciągu tych sześciu tygodni nie zawiera się żadnego porozumienia w sprawie projektu europejskiego aktu ustawodawczego. Z wyjątkiem przypadków pilnych, które zostały należycie uzasadnione, między wpisaniem projektu europejskiego aktu ustawodawczego do tymczasowego porządku obrad Rady a zajęciem stanowiska musi upłynąć dziesięć dni.

Artykuł 5

Porządek obrad i wyniki posiedzeń Rady, w tym protokoły z posiedzeń Rady rozpatrującej projekty europejskich aktów ustawodawczych, są przekazywane bezpośrednio parlamentom narodowym, równocześnie z ich przekazaniem rządom Państw Członkowskich.

Artykuł 6

Jeżeli Rada Europejska zamierza powołać się na artykuł IV-444 ustęp 1 lub 2 Konstytucji, parlamenty narodowe są informowane o inicjatywie Rady Europejskiej co najmniej sześć miesięcy przed przyjęciem jakiejkolwiek decyzji europejskiej.

Artykuł 7

Trybunał Obrachunkowy przekazuje swoje sprawozdanie roczne parlamentom narodowym do celów informacyjnych, równocześnie z przekazaniem go Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Artykuł 8

W przypadku gdy narodowy system parlamentarny nie jest jednoizbowy, artykuły od 1 do 7 mają zastosowanie do izb tworzących parlament narodowy.

TYTUŁ II

WSPÓŁPRACA MIĘDZYPARLAMENTARNA

Artykuł 9

Parlament Europejski i parlamenty narodowe wspólnie określają sposób organizacji i wspierania skutecznej i systematycznej współpracy międzyparlamentarnej w Unii.

Artykuł 10

Konferencja komisji parlamentarnych wyspecjalizowanych w sprawach Unii może przedkładać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozwagę Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji. Konferencja ta może ponadto wspierać wymianę informacji i najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi a Parlamentem Europejskim, w tym między ich wyspecjalizowanymi komisjami. Może także organizować konferencje międzyparlamentarne na wybrane tematy, w szczególności w celu omówienia zagadnień wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Uwagi przedłożone przez konferencję nie wiążą parlamentów narodowych ani nie przesądzają ich stanowiska.

2. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STOSOWANIA ZASAD POMOCNICZOŚCI I PROPORCJONALNOŚCI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC zapewnić przyjmowanie decyzji jak najbliżej obywateli Unii,

ZDECYDOWANE stworzyć warunki dla stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności ustanowionych w artykule I-11 Konstytucji oraz ustanowić system kontroli stosowania tych zasad,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Każda instytucja zapewnia stałe przestrzeganie zasad pomocniczości i proporcjonalności, ustanowionych w artykule I-11 Konstytucji.

Artykuł 2

Przed zgłoszeniem wniosku dotyczącego europejskiego aktu ustawodawczego Komisja prowadzi szerokie konsultacje. Konsultacje te, w stosownym przypadku, uwzględniają wymiar regionalny i lokalny przewidywanych działań. W szczególnie pilnych przypadkach Komisja nie prowadzi konsultacji. W swoim wniosku uzasadnia taką decyzję.

Artykuł 3

Do celów niniejszego Protokołu przez „projekty europejskich aktów ustawodawczych" rozumie się wnioski Komisji, inicjatywy grupy Państw Członkowskich, inicjatywy Parlamentu Europejskiego, wnioski Trybunału Sprawiedliwości, zalecenia Europejskiego Banku Centralnego lub wnioski Europejskiego Banku Inwestycyjnego mające na celu przyjęcie europejskiego aktu ustawodawczego.

Artykuł 4

Komisja przekazuje parlamentom narodowym Państw Członkowskich swoje projekty europejskich aktów ustawodawczych i swoje zmienione projekty, równocześnie z ich przekazaniem ustawodawcy Unii.

Parlament Europejski przekazuje swoje projekty europejskich aktów ustawodawczych i swoje zmienione projekty parlamentom narodowym.

Rada przekazuje projekty aktów ustawodawczych pochodzących od grupy Państw Członkowskich, Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego i zmienione projekty parlamentom narodowym Państw Członkowskich.

Uchwały ustawodawcze Parlamentu Europejskiego oraz stanowiska Rady są po przyjęciu przekazywane parlamentom narodowym.

Artykuł 5

Projekty europejskich aktów ustawodawczych są uzasadniane w odniesieniu do zasad pomocniczości i proporcjonalności. Każdy projekt europejskiego aktu ustawodawczego powinien zawierać szczegółowe stwierdzenie umożliwiające ocenę zgodności z zasadami pomocniczości i proporcjonalności. Takie stwierdzenie powinno zawierać dane umożliwiające ocenę skutków finansowych wniosku oraz, w przypadku europejskiej ustawy ramowej, jej skutków dla regulacji wprowadzanych przez Państwa Członkowskie, w tym, w stosownym przypadku, dla ustawodawstwa regionalnego. Podstawy stwierdzenia, że cel Unii może zostać lepiej osiągnięty na poziomie Unii, są uzasadniane na podstawie jakościowych, a tam gdzie to możliwe, ilościowych wskaźników. Projekty europejskich aktów ustawodawczych biorą pod uwagę konieczność zminimalizowania wszelkich obciążeń finansowych lub administracyjnych nakładanych na Unię, rządy krajowe, władze regionalne lub lokalne, podmioty gospodarcze i obywateli oraz to, by takie obciążenia były współmierne do zamierzonego celu.

Artykuł 6

Każdy parlament narodowy lub każda izba parlamentu narodowego może, w ciągu sześciu tygodni od daty przekazania projektu europejskiego aktu ustawodawczego, przesłać przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji uzasadnioną opinię zawierającą powody, dla których uznaje, że dany projekt nie jest zgodny z zasadą pomocniczości. Do parlamentu narodowego lub izby parlamentu narodowego należy konsultowanie się, w razie potrzeby, z parlamentami regionalnymi mającymi kompetencje ustawodawcze.

Jeżeli projekt europejskiego aktu ustawodawczego pochodzi od grupy Państw Członkowskich, Przewodniczący Rady przekazuje opinię rządom tych Państw Członkowskich.

Jeżeli projekt europejskiego aktu ustawodawczego pochodzi od Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Przewodniczący Rady przekazuje opinię zainteresowanej instytucji lub organowi.

Artykuł 7

Parlament Europejski, Rada i Komisja oraz, w stosownym przypadku, grupa Państw Członkowskich, Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Bank Centralny lub Europejski Bank Inwestycyjny, jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od nich, uwzględniają uzasadnione opinie wydane przez parlamenty narodowe lub izbę jednego z parlamentów narodowych.

Każdy parlament narodowy dysponuje dwoma głosami rozdzielonymi w zależności od narodowego systemu parlamentarnego. W narodowym systemie parlamentarnym dwuizbowym każda z izb dysponuje jednym głosem.

Jeżeli uzasadnione opinie o niezgodności projektu europejskiego aktu ustawodawczego z zasadą pomocniczości stanowią co najmniej jedną trzecią głosów przyznanych parlamentom narodowym zgodnie z akapitem drugim, projekt zostaje poddany ponownemu przeglądowi. Próg ten wynosi jedną czwartą w przypadku projektu europejskiego aktu ustawodawczego przedłożonego na podstawie artykułu III-264 Konstytucji dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Po ponownym przeglądzie Komisja lub, w stosownym przypadku, grupa Państw Członkowskich, Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Bank Centralny lub Europejski Bank Inwestycyjny, jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od nich, może postanowić o utrzymaniu, zmianie lub wycofaniu projektu. Decyzja musi być uzasadniona.

Artykuł 8

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Państwa Członkowskie, zgodnie z artykułem III-365 Konstytucji, w związku naruszeniem przez europejski akt ustawodawczy zasady pomocniczości lub przekazanych przez nie zgodnie z ich porządkiem prawnym w imieniu ich parlamentu narodowego lub jego izby.

Zgodnie z tym samym artykułem, również Komitet Regionów może wnosić takie skargi przeciwko europejskim aktom ustawodawczym, do których przyjęcia Konstytucja wymaga jego konsultacji.

Artykuł 9

Komisja przedkłada co roku Radzie Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i parlamentom narodowym sprawozdanie w sprawie stosowania artykułu I-11 Konstytucji. Sprawozdanie roczne jest również przekazywane Komitetowi Regionów i Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.

3. PROTOKÓŁ USTANAWIAJĄCY STATUT TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uchwalić Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przewidziany w artykule III-381 Konstytucji,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł 1

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest powołany i działa zgodnie z Konstytucją, Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktatem EWEA) oraz niniejszym Statutem.

TYTUŁ I

SĘDZIOWIE I RZECZNICY GENERALNI

Artykuł 2

Przed podjęciem obowiązków każdy z sędziów na posiedzeniu jawnym ślubuje przed Trybunałem Sprawiedliwości wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału.

Artykuł 3

Sędziów chroni immunitet jurysdykcyjny. Po zakończeniu funkcji są oni nadal objęci immunitetem w odniesieniu do działań podejmowanych przez nich w ramach czynności służbowych, a obejmującym również ich wypowiedzi ustne lub pisemne.

Trybunał Sprawiedliwości obradujący w pełnym składzie może uchylić immunitet. Jeżeli decyzja dotyczy członka Sądu albo sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

W przypadku uchylenia immunitetu i wszczęcia postępowania karnego przeciwko sędziemu, jest on sądzony w Państwie Członkowskim jedynie przez sąd uprawniony do sądzenia członków najwyższych krajowych organów sądowniczych.

Artykuły 11—14 i artykuł 17 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii stosuje się wobec sędziów, rzeczników generalnych, sekretarza i sprawozdawców pomocniczych Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla postanowień zawartych w akapitach pierwszym, drugim i trzecim niniejszego artykułu, dotyczących immunitetu jurysdykcyjnego sędziów.

Artykuł 4

Sędziowie nie mogą sprawować żadnych funkcji politycznych ani administracyjnych.

Nie mogą oni wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, o ile Rada w drodze wyjątku na mocy decyzji europejskiej, stanowiąc zwykłą większością, nie zwolni ich od tego zakazu.

Podejmując swoje obowiązki, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

Wszelkie związane z tą sprawą wątpliwości rozstrzyga Trybunał Sprawiedliwości. Jeżeli rozstrzygnięcie dotyczy członka Sądu albo sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

Artykuł 5

Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje sędziego kończą się z chwilą jego rezygnacji.

Sędzia składa rezygnację, kierując ją w formie pisemnej do prezesa Trybunału Sprawiedliwości, który przekazuje ją przewodniczącemu Rady. Z chwilą tego zawiadomienia w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Z wyjątkiem przypadków, w których stosuje się artykuł 6, sędzia nadal pełni funkcję do momentu podjęcia obowiązków przez następcę.

Artykuł 6

Sędzia może być usunięty z urzędu lub pozbawiony prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas, gdy w jednomyślnej opinii sędziów i rzeczników generalnych Trybunału Sprawiedliwości nie spełnia już wymaganych warunków lub nie czyni zadość zobowiązaniom wynikającym z jego urzędu. Sędzia, o którego chodzi, nie bierze udziału w tych obradach. Jeżeli osobą zainteresowaną jest członek Sądu albo sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

Sekretarz Trybunału Sprawiedliwości przekazuje decyzję Trybunału Przewodniczącemu Parlamentu Europejskiego i Przewodniczącemu Komisji oraz zawiadamia o niej Przewodniczącego Rady.

W przypadku decyzji o usunięciu sędziego z urzędu z chwilą zawiadomienia Przewodniczącego Rady w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Artykuł 7

Sędzia, który ma zastąpić członka Trybunału Sprawiedliwości przed upływem jego kadencji, jest mianowany na okres pozostający do zakończenia kadencji jego poprzednika.

Artykuł 8

Postanowienia artykułów 2—7 mają zastosowanie do rzeczników generalnych.

TYTUŁ II

ORGANIZACJA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 9

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego, dotyczy ono przemiennie trzynastu i dwunastu sędziów.

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu rzeczników generalnych, dotyczy ono za każdym razem czterech rzeczników.

Artykuł 10

Przed podjęciem obowiązków sekretarz ślubuje przed Trybunałem Sprawiedliwości wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 11

Trybunał Sprawiedliwości uzgadnia zastępstwo dla sekretarza, gdy ten nie może uczestniczyć w posiedzeniach Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 12

Trybunałowi Sprawiedliwości przydziela się urzędników i innych pracowników, aby umożliwić mu działanie. Są oni odpowiedzialni przed sekretarzem, który podlega prezesowi.

Artykuł 13

Ustawa europejska może postanowić o mianowaniu sprawozdawców pomocniczych i określić zasady, jakim będzie podporządkowana ich praca. Jest ona przyjmowana na wniosek Trybunału Sprawiedliwości. Od sprawozdawców pomocniczych można wymagać, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie, aby uczestniczyli we wstępnych postępowaniach wyjaśniających dotyczących spraw, które będą rozpatrywane przez Trybunał Sprawiedliwości, oraz współpracowali z sędzią pełniącym rolę sprawozdawcy.

Sprawozdawców pomocniczych wybiera się spośród osób o niekwestionowanej niezależności i które posiadają niezbędne kwalifikacje prawnicze; są oni mianowani na mocy decyzji europejskiej Rady stanowiącej zwykłą większością. Przed podjęciem obowiązków ślubują oni przed Trybunałem Sprawiedliwości wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 14

Od sędziów, rzeczników generalnych i sekretarza wymaga się, aby zamieszkiwali w miejscu, w którym znajduje się siedziba Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 15

Obrady Trybunału Sprawiedliwości odbywają się w trybie ciągłym. Czas trwania urlopów sędziowskich ustala Trybunał Sprawiedliwości, mając na względzie potrzeby wynikające z własnej pracy.

Artykuł 16

Trybunał Sprawiedliwości powołuje izby składające się z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesi izb złożonych z pięciu sędziów wybierani są na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Wielka izba składa się z trzynastu sędziów. Przewodniczy jej prezes Trybunału Sprawiedliwości. W skład wielkiej izby wchodzą także prezesi izb złożonych z pięciu sędziów oraz sędziowie mianowani zgodnie z regulaminem.

Trybunał obraduje w składzie wielkiej izby na żądanie Państwa Członkowskiego lub instytucji Unii, które są stroną w postępowaniu.

Trybunał Sprawiedliwości obraduje w pełnym składzie w sprawach wniesionych na mocy artykułu III-335 ustęp 2, drugiego akapitu artykułu III-347, artykułu III-349 lub artykułu III-385 ustęp 6 Konstytucji.

Ponadto jeśli Trybunał Sprawiedliwości uzna, że wniesiona sprawa ma wyjątkowe znaczenie, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może skierować tę sprawę do pełnego składu Trybunału.

Artykuł 17

Obrady Trybunału Sprawiedliwości są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada nieparzysta liczba jego członków.

Obrady izb złożonych z trzech lub pięciu sędziów są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada trzech sędziów.

Obrady wielkiej izby są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada dziewięciu sędziów.

Obrady pełnego składu Trybunału są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada piętnastu sędziów.

W przypadku gdy jeden z sędziów izby nie może uczestniczyć w obradach, można, zgodnie z warunkami ustanowionymi w regulaminie, wezwać do uczestnictwa w obradach sędziego z innej izby.

Artykuł 18

Żaden sędzia ani rzecznik generalny nie może współdecydować o sprawie, w której uczestniczył jako pełnomocnik, doradca lub działał na rzecz jednej ze stron lub jeśli został powołany do orzekania w niej jako członek sądu, komisji śledczej lub w jeszcze innej roli.

Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu sędzia lub rzecznik generalny uzna, że nie powinien brać udziału w orzekaniu w jakiejś konkretnej sprawie lub badaniu jej, informuje o tym prezesa. Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu prezes uzna, że sędzia lub rzecznik generalny nie powinien uczestniczyć w postępowaniu w jakiejś konkretnej sprawie lub przedkładać w niej wniosków, zawiadamia o tym zainteresowanego.

Wszelkie trudności powstające w związku ze stosowaniem niniejszego artykułu rozstrzyga Trybunał Sprawiedliwości.

Strona nie może wnosić o zmianę składu Trybunału Sprawiedliwości lub jednej z jego izb, podając za powód bądź obywatelstwo sędziego, bądź brak w składzie Trybunału lub izby sędziego mającego to samo obywatelstwo co ta strona.

TYTUŁ III

PROCEDURA PRZED TRYBUNAŁEM SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 19

Państwa Członkowskie i instytucje Unii reprezentuje przed Trybunałem Sprawiedliwości pełnomocnik, ustanawiany dla każdej sprawy. Pełnomocnika może wspomagać doradca albo adwokat lub radca prawny.

Państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, niebędące Państwami Członkowskimi, oraz Urząd Nadzoru Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), określony w tym Porozumieniu, są reprezentowane w taki sam sposób.

Inne strony muszą być reprezentowane przez adwokatów lub radców prawnych.

Jedynie adwokat lub radca prawny uprawniony do występowania przed sądem Państwa Członkowskiego lub innego państwa, które jest stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, może reprezentować lub wspomagać stronę przed Trybunałem Sprawiedliwości.

Gdy pełnomocnicy, doradcy i adwokaci lub radcy prawni występują przed Trybunałem Sprawiedliwości, korzystają, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie, z praw i immunitetów niezbędnych do wykonywania obowiązków w sposób niezależny.

W stosunku do doradców i adwokatów lub radców prawnych występujących przed Trybunałem Sprawiedliwości, Trybunał ma uprawnienia powszechnie przyznane sądom, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie.

Nauczyciele akademiccy mający obywatelstwo Państwa Członkowskiego, którego prawo przyznaje im prawo reprezentowania stron przed sądem, mają takie same prawa przed Trybunałem Sprawiedliwości jak te, które niniejszy artykuł przyznaje adwokatom lub radcom prawnym.

Artykuł 20

Stosowana w Trybunale Sprawiedliwości procedura składa się z dwóch części: pisemnej i ustnej.

Procedura pisemna obejmuje przekazywanie stronom oraz instytucjom, organom i jednostkom organizacyjnym Unii, których akty są przedmiotem sporu, wniosków, pism procesowych, argumentów obrony i uwag oraz odpowiedzi na nie, jeżeli takowe są, jak też wszelkich akt i dokumentów stanowiących dowody w sprawie lub ich uwierzytelnionych odpisów.

Materiały przekazuje sekretarz w trybie i w terminie określonych w regulaminie.

Procedura ustna obejmuje odczytywanie sprawozdania przedłożonego przez sędziego pełniącego rolę sprawozdawcy, wysłuchiwanie przez Trybunał Sprawiedliwości pełnomocników, doradców i adwokatów lub radców prawnych, oraz wniosków rzecznika generalnego, jak również, w miarę możliwości, przesłuchiwanie świadków i wysłuchiwanie opinii biegłych.

Jeśli Trybunał Sprawiedliwości uzna, że w sprawie nie występuje nowe zagadnienie prawne, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może zadecydować o rozstrzygnięciu sprawy bez wniosku rzecznika generalnego.

Artykuł 21

Wniesienie skargi do Trybunału Sprawiedliwości następuje poprzez skierowanie jej w formie pisemnej do sekretarza Trybunału. Skarga musi zawierać nazwisko i adres skarżącego oraz charakter, w jakim występuje osoba podpisująca, wskazanie strony lub stron, przeciw którym wnosi się skargę, przedmiot sporu, wnioski oraz zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych stanowiących podstawę skargi.

Skardze towarzyszy, w stosownych przypadkach, akt, co do którego wnioskuje się o stwierdzenie nieważności lub, w okolicznościach przewidzianych w artykule III-367 Konstytucji, dokumenty dowodowe wskazujące datę przewidzianego w wymienionym artykule wezwania instytucji do działania. Gdy dokumenty nie zostają przedłożone razem ze skargą, sekretarz zwraca się do zainteresowanej strony o przedstawienie ich w rozsądnym terminie, lecz w takim przypadku prawa strony nie wygasają nawet wtedy, gdy takie dokumenty są przedstawione po terminie wyznaczonym do wszczęcia postępowania.

Artykuł 22

W przypadkach objętych artykułem 18 Traktatu EWEA, wniesienie sprawy do Trybunału Sprawiedliwości następuje poprzez odwołanie skierowane do sekretarza Trybunału. Odwołanie musi zawierać nazwisko i adres zamieszkania skarżącego oraz charakter, w jakim występuje osoba podpisująca, wskazanie decyzji, od której wnosi się odwołanie, wskazanie stron przeciwnych, przedmiot sporu, wnioski i zwięzłe przedstawienie podstaw odwołania.

Do odwołania dołącza się uwierzytelniony odpis zaskarżanej decyzji Komitetu Arbitrażowego.

W wypadku odrzucenia odwołania przez Trybunał decyzja Komitetu Arbitrażowego jest ostateczna.

W wypadku stwierdzenia przez Trybunał nieważności decyzji Komitetu Arbitrażowego, sprawa może zostać wznowiona, w stosownych przypadkach, z inicjatywy jednej ze stron postępowania, przed Komitetem Arbitrażowym. Wiążą go wszelkie decyzje w kwestiach prawnych wydane przez Trybunał.

Artykuł 23

W sprawach objętych artykułem III-369 Konstytucji sąd Państwa Członkowskiego podejmujący decyzję o zawieszeniu postępowania i przekazaniu sprawy do Trybunału Sprawiedliwości zawiadamia o niej Trybunał Sprawiedliwości. Następnie sekretarz Trybunału Sprawiedliwości zawiadamia o tej decyzji strony, Państwa Członkowskie i Komisję, jak również instytucję, organ, urząd lub jednostkę organizacyjną, które przyjęły akt, którego ważności lub wykładni dotyczy spór.

W terminie dwóch miesięcy od tego zawiadomienia strony, Państwa Członkowskie, Komisja oraz, w stosownych przypadkach, instytucja, organ, urząd lub jednostka organizacyjna, które przyjęły akt, którego ważności lub wykładni dotyczy spór, są uprawnione do przedłożenia Trybunałowi Sprawiedliwości pism procesowych lub uwag na piśmie.

Ponadto o decyzjach sądu krajowego sekretarz Trybunału Sprawiedliwości zawiadamia państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a nie będące Państwami Członkowskimi, oraz Urząd Nadzoru EFTA określony w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które mogą, w sprawach dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia, przedłożyć Trybunałowi Sprawiedliwości pisma procesowe lub uwagi na piśmie. Niniejszy akapit nie stosuje się do kwestii wchodzących w zakres Traktatu EWEA.

Jeżeli porozumienie dotyczące szczególnej dziedziny zawarte przez Radę i jedno lub więcej państw trzecich stanowi, że państwa te są uprawnione do przedkładania pism procesowych lub uwag na piśmie w przypadkach, kiedy sąd Państwa Członkowskiego zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym zagadnienia mieszczącego się w zakresie stosowania porozumienia, zainteresowane państwa trzecie są również zawiadamiane o decyzji sądu krajowego. W terminie dwóch miesięcy od tego zawiadomienia państwa te mogą przedłożyć Trybunałowi Sprawiedliwości pisma procesowe lub uwagi na piśmie.

Artykuł 24

Trybunał Sprawiedliwości może nakazać stronom, aby przedstawiły wszelkie dokumenty i przekazały wszelkie informacje, które Trybunał Sprawiedliwości uzna za przydatne. Odmowa podlega zaprotokołowaniu.

Trybunał Sprawiedliwości może również nakazać Państwom Członkowskim i instytucjom, organom oraz jednostkom organizacyjnym Unii niebędącym stronami w sprawie, aby przekazały wszelkie informacje, które uzna za pożądane w postępowaniu.

Artykuł 25

Trybunał Sprawiedliwości może również w dowolnym momencie powierzyć każdej osobie, organowi, władzy, komitetowi lub innej wybranej przez siebie organizacji zadanie sporządzenia ekspertyzy.

Artykuł 26

Świadkowie mogą być przesłuchiwani na warunkach ustanowionych w regulaminie.

Artykuł 27

W stosunku do świadków, którzy nie stawili się, Trybunał Sprawiedliwości ma uprawnienia powszechnie przyznane sądom i może nakładać kary pieniężne, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie.

Artykuł 28

Świadkowie i biegli mogą być przesłuchiwani pod przysięgą składaną w formie określonej w regulaminie lub w sposób przewidziany przepisami prawa kraju, z którego pochodzi świadek lub biegły.

Artykuł 29

Trybunał Sprawiedliwości może zarządzić przesłuchanie świadka lub biegłego przez organ sądowy w jego miejscu zamieszkania.

Zarządzenie w tej sprawie przesyła się do wykonania właściwemu organowi sądowemu zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie. Dokumenty sporządzone w ramach pomocy sądowej odsyła się Trybunałowi Sprawiedliwości na tych samych warunkach.

Koszty pokrywa Trybunał Sprawiedliwości, bez uszczerbku dla prawa obciążania nimi, w stosownych przypadkach, stron.

Artykuł 30

Państwo Członkowskie traktuje każde złamanie przysięgi przez świadka lub biegłego tak, jakby przestępstwo to popełniono przed jednym z jego sądów właściwych do orzekania w sprawach cywilnych. Na wniosek Trybunału Sprawiedliwości Państwo Członkowskie ściga i sądzi sprawcę przed właściwym sądem krajowym.

Artykuł 31

Rozprawa jest jawna, chyba że Trybunał Sprawiedliwości, działając z urzędu lub na wniosek stron, z ważnych powodów postanowi inaczej.

Artykuł 32

W czasie rozpraw Trybunał Sprawiedliwości może wysłuchiwać biegłych, świadków i strony. Jednakże strony mogą zwracać się do Trybunału Sprawiedliwości jedynie poprzez swych przedstawicieli.

Artykuł 33

Z każdej rozprawy sporządza się protokół, podpisywany przez prezesa i sekretarza.

Artykuł 34

Wokanda ustalana jest przez prezesa.

Artykuł 35

Obrady Trybunału Sprawiedliwości są i pozostają niejawne.

Artykuł 36

Orzeczenia zawierają uzasadnienie oraz nazwiska sędziów uczestniczących w obradach.

Artykuł 37

Orzeczenia podpisują prezes i sekretarz. Odczytuje się je na posiedzeniu jawnym.

Artykuł 38

Trybunał Sprawiedliwości orzeka w sprawie kosztów.

Artykuł 39

Stosując procedurę doraźną, określoną w regulaminie, która, w niezbędnym zakresie, może różnić się od postanowień niniejszego Statutu, prezes Trybunału Sprawiedliwości może rozstrzygać wnioski o zawieszenie wykonania, zgodnie z artykułem III-379 ustęp 1 Konstytucji i artykułem 157 Traktatu EWEA, bądź zarządzić środki tymczasowe zgodnie z artykułem III-379 ustęp 2 Konstytucji albo zawiesić postępowanie egzekucyjne zgodnie z artykułem III-401 akapit czwarty Konstytucji lub artykułem 164 akapit trzeci Traktatu EWEA.

Jeśli nie może tego uczynić prezes, zastępuje go inny sędzia zgodnie z warunkami ustanowionymi w regulaminie.

Orzeczenie prezesa lub sędziego, który go zastępuje, jest tymczasowe i w żadnym wypadku nie przesądza rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości co do istoty sprawy.

Artykuł 40

Państwa Członkowskie i instytucje Unii mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości.

Takie samo prawo przysługuje organom i jednostkom organizacyjnym Unii oraz każdej innej osobie, która uzasadni interes w rozstrzygnięciu sprawy przedłożonej Trybunałowi Sprawiedliwości. Osoby fizyczne i prawne nie mogą interweniować w sprawach między Państwami Członkowskimi, między instytucjami Unii lub między Państwami Członkowskimi a instytucjami Unii.

Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, niebędące Państwami Członkowskimi, oraz Urząd Nadzoru EFTA, określony w tym Porozumieniu, mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości, dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia.

Wniosek interwencyjny ogranicza się do poparcia wniosków jednej ze stron.

Artykuł 41

Jeśli należycie zawiadomiona strona pozwana nie złoży pisemnych wniosków, wydaje się przeciwko tej stronie wyrok zaoczny. Od wyroku zaocznego można wnieść sprzeciw w terminie jednego miesiąca od zawiadomienia o nim. Sprzeciw nie ma skutku zawieszającego wykonanie wyroku zaocznego, o ile Trybunał Sprawiedliwości nie postanowi inaczej.

Artykuł 42

W sprawach oraz na warunkach określonych w regulaminie Państwa Członkowskie, instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz inne osoby fizyczne lub prawne mogą wnieść przeciw wyrokowi powództwo przeciwegzekucyjne, jeżeli wyrok ten narusza ich prawa i został wydany w sprawie, do udziału w której nie zostali wezwani.

Artykuł 43

Jeśli zachodzi wątpliwość co do znaczenia lub zakresu wyroku, Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do dokonania jego wykładni na wniosek którejkolwiek ze stron lub instytucji Unii, która uzasadni swój interes w tym zakresie.

Artykuł 44

Wniosek o rewizję od wyroku można wnieść do Trybunału Sprawiedliwości jedynie w związku z ujawnieniem okoliczności faktycznej, mogącej mieć decydujące znaczenie, nieznanej przed wydaniem wyroku ani Trybunałowi Sprawiedliwości, ani stronie żądającej rewizji.

Postępowanie rewizyjne wszczyna się na mocy orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości, wyraźnie stwierdzającego istnienie nowej okoliczności faktycznej uzasadniającej rewizję i — tym samym — stwierdzającego dopuszczalność wniosku w tej sprawie.

Wniosku o rewizję nie można wnieść po upływie dziesięciu lat od wydania wyroku.

Artykuł 45

Regulamin określa szczególne terminy, uwzględniające odległości.

Upływ terminu nie narusza uprawnień, jeśli strona dowiedzie zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności lub siły wyższej.

Artykuł 46

Roszczenia wynikające z odpowiedzialności pozaumownej Unii ulegają przedawnieniu z upływem pięciu lat od zdarzenia stanowiącego podstawę tej odpowiedzialności. Okres przedawnienia przerywa wniesienie skargi do Trybunału Sprawiedliwości lub uprzednie wniesienie przez poszkodowanego wniosku do właściwej instytucji Unii. W ostatnim przypadku skarga musi być wniesiona w ciągu dwóch miesięcy, zgodnie z artykułem III-365 Konstytucji. Stosuje się artykuł III-367 akapit drugi Konstytucji.

Niniejszy artykuł stosuje się również do roszczeń przeciwko Europejskiemu Bankowi Centralnemu wynikających z odpowiedzialności pozaumownej.

TYTUŁ IV

SĄD

Artykuł 47

Artykuł 9 akapit pierwszy, artykuł 14, artykuł 15, artykuł 17 akapity pierwszy, drugi, czwarty i piąty oraz artykuł 18 stosują się do Sądu i jego członków.

Artykuły 10, 11 i 14 stosują się do sekretarza Sądu *mutatis mutandis*.

Artykuł 48

Sąd składa się z dwudziestu pięciu sędziów.

Artykuł 49

Członkowie Sądu mogą być wezwani do wykonywania zadań rzecznika generalnego.

Obowiązkiem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawienie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych wniosków w niektórych sprawach wnoszonych do Sądu, w celu wspomagania go w wykonywaniu powierzonego mu zadania.

Kryteria wyboru tego typu spraw oraz procedury wyznaczania rzeczników generalnych określa regulamin Sądu.

Członek Sądu wezwany do pełnienia obowiązków rzecznika generalnego w danej sprawie nie może brać udziału w orzekaniu w tej sprawie.

Artykuł 50

Sąd obraduje w izbach złożonych z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesów izb złożonych z pięciu sędziów wybiera się na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Skład izb i przydzielanie im spraw określa regulamin. Przy rozpatrywaniu niektórych spraw określonych regulaminem Sąd może obradować w pełnym składzie lub w składzie jednoosobowym.

Regulamin może również przewidywać, że Sąd obraduje w składzie wielkiej izby w sprawach i na warunkach w nim wyszczególnionych.

Artykuł 51

Na zasadzie odstępstwa od zasady określonej w artykule III-358 ustęp 1 Konstytucji, Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w zakresie skarg, o których mowa w artykułach III-365 i III-367 Konstytucji, które zostały wniesione przez Państwo Członkowskie, kierowanych:

a) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego lub Rady lub obu tych instytucji stanowiących wspólnie, z wyjątkiem:

   — decyzji europejskich przyjętych przez Radę na podstawie artykułu III-168 ustęp 2 akapit trzeci Konstytucji,

   — aktów Rady przyjętych zgodnie z aktem Rady odnoszącym się do środków ochrony handlowej w rozumieniu artykułu III-315 Konstytucji,

   — aktów Rady, poprzez które wykonuje ona uprawnienia wykonawcze zgodne z artykułem I-37 ustęp 2 Konstytucji,

b) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Komisji na podstawie artykułu III-420 ustęp 1 Konstytucji.

Trybunał Sprawiedliwości jest również właściwy do orzekania w zakresie skarg, o których mowa w tych samych artykułach, w przypadkach skarg wniesionych przez jedną z instytucji Unii przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego, Rady, obu tych instytucji stanowiących wspólnie lub Komisji, jak również w przypadkach skarg jednej z instytucji przeciwko aktowi lub zaniechaniu Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 52

Prezes Trybunału Sprawiedliwości i prezes Sądu za porozumieniem określają warunki, na jakich urzędnicy i inni pracownicy zatrudnieni przy Trybunale Sprawiedliwości świadczą wobec Sądu usługi umożliwiające jego funkcjonowanie. Niektórzy urzędnicy i inni pracownicy podlegają sekretarzowi Sądu pod nadzorem prezesa Sądu.

Artykuł 53

Procedurę Sądu reguluje tytuł III.

Postanowienia szczegółowe w tym zakresie określa i uzupełnia w razie potrzeby regulamin Sądu. Regulamin może odbiegać od artykułu 40 akapit czwarty oraz od artykułu 41, tak aby uwzględnić szczególny charakter sporów prawnych z dziedziny własności intelektualnej.

Na zasadzie odstępstwa od artykułu 20 akapit czwarty, rzecznik generalny może składać swe uzasadnione wnioski w formie pisemnej.

Artykuł 54

Jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Sądu zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Trybunału Sprawiedliwości, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Sądu; podobnie, jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Trybunału Sprawiedliwości zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Sądu, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Trybunału Sprawiedliwości.

Jeśli Sąd stwierdzi, że nie jest właściwy do rozpoznawania skargi, dla której właściwy jest Trybunał Sprawiedliwości, kieruje ją do Trybunału Sprawiedliwości. Podobnie, jeśli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, że skarga należy do właściwości Sądu, kieruje ją do Sądu, który nie może uznać się za niewłaściwy.

Jeśli w Trybunale Sprawiedliwości i Sądzie zawisły sprawy mające ten sam przedmiot, dotyczące tej samej kwestii wykładni lub dotyczące ważności tego samego aktu, Sąd po wysłuchaniu stron może zawiesić toczące się przed nim postępowanie do czasu wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości lub, w przypadku skarg wniesionych na podstawie artykułu III-365 Konstytucji lub artykułu 146 Traktatu EWEA, Sąd może odmówić właściwości, tak aby Trybunał Sprawiedliwości mógł wydać orzeczenie w sprawie tych skarg. Na takich samych warunkach w przypadkach określonych w niniejszym akapicie, Trybunał Sprawiedliwości może również zadecydować o zawieszeniu toczącego się przed nim postępowania. W takim wypadku kontynuowane jest postępowanie przed Sądem.

Jeśli Państwo Członkowskie i instytucja podważają ten sam akt, Sąd odmawia właściwości, tak aby Trybunał Sprawiedliwości mógł wydać orzeczenie w sprawie tych skarg.

Artykuł 55

O ostatecznych orzeczeniach Sądu, orzeczeniach rozstrzygających kwestie merytoryczne tylko w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku właściwości lub niedopuszczalności, sekretarz Sądu zawiadamia wszystkie strony, a także wszystkie Państwa Członkowskie i instytucje Unii, nawet jeżeli nie interweniowały w danej sprawie przed Sądem.

Artykuł 56

Odwołanie może zostać wniesione do Trybunału Sprawiedliwości w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o orzeczeniu, od którego wnoszone jest odwołanie, od ostatecznych orzeczeń Sądu i orzeczeń Sądu rozstrzygających kwestie merytoryczne jedynie w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku właściwości lub niedopuszczalności.

Odwołanie takie może zostać wniesione przez każdą stronę, której wnioski nie zostały uwzględnione, w całości lub w części. Jednakże interwenienci niebędący ani Państwami Członkowskimi, ani instytucjami Unii mogą wnieść takie odwołanie jedynie wtedy, gdy orzeczenie Sądu dotyczy ich bezpośrednio.

Z wyjątkiem spraw dotyczących sporów między Unią a jej pracownikami, odwołanie może być również wniesione przez Państwa Członkowskie i instytucje Unii, które nie interweniowały w postępowaniach przed Sądem. Sytuacja takich Państw Członkowskich i instytucji jest taka sama jak Państw Członkowskich i instytucji, które interweniowały w pierwszej instancji.

Artykuł 57

Każda osoba, której wniosek interwencyjny został oddalony przez Sąd, może wnieść odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości w ciągu dwóch tygodni od zawiadomienia o orzeczeniu oddalającym wniosek.

Strony postępowania mogą wnieść odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości od wszelkich orzeczeń Sądu wydanych na mocy artykułu III-379 ustęp 1 lub 2 lub artykułu III- 401 akapit czwarty Konstytucji, lub artykułu 157, lub artykułu 164 akapit trzeci Traktatu EWEA, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o nich.

Odwołanie, o którym mowa w dwóch pierwszych akapitach, jest rozpoznawane zgodnie z procedurą określoną w artykule 39.

Artykuł 58

Odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości jest ograniczone do kwestii prawnych. Podstawę odwołania stanowi brak właściwości Sądu, naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpływające niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie oraz naruszenie prawa Unii przez Sąd.

Odwołanie nie może dotyczyć wyłącznie ustalenia wysokości kosztów postępowania lub wskazania strony je ponoszącej.

Artykuł 59

W wypadku wniesienia odwołania od orzeczenia Sądu, procedura postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości składa się z części pisemnej i ustnej. Zgodnie z warunkami ustanowionymi w regulaminie, Trybunał Sprawiedliwości, po wysłuchaniu rzecznika generalnego i stron, może odstąpić od procedury ustnej.

Artykuł 60

Bez uszczerbku dla artykułu III-379 ustępy 1 i 2 Konstytucji i artykułu 157 Traktatu EWEA, odwołanie nie ma skutku zawieszającego.

Na zasadzie odstępstwa od artykułu III-380 Konstytucji, orzeczenia Sądu o nieważności ustawy europejskiej lub rozporządzenia europejskiego wiążącego w całości i bezpośrednio stosowanego we wszystkich Państwach Członkowskich stają się skuteczne dopiero po upływie terminu określonego w artykule 56 akapit pierwszy niniejszego Statutu, bądź jeśli w terminie tym wniesiono odwołanie — od daty jego oddalenia, jednak bez uszczerbku dla prawa strony do wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości, na mocy artykułu III-379 ustępy 1 i 2 Konstytucji lub artykułu 157 Traktatu EWEA o zawieszenie skutków ustawy europejskiej lub rozporządzenia europejskiego, o nieważności którego orzeczono, lub o podjęcie innych środków tymczasowych.

Artykuł 61

Jeśli odwołanie jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości uchyla orzeczenie Sądu. Może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

Gdy sprawa zostanie skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd, jest on związany orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości co do kwestii prawnych.

Jeśli odwołanie wniesione przez Państwo Członkowskie lub instytucję Unii, które nie interweniowały w postępowaniu przed Sądem, jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości może określić, jeśli uzna to za konieczne, które ze skutków uchylonego orzeczenia Sądu uważa się za ostateczne wobec stron sporu.

Artykuł 62

Jeżeli w sprawach przewidzianych w artykule III-358 ustępy 2 i 3 Konstytucji pierwszy rzecznik generalny uzna, że zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa Unii, może wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o poddanie orzeczenia Sądu kontroli.

Wniosek musi zostać złożony w terminie jednego miesiąca od wydania orzeczenia przez Sąd. W terminie miesiąca od otrzymania wniosku pierwszego rzecznika generalnego, Trybunał Sprawiedliwości decyduje, czy poddać orzeczenie kontroli.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 63

Regulaminy Trybunału Sprawiedliwości i Sądu zawierają wszelkie postanowienia niezbędne do stosowania niniejszego Statutu, a w razie potrzeby do jego uzupełnienia.

Artykuł 64

Reguły dotyczące systemu językowego stosowanego w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej określa rozporządzenie europejskie Rady stanowiącej jednomyślnie. Rozporządzenie to jest przyjmowane na wniosek Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją i Parlamentem Europejskim albo na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości i Parlamentem Europejskim.

Do chwili przyjęcia tych reguł stosuje się postanowienia regulaminu Trybunału Sprawiedliwości oraz regulaminu Sądu dotyczące systemu językowego. Na zasadzie odstępstwa od artykułów III-355 i III-356 Konstytucji, postanowienia te można zmienić lub uchylić jedynie za jednomyślną zgodą Rady.

Artykuł 65

1. Na zasadzie odstępstwa od artykułu IV-437 Konstytucji, wszelkie zmiany Protokołu w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej, do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i do Traktatu EWEA, które są przyjęte między podpisaniem a wejściem w życie traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, pozostają w mocy.

2. Zmiany, o których mowa w ustępie 1, są włączane do niniejszego Statutu w drodze urzędowej kodyfikacji na mocy ustawy europejskiej Rady przyjętej na wniosek Trybunału Sprawiedliwości. Z wejściem w życie kodyfikującej ustawy europejskiej niniejszy artykuł zostaje uchylony.

4. PROTOKÓŁ USTANAWIAJĄCY STATUT EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH I EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC określić przewidziany w artykule I-30 i artykule III-187 ustęp 2 Konstytucji Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

ROZDZIAŁ I

EUROPEJSKI SYSTEM BANKÓW CENTRALNYCH

Artykuł 1

Europejski System Banków Centralnych

1. Zgodnie z artykułem I-30 ustęp 1 Konstytucji, Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne stanowią Europejski System Banków Centralnych. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro, stanowią Eurosystem.

2. Europejski System Banków Centralnych i Europejski Bank Centralny wypełniają swoje zadania i działają zgodnie z Konstytucją i niniejszym Statutem.

ROZDZIAŁ II

CELE I ZADANIA EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH

Artykuł 2

Cele

Zgodnie z artykułem I-30 ustęp 2 i artykułem III-185 ustęp 1 Konstytucji, głównym celem Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest utrzymywanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla tego celu wspiera on ogólne polityki gospodarcze w Unii, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii określonych w artykule I-3 Konstytucji. Europejski System Banków Centralnych działa zgodnie z zasadą otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów oraz zgodnie z zasadami przewidzianymi w artykule III-177 Konstytucji.

Artykuł 3

Zadania

1. Zgodnie z artykułem III-185 ustęp 2 Konstytucji, podstawowe zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych polegają na:

a) definiowaniu i wprowadzaniu polityki pieniężnej Unii,

b) przeprowadzaniu operacji walutowych zgodnie z artykułem III-326 Konstytucji,

c) utrzymywaniu i zarządzaniu oficjalnymi rezerwami walutowymi Państw Członkowskich,

d) popieraniu należytego funkcjonowania systemów płatniczych.

2. Zgodnie z artykułem III-185 ustęp 3 Konstytucji, ustęp 1 lit. c) niniejszego artykułu stosuje się bez uszczerbku dla utrzymywania i zarządzania przez rządy Państw Członkowskich dewizowymi środkami obrotowymi.

3. Zgodnie z artykułem III-185 ustęp 5 Konstytucji, Europejski System Banków Centralnych przyczynia się do należytego wykonywania polityk prowadzonych przez właściwe władze w odniesieniu do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

Artykuł 4

Funkcje doradcze

Zgodnie z artykułem III-185 ustęp 4 Konstytucji, Europejski Bank Centralny jest konsultowany:

a) w sprawie każdego projektowanego aktu Unii w dziedzinach należących do jego uprawnień,

b) przez władze krajowe w sprawie każdego projektu regulacji w dziedzinach należących do jego uprawnień, lecz w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41.

Europejski Bank Centralny może w dziedzinach należących do jego uprawnień przedkładać opinie właściwym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii bądź władzom krajowym.

Artykuł 5

Gromadzenie informacji statystycznych

1. W celu realizacji zadań Europejskiego Systemu Banków Centralnych, Europejski Bank Centralny, wspomagany przez krajowe banki centralne, gromadzi niezbędne informacje statystyczne bądź od właściwych władz krajowych, bądź bezpośrednio od podmiotów gospodarczych. W tym celu współpracuje z instytucjami, organami lub jednostkami organizacyjnymi Unii oraz właściwymi

władzami Państw Członkowskich lub państw trzecich oraz organizacjami międzynarodowymi.

2. Krajowe banki centralne wykonują, w miarę możliwości, zadania, o których mowa w ustępie 1.

3. W miarę potrzeb Europejski Bank Centralny przyczynia się do harmonizacji reguł i praktyk w zakresie gromadzenia, zestawiania i upowszechniania informacji statystycznych w dziedzinach podlegających jego kompetencji.

4. Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, określa osoby fizyczne i prawne objęte wymogami sprawozdawczości, zasady poufności oraz odpowiednie przepisy wykonawcze.

Artykuł 6

Współpraca międzynarodowa

1. W dziedzinie współpracy międzynarodowej związanej z zadaniami powierzonymi Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych, Europejski Bank Centralny decyduje o sposobie reprezentacji Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

2. Europejski Bank Centralny i, za jego zgodą, krajowe banki centralne, mogą uczestniczyć w międzynarodowych instytucjach walutowych.

3. Ustępy 1 i 2 stosuje się bez uszczerbku dla artykułu III-196 Konstytucji.

ROZDZIAŁ III

ORGANIZACJA EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH

Artykuł 7

Niezależność

Zgodnie z artykułem III-188 Konstytucji, w wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone na mocy Konstytucji i niniejszego Statutu, ani Europejski Bank Centralny, ani krajowy bank centralny, ani członek któregokolwiek z ich organów decyzyjnych nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii, rządów Państw Członkowskich, ani jakiejkolwiek innej jednostki organizacyjnej. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii, jak również rządy Państw Członkowskich zobowiązują się przestrzegać tej zasady i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych Europejskiego Banku Centralnego lub krajowych banków centralnych w wykonywaniu ich zadań.

Artykuł 8

Zasada ogólna

Europejski System Banków Centralnych jest kierowany przez organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 9

Europejski Bank Centralny

1. Europejski Bank Centralny, który na mocy artykułu I-30 ustęp 3 Konstytucji ma osobowość prawną, posiada w każdym Państwie Członkowskim zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwo krajowe osobom prawnym. Europejski Bank Centralny może w szczególności nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz występować przed sądem.

2. Europejski Bank Centralny zapewnia realizację zadań powierzonych Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych na mocy artykułu III-185 ustępy 2, 3 i 5 Konstytucji, albo przez własne działania zgodnie z niniejszym Statutem, albo poprzez działania krajowych banków centralnych zgodnie z artykułem 12 ustęp 1 i artykułem 14.

3. Zgodnie z artykułem III-187 ustęp 1 Konstytucji, organami decyzyjnymi Europejskiego Banku Centralnego są Rada Prezesów i Zarząd.

Artykuł 10

Rada Prezesów

1. Zgodnie z artykułem III-382 ustęp 1 Konstytucji Rada Prezesów składa się z członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego i prezesów krajowych banków centralnych Państw Członkowskich nie objętych derogacją w rozumieniu artykułu III-197 Konstytucji.

2. Każdy członek Rady Prezesów dysponuje jednym głosem. Od dnia, w którym liczba członków Rady Prezesów przekroczy 21, każdy członek Zarządu dysponuje jednym głosem, a liczba prezesów dysponujących prawem głosu wynosi 15. To prawo głosu jest przyznawane i podlega rotacji w następujący sposób:

a) od dnia, w którym liczba prezesów przekroczy 15, do czasu, gdy osiągnie 22, prezesi zostają przydzieleni do dwu grup, zgodnie z wielkością udziału Państwa Członkowskiego krajowego banku centralnego w zagregowanym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych oraz w ogólnym zagregowanym bilansie monetarnych instytucji finansowych Państw Członkowskich, których walutą jest euro. Udziałom w zagregowanym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych i ogólnym zagregowanym bilansie monetarnych instytucji finansowych przypisuje się wagi wynoszące odpowiednio 5/6 i 1/6. Pierwsza grupa składa się z pięciu prezesów, a druga grupa z pozostałych prezesów. Częstotliwość wykonywania prawa głosu przez prezesów przydzielonych do pierwszej grupy nie może być niższa niż częstotliwość wykonywania prawa głosu przez prezesów w drugiej grupie. Z zastrzeżeniem poprzedniego zdania, pierwszej grupie przyznaje się cztery prawa głosu, a drugiej grupie jedenaście praw głosu,

b) od dnia, w którym liczba prezesów wyniesie 22, prezesi zostają przydzieleni do trzech grup zgodnie z uszeregowaniem na podstawie kryteriów ustanowionych w lit. a). Pierwsza grupa będzie składać się z pięciu prezesów, przy czym przyznaje się jej cztery prawa głosu. Druga grupa będzie składać się z połowy całkowitej liczby prezesów, z zastrzeżeniem zaokrąglenia ułamków w górę do najbliższej liczby całkowitej, przy czym przyznaje się jej osiem praw głosu. Trzecia grupa będzie składać się z pozostałych prezesów, przy czym przypisane jej zostaną trzy prawa głosu,

c) w każdej grupie prezesi dysponują prawem głosu przez jednakowy okres,

d) do obliczenia udziałów w zagregowanym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych stosuje się artykuł 29 ustęp 2. Ogólny zagregowany bilans monetarnych instytucji finansowych oblicza się zgodnie z zasadami statystycznymi stosowanymi w Unii w chwili dokonywania takich obliczeń,

e) jeżeli zagregowany produkt krajowy brutto w cenach rynkowych podlega dostosowaniu w sposób określony w artykule 29 ustęp 3 lub jeżeli liczba prezesów wzrasta, wielkość i/lub skład grup są odpowiednio dostosowywane zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym ustępie,

f) Rada Prezesów, stanowiąc większością dwóch trzecich głosów wszystkich swoich członków, dysponujących i nie dysponujących prawem głosu, podejmuje wszelkie konieczne środki w celu wykonania zasad określonych w niniejszym ustępie oraz może postanowić o odroczeniu wprowadzenia systemu rotacji do dnia, w którym liczba prezesów przekroczy 18.

Prawo głosu wykonywane jest osobiście. Na zasadzie odstępstwa od tej zasady, regulamin wewnętrzny, o którym mowa w artykule 12 ustęp 3, może przewidywać, że członkowie Rady Prezesów mogą głosować w drodze telekonferencji. Regulamin przewiduje też, że członek Rady Prezesów, który nie jest w stanie brać udziału w posiedzeniach Rady Prezesów przez dłuższy czas, może wyznaczyć swojego zastępcę jako członka Rady Prezesów.

Akapity pierwszy i drugi stosuje się bez uszczerbku dla prawa głosu przyznanego wszystkim członkom Rady Prezesów dysponującym i niedysponującym prawem głosu, zgodnie z ustępem 3 oraz artykułem 40 ustępy 2 i 3. O ile postanowienia niniejszego Statutu nie stanowią inaczej, Rada Prezesów stanowi zwykłą większością głosów swoich członków dysponujących prawem głosu. W przypadku równości głosów przeważa głos prezesa.

Do głosowania w Radzie Prezesów wymagane jest kworum dwóch trzecich jej członków dysponujących prawem głosu. Przy braku kworum prezes może zwołać posiedzenie nadzwyczajne, w którym dopuszcza się podjęcie decyzji pomimo braku kworum.

3. Dla wszelkich decyzji podjętych zgodnie z artykułami 28, 29, 30, 32, 33 i 49, głosy członków Rady Prezesów ważone są zgodnie z udziałami krajowych banków centralnych w subskrybowanym kapitale Europejskiego Banku Centralnego. Waga głosów członków Zarządu wynosi zero. Decyzja wymagająca kwalifikowanej większości zostaje podjęta, jeżeli głosy za jej przyjęciem reprezentują przynajmniej dwie trzecie subskrybowanego kapitału Europejskiego Banku Centralnego i przynajmniej połowę akcjonariuszy. Jeżeli jeden z prezesów nie może być obecny, może on wyznaczyć swego zastępcę w celu oddania jego ważonego głosu.

4. Przebieg posiedzeń ma charakter poufny. Rada Prezesów może zdecydować o podaniu wyników swoich obrad do publicznej wiadomości.

5. Rada Prezesów zbiera się przynajmniej dziesięć razy w roku.

Artykuł 11

Zarząd

1. Zgodnie z artykułem III-382 ustęp 2 akapit pierwszy Konstytucji, Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa i czterech innych członków.

Członkowie wykonują swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasowym. Członkowie nie mogą wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, chyba że Rada Prezesów w drodze wyjątku wyrazi na to zgodę.

2. Zgodnie z artykułem III-382 ustęp 2 Konstytucji, prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani przez Radę Europejską, stanowiącą większością kwalifikowaną na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Radą Prezesów spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie zagadnień monetarnych lub bankowych.

Ich mandat trwa osiem lat i nie jest odnawialny.

Członkami Zarządu mogą być tylko obywatele Państw Członkowskich.

3. Warunki zatrudnienia członków Zarządu, w szczególności ich wynagrodzenia, emerytury i inne świadczenia z tytułu ubezpieczeń społecznych są przedmiotem umów zawieranych z Europejskim Bankiem Centralnym i są ustalane przez Radę Prezesów na wniosek Komitetu składającego się z trzech członków mianowanych przez Radę Prezesów i trzech członków mianowanych przez Radę. Członkowie Zarządu nie mają prawa głosu w sprawach określonych w niniejszym ustępie.

4. Jeśli członek Zarządu nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może go zdymisjonować, na wniosek Rady Prezesów lub Zarządu.

5. Każdy członek Zarządu obecny osobiście na posiedzeniach ma prawo głosu i dysponuje w tym celu jednym głosem. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień, Zarząd stanowi zwykłą większością oddanych głosów. W przypadku równości głosów przeważa głos prezesa. Procedury głosowania są szczegółowo określone w regulaminie wewnętrznym przewidzianym w artykule 12 ustęp 3.

6. Zarząd odpowiada za bieżące działania Europejskiego Banku Centralnego.

7. Każdy wakat w Zarządzie jest obsadzany w drodze mianowania nowego członka, zgodnie z ustępem 2.

Artykuł 12

Obowiązki organów decyzyjnych

1. Rada Prezesów uchwala wytyczne i podejmuje decyzje niezbędne do zapewnienia wykonania zadań powierzonych Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych na podstawie Konstytucji i niniejszego Statutu. Rada Prezesów ustala politykę pieniężną Unii, w tym, jeżeli to właściwe, podejmuje decyzje w sprawach pośrednich celów pieniężnych, podstawowych stóp procentowych i wielkości rezerw w Europejskim Systemie Banków Centralnych oraz określa wytyczne konieczne do ich realizacji.

Zarząd realizuje politykę pieniężną zgodnie z wytycznymi i postanowieniami Rady Prezesów. W tych ramach Zarząd udziela niezbędnych instrukcji krajowym bankom centralnym. Ponadto, jeśli Rada Prezesów tak postanowi, Zarząd może otrzymać w drodze delegacji określone uprawnienia.

W zakresie uznanym za możliwy i odpowiedni oraz bez uszczerbku dla postanowień niniejszego artykułu, Europejski Bank Centralny może korzystać z pomocy krajowych banków centralnych w przeprowadzeniu operacji stanowiących część zadań Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

2. Zarząd jest odpowiedzialny za przygotowanie posiedzeń Rady Prezesów.

3. Rada Prezesów przyjmuje regulamin wewnętrzny, który określa wewnętrzną organizację Europejskiego Banku Centralnego i jego organów decyzyjnych.

4. Rada Prezesów pełni funkcje doradcze określone w artykule 4.

5. Rada Prezesów podejmuje decyzje określone w artykule 6.

Artykuł 13

Prezes

1. Prezes, lub w razie jego nieobecności wiceprezes, przewodniczy Radzie Prezesów i Zarządowi Europejskiego Banku Centralnego.

2. Bez uszczerbku dla artykułu 38, prezes lub osoba przez niego wyznaczona reprezentuje Europejski Bank Centralny na zewnątrz.

Artykuł 14

Krajowe banki centralne

1. Zgodnie z artykułem III-189 Konstytucji, każde Państwo Członkowskie zapewnia zgodność swojego ustawodawstwa krajowego, w tym statutu krajowego banku centralnego, z Konstytucją i niniejszym Statutem.

2. Statuty krajowych banków centralnych przewidują w szczególności, że kadencja prezesa krajowego banku centralnego nie jest krótsza niż pięć lat.

Prezes krajowego banku centralnego może zostać zwolniony z urzędu wyłącznie wówczas, gdy nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia. Decyzja w tej sprawie może być zaskarżona do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przez prezesa, którego dotyczy, lub Radę Prezesów z powodu naruszenia Konstytucji lub jakiejkolwiek reguły prawnej dotyczącej jej stosowania. Skargi takie powinny być wniesione w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji decyzji lub zawiadomienia o niej skarżącego lub, w razie jego braku, od daty powzięcia przez skarżącego wiadomości o tej decyzji.

3. Krajowe banki centralne są integralną częścią Europejskiego Systemu Banków Centralnych i działają zgodnie z wytycznymi i instrukcjami Europejskiego Banku Centralnego. Rada Prezesów podejmuje kroki niezbędne w celu zapewnienia przestrzegania wytycznych i instrukcji Europejskiego Banku Centralnego oraz wymaga, aby przekazywano jej wszelkie niezbędne informacje.

4. Krajowe banki centralne mogą wykonywać inne funkcje niż określone niniejszym Statutem, chyba że Rada Prezesów, stanowiąc większością dwóch trzecich oddanych głosów, uzna, że są one sprzeczne z celami i zadaniami Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Funkcje te krajowe banki centralne wykonują na własną odpowiedzialność i nie uznaje się ich za część funkcji Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

Artykuł 15

Obowiązki sprawozdawcze

1. Co najmniej raz na kwartał Europejski Bank Centralny sporządza i publikuje sprawozdania z działalności Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

2. Skonsolidowane zestawienie finansowe Europejskiego Systemu Banków Centralnych publikuje się co tydzień.

3. Zgodnie z artykułem III-383 ustęp 3 Konstytucji, Europejski Bank Centralny składa roczne sprawozdanie z działalności Europejskiego Systemu Banków Centralnych i w sprawie polityki pieniężnej za rok ubiegły i rok bieżący Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Europejskiej, Radzie i Komisji.

4. Sprawozdania i zestawienia określone w niniejszym artykule udostępnia się zainteresowanym podmiotom bezpłatnie.

Artykuł 16

Banknoty

Zgodnie z artykułem III-186 ustęp 1 Konstytucji, Rada Prezesów ma wyłączne prawo do upoważniania do emisji banknotów euro w Unii. Banknoty takie mogą emitować Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne. Banknoty emitowane przez Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne są jedynym prawnym środkiem płatniczym w Unii.

Europejski Bank Centralny uwzględnia, w miarę możliwości, istniejące praktyki związane z emisją i projektowaniem banknotów.

ROZDZIAŁ IV

FUNKCJE MONETRANE I OPERACJE EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH

Artykuł 17

Rachunki bankowe w Europejskim Banku Centralnym i krajowych bankach centralnych

W celu przeprowadzania swoich operacji Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne mogą otwierać rachunki bankowe instytucjom kredytowym, organom publicznym i innym uczestnikom rynku oraz przyjmować aktywa, w tym papiery wartościowe na rachunku bieżącym jako zabezpieczenie.

Artykuł 18

Operacje otwartego rynku i operacje kredytowe

1. Aby osiągnąć cele Europejskiego Systemu Banków Centralnych i wykonywać jego zadania, Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne mogą:

a) interweniować na rynkach finansowych prowadząc kupno i sprzedaż w ramach transakcji bezwarunkowych (kasowych i terminowych) lub transakcji dokonywanych z zastrzeżeniem odkupu, bądź też udzielając i zaciągając pożyczki w odniesieniu do wierzytelności lub instrumentów zbywalnych, wyrażonych w euro lub w innych walutach, względnie w odniesieniu do metali szlachetnych,

b) dokonywać właściwie zabezpieczonych operacji kredytowych z instytucjami kredytowymi i innymi uczestnikami rynku.

2. Europejski Bank Centralny określa ogólne zasady dokonywania przez niego lub przez krajowe banki centralne operacji otwartego rynku i operacji kredytowych, w tym ogłaszania warunków, na jakich są one gotowe dokonywać powyższe operacje.

Artykuł 19

Rezerwy obowiązkowe

1. Z zastrzeżeniem artykułu 2, realizując cele polityki pieniężnej, Europejski Bank Centralny ma prawo wymagać od instytucji kredytowych ustanowionych w Państwach Członkowskich utrzymywania rezerw obowiązkowych na rachunkach Europejskiego Banku Centralnego i krajowych banków centralnych. Zasady obliczania i określania wymaganych rezerw obowiązkowych mogą być ustalane przez Radę Prezesów. W przypadkach niestosowania się do powyższych wymagań Europejski Bank Centralny jest uprawniony pobierać odsetki karne oraz nakładać inne sankcje o porównywalnym skutku.

2. W celu stosowania niniejszego artykułu Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, ustala podstawę obliczenia rezerw obowiązkowych, jak również dopuszczalne maksymalne proporcje pomiędzy tymi rezerwami a ich podstawami, a także stosowne sankcje w razie nieprzestrzegania tych zasad.

Artykuł 20

Inne narzędzia kontroli pieniężnej

Rada Prezesów może, większością dwóch trzecich oddanych głosów, postanowić o zastosowaniu innych operacyjnych metod kontroli pieniężnej, jakie uzna za stosowne, z uwzględnieniem artykułu 2.

Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, określa zakres powyższych metod, jeżeli nakładają one zobowiązania na osoby trzecie.

Artykuł 21

Operacje z podmiotami publicznymi

1. Zgodnie z artykułem III-181 Konstytucji, zakazane jest udzielanie przez Europejski Bank Centralny lub krajowe banki centralne pożyczek na pokrycie deficytu lub jakichkolwiek innych kredytów instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii, rządom centralnym, władzom regionalnym, lokalnym lub innym władzom publicznym, innym jednostkom organizacyjnym lub przedsiębiorstwom publicznym Państw Członkowskich. Zakazane jest również nabywanie bezpośrednio od nich przez Europejski Bank Centralny lub krajowe banki centralne ich instrumentów dłużnych.

2. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne mogą działać jako agenci skarbowi na rzecz jednostek wymienionych w ustępie 1.

3. Postanowień niniejszego artykułu nie stosuje się do publicznych instytucji kredytowych, które, w ramach udzielania przez banki centralne płynności, korzystają ze strony krajowych banków centralnych i Europejskiego Banku Centralnego z takiego samego traktowania jak prywatne instytucje kredytowe.

Artykuł 22

Systemy rozliczeń i płatności

Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne mogą przyznawać udogodnienia, a Europejski Bank Centralny może przyjmować odpowiednie regulacje, w celu zapewnienia skuteczności i rzetelności systemów rozliczeń i płatności w ramach Unii i z innymi krajami.

Artykuł 23

Operacje zewnętrzne

Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne mogą:

a) ustanawiać stosunki z bankami centralnymi i instytucjami finansowymi innych krajów oraz, w miarę potrzeby, z organizacjami międzynarodowymi,

b) nabywać i zbywać, w transakcjach kasowych lub terminowych, wszystkie rodzaje aktywów walutowych i metale szlachetne; termin „aktywa walutowe" oznacza papiery wartościowe i wszystkie inne aktywa wyrażone w walucie każdego państwa lub w jednostkach rachunkowych, bez względu na formę, w jakiej są przechowywane,

c) utrzymywać i zarządzać aktywami określonymi w niniejszym artykule,

d) przeprowadzać wszystkie typy operacji bankowych z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, w tym operacje udzielania i zaciągania pożyczek.

Artykuł 24

Inne operacje

Poza operacjami wynikającymi z ich zadań Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne mogą wykonywać inne operacje dla własnych celów administracyjnych lub na rzecz swojego personelu.

ROZDZIAŁ V

NADZÓR OSTROŻNOŚCIOWY

Artykuł 25

Nadzór ostrożnościowy

1. Europejski Bank Centralny jest uprawniony do wyrażania opinii i udzielania konsultacji Radzie, Komisji i właściwym organom Państw Członkowskich w sprawie zakresu obowiązywania oraz stosowania prawnie wiążących aktów Unii odnoszących się do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

2. Zgodnie z każdą ustawą europejską przyjętą na podstawie artykułu III-185 ustęp 6 Konstytucji, Europejski Bank Centralny może wykonywać szczególne zadania związane z polityką nadzoru ostrożnościowego instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych, z wyjątkiem przedsiębiorstw ubezpieczeniowych.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY FINANSOWE EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH

Artykuł 26

Sprawozdania finansowe

1. Rok obrachunkowy Europejskiego Banku Centralnego i krajowych banków centralnych rozpoczyna się pierwszego dnia stycznia i kończy ostatniego dnia grudnia.

2. Sprawozdania roczne Europejskiego Banku Centralnego sporządza Zarząd zgodnie z zasadami określonymi przez Radę Prezesów. Sprawozdania zatwierdza Rada Prezesów, a następnie są one publikowane.

3. Dla potrzeb analitycznych i operacyjnych Zarząd sporządza skonsolidowany bilans Europejskiego Systemu Banków Centralnych, zawierający te aktywa i pasywa krajowych banków centralnych, które przysługują Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych.

4. W celu stosowania niniejszego artykułu Rada Prezesów przyjmuje reguły konieczne do normalizacji procedur rachunkowych i sprawozdawczych dotyczących operacji krajowych banków centralnych.

Artykuł 27

Kontrola rachunków

1. Sprawozdania finansowe Europejskiego Banku Centralnego i krajowych banków centralnych są kontrolowane przez niezależnych, zewnętrznych biegłych rewidentów wyznaczanych w zaleceniu Rady Prezesów i zatwierdzonych przez Radę. Biegli rewidenci są uprawnieni do badania wszystkich ksiąg i rachunków Europejskiego Banku Centralnego i krajowych banków centralnych oraz do uzyskania wszystkich informacji na temat ich operacji.

2. Artykuł III-384 Konstytucji stosuje się tylko do badania skuteczności zarządzania Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 28

Kapitał Europejskiego Banku Centralnego

1. Kapitał Europejskiego Banku Centralnego wynosi 5 miliardów euro. Kapitał ten może zostać podwyższony w drodze decyzji europejskiej przez Radę Prezesów, stanowiącą większością kwalifikowaną przewidzianą w artykule 10 ustęp 3, w granicach i na warunkach ustalonych przez Radę, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41.

2. Wyłącznie krajowe banki centralne są uprawnione do subskrybowania i obejmowania kapitału Europejskiego Banku Centralnego. Kapitał jest subskrybowany zgodnie z kluczem określonym w artykule 29.

3. Rada Prezesów, stanowiąc większością kwalifikowaną głosów przewidzianą w artykule 10 ustęp 3, określa wymaganą wysokość i sposoby objęcia kapitału.

4. Z zastrzeżeniem ustępu 5, udziały krajowych banków centralnych w subskrybowanym kapitale Europejskiego Banku Centralnego nie mogą być zbywane, zastawiane ani zajmowane.

5. Jeżeli klucz określony w artykule 29 ulega zmianie, krajowe banki centralne przekazują sobie udziały kapitałowe w taki sposób, aby podział tych udziałów odpowiadał nowemu kluczowi. Rada Prezesów określa warunki tych przekazań.

Artykuł 29

Klucz subskrypcji kapitału

1. Klucz subskrypcji kapitału Europejskiego Banku Centralnego, określony po raz pierwszy w 1998 roku, gdy ustanowiono Europejski System Banków Centralnych, ustala się poprzez przypisanie każdemu krajowemu bankowi centralnemu wagi w tym kluczu, która jest równa sumie:

— 50 % udziału ludności danego Państwa Członkowskiego w ludności Unii w przedostatnim roku poprzedzającym ustanowienie Europejskiego Systemu Banków Centralnych,

— 50 % udziału produktu krajowego brutto danego Państwa Członkowskiego w produkcie krajowym brutto Unii w cenach rynkowych, stwierdzonego w trakcie pięciu lat poprzedzających przedostatni rok przed ustanowieniem Europejskiego Systemu Banków Centralnych.

Wartości procentowe zaokrągla się w górę lub w dół do najbliższej wielokrotności 0,0001 punktu procentowego.

2. Dane statystyczne konieczne do stosowania niniejszego artykułu są sporządzane przez Komisję zgodnie z zasadami określonymi przez Radę z zastosowaniem procedury przewidzianej w artykule 41.

3. Wagi przypisane krajowym bankom centralnym są dostosowywane co pięć lat po ustanowieniu Europejskiego Systemu Banków Centralnych przy odpowiednim zastosowaniu ustępu 1. Dostosowany klucz wywiera skutek od pierwszego dnia następnego roku.

4. Rada Prezesów podejmie wszelkie inne środki konieczne do zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 30

Przekazywanie rezerw walutowych Europejskiemu Bankowi Centralnemu

1. Bez uszczerbku dla artykułu 28, krajowe banki centralne przekazują Europejskiemu Bankowi Centralnemu rezerwowe aktywa walutowe inne niż waluty Państw Członkowskich, euro, pozycje rezerwowe w Międzynarodowym Funduszu Walutowym i specjalne prawa ciągnienia (SDR), do kwoty stanowiącej równowartość 50 miliardów euro. O części wymaganej przez Europejski Bank Centralny decyduje Rada Prezesów. Europejski Bank Centralny ma pełne prawo do utrzymywania i zarządzania rezerwami walutowymi, które zostały mu przekazane, i używania ich do celów określonych w tym Statucie.

2. Udział każdego krajowego banku centralnego jest ustalony proporcjonalnie do jego udziału w subskrybowanym kapitale Europejskiego Banku Centralnego.

3. Każdy krajowy bank centralny uzyskuje od Europejskiego Banku Centralnego wierzytelność stanowiącą równowartość jego udziału. Rada Prezesów określa wartość nominalną oraz oprocentowanie tej wierzytelności.

4. Dodatkowe walutowe aktywa rezerwowe ponad limit określony w ustępie 1 mogą być wymagane przez Europejski Bank Centralny, zgodnie z ustępem 2, w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41.

5. Europejski Bank Centralny ma prawo utrzymywać i zarządzać pozycjami rezerwowymi Międzynarodowego Funduszu Walutowego i specjalnymi prawami ciągnienia (SDR) oraz stanowić o łączeniu tych aktywów.

6. Rada Prezesów podejmie wszelkie inne środki konieczne do zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 31

Rezerwy walutowe utrzymywane przez krajowe banki centralne

1. Krajowe banki centralne są upoważnione do dokonywania operacji związanych z wypełnianiem ich zobowiązań w stosunku do organizacji międzynarodowych zgodnie z artykułem 23.

2. Wszelkie inne operacje dotyczące rezerwowych aktywów walutowych, które pozostają w krajowych bankach centralnych po przekazaniach, o których mowa w artykule 30, oraz transakcje dokonywane przez Państwa Członkowskie ich walutowym kapitałem obrotowym, powyżej granicy, która ma być ustalona na podstawie ustępu 3, podlegają zatwierdzeniu przez Europejski Bank Centralny w celu zagwarantowania spójności z polityką kursów walutowych i polityką pieniężną Unii.

3. Rada Prezesów wydaje wytyczne w celu ułatwienia powyższych operacji.

Artykuł 32

Podział dochodów pieniężnych krajowych banków centralnych

1. Dochód osiągany przez krajowe banki centralne w wyniku realizowania zadań polityki pieniężnej Europejskiego Systemu Banków Centralnych, zwany dalej „dochodem pieniężnym", jest rozdzielany pod koniec każdego roku obrachunkowego zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

2. Wysokość dochodu pieniężnego każdego krajowego banku centralnego równa jest jego rocznemu dochodowi uzyskanemu z jego aktywów odpowiadających wartości banknotów w obiegu i zobowiązań depozytowych wobec instytucji kredytowych. Powyższe aktywa są asygnowane przez krajowe banki centralne zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez Radę Prezesów.

3. Jeżeli w ocenie Rady Prezesów, po rozpoczęciu trzeciego etapu, struktury bilansów krajowych banków centralnych nie pozwalają na zastosowanie ustępu 2, Rada Prezesów, stanowiąc kwalifikowaną większością, może zdecydować, że w drodze odstępstwa od ustępu 2 dochód pieniężny będzie obliczany według innej metody, przez okres nie dłuższy niż pięć lat.

4. Kwotę dochodu pieniężnego każdego krajowego banku centralnego zmniejsza się o wszelkie odsetki zapłacone przez ten bank centralny od zobowiązań wynikających z depozytów ustanowionych przez instytucje kredytowe zgodnie z artykułem 19.

Rada Prezesów może zdecydować o wyrównaniu narodowym bankom centralnym kosztów związanych z emisją banknotów lub, w wyjątkowych okolicznościach, o wyrównaniu szczególnych strat spowodowanych operacjami polityki pieniężnej realizowanej dla Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Wyrównanie ma postać uznaną za odpowiednią przez Radę Prezesów. Jego kwota może być potrącona z dochodu pieniężnego krajowych banków centralnych.

5. Suma dochodu pieniężnego krajowych banków centralnych zostaje rozdzielona pomiędzy krajowe banki centralne proporcjonalnie do ich opłaconych udziałów w kapitale Europejskiego Banku Centralnego, z zastrzeżeniem wszelkich decyzji podjętych przez Radę Prezesów zgodnie z artykułem 33 ustęp 2.

6. Wyrównanie i rozliczanie sald wynikających z podziału dochodu pieniężnego przeprowadza Europejski Bank Centralny zgodnie z wytycznymi ustanowionymi przez Radę Prezesów.

7. Rada Prezesów podejmie wszelkie inne środki konieczne do zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 33

Podział zysków netto i strat Europejskiego Banku Centralnego

1. Zysk netto Europejskiego Banku Centralnego jest przekazywany w następującym porządku:

a) suma określona przez Radę Prezesów, która nie może przekroczyć 20 % zysku netto, jest przekazywana do ogólnego funduszu rezerwowego ograniczonego do 100% kapitału,

b) pozostały zysk netto zostaje podzielony między akcjonariuszy Europejskiego Banku Centralnego proporcjonalnie do opłaconych przez nich udziałów.

2. W przypadku poniesienia przez Europejski Bank Centralny straty może być ona pokryta z ogólnego funduszu rezerwowego Europejskiego Banku Centralnego i, jeżeli będzie to konieczne, po podjęciu decyzji przez Radę Prezesów, z dochodów pieniężnych odpowiedniego finansowego roku obrachunkowego proporcjonalnie i do wysokości sum podzielonych pomiędzy krajowe banki centralne zgodnie z artykułem 32 ustęp 5.

ROZDZIAŁ VII

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 34

Akty prawne

1. Zgodnie z artykułem III-190 Konstytucji, Europejski Bank Centralny:

a) przyjmuje rozporządzenia europejskie w zakresie niezbędnym do wykonania zadań określonych w artykule 3 ustęp 1 lit. a), w artykule 19 ustęp 1, w artykule 22 i w artykule 25 ustęp 2 niniejszego Statutu, jak również w przypadkach przewidzianych w rozporządzeniach europejskich i decyzjach europejskich, o których mowa w artykule 41,

b) przyjmuje decyzje europejskie niezbędne do wykonania zadań powierzonych Europejskiemu Systemowi Banków Centralnych na mocy Konstytucji i niniejszego Statutu,

c) wydaje zalecenia i opinie.

2. Europejski Bank Centralny może zadecydować o opublikowaniu swych decyzji europejskich, zaleceń i opinii.

3. W granicach i na warunkach przyjętych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, Europejski Bank Centralny jest upoważniony, w przypadku nieprzestrzegania jego rozporządzeń europejskich i decyzji europejskich, do nakładania na przedsiębiorstwa grzywien i okresowych kar pieniężnych.

Artykuł 35

Kontrola sądowa i związane z nią kwestie

1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może kontrolować działania lub zaniechania Europejskiego Banku Centralnego bądź dokonywać ich wykładni w sprawach i na warunkach określonych w Konstytucji. Europejski Bank Centralny może wszczynać postępowania w sprawach i na warunkach określonych w Konstytucji.

2. Spory pomiędzy Europejskim Bankiem Centralnym, z jednej strony, a jego wierzycielami, dłużnikami lub innymi stronami, z drugiej strony, rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość do rozstrzygnięcia przyznano Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

3. Europejski Bank Centralny podlega systemowi odpowiedzialności przewidzianemu w artykule III-431 Konstytucji. Odpowiedzialność krajowych banków centralnych jest określona stosownie do ich krajowych systemów prawnych.

4. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie publicznoprawnej lub cywilnoprawnej, zawartej przez Europejski Bank Centralny lub w jego imieniu.

5. Decyzję Europejskiego Banku Centralnego o wszczęciu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej podejmuje Rada Prezesów.

6. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w każdym sporze związanym z wypełnianiem przez krajowe banki centralne zobowiązań określonych w Konstytucji i niniejszym Statucie. Jeżeli Europejski Bank Centralny uznaje, że krajowy bank centralny uchybił jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Konstytucji i niniejszego Statutu, wydaje on uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu bankowi przedstawienia swych uwag. Jeżeli dany krajowy bank centralny nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez Europejski Bank Centralny, ten ostatni może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł 36

Personel

1. Rada Prezesów na wniosek Zarządu ustanawia warunki zatrudnienia personelu Europejskiego Banku Centralnego.

2. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Europejskim Bankiem Centralnym i jego pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w warunkach zatrudnienia.

Artykuł 37

Tajemnica służbowa

1. Członkowie organów decyzyjnych i personelu Europejskiego Banku Centralnego oraz krajowych banków centralnych są zobowiązani, nawet po zakończeniu pełnienia swoich obowiązków, do nieujawniania informacji objętych tajemnicą służbową.

2. Osoby mające dostęp do danych objętych prawnie wiążącym aktem Unii nakładającym obowiązek zachowania tajemnicy podlegają temu obowiązkowi.

Artykuł 38

Przedstawiciele

Prawne zobowiązania Europejskiego Banku Centralnego w stosunku do osób trzecich są podejmowane przez prezesa lub przez dwóch członków Zarządu, lub na podstawie podpisów dwóch członków personelu Europejskiego Banku Centralnego, którzy zostali należycie upoważnieni przez prezesa do składania podpisów w imieniu Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 39

Przywileje i immunitety

Europejski Bank Centralny korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów niezbędnych do wykonywania swoich zadań, na warunkach określonych w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej.

ROZDZIAŁ VIII

ZMIANA STATUTU I PRZEPISY UZUPEŁNIAJĄCE

Artykuł 40

Uproszczona procedura zmian

1. Zgodnie z artykułem III-187 ustęp 3 Konstytucji, artykuł 5 ustępy 1, 2 i 3, artykuły 17 i 18, artykuł 19 ustęp 1, artykuły 22, 23, 24 i 26, artykuł 32 ustępy 2, 3, 4 i 6, artykuł 33 ustęp 1 lit. a) i artykuł 36 niniejszego Statutu mogą zostać zmienione na mocy ustawy europejskiej:

a) na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, lub

b) na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Komisją.

2. Artykuł 10 ustęp 2 może zostać zmieniony na mocy decyzji europejskiej Rady Europejskiej stanowiącej jednomyślnie na podstawie zalecenia Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją lub na zalecenie Komisji po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym. Powyższe zmiany wchodzą w życie po ich zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

3. Zalecenie wydane przez Europejski Bank Centralny zgodnie z niniejszym artykułem wymaga jednomyślnej decyzji Rady Prezesów.

Artykuł 41

Przepisy uzupełniające

Zgodnie z artykułem III-187 ustęp 4 Konstytucji, Rada przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie ustanawiające środki, o których mowa w artykule 4, w artykule 5 ustęp 4, w artykule 19 ustęp 2, w artykule 20 i w artykule 28 ustęp 1, w artykule 29 ustęp 2, w artykule 30 ustęp 4 oraz w artykule 34 ustęp 3 niniejszego Statutu. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim:

a) na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, lub,

b) na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Komisją Europejską.

ROZDZIAŁ IX

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE ORAZ INNE POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH

Artykuł 42

Postanowienia ogólne

1. Derogacja określona w artykule III-197 ustęp 1 Konstytucji powoduje, że następujące artykuły niniejszego Statutu nie przyznają żadnych praw ani nie nakładają żadnych zobowiązań na dane Państwa Członkowskie: artykuły 3 i 6, artykuł 9 ustęp 2, artykuł 12 ustęp 1, artykuł 14 ustęp 3, artykuły 16, 18, 19, 20, 22 i 23, artykuł 26 ustęp 2, artykuły 27, 30, 31, 32, 33, 34 i 50.

2. Banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją określoną w artykule III-197 ustęp 1 Konstytucji, zachowują swoje uprawnienia w zakresie polityki pieniężnej zgodnie z prawem krajowym.

3. Zgodnie z artykułem III-197 ustęp 2 akapit drugi Konstytucji, w artykule 3, w artykule 11 ustęp 2 oraz w artykule 19 niniejszego Statutu przez „Państwa Członkowskie" należy rozumieć Państwa Członkowskie, których walutą jest euro.

4. W artykule 9 ustęp 2, w artykule 10 ustępy 2 i 3, w artykule 12 ustęp 1, w artykułach 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31 i 32, w artykule 33 ustęp 2 oraz w artykule 50 przez „krajowe banki centralne" należy rozumieć banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro.

5. W artykule 10 ustęp 3 oraz w artykule 33 ustęp 1 przez „akcjonariuszy" należy rozumieć krajowe banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro.

6. W artykule 10 ustęp 3 oraz w artykule 30 ustęp 2 przez „kapitał subskrybowany" należy rozumieć kapitał Europejskiego Banku Centralnego subskrybowany przez krajowe banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro.

Artykuł 43

Zadania przejściowe Europejskiego Banku Centralnego

Europejski Bank Centralny przejmie dawne zadania Europejskiego Instytutu Monetarnego, o których mowa w artykule III-199 ustęp 2 Konstytucji, które, z powodu objęcia derogacją jednego lub większej liczby Państw Członkowskich, muszą być nadal realizowane po wprowadzeniu euro.

Europejski Bank Centralny pełni funkcję doradczą w przygotowaniach do zniesienia derogacji określonych artykułem III-198 Konstytucji.

Artykuł 44

Rada Ogólna Europejskiego Banku Centralnego

1. Bez uszczerbku dla artykułu III-187 ustęp 1 Konstytucji, jako trzeci organ decyzyjny Europejskiego Banku Centralnego ustanawia się Radę Ogólną.

2. Rada Ogólna składa się z prezesa i wiceprezesa Europejskiego Banku Centralnego oraz prezesów krajowych banków centralnych. Pozostali członkowie Zarządu mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady Ogólnej, ale bez prawa głosu.

3. Obowiązki Rady Ogólnej wymieniono w sposób wyczerpujący w artykule 46.

Artykuł 45

Funkcjonowanie Rady Ogólnej

1. Radzie Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego przewodniczy prezes lub, w razie jego nieobecności, wiceprezes Europejskiego Banku Centralnego.

2. Przewodniczący Rady i członek Komisji mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady Ogólnej, ale bez prawa głosu.

3. Prezes przygotowuje posiedzenia Rady Ogólnej.

4. W drodze odstępstwa od artykułu 12 ustęp 3, Rada Ogólna przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.

5. Sekretariat Rady Ogólnej jest zapewniony przez Europejski Bank Centralny.

Artykuł 46

Obowiązki Rady Ogólnej

1. Rada Ogólna:

a) wykonuje zadania wymienione w artykule 43,

b) współdziała w wykonywaniu funkcji doradczych określonych w artykule 4 i artykule 25 ustęp 1.

2. Rada Ogólna wspiera:

a) gromadzenie informacji statystycznych, o których mowa w artykule 5,

b) działalność sprawozdawczą Europejskiego Banku Centralnego, o której mowa w artykule 15,

c) ustanawianie przepisów koniecznych dla zastosowania artykułu 26, o których mowa w artykule 26 ustęp 4,

d) podejmowanie wszelkich innych środków koniecznych dla zastosowania artykułu 29, o których mowa w artykule 29 ustęp 4,

e) określanie warunków zatrudnienia personelu Europejskiego Banku Centralnego przewidzianych w artykule 36.

3. Rada Ogólna wspomaga wszelkie przygotowania niezbędne do nieodwołalnego ustalenia przewidzianych w artykule III-198 ustęp 3 Konstytucji kursów walut Państw Członkowskich objętych derogacją w odniesieniu do euro.

4. Rada Ogólna jest informowana przez prezesa Europejskiego Banku Centralnego o decyzjach podjętych przez Radę Prezesów.

Artykuł 47

Postanowienia przejściowe dotyczące kapitału Europejskiego Banku Centralnego

Zgodnie z artykułem 29, każdemu krajowemu bankowi centralnemu przypisuje się wagę zgodnie z kluczem subskrypcji kapitału Europejskiego Banku Centralnego. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 28 ustęp 3, banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją nie wpłacają swojego subskrybowanego kapitału, chyba że Rada Ogólna, stanowiąc większością reprezentującą przynajmniej dwie trzecie subskrybowanego kapitału Europejskiego Banku Centralnego i przynajmniej połowę akcjonariuszy, podejmie decyzję, że musi zostać wpłacona kwota minimalna wyrażona procentowo jako wkład na pokrycie kosztów operacyjnych Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 48

Odroczona wpłata kapitału, rezerw i zasobów Europejskiego Banku Centralnego

1. Bank centralny Państwa Członkowskiego, którego derogacja została uchylona, wpłaca swój subskrybowany udział w kapitale Europejskiego Banku Centralnego w takiej samej proporcji jak banki centralne innych Państw Członkowskich, których walutą jest euro, i przekazuje do Europejskiego Banku Centralnego rezerwy walutowe zgodnie z artykułem 30 ustęp 1. Przekazywaną kwotę określa się poprzez pomnożenie wartości rezerw walutowych, które zostały już przekazane do Europejskiego Banku Centralnego zgodnie z artykułem 30 ustęp 1 — określonych w euro zgodnie z obowiązującymi kursami walut — przez stosunek liczby udziałów subskrybowanych przez dany krajowy bank centralny, do liczby udziałów uprzednio opłaconych przez inne krajowe banki centralne.

2. Oprócz wpłaty, która jest dokonywana zgodnie z ustępem 1, dany krajowy bank centralny uczestniczy w rezerwach Europejskiego Banku Centralnego, zasobach równoważnych rezerwom i kwocie, która ma zostać dodana do rezerw i zasobów odpowiadających saldu rachunku zysków i strat z 31 grudnia roku poprzedzającego uchylenie derogacji. Sumę, którą należy na to przeznaczyć, ustala się poprzez pomnożenie sumy rezerw, określonej powyżej i zapisanej w zatwierdzonym bilansie Europejskiego Banku Centralnego, przez stosunek liczby udziałów subskrybowanych przez dany krajowy bank centralny do liczby udziałów uprzednio pokrytych przez inne banki centralne

3. W chwili, gdy jedno lub więcej państw stanie się Państwami Członkowskimi i ich krajowe banki centralne staną się częścią Europejskiego Systemu Banków Centralnych, kapitał subskrybowany Europejskiego Banku Centralnego oraz wysokość limitu rezerw walutowych, które mogą być przekazane do Europejskiego Banku Centralnego, automatycznie się zwiększa. Wysokość wzrostu określa się przez pomnożenie odpowiednich obowiązujących w danym okresie kwot przez stosunek,

w ramach rozszerzonego klucza subskrypcji kapitału, wag krajowych banków centralnych przystępujących do systemu do wag krajowych banków centralnych, uczestniczących w Europejskim Systemie Banków Centralnych. Wagę każdego krajowego banku centralnego w kluczu subskrypcji kapitału oblicza się, stosując odpowiednio artykuł 29 ustęp 1 oraz zgodnie z artykułem 29 ustęp 2. Okresy referencyjne, które stosuje się do gromadzenia danych statystycznych są takie same jak te, które stosowano w ostatniej pięcioletniej korekcie systemu wag na mocy artykułu 29 ustęp 3.

Artykuł 49

Odstępstwo od artykułu 32

1. Jeżeli po rozpoczęciu trzeciego etapu Rada Prezesów podejmie decyzję, że zastosowanie artykułu 32 zmienia w sposób istotny względne pozycje dochodowe krajowych banków centralnych, suma dochodu do podziału zgodnie z artykułem 32 zostanie obniżona w jednakowym określanym procentowo stopniu, który nie może przekraczać 60 % w pierwszym roku obrachunkowym po rozpoczęciu trzeciego etapu i który będzie obniżany o co najmniej 12 punktów procentowych w każdym następnym roku obrachunkowym.

2. Ustęp 1 stosuje się nie dłużej niż przez pięć lat obrachunkowych po rozpoczęciu trzeciego etapu.

Artykuł 50

Wymiana banknotów w walutach Państw Członkowskich

Po nieodwołalnym ustaleniu kursów walut zgodnie z artykułem III-198 ustęp 3 Konstytucji Rada Prezesów podejmie konieczne środki w celu zapewnienia, że banknoty w walutach Państw Członkowskich, dla których ustalono nieodwołalny kursi są wymieniane przez krajowe banki centralne według stosownego parytetu.

Artykuł 51

Stosowanie środków przejściowych

Artykuły 42—47 są stosowane jeżeli, i tak długo, jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją.

5. PROTOKÓŁ USTANAWIAJĄCY STATUT EUROPEJSKIEGO BANKU INWESTYCYJNEGO

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC określić Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego przewidziany w artykule III-393 Konstytucji,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Niniejszym tworzy się Europejski Bank Inwestycyjny, o którym mowa w artykule III-393 Konstytucji (zwany dalej „Bankiem"); wykonuje on swoje funkcje i działa zgodnie z postanowieniami Konstytucji i niniejszego Statutu.

Artykuł 2

Zadania Banku są określone w artykule III-394 Konstytucji.

Artykuł 3

Zgodnie z artykułem III-393 Konstytucji, członkami Banku są Państwa Członkowskie.

Artykuł 4

1. Kapitał Banku wynosi 163 653 737 000 EUR, subskrybowany przez Państwa Członkowskie następująco:

Niemcy	26 649 532 500
Francja	26 649 532 500
Włochy	26 649 532 500
Zjednoczone Królestwo	26 649 532 500
Hiszpania	15 989 719 500
Belgia	7 387 065 000
Niderlandy	7 387 065 000
Szwecja	4 900 585 500
Dania	3 740 283 000
Austria	3 666 973 500
Polska	3 411 263 500
Finlandia	2 106 816 000

Grecja	2 003 725 500
Portugalia	1 291 287 000
Republika Czeska	1 258 785 500
Węgry	1 190 868 500
Irlandia	935 070 000
Słowacja	428 490 500
Słowenia	397 815 000
Litwa	249 617 500
Luksemburg	187 015 500
Cypr	183 382 000
Łotwa	152 335 000
Estonia	117 640 000
Malta	69 804 000

Państwa Członkowskie ponoszą odpowiedzialność wyłącznie do wysokości kapitału subskrybowanego, który nie został pokryty.

2. Przyjęcie nowego członka powoduje podwyższenie subskrybowanego kapitału proporcjonalnie do wysokości kapitału wniesionego przez tego członka.

3. Rada Gubernatorów może jednomyślnie postanowić o podwyższeniu subskrybowanego kapitału.

4. Udział w subskrybowanym kapitale nie może zostać przeniesiony, zastawiony ani zajęty.

Artykuł 5

1. Kapitał subskrybowany Państwa Członkowskie pokrywają do wysokości średnio 5 % kwot określonych w artykule 4 ustęp 1.

2. W przypadku podwyższenia kapitału subskrybowanego Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie, określa procent, jaki należy pokryć oraz warunki płatności. Wpłaty gotówkowe są dokonywane jedynie w euro.

3. Rada Dyrektorów może żądać wyrównania kapitału subskrybowanego w wysokości niezbędnej do wypełnienia zobowiązań Banku.

Każde Państwo Członkowskie dokonuje płatności proporcjonalnie do jego udziału w subskrybowanym kapitale.

Artykuł 6

Bankiem kieruje i zarządza Rada Gubernatorów, Rada Dyrektorów i Komitet Zarządzający.

Artykuł 7

1. Rada Gubernatorów składa się z ministrów wyznaczonych przez Państwa Członkowskie.

2. Rada Gubernatorów ustala ogólne wytyczne polityki kredytowej Banku, zgodnie z celami Unii.

Rada Gubernatorów zapewnia wykonanie tych wytycznych.

3. Ponadto Rada Gubernatorów:

a) podejmuje decyzje o podwyższeniu subskrybowanego kapitału zgodnie z artykułem 4 ustęp 3 i artykułem 5 ustęp 2,

b) dla celów artykułu 9 ustęp 1 określa zasady stosowane do operacji finansowych podejmowanych w ramach zadań Banku,

c) wykonuje uprawnienia przewidziane w artykułach 9 i 11 w odniesieniu do mianowania i dymisjonowania członków Rady Dyrektorów i Komitetu Zarządzającego oraz uprawnienia przewidziane w artykule 11 ustęp 1 akapit drugi,

d) podejmuje decyzje o przyznaniu finansowania na działania inwestycyjne wykonywane, w całości lub w części, poza terytorium Państw Członkowskich, zgodnie z artykułem 16 ustęp 1,

e) zatwierdza roczne sprawozdanie Rady Dyrektorów,

f) zatwierdza roczny bilans i rachunek zysków i strat,

g) zatwierdza regulamin wewnętrzny Banku,

h) wykonuje inne uprawnienia przewidziane przez niniejszy Statut.

4. W ramach Konstytucji i niniejszego Statutu, Rada Gubernatorów może jednomyślnie podejmować decyzje dotyczące wstrzymania operacji Banku oraz, w miarę potrzeby, jego likwidacji.

Artykuł 8

1. O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, decyzje Rady Gubernatorów są podejmowane większością głosów jej członków. Większość ta musi reprezentować co najmniej 50 % kapitału subskrybowanego.

Do większości kwalifikowanej wymagane jest osiemnaście głosów oraz 68 % kapitału subskrybowanego.

2. Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu decyzji wymagających jednomyślności.

Artykuł 9

1. Rada Dyrektorów decyduje o przyznaniu finansowania, w szczególności w formie pożyczek i gwarancji oraz o zaciąganiu pożyczek; ustala oprocentowanie udzielanych pożyczek, prowizje i inne opłaty. Może ona, na podstawie decyzji przyjętej większością kwalifikowaną delegować niektóre ze swoich funkcji Komitetowi Zarządzającemu. Określa ona zasady i warunki takiej delegacji oraz nadzoruje jej wykonanie.

Rada Dyrektorów nadzoruje właściwe zarządzanie Bankiem i zapewnia kierowanie Bankiem zgodnie z Konstytucją, niniejszym Statutem i ogólnymi wytycznymi Rady Gubernatorów.

Na koniec roku budżetowego Rada Dyrektorów składa sprawozdanie Radzie Gubernatorów i publikuje je po zatwierdzeniu.

2. Rada Dyrektorów składa się z dwudziestu sześciu dyrektorów i szesnastu zastępców.

Dyrektorów mianuje Rada Gubernatorów na okres pięciu lat; każde Państwo Członkowskie nominuje jednego dyrektora. Jeden jest nominowany również przez Komisję.

Zastępcy dyrektora są mianowani przez Radę Gubernatorów na okres pięciu lat w następujący sposób:

— dwóch zastępców wyznacza Republika Federalna Niemiec,

— dwóch zastępców wyznacza Republika Francuska,

— dwóch zastępców wyznacza Republika Włoska,

— dwóch zastępców wyznacza Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,

— jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Hiszpanii i Republika Portugalska,

— jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Belgii, Wielkie Księstwo Luksemburga i Królestwo Niderlandów,

— jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Danii, Republika Grecka i Irlandia,

— jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Republika Austrii, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji,

— trzech zastępców wyznaczają za wspólnym porozumieniem Republika Czeska, Republika Estońska, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Republika Węgierska, Republika Malty, Rzeczpospolita Polska, Republika Słowenii i Republika Słowacka,

— jednego zastępcę wyznacza Komisja.

Rada Dyrektorów przyjmuje w swój poczet sześciu ekspertów bez prawa głosu: trzech jako ekspertów zwyczajnych i trzech jako zastępców.

Mandat dyrektorów i zastępców jest odnawialny.

Regulamin wewnętrzny ustanawia zasady uczestnictwa w posiedzeniach Rady Dyrektorów i przepisy, które mają zastosowanie w odniesieniu do zastępców i przyjętych ekspertów.

Przewodniczący Komitetu Zarządzającego lub, w przypadku jego nieobecności, jeden z wiceprzewodniczących, kieruje Posiedzeniami Rady Dyrektorów, nie bierze on udziału w głosowaniach.

Członkowie Rady Dyrektorów są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i kompetencjach. Są oni odpowiedzialni wyłącznie przed Bankiem.

3. Dyrektor może zostać odwołany przez Radę Gubernatorów wyłącznie, jeżeli nie spełnia już warunków niezbędnych do wykonywania swych funkcji; Rada Gubernatorów stanowi wtedy większością kwalifikowaną.

Jeżeli sprawozdanie roczne nie zostanie zatwierdzone, Rada Dyrektorów składa dymisję.

4. Wakat powstały wskutek śmierci, dobrowolnej lub przymusowej dymisji bądź dymisji grupowej zapełnia się zgodnie z ustępem 2. Członków zastępuje się na okres pozostający do zakończenia kadencji, chyba że wymianie podlega cała Rada Dyrektorów.

5. Rada Gubernatorów ustala wynagrodzenie członków Rady Dyrektorów. Rada Gubernatorów określa, jakie działania są nie do pogodzenia z obowiązkami dyrektora lub zastępcy.

Artykuł 10

1. Każdy dyrektor ma jeden głos w Radzie Dyrektorów. Może on przekazać swój głos w każdym przypadku, zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie wewnętrznym Banku.

2. O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, Rada Dyrektorów podejmuje decyzje większością przynajmniej jednej trzeciej jej członków uprawnionych do głosowania, reprezentujących co najmniej 50 % kapitału subskrybowanego. Większość kwalifikowana wymaga oddania osiemnastu głosów i 68 % kapitału subskrybowanego. Regulamin wewnętrzny Banku określa liczbę członków stanowiących kworum niezbędne do podejmowania decyzji.

Artykuł 11

1. Komitet Zarządzający składa się z przewodniczącego i ośmiu wiceprzewodniczących mianowanych na sześć lat przez Radę Gubernatorów, na wniosek Rady Dyrektorów. Ich mandat jest odnawialny.

Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie, może zmienić liczbę członków Komitetu Zarządzającego.

2. Na wniosek Rady Dyrektorów, przyjęty większością kwalifikowaną, Rada Gubernatorów, stanowiąc większością kwalifikowaną, może odwołać członka Komitetu Zarządzającego.

3. Komitet Zarządzający, pod kierownictwem przewodniczącego i nadzorem Rady Dyrektorów, jest odpowiedzialny za bieżące działanie Banku.

Komitet Zarządzający przygotowuje decyzje Rady Dyrektorów, zwłaszcza decyzje dotyczące zaciągania pożyczek oraz przyznawania finansowania, w szczególności w postaci pożyczek i gwarancji. Zapewnia on ich wykonanie.

4. Komitet Zarządzający stanowi większością, gdy wydaje opinie na temat propozycji dotyczących zaciągania pożyczek oraz przyznawania finansowania, w szczególności w postaci pożyczek i gwarancji.

5. Rada Gubernatorów ustala wynagrodzenie członków Komitetu Zarządzającego i określa, jakie działania są nie do pogodzenia z ich obowiązkami.

6. W sprawach sądowych i pozasądowych Bank reprezentuje przewodniczący lub, jeżeli nie jest to możliwe, jeden z wiceprzewodniczących.

7. Pracownicy Banku podlegają przewodniczącemu. Są oni przez niego zatrudniani i zwalniani. Przy doborze personelu uwzględnia się nie tylko osobiste umiejętności i kwalifikacje zawodowe, ale także sprawiedliwą reprezentację obywateli Państw Członkowskich. Regulamin wewnętrzny określa, który organ jest właściwy do przyjmowania przepisów mających zastosowanie do personelu.

8. Komitet Zarządzający i personel Banku jest odpowiedzialny wyłącznie przed Bankiem i jest całkowicie niezależny w wykonywaniu swoich obowiązków.

Artykuł 12

1. Komitet składający się z sześciu członków, mianowanych na podstawie ich kompetencji przez Radę Gubernatorów, sprawdza, czy działania Banku są zgodne z najlepszymi praktykami bankowymi i jest odpowiedzialny za kontrolę jego ksiąg.

2. Komitet, o którym mowa w ustępie 1, corocznie bada, czy operacje Banku i jego księgi są prowadzone właściwie. W tym celu sprawdza, czy operacje Banku zostały przeprowadzone zgodnie z formalnościami i procedurami określonymi w niniejszym Statucie i w regulaminie wewnętrznym.

3. Komitet, o którym mowa w ustępie 1, potwierdza, że dane finansowe, jak również wszelkie inne informacje finansowe zawarte w rocznych sprawozdaniach finansowych sporządzonych przez Radę Dyrektorów, dają rzetelny obraz sytuacji finansowej Banku w zakresie jego aktywów i pasywów, wyników jego działalności oraz przepływów środków pieniężnych za dany rok finansowy.

4. Regulamin wewnętrzny określa szczegóły dotyczące kwalifikacji, które winni posiadać członkowie Komitetu, o którym mowa w ustępie 1, oraz ustala zasady i warunki działania Komitetu.

Artykuł 13

Bank komunikuje się z każdym z Państw Członkowskich za pośrednictwem wyznaczonego przez nie organu. W wykonywaniu operacji finansowych Bank korzysta z usług krajowego banku centralnego zainteresowanego Państwa Członkowskiego lub innych instytucji finansowych uznanych przez dane Państwo.

Artykuł 14

1. Bank współpracuje ze wszystkimi organizacjami międzynarodowymi działającymi w podobnych dziedzinach.

2. Bank dąży do nawiązywania właściwych kontaktów w celu współpracy z instytucjami bankowymi i finansowymi w krajach, w których prowadzi operacje.

Artykuł 15

Na wniosek Państwa Członkowskiego lub Komisji albo z własnej inicjatywy Rada Gubernatorów interpretuje i uzupełnia wytyczne przyjęte przez nią na mocy artykułu 7, zgodnie z przepisami regulującymi ich przyjmowanie.

Artykuł 16

1. W ramach zadań określonych w artykule III-394 Konstytucji, Bank przyznaje finansowanie, szczególnie w formie pożyczek i gwarancji swoim członkom oraz przedsiębiorstwom prywatnym i publicznym na realizację inwestycji na terytoriach Państw Członkowskich, o ile nie jest możliwe uzyskanie środków z innych źródeł na rozsądnych warunkach.

Jednakże, na mocy decyzji Rady Gubernatorów, stanowiącej większością kwalifikowaną na wniosek Rady Dyrektorów, Bank może przyznać finansowanie na inwestycje realizowane w całości lub w części poza terytoriami Państw Członkowskich.

2. O ile to możliwe, pożyczki są udzielane pod warunkiem korzystania także z innych źródeł finansowania.

3. Udzielając pożyczki przedsiębiorstwu lub podmiotowi innemu niż Państwo Członkowskie, Bank uzależnia tę pożyczkę od udzielenia gwarancji przez Państwo Członkowskie, na którego obszarze inwestycja będzie realizowana lub innych odpowiednich gwarancji albo od zdolności finansowej dłużnika.

Ponadto, zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Gubernatorów na podstawie artykułu 7 ustęp 3 lit. b) i kiedy wymaga tego realizacja działań określonych w artykule III-394 Konstytucji, Rada

Dyrektorów, stanowiąc większością kwalifikowaną, określa zasady i warunki wszelkich operacji finansowych, z którymi wiąże się szczególne ryzyko i dlatego uważane są za działanie szczególne.

4. Bank może gwarantować pożyczki zaciągane przez przedsiębiorstwa prywatne lub publiczne lub inne podmioty w celu realizacji projektów przewidzianych w artykule III-394 Konstytucji.

5. Łączna kwota pożyczek i gwarancji udzielonych przez Bank nie może w żadnej chwili przekroczyć 250 % subskrybowanego kapitału, kapitału zapasowego, nierozwiązanych rezerw oraz nadwyżki rachunku zysku i strat. Łączna kwota tych pozycji jest obliczana po dokonaniu potrącenia kwoty równej wysokości kapitału subskrybowanego (wpłaconego bądź nie wpłaconego) z tytułu obejmowania udziałów przez Bank.

Kwota wpłacona z tytułu obejmowania udziałów przez Bank nie może w żadnym momencie przekroczyć łącznej wartości kapitału opłaconego, kapitału zapasowego, nierozwiązanych rezerw oraz nadwyżki rachunku zysków i strat.

Wyjątkowo, dla szczególnych działań Banku, w sprawie których decyzję podejmują Rada Gubernatorów i Rada Dyrektorów na mocy ustępu 3, ustanawia się rezerwę szczególną.

Niniejszy ustęp stosuje się również do skonsolidowanych ksiąg Banku.

6. Bank chroni się przed ryzykiem kursowym, włączając do umów pożyczkowych i gwarancyjnych klauzule, które uznaje za odpowiednie.

Artykuł 17

1. Oprocentowanie pożyczek udzielanych przez Bank, prowizje oraz inne opłaty dostosowuje się do warunków panujących na rynku kapitałowym i oblicza tak, aby dochód uzyskany z tych odsetek i prowizji umożliwił Bankowi wywiązanie się z jego zobowiązań, pokrycie kosztów i ryzyk oraz stworzenie funduszu rezerwowego, zgodnie z artykułem 22.

2. Bank nie przyznaje obniżek oprocentowania. Jeżeli obniżenie oprocentowania wydaje się być celowe z uwagi na szczególny charakter finansowanej inwestycji, dane Państwo Członkowskie lub inna instytucja może udzielić pomocy na spłatę odsetek, o ile jest ona zgodna z zasadami ustalonymi w artykule III-167 Konstytucji.

Artykuł 18

Przyznając finansowanie, Bank kieruje się następującymi zasadami:

1. Zapewnia najbardziej racjonalne wykorzystanie funduszy w interesie Unii.

Pożyczki i gwarancje mogą być udzielane wyłącznie:

a) jeżeli spłata odsetek i kapitału jest pokrywana z zysków operacyjnych, w przypadku inwestycji realizowanych przez przedsiębiorstwa z sektora produkcji, lub poprzez podjęcie zobowiązania przez państwo, w którym realizowana jest inwestycja, w przypadku innych inwestycji albo w inny sposób, oraz

b) jeżeli realizacja inwestycji przyczynia się do zwiększenia produktywności gospodarczej i ułatwia tworzenie lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

2. Bank nie nabywa udziałów w przedsiębiorstwach i nie przejmuje odpowiedzialności za ich zarządzanie, chyba że jest to niezbędne do zabezpieczenia praw Banku do zwrotu pożyczonych środków.

Jednakże, zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Gubernatorów na podstawie artykułu 7 ustęp 3 lit. b) i kiedy wymaga tego realizacja działań określonych w artykule III-394 Konstytucji, Rada Dyrektorów, stanowiąc większością kwalifikowaną, określa zasady i warunki uczestnictwa w kapitale przedsiębiorstwa handlowego, zwykle jako uzupełnienie pożyczki lub gwarancji, w zakresie w jakim jest to konieczne do finansowania inwestycji lub programu.

3. Bank może zbywać swoje wierzytelności na rynku kapitałowym i może w tym celu zobowiązywać swoich pożyczkobiorców do wydania obligacji lub innych papierów wartościowych.

4. Ani Bank, ani Państwa Członkowskie nie mogą ustalać warunków wydatkowania środków pożyczonych przez Bank w określonym Państwie Członkowskim.

5. Bank może uzależnić przyznanie pożyczki od zorganizowania międzynarodowych przetargów.

6. Bank nie finansuje żadnych inwestycji, w całości ani w części, którym sprzeciwia się Państwo Członkowskie, na którego terytorium mają one zostać zrealizowane.

7. Jako uzupełnienie swojej funkcji udzielania pożyczek, Bank może udzielać wsparcia technicznego zgodnie z zasadami i na warunkach określonych przez Radę Dyrektorów, stanowiącą większością kwalifikowaną i poszanowaniem z niniejszego Statutu.

Artykuł 19

1. Każde przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny albo prywatny może wystąpić do Banku z wnioskiem o finansowanie. Wnioski do Banku mogą być też składane za pośrednictwem Komisji lub Państwa Członkowskiego, na którego terytorium inwestycja ma zostać zrealizowana.

2. Wnioski złożone za pośrednictwem Komisji są przekazywane do zaopiniowania przez Państwo Członkowskie, na którego terytorium inwestycja ma być realizowana. Wnioski złożone za pośrednictwem Państwa Członkowskiego są przekazywane do zaopiniowania przez Komisję. Wnioski złożone bezpośrednio przez przedsiębiorstwa przekazuje się zainteresowanemu Państwu Członkowskiemu i Komisji.

Zainteresowane Państwa Członkowskie i Komisja przedstawiają swoje opinie w terminie dwóch miesięcy. Brak odpowiedzi w ciągu tego okresu jest uważany przez Bank za brak zastrzeżeń co do danej inwestycji.

3. Rada Dyrektorów podejmuje decyzje w sprawie wniosków o finansowanie, otrzymanych od Komitetu Zarządzającego.

4. Komitet Zarządzający bada zgodność otrzymanych wniosków o finansowanie z postanowieniami niniejszego Statutu, zwłaszcza jego artykułami 16 i 18. Jeżeli Komitet Zarządzający opowiada się za przyznaniem finansowania, przekazuje odpowiedni projekt Radzie Dyrektorów. Komitet może uzależnić swoją pozytywną opinię od spełnienia warunków, jakie uzna za istotne. Jeżeli Komitet jest przeciwny przyznaniu finansowania, przekazuje odpowiednie dokumenty wraz z opinią Radzie Dyrektorów.

5. W przypadku wydania negatywnej opinii przez Komitet Zarządzający, Rada Dyrektorów może przyznać finansowanie jedynie na podstawie decyzji podjętej jednomyślnie.

6. W przypadku wydania przez Komisję negatywnej opinii, Rada Dyrektorów może przyznać finansowanie jedynie na podstawie decyzji podjętej jednomyślnie, przy czym dyrektor nominowany przez Komisję wstrzymuje się od głosu.

7. W przypadku wydania negatywnej opinii zarówno przez Komitet Zarządzający, jak i przez Komisję, Rada Dyrektorów nie może przyznać finansowania.

8. W przypadku gdy zmiana struktury finansowania dotyczącego zatwierdzonej inwestycji uzasadniona jest ochroną praw i interesów Banku, Komitet Zarządzający podejmuje bezzwłocznie środki nadzwyczajne, które uzna za konieczne i natychmiast powiadamia o tym Radę Dyrektorów.

Artykuł 20

1. Bank pozyskuje środki niezbędne do wykonywania swoich zadań na rynkach kapitałowych.

2. Bank może zaciągać pożyczki na rynkach kapitałowych Państw Członkowskich zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do tych rynków.

Właściwe organy zainteresowanego Państwa Członkowskiego objętego derogacją w rozumieniu artykułu III-197 ustęp 1 Konstytucji mogą się temu sprzeciwić, wyłącznie gdy istnieje uzasadnione ryzyko poważnych zakłóceń na rynku kapitałowym tego państwa.

Artykuł 21

1. Bank może wykorzystywać wszelkie dostępne fundusze, które nie są natychmiastowo niezbędne do spełnienia jego zobowiązań, w następujący sposób:

a) może inwestować na rynkach pieniężnych,

b) z zastrzeżeniem postanowień artykułu 18 ustęp 2, może nabywać i zbywać papiery wartościowe,

c) może dokonywać wszelkich innych operacji finansowych powiązanych z jego celami.

2. Nie naruszając postanowień artykułu 23, zarządzając swoimi inwestycjami, Bank nie może wykonywać arbitrażu walutowego, który nie jest bezpośrednio wymagany do wykonania jego operacji pożyczkowych lub realizacji zobowiązań wynikających z zaciągniętych pożyczek lub udzielonych gwarancji.

3. W sferze objętej postanowieniami niniejszego artykułu, Bank działa w porozumieniu z właściwymi organami lub krajowym bankiem centralnym zainteresowanego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 22

1. Stopniowo tworzy się fundusz rezerwowy do wysokości 10% subskrybowanego kapitału. Jeżeli wymaga tego stan zobowiązań Banku, Rada Dyrektorów może zadecydować o utworzeniu dodatkowych rezerw. W okresie kiedy fundusz rezerwowy nie jest jeszcze w całości utworzony, jest on zasilany z:

a) odsetek od pożyczek udzielonych przez Bank z sum wpłaconych przez Państwa Członkowskie na mocy artykułu 5,

b) odsetek od pożyczek udzielonych przez Bank z sum uzyskanych ze zwrotu pożyczek wymienionych w lit. a),

w zakresie, w jakim odsetki te nie są wymagane do wypełnienia zobowiązań Banku ani do pokrycia jego wydatków.

2. Środki z funduszu rezerwowego są inwestowane w taki sposób, aby były w dowolnym czasie dostępne dla realizacji celów funduszu.

Artykuł 23

1. Bank może w dowolnym czasie wymienić swoje aktywa w walucie Państwa Członkowskiego, którego walutą nie jest euro, w celu wykonania operacji finansowych odpowiadających zadaniom określonym w artykule III-394 Konstytucji, z uwzględnieniem postanowień artykułu 21 niniejszego statutu. W miarę możliwości Bank unika dokonywania takiej wymiany, jeśli ma dostępne lub dające się zgromadzić aktywa w wymaganej walucie.

2. Bank nie może wymieniać aktywów w walucie Państwa Członkowskiego, którego walutą nie jest euro na walutę państwa trzeciego bez zgody tego Państwa Członkowskiego.

3. Bank może dowolnie zbywać pokrytą część swojego kapitału oraz wszelkie waluty pożyczone na rynkach poza Wspólnotą.

4. Państwa Członkowskie zobowiązują się udostępniać dłużnikom Banku środki walutowe niezbędne do spłaty pożyczek z odsetkami, lub zapłaty prowizji za udzielone gwarancje, które zostały przyznane przez Bank na inwestycje realizowane na ich terytoriach.

Artykuł 24

Jeżeli Państwo Członkowskie nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań członkowskich wynikających z niniejszego Statutu, w szczególności z zobowiązania pokrycia swojego udziału lub obsługi swoich pożyczek, udzielanie pożyczek lub gwarancji temu Państwu Członkowskiemu lub jego obywatelom może zostać wstrzymane decyzją Rady Gubernatorów, podjętą większością kwalifikowaną.

Decyzja taka nie zwalnia tego Państwa Członkowskiego ani jego obywateli z zobowiązań w stosunku do Banku.

Artykuł 25

1. W przypadku podjęcia decyzji przez Radę Gubernatorów o wstrzymaniu działalności Banku, niezwłocznie zawiesza się wszelkie jego operacje, z wyjątkiem tych, które są konieczne do zapewnienia właściwego wykorzystania, ochrony i zabezpieczenia aktywów Banku oraz uregulowania jego zobowiązań.

2. W przypadku likwidacji, Rada Gubernatorów wyznacza likwidatorów i udziela im instrukcji odnośnie do przeprowadzenia likwidacji. Zapewnia zabezpieczenie praw członków personelu.

Artykuł 26

1. W każdym z Państw Członkowskich Bank posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwo krajowe osobom prawnym. Może on w szczególności nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz występować przed sądem.

2. Mienie Banku nie może być w żadnej formie zajęte ani wywłaszczone.

Artykuł 27

1. Spory pomiędzy Bankiem, z jednej strony, a jego wierzycielami, dłużnikami lub innymi stronami, z drugiej strony, rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta została przyznana Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Bank może przewidzieć w umowie postępowanie arbitrażowe.

2. Bank ma w każdym Państwie Członkowskim adres, według którego określa się właściwość sądu. Niemniej, w umowie może określić inną szczególną właściwość sądu.

3. Mienie i aktywa Banku mogą zostać zajęte lub stanowić przedmiot egzekucji jedynie na mocy orzeczenia sądowego.

Artykuł 28

1. Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie, może zdecydować o utworzeniu spółek zależnych lub innych podmiotów, które będą mieć osobowość prawną i niezależność finansową.

2. Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie, ustanawia Statuty organów, o których mowa w ustępie 1, określające w szczególności ich cele, strukturę, kapitał, członkostwo, siedzibę, zasoby finansowe, instrumenty interwencji i zasady nadzoru, a także ich stosunki z organami Banku.

3. Bank może uczestniczyć w zarządzaniu tymi jednostkami i wnosić wkład na ich subskrybowany kapitału do wysokości określonej przez Radę Gubernatorów, stanowiącą jednomyślnie.

4. Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej stosuje się do jednostek, o których mowa w ustępie 1, w zakresie, w jakim podlegają one prawu Unii, do członków ich organów przy wykonywaniu swoich funkcji oraz do ich personelu, zgodnie z tymi samymi zasadami i warunkami, które stosują się do Banku.

Jednakże do dywidend, zysków kapitałowych i innych form przychodu pochodzących z takich jednostek, do których uprawnieni są członkowie inni niż Unia Europejska i Bank, zastosowanie znajdują przepisy podatkowe właściwego ustawodawstwa.

5. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w granicach ustanowionych poniżej rozpoznaje spory dotyczące środków przyjętych przez organy jednostki podlegającej prawu Unii. Skargi przeciwko takim środkom mogą być wniesione przez każdego członka takiej jednostki występującego w tym charakterze lub przez Państwa Członkowskie, na warunkach określonych w artykule III-365 Konstytucji.

6. Rada Gubernatorów może zdecydować, stanowiąc jednomyślnie, o przyznaniu personelowi jednostek podlegających prawu Unii, zgodnie z odpowiednimi procedurami wewnętrznymi, dostępu do systemów utrzymywanych wspólnie z Bankiem.

6. PROTOKÓŁ W SPRAWIE USTALENIA SIEDZIB INSTYTUCJI I NIEKTÓRYCH ORGANÓW, JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH I SŁUŻB UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWZGLĘDNIAJĄC artykuł III-432 Konstytucji,

PRZYWOŁUJĄC I POTWIERDZAJĄC decyzję z dnia 8 kwietnia 1965 roku, bez uszczerbku dla decyzji dotyczących siedziby przyszłych instytucji, organów, jednostek organizacyjnych i służb,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł

1. Parlament Europejski ma siedzibę w Strasburgu, gdzie odbywa się dwanaście miesięcznych posiedzeń plenarnych, w tym posiedzenie budżetowe. Dodatkowe posiedzenia plenarne odbywają się w Brukseli. Komisje Parlamentu Europejskiego obradują w Brukseli. Sekretariat Generalny Parlamentu Europejskiego i jego służby pozostają w Luksemburgu.

2. Rada ma siedzibę w Brukseli. Posiedzenia Rady w kwietniu, czerwcu i październiku odbywają się w Luksemburgu.

3. Komisja ma siedzibę w Brukseli. Służby wymienione w artykułach 7, 8 i 9 decyzji z dnia 8 kwietnia 1965 roku mieszczą się w Luksemburgu.

4. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ma siedzibę w Luksemburgu.

5. Europejski Bank Centralny ma siedzibę we Frankfurcie.

6. Trybunał Obrachunkowy ma siedzibę w Luksemburgu.

7. Komitet Regionów ma siedzibę w Brukseli.

8. Komitet Ekonomiczno-Społeczny ma siedzibę w Brukseli.

9. Europejski Bank Inwestycyjny ma siedzibę w Luksemburgu.

10. Europol ma siedzibę w Hadze.

7. PROTOKÓŁ W SPRAWIE PRZYWILEJÓW I IMMUNITETÓW UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE, że na mocy artykułu III-434 Konstytucji, Unia korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów koniecznych do wykonywania jej zadań,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

ROZDZIAŁ I

MIENIE, FUNDUSZE, AKTYWA I OPERACJE UNII

Artykuł 1

Lokale i budynki Unii są nietykalne. Nie podlegają rewizji, rekwizycji, konfiskacie lub wywłaszczeniu. Mienie i aktywa Unii nie podlegają żadnym środkom przymusu administracyjnego lub prawnego bez upoważnienia Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 2

Archiwa Unii są nietykalne.

Artykuł 3

Unia, jej aktywa, przychody i inne mienie jest zwolnione ze wszelkich podatków bezpośrednich.

Wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, rządy Państw Członkowskich podejmują stosowne środki w celu zwrotu lub refundacji kwoty podatków pośrednich lub podatków z tytułu sprzedaży wliczonych w cenę mienia ruchomego i nieruchomego, w przypadku gdy Unia dokonuje, do celów użytku służbowego, poważnych zakupów, których cena zawiera tego typu podatki. Jednakże stosowanie tych postanowień nie może spowodować zakłócenia konkurencji w obrębie Unii.

Zwolnień nie udziela się w stosunku do podatków i opłat, których wysokość stanowi jedynie wynagrodzenie za korzystanie z usługi użyteczności publicznej.

Artykuł 4

Unia jest zwolniona od wszelkich ceł, zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w odniesieniu do przedmiotów przeznaczonych do jej użytku służbowego; przedmioty przywiezione w ten sposób mogą zostać zbyte, odpłatnie lub nieodpłatnie, na terytorium państwa, do którego zostały przywiezione, wyłącznie na warunkach określonych przez rząd tego państwa.

Unia jest także zwolniona z wszelkich ceł, zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w odniesieniu do swoich publikacji.

ROZDZIAŁ II

KOMUNIKACJA I LAISSEZ-PASSER

Artykuł 5

W celu komunikacji służbowej i przekazywania wszelkich dokumentów, instytucje Unii korzystają na terytorium każdego Państwa Członkowskiego z przywilejów przyznawanych przez dane państwo placówkom dyplomatycznym.

Korespondencja służbowa i inne środki komunikacji służbowej instytucji Unii nie podlegają cenzurze.

Artykuł 6

Laissez-passer w postaci, która jest określona przez rozporządzenie europejskie Rady stanowiącej zwykłą większością, a które władze Państwa Członkowskiego uznają za ważny dokument podróży, mogą być wystawiane członkom i pracownikom instytucji Unii przez szefów tych instytucji. Te *laissez-passer* wydawane są urzędnikom i innym pracownikom na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników i warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii.

Komisja może zawierać umowy umożliwiające uznawanie *laissez-passer* jako ważnych dokumentów podróży na terytorium państw trzecich.

ROZDZIAŁ III

CZŁONKOWIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Artykuł 7

Swoboda przemieszczania się członków Parlamentu Europejskiego podróżujących do lub z miejsca obrad Parlamentu Europejskiego nie podlega żadnym ograniczeniom administracyjnym lub innym.

Członkom Parlamentu Europejskiego, w zakresie kontroli celnej i walutowej, przyznaje się:

a) ze strony własnego rządu — takie same udogodnienia jak przyznawane wyższym urzędnikom wyjeżdżającym za granicę na czasowe pobyty służbowe,

b) ze strony rządów innych Państw Członkowskich — takie same udogodnienia jak przyznawane przedstawicielom obcych rządów w związku z czasowym pobytem służbowym.

Artykuł 8

Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.

Artykuł 9

Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie:

a) korzystają na terytorium swojego państwa z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa,

b) nie mogą na terytorium innego Państwa Członkowskiego być zatrzymani ani nie mogą być wobec nich prowadzone postępowania sądowe.

Immunitet chroni także członków Parlamentu Europejskiego podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego.

Nie można powoływać się na immunitet w przypadku, gdy członek został ujęty na gorącym uczynku i nie może on również stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylenia immunitetu w odniesieniu do któregokolwiek z jego członków.

ROZDZIAŁ IV

PRZEDSTAWICIELE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH BIORĄCY UDZIAŁ W PRACACH INSTYTUCJI UNII

Artykuł 10

Przedstawiciele Państw Członkowskich biorący udział w pracach instytucji Unii, ich doradcy i eksperci techniczni, korzystają w czasie wykonywania swoich funkcji i w podróży do i z miejsca obrad, ze zwyczajowych przywilejów, immunitetów i udogodnień.

Niniejszy artykuł stosuje się również do członków organów doradczych Unii.

ROZDZIAŁ V

URZĘDNICY I INNI PRACOWNICY UNII

Artykuł 11

Na terytorium każdego Państwa Członkowskiego i bez względu na ich obywatelstwo, urzędnicy i inni pracownicy Unii:

a) z zastrzeżeniem postanowień Konstytucji dotyczących z jednej strony reguł odpowiedzialności urzędników i innych pracowników w stosunku do Unii oraz, z drugiej strony, właściwości Trybunału Sprawiedliwości w sporach między Unią a jej urzędnikami i innymi pracownikami, korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego co do dokonanych przez nich czynności służbowych,

obejmującego również wypowiedzi ustne lub pisemne. Korzystają oni z tego immunitetu również po zakończeniu pełnienia funkcji,

b) nie podlegają ograniczeniom imigracyjnym i nie są objęci formalnościami dotyczącymi rejestracji cudzoziemców; dotyczy to również ich współmałżonków oraz członków rodziny pozostających na ich utrzymaniu,

c) w zakresie przepisów walutowych, korzystają z takich samych udogodnień, które są zwyczajowo przyznawane pracownikom organizacji międzynarodowych,

d) korzystają z prawa przywozu bez opłat mebli i przedmiotów osobistego użytku przy podejmowaniu po raz pierwszy pracy w danym państwie, a także prawa ponownego wywozu bez opłat mebli i przedmiotów osobistego użytku, po ustaniu funkcji w tym państwie, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd państwa, w którym prawo to jest wykonywane, za niezbędny,

e) korzystają z prawa przywozu bez opłat samochodu do użytku osobistego, nabytego w kraju ostatniego miejsca zamieszkania lub w Państwie, którego są obywatelami na zasadach rządzących rodzimym rynkiem tego kraju, a także z prawa ponownego wywozu bez opłat tego samochodu, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd danego państwa za niezbędny.

Artykuł 12

Urzędnicy i inni pracownicy Unii objęci są podatkiem na rzecz Unii od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych im przez Unię, zgodnie z warunkami i procedurą określoną przez ustawę europejską. Ustawa ta jest przyjmowana po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Urzędnicy i inni pracownicy Unii są zwolnieni z krajowych podatków od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Unię.

Artykuł 13

Przy stosowaniu podatku dochodowego, podatku majątkowego oraz podatku od spadku, a także stosując konwencje o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte między Państwami Członkowskimi Unii, urzędnicy i inni pracownicy Unii, którzy, wyłącznie w związku z wykonywaniem obowiązków na rzecz Unii, osiedlają się na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż Państwo ich miejsca zamieszkania do celów podatkowych w momencie dołączenia do służb Unii, są traktowani w obu wymienionych powyżej Państwach jakby zachowali wcześniejsze miejsce zamieszkania, pod warunkiem, że leży ono w Państwie Członkowskim. Postanowienie to stosuje się także do współmałżonka w zakresie, w jakim nie wykonuje on działalności zawodowej oraz do dzieci pozostających na utrzymaniu oraz pod opieką osób, o których jest mowa w niniejszym artykule.

Mienie ruchome należące do osób, o których mowa w akapicie pierwszym, znajdujące się na terytorium, na którym osoby te przebywają, jest zwolnione z podatku od spadku w tym państwie; w celu ustalenia takiego podatku takie mienie uznaje się za znajdujące się w kraju zamieszkania do celów podatkowych, z zastrzeżeniem praw państw trzecich oraz ewentualnego stosowania postanowień międzynarodowych konwencji dotyczących unikania podwójnego opodatkowania.

Miejsce zamieszkania uzyskane wyłącznie w związku z pełnieniem funkcji w innych organizacjach międzynarodowych nie jest brane pod uwagę przy stosowaniu postanowień niniejszego artykułu.

Artykuł 14

Ustawa europejska ustanawia system świadczeń socjalnych obejmujący urzędników i innych pracowników Unii. Ustawa ta jest przyjmowana po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Artykuł 15

Ustawa europejska określa kategorie urzędników i innych pracowników Unii, do których stosuje się, w całości lub w części, artykuł 11, artykuł 12 akapit drugi i artykuł 13. Ustawa ta jest przyjmowana po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Nazwiska, stopnie służbowe i adresy urzędników i innych pracowników poszczególnych kategorii przekazywane są okresowo rządom Państw Członkowskich.

ROZDZIAŁ VI

PRZYWILEJE I IMMUNITETY PLACÓWEK DYPLOMATYCZNYCH PAŃSTW TRZECICH AKREDYTOWANYCH PRZY UNII

Artykuł 16

Państwo Członkowskie, na którego terytorium znajduje się siedziba Unii, udziela zwyczajowych immunitetów dyplomatycznych i przywilejów placówkom dyplomatycznym państw trzecich akredytowanych przy Unii.

ROZDZIAŁ VII

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 17

Przywileje, immunitety i inne udogodnienia przyznaje się urzędnikom i innym pracownikom Unii wyłącznie w interesie Unii.

Każda instytucja Unii powinna uchylić immunitet przyznany urzędnikowi lub innemu pracownikowi, jeśli uzna, że uchylenie takiego immunitetu nie jest sprzeczne z interesami Unii.

Artykuł 18

W celu stosowania niniejszego Protokołu instytucje Unii współpracują z właściwymi władzami danych Państw Członkowskich.

Artykuł 19

Artykuły 11—14 i artykuł 17 mają zastosowanie do członków Komisji.

Artykuł 20

Artykuły 11—14 i artykuł 17 stosuje się wobec sędziów, rzeczników generalnych, sekretarza i sprawozdawców pomocniczych Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla postanowień artykułu 3 Protokołu ustanawiającego Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dotyczących immunitetu jurysdykcyjnego sędziów i rzeczników generalnych.

Artykuły 11—14 i artykuł 17 mają zastosowanie do członków Trybunału Obrachunkowego.

Artykuł 21

Niniejszy Protokół stosuje się także do Europejskiego Banku Centralnego, członków jego organów, jego pracowników, bez uszczerbku dla postanowień Protokołu ustanawiającego Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Europejski Bank Centralny jest również zwolniony z wszelkich form opodatkowania i obciążeń o podobnym charakterze w związku z podwyższeniem jego kapitału, jak również z różnych formalności, które mogą być z tym związane w państwie, w którym Bank ma swoją siedzibę. Działalność Banku i jego organów, prowadzona zgodnie ze Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, nie podlega żadnemu podatkowi obrotowemu.

Artykuł 22

Niniejszy Protokół stosuje się także do Europejskiego Banku Inwestycyjnego, członków jego organów, jego pracowników i do przedstawicieli Państw Członkowskich biorących udział w jego działalności, bez uszczerbku dla postanowień Protokołu ustanawiającego Statut Banku.

Europejski Bank Inwestycyjny jest również zwolniony z wszelkich form opodatkowania i obciążeń o podobnym charakterze w związku z podwyższeniem jego kapitału, jak również z różnych formalności, które mogą być z tym związane w państwie, w którym Bank ma swoją siedzibę. Podobnie też, jego rozwiązanie lub likwidacja nie stanowi podstawy do nałożenia jakichkolwiek obciążeń. Ponadto działalność Banku i jego organów, prowadzona zgodnie z jego Statutem, nie podlega żadnemu podatkowi obrotowemu.

8. PROTOKÓŁ W SPRAWIE TRAKTATÓW O PRZYSTĄPIENIU I AKTÓW PRZYSTĄPIENIA KRÓLESTWA DANII, IRLANDII ORAZ ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ, REPUBLIKI GRECKIEJ, KRÓLESTWA HISZPANII I REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ ORAZ REPUBLIKI AUSTRII, REPUBLIKI FINLANDII I KRÓLESTWA SZWECJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYWOŁUJĄC fakt, że Królestwo Danii, Irlandia oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej przystąpiły do Wspólnot Europejskich 1 stycznia 1973 roku; że Republika Grecka przystąpiła do Wspólnot Europejskich 1 stycznia 1981 roku; że Królestwo Hiszpanii i Republika Portugalska przystąpiły do Wspólnot Europejskich 1 stycznia 1986 roku; że Republika Austrii, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji przystąpiły 1 stycznia 1995 roku do Wspólnot Europejskich i do Unii Europejskiej ustanowionej Traktatem o Unii Europejskiej,

MAJĄC NA UWADZE, że artykuł IV-437 ustęp 2 Konstytucji przewiduje uchylenie traktatów dotyczących przystąpień, o których mowa powyżej,

MAJĄC NA UWADZE, że niektóre postanowienia zawarte w traktatach o przystąpieniu i załączonych do nich aktach pozostają aktualnymi; że artykuł IV-437 ustęp 2 Konstytucji przewiduje, że takie postanowienia muszą zostać określone lub wymienione w protokole, aby pozostały w mocy, a ich skutki prawne zostały utrzymane,

MAJĄC NA UWADZE, że te postanowienia wymagają dostosowań technicznych niezbędnych dla zapewnienia ich zgodności z Konstytucją bez wpływu na ich skutki prawne,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł 1

Prawa i zobowiązania wynikające z traktatów o przystąpieniu, o których mowa w artykule IV-437 ustęp 2 lit. a)—d) Konstytucji, weszły w życie na warunkach określonych w tych traktatach, w następujących terminach:

a) 1 stycznia 1973 roku dla Traktatu dotyczącego przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej;

b) 1 stycznia 1981 roku dla Traktatu dotyczącego przystąpienia Republiki Greckiej;

c) 1 stycznia 1986 roku dla Traktatu dotyczącego przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej;

d) 1 stycznia 1995 roku dla Traktatu dotyczącego przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

Artykuł 2

1. Państwa przystępujące, o których mowa w artykule 1, są zobowiązane do przystąpienia do następujących umów lub konwencji zawartych przed ich przystąpieniem, o ile takie umowy lub konwencje pozostają w mocy:

a) umowy lub konwencje zawarte pomiędzy pozostałymi Państwami Członkowskimi w oparciu o Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej lub Traktat o Unii Europejskiej, lub które są niezbędne do osiągnięcia celów zawartych w tych traktatach, lub które wiążą się z funkcjonowaniem Wspólnot lub Unii lub dotyczą działań z nimi związanych,

b) umowy lub konwencje zawarte pomiędzy pozostałymi Państwami Członkowskimi, wspólnie ze Wspólnotami Europejskimi, z jednym lub kilkoma państwami trzecimi lub z organizacją międzynarodową, oraz umowy, które wiążą się z takimi umowami lub konwencjami. Unia i inne Państwa Członkowskie wspierają w tym względzie państwa przystępujące, o których mowa w artykule 1.

2. W razie potrzeby państwa przystępujące, o których mowa w artykule 1, podejmują właściwe środki w celu dostosowania swoich stanowisk względem organizacji i umów międzynarodowych, których stronami są Unia lub Europejska Wspólnota Energii Atomowej lub inne Państwa Członkowskie, do praw i obowiązków wynikających z przystąpienia.

Artykuł 3

Postanowienia aktów przystąpienia, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Sądu Pierwszej Instancji, których celem lub skutkiem jest uchylenie lub zmiana, w sposób niestanowiący środka przejściowego, aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Wspólnot Europejskich lub Unii Europejskiej ustanowionej przez Traktat o Unii Europejskiej, pozostają w mocy z zastrzeżeniem akapitu drugiego.

Postanowienia, o których mowa w pierwszym akapicie, mają taki sam status prawny jak akty przez nie uchylone lub zmienione i podlegają takim samym regułom jak te akty.

Artykuł 4

Teksty aktów instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Wspólnot lub Unii Europejskiej ustanowionej przez Traktat o Unii Europejskiej, które zostały przyjęte przed przystąpieniem, o którym mowa w artykule 1, a które zostały następnie sporządzone w językach angielskim i duńskim, w języku greckim, w językach hiszpańskim i portugalskim, w językach fińskim i szwedzkim, są od dnia przystąpienia poszczególnych państw, o których mowa w artykule 1, tekstami autentycznymi na tych samych warunkach, co teksty sporządzone i autentyczne w pozostałych językach.

Artykuł 5

Ustawa europejska Rady może uchylić postanowienia przejściowe przewidziane w niniejszym Protokole, jeśli przestały być one stosowane. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA POCHODZĄCE Z AKTU DOTYCZĄCEGO WARUNKÓW PRZYSTĄPIENIA KRÓLESTWA DANII, IRLANDII ORAZ ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ

SEKCJA 1

Postanowienia w sprawie Gibraltaru

Artykuł 6

1. Akty instytucji dotyczące produktów wskazanych w załączniku I do Konstytucji i produktów podlegających, w przypadku przywozu do Unii, szczególnym zasadom wynikającym z realizacji wspólnej polityki rolnej, jak również akty dotyczące harmonizacji przepisów Państw Członkowskich w kwestii podatków obrotowych nie mają zastosowania do Gibraltaru, chyba że Rada przyjmie decyzję europejską, która stanowi inaczej. Rada stanowi jednomyślnie na wniosek Komisji.

2. Sytuacja Gibraltaru określona w punkcie VI załącznika II do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej ([1]) zostaje zachowana.

SEKCJA 2

Postanowienia w sprawie Wysp Owczych

Artykuł 7

Obywatele duńscy mający miejsce zamieszkania na Wyspach Owczych są uznawani za obywateli Państwa Członkowskiego na mocy Konstytucji, począwszy od dnia, od którego stosuje się ona do tych wysp.

([1]) Dz.U. L 73 z 27.3.1972, str. 47.

SEKCJA 3

Postanowienia w sprawie Wysp Normandzkich i wyspy Man

Artykuł 8

1. Zasady Unii w sprawie kwestii celnych i ograniczeń ilościowych, w szczególności opłat celnych, opłat o skutku równoważnym i Wspólnej Taryfy Celnej, mają zastosowanie do Wysp Normandzkich i wyspy Man w taki sam sposób jak do Zjednoczonego Królestwa.

2. W odniesieniu do produktów rolnych i produktów powstałych w drodze ich przetworzenia podlegających szczególnemu systemowi handlowemu, opłaty i inne środki przywozowe przewidziane w przepisach Unii i stosowane przez Zjednoczone Królestwo mają zastosowanie do państw trzecich.

Stosuje się także przepisy Unii niezbędne dla zapewnienia swobodnego przepływu i przestrzegania zwykłych warunków konkurencji w handlu tymi produktami.

Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustalające warunki zastosowania przepisów, o których mowa w akapitach pierwszym i drugim, do tych terytoriów.

Artykuł 9

Prawo Unii nie wywiera wpływu na prawa, z których korzystają mieszkańcy Wysp Normandzkich i wyspy Man w Zjednoczonym Królestwie. Jednakże nie korzystają oni z przepisów prawa Unii dotyczących swobodnego przepływu osób i usług.

Artykuł 10

Postanowienia Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, mające zastosowanie do osób lub przedsiębiorstw w rozumieniu artykułu 196 tego Traktatu, stosuje się do tych osób lub przedsiębiorstw w przypadku podjęcia przez nie działalności gospodarczej na terytoriach, o których mowa w artykule 8.

Artykuł 11

Władze terytoriów, o których mowa w artykule 8, traktują w ten sam sposób wszystkie osoby fizyczne i prawne z Unii.

Artykuł 12

Jeżeli w trakcie stosowania przepisów określonych w niniejszej sekcji zaistnieją trudności po jednej ze stron w stosunkach pomiędzy Unią lub terytoriami, o których mowa w artykule 8, Komisja niezwłocznie zaproponuje Radzie środki ochronne, które uzna za niezbędne, określając warunki i zasady ich stosowania.

Rada przyjmuje odpowiednie rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie w terminie jednego miesiąca.

Artykuł 13

W rozumieniu niniejszej sekcji mieszkaniec Wysp Normandzkich lub wyspy Man oznacza obywatela brytyjskiego, który uzyskał to obywatelstwo poprzez fakt urodzenia, przysposobienia, naturalizacji lub rejestracji w księgach stanu cywilnego na danej wyspie jego samego, jego rodzica lub rodzica któregoś z jego rodziców. Jednakże osoba taka nie jest uznawana za mieszkańca Wysp Normandzkich lub wyspy Man, jeżeli ona sama, jej rodzic lub rodzic jej rodziców urodził się, został przysposobiony, naturalizowany lub zarejestrowany w księgach stanu cywilnego w Zjednoczonym Królestwie. Osoba taka nie będzie również uznawana za mieszkańca, jeżeli przez pięć lat miała zwykłe miejsce zamieszkania w Zjednoczonym Królestwie.

Przepisy administracyjne niezbędne do identyfikacji takich osób podaje się do wiadomości Komisji.

SEKCJA 4

Postanowienia w sprawie realizacji polityki uprzemysłowienia i rozwoju gospodarczego w Irlandii

Artykuł 14

Państwa Członkowskie przyjmują do wiadomości, że rząd irlandzki zaangażował się w realizację polityki uprzemysłowienia i rozwoju gospodarczego mającej na celu wyrównywanie poziomu życia w Irlandii do poziomu występującego w innych krajach europejskich oraz unikanie zatrudnienia poniżej kwalifikacji, przy jednoczesnym stopniowym wyrównywaniu różnic regionalnych w poziomie rozwoju.

Uznają one, że osiągnięcie celów tej polityki leży w ich wspólnym interesie i zgadzają się zalecić tym instytucjom wykorzystanie wszelkich środków i procedur określonych w Konstytucji, w szczególności poprzez właściwe wykorzystanie zasobów Unii przeznaczonych na realizację jej celów.

Państwa Członkowskie uznają, w szczególności, że przy stosowaniu postanowień artykułów III-167 i III-168 Konstytucji konieczne będzie uwzględnianie celów ekspansji gospodarczej i podnoszenia poziomu życia ludności.

SEKCJA 5

Postanowienia w sprawie wymiany informacji z Danią w dziedzinie energii jądrowej

Artykuł 15

1. Od 1 stycznia 1973 roku informacje, które zostały przekazane Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom, zgodnie z artykułem 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, udostępnia się Danii, która rozpowszechnia je na swoim terytorium w ograniczonym zakresie, na warunkach określonych w tym artykule.

2. Od 1 stycznia 1973 roku Dania udostępnia Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej taką samą ilość informacji z sektorów określonych w ustępie 3. Informacje te przedstawia się szczegółowo w dokumencie przekazywanym Komisji. Komisja przekazuje te informacje przedsiębiorstwom wspólnotowym na warunkach określonych w artykule 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

3. Dania udostępnia Wspólnocie informacje dotyczące następujących sektorów:

a) reaktor z moderatorem chłodzonym organicznie na ciężką wodę DOR,

b) reaktory zbiornikowo-ciśnieniowe na ciężką wodę DT-350 i DK-400,

c) obieg gazowy wysokiej temperatury,

d) system instrumentacyjny i specjalny sprzęt elektroniczny,

e) niezawodność,

f) fizyka reaktorowa, dynamika reaktora i wymiana ciepła,

g) testowanie materiałów i sprzętu wewnątrz reaktora.

4. Dania zobowiązuje się przekazać Wspólnocie wszelkie informacje dodatkowe do składanych sprawozdań, zwłaszcza w trakcie wizyt personelu Wspólnoty lub Państwa Członkowskiego w Risö Centre, na warunkach wspólnie uzgodnionych dla każdego przypadku.

Artykuł 16

1. W sektorach, w których Dania udostępnia informacje Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej, właściwe władze udzielają licencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom wspólnotowym na ich wniosek, jeżeli posiadają one wyłączne prawa z patentów złożonych w Państwach Członkowskich Wspólnoty oraz o ile nie mają zobowiązań wobec stron trzecich do udzielania lub oferowania udzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji na prawa z tych patentów.

2. W przypadku przydzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji Dania wspiera oraz ułatwia przyznawanie podlicencji, na warunkach handlowych, Państwom Członkowskim, osobom oraz przedsiębiorstwom Wspólnoty przez posiadaczy tych licencji.

Wyłączne lub częściowo wyłączne licencje podlegają wykonaniu na zwykłych zasadach handlowych.

SEKCJA 6

Postanowienia w sprawie wymiany informacji z Irlandią w dziedzinie energii jądrowej

Artykuł 17

1. Od 1 stycznia 1973 roku, informacje, które zostały przekazane Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom, zgodnie z artykułem 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, udostępnia się Irlandii, która rozpowszechnia je na swoim terytorium w ograniczonym zakresie, na warunkach określonych w tym artykule.

2. Od 1 stycznia 1973 roku Irlandia udostępnia Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej informacje uzyskane w dziedzinie energii jądrowej w Irlandii rozpowszechniane w ograniczonym zakresie, nieobejmującym zastosowań czysto handlowych. Komisja przekazuje te informacje przedsiębiorstwom wspólnotowym, na warunkach określonych w artykule 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

3. Informacje, o których mowa w niniejszym artykule, dotyczą głównie badań nad rozwojem reaktora energetycznego oraz prac nad radioizotopami i ich zastosowaniem w medycynie, w tym problemów ochrony przed promieniowaniem.

Artykuł 18

1. W sektorach, w których Irlandia udostępnia informacje Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej, właściwe władze udzielają licencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom wspólnotowym na ich wniosek, jeżeli posiadają one wyłączne prawa do patentów złożonych w Państwach Członkowskich Wspólnoty oraz o ile nie mają zobowiązań wobec stron trzecich do udzielania lub oferowania udzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji na prawa do tych patentów.

2. W przypadku przyznania wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji Irlandia wspiera oraz ułatwia przyznawanie podlicencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom Wspólnoty przez posiadaczy tych licencji.

Wyłączne lub częściowo wyłączne licencje podlegają wykonaniu na zwykłych zasadach handlowych.

SEKCJA 7

Postanowienia w sprawie wymiany informacji ze Zjednoczonym Królestwem w dziedzinie energii jądrowej

Artykuł 19

1. Od 1 stycznia 1973 roku informacje, które zostały przekazane Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom, zgodnie z artykułem 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, udostępnia się Zjednoczonemu Królestwu, które rozpowszechnia je

na swoim terytorium w ograniczonym zakresie, na warunkach określonych w tym artykule.

2. Od przystąpienia 1 stycznia 1973 roku Zjednoczone Królestwo udostępnia Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej taką samą ilość informacji z sektorów określonych w wykazie zawartym w Załączniku do Protokołu nr 28 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej ([1]). Informacje te przedstawia się szczegółowo w dokumencie przekazywanym Komisji. Komisja przekazuje te informacje przedsiębiorstwom wspólnotowym, na warunkach określonych w artykule 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

3. Z uwagi na większe zainteresowanie Wspólnoty określonymi sektorami, Zjednoczone Królestwo przywiązuje szczególną wagę do przekazywania informacji z następujących sektorów:

a) badania i rozwój reaktorów szybkich (łącznie z bezpieczeństwem),

b) badania podstawowe (dotyczące typów reaktorów),

c) bezpieczeństwo reaktorów (z wyłączeniem szybkich),

d) metalurgia, stal, stopy i koncentrat cyrkonu,

e) kompatybilność materiałów strukturalnych,

f) wytwarzanie paliw eksperymentalnych,

g) termohydrodynamika,

h) oprzyrządowanie.

Artykuł 20

1. W dziedzinach, w których Zjednoczone Królestwo udostępnia informacje Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej, właściwe władze udzielają licencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom wspólnotowym na ich wniosek, jeżeli posiadają one wyłączne prawa do patentów złożonych w Państwach Członkowskich Wspólnoty oraz o ile nie mają zobowiązań wobec stron trzecich do udzielania lub propozycji udzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji na prawa do tych patentów.

([1]) Dz.U. L 73 z 27.3.1972, str. 84.

2. W przypadku przyznania wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji Zjednoczone Królestwo wspiera oraz ułatwia przyznawanie podlicencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom Wspólnoty przez posiadaczy tych licencji.

Wyłączne lub częściowo wyłączne licencje podlegają wykonaniu na zwykłych zasadach handlowych.

TYTUŁ III

POSTANOWIENIA POCHODZĄCE Z AKTU DOTYCZĄCEGO WARUNKÓW PRZYSTĄPIENIA REPUBLIKI GRECKIEJ

SEKCJA 1

Postanowienia w sprawie udzielania przez Grecję zwolnień z opłat celnych przy przywozie niektórych towarów

Artykuł 21

Artykuł III-151 Konstytucji nie stanowi przeszkody dla utrzymania przez Republikę Grecką zwolnień przyznanych przed 1 stycznia 1979 roku na podstawie następujących aktów:

a) Ustawa nr 4171/61 (Ogólne środki wspomagania rozwoju gospodarki krajowej),

b) Dekret nr 2687/53 (Inwestycje i ochrona kapitału zagranicznego),

c) Ustawa nr 289/76 (Zachęty mające na celu wspieranie rozwoju regionów przygranicznych i regulacje dotyczące wszystkich związanych z tym kwestii),

do czasu wygaśnięcia umów zawartych przez rząd grecki z beneficjentami tych środków.

SEKCJA 2

Postanowienia w sprawie opodatkowania

Artykuł 22

Akty wymienione w punkcie II.2 załącznika VIII do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Greckiej ([1]) mają zastosowanie do Republiki Greckiej na warunkach określonych w tym załączniku, z wyjątkiem odniesień do punktów 9 i 18.b.

([1]) Dz.U. L 291 z 19.11.1979, str. 163.

SEKCJA 3

Postanowienia w sprawie bawełny

Artykuł 23

1. Niniejsza sekcja dotyczy bawełny, niezgrzeblonej ani nieczesanej, uwzględnionej pod podpozycją nr 5201 00 Nomenklatury Scalonej.

2. System wprowadza się w Unii, w szczególności w celu:

a) wspierania produkcji bawełny w regionach Unii, tam gdzie jest to istotne dla gospodarki rolnej,

b) umożliwienia zainteresowanym producentom osiągania godziwego dochodu,

c) stabilizacji rynku poprzez usprawnienia strukturalne na poziomie podaży i wprowadzania do obrotu.

3. System, o którym mowa w ustępie 2, obejmuje również udzielanie pomocy dla produkcji.

4. W celu umożliwienia producentom bawełny skoncentrowania podaży i dostosowania produkcji do wymagań rynku, wprowadza się system zachęcający do tworzenia grup producentów i związków takich grup.

System ten przewiduje udzielanie pomocy, której celem jest dostarczanie zachęt do tworzenia i ułatwienie funkcjonowania grup producentów.

Z systemu mogą korzystać jedynie grupy, które:

a) powstały z inicjatywy samych producentów,

b) dają wystarczającą gwarancję trwałości i skuteczności działań,

c) są uznawane przez zainteresowane Państwa Członkowskie.

5. Nie będzie to miało wpływu na system handlu Unii z państwami trzecimi. W tym przypadku, w szczególności, nie stosuje się środków ograniczających przywóz.

6. Ustawa europejska Rady określa niezbędne dostosowania systemu przewidzianego w niniejszej sekcji.

Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie ustalające ogólne zasady niezbędne do wprowadzenia w życie postanowień niniejszej sekcji.

Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

SEKCJA 4

Postanowienia w sprawie rozwoju gospodarczego i przemysłowego Grecji

Artykuł 24

Państwa Członkowskie przyjmują do wiadomości, że rząd grecki zaangażował się w realizację polityki uprzemysłowienia i rozwoju gospodarczego, mającej na celu wyrównywanie poziomu życia w Grecji do poziomu występującego w pozostałych krajach europejskich oraz unikanie zatrudniania poniżej kwalifikacji, przy jednoczesnym stopniowym wyrównywaniu różnic regionalnych w poziomie rozwoju.

Uznają one, że osiągnięcie celów tej polityki leży w ich wspólnym interesie.

W tym celu instytucje stosują wszelkie środki i procedury określone w Konstytucji, w szczególności poprzez właściwe wykorzystanie zasobów Unii, przeznaczonych na realizację jej celów.

W szczególności przy stosowaniu postanowień artykułów III-167 i III-168 Konstytucji konieczne będzie uwzględnianie celów ekspansji gospodarczej i podnoszenia poziomu życia ludności.

SEKCJA 5

Postanowienia w sprawie wymiany informacji z Grecją w dziedzinie energii jądrowej

Artykuł 25

1. Od 1 stycznia 1981 roku informacje, które zostały przekazane Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom, zgodnie z artykułem 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, udostępnia się Republice Greckiej, która rozpowszechnia je na swoim terytorium w ograniczonym zakresie, na warunkach określonych w tym artykule.

2. Od 1 stycznia 1981 roku Republika Grecka udostępnia Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej informacje uzyskane w dziedzinie energii jądrowej w Grecji rozpowszechniane w ograniczonym zakresie, nieobejmującym celów czysto handlowych. Komisja przekazuje te informacje przedsiębiorstwom wspólnotowym, na warunkach określonych w artykule 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

3. Informacje, o których mowa w ustępach 1 i 2, przede wszystkim dotyczą:

a) badań nad zastosowaniem radioizotopów w następujących dziedzinach: medycyna, rolnictwo, entomologia, ochrona środowiska naturalnego,

b) zastosowania techniki jądrowej w archeometrii,

c) rozwoju elektronicznego sprzętu medycznego,

d) rozwoju metod poszukiwania rud radioaktywnych.

Artykuł 26

1. W sektorach, w których Republika Grecka udostępnia informacje Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej, właściwe władze udzielają licencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom wspólnotowym na ich wniosek, jeżeli posiadają one wyłączne prawa do patentów złożonych w Państwach Członkowskich Wspólnoty oraz o ile nie mają zobowiązań wobec stron trzecich do udzielenia lub oferowania udzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji na prawa do tych patentów.

2. W przypadku przydzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji Republika Grecka wspiera oraz ułatwia przyznawanie podlicencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom oraz przedsiębiorstwom Wspólnoty przez posiadaczy tych licencji.

Wyłączne lub częściowo wyłączne licencje podlegają wykonaniu na zwykłych zasadach handlowych.

TYTUŁ IV

POSTANOWIENIA POCHODZĄCE Z AKTU DOTYCZĄCEGO PRZYSTĄPIENIA KRÓLESTWA HISZPANII I REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ

SEKCJA 1

Postanowienia finansowe

Artykuł 27

Środki własne naliczane od podatku od wartości dodanej są obliczane i kontrolowane w taki sposób, jakby Wyspy Kanaryjskie oraz Ceuta i Melilla były objęte terytorialnym zakresem szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 roku w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych — wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku.

SEKCJA 2

Postanowienia dotyczące patentów

Artykuł 28

Przepisy krajowego prawa hiszpańskiego odnoszące się do ciężaru dowodu, które zostały przyjęte na mocy akapitu 2 Protokołu nr 8 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej, nie mają zastosowania, jeżeli postępowanie o naruszenie zostało wniesione przeciwko posiadaczowi innego patentu dotyczącego procesu wytwarzania produktu identycznego z

tym, który został otrzymany przez powoda, o ile ten inny patent został przyznany przed 1 stycznia 1986 roku.

W wypadkach gdy nie znajduje zastosowania postanowienie o przeniesieniu ciężaru dowodowego, Królestwo Hiszpanii nadal wymaga od posiadacza patentu przedstawienia dowodu naruszenia. We wszystkich tych przypadkach Królestwo Hiszpanii stosuje procedurę zwaną „opisem połączonym z zajęciem".

„Opis połączony z zajęciem" jest procedurą stanowiącą część systemu, o którym mowa w akapitach pierwszym i drugim, umożliwiającą każdej osobie upoważnionej do wszczęcia postępowania o naruszenie, po otrzymaniu decyzji sądowej, wydanego w odpowiedzi na złożony wniosek, spowodowanie sporządzenia przez urzędnika sądowego korzystającego z pomocy rzeczoznawców, w lokalu strony będącej sprawcą domniemanego naruszenia, szczegółowego opisu danych procesów, w szczególności poprzez wykonanie fotokopii dokumentów technicznych, wraz z ich faktycznym zajęciem lub bez. Taka decyzja sądowa może określać wysokość zabezpieczenia ewentualnych szkód wyrządzonych w wyniku zastosowania tej procedury wobec domniemanego sprawcy naruszenia.

Artykuł 29

Przepisy krajowego prawa portugalskiego odnoszące się do ciężaru dowodu, które zostały przyjęte na mocy akapitu 2 Protokołu nr 19 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej, nie mają zastosowania, jeżeli postępowanie o naruszenie zostało wniesione przeciwko posiadaczowi innego patentu dotyczącego procesu wytwarzania produktu identycznego z tym, który został otrzymany przez powoda, o ile ten inny patent został przyznany przed 1 stycznia 1986 roku.

W przypadkach gdy przeniesienie ciężaru dowodu nie ma zastosowania, Republika Portugalska będzie w dalszym ciągu wymagać od posiadacza patentu przedstawienia dowodu naruszenia. We wszystkich tych przypadkach Republika Portugalska stosuje procedurę zwaną „opisem połączonym z zajęciem".

„Opis połączony z zajęciem" oznacza procedurę stanowiącą cześć systemu, o którym mowa w akapitach pierwszym i drugim, umożliwiającą każdej osobie upoważnionej do wszczęcia postępowania o naruszenie, po otrzymaniu decyzji sądowej, wydanego w odpowiedzi na złożony wniosek, spowodowanie sporządzenia przez urzędnika sądowego, korzystającego z pomocy rzeczoznawców, w lokalu strony będącej sprawcą domniemanego naruszenia, szczegółowego opisu danych procesów, w szczególności poprzez wykonanie fotokopii dokumentów technicznych, wraz z ich faktycznym zajęciem lub bez. Taka decyzja sądowa może określać wysokość zabezpieczenia ewentualnych szkód wyrządzonych w wyniku zastosowania tej procedury wobec domniemanego sprawcy naruszenia.

SEKCJA 3

Postanowienia w sprawie mechanizmu dodatkowej odpowiedzialności w ramach umów w zakresie rybołówstwa zawartych przez Unię z państwami trzecimi

Artykuł 30

1. Niniejszym ustanawia się specjalny system dla działań prowadzonych jako uzupełnienie działalności połowowej podejmowanej przez statki pływające pod banderą Państwa Członkowskiego Unii na wodach podlegających suwerenności lub jurysdykcji państwa trzeciego w ramach mechanizmu odpowiedzialności stworzonego przez umowy dotyczące rybołówstwa zawarte przez Unię z zainteresowanymi państwami trzecimi.

2. Działania dodatkowe, towarzyszące połowom podlegają warunkom i ograniczeniom określonym w punktach 3 i 4 dotyczą:

a) przetwarzania, na terytorium danego państwa trzeciego, produktów z ryb złowionych przez statki pływające pod banderą Państwa Członkowskiego, które dokonują połowów na wodach tego państwa trzeciego na mocy umów dotyczących rybołówstwa, na podstawie których produkty rybołówstwa trafiają na rynek Unii pod pozycją taryfową występującą w rozdziale 3 Wspólnej Taryfy Celnej,

b) ładowania lub przeładunku produktów rybołówstwa objętych rozdziałem 03 Wspólnej Taryfy Celnej, mając na względzie ich przewiezienie i przetworzenie w celu wprowadzenia na rynek Unii, które to ładowanie lub przeładunek odbywa się na pokładzie statku pływającego pod banderą Państwa Członkowskiego w ramach działalności prowadzonej zgodnie z takimi umowami dotyczącymi rybołówstwa.

3. Przywóz do Unii produktów będących przedmiotem działań, o których mowa w ustępie 2, podlega zawieszeniu w całości lub części, zgodnie ze Wspólną Taryfą Celną lub podlega specjalnemu systemowi opłat, na warunkach i w granicach dodatkowo corocznie ustalanych w stosunku do wielkości możliwości połowowych, wynikających z powyższych umów i towarzyszących im szczegółowych zasad.

4. Ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa ustanawia ogólne zasady stosowania tego systemu, a w szczególności kryteria ustalania i rozdzielania odpowiednich wielkości.

Szczegółowe reguły wykonawcze tego systemu oraz odpowiednie wielkości przyjmuje się zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 37 rozporządzenia (WE) nr 104/2000.

SEKCJA 4

Postanowienia w sprawie Ceuty i Melilli

Podsekcja 1

Postanowienia ogólne

Artykuł 31

1. Konstytucja i akty instytucji mają zastosowanie do Ceuty i do Melilli, z zastrzeżeniem odstępstw, o których mowa w ustępach 2 i 3, oraz innych postanowieniach niniejszej sekcji.

2. Warunki, na jakich postanowienia Konstytucji dotyczące swobodnego przepływu towarów oraz akty instytucji dotyczące ustawodawstwa celnego i polityki handlowej mają zastosowanie do Ceuty i do Melilli wymienione są w podsekcji 3 niniejszej sekcji.

3. Bez uszczerbku dla szczególnych postanowień artykułu 32, akty instytucji dotyczące wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa nie mają zastosowania do Ceuty ani do Melilli.

4. Na wniosek Królestwa Hiszpanii, ustawa europejska lub europejska ustawa ramowa Rady może:

a) włączyć Ceutę i Melillę do obszaru celnego Unii,

b) określić odpowiednie środki mające na celu rozszerzenie na Ceutę i Melillę przepisów obowiązującego prawa Unii.

Na wniosek Komisji, stanowiąc z własnej inicjatywy lub na wniosek Państwa Członkowskiego, Rada może przyjąć ustawę europejską lub europejską ustawę ramową wprowadzającą niezbędne dostosowania do systemu mającego zastosowanie do Ceuty i Melilli.

Rada stanowi jednomyślnie, po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Podsekcja 2

Postanowienia odnoszące się do wspólnej polityki rybołówstwa

Artykuł 32

1. Z zastrzeżeniem ustępu 2 i bez uszczerbku dla podsekcji 3, wspólna polityka rybołówstwa nie ma zastosowania do Ceuty ani do Melilli.

2. Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, przyjmuje ustawy europejskie, europejskie ustawy ramowe, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie, które określają:

a) środki strukturalne, jakie mogą być podjęte na rzecz Ceuty i Melilli,

b) procedury odpowiednie dla całkowitego lub częściowego uwzględnienia interesów Ceuty i Melilli w przypadku gdy Rada przyjmuje akty, rozpatrując każdy przypadek oddzielnie, mając na względzie negocjacje Unii w celu odnowienia lub zawarcia umów dotyczących rybołówstwa z państwami trzecimi, jak również dla uwzględnienia szczególnych interesów Ceuty i Melilli w międzynarodowych umowach dotyczących rybołówstwa, których Unia jest stroną.

3. Rada na wniosek Komisji przyjmuje ustawy europejskie, europejskie ustawy ramowe, rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie, które określają, w stosownych przypadkach, możliwości i warunki wzajemnego dostępu do odpowiednich stref połowowych i ich zasobów. Rada stanowi jednomyślnie.

4. Europejskie ustawy i ustawy ramowe określone w ustępach 2 i 3 są przyjmowane po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Podsekcja 3

Postanowienia w sprawie swobodnego przepływu towarów, prawa celnego i polityki handlowej

Artykuł 33

1. Produkty pochodzące z Ceuty lub Melilli oraz produkty pochodzące z państw trzecich, które zostały przywiezione na Ceutę lub Melillę, na mocy procedur, które mają do nich zastosowanie, jeżeli

zostaną dopuszczone do swobodnego obrotu na obszarze celnym Unii, nie są uważane za towary spełniające warunki artykułu III-151 ustępów 1, 2 i 3 Konstytucji.

2. Obszar celny Unii nie obejmuje Ceuty i Melilli.

3. O ile nie przewidziano inaczej w niniejszej podsekcji, akty instytucji w zakresie prawa celnego w odniesieniu do handlu zagranicznego mają zastosowanie na tych samych warunkach do handlu między obszarem celnym Unii z jednej strony a Ceutą i Melillą z drugiej strony.

4. O ile nie przewidziano inaczej w niniejszej podsekcji, akty instytucji w zakresie wspólnej polityki handlowej, autonomiczne lub wynikające z umowy, które w sposób bezpośredni wiążą się z przywozem lub wywozem towarów, nie mają zastosowania do Ceuty ani do Melilli.

5. O ile nie przewidziano inaczej w niniejszym tytule, Unia stosuje w handlu z Ceutą i Melillą, w stosunku do produktów zawartych w załączniku I do Konstytucji, ogólne uzgodnienia, jakie stosuje w handlu zagranicznym.

Artykuł 34

Z zastrzeżeniem artykułu 35 opłaty celne nakładane na przywóz produktów pochodzących z Ceuty lub Melilli na obszar celny Unii zostają zniesione.

Artykuł 35

1. Produkty rybołówstwa objęte pozycjami nr 0301, 0302, 0303, 1604, 1605 oraz podpozycjami 0511 91 i 2301 20 Wspólnej Taryfy Celnej, pochodzące z Ceuty lub Melilli, podlegają zwolnieniu z opłat celnych na całym obszarze celnym Unii do wysokości kontyngentu taryfowego obliczonego dla produktu oraz z uwzględnieniem średniej wielkości zbytu w latach 1982, 1983 i 1984. Dopuszczenie do swobodnego obrotu produktów wprowadzonych na obszar celny Unii, w ramach tych kontyngentów taryfowych, następuje zgodnie z zasadami określonymi przez wspólną organizację rynków, w szczególności tymi, które odnoszą się do cen referencyjnych.

2. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje każdego roku rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie dotyczące ustanawiania i przydziału kontyngentów taryfowych zgodnie ze szczegółowymi zasadami określonymi w ustępie 1.

Artykuł 36

1. Jeżeli zastosowanie artykułu 34 mogłoby doprowadzić do znacznego wzrostu przywozu niektórych produktów pochodzących z Ceuty lub Melilli, który mógłby zaszkodzić producentom Unii, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie, aby poddać dostęp tych produktów do obszaru celnego Unii specjalnym warunkom.

2. Jeżeli ze względu na niestosowanie wspólnej polityki handlowej i Wspólnej Taryfy Celnej do przywozu produktów surowych lub półproduktów na Ceutę lub Melillę, przywóz produktów pochodzących z Ceuty lub Melilli wyrządza lub może wyrządzić poważną szkodę producentowi

prowadzącemu działalność w jednym lub kilku Państwach Członkowskich, Komisja może, na wniosek Państwa Członkowskiego lub z własnej inicjatywy, podjąć odpowiednie środki.

Artykuł 37

Przywozowe opłaty celne oraz opłaty o skutku równoważnym dla produktów pochodzących z obszaru celnego Unii na Ceutę i Melillę zostają zniesione.

Artykuł 38

Opłaty celne i opłaty o skutku równoważnym oraz procedury handlowe stosowane przy przywozie na Ceutę i Melillę towarów pochodzących z państw trzecich nie mogą być mniej korzystne niż te, które są stosowane przez Unię zgodnie z jej zobowiązaniami międzynarodowymi lub porozumieniami preferencyjnymi w stosunku do tych państw trzecich, chyba że te państwa trzecie traktują towary przywożone z Ceuty i Melilli w ten sam sposób, co towary przywożone z Unii. Jednakże procedury stosowane przy przywozie na Ceutę i Melillę towarów pochodzących z tych państw trzecich nie mogą być korzystniejsze od tych, które mają zastosowanie przy przywozie produktów pochodzących z obszaru celnego Unii.

Artykuł 39

Rada na wniosek Komisji przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające zasady stosowania niniejszej podsekcji, a w szczególności zasady pochodzenia mające zastosowanie do handlu, o którym mowa w artykułach 34, 35 i 37, w tym przepisy dotyczące identyfikacji pochodzenia produktów i kontroli pochodzenia.

Zasady obejmują, w szczególności, przepisy dotyczące oznaczania lub/i etykietowania produktów, warunków rejestracji statków, stosowania zasady dotyczącej pochodzenia mieszanego dla produktów rybołówstwa, a także przepisy pozwalające na określenie pochodzenia produktów.

SEKCJA 5

Postanowienia w sprawie rozwoju regionalnego Hiszpanii

Artykuł 40

Państwa Członkowskie przyjmują do wiadomości, że rząd hiszpański zaangażował się w realizację polityki rozwoju regionalnego, mającej na celu w szczególności pobudzanie rozwoju gospodarczego słabiej rozwiniętych regionów i obszarów Hiszpanii.

Uznają one, że osiągnięcie celów tej polityki leży w ich wspólnym interesie.

Zgadzają się, w celu wsparcia rządu hiszpańskiego w realizacji tego zadania, zalecić instytucjom wykorzystanie wszelkich środków i procedur określonych w Konstytucji, w szczególności poprzez właściwe wykorzystanie zasobów Unii przeznaczonych na realizację jej celów.

Państwa Członkowskie uznają w szczególności, że przy stosowaniu artykułów III-167 i III-168 Konstytucji konieczne będzie uwzględnianie celów ekspansji gospodarczej i podnoszenia poziomu życia ludności słabiej rozwiniętych regionów i obszarów Hiszpanii.

SEKCJA 6

Postanowienia w sprawie rozwoju gospodarczego i przemysłowego Portugalii

Artykuł 41

Państwa Członkowskie przyjmują do wiadomości, że rząd portugalski zaangażował się w realizację polityki uprzemysłowienia i rozwoju gospodarczego, mającej na celu wyrównywanie poziomu życia w Portugalii do poziomu występującego w innych krajach europejskich oraz unikanie zatrudniania poniżej kwalifikacji, przy jednoczesnym stopniowym niwelowaniu różnic regionalnych w poziomie rozwoju.

Uznają one, że osiągnięcie celów tej polityki leży w ich wspólnym interesie.

Zgadzają się w tym celu zalecić instytucjom wykorzystanie wszelkich środków i procedur określonych w Konstytucji, w szczególności poprzez właściwe wykorzystanie zasobów Unii przeznaczonych na realizację jej celów.

Państwa Członkowskie uznają w szczególności, że przy stosowaniu artykułów III-56 i III-57 Konstytucji konieczne będzie uwzględnianie celów ekspansji gospodarczej i podnoszenia poziomu życia ludności.

SEKCJA 7

Postanowienia w sprawie wymiany informacji z Królestwem Hiszpanii w dziedzinie energii jądrowej

Artykuł 42

1. Od 1 stycznia 1986 roku, informacje, które zostały przekazane Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom, zgodnie z artykułem 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, udostępnia się Królestwu Hiszpanii, które rozpowszechnia je na swoim terytorium w ograniczonym zakresie, na warunkach określonych w tym artykule.

2. Od 1 stycznia 1986 roku Królestwo Hiszpanii udostępnia Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej informacje uzyskane w dziedzinie energii jądrowej w Hiszpanii, rozpowszechniane w ograniczonym zakresie, o ile nie są one wykorzystywane do celów czysto handlowych. Komisja przekazuje te informacje przedsiębiorstwom wspólnotowym na warunkach określonych w artykule 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

3. Informacje, o których mowa w ustępach 1 i 2, przede wszystkim dotyczą:

a) fizyki jądrowej (nisko lub wysokoenergetycznej),

b) ochrony przed promieniowaniem,

c) zastosowania izotopów, w szczególności izotopów stałych,

d) badań dotyczących reaktorów i stosownych paliw,

e) badań w dziedzinie cyklu paliwowego (szczególnie wydobycia i przetwarzania niskoprocentowej rudy uranu; optymalizacji elementów paliwowych dla reaktorów mocy).

Artykuł 43

1. W sektorach, w których Królestwo Hiszpanii udostępnia informacje Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej, właściwe władze udzielają licencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom wspólnotowym na ich wniosek, jeżeli posiadają one wyłączne prawa do patentów złożonych w Państwach Członkowskich Wspólnoty oraz o ile nie mają zobowiązań wobec stron trzecich do udzielania lub propozycji udzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji na prawa do tych patentów.

2. W przypadku przyznania wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji Królestwo Hiszpanii wspiera oraz ułatwia przyznawanie podlicencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom oraz przedsiębiorstwom Wspólnoty przez posiadaczy tych licencji.

Wyłączne lub częściowo wyłączne licencje podlegają wykonaniu na zwykłych zasadach handlowych.

SEKCJA 8

Postanowienia w sprawie wymiany informacji z Republiką Portugalską w dziedzinie energii jądrowej

Artykuł 44

1. Od 1 stycznia 1986 roku informacje, które zostały przekazane Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom, zgodnie z artykułem 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, udostępnia się Republice Portugalskiej, która rozpowszechnia je na swoim terytorium w ograniczonym zakresie na warunkach określonych w tym artykule.

2. Od 1 stycznia 1986 roku Republika Portugalska udostępnia Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej informacje uzyskane w dziedzinie energii jądrowej w Portugalii rozpowszechniane w ograniczonym zakresie, o ile nie są one wykorzystywane do celów czysto handlowych. Komisja przekazuje te informacje przedsiębiorstwom wspólnotowym na warunkach określonych w artykule 13 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

3. Informacje, o których mowa w ustępach 1 i 2, przede wszystkim dotyczą:

a) dynamiki reaktora,

b) ochrony przed promieniowaniem,

c) zastosowania technik pomiarów jądrowych (w przemyśle, rolnictwie, archeologii i geologii),

d) fizyki atomowej (efektywnych pomiarów przekrojów poprzecznych, rurociągów),

e) wydobywczej metalurgii uranu.

Artykuł 45

1. W sektorach, w których Republika Portugalska udostępnia informacje Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej, właściwe władze udzielają licencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom wspólnotowym na ich wniosek, jeżeli posiadają one wyłączne prawa do patentów złożonych w Państwach Członkowskich Wspólnoty oraz o ile nie mają zobowiązań wobec stron trzecich do udzielania lub propozycji udzielenia wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji na prawa do tych patentów.

2. W przypadku przyznania wyłącznej lub częściowo wyłącznej licencji Republika Portugalska wspiera oraz ułatwia przyznawanie podlicencji na warunkach handlowych Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom Wspólnoty przez posiadaczy tych licencji.

Wyłączne lub częściowo wyłączne licencje będą udzielane na zwykłych zasadach handlowych.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA POCHODZĄCE Z AKTU DOTYCZĄCEGO PRZYSTĄPIENIA REPUBLIKI AUSTRII, REPUBLIKI FINLANDII I KRÓLESTWA SZWECJI

SEKCJA 1

Postanowienia finansowe

Artykuł 46

Środki własne naliczane od podatku od wartości dodanej są obliczane i kontrolowane w taki sposób, jakby Wyspy Alandzkie były objęte terytorialnym zakresem szóstej dyrektywy Rady 77/338/EWG z dnia 17 maja 1977 roku w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych — wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku.

SEKCJA 2

Postanowienia w sprawie rolnictwa

Artykuł 47

W przypadku poważnych trudności wynikających z przystąpienia, które utrzymają się po zastosowaniu w całości artykułu 48 oraz innych środków wynikających z przepisów Unii, Komisja może przyjąć decyzję europejską zezwalającą Finlandii na przyznanie producentom pomocy krajowej w celu ułatwienia im pełnej integracji w ramach wspólnej polityki rolnej.

Artykuł 48

1. Komisja przyjmuje decyzję europejską zezwalającą Finlandii i Szwecji na przyznanie długoterminowej pomocy krajowej mającej na celu zapewnienie, by działalność rolnicza była nadal prowadzona w określonych regionach. Regiony te powinny obejmować obszary rolnicze położone na północ od 62 równoleżnika i niektóre przyległe obszary leżące na południe od tego równoleżnika o podobnych warunkach klimatycznych, powodujących, że prowadzenie działalności rolniczej jest szczególnie trudne.

2. Regiony, o których mowa w ustępie 1, zostaną określone przez Komisję, która uwzględni w szczególności:

a) niską gęstość zaludnienia,

b) udział obszarów rolniczych w ogólnej powierzchni,

c) udział gruntów przeznaczonych pod uprawę zbóż przeznaczonych do spożycia przez ludzi w ogólnej powierzchni wykorzystywanej do celów rolniczych.

3. Pomoc przewidziana w ustępie 1 może być powiązana z fizycznymi czynnikami produkcji, takimi jak liczba hektarów powierzchni rolnej lub sztuk zwierząt, przy uwzględnieniu ograniczeń określonych w tym zakresie w ramach wspólnej organizacji rynków, a także z tradycyjnymi metodami produkcji, jednak pomoc ta nie może:

a) być powiązana z przyszłą produkcją,

b) prowadzić do wzrostu produkcji lub ogólnego poziomu pomocy stwierdzonego w okresie odniesienia przed 1 stycznia 1995 roku; okres ten zostanie określony przez Komisję.

Pomoc może być zróżnicowana w zależności od regionu.

Pomoc powinna być udzielana w szczególności dla realizacji następujących celów:

a) zachowania tradycyjnej produkcji produktów podstawowych i przetworzonych odpowiadających w szczególny sposób warunkom klimatycznym danych regionów,

b) polepszenia struktur produkcji, sprzedaży i przetwarzania produktów rolnych,

c) ułatwienia zbytu produktów, o których mowa,

d) zapewnienia ochrony środowiska naturalnego i wiejskiego.

Artykuł 49

1. Pomoc przewidziana w artykułach 47 i 48 i wszelkie inne rodzaje pomocy krajowej, które zgodnie z niniejszym tytułem wymagają zezwolenia Komisji, muszą być jej notyfikowane. Pomoc ta nie może być udzielona przed uzyskaniem zezwolenia Komisji.

2. W odniesieniu do pomocy przewidzianej w artykule 48, Komisja przedstawia Radzie, co pięć lat począwszy od 1 stycznia 1996 roku, sprawozdanie dotyczące:

a) przyznanych zezwoleń,

b) skutków wynikających z pomocy udzielonej w oparciu o te zezwolenia.

Aby ułatwić przygotowanie tych sprawozdań, Państwa Członkowskie, które otrzymały takie zezwolenia, dostarczają Komisji w odpowiednim czasie informacji na temat skutków przyznania pomocy, wskazując na odnotowany rozwój gospodarki rolnej danych regionów.

Artykuł 50

W dziedzinie pomocy przewidzianej w artykułach III-167 i III-168 Konstytucji:

a) za „istniejącą pomoc" w rozumieniu artykułu III-168 ustęp 1 Konstytucji uważana jest tylko ta pomoc stosowana w Austrii, Finlandii i Szwecji przed 1 stycznia 1995 roku, która była notyfikowana Komisji przed 30 kwietnia 1995 roku,

b) istniejąca pomoc i projekty służące otrzymaniu lub modyfikacji pomocy, notyfikowane Komisji przed 1 stycznia 1995 roku, są uznane za notyfikowane w tym dniu.

Artykuł 51

1. W braku odmiennych postanowień w szczególnych przypadkach, Rada, na wniosek Komisji przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie niezbędne do realizacji niniejszej sekcji.

2. Ustawa europejska Rady może wprowadzić zmiany postanowień znajdujących się w niniejszej sekcji, które mogą okazać się niezbędne w przypadku modyfikacji prawa Unii. Rada stanowi jednomyślnie, po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 52

1. Jeśli okaże się, że dla ułatwienia przejścia Austrii, Finlandii i Szwecji z istniejącego systemu do systemu wynikającego z zastosowania wspólnej organizacji rynków na warunkach przewidzianych w Akcie dotyczącym warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji niezbędne są środki przejściowe, środki takie są przyjęte zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 38 rozporządzenia nr 136/66/EWG lub, w zależności od przypadku, w odpowiednich artykułach innych rozporządzeń dotyczących wspólnej organizacji rynków rolnych. Środki te mogą

być przyjmowane do 31 grudnia 1997 roku, a ich stosowanie musi być zakończone do tego dnia.

2. Ustawa europejska Rady może przedłużyć okres, o którym mowa w ustępie 1. Rada stanowi jednomyślnie, po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 53

Artykuły 51 i 52 mają zastosowanie do produktów rybołówstwa.

SEKCJA 3

Postanowienia w sprawie środków przejściowych

Artykuł 54

Akty wymienione w punktach VII.B.I, VII.D.1, VII.D.2.c, IX.2.b, c, f, g, h, i, j, l, m, n, x, y, z oraz aa, X.a, b i c załącznika XV do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji ([1]) stosuje się w odniesieniu do Austrii, Finlandii i Szwecji na warunkach określonych w tym załączniku.

W przypadku punktu IX.2.x załącznika XV, o którym mowa w pierwszym akapicie, odniesienie do postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, w szczególności do jego artykułów 90 i 91 powinno być rozumiane jako odniesienie do postanowień Konstytucji, w szczególności do artykułu III-170 ustępy 1 i 2.

SEKCJA 4

Postanowienia w sprawie zakresu stosowania niektórych aktów

Artykuł 55

1. Decyzje w sprawie udzielenia zwolnień indywidualnych lub wydania atestów negatywnych podjęte przed 1 stycznia 1995 roku na podstawie artykułu 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) lub artykułu 1 Protokołu nr 25 do tego Porozumienia przez Urząd Nadzoru Europejskiego Stowarzyszenia Wspólnego Handlu (EFTA) lub przez Komisję, które dotyczą spraw wynikających z artykułu 81 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską po przystąpieniu pozostają w mocy do celów artykułu III-161 Konstytucji do upływu okresu w nich samych określonego lub do czasu gdy Komisja przyjmie odmienną, należycie umotywowaną decyzję europejską zgodnie z prawem Unii.

2. Wszelkie decyzje podjęte przez Urząd Nadzoru EFTA przed 1 stycznia 1995 roku zgodnie z artykułem 61 Porozumienia EOG i które są objęte artykułem 87 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską po przystąpieniu pozostają w mocy zgodnie z artykułem III-167 Konstytucji,

([1]) Dz.U. L 241 z 29.8.1994, str. 322.

chyba że Komisja przyjmie odmienną decyzję europejską na mocy artykułu III-168 Konstytucji. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do decyzji wydanych w ramach procedury określonej w artykule 64 Porozumienia EOG.

3. Bez uszczerbku dla ustępów 1 i 2, decyzje podjęte przez Urząd Nadzoru EFTA pozostaną w mocy po 1 stycznia 1995 roku, chyba że Komisja wyda odmienną, należycie umotywowaną decyzję zgodnie z prawem Unii.

SEKCJA 5

Postanowienia w sprawie Wysp Alandzkich

Artykuł 56

Postanowienia Konstytucji nie wykluczają stosowania przepisów obowiązujących na Wyspach Alandzkich 1 stycznia 1994 roku, dotyczących:

a) ograniczeń nie mających charakteru dyskryminującego, dotyczących praw osób fizycznych nieposiadających obywatelstwa regionalnego Wysp Alandzkich („hembygdsrätt/kotiseutuoikeus") oraz praw osób prawnych, do nabywania i posiadania nieruchomości na Wyspach Alandzkich, bez zezwolenia właściwych władz Wysp Alandzkich.

b) ograniczeń nie mających charakteru dyskryminującego, dotyczących praw osób fizycznych nieposiadających obywatelstwa regionalnego Wysp Alandzkich („hembygdsrätt/kotiseutuoikeus") oraz praw osób prawnych, do prowadzenia działalności gospodarczej oraz świadczenia usług na Wyspach Alandzkich, bez zezwolenia właściwych władz Wysp Alandzkich.

Artykuł 57

1. Terytorium Wysp Alandzkich, uznane za terytorium trzecie w rozumieniu artykułu 3 ustęp 1 tiret trzecie dyrektywy Rady 77/388/EWG, oraz za terytorium krajowe niepodlegające zakresowi stosowania dyrektyw w sprawie harmonizacji akcyzy, w rozumieniu artykułu 2 dyrektywy Rady 92/12/EWG, zostaje wyłączone z terytorialnego stosowania prawa Unii w zakresie harmonizacji przepisów prawa Państw Członkowskich dotyczących podatków obrotowych, akcyzy oraz innych form opodatkowania pośredniego.

Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do przepisów dyrektywy Rady nr 69/335/EWG dotyczących podatków kapitałowych.

2. Odstępstwo określone w ustępie 1 ma na celu utrzymanie trwałej gospodarki lokalnej na wyspach i nie może mieć negatywnych skutków ani dla interesów Unii ani dla wspólnych polityk. Jeżeli Komisja uzna, że postanowienia ustępu 1 nie znajdują już uzasadnienia, w szczególności z uwagi na zasady uczciwej konkurencji lub zasoby własne, przedstawia odpowiednie wnioski Radzie, która przyjmuje niezbędne akty zgodnie z właściwymi postanowieniami Konstytucji.

Artykuł 58

Republika Finlandii zapewni jednakowe traktowanie wszystkich osób fizycznych i prawnych Państw Członkowskich na Wyspach Alandzkich.

Artykuł 59

Postanowienia niniejszej sekcji mają zastosowanie z uwzględnieniem Deklaracji w sprawie Wysp Alandzkich, która włącza tekst preambuły do Protokołu nr 2 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji, bez zmiany skutków prawnych.

SEKCJA 6

Postanowienia w sprawie ludu Sami

Artykuł 60

Bez uszczerbku dla postanowień Konstytucji, wyłączne prawa do hodowli renów na tradycyjnych obszarach Sami mogą zostać przyznane tylko ludowi Sami.

Artykuł 61

Niniejsza sekcja może zostać rozszerzona w taki sposób, aby uwzględnić dalszy rozwój wyłącznych praw ludu Sami związanych z jego tradycyjnym sposobem życia. Ustawa europejska Rady może wprowadzić niezbędne zmiany do niniejszej sekcji. Rada stanowi jednomyślnie, po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Regionów.

Artykuł 62

Postanowienia niniejszej sekcji mają zastosowanie z uwzględnieniem Deklaracji w sprawie ludu Sami, która włącza tekst preambuły do Protokołu nr 3 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji, bez zmiany skutków prawnych.

SEKCJA 7

Szczególne postanowienia dotyczące funduszy strukturalnych w Finlandii i Szwecji

Artykuł 63

Regiony, których dotyczy cel polegający na wspieraniu rozwoju i strukturalnego dostosowania regionów o wyjątkowo niskim zaludnieniu powinny z zasady należeć do regionów sklasyfikowanych w NUTS na poziomie II z zaludnieniem wynoszącym nie więcej niż 8 osób na km^2. Pomoc Unii może być rozszerzona na obszary przyległe i sąsiadujące, które spełniają wyżej wymienione kryterium zaludnienia, pod warunkiem spełnienia wymogu koncentracji. Regiony i obszary, o których mowa w niniejszym artykule, są wyszczególnione w załączniku 1 do Protokołu nr 6 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji ([1]).

SEKCJA 8

Postanowienia w sprawie transportu kolejowego i kombinowanego na terenie Austrii

Artykuł 64

1. Do celów niniejszej sekcji stosuje się następujące definicje:

a) „pojazd ciężarowy" oznacza każdy pojazd mechaniczny o maksymalnej dopuszczalnej wadze ponad 7,5 tony, zarejestrowany w Państwie Członkowskim, przeznaczony do przewozu towarów lub holowania przyczepy, w tym jednostki ciągników naczepowych oraz przyczepy o maksymalnej dopuszczalnej wadze powyżej 7,5 tony, holowane przez pojazdy silnikowe zarejestrowane w Państwie Członkowskim z maksymalną dopuszczalną wagą równą lub mniejszą niż 7,5 tony,

b) „transport kombinowany" oznacza przewóz towarów przez pojazdy ciężarowe lub jednostki ładunkowe, który odbywa się częściowo koleją i transportem drogowym w początkowym etapie lub w końcowym etapie przewozu, przy czym ruch tranzytowy przez terytorium Austrii nie może w żadnym wypadku odbywać się w całości transportem drogowym.

2. Artykuły 65—71 mają zastosowanie do środków związanych z transportem kolejowym i kombinowanym odbywającym się przez terytorium Austrii.

Artykuł 65

W ramach swych kompetencji, Unia i zainteresowane Państwa Członkowskie przyjmują i ściśle koordynują środki rozwoju i promocji transportu kolejowego i kombinowanego w transalpejskim przewozie towarów.

([1]) Dz.U. L 241 z 29.8.1994, s. 355.

Artykuł 66

Przy określaniu wytycznych, o których mowa w artykule III-247 Konstytucji, Unia zapewnia, że kierunki określone w artykule 1 Protokołu nr 9 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji ([1]) stanowią część transeuropejskiej sieci transportu kolejowego i kombinowanego, a ponadto są uznawane za projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Artykuł 67

W ramach swych kompetencji, Unia i zainteresowane Państwa Członkowskie wprowadzają środki wymienione w załączniku 2 ([2]) do Protokołu nr 9 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

Artykuł 68

Unia i zainteresowane Państwa Członkowskie dokładają wszelkich starań, aby rozwinąć i wykorzystać dodatkowe możliwości transportu kolejowego, o których mowa w załączniku 3 ([3]) do Protokołu nr 9 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji ([3]).

Artykuł 69

Unia i zainteresowane Państwa Członkowskie podejmują środki w celu poprawienia warunków korzystania z transportu kolejowego i kombinowanego. W przypadkach gdzie jest to konieczne i z zastrzeżeniem postanowień Konstytucji, środki takie powinny być ustanowione w ścisłej współpracy z przedsiębiorstwami kolejowymi i innymi dostawcami usług kolejowych. Jako priorytet powinny być potraktowane środki określone w przepisach prawa Unii dotyczących transportu kolejowego i kombinowanego. Wprowadzając te środki szczególną uwagę należy zwrócić na konkurencyjność, skuteczność i przejrzystość kosztów transportu kolejowego i kombinowanego. W szczególności zainteresowane Państwa Członkowskie dokładają starań, aby podjąć takie środki, które zapewnią konkurencyjność cen transportu kombinowanego w odniesieniu do innych form transportu. Wszelka pomoc udzielana w tym celu powinna być zgodna z prawem Unii.

Artykuł 70

W przypadku poważnych zakłóceń w tranzycie kolejowym, takich jak klęski żywiołowe, Unia i zainteresowane Państwa Członkowskie podejmują wszelkie możliwe wspólne działania w celu zachowania płynności ruchu. Jako priorytet powinny być potraktowane ładunki wrażliwe, takie jak łatwo psująca się żywność.

([1]) Dz.U. C 241 z 29.8.1994, str. 364.

([2]) Dz.U. C 241 z 29.8.1994, str. 365.

([3]) Dz.U. C 241 z 29.8.1994, str. 367.

Artykuł 71

Komisja, działając zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 73 ustęp 2, dokona przeglądu stosowania niniejszej sekcji.

Artykuł 72

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do przewozu towarów w transporcie drogowym, przy przejazdach dokonywanych na terytorium Wspólnoty.

2. Dla przejazdów dotyczących przewozu drogowego towarów przez Austrię stosuje się system ustanowiony dla przejazdów wykonywanych na własny rachunek i na rachunek osoby trzeciej w rozumieniu pierwszej dyrektywy Rady z dnia 23 lipca 1962 roku oraz rozporządzenia Rady (EWG) nr 881/92 z zastrzeżeniem postanowień niniejszego artykułu.

3. Do 1 stycznia 1998 roku zastosowanie mają poniższe postanowienia:

a) Poziom całkowitej emisji NOx przez pojazdy ciężarowe przejeżdżające w tranzycie przez Austrię powinien być zredukowany o 60 % w okresie od 1 stycznia 1992 roku do 31 grudnia 2003 roku, zgodnie z tabelą w załączniku 4,

b) Redukcja poziomu całkowitej emisji NO_x przez pojazdy ciężarowe powinna być przeprowadzana zgodnie z systemem ekopunktów. W ramach tego systemu pojazdy ciężarowe przejeżdżające w tranzycie przez Austrię wymagają liczby ekopunktów równej emisji NO_x (wartość dozwolona w ramach zgodności produkcji (COP) lub wynikająca z zatwierdzenia typu). Metoda obliczania tych punktów i zarządzania nimi jest opisana w załączniku 5,

c) Jeśli liczba przejazdów tranzytowych w dowolnym roku przekroczy liczbę referencyjną ustaloną dla roku 1991 o więcej niż 8 %, Komisja, działając zgodnie z procedurą ustanowioną w artykule 16, podejmuje stosowne środki, zgodnie z załącznikiem 5 ustęp 3,

d) Austria wydaje i odpowiednio wcześniej udostępnia karty ekopunktów, niezbędne przy zarządzaniu systemem ekopunktów, zgodnie z załącznikiem 5, dla pojazdów ciężarowych przejeżdżających przez Austrię w tranzycie,

e) Ekopunkty są przydzielane Państwom Członkowskim przez Komisję zgodnie z postanowieniami, które zostaną ustanowione godnie z ustępem 6.

4. Przed 1 stycznia 1998 roku Rada na podstawie sprawozdania Komisji dokonuje przeglądu działania przepisów dotyczących drogowego tranzytu towarów przez Austrię. Przegląd ten odbędzie się zgodnie z podstawowymi zasadami prawa Wspólnoty, takimi jak właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, w szczególności swobodny przepływ towarów i swoboda świadczenia usług, ochrona środowiska w interesie Wspólnoty jako całości oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego. O ile Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, nie ustali inaczej, okres przejściowy przedłuża się do 1 stycznia 2001 roku; w trakcie tego okresu przejściowego zastosowanie mają postanowienia ustępu 2.

5. Przed 1 stycznia 2001 roku Komisja, we współpracy z Europejską Agencją Ochrony Środowiska, przeprowadzi badania naukowe dotyczące stopnia osiągnięcia założonego celu redukcji zanieczyszczenia określonego w ustępie 2 lit. a). O ile Komisja stwierdzi, że cel ten został osiągnięty w sposób trwały, postanowienia ustępu 2 przestają obowiązywać od 1 stycznia 2001 roku. O ile Komisja stwierdzi, że cel nie został osiągnięty w sposób trwały, Rada stanowiąc zgodnie z artykułem 75 Traktatu WE może, w ramach Wspólnoty, podjąć środki, które zapewnią ochronę środowiska na równoważnym poziomie, a w szczególności 60 % redukcję zanieczyszczenia. Jeśli Rada nie podejmie takich środków, okres przejściowy przedłuża się automatycznie na ostateczny okres trzech lat, podczas którego obowiązują postanowienia ustępu 2.

6. Po zakończeniu okresu przejściowego dorobek wspólnotowy jest stosowany w całości.

7. Komisja, działając zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 16, podejmuje środki szczególne dotyczące procedur związanych z systemem ekopunktów, podziałem ekopunktów i kwestiami technicznymi dotyczącymi stosowania niniejszego artykułu, który wejdzie w życie 1 stycznia 1995 r.

Środki, o których mowa w akapicie pierwszym, zapewniają utrzymanie w obecnych Państwach Członkowskich istniejącej sytuacji, wynikającej ze stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 3637/92 i Porozumienia administracyjnego podpisanego 23 grudnia 1992 roku ustalającego datę wejścia w życie i procedury wprowadzenia systemu ekopunktów, określonego w Umowie Tranzytowej. Należy podjąć wszelkie działania, aby zapewnić, że część ekopunktów przydzielonych Grecji uwzględnia potrzeby tego Państwa w tym zakresie.

Artykuł 73

1. Komisję wspiera Komitet.

2. W przypadkach gdy użyte jest odniesienie do niniejszego ustępu stosuje się artykuły 3 i 7 decyzji 1999/468/WE.

3. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.

SEKCJA 9

Postanowienia w sprawie używania w strukturach Unii Europejskiej specyficznych austriackich określeń w języku niemieckim

Artykuł 74

1. Specyficzne austriackie określenia w języku niemieckim, zawarte w austriackim porządku prawnym i wymienione w załączniku do Protokołu nr 10 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji ([1]) mają ten sam status i mogą

([1]) Dz.U. C 241 z 29.8.1994, str. 370.

być używane z tymi samymi skutkami prawnymi co wymienione w tym załączniku odpowiednie określenia używane w języku niemieckim.

2. W niemieckiej wersji językowej nowych aktów prawnych specyficzne austriackie określenia wymienione w załączniku do Protokołu nr 10 Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji dodaje się we właściwej formie do odpowiednich określeń używanych w języku niemieckim.

9. PROTOKÓŁ W SPRAWIE TRAKTATU O PRZYSTĄPIENIU I AKTU PRZYSTĄPIENIA REPUBLIKI CZESKIEJ, REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ, REPUBLIKI CYPRYJSKIEJ, REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ, REPUBLIKI LITEWSKIEJ, REPUBLIKI WĘGIERSKIEJ, REPUBLIKI MALTY, RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, REPUBLIKI SŁOWENII I REPUBLIKI SŁOWACKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że Republika Czeska, Republika Estońska, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Republika Węgierska, Republika Malty, Rzeczpospolita Polska, Republika Słowenii i Republika Słowacka przystąpiły do Wspólnot Europejskich i do Unii Europejskiej ustanowionej przez Traktat o Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku,

MAJĄC NA UWADZE, że artykuł IV-437 ustęp 2 lit. e) Konstytucji przewiduje uchylenie Traktatu z dnia 16 kwietnia 2003 roku dotyczącego przystąpienia państw, o których mowa powyżej,

MAJĄC NA UWADZE, że wiele postanowień Aktu załączonego do tego Traktatu o Przystąpieniu pozostanie aktualnymi; że artykuł IV-437 ustęp 2 Konstytucji przewiduje, że takie postanowienia muszą zostać włączone lub wymienione w protokole, aby pozostały w mocy a ich skutki prawne zostały utrzymane,

MAJĄC NA UWADZE, że niektóre z tych postanowień wymagają dostosowań technicznych niezbędnych dla zapewnienia zgodności z Konstytucją bez wpływu na ich skutki prawne,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

CZĘŚĆ PIERWSZA

POSTANOWIENIA ODNOSZĄCE SIĘ DO AKTU PRZYSTĄPIENIA Z DNIA 16 KWIETNIA 2003 ROKU

TYTUŁ I

ZASADY

Artykuł 1

Do celów niniejszego Protokołu:

a) określenie „Akt Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku" oznacza Akt dotyczący warunków przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w Traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej,

b) określenia „Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską" („Traktat WE") i „Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej" („Traktat EWEA") oznaczają powyższe traktaty, uzupełnione i zmienione traktatami lub innymi aktami, które weszły w życie przed 1 maja 2004 roku,

c) określenie „Traktat o Unii Europejskiej" („Traktat UE") oznacza powyższy Traktat, uzupełniony lub zmieniony traktatami lub innymi aktami, które weszły w życie przed 1 maja 2004 roku,

d) określenie „Wspólnota" oznacza, zależnie od okoliczności, jedną lub obydwie Wspólnoty, o których mowa w lit. b),

e) określenie „obecne Państwa Członkowskie" oznacza następujące Państwa Członkowskie: Królestwo Belgii, Królestwo Danii, Republikę Federalną Niemiec, Republikę Grecką, Królestwo Hiszpanii, Republikę Francuską, Irlandię, Republikę Włoską, Wielkie Księstwo Luksemburga, Królestwo Niderlandów, Republikę Austrii, Republikę Portugalską, Republikę Finlandii, Królestwo Szwecji oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,

f) określenie „nowe Państwa Członkowskie" oznacza następujące Państwa Członkowskie: Republikę Czeską, Republikę Estońską, Republikę Cypryjską, Republikę Łotewską, Republikę Litewską, Republikę Węgierską, Republikę Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republikę Słowenii i Republikę Słowacką.

Artykuł 2

Prawa i obowiązki wynikające z Traktatu dotyczącego przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej, określone w artykule IV-437 ustęp 2 lit. e) Konstytucji, stały się skuteczne od 1 maja 2004 roku na warunkach ustanowionych w tym Traktacie.

Artykuł 3

1. Od 1 maja 2004 roku nowe Państwa Członkowskie są związane i stosują przepisy dorobku Schengen włączone w ramy Unii przez protokół dołączony do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy (zwany dalej „Protokołem Schengen") oraz akty na nim oparte lub w inny sposób z nim związane, wymienione w załączniku I do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, jak również jakiekolwiek dalsze akty przyjęte przed 1 maja 2004 roku.

2. Przepisy dorobku Schengen w postaci, w jakiej zostały włączone w ramy Unii oraz akty na nim oparte lub w inny sposób z nim związane, które nie zostały wymienione w ustępie 1, będąc wiążącymi dla nowych Państw Członkowskich od 1 maja 2004 roku, stosowane są w nowym Państwie Członkowskim wyłącznie na mocy europejskiej decyzji Rady podjętej w tym celu, po sprawdzeniu, zgodnie ze stosowanymi procedurami oceny Schengen, iż w nowym Państwie Członkowskim zostały spełnione niezbędne warunki dla stosowania tego dorobku.

Rada podejmuje decyzję po konsultacji z Parlamentem Europejskim, stanowiąc na zasadzie jednomyślności swych członków reprezentujących rządy Państw Członkowskich, w stosunku do których postanowienia niniejszego ustępu już zostały wprowadzone w życie oraz przedstawiciela rządu Państwa Członkowskiego, w stosunku do którego postanowienia te mają zostać wprowadzone

w życie. Członkowie Rady reprezentujący rządy Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej biorą udział w podejmowaniu takiej decyzji, w zakresie, w jakim decyzja ta dotyczy przepisów dorobku Schengen oraz aktów na nim opartych lub w inny sposób z nim związanych, w których te Państwa Członkowskie biorą udział.

3. Umowy zawarte przez Radę zgodnie z artykułem 6 Protokołu Schengen są wiążące dla nowych Państw Członkowskich od 1 maja 2004 roku.

4. W stosunku do konwencji lub środków w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, których nie można oddzielić od osiągnięcia celów Traktatu UE, nowe Państwa Członkowskie są zobowiązane do:

a) przystąpienia do tych spośród nich, które do 1 maja 2004 roku zostały otwarte do podpisu przez obecne Państwa Członkowskie, a także do tych, które zostały przygotowane przez Radę zgodnie z tytułem VI Traktatu UE i których przyjęcie Rada zaleciła Państwom Członkowskim;

b) wprowadzenia uregulowań administracyjnych i innych, takich jak te przyjęte do 1 maja 2004 roku przez obecne Państwa Członkowskie lub przez Radę celem ułatwienia praktycznej współpracy między instytucjami i organizacjami Państw Członkowskich zajmującymi się wymiarem sprawiedliwości i sprawami wewnętrznymi.

Artykuł 4

Każde z nowych Państw Członkowskich uczestniczy w unii gospodarczej i walutowej z dniem 1 maja 2004 roku jako Państwo Członkowskie objęte derogacją w rozumieniu artykułu III-197 Konstytucji.

Artykuł 5

1. Nowe Państwa Członkowskie, które przystąpiły na mocy Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w Radzie, są zobowiązane do przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.

2. Nowe Państwa Członkowskie są zobowiązane do przystąpienia do konwencji przewidzianych w artykule 293 Traktatu WE, oraz do tych, których nie można oddzielić od realizacji celów Traktatu WE, pozostających w mocy, a także do protokołów w sprawie dokonywania przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich wykładni tych konwencji, które zostały podpisane przez obecne Państwa Członkowskie; w tym celu nowe Państwa Członkowskie są zobowiązane do rozpoczęcia z obecnymi Państwami Członkowskimi rokowań prowadzących do dokonania niezbędnych dostosowań w tych aktach.

Artykuł 6

1. Nowe Państwa Członkowskie są zobowiązane do przystąpienia na warunkach ustanowionych w niniejszym Protokole do umów lub konwencji zawartych lub tymczasowo stosowanych wspólnie przez obecne Państwa Członkowskie i Unię lub Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, a także do umów zawartych przez te Państwa, związanych z wyżej wymienionymi umowami i konwencjami.

Przystąpienie nowych Państw Członkowskich do umów i konwencji, o których mowa w ustępie 4 poniżej, jak również do umów z Białorusią, Chinami, Chile, Mercosur i Szwajcarią zawartych lub podpisanych wspólnie przez Wspólnotę oraz jej obecne Państwa Członkowskie, nastąpi poprzez zawarcie protokołu do takich umów lub konwencji, między Radą, stanowiącą jednomyślnie w imieniu Państw Członkowskich, a państwem lub państwami trzecimi lub organizacją międzynarodową. Procedura ta pozostaje bez uszczerbku dla kompetencji własnych Unii i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz nie wpływa na podział kompetencji między Unią i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej a Państwami Członkowskimi w odniesieniu do zawierania takich umów w przyszłości lub jakichkolwiek innych zmian niezwiązanych z przystąpieniem. Komisja prowadzi rokowania dotyczące zawarcia tych protokołów w imieniu Państw Członkowskich na podstawie dyrektyw negocjacyjnych zatwierdzonych przez Radę, stanowiącą jednomyślnie, oraz po konsultacji z komitetem składającym się z przedstawicieli Państw Członkowskich. Komisja przedkłada Radzie projekty protokołów, które mają zostać zawarte.

2. Po przystąpieniu do umów i konwencji, o których mowa w ustępie 1, nowe Państwa Członkowskie nabywają na mocy tych umów i konwencji takie same prawa i obowiązki jakie mają obecne Państwa Członkowskie.

3. Nowe Państwa Członkowskie są zobowiązane do przystąpienia do Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, zgodnie z jego artykułem 128 ([1]) na warunkach określonych w niniejszym Protokole.

4. Począwszy od 1 maja 2004 roku, oraz, w stosownych przypadkach, do czasu zawarcia niezbędnych protokołów, o których mowa w ustępie 1, nowe Państwa Członkowskie stosują postanowienia umów zawartych wspólnie przez obecne Państwa Członkowskie oraz Wspólnotę z Algierią, Armenią, Azerbejdżanem, Bułgarią, Chorwacją, Egiptem, Byłą Jugosłowiańską Republiką Macedonii, Federacją Rosyjską, Gruzją, Izraelem, Jordanią, Kazachstanem, Kirgistanem, Koreą Południową, Libanem, Meksykiem, Mołdową, Marokiem, Republiką Południowej Afryki, Rumunią, San Marino, Syrią, Tunezją, Turcją, Turkmenistanem, Ukrainą oraz Uzbekistanem, jak również innych umów zawartych wspólnie przez obecne Państwa Członkowskie i Wspólnotę przed 1 maja 2004 roku.

Wszelkie dostosowania w tych umowach stanowią przedmiot protokołów zawartych z państwami-stronami, zgodnie z postanowieniami ustępu 1 akapit drugi. Jeżeli protokoły nie zostaną zawarte do 1 maja 2004 roku, Unia, Europejska Wspólnota Energii Atomowej oraz Państwa Członkowskie podejmą, odpowiednio w ramach ich odpowiednich kompetencji, niezbędne środki w celu zajęcia się tą sytuacją.

5. Począwszy od 1 maja 2004 roku, nowe Państwa Członkowskie stosują dwustronne umowy oraz uzgodnienia włókiennicze zawarte przez Wspólnotę z państwami trzecimi.

Ograniczenia ilościowe stosowane przez Unię w przywozie produktów włókienniczych oraz odzieżowych zostaną dostosowane z uwzględnieniem przystąpienia nowych Państw Członkowskich.

Jeżeli zmiany w dwustronnych umowach i uzgodnieniach w dziedzinie produktów włókienniczych nie wejdą w życie do 1 maja 2004 roku, Unia dokona niezbędnych dostosowań w jej regulacjach dotyczących przywozu produktów włókienniczych i odzieżowych z państw trzecich w celu uwzględnienia przystąpienia nowych Państw Członkowskich.

([1]) Dz.U. L 1 z 3.1.1994, str. 3.

6. Ograniczenia ilościowe stosowane przez Unię w przywozie stali i wyrobów stalowych zostaną dostosowane na podstawie dokonywanego przez nowe Państwa Członkowskie przywozu wyrobów stalowych pochodzących z odpowiednich krajów dostawców w latach bezpośrednio poprzedzających podpisanie Traktatu o Przystąpieniu.

7. Umowy w dziedzinie rybołówstwa zawarte przed 1 maja 2004 roku przez nowe Państwa Członkowskie z państwami trzecimi są zarządzane przez Unię.

Prawa i obowiązki nowych Państw Członkowskich wynikające z tych umów pozostają niezmienione przez okres, w którym postanowienia tych umów będą tymczasowo utrzymane w mocy.

Jak najszybciej, a w każdym przypadku przed wygaśnięciem umów wskazanych w akapicie pierwszym, odpowiednie decyzje europejskie dotyczące kontynuacji działalności połowowej, wynikające z tych umów, zostaną każdorazowo podjęte przez Radę na wniosek Komisji, włączając w to możliwość podjęcia decyzji o przedłużeniu niektórych umów na okresy nieprzekraczające roku.

8. Z mocą od 1 maja 2004 roku, nowe Państwa Członkowskie występują z wszelkich umów o wolnym handlu, w tym ze Środkowoeuropejskiej Umowy o Wolnym Handlu (CEFTA).

W zakresie, w jakim umowy między jednym lub większą liczbą nowych Państw Członkowskich z jednej strony a jednym lub większą liczbą państw trzecich z drugiej strony nie są zgodne z zobowiązaniami wynikającymi z Konstytucji, a w szczególności z niniejszego Protokołu, nowe Państwa Członkowskie podejmują wszelkie właściwe środki w celu wyeliminowania stwierdzonych niezgodności. Jeżeli nowe Państwo Członkowskie napotyka trudności w dostosowaniu umowy zawartej z jednym lub większą liczbą państw trzecich przed przystąpieniem, Państwo to, zgodnie z postanowieniami umowy, wystąpi z niej.

9. Tam gdzie jest to konieczne, nowe Państwa Członkowskie podejmują właściwe środki w celu dostosowania ich pozycji wobec organizacji międzynarodowych i tych umów międzynarodowych, których Unia, Europejska Wspólnota Energii Atomowej lub inne Państwa Członkowskie są również stronami, do ich praw i obowiązków wynikających z ich przystąpienia do Unii.

W szczególności, 1 maja 2004 roku lub w możliwie najwcześniejszym terminie występują z międzynarodowych umów i organizacji w dziedzinie rybołówstwa, których stroną lub członkiem jest również Unia, chyba że ich członkostwo jest związane z kwestiami innymi niż rybołówstwo.

Artykuł 7

Przyjęte przez instytucje akty, do których odnoszą się postanowienia przejściowe ustanowione w niniejszym Protokole, zachowują swój status prawny; w szczególności w dalszym ciągu stosowane są procedury zmian tych aktów.

Artykuł 8

Postanowienia Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich lub Sądu Pierwszej Instancji, których celem lub skutkiem jest uchylenie lub zmiana, w sposób niestanowiący środka przejściowego, aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Wspólnoty lub Unii Europejskiej ustanowionej przez Traktat o Unii Europejskiej, pozostają w mocy, pod warunkiem stosowania akapitu drugiego.

Postanowienia te mają taki sam status prawny jak akty przez nie uchylone lub zmienione i podlegają takim samym regułom jak te akty.

Artykuł 9

Teksty aktów instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Wspólnoty lub Unii Europejskiej ustanowionej przez Traktat o Unii Europejskiej oraz teksty aktów Europejskiego Banku Centralnego przyjętych przed 1 maja 2004 roku i sporządzonych w językach: czeskim, estońskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, polskim, słowackim, słoweńskim i węgierskim są od tego dnia tekstami autentycznymi na tych samych warunkach, co teksty sporządzone i autentyczne w pozostałych językach.

Artykuł 10

Ustawa europejska Rady może uchylić postanowienia przejściowe ustanowione w niniejszym Protokole, jeśli nie mają one już zastosowania. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 11

Stosowanie Konstytucji i aktów przyjętych przez instytucje jest, w ramach środków przejściowych, przedmiotem odstępstw przewidzianych w niniejszym Protokole.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA STAŁE

Artykuł 12

Dostosowania aktów wymienionych w załączniku III do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku wymagane w związku z przystąpieniem zostaną przeprowadzone zgodnie ze wskazówkami określonymi w tym załączniku, a także zgodnie z procedurą i na warunkach określonych w artykule 36.

Artykuł 13

Środki wymienione w załączniku IV do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku stosuje się na warunkach określonych w tym załączniku.

Artykuł 14

Ustawa europejska Rady może dokonać takich dostosowań do postanowień niniejszego Protokołu odnoszących się do wspólnej polityki rolnej, jakie mogą okazać się niezbędne w wyniku zmiany prawa Unii. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

TYTUŁ III

POSTANOWIENIA TYMCZASOWE

Artykuł 15

Środki wymienione w załącznikach V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII oraz XIV do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku mają zastosowanie do nowych Państw Członkowskich na warunkach określonych w tych załącznikach.

Artykuł 16

1. Przychody oznaczone jako „Cła Wspólnej Taryfy Celnej i inne cła", o których mowa w artykule 2 ustęp 1 lit. b) decyzji Rady 2000/597/WE, Euratom z dnia 29 września 2000 roku w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich ([1]), lub w odpowiednich przepisach jakiejkolwiek decyzji ją zastępującej, obejmują cła obliczane na podstawie stawek wynikających ze Wspólnej Taryfy Celnej i wszelkich innych koncesji celnych z nią związanych, stosowanych przez Unię w handlu nowych Państw Członkowskich z państwami trzecimi.

2. Dla roku 2004 zharmonizowana podstawa podatku VAT oraz podstawa DNB (dochodu narodowego brutto) dla każdego z nowych Państw Członkowskich, o których mowa w artykule 2 ustęp 1 lit. c) i d) decyzji 2000/597/WE, Euratom, wynosi dwie trzecie podstawy rocznej. Podstawa DNB dla każdego z nowych Państw Członkowskich, brana pod uwagę przy obliczaniu finansowania mechanizmu korekcyjnego zawiązanego z nierównowagą budżetową, udzielonego Zjednoczonemu Królestwu, o którym mowa w artykule 5 ustęp 1 decyzji 200/597/WE, wynosi również dwie trzecie podstawy rocznej.

3. Do celów określenia zamrożonej stawki na rok 2004, zgodnie z artykułem 2 ustęp 4 lit. b) decyzji 2000/597/WE, Euratom ograniczone podstawy VAT dla nowych Państw Członkowskich oblicza się na podstawie dwóch trzecich nieograniczonej podstawy VAT oraz dwóch trzecich ich DNB.

Artykuł 17

1. Budżet Unii na rok budżetowy 2004 jest dostosowany celem uwzględnienia faktu przystąpienia nowych Państw Członkowskich poprzez przyjęcie budżetu zmieniającego, który wszedł w życie 1 maja 2004 roku.

2. Dwanaście miesięcznych dwunastych części środków obliczonych na podstawie VAT i DNB, które mają zostać wpłacone przez nowe Państwa Członkowskie zgodnie z budżetem zmieniającym, o którym mowa w ustępie 1, jak również retroaktywne dostosowania miesięcznych dwunastych części w stosunku do okresu od stycznia do kwietnia 2004 roku, które mają zastosowanie wyłącznie do obecnych Państw Członkowskich, zamienia się na części ósme, które mają zostać wpłacone w okresie od maja do grudnia 2004 roku. Retroaktywne dostosowania, które wynikają z wszelkich dalszych zmian budżetu przyjętego w 2004 roku również zamienia się na części równe, które zostaną wpłacone przed końcem roku.

([1]) Dz.U. L 253 z 7.10.2000, str. 42.

Artykuł 18

Pierwszego roboczego dnia każdego miesiąca Unia wypłaci na rzecz Republiki Czeskiej, Cypru, Malty i Słowenii, w ramach wydatków z budżetu Unii, jedną ósmą w 2004 roku, począwszy od 1 maja 2004 roku, oraz jedną dwunastą w latach 2005 i 2006 następujących kwot tymczasowych rekompensat budżetowych:

(w milionach EUR, według cen z 1999 r.)

	2004	2005	2006
Republika Czeska	125,4	178,0	85,1
Cypr	68,9	119,2	112,3
Malta	37,8	65,6	62,9
Słowenia	29,5	66,4	35,5

Artykuł 19

Pierwszego roboczego dnia każdego miesiąca Unia wypłaci na rzecz Republiki Czeskiej, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii i Słowacji, w ramach wydatków z budżetu Unii, jedną ósmą w 2004 roku, począwszy od 1 maja 2004 roku oraz jedną dwunastą w latach 2005 i 2006 następujących kwot specjalnych ryczałtowych środków na poprawę płynności budżetowej:

(w milionach EUR, według cen z 1999 r.)

	2004	2005	2006
Republika Czeska	174,7	91,55	91,55
Estonia	15,8	2,9	2,9
Cypr	27,7	5,05	5,05
Łotwa	19,5	3,4	3,4
Litwa	34,8	6,3	6,3
Węgry	155,3	27,95	27,95
Malta	12,2	27,15	27,15
Polska	442,8	550,0	450,0
Słowenia	65,4	17,85	17,85
Słowacja	63,2	11,35	11,35

1 miliard euro na rzecz Polski i 100 milionów euro na rzecz Republiki Czeskiej, objęte specjalnymi ryczałtowymi środkami na poprawę płynności budżetowej, brane są pod uwagę przy wszelkich obliczeniach dotyczących podziału funduszy o przeznaczeniu strukturalnym na lata 2004, 2005 i 2006.

Artykuł 20

1. Nowe Państwa Członkowskie wymienione poniżej wpłacają następujące kwoty na rzecz Funduszu Badawczego Węgla i Stali, o którym mowa w decyzji 2002/234/EWWiS przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady z dnia 27 lutego 2002 roku w sprawie skutków finansowych wygaśnięcia Traktatu EWWiS oraz w sprawie Funduszu Badawczego Węgla i Stali ([1]):

(w milionach EUR, według cen bieżących)

Republika Czeska	39,88
Estonia	2,5
Łotwa	2,69
Węgry	9,93
Polska	92,46
Słowenia	2,36
Słowacja	20,11

2. Wkłady do Funduszu Badawczego Węgla i Stali zostaną dokonane w czterech ratach, poczynając od roku 2006, płatnych w następujący sposób, w każdym przypadku pierwszego roboczego dnia pierwszego miesiąca każdego roku:

2006: 15 %

2007: 20 %

2008: 30 %

2009: 35 %.

Artykuł 21

1. O ile niniejszy Protokół nie stanowi inaczej, po 31 grudnia 2003 roku żadne zobowiązania finansowe nie zostaną podjęte w ramach programu Phare ([2]), programu Współpracy Transgranicznej w ramach programu Phare ([3]), funduszy przedakcesyjnych dla Cypru oraz Malty ([4]), programu ISPA ([5]) i programu SAPARD ([6]) na rzecz nowych Państw Członkowskich. Z dniem 1 stycznia 2004

([1]) Dz.U. L 79 z 22.3.2002, str. 42.

([2]) Rozporządzenie (EWG) nr 3906/89 (Dz.U. L 375 z 23.12.1989, str. 11).

([3]) Rozporządzenie (EWG) nr 2760/98 (Dz.U. L 345 z 19.12.1998, str. 49).

([4]) Rozporządzenie (EWG) nr 555/2000 (Dz.U. L 68 z 16.3.2000, str. 3).

([5]) Rozporządzenie (EWG) nr 1267/1999 (Dz.U. L 161 z 26.6.1999, str. 73).

([6]) Rozporządzenie (EWG) nr 1268/1999 (Dz.U. L 161 z 26.6.1999, str. 87).

roku nowe Państwa Członkowskie traktowane są tak samo jak obecne Państwa Członkowskie w odniesieniu do wydatków w ramach pierwszych trzech pozycji perspektyw finansowych, w rozumieniu Porozumienia Międzyinstytucjonalnego z dnia 6 maja 1999 roku ([1]), z zastrzeżeniem poniższych indywidualnych szczegółowych rozwiązań i wyjątków lub jeżeli niniejszy Protokół stanowi inaczej. Maksymalne wielkości dodatkowych środków dla pozycji 1, 2, 3 i 5 perspektywy finansowej związanych z przystąpieniem są określone w załączniku XV do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku. Jednakże żadne zobowiązanie finansowe w ramach budżetu na rok 2004 dla jakiegokolwiek programu lub agencji nie może zostać podjęte przed dniem przystąpienia nowego Państwa Członkowskiego.

2. Ustępu 1 nie stosuje się do wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, Sekcji Gwarancji, zgodnie z artykułem 2 ustęp 1, artykułem 2 ustęp 2 i artykułem 3 ustęp 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1258/1999 z dnia 17 maja 1999 roku w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej ([2]), kwalifikujących się do otrzymania finansowania wspólnotowego dopiero od 1 maja 2004 roku, zgodnie z artykułem 2 niniejszego Protokołu.

Jednakże ustęp 1 niniejszego artykułu stosuje się do wydatków na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, Sekcji Gwarancji, zgodnie z artykułem 47a rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 roku w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) oraz zmieniającego i uchylającego niektóre rozporządzenia ([3]), z zastrzeżeniem warunków wymienionych w zmianach do tego rozporządzenia w załączniku II do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku.

3. Z zastrzeżeniem ostatniego zdania ustępu 1, od 1 stycznia 2004 roku nowe Państwa Członkowskie uczestniczą w programach i agencjach Unii na takich samych warunkach i zasadach jak obecne Państwa Członkowskie, włącznie z finansowaniem z ogólnego budżetu Unii.

4. Jeżeli jakiekolwiek środki są niezbędne do ułatwienia przejścia z systemu obowiązującego przed przystąpieniem na system wynikający z zastosowania niniejszego artykułu, Komisja przyjmie niezbędne środki.

Artykuł 22

1. Przetargi, zawieranie umów, wprowadzanie w życie oraz płatności w zakresie środków przedakcesyjnych w ramach programu Phare, programu Współpracy Transgranicznej w ramach programu Phare, funduszy przedakcesyjnych dla Cypru oraz Malty są zarządzane, począwszy od 1 maja 2004 roku, przez agencje wdrażające w nowych Państwa Członkowskich.

Komisja przyjmuje decyzje europejskie w celu uchylenia kontroli „ex ante", wykonywanych przez Komisję w stosunku do przetargów i zawierania umów, w wyniku pozytywnie ocenionego Rozszerzonego Zdecentralizowanego Systemu Wdrażania (EDIS), zgodnie z kryteriami i warunkami

([1]) Porozumienie Międzyinstytucjonalne z dnia 6 maja 1999 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej i poprawy procedury budżetowej (Dz.U. C 172 z 18.6.1999, str. 1).

([2]) Dz.U. L 160 z 26.6.1999, str. 103.

([3]) Dz.U. L 160 z 26.6.1999, str. 80.

określonymi w załączniku do rozporządzenia Rady (WE) nr 1266/1999 z dnia 21 czerwca 1999 roku w sprawie koordynacji pomocy dla państw ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej w ramach strategii przedakcesyjnej i zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 3906/89 ([1]).

Jeżeli te decyzje o uchyleniu kontroli „ex ante" nie zostały przyjęte przed 1 maja 2004 roku, wszelkie umowy podpisane między 1 maja 2004 roku a dniem, w którym decyzje Komisji zostały przyjęte, nie kwalifikują się do pomocy przedakcesyjnej.

Jednakże, wyjątkowo, jeżeli podjęcie przez Komisję decyzji o uchyleniu kontroli „ex ante" zostanie opóźnione po 1 maja 2004 roku z powodów, których nie można przypisać organom nowych Państw Członkowskich, Komisja może przyjąć, w odpowiednio uzasadnionych przypadkach, iż umowy podpisane między 1 maja 2004 roku a dniem podjęcia tych decyzji kwalifikują się do otrzymania środków pomocy przedakcesyjnej, oraz kontynuować wdrażanie pomocy przedakcesyjnej przez ograniczony okres, w ramach którego Komisja będzie sprawować kontrolę „ex ante" nad przetargami i zawieraniem umów.

2. Do ogólnych zobowiązań budżetowych podjętych przed 1 maja 2004 roku na mocy przedakcesyjnych instrumentów finansowych, o których mowa w ustępie 1, w tym do zawarcia i rejestracji następnych indywidualnych prawnych zobowiązań i płatności, dokonanych po 1 maja 2004 roku, stosuje się zasady i regulacje przedakcesyjnych instrumentów finansowania. Zobowiązania te obciążają odpowiednie pozycje budżetowe, aż do dnia zamknięcia odpowiednich programów i projektów. Jednakże procedury zamówień publicznych rozpoczęte po 1 maja 2004 roku przeprowadzane są zgodnie z odpowiednimi aktami Unii.

3. Ostatnie ustalanie programu dla pomocy przedakcesyjnej, o której mowa w ustępie 1, ma miejsce w ostatnim pełnym roku kalendarzowym poprzedzającym dzień 1 maja 2004 roku. Działania w ramach tych programów muszą zostać zawarte w formie umów w ciągu kolejnych dwóch lat, a wydatkowanie musi zostać dokonane zgodnie z tym co stanowi Memorandum Finansowe ([2]), zazwyczaj do końca trzeciego roku następującego po dniu podjęcia zobowiązania. W żaden sposób nie przedłuża się okresu wynikającego z umowy. Wyjątkowo i w odpowiednio uzasadnionych przypadkach ograniczone przedłużenie tego okresu może zostać udzielone w stosunku do wydatkowania.

4. Aby zapewnić konieczne wygaśnięcie funkcjonowania przedakcesyjnych instrumentów finansowych, o których mowa w ustępie 1, jak również programu ISPA, i dokonać niezakłóconego przejścia z zasad mających zastosowanie przed 1 maja 2004 roku i po tym dniu, Komisja może podjąć wszelkie właściwe środki zapewniające, iż niezbędna ustawowa liczba pracowników zostanie utrzymana w nowych Państwach Członkowskich przez okres nieprzekraczający piętnastu miesięcy po 1 maja 2004 roku.

W tym okresie urzędnicy powołani na stanowiska w nowych Państwach Członkowskich przed 1 maja 2004 roku, którzy mają pozostać na stanowiskach w tych Państwach po tym dniu, mają wyjątkowo prawo do takich samych warunków finansowych i materialnych, jakie Komisja stosowała wobec nich przed 1 maja 2004 roku zgodnie z załącznikiem X do regulaminu pracowniczego urzędników i warunków zatrudnienia innych pracowników Wspólnot Europejskich, ustanowionym

([1]) Dz.U. L 232 z 2.9.1999, str. 34.

([2]) Zgodnie z Wytycznymi Phare (SEC (1999) 1596, zaktualizowanymi 6.9.2002 przez C 3303/2).

w rozporządzeniu (EWG, Euratom, EWWiS) nr 259/68 ([1]). Wydatki administracyjne, w tym płace innych pracowników, niezbędne do zarządzania pomocą przedakcesyjną pokrywane są przez cały rok 2004, aż do końca lipca 2005 roku z pozycji budżetowej „wydatki wspierające działania" (uprzednia część B budżetu) odpowiednich budżetów przedakcesyjnych lub z równoważnych pozycji dotyczących instrumentów finansowych, o których mowa w ustępie 1, jak również tych, które dotyczą programu ISPA.

5. W przypadku gdy projekty zatwierdzone zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1258/1999 nie mogą być dalej finansowane na mocy tego instrumentu, mogą one zostać włączone do programów rozwoju obszarów wiejskich i finansowane w ramach Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Jeżeli szczególne środki przejściowe będą konieczne w tym względzie, Komisja przyjmuje takie środki zgodnie z procedurami określonymi w artykule 50 ustęp 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 roku ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych ([2]).

Artykuł 23

1. Między 1 maja 2004 roku a końcem 2006 roku Unia przekazuje na rzecz nowych Państw Członkowskich tymczasową pomoc finansową (zwaną dalej „środkami przejściowymi"), mającą na celu rozwój i wzmocnienie możliwości administracyjnych we wprowadzaniu w życie i egzekwowaniu prawa Unii i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, jak również wspieranie wymiany dobrych praktyk między równorzędnymi organami.

2. Pomoc jest skierowana w stronę ciągłej potrzeby wzmacniania możliwości instytucjonalnych w niektórych dziedzinach poprzez działania, które nie mogą być finansowane w ramach funduszy strukturalnych, w szczególności w następujących obszarach:

a) wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne (wzmocnienie systemu wymiaru sprawiedliwości, kontrole na granicach zewnętrznych, strategia przeciwdziałania korupcji, wzmocnienie zdolności egzekwowania prawa),

b) kontrola finansowa,

c) ochrona interesów finansowych Unii i Europejskiej Agencji Energii Atomowej oraz zwalczanie nadużyć finansowych,

d) rynek wewnętrzny, w tym unia celna,

e) środowisko naturalne,

f) służby weterynaryjne oraz tworzenie możliwości administracyjnych związanych z bezpieczeństwem żywności,

g) struktury administracyjne i kontrolne dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, w tym Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli (ZSZiK),

---

([1]) Dz. U. L 56 z 4.3.1968, str. 1.

([2]) Dz.U. L 161 z 26.6.1999, str. 1.

h) bezpieczeństwo jądrowe (wzmacnianie efektywności i kwalifikacji organów bezpieczeństwa jądrowego oraz ich organizacji wsparcia technicznego jak również publicznych agencji zarządzania odpadami radioaktywnymi),

i) statystyka,

j) wzmacnianie administracji publicznej zgodnie z potrzebami określonymi w szczegółowym monitorującym sprawozdaniu Komisji, nie objętymi funduszami strukturalnymi.

3. Pomoc udzielana w ramach środków przejściowych rozdzielana jest zgodnie z procedurą określoną w artykule 8 rozporządzenia Rady (EWG) nr 3906/89 z dnia 18 grudnia 1989 roku w sprawie pomocy gospodarczej dla niektórych krajów Europy Środkowej i Wschodniej ([1]).

4. Program wprowadza się w życie zgodnie z przepisami artykułu 53 ustęp 1 lit. a) i b) rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich ([2]) lub zastępującej go ustawy europejskiej. Dla projektów współpracy pomiędzy organami administracji publicznej mających na celu rozwój instytucjonalny nadal będzie mieć zastosowanie procedura zaproszenia do składania projektów poprzez sieć punktów kontaktowych w Państwach Członkowskich, ustanowiona w ramach Umów ramowych z obecnymi Państwami Członkowskimi do celów pomocy przedakcesyjnej.

Środki przekazywane w ramach środków przejściowych, według cen z 1999 roku, wynoszą 200 milionów EUR w 2004 roku, 120 milionów EUR w 2005 roku oraz 60 milionów EUR w 2006 roku. Roczne środki zatwierdza organ budżetowy w ramach limitu perspektywy finansowej, jak określono w Porozumieniu Międzyinstytucjonalnym z dnia 6 maja 1999 roku.

Artykuł 24

1. Tworzy się instrument finansowy Schengen jako tymczasowy instrument pomocy dla Państw Członkowskich beneficjentów, między 1 maja 2004 roku a końcem 2006 roku w celu finansowania na nowych zewnętrznych granicach Unii działań wprowadzających w życie dorobek Schengen oraz kontrolę na granicach zewnętrznych.

W celu zmierzenia się z brakami stwierdzonymi w ramach przygotowań do uczestnictwa w Schengen, następujące rodzaje działań kwalifikują się do finansowania w ramach środków Schengen:

a) inwestycje w budowę, odnowienie lub polepszenie stanu infrastruktury na przejściach granicznych oraz powiązanych z nimi budynków,

b) inwestycje we wszelkie rodzaje sprzętu operacyjnego (np. sprzęt laboratoryjny, narzędzia wykrywające, sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie dla Systemu Informacyjnego Schengen — SIS II, środki transportu),

c) szkolenia straży granicznych,

([1]) Dz.U. L 375 z 23.12.1989, str. 11. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2500/02 (Dz.U. L 342 z 27.12.2001, str. 1).

([2]) Rozporządzenie (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 248 z 16.9.2002, str. 1).

d) wsparcie dla kosztów logistyki oraz operacji.

2. Następujące kwoty są dostępne w ramach instrumentu finansowego Schengen w formie płatności grantu w zryczałtowanej wysokości począwszy od dnia przystąpienia na rzecz Państw Członkowskich beneficjentów, wymienionych poniżej:

(w milionach EUR, według cen z 1999 r.)

	2004	2005	2006
Estonia	22,9	22,9	22,9
Łotwa	23,7	23,7	23,7
Litwa	44,78	61,07	29,85
Węgry	49,3	49,3	49,3
Polska	93,34	93,33	93,33
Słowenia	35,64	35,63	35,63
Słowacja	15,94	15,93	15,93

3. Państwa Członkowskie beneficjenci są odpowiedzialne za wybór i wprowadzenie w życie poszczególnych działań zgodnie z niniejszym artykułem. Są one również odpowiedzialne za koordynację korzystania z instrumentu finansowego Schengen ze wsparciem z innych instrumentów Unii, zapewniając zgodność z politykami i środkami Unii oraz zgodność z rozporządzeniem finansowym mającym zastosowanie do ogólnego budżetu Wspólnot Europejskich lub z ustawą europejską zastępującą to rozporządzenie.

Płatności grantu w zryczałtowanej wysokości wykorzystane zostaną w ciągu trzech lat od daty pierwszej płatności, a wszelkie środki niewykorzystane lub wydane w sposób nieuzasadniony zostaną odzyskane przez Komisję. Państwa Członkowskie beneficjenci przedstawią, nie później niż sześć miesięcy po upływie trzyletniego terminu, szczegółowe sprawozdanie w sprawie finansowego wykorzystania płatności grantu w zryczałtowanej wysokości wraz z uzasadnieniem poczynionych wydatków.

Państwo Członkowskie beneficjent wykonuje powyższy obowiązek bez uszczerbku dla odpowiedzialności Komisji za wykonanie budżetu Unii oraz zgodnie z przepisami wyżej wymienionego rozporządzenia finansowego lub ustawy europejskiej zastępującej to rozporządzenie mających zastosowanie do zarządzania zdecentralizowanego.

4. Komisja zachowuje prawo sprawdzenia, poprzez Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF). Komisja oraz Trybunał Obrachunkowy mogą również przeprowadzać kontrole na miejscu zgodnie z odpowiednimi procedurami.

5. Komisja może przyjąć wszelkie przepisy techniczne niezbędne do korzystania z instrumentu finansowego Schengen.

Artykuł 25

Kwoty, o których mowa w artykułach 18, 19, 23 i 24, waloryzuje się każdego roku, w ramach dostosowania technicznego, o którym mowa w ustępie 15 Porozumienia Międzyinstytucjonalnego z dnia 6 maja 1999 roku.

Artykuł 26

1. Jeżeli przed końcem trzyletniego okresu następującego po 1 maja 2004 roku pojawią się trudności, które są poważne i mogą utrzymywać się w jakimkolwiek sektorze gospodarki, lub mogą spowodować poważne pogorszenie sytuacji gospodarczej danego obszaru, nowe Państwo Członkowskie może zwrócić się o zezwolenie na podjęcie środków ochronnych w celu naprawienia sytuacji i dostosowania danego sektora gospodarki do rynku wewnętrznego.

W takich samych okolicznościach każde z obecnych Państw Członkowskich może zwrócić się o zezwolenie na podjęcie środków ochronnych w stosunku do jednego lub większej liczby nowych Państw Członkowskich.

2. Na wniosek zainteresowanego Państwa Członkowskiego, Komisja w ramach procedury nadzwyczajnej przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie określające środki ochronne, które uważa za niezbędne, wskazując warunki i zasady ich wprowadzenia w życie.

W razie poważnych trudności gospodarczych i na wyraźny wniosek zainteresowanego Państwa Członkowskiego, Komisja podejmuje działania w ciągu pięciu dni roboczych od otrzymania wniosku wraz z odpowiednimi informacjami uzasadniającymi ten wniosek. Środki powzięte w ramach powyższej procedury stosuje się ze skutkiem natychmiastowym, biorąc pod uwagę interesy wszystkich zainteresowanych stron; nie mogą one pociągać za sobą konieczności przeprowadzania kontroli granicznych.

3. Środki dopuszczone na mocy ustępu 2 mogą obejmować odstępstwa od zasad ustalonych w Konstytucji, w szczególności od niniejszego Protokołu, w takim zakresie i na takie okresy, jakie są ściśle niezbędne do realizacji celów, o których mowa w ustępie 1. Pierwszeństwo przyznaje się środkom, które w możliwie najmniejszy sposób zakłócają funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Artykuł 27

Jeżeli nowe Państwo Członkowskie nie wprowadziło w życie zobowiązań podjętych w ramach negocjacji w sprawie przystąpienia powodując poważne naruszenie funkcjonowania rynku wewnętrznego, w tym jakiekolwiek zobowiązania we wszystkich politykach sektorowych dotyczących działalności gospodarczej o skutku transgranicznym, lub też bliskie ryzyko wystąpienia takiego naruszenia, Komisja może przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające odpowiednie środki do końca najwyżej trzyletniego okresu następującego po 1 maja 2004 roku, na uzasadniony wniosek Państwa Członkowskiego lub z własnej inicjatywy.

Środki muszą być proporcjonalne, a pierwszeństwo przyznaje się środkom, które w możliwie najmniejszy sposób zakłócają funkcjonowanie rynku wewnętrznego, a w stosownym przypadku pierwszeństwo przyznaje się istniejącym sektorowym mechanizmom ochronnym. Takie środki ochronne nie będą stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między Państwami Członkowskimi. Środki te utrzymuje się nie dłużej niż jest to ściśle niezbędne, a w każdym przypadku znosi się je w momencie wykonania określonego zobowiązania. Mogą one jednak być stosowane po upływie okresu wymienionego w pierwszym akapicie, tak długo jak odpowiednie zobowiązania nie będą wykonane. W odpowiedzi na postępy poczynione przez dane nowe Państwo Członkowskie w wykonywaniu swoich zobowiązań, Komisja może odpowiednio dostosować środki. W odpowiednim czasie przed uchyleniem rozporządzeń europejskich lub decyzji europejskich określających środki ochronne, Komisja powiadamia Radę i należycie uwzględnia wszelkie uwagi poczynione przez Radę w tym względzie.

Artykuł 28

Jeżeli w nowym Państwie Członkowskim wystąpią poważne braki lub bliskie ryzyko wystąpienia takich braków w transpozycji, w stanie zaawansowania we wprowadzaniu w życie lub w stosowaniu decyzji ramowych lub jakichkolwiek innych zobowiązań, instrumentów współpracy i decyzji odnoszących się do wzajemnego uznawania w obszarze prawa karnego — zgodnie z tytułem VI Traktatu UE oraz z dyrektywami i rozporządzeniami odnoszącymi się do wzajemnego uznawania w sprawach cywilnych na mocy tytułu IV Traktatu WE oraz ustaw europejskich i europejskich ustaw ramowych przyjętych na podstawie części III tytułu III rozdziału IV sekcji 3 i 4 Konstytucji — Komisja może przyjąć rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające odpowiednie środki, wskazując warunki i zasady, na jakich będą one wprowadzane w życie, najwyżej do końca trzyletniego okresu następującego po 1 maja 2004 roku, na uzasadniony wniosek Państwa Członkowskiego lub z własnej inicjatywy, po przeprowadzeniu konsultacji z Państwami Członkowskimi.

Środki te mogą przyjąć postać czasowego zawieszenia stosowania odpowiednich postanowień i decyzji w stosunkach między nowym Państwem Członkowskim i jakimkolwiek innym Państwem Członkowskim lub Państwami Członkowskimi, bez uszczerbku dla kontynuacji ścisłej współpracy sądowej. Środki te utrzymuje się nie dłużej, niż jest to ściśle niezbędne, a, w każdym przypadku znosi się je w momencie uzupełnienia braków. Mogą one jednak być stosowane po upływie okresu wymienionego w pierwszym akapicie, tak długo jak utrzymują się odpowiednie braki. W odpowiedzi na postępy poczynione przez dane nowe Państwo Członkowskie w uzupełnianiu braków, Komisja może odpowiednio dostosować przyjęte środki po przeprowadzeniu konsultacji z Państwami Członkowskimi. W odpowiednim czasie przed uchyleniem środków ochronnych Komisja powiadamia Radę i należycie uwzględnia wszelkie uwagi poczynione przez Radę w tym względzie.

Artykuł 29

W celu uniknięcia zakłócenia właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego, stosowanie przepisów krajowych nowych Państw Członkowskich w trakcie okresów przejściowych określonych w załącznikach V—XIV do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku nie prowadzi do kontroli granicznych pomiędzy Państwami Członkowskimi.

Artykuł 30

Jeżeli środki przejściowe są niezbędne do ułatwienia przejścia z istniejącego w nowych Państwach Członkowskich systemu do systemu wynikającego z zastosowania wspólnej polityki rolnej na warunkach wskazanych w niniejszym Protokole, Komisja przyjmuje takie środki zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 42 ustęp 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/2001 z dnia 19 czerwca 2001 roku w sprawie wspólnej organizacji rynków w sektorze cukru [1] lub — tam gdzie jest to stosowne — z procedurą, o której mowa w odpowiednich artykułach innych rozporządzeń w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych lub ustaw europejskich zastępujących te rozporządzenia, lub z odpowiednią procedurą określoną w mającym zastosowanie ustawodawstwie. Środki przejściowe, o których mowa w niniejszym artykule, mogą być podejmowane przez okres trzech lat następujących po 1 maja 2004 roku, a ich stosowanie będzie ograniczone do tego okresu. Ustawa europejska Rady może przedłużyć ten okres. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

---

[1] Dz.U. L 178 z 30.6.2001, str. 1.

Artykuł 31

Jeżeli środki przejściowe są niezbędne do ułatwienia przejścia z istniejącego w nowych Państwach Członkowskich systemu do systemu wynikającego z zastosowania regulacji weterynaryjnych i fitosanitarnych Unii, Komisja przyjmuje takie środki zgodnie z właściwą procedurą określoną w mającym zastosowanie ustawodawstwie. Powyższe środki są podejmowane przez okres trzech lat następujących po 1 maja 2004 roku i ich stosowanie jest ograniczone do tego okresu.

Artykuł 32

1. Mandaty nowych członków komitetów oraz grup i innych organów, wymienionych w załączniku XVI do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku wygasają w tym samym czasie co mandaty członków sprawujących te funkcje 1 maja 2004 roku.

2. Mandaty nowych członków komitetów oraz grup utworzonych przez Komisję, wymienionych w załączniku XVII do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku wygasają w tym samym czasie co mandaty członków sprawujących te funkcje 1 maja 2004 roku.

TYTUŁ IV

STOSOWANIE AKTÓW INSTYTUCJI

Artykuł 33

Od 1 maja 2004 roku nowe Państwa Członkowskie uznaje się za adresatów dyrektyw i decyzji w rozumieniu artykułu 249 Traktatu WE i artykułu 161 Traktatu EWEA, o ile takie dyrektywy i decyzje zostały skierowane do wszystkich obecnych Państw Członkowskich. Z wyjątkiem dyrektyw i decyzji, które wchodzą w życie zgodnie z artykułem 254 ustępy 1 i 2 Traktatu WE, uznaje się, że nowym Państwom Członkowskim notyfikowano takie dyrektywy i decyzje 1 maja 2004 roku.

Artykuł 34

Nowe Państwa Członkowskie wprowadzą w życie środki niezbędne do przestrzegania od 1 maja 2004 roku przepisów dyrektyw i decyzji w rozumieniu artykułu 249 Traktatu WE oraz artykułu 161 Traktatu EWEA, chyba że z załączników, o których mowa w artykule 15, lub z jakichkolwiek innych postanowień niniejszego Protokołu wynika inny termin w tym względzie.

Artykuł 35

W braku odmiennych postanowień, Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie i decyzje europejskie niezbędne do wprowadzenia w życie postanowień zawartych w załącznikach III i IV do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, o których mowa w artykułach 12 i 13 niniejszego Protokołu.

Artykuł 36

1. W przypadku gdy akty instytucji przyjęte przed przystąpieniem wymagają dostosowania z uwagi na przystąpienie, a niezbędne dostosowania nie zostały przewidziane w niniejszym Protokole, dokonuje się niezbędnych dostosowań zgodnie z procedurą przewidzianą w ustępie 2. Takie dostosowania wchodzą w życie 1 maja 2004 roku.

2. Rada na wniosek Komisji, lub też Komisja, w zależności od tego, który z tych organów przyjął dany akt, przyjmuje w tym celu niezbędne akty.

Artykuł 37

Przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne zmierzające do zapewnienia na terytorium nowych Państw Członkowskich ochrony zdrowia pracowników i mieszkańców przed szkodliwym promieniowaniem są, zgodnie z artykułem 33 Traktatu EWEA, przekazywane Komisji przez te państwa w terminie trzech miesięcy od 1 maja 2004 roku.

CZĘŚĆ DRUGA

POSTANOWIENIA W SPRAWIE PROTOKOŁÓW ZAŁĄCZONYCH DO AKTU PRZYSTĄPIENIA Z DNIA 16 KWIETNIA 2003 ROKU

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE W SPRAWIE EUROPEJSKIEGO BANKU INWESTYCYJNEGO

Artykuł 38

Królestwo Hiszpanii dokona wpłaty kwoty 309 686 775 EUR, jako jego udział w kapitale wpłacanym na podwyższenie kapitału subskrybowanego. Wkład ten zostaje wpłacony w ośmiu równych ratach, których termin płatności przypada na 30 września 2004 roku, 30 września 2005 roku, 30 września 2006 roku, 31 marca 2007 roku, 30 września 2007 roku, 31 marca 2008 roku, 30 września 2008 roku i 31 marca 2009 roku.

Królestwo Hiszpanii dokona wpłaty, w ośmiu równych ratach, których termin płatności przypada w tych terminach, kwoty przeznaczonej na rezerwy i prowizje równoważne rezerwom, jak również na kwoty, które mają jeszcze zostać przeznaczone na rezerwy i prowizje, obejmujące bilans rachunku zysków i strat na koniec kwietnia 2004 roku, wykazane przez Bank w bilansie, kwot odpowiadających 4,1292 % rezerw i prowizji.

Artykuł 39

Po 1 maja 2004 roku nowe Państwa Członkowskie dokonają wpłat poniżej wskazanych kwot odpowiadających ich udziałom w kapitale wpłacanym na kapitał subskrybowany określony w artykule 4 Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Polska	170 563 175 EUR
Republika Czeska	62 939 275 EUR
Węgry	59 543 425 EUR
Słowacja	21 424 525 EUR
Słowenia	19 890 750 EUR
Litwa	12 480 875 EUR
Cypr	9 169 100 EUR
Łotwa	7 616 750 EUR
Estonia	5 882 000 EUR
Malta	3 490 200 EUR

Wkłady te są wpłacane w ośmiu równych ratach, których termin płatności przypada na 30 września 2004 roku, 30 września 2005 roku, 30 września 2006 roku, 31 marca 2007 roku, 30 września 2007 roku, 31 marca 2008 roku, 30 września 2008 roku i 31 marca 2009 roku.

Artykuł 40

Nowe Państwa Członkowskie dokonają wpłaty, w ośmiu równych ratach, których termin płatności przypada w dniach wskazanych w artykule 39, kwoty przeznaczonej na rezerwy i prowizje równoważne rezerwom, jak również na kwoty które mają jeszcze zostać przeznaczone na rezerwy i prowizje, obejmujące bilans rachunku zysków i strat na koniec kwietnia 2004 roku, wykazane przez Europejski Bank Inwestycyjny w bilansie, kwot odpowiadających następującym procentom rezerw i prowizji:

Polska	2,2742%
Republika Czeska	0,8392%
Węgry	0,7939%
Słowacja	0,2857%
Słowenia	0,2652%
Litwa	0,1664%
Cypr	0,1223%
Łotwa	0,1016%
Estonia	0,0784%
Malta	0,0465%

Artykuł 41

Kapitał i wpłaty wymienione w artykułach 38, 39 i 40 są płacone przez Królestwo Hiszpanii i nowe Państwa Członkowskie w gotówce w euro, o ile w drodze odstępstwa Rada Gubernatorów jednomyślnie nie postanowi inaczej.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA W SPRAWIE RESTRUKTURYZACJI CZESKIEGO HUTNICTWA ŻELAZA I STALI

Artykuł 42

1. Nie naruszając postanowień artykułów III-167 i III-168 Konstytucji, pomoc państwa udzieloną przez Republikę Czeską dla celów restrukturyzacji na rzecz określonych części czeskiego hutnictwa w latach 1997—2003 uznaje się za zgodną z rynkiem wewnętrznym, pod warunkiem iż:

a) okres, o którym mowa w artykule 8 ustęp 4 Protokołu 2 dotyczącego produktów EWWiS do Układu Europejskiego, ustanawiającego stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Republiką Czeską z drugiej strony ([1]), został przedłużony do 1 maja 2004 roku,

b) postanowienia planu restrukturyzacji, na podstawie którego powyższy Protokół został przedłużony, są przestrzegane w ciągu całego okresu 2002—2006,

c) warunki wskazane w niniejszym tytule są spełnione, oraz

d) żadna pomoc państwa dla celów restrukturyzacji nie zostanie wypłacona na rzecz czeskiego hutnictwa po 1 maja 2004 roku.

2. Restrukturyzacja czeskiego hutnictwa, wynikająca z indywidualnych biznesplanów spółek wymienionych w załączniku 1 do Protokołu nr 2 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku (zwane dalej „spółkami objętymi pomocą"), oraz przeprowadzona zgodnie z warunkami ustanowionymi przez niniejszy tytuł, zostanie zakończona nie później niż do 31 grudnia 2006 roku (zwane dalej „końcem okresu restrukturyzacji").

3. Wyłącznie „spółki objęte pomocą" kwalifikują się do otrzymania pomocy państwa w ramach programu restrukturyzacji czeskiego hutnictwa żelaza i stali.

4. Spółka objęta pomocą nie może:

a) w przypadku łączenia z inną spółką nie wymienioną w załączniku 1 do Protokołu nr 2 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, przenieść korzyści wynikającej z pomocy udzielonej spółce nią objętej,

([1]) Dz.U. L 360 z 31.12.1994, str. 2.

b) w okresie do 31 grudnia 2006 roku przejąć aktywów jakiejkolwiek spółkinie wymienionej w załączniku 1 do Protokołu nr 2 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, której upadłość ogłoszono.

5. Przy każdej następnej prywatyzacji którejkolwiek ze spółek objętych pomocą przestrzegane będą warunki i zasady dotyczące ekonomicznej żywotności, pomocy państwa i ograniczenia zdolności produkcyjnych, określone w niniejszym tytule.

6. Całkowita pomoc na cele restrukturyzacji, która ma zostać udzielona spółkom objętym pomocą, zostanie określona w uzasadnieniach zawartych w zatwierdzonym planie restrukturyzacji czeskiego hutnictwa oraz indywidualnych biznesplanach zatwierdzonych przez Radę. Jednakże w żadnym przypadku pomoc wypłacona w okresie 1997—2003 nie może przekroczyć kwoty 14 147 425 201 CZK. Z tej ogólnej sumy, Nová Huť otrzyma maksymalnie 5 700 075 201 CZK, Vítkovice Steel otrzyma maksymalnie 8 155 350 000 CZK oraz Válcovny Plechu Frýdek Místek otrzyma maksymalnie 292 000 000 CZK, w zależności od wymagań określonych w zatwierdzonych planach restrukturyzacji. Pomocy udziela się jednorazowo. Żadna dodatkowa pomoc państwa nie zostanie udzielona przez Republikę Czeską dla celów restrukturyzacji na rzecz czeskiego hutnictwa.

7. Republika Czeska zredukuje o 590 000 ton swoje zdolności produkcyjne netto dla wyrobów gotowych w okresie 1997—2006.

Obniżenie zdolności produkcyjnych mierzone jest wyłącznie na podstawie trwałego zamknięcia instalacji produkcyjnych przez ich fizyczne zniszczenie w taki sposób, iż instalacje te nie mogą zostać przywrócone do użytku. Ogłoszenie upadłości spółki z sektora hutnictwa nie stanowi obniżenia zdolności produkcyjnych.

Powyższy poziom netto obniżenia zdolności produkcyjnych, wraz z jakimkolwiek innym obniżaniem zdolności produkcyjnych, które zostało uznane za niezbędne w programach restrukturyzacji, osiąga się zgodnie z harmonogramem zawartym w załączniku 2 do Protokołu nr 2 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku.

8. Republika Czeska usunie wszystkie bariery w wymianie handlowej na rynku węgla zgodnie z dorobkiem, do dnia przystąpienia, w celu umożliwienia czeskim spółkom z sektora hutnictwa dostępu do węgla po międzynarodowych cenach rynkowych.

9. Wprowadza się w życie biznesplan dla spółki objętej pomocą Nová Huť. W szczególności:

a) Zakład Vysoké Pece Ostrava zostanie włączony do struktury organizacyjnej Nová Huť poprzez nabycie pełnego prawa własności. Dla tego łączenia zostanie wyznaczona data docelowa wraz ze wskazaniem zakresu odpowiedzialności za jego wykonanie,

b) wysiłki restrukturyzacyjne skoncentrowane są na:

i) transformacji Nová Huť z zakładu o orientacji produkcyjnej na orientację rynkową oraz na zwiększeniu operatywności i skuteczności zarządzania, włączając w to większą przejrzystość kosztów,

ii) dokonaniu przez Nová Huť przeglądu asortymentu towarów oraz wejściu na rynki o większej wartości dodanej,

iii) przeprowadzeniu przez Nová Huť, w krótkim okresie po podpisaniu Traktatu o Przystąpieniu, niezbędnych inwestycji mających na celu uzyskanie lepszej jakości gotowych wyrobów,

c) wprowadzony w życie zostanie program restrukturyzacji zatrudnienia. Poziomy wydajności porównywalne z tymi uzyskiwanymi przez grupy producentów przemysłu hutniczego Unii, zostaną osiągnięte do 31 grudnia 2006 roku, co ustalone zostanie w oparciu o skonsolidowane dane spółek objętych pomocą,

d) do 1 maja 2004 roku zostanie osiągnięta zgodność z odpowiednim dorobkiem Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska. Niezbędne inwestycje zostaną omówione w biznesplanie. Zgodnie z biznesplanem, zostaną dokonane niezbędne przyszłe inwestycje związane ze zintegrowanym zapobieganiem zanieczyszczeniom i ich kontrolą w celu zapewnienia zgodności z dyrektywą Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącą zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli ([1]) do 1 listopada 2007 roku.

10. Wprowadza się w życie biznesplan dla spółki objętej pomocą Vítkovice Steel. W szczególności:

a) zakład Duo zostanie zamknięty na stałe nie później niż do 31 grudnia 2006 roku. W przypadku nabycia spółki przez inwestora strategicznego, warunkiem zawarcia umowy sprzedaży będzie zamknięcie tego zakładu do tego dnia,

b) wysiłki restrukturyzacyjne skoncentrowane są na:

i) wzroście sprzedaży bezpośredniej i większym nastawieniu na redukcję kosztów, co jest niezbędne dla wydajniejszego zarządzania,

ii) dostosowaniu do popytu na rynku oraz na przestawieniu produkcji na produkty o większej wartości dodanej,

iii) przyspieszeniu proponowanej inwestycji w zakresie procesu wytwarzania stali wtórnej z roku 2004 na rok 2003, aby umożliwić spółce konkurowanie bardziej jakością niż cenami,

c) do dnia przystąpienia zostanie osiągnięta zgodność z odpowiednim dorobkiem Wspólnoty w dziedzinie ochrony środowiska. Niezbędne inwestycje zostaną omówione w biznesplanie, który będzie wskazywał konieczność dokonania przyszłych inwestycji związanych z zintegrowanym zapobieganiem zanieczyszczeniom i ich kontrolą.

([1]) Dz.U. L 257 z 10.10.1996, str. 26.

11. Wprowadza się w życie biznesplan dla spółki objętej pomocą Válcovny Plechu Frýdek Místek (VPFM). W szczególności:

a) zakłady walcowania na gorąco nr 1 i nr 2 zostaną zamknięte na stałe pod koniec roku 2004,

b) wysiłki restrukturyzacyjne skoncentrowane są na:

i) przeprowadzeniu, w krótkim okresie po podpisaniu Traktatu o Przystąpieniu, niezbędnych inwestycji mających na celu uzyskanie lepszej jakości gotowych wyrobów,

ii) przyznaniu pierwszeństwa wprowadzeniu w życie określonych kluczowych sposobów na poprawę zyskowności (włączając w to restrukturyzację zatrudnienia, obniżenie kosztów, poprawę wydajności, reorientację dystrybucji).

12. Jakiekolwiek późniejsze zmiany w ogólnym planie restrukturyzacji oraz w indywidualnych planach muszą być zatwierdzone przez Komisję oraz, tam gdzie jest to konieczne, przez Radę.

13. Wprowadzenie w życie planu restrukturyzacji nastąpi w warunkach pełnej przejrzystości oraz na podstawie zasad zdrowej gospodarki rynkowej.

14. Komisja i Rada dokładnie monitorują wprowadzanie w życie restrukturyzacji oraz spełnienie warunków ustanowionych w niniejszym tytule w zakresie ekonomicznej żywotności, pomocy państwa oraz obniżenia zdolności produkcyjnych przed i po 1 maja 2004 roku, do końca okresu restrukturyzacji, zgodnie z ustępami 15—18. W tym celu Komisja składa sprawozdanie Radzie.

15. Komisja oraz Rada monitorują restrukturyzację według wskaźników określonych w załączniku 3 do Protokołu nr 2 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku. Odniesienia dokonane w powyższym załączniku do akapitu szesnastego wspomnianego Protokołu należy rozumieć jako odniesienie do ustępu 16 niniejszego artykułu.

16. Proces monitorowania obejmuje niezależną ocenę, która ma zostać przeprowadzona w latach 2003, 2004, 2005 i 2006. Test ekonomicznej żywotności opracowany przez Komisję stanowi ważny element zapewniający, iż ekonomiczna żywotność została osiągnięta.

17. Republika Czeska w pełni stosuje się do wszystkich uzgodnień dotyczących monitorowania. W szczególności:

a) Republika Czeska co 6 miesięcy przedstawia Komisji sprawozdania dotyczące restrukturyzacji spółek objętych pomocą, do 15 marca i 15 września każdego roku, aż do końca okresu restrukturyzacji,

b) pierwsze sprawozdanie zostanie przedstawione Komisji do 15 marca 2003 roku, a ostatnie sprawozdanie do 15 marca 2007 roku, chyba że Komisja postanowi inaczej,

c) sprawozdania zawierają wszystkie informacje niezbędne do monitorowania procesu restrukturyzacji oraz obniżenia i wykorzystania zdolności produkcyjnych, a także dostarczają wystarczające dane finansowe umożliwiające przeprowadzenie oceny wskazującej, czy warunki i wymogi zawarte w niniejszym tytule zostały spełnione. Sprawozdania zawierają co najmniej informacje wskazane w załączniku 4 do Protokołu nr 2 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, w stosunku do którego Komisja zastrzega sobie prawo zmiany zgodnie z doświadczeniem zdobytym w okresie procesu monitorowania. Oprócz poszczególnych sprawozdań z działalności spółek objętych pomocą sporządza się również sprawozdanie dotyczące ogólnej sytuacji w czeskim hutnictwie, obejmujące przedstawienie ostatnich tendencji makroekonomicznych,

d) Republika Czeska zobowiąże spółki objęte pomocą do ujawnienia wszystkich właściwych danych, które w innych okolicznościach mogłyby zostać uznane za poufne. W ramach sporządzania sprawozdań dla Rady, Komisja zapewni, iż informacje poufne dotyczące poszczególnych spółek nie zostaną ujawnione.

18. Komisja może w każdym czasie podjąć decyzję o dokonaniu przez niezależnego konsultanta oceny wyników monitorowania, przeprowadzeniu przez niego wszelkich niezbędnych badań oraz o sporządzeniu sprawozdania dla Komisji i Rady.

19. Jeżeli Komisja ustali, na podstawie sprawozdań, o których mowa w ustępie 17, iż miały miejsce znaczne odchylenia w danych finansowych, na których oparta została ocena ekonomicznej żywotności, może wymagać od Republiki Czeskiej podjęcia odpowiednich środków mających na celu wzmocnienie środków restrukturyzacyjnych w odpowiednich spółkach objętych pomocą.

20. Jeżeli proces monitorowania wykaże, iż:

a) warunki wskazane w uzgodnieniach przejściowych zawartych w niniejszym tytule nie zostały spełnione, lub,

b) zobowiązania podjęte w ramach przedłużenia okresu, w którym Republika Czeska będzie mogła wyjątkowo udzielać pomocy państwa dla celów restrukturyzacji jej sektora hutnictwa zgodnie z Układem Europejskim ustanawiającym stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Republiką Czeską z drugiej strony ([1]), nie zostały wykonane, lub

c) Republika Czeska, w trakcie okresu restrukturyzacji udzieliła dodatkowej niezgodnej pomocy państwa na rzecz hutnictwa i spółek objętych pomocą w szczególności,

uzgodnienia przejściowe zawarte w niniejszym tytule nie wywierają skutku.

Komisja podejmie odpowiednie środki, na mocy których każda spółka będzie zobowiązana do zwrotu pomocy otrzymanej z naruszeniem warunków ustanowionych w niniejszym tytule.

([1]) Dz.U. L 360 z 31.12.1994, str. 2.

TYTUŁ III

POSTANOWIENIA W SPRAWIE STREF SUWERENNYCH ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ NA CYPRZE

Artykuł 43

1. Strefy suwerenne Zjednoczonego Królestwa włączone są do terytorium celnego Unii i w tym celu do stref suwerennych stosuje się akty Unii z zakresu polityki celnej i wspólnej polityki handlowej wymienione w części pierwszej Załącznika do Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, z zastrzeżeniem zmian wynikających z wymienionego Załącznika. W tym załączniku odniesienia do „niniejszego Protokołu" należy rozumieć jako odniesienia do niniejszego tytułu.

2. Akty Unii dotyczące podatków obrotowych, akcyzy oraz innych podatków pośrednich, wymienione w części drugiej Załącznika do Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku stosuje się do stref suwerennych ze zmianami wynikającymi z wymienionego Załącznika, jak również stosuje się odpowiednie postanowienia mające zastosowanie do Cypru, wynikające z niniejszego Protokołu.

3. Akty Unii wymienione w części trzeciej Załącznika do Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku są zmieniane w sposób wskazany w wymienionym załączniku, w celu umożliwienia Zjednoczonemu Królestwu utrzymania obniżeń i zwolnień z ceł i podatków na dostawy na rzecz swoich sił zbrojnych i personelu z nimi związanego, wprowadzonych przez Traktat o Ustanowieniu Republiki Cypryjskiej (zwany dalej jako „Traktat o Ustanowieniu").

Artykuł 44

Artykuły III—225-III-232 Konstytucji wraz z przepisami przyjętymi na tej podstawie, a także przepisami przyjętymi zgodnie z artykułem III-278 ustęp 4 lit. b) Konstytucji mają zastosowanie do stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa.

Artykuł 45

Osoby zamieszkujące lub zatrudnione na terytorium stref suwerennych, do których, zgodnie z ustaleniami poczynionymi na mocy Traktatu o Ustanowieniu oraz związanej z nim Wymiany Not z dnia 16 sierpnia 1960 r., mają zastosowanie przepisy Republiki Cypryjskiej dotyczące zabezpieczenia społecznego, są traktowane dla celów rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie ([1]), tak jak gdyby zamieszkiwali lub pracowali na terytorium Republiki Cypryjskiej.

([1]) Dz.U. L 149 z 5.7.1971, str. 2.

Artykuł 46

1. Od Republiki Cypryjskiej nie wymaga się przeprowadzania kontroli osób przekraczających lądowe i morskie granice stref suwerennych, a wszelkie ograniczenia Unii dotyczące przekraczania granic zewnętrznych nie mają zastosowania do takich osób.

2. Zjednoczone Królestwo przeprowadza kontrolę osób przekraczających granice zewnętrzne stref suwerennych zgodnie z zobowiązaniami określonymi w części czwartej załącznika do Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku.

Artykuł 47

Aby zapewnić skuteczną realizację celów niniejszego tytułu, Rada może, na wniosek Komisji, przyjąć decyzję europejską zmieniającą artykuły 43-46 , w tym postanowienia załącznika do Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, lub też dotyczącą zastosowania do stref suwerennych innych postanowień Konstytucji i aktów Unii na określonych przez siebie warunkach. Rada stanowi jednomyślnie. Komisja przed przedstawieniem wskazanego powyżej wniosku konsultuje się ze Zjednoczonym Królestwem i Republiką Cypryjską.

Artykuł 48

1. Z zastrzeżeniem ustępu 2, Zjednoczone Królestwo jest odpowiedzialne za wprowadzenie w życie niniejszego tytułu w strefach suwerennych. W szczególności:

a) Zjednoczone Królestwo jest odpowiedzialne za stosowanie środków Unii, wskazanych w niniejszym tytule w dziedzinie ceł, podatków pośrednich i wspólnej polityki handlowej związanej z towarami wprowadzanymi na terytorium Cypru lub opuszczającymi terytorium Cypru przez port lub port lotniczy znajdujący się na obszarze stref suwerennych,

b) kontrola celna towarów przywożonych do lub wywożonych z wyspy Cypr przez siły zbrojne Zjednoczonego Królestwa przez port lub port lotniczy Republiki Cypryjskiej może być przeprowadzana na obszarze stref suwerennych,

c) Zjednoczone Królestwo jest odpowiedzialne za wydawanie licencji, zezwoleń lub certyfikatów, które mogą być wymagane zgodnie z jakimkolwiek środkiem Unii, mającym zastosowanie do towarów przywożonych do lub wywożonych z wyspy Cypr przez siły zbrojne Zjednoczonego Królestwa.

2. Republika Cypryjska jest odpowiedzialna za zarządzanie i płatności w odniesieniu do wszelkich środków Unii, do otrzymania których mogą być uprawnione osoby w strefie suwerennej w wyniku zastosowania przepisów wspólnej polityki rolnej w strefach suwerennych zgodnie z artykułem 44; Republika Cypryjska jest odpowiedzialna wobec Komisji za dokonywanie takich wydatków.

3. Bez uszczerbku dla postanowień ustępów 1 i 2, Zjednoczone Królestwo może przekazać właściwym organom Republiki Cypryjskiej, zgodnie z ustaleniami dokonanymi na podstawie Traktatu o Ustanowieniu, wykonywanie jakichkolwiek funkcji nałożonych na Państwo Członkowskie przez lub na mocy przepisów, o których mowa w artykułach 43—46.

4. Zjednoczone Królestwo i Republika Cypryjska współpracują celem zapewnienia skutecznego wprowadzenia w życie niniejszego tytułu w strefach suwerennych i, tam, gdzie jest to właściwe dokonują dalszych uzgodnień dotyczących przekazania uprawnień do wprowadzania w życie wszelkich przepisów, o których mowa w artykułach 43—46. Komisja otrzyma egzemplarz wszelkich takich uzgodnień.

Artykuł 49

Jedynym celem uzgodnień przewidzianych w niniejszym tytule jest uregulowanie szczególnej sytuacji stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa na Cyprze i uzgodnienia te nie mogą mieć zastosowania do jakiegokolwiek innego terytorium Unii ani też nie mogą stanowić, w całości lub w części, precedensu dla jakichkolwiek innych szczególnych uzgodnień, które albo istnieją już w chwili obecnej, albo mogą zostać ustanowione na innym terytorium europejskim, o którym mowa w artykule IV-40 Konstytucji.

Artykuł 50

Od 1 maja 2004 roku co pięć lat Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdanie w sprawie wprowadzania w życie postanowień niniejszego tytułu.

Artykuł 51

Postanowienia niniejszego tytułu mają zastosowanie z uwzględnieniem Deklaracji w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze, która włącza tekst preambuły do Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z 2003 roku, bez zmiany ich skutków prawnych.

TYTUŁ IV

POSTANOWIENIA W SPRAWIE ELEKTROWNI JĄDROWEJ IGNALINA NA LITWIE

Artykuł 52

Uznając gotowość Unii do udzielenia adekwatnej, dodatkowej pomocy dla litewskich wysiłków likwidacyjnych w stosunku do elektrowni jądrowej Ignalina i podkreślając ten wyraz solidarności, Litwa zobowiązała się do zamknięcia jednostki 1 elektrowni jądrowej Ignalina przed 2005 rokiem i jednostki 2 tej elektrowni najpóźniej do 31 grudnia 2009 roku i następnie do likwidacji tych jednostek.

Artykuł 53

1. W okresie 2004—2006 Unia udzieli Litwie dodatkowej pomocy finansowej celem wsparcia jej wysiłków likwidacyjnych i zmierzenia się z konsekwencjami zamknięcia i likwidacji elektrowni

jądrowej Ignalina (dalej jako „program Ignalina").

2. Decyzje o działaniach podejmowanych na podstawie programu Ignalina i ich realizacja odbywa się zgodnie z przepisami przewidzianymi w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 3906/89 z dnia 18 grudnia 1989 roku w sprawie pomocy gospodarczej dla niektórych państw Europy Środkowej i Wschodniej ([1]).

3. Program Ignalina obejmuje w szczególności: działania wspierające likwidację elektrowni jądrowej Ignalina, działania w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego mające na celu uzyskanie zgodności z dorobkiem i działania dotyczące modernizacji konwencjonalnych zdolności produkcyjnych, zastępujących zdolność produkcyjną dwóch reaktorów elektrowni jądrowej Ignalina oraz inne działania, które są wynikiem decyzji o zamknięciu i likwidacji tej elektrowni, i które przyczyniają się do koniecznej restrukturyzacji, uzyskania zgodności w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego i modernizacji sektora produkcji, przesyłu i dystrybucji energii na Litwie, jak również do poprawy bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię i poprawy wydajności energetycznej na Litwie.

4. Program Ignalina obejmuje działania wspierające personel elektrowni w utrzymywaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa operacyjnego w elektrowni jądrowej Ignalina w okresie poprzedzającym zamknięcie i podczas likwidacji reaktorów.

5. W okresie 2004—2006 kwota przeznaczona na program Ignalina wynosi 285 milionów EUR przydzielonych środków, wypłacanych w równych partiach rocznych.

6. Dla niektórych działań udział środków w programie Ignalina może wynieść do 100 % całkowitych wydatków. Należy podjąć wszelkie wysiłki w celu kontynuacji praktyk współfinansowania, ustanowionych w pomocy przedakcesyjnej dla litewskich wysiłków likwidacyjnych, jak również w celu przyciągnięcia współfinansowania z innych źródeł, tam gdzie jest to właściwe.

7. Pomoc w ramach programu Ignalina lub jej część, może być udostępniona jako wkład Unii do Międzynarodowego Funduszu Wspierania Likwidacji Elektrowni Ignalina, zarządzanego przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

8. Pomoc publiczna ze źródeł krajowych, unijnych i międzynarodowych:

a) na uzyskanie zgodności z dorobkiem w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego i działaniami dotyczącymi modernizacji Elektrowni Termicznej w Elektrenai na Litwie, co jest kluczowe dla zastąpienia zdolności produkcyjnej dwóch reaktorów elektrowni jądrowej Ignalina, oraz

b) na likwidację elektrowni jądrowej Ignalina

jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w kształcie określonym w Konstytucji.

([1]) Dz.U. L 375 z 23.12.1989, str. 11.

9. Pomoc publiczna ze źródeł krajowych, unijnych i międzynarodowych, przeznaczona na wsparcie wysiłków litewskich, podejmowanych w celu zmierzenia się z konsekwencjami zamknięcia i likwidacji elektrowni jądrowej Ignalina, w szczególności pomoc państwa przeznaczona na poprawę bezpieczeństwa dostaw energii może w każdym poszczególnym przypadku być uznana za zgodną, na mocy Konstytucji, z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 54

1. Uznając, że likwidacja elektrowni jądrowej Ignalina ma charakter długoterminowy i stanowi dla Litwy wyjątkowe obciążenie finansowe, nieproporcjonalne wobec jej wielkości i możliwości gospodarczych, Unia przez solidarność z Litwą udzieli dodatkowej pomocy Wspólnoty adekwatnej do wysiłku likwidacyjnego po 2006 roku.

2. Program Ignalina jest w tym celu nieprzerwanie kontynuowany i przedłużony na okres po 2006 roku. Przepisy wykonawcze dla przedłużonego programu Ignalina zostają przyjęte zgodnie z procedurą określoną w artykule 35 i wchodzą w życie najpóźniej w dniu zakończenia perspektywy finansowej określonej w Porozumieniu Międzyinstytucjonalnym z dnia 6 maja 1999 roku.

3. Program Ignalina, przedłużony zgodnie z postanowieniami ustępu 2, jest oparty na elementach i zasadach określonych w artykule 53.

4. Dla okresu objętego kolejnymi perspektywami finansowymi, całkowity średni poziom środków dla przedłużonego programu Ignalina musi być odpowiedni. Planowanie środków będzie oparte na rzeczywistych potrzebach finansowych i możliwościach ich wykorzystania.

Artykuł 55

Bez uszczerbku dla postanowień artykułu 52, do 31 grudnia 2012 roku stosuje się ogólną klauzulę ochronną wymienioną w artykule 26, jeżeli zaburzone są dostawy energii na Litwie.

Artykuł 56

Postanowienia niniejszego tytułu mają zastosowanie z uwzględnieniem Deklaracji w sprawie elektrowni jądrowej Ignalina na Litwie, która włącza tekst preambuły do Protokołu nr 4 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, bez zmiany ich skutków prawnych.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA W SPRAWIE TRANZYTU OSÓB DROGĄ LĄDOWĄ MIĘDZY OBWODEM KALININGRADZKIM A POZOSTAŁYMI CZĘŚCIAMI FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Artykuł 57

Zasady i uzgodnienia Unii dotyczące tranzytu osób drogą lądową między obwodem kaliningradzkim a innymi częściami Federacji Rosyjskiej, a w szczególności rozporządzenie Rady (WE) nr 693/2003 z dnia 14 kwietnia 2003 roku ustanawiające Uproszczony Dokument Tranzytowy (FTD), Uproszczony

Kolejowy Dokument Tranzytowy (FRTD) oraz zmieniające Wspólne Instrukcje Konsularne i Wspólny Podręcznik nie mogą same w sobie spowodować opóźnienia lub przeszkodzić w pełnym udziale Litwy w dorobku Schengen, włącznie ze zniesieniem kontroli na granicach wewnętrznych.

Artykuł 58

Unia pomaga Litwie we wprowadzaniu w życie zasad i uzgodnień odnoszących się do tranzytu osób między obwodem kaliningradzkim i innymi częściami Federacji Rosyjskiej w celu jak najszybszego i pełnego udziału Litwy w strefie Schengen.

Unia pomaga Litwie w zarządzaniu tranzytem osób między obwodem kaliningradzkim i innymi częściami Federacji Rosyjskiej i w szczególności ponosi wszelkie dodatkowe koszty, jakie pojawią się przy wprowadzaniu w życie szczególnych przepisów dorobku przewidzianych w zakresie tego tranzytu.

Artykuł 59

Bez uszczerbku dla suwerennych praw Litwy, jakiekolwiek dalsze akty dotyczące tranzytu osób między obwodem kaliningradzkim a innymi częściami Federacji Rosyjskiej są przyjmowane przez Radę na wniosek Komisji. Rada stanowi jednomyślnie.

Artykuł 60

Niniejszy tytuł stosuje się z uwzględnieniem Deklaracji w sprawie tranzytu osób drogą lądową między obwodem kaliningradzkim a innymi częściami Federacji Rosyjskiej, która włącza tekst preambuły do Protokołu nr 5 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, bez zmiany jej skutków prawnych.

TYTUŁ VI

POSTANOWIENIA W SPRAWIE NABYWANIA „DRUGICH DOMÓW" NA MALCIE

Artykuł 61

Biorąc pod uwagę ograniczoną liczbę mieszkań na Malcie i bardzo ograniczoną powierzchnię terenów przeznaczonych do zabudowy, które mogą zaspokoić jedynie podstawowe potrzeby wynikające z obecnego rozwoju demograficznego, Malta może utrzymać w mocy, na niedyskryminacyjnych zasadach, przepisy dotyczące nabywania i posiadania nieruchomości dla celów „drugich domów" przez obywateli Państw Członkowskich, którzy nie zamieszkiwali legalnie na Malcie przez co najmniej pięć lat, wynikające z ustawy o nieruchomościach (nabywanie przez nierezydentów) (rozdział 246).

Malta stosuje procedury zezwoleń na nabywanie nieruchomości dla celów „drugich domów" na Malcie. Procedury te muszą być oparte na opublikowanych, obiektywnych, trwałych i przejrzystych kryteriach. Kryteria te muszą być stosowane w sposób niedyskryminujący i nieróżnicujący obywateli Malty i innych Państw Członkowskich. Malta zapewni, że w żadnym wypadku obywatele Państw Członkowskich nie będą traktowani w sposób bardziej restrykcyjny niż obywatele państw trzecich.

W przypadku gdy wartość jednej takiej nieruchomości, nabytej przez obywatela Państwa Członkowskiego, przekracza poziom określony w przepisach prawa maltańskiego, który wynosi 30 000 lirów maltańskich za mieszkanie i 50 000 lirów maltańskich za wszystkie rodzaje nieruchomości inne niż mieszkanie oraz nieruchomości o wartości historycznej, musi być wydane zezwolenie. Malta może dokonać poprawek poziomów ustanowionych przez te przepisy, aby uwzględnić zmiany cen na rynku nieruchomości na Malcie.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA W SPRAWIE ABORCJI NA MALCIE

Artykuł 62

Żadne z postanowień Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy lub traktatów i aktów zmieniających lub uzupełniających ten Traktat nie wpływa na stosowanie na terytorium Malty ustawodawstwa krajowego dotyczącego aborcji.

TYTUŁ VIII

POSTANOWIENIA W SPRAWIE RESTRUKTURYZACJI POLSKIEGO HUTNICTWA ŻELAZA I STALI

Artykuł 63

1. Nie naruszając postanowień artykułów III-167 i III-168 Konstytucji, pomoc państwa udzielaną przez Polskę dla celów restrukturyzacji na rzecz określonych części polskiego hutnictwa uznaje się za zgodną z rynkiem wewnętrznym, pod warunkiem iż:

a) okres, o którym mowa w artykule 8 ustęp 4 Protokołu 2 dotyczącego produktów EWWiS do Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Rzecząpospolitą Polską z drugiej strony ([1]), został przedłużony do 1 maja 2004 roku,

b) postanowienia planu restrukturyzacji, na podstawie którego powyższy Protokół został przedłużony, są przestrzegane w ciągu całego okresu 2002—2006,

c) warunki określone w niniejszym tytule są spełnione, oraz

([1]) Dz.U. L 348 z 31.12.1993, str. 2.

d) żadna pomoc państwa dla celów restrukturyzacji nie zostanie wypłacona na rzecz polskiego hutnictwa po 1 maja 2004 roku.

2. Restrukturyzacja polskiego hutnictwa, wynikająca z indywidualnych biznesplanów spółek wymienionych w załączniku 1 do Protokołu nr 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku (zwanych dalej „spółkami objętymi pomocą"), oraz przeprowadzona zgodnie z warunkami ustanowionymi w niniejszym tytule, zostanie zakończona nie później niż do 31 grudnia 2006 roku (zwanego dalej „końcem okresu restrukturyzacji").

3. Wyłącznie spółki objęte pomocą kwalifikują się do otrzymania pomocy państwa w ramach programu restrukturyzacji polskiego hutnictwa żelaza i stali.

4. Spółka objęta pomocą nie może:

a) w przypadku łączenia z inną spółką niewymienioną w załączniku 1 do Protokołu nr 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, przenieść korzyści wynikającej z pomocy udzielonej spółce nią objętej,

b) w okresie do 31 grudnia 2006 roku przejąć aktywów jakiejkolwiek spółki niewymienionej w załączniku 1 do Protokołu nr 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, której upadłość ogłoszono.

5. Wszelka następna prywatyzacja którejkolwiek ze spółek objętych pomocą będzie przeprowadzana z zachowaniem przejrzystości oraz będzie uwzględniać warunki i zasady dotyczące ekonomicznej żywotności, pomocy państwa i ograniczenia zdolności produkcyjnych, określone w niniejszym tytule. Żadna dodatkowa pomoc nie zostanie udzielona w ramach sprzedaży jakiejkolwiek spółki lub poszczególnych aktywów.

6. Całkowita pomoc na cele restrukturyzacji, która ma zostać udzielona spółkom objętym pomocą, zostanie określona w uzasadnieniach zawartych w zatwierdzonym planie restrukturyzacji polskiego hutnictwa żelaza i stali oraz indywidualnych biznes planach zatwierdzonych przez Radę. Jednakże w żadnym przypadku pomoc wypłacona w okresie od 1997 do 2003 roku i nie przekroczy kwoty 3 387 070 000 PLN.

Z tej sumy całkowitej,

a) odnośnie do Polskich Hut Stali (zwanych dalej „PHS"), pomoc na cele restrukturyzacji już udzielona lub która ma zostać udzielona, od roku 1997 do końca roku 2003, nie przekroczy kwoty 3 140 360 000 PLN. PHS otrzymały już 62 360 000 PLN jako pomoc na cele restrukturyzacji w okresie 1997—2001. PHS otrzymują dalszą pomoc na cele restrukturyzacji wynoszącą maksymalnie 3 078 000 000 PLN w 2002 i 2003 roku w zależności od wymogów wyznaczonych w zatwierdzonym planie restrukturyzacji (kwota ma zostać wypłacona w całości w 2002 roku, jeżeli przedłużenie okresu karencji zgodnie z Protokołem 2 do Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Polską z drugiej strony nastąpi do końca 2002 roku, w przeciwnym razie w 2003 roku),

b) odnośnie do Huty Andrzej S.A., Huty Bankowej Sp. z o.o., Huty Batory S.A., Huty Buczek S.A., Huty L.W. Sp. z o.o., Huty Łabędy S.A. oraz Huty Pokój S.A (zwane dalej „innymi spółkami objętymi pomocą") pomoc na cele restrukturyzacji dla sektora hutnictwa już udzielona lub która zostanie udzielona, od 1997 roku do końca 2003 roku, nie przekroczy kwoty 246 710 000 PLN. Przedsiębiorstwa te już otrzymały kwotę 37 160 000 PLN pomocy na cele restrukturyzacji w okresie 1997—2001. Otrzymują one dalszą pomoc na cele restrukturyzacji wynoszącą maksymalnie 210 210 000 PLN w zależności od wymogów wyznaczonych w zatwierdzonym

planie restrukturyzacji (z czego kwotę 182 170 000 PLN w 2002 roku oraz kwotę 27 380 000 PLN w roku 2003, jeżeli przedłużenie okresu karencji zgodnie z Protokołem 2 do Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Polską z drugiej strony, nastąpi do końca 2002 roku, w przeciwnym razie kwota 210 210 000 PLN w 2003 roku).

Polska nie udzieli żadnej dodatkowej pomocy państwa na cele restrukturyzacji na rzecz polskiego hutnictwa.

7. W okresie 1997—2006 Polska obniży zdolności produkcyjne netto o minimum 1 231 000 ton dla wyrobów gotowych. Wskazana całkowita wielkość obejmuje obniżenia zdolności produkcyjnych netto w wysokości przynajmniej 715 000 ton na rok dla wyrobów walcowanych na gorąco, 716 000 ton na rok dla wyrobów walcowanych na zimno, jak również zwiększenia zdolności o maksymalnie 200 000 ton na rok dla innych wyrobów gotowych.

Obniżenie zdolności produkcyjnych mierzone jest wyłącznie na podstawie trwałego zamknięcia instalacji produkcyjnych przez ich fizyczne zniszczenie w taki sposób, iż instalacje te nie mogą zostać przywrócone do użytku. Ogłoszenie upadłości spółki z sektora hutnictwa nie stanowi obniżenia zdolności produkcyjnych.

Poziom netto obniżenia zdolności produkcyjnych wskazany w załączniku 2 do Protokołu nr 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku stanowi minimalne i rzeczywiste obniżenie zdolności produkcyjnych netto, które ma zostać osiągnięte w ramach harmonogramu, który zostanie ustalony na podstawie polskiego ostatecznego programu restrukturyzacji oraz poszczególnych biznesplanów zgodnie z Układem Europejskim ustanawiającym stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Polską z drugiej strony, z uwzględnieniem celu osiągnięcia ekonomicznej żywotności spółek objętych pomocą do 31 grudnia 2006 roku.

8. Wprowadza się w życie biznesplan dla spółki objętej pomocą PHS. W szczególności:

a) wysiłki restrukturyzacyjne skoncentrowane są na:

i) zreorganizowaniu instalacji produkcyjnych PHS według produktów oraz utworzeniu struktury horyzontalnej według funkcji (zakupy, produkcja, sprzedaż),

ii) ustanowieniu w PHS ujednoliconej struktury zarządzania umożliwiającej pełne wykorzystanie synergii w ramach konsolidacji,

iii) zmianie strategicznych celów PHS z orientacji produkcyjnej na orientację rynkową,

iv) poprawie wydajności i skuteczności zarządzania PHS oraz poprawie kontroli sprzedaży bezpośredniej,

v) dokonaniu przeglądu przez PHS, biorąc pod uwagę względy zdrowej gospodarki, strategii spółek wydzielonych (*spin-off*) i, tam gdzie jest to konieczne, dokonanie ponownego włączenia usług do spółki dominującej,

vi) dokonaniu przez PHS przeglądu asortymentu produktów, zmniejszenia nadprodukcji półwyrobów długich oraz ogólne przesunięcie w kierunku rynku produktów o większej wartości dodanej,

vii) dokonaniu przez PHS inwestycji mających na celu poprawę jakości wyrobów gotowych, szczególną uwagę poświęca się osiągnięciu w zakładzie PHS w Krakowie poziomu jakości produktów 3-Sigma do dnia wskazanego w harmonogramie wprowadzenia w życie programu restrukturyzacji PHS, a najpóźniej do końca 2006 roku,

b) redukcje kosztów będą maksymalizowane w PHS podczas okresu restrukturyzacji poprzez oszczędności wynikające z efektywnego wykorzystania energii, poprawę zakupów oraz zapewnienie poziomu wydajności porównywalnego z poziomami osiąganymi w Unii,

c) program restrukturyzacji zatrudnienia zostanie wprowadzony w życie, a poziom wydajności porównywalny z tym uzyskiwanym przez grupy producentów przemysłu hutniczego w Unii zostanie osiągnięty do 31 grudnia 2006 roku, co ustalone zostanie w oparciu o skonsolidowane dane uwzględniające zatrudnienie pośrednie w spółkach usługowych należących w 100 % do spółek objętych pomocą,

d) jakakolwiek prywatyzacja nastąpi z zachowaniem zasady przejrzystości oraz pełnej wartości rynkowej PHS. Żadna dodatkowa pomoc nie zostanie udzielona w ramach sprzedaży.

9. Wprowadza się w życie biznesplany dla pozostałych spółek objętych pomocą. W szczególności:

a) dla wszystkich pozostałych spółek objętych pomocą wysiłki restrukturyzacyjne skoncentrowane są na:

i) zmianie strategicznych celów z orientacji produkcyjnej na orientację rynkową,

ii) poprawie wydajności i skuteczności zarządzania spółek oraz poprawie kontroli sprzedaży bezpośredniej,

iii) dokonaniu przeglądu, biorąc pod uwagę względy zdrowej gospodarki, strategii spółek zależnych (*spin-off*) i tam gdzie jest to konieczne dokonaniu ponownego włączenia usług do spółek dominujących,

b) w odniesieniu do Huty Bankowej, wprowadzeniu w życie programu obniżenia kosztów,

c) w odniesieniu do Huty Buczek, uzyskaniu niezbędnego wsparcia finansowego od kredytodawców oraz lokalnych instytucji finansowych oraz realizacji programu obniżenia kosztów, włączając w to obniżenie kosztów inwestycji poprzez adaptację istniejących instalacji produkcyjnych,

d) w odniesieniu do Huty Łabędy, realizacji programu obniżenia kosztów oraz zmniejszenie uzależnienia od przemysłu górniczego,

e) w odniesieniu do Huty Pokój, uzyskaniu w spółkach zależnych międzynarodowych standardów wydajności, wprowadzenie w życie oszczędności energii oraz rezygnacja z proponowanych inwestycji w dziale obróbki i konstrukcji,

f) w odniesieniu do Huty Batory, wynegocjowaniu porozumienia z wierzycielami oraz instytucjami finansowymi w sprawie zmiany terminów płatności zobowiązań i pożyczek inwestycyjnych. Spółka również zapewni znaczące dodatkowe obniżki kosztów związane z restrukturyzacją zatrudnienia i poprawą uzysków,

g) w odniesieniu do Huty Andrzej, zapewnieniu ustabilizowanej podstawy finansowej dla jej rozwoju, poprzez wynegocjowanie porozumienia między obecnymi pożyczkodawcami spółki, długoterminowymi kredytodawcami, kredytodawcami handlowymi oraz instytucjami finansowymi. Muszą zostać dokonane dodatkowe inwestycje w walcowni gorącej rur, jak również realizacja programu redukcji zatrudnienia,

h) w odniesieniu do Huty L.W., przeprowadzeniu inwestycji związanych z projektem walcowni gorących, urządzeniami transportu pionowego oraz ochroną środowiska. Spółka osiągnie również wyższy poziom wydajności poprzez restrukturyzację zatrudnienia oraz ograniczenie kosztów usług zewnętrznych.

10. Jakiekolwiek późniejsze zmiany w ogólnym planie restrukturyzacji oraz w indywidualnych planach muszą być zatwierdzone przez Komisję oraz, tam gdzie jest to konieczne, przez Radę.

11. Wprowadzenie w życie planu restrukturyzacji nastąpi w warunkach pełnej przejrzystości oraz na podstawie zasad zdrowej gospodarki rynkowej.

12. Komisja i Rada dokładnie monitorują wprowadzanie w życie restrukturyzacji oraz spełnienie warunków ustanowionych w niniejszym tytule w zakresie ekonomicznej żywotności, pomocy państwa oraz obniżenia zdolności produkcyjnych przed i po 1 maja 2004 roku, do końca okresu restrukturyzacji, zgodnie z ustępami 13—18. W tym celu Komisja składa sprawozdanie Radzie.

13. Oprócz monitorowania pomocy państwa, Komisja oraz Rada monitorują restrukturyzację według wskaźników określonych w załączniku 3 do Protokołu nr 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku. Odniesienia dokonane w powyższym Załączniku do punktu 14 Protokołu, zawarte w wymienionym załączniku, należy rozumieć jako odniesienia do ustępu 14 niniejszego artykułu.

14. Proces monitorowania obejmuje niezależną ocenę, która ma zostać przeprowadzona w latach 2003, 2004, 2005 i 2006. Stosuje się test ekonomicznej żywotności przyjęty przez Komisję, a badanie wydajności jest częścią tej oceny.

15. Polska w pełni stosuje się do wszystkich uzgodnień dotyczących monitorowania. W szczególności:

a) Polska co 6 miesięcy przedstawia Komisji sprawozdania dotyczące restrukturyzacji spółek objętych pomocą, do 15 marca i 15 września każdego roku, aż do końca okresu restrukturyzacji,

b) pierwsze sprawozdanie zostanie przedstawione Komisji do 15 marca 2003 roku, a ostatnie sprawozdanie do 15 marca 2007 roku, chyba że Komisja postanowi inaczej,

c) sprawozdania zawierają wszystkie informacje niezbędne do monitorowania procesu restrukturyzacji, pomocy państwa oraz obniżenia i wykorzystania zdolności produkcyjnych oraz dostarczają wystarczające dane finansowe umożliwiające przeprowadzenie oceny wskazującej, czy warunki i wymogi zawarte w niniejszym tytule zostały spełnione. Sprawozdania zawierają co

najmniej informacje wskazane w załączniku 4 do Protokołu nr 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, w stosunku do którego Komisja zastrzega sobie prawo zmiany zgodnie z doświadczeniem zdobytym w okresie procesu monitorowania. W załączniku 4 do Protokołu nr 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, odniesienia do punktu 14 Protokołu należy rozumieć jako odniesienia do ustępu 14 niniejszego artykułu. Oprócz poszczególnych sprawozdań z działalności spółek objętych pomocą sporządza się również sprawozdanie dotyczące ogólnej sytuacji w polskim hutnictwie, obejmujące przedstawienie ostatnich tendencji makroekonomicznych,

d) ponadto Polska musi przedstawić wszystkie dodatkowe informacje niezbędne do przeprowadzenia niezależnej oceny, o której mowa w ustępie 14,

e) Polska zobowiąże spółki objęte pomocą do ujawnienia wszystkich właściwych danych, które w innych okolicznościach mogłyby zostać uznane za poufne. W ramach sporządzania sprawozdań dla Rady, Komisja zapewni, iż informacje poufne dotyczące poszczególnych spółek nie zostaną ujawnione.

16. Komisja może w każdym czasie podjąć decyzję o dokonaniu przez niezależnego konsultanta oceny wyników monitorowania, przeprowadzeniu przez niego wszelkich niezbędnych badań oraz o sporządzeniu sprawozdania dla Komisji i Rady.

17. Jeżeli Komisja ustali, na podstawie procesu monitorowania, iż miały miejsce znaczne odchylenia w danych finansowych, w oparciu o które została dokonana ocena ekonomicznej żywotności, może wymagać od Polski podjęcia odpowiednich środków mających na celu wzmocnienie lub zmianę środków restrukturyzacyjnych w odpowiednich spółkach objętych pomocą.

18. Jeżeli proces monitorowania wykaże, iż:

a) warunki wskazane w uzgodnieniach przejściowych zawartych w niniejszym tytule nie zostały spełnione, lub

b) zobowiązania podjęte w ramach przedłużenia okresu, w którym Polska będzie mogła wyjątkowo udzielać pomocy państwa dla celów restrukturyzacji jej przemysłu hutniczego zgodnie z Układem Europejskim ustanawiającym stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Polską z drugiej strony nie zostały wykonane, lub

c) Polska w trakcie okresu restrukturyzacji udzieliła dodatkowej niezgodnej pomocy państwa na rzecz hutnictwa i spółek objętych pomocą w szczególności,

uzgodnienia przejściowe ustanowione w niniejszym tytule nie wywierają skutku.

Komisja podejmie odpowiednie środki, na mocy których każda spółka będzie zobowiązana do zwrotu pomocy otrzymanej z naruszeniem warunków ustanowionych w niniejszym tytule.

TYTUŁ IX

W SPAWIE JEDNOSTKI 1 I JEDNOSTKI 2 ELEKTROWNI JĄDROWEJ BOHUNICE V1 NA SŁOWACJI

Artykuł 64

Słowacja zobowiązuje się do zamknięcia jednostki 1 elektrowni jądrowej Bohunice V1 najpóźniej do 31 grudnia 2006 roku i jednostki 2 tej elektrowni najpóźniej do 31 grudnia 2008 roku i następnie do likwidacji tych jednostek.

Artykuł 65

1. W latach 2004—2006, Unia dostarczy Słowacji pomoc finansową na wsparcie jej wysiłków likwidacyjnych i zmierzenie się z konsekwencjami zamknięcia i likwidacji jednostki 1 i jednostki 2 elektrowni jądrowej Bohunice V1 (zwaną dalej „pomocą").

2. Decyzje o pomocy i ich realizacja odbywa się zgodnie z przepisami przewidzianymi w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 3906/89 z dnia 18 grudnia 1989 r. w sprawie pomocy gospodarczej dla niektórych państw Europy Środkowej i Wschodniej ([1]).

3. W latach 2004—2006 kwota pomocy wynosi 90 milionów EUR przydzielonych środków, wypłacanych w równych ratach rocznych.

4. Pomoc lub jej część może być udostępniona jako wkład Unii do Międzynarodowego Funduszu Wspierania Likwidacji Elektrowni Bohunice, zarządzanego przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Artykuł 66

Unia uznaje, że likwidacja elektrowni jądrowej Bohunice V1 musi być kontynuowana poza ramami perspektyw finansowych określonych w Porozumieniu Międzyinstytucjonalnym z dnia 6 maja 1999 roku i że wysiłek ten stanowi dla Słowacji istotne obciążenie finansowe. Decyzje w sprawie kontynuacji pomocy Unii w tej dziedzinie po 2006 roku uwzględnią te okoliczności.

Artykuł 67

Niniejszy tytuł ma zastosowanie z uwzględnieniem Deklaracji w sprawie jednostki 1 i jednostki 2 elektrowni jądrowej Bohunice na Słowacji, która włącza tekst preambuły do Protokołu nr 9 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, bez zmiany jej skutków prawnych.

([1]) Dz.U. L 375 z 23.12.1989, str. 11.

TYTUŁ X

POSTANOWIENIA W SPRAWIE CYPRU

Artykuł 68

1. Stosowanie dorobku wspólnotowego i dorobku Unii zawiesza się na tych obszarach Republiki Cypryjskiej, na których Rząd Republiki Cypryjskiej nie sprawuje efektywnej kontroli.

2. Rada, na wniosek Komisji, podejmuje decyzję o cofnięciu zawieszenia, o którym mowa w ustępie 1. Rada stanowi jednomyślnie.

Artykuł 69

1. Rada, na wniosek Komisji, określa warunki, na jakich przepisy prawa Unii stosuje się do linii dzielącej obszary, o których mowa w artykule 68, oraz obszary, na których Rząd Republiki Cypryjskiej sprawuje efektywną kontrolę. Rada stanowi jednomyślnie.

2. Granicę między wschodnią strefą suwerenną i obszarami, o których mowa w artykule 68, traktuje się jako część granic zewnętrznych stref suwerennych dla celów części IV Załącznika do Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze przez okres zawieszenia stosowania dorobku wspólnotowego i dorobku Unii zgodnie z artykułem 68.

Artykuł 70

1. Żadne postanowienie niniejszego tytułu nie wyklucza środków mających na celu wspieranie rozwoju gospodarczego obszarów, o których mowa w artykule 68.

2. Środki takie nie wpływają na stosowanie dorobku wspólnotowego i dorobku Unii na warunkach wskazanych w niniejszym Protokole w jakiejkolwiek innej części Republiki Cypryjskiej.

Artykuł 71

W przypadku wypracowania rozwiązania kwestii cypryjskiej Rada, na wniosek Komisji, podejmuje decyzję o dostosowaniach warunków odnoszących się do przystąpienia Cypru do Unii w odniesieniu do Cypryjskiej Wspólnoty Tureckiej. Rada stanowi jednomyślnie.

Artykuł 72

Niniejszy tytuł ma zastosowanie z uwzględnieniem Deklaracji w sprawie Cypru, która włącza tekst preambuły do Protokołu nr 10 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, bez zmiany jej skutków prawnych.

CZĘŚĆ TRZECIA

POSTANOWIENIA W SPRAWIE ZAŁĄCZNIKÓW DO AKTU PRZYSTĄPIENIA Z DNIA 16 KWIETNIA 2003 ROKU

Artykuł 73

Załączniki I i III—XVII do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, dodatki do nich oraz załączniki do Protokołów 2, 3 i 8 do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku ([1]) stanowią integralną część niniejszego Protokołu.

Artykuł 74

1. Odniesienia do „Traktatu o Przystąpieniu", dokonane w załącznikach określonych w artykule 73 niniejszego Protokołu, należy rozumieć jako odniesienia do traktatu określonego w artykule IV-437 ustęp 2 lit. e) Konstytucji, a odniesienia do daty lub momentu podpisania tego Traktatu należy rozumieć jako odniesienia do dnia 16 kwietnia 2003 roku oraz odniesienia do daty przystąpienia należy rozumieć jako odniesienia do 1 maja 2004 roku.

2. Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, odniesienia do „niniejszego Aktu", dokonane w artykule 73 niniejszego Protokołu, należy rozumieć jako odniesienia do Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku.

Odniesienia do postanowień Aktu Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku, dokonane w Załącznikach określonych w artykule 73 niniejszego Protokołu, należy rozumieć jako odniesienia do niniejszego Protokołu, zgodnie z następującą tabelą równoważności.

Akt Przystąpienia z 16 kwietnia 2003 roku	Protokół
Artykuł 21	Artykuł 12
Artykuł 22	Artykuł 13
Artykuł 24	Artykuł 15
Artykuł 32	Artykuł 21
Artykuł 37	Artykuł 26
Artykuł 52	Artykuł 32

3. Terminy wymienione poniżej, które występują w załącznikach określonych w artykule 73, należy rozumieć zgodnie z definicjami podanymi w poniższej tabeli, chyba że odnoszą się one wyłącznie do sytuacji prawnych powstałych przed wejściem w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

([1]) Dz.U. L 236 z 23.9.2003, str. 33.

Terminy użyte w załącznikach określone w artykule 73	Znaczenie
Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską	Konstytucja
Traktat o Unii Europejskiej	Konstytucja
Traktaty stanowiące podstawę Unii Europejskiej	Konstytucja
Wspólnota (Europejska)	Unia
Rozszerzona Wspólnota	Unia
Wspólnota	Unia
UE	Unia
Rozszerzona Unia lub rozszerzona UE	Unia

Na zasadzie odstępstwa od akapitu poprzedniego, znaczenie terminu „wspólnotowe" pozostaje niezmienione, jeżeli jest ono związane z terminami „preferencje" i „rybołówstwo".

4. Odniesienia do postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską lub jego części, dokonane w załącznikach określonych w artykule 73 niniejszego Protokołu, należy rozumieć jako odniesienia do postanowień Konstytucji lub jej części, zgodnie z następującą tabelą równoważności.

Traktat WE	Konstytucja
Część trzecia tytuł I	Część III tytuł III rozdział I sekcja 3
Część trzecia tytuł I rozdział 1	Część III tytuł III rozdział I sekcja 3 podsekcja 1
Część trzecia tytuł II	Część III tytuł III rozdział III sekcja 4
Część trzecia tytuł III	Część III tytuł III rozdział I sekcje 2 i 4
Część trzecia tytuł IV rozdział 1	Część III tytuł III rozdział I sekcja 5
Artykuł 31	Artykuł III-155
Artykuł 39	Artykuł III-133
Artykuł 49	Artykuł III-144
Artykuł 58	Artykuł III-158
Artykuł 87	Artykuł III-167
Artykuł 88	Artykuł III-168
Artykuł 226	Artykuł III-360
Załącznik I	Załącznik I

5. W przypadku gdy załączniki określone w artykule 73 niniejszego Protokołu stanowią, że Rada lub Komisja przyjmuje akty prawne, akty te sporządzane są w formie rozporządzeń europejskich lub decyzji europejskich.

10. PROTOKÓŁ W SPRAWIE PROCEDURY DOTYCZĄCEJ NADMIERNEGO DEFICYTU

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustalić szczegóły procedury dotyczącej nadmiernego deficytu, określonej w artykule III-184 Konstytucji,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Wartości odniesienia określone w artykule III-184 ustęp 2 Konstytucji są następujące:

a) 3 % dla stosunku planowanego lub rzeczywistego deficytu publicznego do produktu krajowego brutto w cenach rynkowych,

b) 60% dla stosunku zadłużenia publicznego do produktu krajowego brutto w cenach rynkowych.

Artykuł 2

Dla celów artykułu III-184 Konstytucji i niniejszego Protokołu:

a) „publiczny"oznacza dotyczący całej władzy publicznej, czyli rządu centralnego, władz regionalnych lub lokalnych i funduszy ubezpieczeń społecznych, z wyłączeniem operacji handlowych w rozumieniu Europejskiego Systemu Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,

b) „deficyt" oznacza pożyczki netto, zgodnie z definicją w Europejskim Systemie Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,

c) „inwestycja" oznacza tworzenie trwałego kapitału brutto, zgodnie z definicją w Europejskim Systemie Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,

d) „zadłużenie" oznacza całkowitą sumę zadłużenia brutto w wartości nominalnej, występującą na koniec roku i skonsolidowaną dla wszystkich sektorów władzy publicznej, zgodnie z definicją zawartą w lit. a).

Artykuł 3

Aby zapewnić efektywność procedury stosowanej w przypadku nadmiernego deficytu, rządy Państw Członkowskich, w ramach tej procedury, są odpowiedzialne za deficyt publiczny zdefiniowany w artykule 2 lit. a). Państwa Członkowskie zapewniają, by krajowe procedury w sferze budżetowej pozwoliły im wywiązać się z zobowiązań w tej dziedzinie, wynikających z Konstytucji. Państwa Członkowskie zdają Komisji regularnie i bezzwłocznie sprawozdania dotyczące ich planowanych i rzeczywistych deficytów oraz poziomów ich zadłużeń.

Artykuł 4

Dane statystyczne, z których korzysta się przy stosowaniu niniejszego Protokołu, są dostarczane przez Komisję.

11. PROTOKÓŁ W SPRAWIE KRYTERIÓW KONWERGENCJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustalić szczegóły dotyczące kryteriów konwergencji, którymi Unia będzie się kierować przy przyjmowaniu decyzji określonych w artykule III-198 Konstytucji w celu uchylenia derogacji tych Państw Członkowskich, które zostały nią objęte,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Kryterium stabilności cen określone w artykule III-198 ustęp 1 lit. a) Konstytucji oznacza, że dane Państwo Członkowskie ma trwały poziom stabilności cen, a średnia stopa inflacji, odnotowana w tym państwie w ciągu jednego roku poprzedzającego badanie, nie przekracza o więcej niż 1,5 punktu procentowego inflacji trzech Państw Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach. Inflacja mierzona jest za pomocą wskaźnika cen artykułów konsumpcyjnych na porównywalnych podstawach, z uwzględnieniem różnic w definicjach krajowych.

Artykuł 2

Kryterium sytuacji finansów publicznych, określone w artykule III-198 ustęp 1 lit. b) Konstytucji, oznacza, że w czasie badania dane Państwo Członkowskie nie jest objęte decyzją europejską Rady określoną w artykule III-184 ustęp 6 Konstytucji, stwierdzającą istnienie nadmiernego deficytu.

Artykuł 3

Kryterium udziału w mechanizmie kursów walut Europejskiego Systemu Walutowego, określonego w artykule III-198 ustęp 1 lit. c) Konstytucji, oznacza, że dane Państwo Członkowskie stosowało normalne granice wahań, przewidziane w mechanizmie kursów walut Europejskiego Systemu Walutowego, bez poważnych napięć co najmniej przez dwa lata przed badaniem. W szczególności, Państwo Członkowskie nie zdewaluowało bilateralnego kursu wymiany swojej waluty wobec euro z własnej inicjatywy przez ten sam okres.

Artykuł 4

Kryterium konwergencji stóp procentowych określone w artykule III-198 ustęp 1 lit. d) Konstytucji oznacza, że w ciągu jednego roku przed badaniem średnia nominalna długoterminowa stopa procentowa w danym Państwie Członkowskim nie przekraczała więcej niż o dwa punkty procentowe stopy procentowej trzech Państw Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach. Stopy procentowe oblicza się na podstawie długoterminowych obligacji państwowych lub porównywalnych papierów wartościowych, z uwzględnieniem różnic w definicjach krajowych.

Artykuł 5

Dane statystyczne, z których korzysta się przy stosowaniu niniejszego Protokołu, są dostarczane przez Komisję.

Artykuł 6

Rada, stanowiąc jednomyślnie, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Europejskim Bankiem Centralnym oraz Komitetem Ekonomiczno-Finansowym określonym w artykule III-192 Konstytucji, przyjmuje odpowiednie przepisy w celu ustanowienia szczegółów określonych w artykule III-198 Konstytucji kryteriów konwergencji, które zastąpią niniejszy Protokół.

12. PROTOKÓŁ W SPRAWIE EUROGRUPY

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC sprzyjać warunkom silniejszego wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej i w tym celu pragnąc rozwijać coraz ściślejszą koordynację polityk gospodarczych w strefie euro,

ŚWIADOME konieczności ustanowienia postanowień szczególnych w celu pogłębienia dialogu między Państwami Członkowskimi, których walutą jest euro, w oczekiwaniu na moment, w którym euro stanie się walutą wszystkich Państw Członkowskich Unii,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Ministrowie Państw Członkowskich, których walutą jest euro, zbierają się na nieformalnych spotkaniach. Spotkania te odbywają się, w miarę potrzeby, w celu rozpatrzenia spraw związanych ze szczególnymi obowiązkami, jakie na nich ciążą w związku z jedną walutą. Komisja bierze udział w tych spotkaniach. Europejski Bank Centralny jest zapraszany do wzięcia udziału w tych spotkaniach przygotowywanych przez przedstawicieli ministrów do spraw finansów Państw Członkowskich, których walutą jest euro, oraz przez przedstawicieli Komisji.

Artykuł 2

Ministrowie Państw Członkowskich, których walutą jest euro, wybierają przewodniczącego na okres dwóch i pół roku większością tych Państw Członkowskich.

13. PROTOKÓŁ W SPRAWIE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ DOTYCZĄCYCH ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ W ZAKRESIE UNII GOSPODARCZEJ I WALUTOWEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że Zjednoczone Królestwo nie jest zobowiązane do przyjęcia euro, jeżeli jego Parlament i rząd nie przyjmą odrębnej decyzji w tej sprawie,

BIORĄC POD UWAGĘ, że 16 października 1996 roku i 30 października 1997 roku rząd Zjednoczonego Królestwa notyfikował Radzie zamiar nieuczestniczenia w trzecim etapie unii gospodarczej i walutowej, zgodnie z warunkami ustępu 1 Protokołu w sprawie niektórych postanowień dotyczących Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że rząd Zjednoczonego Królestwa praktykuje finansowanie swoich potrzeb kredytowych poprzez sprzedaż długów sektorowi prywatnemu,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Zjednoczone Królestwo nie jest zobowiązane do przyjęcia euro, chyba że taki zamiar notyfikuje Radzie.

Artykuł 2

Artykuły 3—8 i 10 mają zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa, biorąc pod uwagę notyfikację dokonaną Radzie przez jego rząd 16 października 1996 roku i 30 października 1997 roku.

Artykuł 3

Zjednoczone Królestwo zachowuje swoje uprawnienia w dziedzinie polityki pieniężnej zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 4

Artykuł I-30 ustęp 2, z wyjątkiem jego pierwszego i ostatniego zdania, artykuł I-30 ustęp 5, artykuł III-177 akapit 2, artykuł III-184 ustępy 1, 9 i 10, artykuł III-185 ustępy 1—5, artykuły III-186, III-188, III-189, III-190, artykuł III-191, artykuł III-196, artykuł III-198 ustęp 3, artykuł III-326 oraz artykuł III-382 Konstytucji nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa. Również artykuł III-179 ustęp 2 Konstytucji nie stosuje się do niego w zakresie przyjmowania części ogólnych kierunków polityk gospodarczych dotyczących ogólnie obszaru euro.

Odniesienia do Unii lub Państw Członkowskich zawarte w postanowieniach, o których mowa w akapicie pierwszym, nie dotyczą Zjednoczonego Królestwa, natomiast odniesienia do krajowych banków centralnych nie dotyczą Banku Anglii.

Artykuł 5

Zjednoczone Królestwo podejmuje wysiłki w celu uniknięcia nadmiernego deficytu budżetowego.

Artykuły III-192 ustęp 4 i artykuł III-200 Konstytucji mają zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa, jakby było objęte derogacją. Artykuły III-201 i III-202 Konstytucji mają nadal zastosowanie do niego.

Artykuł 6

Prawa głosu Zjednoczonego Królestwa są zawieszone w odniesieniu do przyjmowania przez Radę środków, o których mowa w artykułach wymienionych w artykule 4 i w przypadkach, o których mowa w artykule III-197 ustęp 4 akapit pierwszy Konstytucji. W tym celu stosuje się artykuł III-197 ustęp 4 akapit drugi i trzeci akapit Konstytucji.

Zjednoczone Królestwo nie ma prawa uczestniczyć w mianowaniu prezesa, wiceprezesa i pozostałych członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego, zgodnie z artykułem III-382 ustęp 2 akapit drugi, trzeci i czwarty Konstytucji.

Artykuł 7

Artykuły 3, 4, 6 i 7, artykuł 9 ustęp 2, artykuł 10 ustępy 1, 2 i 3, artykuł 11 ustęp 2, artykuł 12 ustęp 1 oraz artykuły 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34 i 50 Protokołu ustanawiającego Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego (zwanego dalej „Statutem") nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa.

Odniesienia do Unii lub Państw Członkowskich zawarte w tych artykułach nie dotyczą Zjednoczonego Królestwa, a odniesienia do krajowych banków centralnych i akcjonariuszy nie dotyczą Banku Anglii.

Odniesienia zawarte w artykule 10 ustęp 3 i artykule 30 ustęp 2 Statutu do „subskrybowanego kapitału Europejskiego Banku Centralnego" nie dotyczą kapitału subskrybowanego przez Bank Anglii.

Artykuł 8

Artykuł III-199 Konstytucji i artykuły 43—47 Statutu stosują się bez względu na to, czy istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją, z zastrzeżeniem następujących zmian:

a) odniesienia do zadań Europejskiego Banku Centralnego i Europejskiego Instytutu Walutowego, dokonane w artykule 43 Statutu, dotyczą także tych zadań, które należy wykonywać po wprowadzeniu euro w związku z decyzją Zjednoczonego Królestwa o nieprzyjmowaniu euro,

b) poza zadaniami wymienionymi w artykule 46 Statutu, Europejski Bank Centralny udziela również porad i pomocy w związku z przygotowaniami wszelkich rozporządzeń europejskich

lub decyzji europejskich, które Rada mogłaby przyjąć wobec Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z postanowieniami artykułu 9 lit. a) i c) niniejszego Protokołu,

c) Bank Anglii wpłaca swój udział do kapitału Europejskiego Banku Centralnego jako wkład w jego koszty operacyjne na takiej samej zasadzie jak krajowe banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją.

Artykuł 9

Zjednoczone Królestwo może w każdej chwili notyfikować Radzie swój zamiar przyjęcia euro. W takim przypadku:

a) Zjednoczone Królestwo ma prawo przyjąć euro, jeśli tylko spełni niezbędne warunki. Rada, stanowiąc na wniosek Zjednoczonego Królestwa, na warunkach i zgodnie z procedurą ustanowioną w artykule III-198 ustępy 1 i 2 Konstytucji, zadecyduje, czy spełnia ono niezbędne warunki;

b) Bank Anglii wpłaca swój subskrybowany kapitał, przekazuje do Europejskiego Banku Centralnego środki rezerw dewizowych i wpłaca swój udział do jego rezerw na takich samych zasadach jak krajowy bank centralny Państwa Członkowskiego, którego derogacja została uchylona,

c) Rada, stanowiąc na warunkach i zgodnie z procedurą ustanowioną w artykule III-198 ustęp 3 Konstytucji, przyjmuje wszelkie decyzje niezbędne, aby umożliwić Zjednoczonemu Królestwu przyjęcie euro.

Jeżeli Zjednoczone Królestwo przyjmie euro zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, artykuły 3—8 przestają być stosowane.

Artykuł 10

Nie naruszając artykułów III-181 Konstytucji i artykułu 21 ustęp 1 Statutu, rząd Zjednoczonego Królestwa może zachować kredyt „Ways and Means", który posiada w Banku Anglii, do chwili gdy Zjednoczone Królestwo przyjmie euro.

14. PROTOKÓŁ W SPRAWIE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ DOTYCZĄCYCH DANII W ZAKRESIE UNII GOSPODARCZEJ I WALUTOWEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

BIORĄC POD UWAGĘ, że Konstytucja Danii zawiera postanowienia, które mogą wymagać przeprowadzenia w Danii referendum przed jej rezygnacją z derogacji,

BIORĄC POD UWAGĘ, że 3 listopada 1993 roku rząd Danii notyfikował Radzie zamiar nieuczestniczenia w trzecim etapie unii gospodarczej i walutowej, zgodnie z warunkami ustępu 1 Protokołu w sprawie niektórych postanowień dotyczących Danii, załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Uwzględniając notyfikację dokonaną Radzie przez rząd Danii 3 listopada 1993 roku, Dania zostaje objęta derogacją. Oznacza to, że wszystkie postanowienia Konstytucji i Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego dotyczące derogacji stosują się do Danii.

Artykuł 2

Procedura określona w artykule III-198 Konstytucji w celu uchylenia tej derogacji zostanie rozpoczęta jedynie na wniosek Danii.

Artykuł 3

W przypadku uchylenia derogacji niniejszy Protokół przestaje być stosowany.

15. PROTOKÓŁ W SPRAWIE NIEKTÓRYCH ZADAŃ NARODOWEGO BANKU DANII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować pewne szczególne problemy dotyczące Danii,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Artykuł 14 Protokołu ustanawiającego Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego nie naruszają prawa Narodowego Banku Danii do wykonywania zadań, które wykonuje obecnie odnośnie do tych części Królestwa Danii, które nie stanowią części Unii.

16. PROTOKÓŁ W SPRAWIE SYSTEMU FRANKA STOSOWANEGO WE WSPÓLNOCIE FINANSOWEJ PACYFIKU

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC wziąć pod uwagę szczególną kwestię odnoszącą się do Francji,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Francja może zachować swój przywilej emisji pieniądza w Nowej Kaledonii, Polinezji Francuskiej, na Wyspach Wallis i Futuna na warunkach określonych jej prawem krajowym, i posiada wyłączne prawo określenia parytetu franka Wspólnoty Finansowej Pacyfiku.

17. PROTOKÓŁ W SPRAWIE DOROBKU SCHENGEN WŁĄCZONEGO W RAMY UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że przepisy dorobku Schengen, na który składają się układy w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisane przez niektóre Państwa Członkowskie Unii Europejskiej w Schengen 14 czerwca 1985 roku i 19 czerwca 1990 roku oraz układy z nimi związane i przepisy wydane na podstawie tych układów, zostały włączone w ramy Unii Europejskiej przez Protokół załączony do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

PRAGNĄC zachować w ramach Konstytucji dorobek Schengen w formie, jaką uzyskał on od wejścia w życie wymienionego Protokołu oraz rozwinąć ten dorobek, aby przyczynić się do osiągnięcia celu zakładającego przyznanie obywatelom Unii przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych,

BIORĄC POD UWAGĘ szczególne stanowisko Danii,

BIORĄC POD UWAGĘ, że wobec Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej nie mają zastosowania wszystkie przepisy dorobku Schengen; należy jednakże przewidzieć dla tych Państw Członkowskich możliwość przyjęcia całości lub części przepisów tego dorobku,

UZNAJĄC, że w konsekwencji konieczne jest odwołanie się do postanowień Konstytucji dotyczących wzmocnionej współpracy między niektórymi Państwami Członkowskimi,

BIORĄC POD UWAGĘ potrzebę utrzymania uprzywilejowanych stosunków z Republiką Islandii i Królestwem Norwegii, jako że te dwa państwa, jak również państwa nordyckie, które są członkami Unii Europejskiej, są związane postanowieniami Nordyckiej Unii Paszportowej,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Królestwo Belgii, Republika Czeska, Królestwo Danii, Republika Federalna Niemiec, Republika Estońska, Republika Grecka, Królestwo Hiszpanii, Republika Francuska, Republika Włoska, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Wielkie Księstwo Luksemburga, Republika Węgierska, Republika Malty, Królestwo Niderlandów, Republika Austrii, Rzeczpospolita Polska, Republika Portugalska, Republika Słowenii, Republika Słowacka, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji są upoważnione do ustanowienia między sobą wzmocnionej współpracy w dziedzinach objętych postanowieniami określonymi przez Radę, tworzącymi dorobek Schengen. Współpraca ta jest prowadzona w ramach prawnych i instytucjonalnych Unii i z poszanowaniem stosownych postanowień Konstytucji.

Artykuł 2

Dorobek Schengen ma zastosowanie do Państw Członkowskich określonych w artykule 1, bez uszczerbku dla artykułu 3 Protokołu dotyczącego Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej. Rada zastępuje Komitet Wykonawczy utworzony na mocy układów z Schengen.

Artykuł 3

Udział Danii w przyjmowaniu środków rozwijających dorobek Schengen, jak również we wprowadzaniu tych środków i ich stosowaniu w Danii jest regulowany przez odpowiednie postanowienia Protokołu w sprawie stanowiska Danii.

Artykuł 4

Irlandia oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej mogą w każdej chwili wystąpić z wnioskiem o zastosowanie wobec nich wszystkich lub niektórych postanowień dorobku Schengen.

Rada przyjmuje decyzję europejską w sprawie tego wniosku. Rada stanowi na zasadzie jednomyślności swych członków wymienionych w artykule 1 i członka reprezentującego rząd Państwa Członkowskiego, którego wniosek dotyczy.

Artykuł 5

Propozycje i inicjatywy formułowane na podstawie dorobku Schengen są objęte stosownymi postanowieniami Konstytucji.

W związku z tym, jeżeli Irlandia lub Zjednoczone Królestwo albo oba te państwa nie notyfikowały Przewodniczącemu Rady na piśmie, w rozsądnym terminie, że pragną uczestniczyć, przyjmuje się, że upoważnienie określone w artykule III-419 ustęp 1 Konstytucji jest przyznane Państwom Członkowskim wymienionym w artykule 1 oraz Irlandii lub Zjednoczonemu Królestwu, jeżeli którekolwiek z nich pragnie uczestniczyć w danych dziedzinach współpracy.

Artykuł 6

Republika Islandii i Królestwo Norwegii są włączone we wprowadzanie w życie dorobku Schengen i w jego dalszy rozwój. Właściwe procedury uzgadnia się w tym celu w układzie z tymi państwami zawartym przez Radę stanowiącą na zasadzie jednomyślności członków wymienionych w artykule 1. Układ taki zawiera postanowienia dotyczące udziału Islandii i Norwegii w ponoszeniu wszelkich skutków finansowych wynikających z wprowadzenia w życie niniejszego Protokołu.

Odrębny układ Rada zawiera, stanowiąc jednomyślnie, z Islandią i Norwegią, w celu określenia praw i obowiązków między Irlandią oraz Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej — z jednej strony oraz Islandią i Norwegią — z drugiej strony, w tych dziedzinach dorobku Schengen, które stosują się do tych Państw.

Artykuł 7

W negocjacjach dotyczących przystąpienia nowych Państw Członkowskich do Unii Europejskiej dorobek Schengen i inne środki podjęte przez instytucje w zakresie jego zastosowania są uznawane za dorobek, który powinien być w pełni przyjęty przez wszystkie państwa kandydujące do przystąpienia.

18. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STOSOWANIA NIEKTÓRYCH ASPEKTÓW ARTYKUŁU III-130 KONSTYTUCJI DO ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA I IRLANDII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować niektóre kwestie dotyczące Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

BIORĄC POD UWAGĘ istnienie od wielu lat szczególnych uzgodnień dotyczących podróżowania między Zjednoczonym Królestwem i Irlandią,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Zjednoczone Królestwo jest uprawnione — bez względu na artykuły III-130 i III-265 Konstytucji, bez uszczerbku dla każdego innego jej postanowienia, każdy środek przyjęty na mocy Konstytucji lub każdą umowę międzynarodową zawartą przez Unię lub Unię i jej Państwa Członkowskie z jednym lub wieloma państwami trzecimi — do wykonywania na swych granicach z innymi Państwami Członkowskimi kontroli, które uważa za konieczne, wobec osób zamierzających wjechać na jego terytorium. Celem takich kontroli jest:

a) sprawdzenie, czy obywatele Państw Członkowskich lub osoby pozostające na ich utrzymaniu, wykonujące prawa przyznane przez prawo Unii oraz obywatele innych państw, którym te prawa zostały przyznane na mocy umowy wiążącej Zjednoczone Królestwo, mają prawo wjazdu na terytorium Zjednoczonego Królestwa, oraz

b) przyjęcie decyzji o przyznaniu lub nieprzyznaniu innym osobom zezwolenia na wjazd na terytorium Zjednoczonego Królestwa.

Artykuły III-130 i III-265 Konstytucji ani inne postanowienia Konstytucji, ani żaden środek przyjęty na jej mocy w niczym nie naruszają praw Zjednoczonego Królestwa do ustanowienia i przeprowadzania tych kontroli. Odniesienia w niniejszym artykule do Zjednoczonego Królestwa dotyczą również terytoriów, za których stosunki zewnętrzne Zjednoczone Królestwo ponosi odpowiedzialność.

Artykuł 2

Zjednoczone Królestwo i Irlandia mogą nadal uzgadniać między sobą kwestie dotyczące przepływu osób między ich terytoriami („wspólna strefa podróżowania"), w pełni szanując prawa osób określonych w artykule 1 akapit pierwszy lit. a). Zgodnie z powyższym, dopóki uzgodnienia te obowiązują, postanowienia artykułu 1 stosują się do Irlandii na takich samych zasadach i przy spełnieniu takich samych warunków jak w przypadku Zjednoczonego Królestwa. Artykuły III-130 i III-265 Konstytucji ani inne jej postanowienia, ani żaden środek przyjęty na jej mocy nie naruszają w niczym takich uzgodnień.

Artykuł 3

Inne Państwa Członkowskie są uprawnione do wykonywania, na ich granicach lub w każdym punkcie wjazdu na ich terytorium, takich kontroli wobec osób, które chcą wjechać na ich terytorium ze Zjednoczonego Królestwa lub każdego terytorium, za którego stosunki zewnętrzne ponosi ono odpowiedzialność, w tych samych celach co określone w artykule 1, lub z Irlandii, w zakresie, w jakim postanowienia artykułu 1 mają zastosowanie do tego państwa.

Artykuły III-130 i III-265 Konstytucji ani inne jej postanowienia, ani żaden środek przyjęty na jej mocy w niczym nie naruszają prawa innych Państw Członkowskich do ustanowienia i przeprowadzania tych kontroli.

Artykuł 4

Niniejszy Protokół stosuje się również do aktów pozostających w mocy na podstawie artykułu IV-438 Konstytucji.

19. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STANOWISKA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA I IRLANDII W ZAKRESIE KONTROLI GRANIC ZEWNĘTRZNYCH, AZYLU I IMIGRACJI ORAZ W ZAKRESIE WSPÓŁPRACY SĄDOWEJ W SPRAWACH CYWILNYCH I WSPÓŁPRACY POLICYJNEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować niektóre kwestie dotyczące Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

BIORĄC POD UWAGĘ Protokół w sprawie stosowania niektórych aspektów artykułu III-30 Konstytucji do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Z zastrzeżeniem artykułu 3, Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjmowaniu przez Radę środków objętych częścią III tytuł III rozdział IV sekcje 2 lub 3 Konstytucji, jej artykułem III-260, w zakresie, w jakim ten artykuł dotyczy dziedzin uregulowanych przez te sekcje, artykułem III-263 lub artykułem III-275 ustęp 2 lit. a) Konstytucji. Do aktów przyjmowanych przez Radę, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawicieli rządów Zjednoczonego Królestwa i Irlandii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Na zasadzie odstępstwa od akapitów drugiego i trzeciego, gdy Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Artykuł 2

Na mocy artykułu 1 i z zastrzeżeniem artykułów 3, 4 i 6, Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii nie wiążą ani nie mają do nich zastosowania postanowienia części III tytuł III, rozdział IV sekcje 2 lub 3 Konstytucji lub jej artykułu III-260, jeżeli artykuł ten dotyczy dziedzin uregulowanych przez te sekcje, artykuł III-263 lub artykuł III-275 ustęp 2 lit. a) Konstytucji, żadne środki przyjęte na podstawie tych sekcji lub artykułów, żadne postanowienia umowy międzynarodowej zawartej przez

Unię na podstawie tych sekcji lub artykułów, ani orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej interpretujące te postanowienia lub środki. Te postanowienia, środki lub orzeczenia w niczym nie zmieniają dorobku wspólnotowego i dorobku Unii i nie stanowią części prawa Unii w zakresie, w jakim stosują się do Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii.

Artykuł 3

1. Zjednoczone Królestwo lub Irlandia mogą pisemnie notyfikować Radzie, w terminie trzech miesięcy od przedstawienia Radzie wniosku na podstawie części III tytuł III rozdział IV sekcje 2 lub 3 Konstytucji, wniosku lub inicjatywy w zastosowaniu artykułu III-263 lub artykułu III-275 ustęp 2 lit. a) Konstytucji, swoją wolę uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu zaproponowanego środka, na podstawie czego Państwo to uzyskuje do tego uprawnienie. Do aktów Rady, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem członka, który nie dokonał takiej notyfikacji. Środek przyjęty na mocy niniejszego ustępu wiąże wszystkie Państwa Członkowskie, które uczestniczyły w jego przyjęciu. Rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie przyjęte w wykonaniu artykułu III-260 Konstytucji określają warunki uczestnictwa Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w ocenie dotyczącej dziedzin uregulowanych przez część III tytuł III rozdział IV sekcje 2 lub 3 Konstytucji.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Na zasadzie odstępstwa od akapitów drugiego i trzeciego, gdy Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72% członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

2. Jeżeli po upływie rozsądnego terminu środek, o którym mowa w ustępie 1, nie może być przyjęty z udziałem Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii, Rada może przyjąć ten środek zgodnie z artykułem 1, bez udziału Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii. W takim przypadku stosuje się artykuł 2.

Artykuł 4

Zjednoczone Królestwo lub Irlandia może, w każdym czasie po przyjęciu środka na podstawie części III tytuł III rozdziału IV sekcje 2 lub 3 Konstytucji, artykułu III-263 lub jej artykułu III-275 ustęp 2 lit. a), notyfikować Radzie i Komisji swój zamiar przyjęcia tego środka. W tym przypadku procedura przewidziana w artykule III-420 ustęp 1 Konstytucji stosuje się *mutatis mutandis*.

Artykuł 5

Państwa Członkowskiego, które nie jest związane środkiem przyjętym na podstawie części III tytuł III rozdział IV sekcje 2 lub 3 Konstytucji, artykułu III-263 lub artykułu III-275 ustęp 2 lit. a) Konstytucji, nie obciążają skutki finansowe tego środka, inne niż koszty administracyjne instytucji, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślnie w obecności wszystkich członków, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zadecyduje inaczej.

Artykuł 6

Jeżeli w przypadkach określonych w niniejszym Protokole Zjednoczone Królestwo lub Irlandia są związane środkiem przyjętym na podstawie części III tytuł III rozdział IV sekcje 2 lub 3 Konstytucji, jej artykułu III-260, w zakresie, w jakim ten artykuł dotyczy dziedzin uregulowanych przez te sekcje, artykułu III-263 lub artykułu III-275 ustęp 2 lit. a) Konstytucji, odpowiednie postanowienia Konstytucji stosują się do tego Państwa w związku z tym środkiem.

Artykuł 7

Artykuły 3 i 4 nie naruszają Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej.

Artykuł 8

Irlandia może na piśmie notyfikować Radzie swoją wolę niepodlegania dłużej postanowieniom niniejszego Protokołu. W tym przypadku wymienione postanowienia nie stosują się już do Irlandii.

20. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STANOWISKA DANII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYWOŁUJĄC decyzję szefów państw lub rządów, zebranych w ramach Rady Europejskiej w Edynburgu 12 grudnia 1992 roku, dotyczącą niektórych problemów poruszonych przez Danię w kwestii Traktatu o Unii Europejskiej,

PRZYJĄWSZY DO WIADOMOŚCI stanowisko Danii w sprawie obywatelstwa, Unii Gospodarczej i Walutowej, polityki obrony oraz sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, ustalone w decyzji z Edynburga,

ŚWIADOME faktu, że utrzymanie w ramach Konstytucji porządku prawnego pochodzącego z decyzji z Edynburga znacznie zmniejszy udział Danii w ważnych dziedzinach współpracy Unii oraz że w interesie Unii byłoby zapewnienie integralności dorobku dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości,

PRAGNĄC zatem ustanowić ramy prawne, które będą przewidywać możliwość udziału Danii w przyjmowaniu środków zaproponowanych na podstawie części III tytuł III rozdział IV Konstytucji i z radością przyjmując zamiar Danii skorzystania z tej możliwości, kiedy będzie to możliwe zgodnie z jej wymogami konstytucyjnymi,

UZNAJĄC, że Dania nie będzie sprzeciwiać się dalszemu rozwojowi współpracy Państw Członkowskich, która dotyczy środków, które Danii nie wiążą,

BIORĄC POD UWAGĘ Protokół w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Konstytucji:

CZĘŚĆ I

Artykuł 1

Dania nie uczestniczy w przyjęciu przez Radę środków zaproponowanych w zastosowaniu części III tytuł III rozdział IV Konstytucji. Do aktów przyjmowanych przez Radę, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawiciela rządu Danii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Na zasadzie odstępstwa od akapitów drugiego i trzeciego, gdy Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Artykuł 2

Danii nie wiążą ani nie mają do niej zastosowania inne postanowienia części III tytuł III rozdział IV Konstytucji, środki przyjęte na podstawie wymienionego rozdziału, żadne postanowienia umowy międzynarodowej zawartej przez Unię w wykonaniu wymienionego rozdziału, ani żadne orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej interpretujące te postanowienia lub środki. Te postanowienia, środki lub orzeczenia w niczym nie naruszają kompetencji, praw i obowiązków Danii. Te postanowienia, środki lub orzeczenia w niczym nie zmieniają dorobku wspólnotowego ani dorobku Unii i nie stanowią części prawa Unii w zakresie, w jakim stosują się do Danii.

Artykuł 3

Danii nie obciążają skutki finansowe środków określonych w artykule 1, inne niż koszty administracyjne instytucji.

Artykuł 4

1. Dania podejmuje decyzję w terminie sześciu miesięcy po przyjęciu przez Radę środka mającego na celu rozwój dorobku Schengen, na mocy części I, czy dokona transpozycji tej decyzji do swego prawa krajowego. Jeżeli podejmie taką decyzję, środek ten stworzy zobowiązanie prawa międzynarodowego między Danią i innymi Państwami Członkowskimi związanymi tym środkiem.

Jeżeli Dania podejmie decyzję o niestosowaniu takiego środka, Państwa Członkowskie nim związane oraz Dania rozważą, jakie właściwe środki należy podjąć.

2. Dania utrzymuje w odniesieniu do dorobku Schengen swoje prawa i obowiązki istniejące przed wejściem w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy

CZĘŚĆ II

Artykuł 5

W odniesieniu do środków przyjętych przez Radę na podstawie artykułu I-41, artykułu III-295 ustęp 1 i artykułów III-309 do III-313 Konstytucji, Dania nie uczestniczy w opracowaniu oraz wprowadzaniu w życie decyzji i działań Unii, które mają wpływ na kwestie obronne. Dania nie uczestniczy zatem w ich przyjęciu. Dania nie będzie sprzeciwiać się rozwojowi ściślejszej współpracy między Państwami Członkowskimi w tej dziedzinie. Dania nie jest zobowiązana do współfinansowania wydatków operacyjnych wynikających z tych środków ani do tworzenia potencjału wojskowego dostępnego dla Unii.

Do aktów przyjmowanych przez Radę, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawiciela rządu Danii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Na zasadzie odstępstwa od akapitów drugiego i trzeciego, gdy Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, wymaganą większość stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

CZĘŚĆ III

Artykuł 6

Niniejszy Protokół stosuje się również do środków pozostających w mocy w zastosowaniu artykułu IV-438 Konstytucji, które zostały objęte Protokołem w sprawie stanowiska Danii załączonym do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską przed wejściem w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

Artykuł 7

Artykułów 1, 2 i 3 nie stosuje się do środków określających państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych Państw Członkowskich ani do środków odnoszących się do ustanowienia jednolitego formularza wizowego.

CZĘŚĆ IV

Artykuł 8

Dania może w każdej chwili, zgodnie ze swymi odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi, powiadomić pozostałe Państwa Członkowskie, że nie zamierza już korzystać ze wszystkich lub niektórych postanowień niniejszego Protokołu. W tym przypadku Dania będzie w pełni stosować wszystkie obowiązujące w tym momencie właściwe środki podjęte w ramach Unii Europejskiej.

Artykuł 9

1. Dania może w każdej chwili i bez uszczerbku dla artykułu 8, zgodnie ze swymi odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi, notyfikować pozostałym Państwom Członkowskim, że ze skutkiem od pierwszego dnia miesiąca następującego po notyfikacji, część I składa się z postanowień zawartych w Załączniku. W tym przypadku numery artykułów 5—9 zostają odpowiednio zmienione.

2. Sześć miesięcy od daty, w której notyfikacja, o której mowa w ustępie 1, staje się skuteczna, cały dorobek Schengen oraz środki przyjęte dla jego rozwoju, które do tej pory wiązały Danię z tytułu zobowiązań prawa międzynarodowego, wiążą Danię z tytułu prawa Unii.

ZAŁĄCZNIK

Artykuł 1

Z zastrzeżeniem artykułu 3, Dania nie uczestniczy w przyjmowaniu przez Radę środków w zastosowaniu części III tytuł III rozdział IV Konstytucji. Do aktów przyjmowanych przez Radę, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawiciela rządu Danii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65 % ludności tych Państw.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących więcej niż 35 % ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Na zasadzie odstępstwa od akapitów drugiego i trzeciego, gdy Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub ministra spraw zagranicznych Unii, wymaganą większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72 % członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, obejmujące co najmniej 65% ludności tych Państw.

Artykuł 2

Na mocy artykułu 1 i z zastrzeżeniem artykułów 3, 4 i 6, Danii nie wiążą ani nie mają do niej zastosowania postanowienia części III tytuł III rozdział IV Konstytucji, żadne środki przyjęte na podstawie tego rozdziału, żadne postanowienia umowy międzynarodowej zawartej przez Unię w wykonaniu tego rozdziału, ani żadne orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej interpretujące te postanowienia lub środki. Te postanowienia, środki lub orzeczenia w niczym nie naruszają kompetencji, praw i obowiązków Danii. Te postanowienia, środki lub orzeczenia w niczym nie zmieniają dorobku wspólnotowego ani dorobku Unii i nie stanowią części prawa Unii w zakresie, w jakim stosują się do Danii.

Artykuł 3

1. Dania może pisemnie notyfikować przewodniczącemu Rady, w terminie trzech miesięcy od przedstawienia Radzie propozycji lub inicjatywy w zastosowaniu części III tytuł III rozdział IV Konstytucji, swoje życzenie uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu zaproponowanego środka, na podstawie czego Dania uzyskuje do tego uprawnienie.

2. Jeżeli po upływie rozsądnego terminu środek określony w ustępie 1 nie może zostać przyjęty z udziałem Danii, Rada może przyjąć środek, o którym mowa w ustępie 1, zgodnie z artykułem 1, bez udziału Danii. W takim przypadku stosuje się artykuł 2.

Artykuł 4

Dania może, w każdej chwili po przyjęciu środka, w zastosowaniu części III tytuł III rozdział IV Konstytucji, notyfikować Radzie i Komisji swój zamiar uznania tego środka. W tym przypadku procedura przewidziana w artykule III-420 ustęp 1 Konstytucji stosuje się *mutatis mutandis*.

Artykuł 5

1. Notyfikacja przewidziana w artykule 4 jest przedkładana nie później niż sześć miesięcy po ostatecznym przyjęciu środka mającego na celu rozwój dorobku Schengen.

W przypadku gdy Dania nie przedłoży notyfikacji zgodnie z artykułem 3 lub 4 dotyczącymi środka mającego na celu rozwój dorobku Schengen, Państwa Członkowskie związane tym środkiem oraz Dania rozważą, jakie właściwe kroki należy podjąć.

2. Notyfikacja dokonana na mocy artykułu 3 w stosunku do środków mających na celu rozwój dorobku Schengen jest nieodwołalnie uważana za notyfikację dokonaną zgodnie z artykułem 3 w odniesieniu do wszelkich innych wniosków lub inicjatyw mających na celu rozwój tego środka w takim zakresie, w jakim ten wniosek lub inicjatywa rozwija dorobek Schengen.

Artykuł 6

Jeżeli, w przypadkach określonych w niniejszej części, Dania jest związana środkiem przyjętym przez Radę stosownie do części III tytuł III rozdział IV Konstytucji, odpowiednie postanowienia Konstytucji stosują się do Danii w związku z tym środkiem.

Artykuł 7

Jeżeli Dania nie jest związana środkiem przyjętym stosownie do części III tytuł III rozdział IV Konstytucji, nie obciążają jej skutki finansowe tego środka, inne niż koszty administracyjne instytucji, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślnie, po konsultacji z Parlamentem Europejskim postanowi inaczej.

21. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STOSUNKÓW ZEWNĘTRZNYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH DOTYCZĄCY PRZEKRACZANIA GRANIC ZEWNĘTRZNYCH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWZGLĘDNIAJĄC potrzebę Państw Członkowskich dotyczącą zapewnienia skutecznych kontroli ich granic zewnętrznych, w odpowiednim przypadku we współpracy z państwami trzecimi,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Postanowienia w sprawie środków dotyczących przekraczania granic zewnętrznych zawarte w artykule III-265 ustęp 2 lit. b) Konstytucji nie naruszają kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania lub zawierania umów z państwami trzecimi, o ile są one zgodne z prawem Unii i innymi stosownymi umowami międzynarodowymi.

22. PROTOKÓŁW SPRAWIE PRAWA AZYLU DLA OBYWATELI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że zgodnie z artykułem I-9 ustęp 1 Konstytucji, Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie Praw Podstawowych,

UZNAJĄC, że zgodnie z artykułem I-9 ustęp 3 Konstytucji, prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, stanowią część zasad ogólnych prawa Unii,

UZNAJĄC, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do zapewnienia, by w ramach Unii prawo było przestrzegane w wykładni i stosowaniu artykułu I-9 ustępy 1 i 3 Konstytucji,

UZNAJĄC, że zgodnie z artykułem I-58 Konstytucji każde państwo europejskie składając wniosek o przyjęcie do Unii, musi przestrzegać wartości określonych w artykule I-2 Konstytucji,

MAJĄC NA UWADZE, że artykuł I-59 Konstytucji ustanawia mechanizm umożliwiający zawieszenie niektórych praw w razie poważnego i trwałego naruszenia tych wartości przez jedno z Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że każdemu obywatelowi Państwa Członkowskiego, jako obywatelowi Unii, przysługuje szczególny status i ochrona, którą zapewniają Państwa Członkowskie, zgodnie z postanowieniami części I tytuł II i części III tytuł II Konstytucji,

MAJĄC NA UWADZE, że Konstytucja ustanawia obszar bez granic wewnętrznych oraz przyznaje każdemu obywatelowi Unii prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich,

PRAGNĄC zapobiec wykorzystywaniu instytucji azylu do innych celów niż zamierzone,

UZNAJĄC, że niniejszy Protokół szanuje cele i zadania Konwencji genewskiej z 28 lipca 1951 roku dotyczącej statusu uchodźców,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Z uwagi na poziom ochrony podstawowych praw i wolności w Państwach Członkowskich Unii Europejskiej, Państwa Członkowskie należy uważać za bezpieczne państwa pochodzenia w ich wzajemnych stosunkach we wszystkich aspektach prawnych i praktycznych związanych z kwestiami azylu. W związku z tym, wszelkie wnioski o przyznanie azylu składane przez obywateli Państw Członkowskich mogą być rozpatrywane lub uznane jako możliwe do rozpatrzenia przez inne Państwo Członkowskie jedynie w następujących przypadkach:

a) jeżeli Państwo Członkowskie, którego obywatelem jest wnioskodawca, powołując się na postanowienia artykułu 15 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podejmuje środki odstępujące na jego terytorium od zobowiązań tego państwa wynikających z tej konwencji,

b) jeżeli procedura przewidziana w artykule I-59 ustęp 1 lub 2 Konstytucji została wszczęta oraz do momentu przyjęcia przez Radę lub, w stosownych przypadkach, przez Radę Europejską, decyzji europejskiej w tej sprawie w odniesieniu do Państwa Członkowskiego, którego obywatelem jest wnioskodawca,

c) jeżeli Rada przyjęła decyzję europejską zgodnie z artykułem I-59 ustęp 1 Konstytucji w odniesieniu do Państwa Członkowskiego, którego obywatelem jest wnioskodawca, lub jeżeli Rada Europejska przyjęła decyzję europejską zgodnie z artykułem I-59 ustęp 2 Konstytucji w odniesieniu do Państwa Członkowskiego, którego obywatelem jest wnioskodawca,

d) jeżeli Państwo Członkowskie jednostronnie podejmuje taką decyzję w odniesieniu do wniosku obywatela innego Państwa Członkowskiego; w takim przypadku należy bezzwłocznie powiadomić o tym Radę; wniosek taki należy rozpatrywać w oparciu o domniemanie, że jest on całkowicie nieuzasadniony, nie naruszając tym samym w żaden sposób kompetencji decyzyjnych tego Państwa Członkowskiego.

23. PROTOKÓŁ W SPRAWIE STAŁEJ WSPÓŁPRACY STRUKTURALNEJ USTANOWIONEJ NA MOCY ARTYKUŁU I-41 USTĘP 6 I ARTYKUŁU III-312 KONSTYTUCJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWZGLĘDNIAJĄC artykuł I-41 ustęp 6 i artykuł III-312 Konstytucji,

PRZYPOMINAJĄC, że Unia prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, której podstawę stanowi osiąganie coraz większego stopnia zbieżności działań Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony stanowi integralną część wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa; że zapewnia Unii zdolność operacyjną, opartą na środkach cywilnych i wojskowych; że Unia może korzystać z tych środków w misjach określonych w artykule III-309, przeprowadzanych poza Unią, które mają na celu utrzymanie pokoju, zapobieganie konfliktom i wzmacnianie międzynarodowego bezpieczeństwa, zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych; że zadania te powinny być wykonywane z wykorzystaniem potencjału wojskowego zapewnianego przez Państwa Członkowskie zgodnie z zasadą „jednolitych sił",

PRZYPOMINAJĄC, że wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii nie wpływa na specyficzny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony niektórych Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii szanuje wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązania tych Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna obrona jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, która nadal stanowi podstawę zbiorowej obrony jej członków oraz jest zgodna ze wspólną polityką bezpieczeństwa i obrony przyjętą w ramach tej organizacji,

PRZEKONANE, że bardziej zdecydowana rola Unii w kwestiach bezpieczeństwa i obrony przyczyni się do ożywienia odnowionego Sojuszu Atlantyckiego, zgodnie z uzgodnieniami „Berlin Plus",

ZDECYDOWANE zapewnić Unii zdolność wypełniania w pełni jej obowiązków w ramach wspólnoty międzynarodowej,

UZNAJĄC, że Organizacja Narodów Zjednoczonych może zażądać pomocy Unii przy wykonywaniu misji podejmowanych w przypadkach nadzwyczajnych na mocy rozdziałów VI i VII Karty Narodów Zjednoczonych,

UZNAJĄC, że wzmocnienie polityki bezpieczeństwa i obrony będzie wymagało wysiłków w zakresie potencjału ze strony Państw Członkowskich,

ŚWIADOME, że rozpoczęcie nowego etapu w rozwoju europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony pociąga za sobą zdecydowane zaangażowanie danych Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC znaczenie pełnego zaangażowania ministra spraw zagranicznych w prace związane ze stałą współpracą strukturalną,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Stała współpraca strukturalna określona w artykule I-41 ustęp 6 Konstytucji jest dostępna dla każdego Państwa Członkowskiego, które, z dniem wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, zobowiązuje się:

a) działać bardziej intensywnie w celu zwiększenia swoich zdolności obronnych, poprzez rozwój swoich krajowych wkładów i udziału, w stosownych przypadkach, w siłach wielonarodowych, w ramach głównych europejskich programów wyposażenia wojskowego, oraz w działalności Agencji ds. Rozwoju Zdolności Obronnych, Badań, Zakupów i Uzbrojenia (dalej zwaną „Europejską Agencją Obrony"), oraz

b) mieć możliwość zapewnienia, najpóźniej do 2007 roku, albo na poziomie krajowym, albo jako część wielonarodowych sił zbrojnych, wyspecjalizowanych jednostek zbrojnych przeznaczonych do udziału w planowanych misjach, których strukturę określono na poziomie planu taktycznego jako zgrupowanie taktyczne wraz z elementami wsparcia, włącznie z transportem i logistyką, które są zdolne do podjęcia misji, o których mowa w artykule III-309, w terminie od 5 do 30 dni, w szczególności w odpowiedzi na wniosek Organizacji Narodów Zjednoczonych, i które mogą prowadzić operacje w początkowym okresie przez 30 dni, z możliwością przedłużenia tego okresu do co najmniej 120 dni.

Artykuł 2

Aby osiągnąć cele, o których mowa w artykule 1, Państwa Członkowskie uczestniczące w stałej współpracy strukturalnej zobowiązują się:

a) współpracować, od wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, aby osiągnąć uzgodnione cele dotyczące poziomu wydatków inwestycyjnych w zakresie wyposażenia obronnego oraz regularnie poddawać przeglądowi te cele w świetle uwarunkowań związanych z bezpieczeństwem i z międzynarodowymi zobowiązaniami Unii,

b) zbliżyć, w miarę możliwości, swoje systemy obronne, zwłaszcza poprzez zharmonizowanie identyfikacji potrzeb wojskowych, poprzez łączenie i, w stosownym przypadku, poprzez specjalizację ich środków i potencjału obronnego, jak również poprzez zachęcanie do współpracy w dziedzinie szkolenia i logistyki,

c) podjąć konkretne środki w celu zwiększenia dyspozycyjności, interoperacyjności, elastyczności oraz zdolności do rozmieszczania sił, zwłaszcza poprzez określenie wspólnych celów w zakresie użycia sił, uwzględniając możliwość ponownego rozpatrzenia krajowych procedur decyzyjnych,

d) współpracować w celu podjęcia niezbędnych środków, aby uzupełnić, przy uwzględnieniu podejścia wielonarodowego i bez uszczerbku dla zobowiązań Państw Członkowskich w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, braki stwierdzone w ramach „Mechanizmu Rozwoju Potencjału Wojskowego",

e) uczestniczyć, w stosownym przypadku, w rozwoju głównych wspólnych lub europejskich programów wyposażenia w ramach Europejskiej Agencji Obrony.

Artykuł 3

Europejska Agencja Obrony przyczynia się do regularnej oceny wkładu uczestniczących Państw Członkowskich w zakresie potencjału, w szczególności wkładu dokonanego zgodnie z kryteriami ustanowionymi między innymi na podstawie artykułu 2 oraz składa sprawozdanie w tym zakresie co najmniej raz do roku. Ocena może służyć za podstawę zaleceń oraz decyzji europejskich Rady przyjmowanych zgodnie z artykułem III-312 Konstytucji.

24. PROTOKÓŁ W SPRAWIE ARTYKUŁU I-41 USTĘP 2 KONSTYTUCJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE konieczność pełnego stosowania postanowień artykułu I-41 ustęp 2 Konstytucji,

MAJĄC NA UWADZE, że polityka Unii w znaczeniu nadanym artykułem I-41 ustęp 2 nie powinna uchybiać specyficznemu charakterowi polityki bezpieczeństwa i obrony niektórych Państw Członkowskich, powinna szanować zobowiązania wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego w stosunku do niektórych Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna polityka obrony jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i powinna być zgodna ze wspólną polityką bezpieczeństwa i obrony przyjętą w tych ramach,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Unia, we współpracy z Unią Zachodnioeuropejską, opracowuje uzgodnienia mające na celu pogłębienie współpracy między nimi.

25. PROTOKÓŁ DOTYCZĄCY PRZYWOZU DO UNII EUROPEJSKIEJ PRODUKTÓW NAFTOWYCH RAFINOWANYCH W ANTYLACH NIDERLANDZKICH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC dokładniej określić system dotyczący handlu stosujący się do przywozu do Unii produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Niniejszy protokół stosuje się do produktów naftowych wyszczególnionych w Nomenklaturze Scalonej pod pozycjami 27.10, 27.11, 27.12 (parafina i woski naftowe), ex 27.13 (pozostałości parafinowe) i 27.14 (łupki) przywożonych w celu konsumpcyjnym do Państw Członkowskich.

Artykuł 2

Państwa Członkowskie zgadzają się przyznać produktom naftowym rafinowanym w Antylach Niderlandzkich ulgi taryfowe wynikające z ich stowarzyszenia z Unią, na warunkach określonych w niniejszym Protokole. Postanowienia te są ważne niezależnie od reguł pochodzenia stosowanych przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 3

1. Jeżeli Komisja, na wniosek Państwa Członkowskiego lub z własnej inicjatywy, stwierdzi, że przywóz produktów rafinowanych w Antylach Niderlandzkich do Unii na zasadach przewidzianych w artykule 2 jest przyczyną rzeczywistych trudności na rynku jednego lub większej liczby Państw Członkowskich, przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą wprowadzenie, zwiększenie lub przywrócenie przez zainteresowane Państwa Członkowskie opłat celnych stosujących się do tych przywozów, w takim stopniu i na okres, który okaże się niezbędny do sprostania zaistniałej sytuacji. Wprowadzone, zwiększone lub przywrócone w ten sposób opłaty celne nie mogą przewyższać opłat celnych stosujących się do państw trzecich odnośnie do tych samych produktów.

2. Postanowienia przewidziane w ustępie 1 mogą być stosowane, gdy przywóz do Unii produktów rafinowanych w Antylach Niderlandzkich osiąga dwa miliony ton rocznie.

3. Decyzje europejskie przyjęte przez Komisję na mocy ustępów 1 i 2, łącznie z odrzuceniem wniosku Państwa Członkowskiego, są przekazywane Radzie do wiadomości. Rada, na wniosek Państwa Członkowskiego, przejmuje odpowiedzialność w tej sprawie i w każdej chwili może przyjąć decyzję europejską zmieniającą lub uchylającą te decyzje.

Artykuł 4

1. Jeżeli Państwo Członkowskie jest zdania, że przywóz produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, który odbywa się bezpośrednio lub za pośrednictwem innego Państwa Członkowskiego na zasadach określonych w artykule 2, jest przyczyną rzeczywistych trudności oraz że należy podjąć natychmiastowe działania zaradcze, może z własnej inicjatywy zdecydować o nałożeniu na ten przywóz opłat celnych, których wysokość nie może jednak przekroczyć opłat celnych stosujących się do państw trzecich odnośnie do tych samych produktów. Powiadamia ono Komisję o swojej decyzji, która w terminie jednego miesiąca przyjmuje decyzje europejską stanowiącą, czy środki podjęte przez to Państwo mogą zostać utrzymane, czy należy je zmienić lub znieść. Postanowienia artykułu 3 ustęp 3 stosują się do tej decyzji Komisji.

2. Jeżeli przywóz produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, który odbywa się bezpośrednio lub za pośrednictwem innego Państwa Członkowskiego na zasadach określonych w artykule 2 do jednego lub większej liczby Państw Członkowskich, przekracza w jednym roku kalendarzowym objętości wskazane w Załączniku do niniejszego protokołu, środki ewentualnie podjęte na mocy ustępu 1 przez to lub inne Państwa Członkowskie, dotyczące bieżącego roku, uznaje się za zgodne z prawem. Po upewnieniu się, że osiągnięto już ustalone limity objętości, Komisja formalnie przyjmuje do wiadomości podjęte środki. W takim przypadku pozostałe Państwa Członkowskie nie będą odwoływały się do Rady.

Artykuł 5

Jeżeli Unia postanowi o zastosowaniu ograniczeń ilościowych w przywozie produktów naftowych wszelkiego pochodzenia, mogą one także być stosowane względem przywozu tych produktów z Antyli Niderlandzkich. W takim przypadku Antyle Niderlandzkie będą przedmiotem preferencyjnego traktowania w stosunku do państw trzecich.

Artykuł 6

1. Artykuły 2—5 mogą być poddane przeglądowi przez Radę, stanowiącą jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, przy przyjmowaniu wspólnej definicji o pochodzeniu mającej zastosowanie do produktów naftowych pochodzących z państw trzecich i państw stowarzyszonych lub przy podejmowaniu decyzji w ramach wspólnej polityki handlowej dotyczącej danych produktów lub przy ustanawianiu wspólnej polityki energetycznej.

2. Jednakże podczas takiego przeglądu zachowane zostają przywileje o równoważnym zakresie stosujące się do Antyli Niderlandzkich w odpowiedniej formie i dotyczące co najmniej dwóch i pół miliona ton produktów naftowych.

3. Zobowiązania Unii mające zastosowanie do przywilejów o równoważnym zakresie, o których mowa w ustępie 2, można w razie potrzeby rozdzielić między poszczególne państwa, uwzględniając objętość wskazaną w Załączniku do niniejszego Protokołu.

Artykuł 7

W celu wykonania niniejszego protokołu Komisja jest zobowiązana śledzić rozwój przywozów w Państwach Członkowskich produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich. Państwa Członkowskie przekazują Komisji, która zapewnia ich rozpowszechnianie, wszelkie użyteczne w tym celu informacje zgodnie ze wskazanymi przez nią przepisami administracyjnymi.

ZAŁĄCZNIK

W celu wykonania artykułu 4 ustęp 2 Wysokie Umawiające się Strony przyjęły następujący podział objętości dwóch milionów ton produktów naftowych z Antyli pomiędzy Państwa Członkowskie:

Niemcy	625 000 ton
Unia Gospodarcza belgijsko-luksemburska	200 000 ton
Francja	75 000 ton
Włochy	100 000 ton
Niderlandy	1 000 000 ton

26. PROTOKÓŁ W SPRAWIE NABYWANIA NIERUCHOMOŚCI W DANII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować pewne szczególne problemy dotyczące Danii,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Nie naruszając postanowień Konstytucji, Dania może zachować swoje obecne prawodawstwo dotyczące nabywania drugich domów.

27. PROTOKÓŁ W SPRAWIE SYSTEMU PUBLICZNEGO NADAWANIA W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWAŻAJĄC, że system publicznego nadawania w Państwach Członkowskich jest bezpośrednio związany z potrzebami demokratycznymi, społecznymi i kulturowymi każdego społeczeństwa oraz z koniecznością zachowania pluralizmu w mediach,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Postanowienia Konstytucji nie naruszają kompetencji Państw Członkowskich do zapewnienia finansowania publicznego nadawania w zakresie, w jakim takie finansowanie przyznaje się organizacjom nadawczym do celów wypełnienia misji służby publicznej, która została powierzona, określona i zorganizowana przez każde Państwo Członkowskie, oraz w zakresie, w jakim takie finansowanie nie wpływa na warunki handlowe i konkurencję w Unii w sposób, który byłby sprzeczny ze wspólnym interesem, przy uwzględnieniu konieczności realizacji mandatu tej służby publicznej.

28. PROTOKÓŁ DOTYCZĄCY ARTYKUŁU III-214 KONSTYTUCJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

Do celów zastosowania artykułu III-214 Konstytucji, świadczenia z tytułu systemu zabezpieczenia społecznego pracowników nie będą uznawane za wynagrodzenie, jeżeli, i w zakresie, w jakim mogą one być przypisane do okresów zatrudnienia przed 17 maja 1990 roku, z wyjątkiem przypadków pracowników lub innych osób, które wstąpiły w ich prawa, którzy przed tą datą wnieśli skargę do sądu lub wystąpili z równoważnym roszczeniem zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym.

29. PROTOKÓŁ W SPRAWIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że artykuł I-3 Konstytucji jako jeden z celów wskazuje cel wspierania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi, a także, że spójność ta jest jedną z dziedzin kompetencji dzielonej Unii wymienionych w artykule I-14 ustęp 2 lit. c) Konstytucji,

PRZYPOMINAJĄC, że postanowienia części III tytuł III rozdział III sekcja 3 Konstytucji w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej jako całości stanowią podstawę prawną do konsolidacji i dalszego rozwoju działań Unii w tej dziedzinie, wraz ze stworzeniem funduszu,

PRZYPOMINAJĄC, że artykuł III-223 Konstytucji przewiduje utworzenie Funduszu Spójności,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że Europejski Bank Inwestycyjny udziela kredytów na znaczne kwoty na rzecz biedniejszych regionów,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI pragnienie większej elastyczności w warunkach przyznawania kwot pochodzących z funduszy o przeznaczeniu strukturalnym,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI pragnienie zróżnicowania poziomów udziału Unii w programach i projektach w niektórych państwach,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI propozycję uwzględnienia w większym stopniu relatywnie wysokiego poziomu rozwoju Państw Członkowskich w systemie zasobów własnych,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

1. Państwa Członkowskie potwierdzają, że wspieranie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej jest istotne dla pełnego rozwoju i trwałego powodzenia Unii.

2. Potwierdzają swoje przekonanie, że fundusze o przeznaczeniu strukturalnym powinny nadal pełnić istotną rolę w osiąganiu celów Unii w zakresie spójności.

3. Potwierdzają swoje przekonanie, że Europejski Bank Inwestycyjny powinien nadal przeznaczać większość swoich środków na wspieranie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz deklarują wolę ponownego rozpatrzenia potrzeb kapitałowych Europejskiego Banku Inwestycyjnego tak szybko, jak będzie to konieczne do powyższego celu.

4. Postanawiają, że Fundusz Spójności zapewni wkłady finansowe Unii do projektów z zakresu środowiska i sieci transeuropejskich w Państwach Członkowskich, których produkt narodowy brutto na mieszkańca jest niższy niż 90 % średniej Unii i które mają program prowadzący do spełnienia warunków konwergencji gospodarczej, o których mowa w artykule III-184 Konstytucji.

5. Deklarują swój zamiar zezwalania na większą elastyczność w przydzielaniu kredytów z funduszy o przeznaczeniu strukturalnym na konkretne potrzeby nie objęte obecnymi przepisami dotyczącymi funduszy o przeznaczeniu strukturalnym.

6. Deklarują swoją wolę dostosowywania zakresów udziału Unii w programach i projektach funduszy o przeznaczeniu strukturalnym w celu uniknięcia nadmiernych wzrostów wydatków budżetowych w mniej zamożnych Państwach Członkowskich.

7. Uznają potrzebę regularnej kontroli postępów w osiąganiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz zapewniają o swojej woli rozważenia wszelkich koniecznych do tego środków.

8. Potwierdzają swój zamiar uważniejszego brania pod uwagę zdolności udziału poszczególnych Państw Członkowskich w systemie zasobów własnych i zbadania sposobów poprawy, dla mniej zamożnych Państw Członkowskich, elementów regresywnych występujących w istniejącym obecnie systemie zasobów własnych.

30. PROTOKÓŁ W SPRAWIE SZCZEGÓLNYCH USTALEŃ DLA GRENLANDII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł

1. Traktowanie przywożonych do Unii produktów objętych wspólną organizacją rynku produktów rybołówstwa, a pochodzących z Grenlandii, przy zachowaniu zgodności z mechanizmami wspólnej organizacji rynku, zakłada zwolnienie z opłat celnych i opłat o skutku równoważnym oraz brak ograniczeń ilościowych lub środków o skutku równoważnym, jeżeli Unia uzna możliwości dostępu do stref połowowych Grenlandii przyznane Unii na mocy umowy zawartej między Unią a władzami odpowiedzialnymi za Grenlandię za wystarczające.

2. Środki odnoszące się do ustaleń przywozowych dla produktów, o których mowa w ustępie 1, przyjmuje się zgodnie z procedurami przewidzianymi w artykule III-231 Konstytucji.

31. PROTOKÓŁ W SPRAWIE ARTYKUŁU 40.3.3 KONSTYTUCJI IRLANDII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł

Postanowienia Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy lub traktatów i aktów zmieniających lub uzupełniających ten Traktat nie mają wpływu na stosowanie w Irlandii artykułu 40.3.3 Konstytucji Irlandii.

32. PROTOKÓŁ DOTYCZĄCY ARTYKUŁU I-9 USTĘP 2 KONSTYTUCJI W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA UNII DO EUROPEJSKIEJ KONWENCJI O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

Porozumienie dotyczące przystąpienia Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanej dalej „Konwencją europejską"), przewidziane w artykule I-9 ustęp 2 Konstytucji, musi odzwierciedlać konieczność zachowania szczególnej charakterystyki Unii i prawa Unii, zwłaszcza w odniesieniu do:

a) szczególnych ustaleń dotyczących możliwego udziału Unii w organach kontrolnych europejskiej Konwencji,

b) mechanizmów niezbędnych do zapewnienia, aby skargi państw spoza Wspólnoty i skargi indywidualne zostały odpowiednio skierowane przeciwko Państwom Członkowskim i/lub Unii, w stosownych przypadkach.

Artykuł 2

Porozumienie, o którym mowa w ustępie 1, zapewnia, że przystąpienie nie będzie miało wpływu na kompetencje Unii i uprawnienia jej instytucji. Zapewnia ono, że żadne jego postanowienia nie mają wpływu na szczególną sytuację Państw Członkowskich w odniesieniu do europejskiej Konwencji, w szczególności jej protokołów, środków podjętych przez Państwa Członkowskie, w drodze odstępstwa od europejskiej Konwencji zgodnie z jej artykułem 15 i zastrzeżeń do europejskiej Konwencji dokonanych przez Państwa Członkowskie zgodnie z jej artykułem 57.

Artykuł 3

Postanowienia porozumienia, o którym mowa w ustępie 1, nie mają wpływu na artykuł III-375 ustęp 2 Konstytucji.

33. PROTOKÓŁ DOTYCZĄCY AKTÓW I TRAKTATÓW ZMIENIAJĄCYCH LUB UZUPEŁNIAJĄCYCH TRAKTAT USTANAWIAJĄCY WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ I TRAKTAT O UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że artykuł IV-437 ustęp 1 Konstytucji uchyla Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską i Traktat o Unii Europejskiej, jak również akty i traktaty je uzupełniające lub zmieniające,

UZNAJĄC, że należy sporządzić listę aktów i traktatów określonych w artykule IV-437 ustęp 1,

UZNAJĄC, że należy zawrzeć treść postanowień artykułu 9 ustęp 7 Traktatu z Amsterdamu,

PRZYPOMINAJĄC, że Akt z dnia 20 września 1976 r. dotyczący wyboru przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich pozostaje w mocy,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł 1

1. Niniejszym zostają uchylone następujące akty i traktaty uzupełniające lub zmieniające Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską:

a) Protokół z dnia 8 kwietnia 1965 r. w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich załączony do Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich (Dz.U. 152 z 13.7.1967, str. 13),

b) Traktat z dnia 22 kwietnia 1970 r. zmieniający niektóre postanowienia budżetowe traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie i Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 2 z 2.1.1971, str. 1),

c) Traktat z dnia 22 lipca 1975 r. zmieniający niektóre postanowienia finansowe traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie i Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 359 z 31.12.1977, str. 4),

d) Traktat z dnia 10 lipca 1975 r. zmieniający niektóre postanowienia Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego (Dz.U. L 91 z 6.4.1978, str. 1),

e) Traktat z dnia 13 marca 1984 r. zmieniający Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie w odniesieniu do Grenlandii (Dz.U. L 29 z 1 .2.1985, str. 1),

f) Jednolity Akt Europejski z dnia 17 lutego 1986 r. i 28 lutego 1986 r. (Dz.U. L 169 z 29.6.1987, str. 1),

g) Akt z dnia 25 marca 1993 r. zmieniający Protokół w sprawie Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego upoważniający Radę Gubernatorów do utworzenia Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (Dz.U. L 173 z 7.7.1994, str. 14),

h) decyzja Rady 2003/223/WE, zebranej w składzie Szefów Państw lub Rządów, z dnia 21 marca 2003 r. w sprawie zmiany art.10.2 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego (Dz.U. L 83 z 1.4. 2003, str. 66)

2. Niniejszym zostaje uchylony Traktat z Amsterdamu z dnia 2 października 1997 r. zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre związane z nimi akty (Dz.U. C 340 z 10.11.1997, str. 1).

3. Niniejszym zostaje uchylony Traktat z Nicei z dnia 26 lutego 2001 r. zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre związane z nimi akty (Dz.U. C 80 z 10.3.2001, str. 1).

Artykuł 2

1. Bez uszczerbku dla stosowania artykułu III-432 Konstytucji i artykułu 189 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, przedstawiciele rządów Państw Członkowskich przyjmują za wspólnym porozumieniem postanowienia niezbędne do uregulowania szczególnych kwestii dotyczących Wielkiego Księstwa Luksemburga, i które wynikają z utworzenia Jednej Rady i Jednej Komisji Wspólnot Europejskich.

2. Akt dotyczący wyboru przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, załączony do decyzji Rady 76/787/EWWiS, EWG, EWEA (Dz.U. L 278 z 8.10.1976, str. 1) zostaje utrzymany w mocy w wersji obowiązującej w momencie wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy. Akt ten zostaje dostosowany do Konstytucji w następujący sposób:

a) W artykule 1 skreśla się ustęp 3,

b) W artykule 5 ustęp 1 akapit drugi skreśla się wyraz „postanowieniami”,

c) W artykule 6 ustęp 2 skreśla się wyrazy „z 8 kwietnia 1965 r.”; wyrazy„Wspólnot Europejskich” zastępuje się wyrazami „Unii Europejskiej”,

d) W artykule 7 ustęp 1 tiret drugie wyrazy „Komisja Wspólnot Europejskich” zastępuje się wyrazami „Komisja Europejska”,

e) W artykule 7 ustęp 1 tiret trzecie wyrazy „Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich lub Sądu Pierwszej Instancji” zastępuje się wyrazami „Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”,

f) W artykule 7 ustęp 1 tiret piąte wyrazy „Trybunału Obrachunkowego Wspólnot Europejskich” zastępuje się wyrazami „Trybunału Obrachunkowego Unii Europejskiej”,

g) W artykule 7 ustęp 1 tiret szóste wyrazy „Rzecznika Praw Obywatelskich Wspólnot Europejskich” zastępuje się wyrazami „Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich”,

h) w artykule 7 ustęp 1 tiret siódme wyrazy „Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej" zastępuje się wyrazami „Unii Europejskiej",

i) w artykule 7 ustęp 1 tiret dziewiąte wyrazy „na mocy lub przez zastosowanie Traktatów ustanawiających Europejską Wspólnotę Gospodarczą i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej" zastępuje się wyrazami „na mocy Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej"; wyraz „wspólnotowe" zastępuje się wyrazem „Unii",

j) w artykule 7 ustęp 1 tiret jedenaste wyrazy „instytucji Wspólnot Europejskich, organów lub jednostek organizacyjnych przy nich ustanowionych lub Europejskiego Banku Centralnego" zastępuje się wyrazami „instytucji, organów, lub jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej",

k) tiret artykułu 7 ustęp 1 otrzymują odpowiednio oznaczenie lit. a)—k),

l) w artykule 7 ustęp 2 akapit drugi skreśla się wyraz „postanowieniami"; tiret w drugim ustępie otrzymują odpowiednio oznaczenie lit. a) i b),

m) w artykule 11 ustęp 2 akapit drugi wyraz „Wspólnota" zastępuje się wyrazem „Unia"; wyraz „wyznacza" zastępuje się wyrazami „przyjmuje decyzję europejską wyznaczającą"; wyrazy „z poprzednim akapitem" zastępuje się wyrazami „pierwszego akapitu",

n) w artykule 11 ustęp 3 wyrazy „bez uszczerbku dla postanowień artykułu 139 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską" zastępuje się wyrazami „bez uszczerbku dla artykułu III-336 Konstytucji",

o) w artykule 14 wyrazy „na wniosek" zastępuje się wyrazami „z inicjatywy"; wyrazy „podejmuje takie środki" zastępuje się wyrazami „przyjmuje niezbędne rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie",

34. PROTOKÓŁ W SPRAWIE POSTANOWIEŃ PRZEJŚCIOWYCH ODNOSZĄCYCH SIĘ DO INSTYTUCJI I ORGANÓW UNII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

ZWAŻYWSZY, że w celu zorganizowania przejścia od Unii Europejskiej ustanowionej na mocy Traktatu o Unii Europejskiej i Wspólnoty Europejskiej do Unii Europejskiej ustanowionej na mocy Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, których jest ona następcą, konieczne jest określenie postanowień przejściowych, mających zastosowanie przed wejściem w życie wszystkich postanowień Konstytucji oraz aktów niezbędnych do ich stosowania,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Artykuł 1

1. Z odpowiednim wyprzedzeniem przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2009 roku, Rada Europejska przyjmuje decyzję europejską ustalającą skład Parlamentu Europejskiego, zgodnie z artykułem I-20 ustęp 2 akapit drugi Konstytucji.

2. W czasie trwania kadencji 2004—2009 skład i liczba przedstawicieli wybranych do Parlamentu Europejskiego w poszczególnych Państwach Członkowskich pozostają takie same jak w dniu wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, przy czym liczba przedstawicieli jest następująca:

Belgia	24
Republika Czeska	24
Dania	14
Niemcy	99
Estonia	6
Grecja	24
Hiszpania	54
Francja	78
Irlandia	13
Włochy	78
Cypr	6
Łotwa	9
Litwa	13

Luksemburg	6
Węgry	24
Malta	5
Niderlandy	27
Austria	18
Polska	54
Portugalia	24
Słowenia	7
Słowacja	14
Finlandia	14
Szwecja	19
Zjednoczone Królestwo	78

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE RADY EUROPEJSKIEJ I RADY

Artykuł 2

1. Postanowienia artykułu I-25 ustępy 1, 2 i 3 Konstytucji, dotyczące definicji większości kwalifikowanej w Radzie Europejskiej i w Radzie, wchodzą w życie 1 listopada 2009 roku, po przeprowadzeniu wyborów do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z artykułem I-20 ustęp 2.

2. Następujące postanowienia obowiązują do 31 października 2009 roku, bez uszczerbku dla artykułu I-25 ustęp 4 Konstytucji.

Jeżeli przyjęcie uchwały przez Radę Europejską i Radę wymaga większości kwalifikowanej, głosy członków ważone są następująco:

Belgia	12
Republika Czeska	12
Dania	7
Niemcy	29
Estonia	4
Grecja	12
Hiszpania	27
Francja	29
Irlandia	7

Włochy	29
Cypr	4
Łotwa	4
Litwa	7
Luksemburg	4
Węgry	12
Malta	3
Niderlandy	13
Austria	10
Polska	27
Portugalia	12
Słowenia	4
Słowacja	7
Finlandia	7
Szwecja	10
Zjednoczone Królestwo	29

Uchwały wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za", oddanych przez większość członków, jeżeli Konstytucja wymaga, aby były przyjęte na wniosek Komisji. W innych przypadkach uchwały wymagają do ich przyjęcia co najmniej 232 głosów „za", oddanych przez co najmniej dwie trzecie członków.

Jeżeli akt ma zostać przyjęty przez Radę Europejską lub przez Radę większością kwalifikowaną, członek Rady Europejskiej lub Rady może zażądać sprawdzenia, czy Państwa Członkowskie, stanowiące większość kwalifikowaną, reprezentują co najmniej 62 % ogółu ludności Unii. Jeżeli okaże się, że warunek ten nie został spełniony, dany akt nie zostanie przyjęty.

3. W chwili każdego kolejnego przystąpienia, próg ustalony w ustępie 2 oblicza się tak, aby próg większości kwalifikowanej wyrażony w liczbie głosów nie przekroczył progu wynikającego z tabeli zamieszczonej w Deklaracji w sprawie rozszerzenia Unii Europejskiej, zawartej w Akcie Końcowym Konferencji, która przyjęła Traktat z Nicei.

4. Następujące postanowienia dotyczące definicji większości kwalifikowanej stają się skuteczne 1 listopada 2009 r.:

— artykuł I-44 ustęp 3 akapity trzeci, czwarty i piąty Konstytucji,

— artykuł I-59 ustęp 5 akapity drugi i trzeci Konstytucji,

— artykuł I-60 ustęp 4 akapit drugi Konstytucji,

— artykuł III-179 ustęp 4 akapity trzeci i czwarty Konstytucji,

— artykuł III-184 ustęp 6 akapity trzeci i czwarty Konstytucji,

— artykuł III-184 ustęp 7 akapity trzeci i czwarty Konstytucji,

— artykuł III-194 ustęp 2 akapity drugi i trzeci Konstytucji,

— artykuł III-196 ustęp 3 akapity drugi i trzeci Konstytucji,

— artykuł III-197 ustęp 4 akapity drugi i trzeci Konstytucji,

— artykuł III-198 ustęp 2 akapit trzeci Konstytucji,

— artykuł III-312 ustęp 3 akapity trzeci i czwarty Konstytucji,

— artykuł III-312 ustęp 4 akapity trzeci i czwarty Konstytucji,

— artykuł 1 akapity drugi, trzeci i czwarty oraz artykuł 3 ustęp 1 akapity drugi, trzeci i czwarty Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii dotyczącego polityki w zakresie kontroli granic zewnętrznych, azylu i imigracji oraz współpracy sądowej w sprawach cywilnych i współpracy policyjnej,

— artykuł 1 akapity drugi, trzeci i czwarty i artykuł 5 akapity trzeci, czwarty, i piąty Protokołu w sprawie stanowiska Danii.

Do 31 października 2009 roku, w przypadku gdy nie wszyscy członkowie Rady biorą udział w głosowaniu, czyli w przypadkach określonych w artykułach, o których mowa w akapicie pierwszym, większość kwalifikowana jest określona jako taki sam udział głosów ważonych i taki sam udział liczby danych członków Rady oraz, w stosownym przypadku, taki sam udział procentowy ludności danych Państw Członkowskich, jak zostało to ustalone w ustępie 2.

Artykuł 3

Do czasu wejścia w życie decyzji, o której mowa w artykule I-24 ustępy 6 Konstytucji, Rada może zbierać się w składzie określonym w artykule I-24 ustępy 2 i 3 oraz w innych składach, których lista została ustanowiona w decyzji Rady do Spraw Ogólnych, stanowiącej zwykłą większością głosów.

TYTUŁ III

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE KOMISJI OBEJMUJĄCE RÓWNIEŻ MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH UNII

Artykuł 4

Członkowie Komisji pełniący swoje funkcje w dniu wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy nadal pełnią swoje funkcje do końca swojej kadencji. Jednakże w dniu mianowania ministra spraw zagranicznych Unii, kadencja członka będącego tej samej narodowości co minister spraw zagranicznych Unii kończy się.

TYTUŁ IV

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE SEKRETARZA GENERALNEGO RADY, WYSOKIEGO PRZEDSTAWICIELA DS. WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ I BEZPIECZEŃSTWA ORAZ ZASTĘPCY SEKRETARZA GENERALNEGO RADY

Artykuł 5

Kadencja sekretarza generalnego Rady, wysokiego przedstawiciela do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz zastępcy sekretarza generalnego Rady kończy się w dniu wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy. Rada mianuje sekretarza generalnego zgodnie z artykułem III-344 ustęp 2 Konstytucji.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE ORGANÓW DORADCZYCH

Artykuł 6

Do czasu wejścia w życie decyzji europejskiej, o której mowa w artykule III-386, przyznanie miejsc członkom Komitetu Regionów odbywa się w następujący sposób:

Belgia	12
Republika Czeska	12
Dania	9
Niemcy	24
Estonia	7
Grecja	12
Hiszpania	21
Francja	24
Irlandia	9
Włochy	24
Cypr	6
Łotwa	7
Litwa	9
Luksemburg	6
Węgry	12
Malta	5

Niderlandy	12
Austria	12
Polska	21
Portugalia	12
Słowenia	7
Słowacja	9
Finlandia	9
Szwecja	12
Zjednoczone Królestwo	24

Artykuł 7

Do czasu wejścia w życie decyzji europejskiej, o której mowa w artykule III-389, przyznanie miejsc członkom Komitetu Ekonomiczno-Społecznego odbywa się w następujący sposób:

Belgia	12
Republika Czeska	12
Dania	9
Niemcy	24
Estonia	7
Grecja	12
Hiszpania	21
Francja	24
Irlandia	9
Włochy	24
Cypr	6
Łotwa	7
Litwa	9
Luksemburg	6
Węgry	12
Malta	5
Niderlandy	12
Austria	12
Polska	21

Portugalia	12
Słowenia	7
Słowacja	9
Finlandia	9
Szwecja	12
Zjednoczone Królestwo	24

35. PROTOKÓŁ W SPRAWIE SKUTKÓW FINANSOWYCH WYGAŚNIĘCIA TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ WĘGLA I STALI ORAZ W SPRAWIE FUNDUSZU BADAWCZEGO WĘGLA I STALI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że wszystkie aktywa i pasywa Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, w stanie na dzień 23 lipca 2002 roku, przeszły 24 lipca 2002 roku na Wspólnotę Europejską,

BIORĄC POD UWAGĘ, że pożądane jest wykorzystanie tych funduszy do celów badań w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali oraz że należy w tym względzie określić pewne zasady,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy:

Artykuł 1

1. Z zastrzeżeniem ewentualnego zwiększenia lub zmniejszenia w wyniku postępowania likwidacyjnego, wartość netto aktywów i pasywów Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, określoną w zestawieniu bilansowym Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali z dnia 23 lipca 2002 roku, uznaje się za majątek Unii przeznaczony do celów badań w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali, określony jako „Europejska Wspólnota Węgla i Stali w likwidacji". Po zakończeniu likwidacji majątek ten określa się jako „Majątek Funduszu Badawczego Węgla i Stali".

2. Dochód z majątku określonego jako „Fundusz Badawczy Węgla i Stali" jest wykorzystywany jedynie do celów badań prowadzonych w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali poza ramowym programem badawczym, zgodnie z niniejszym Protokołem i aktami przyjętymi na jego podstawie.

Artykuł 2

1. Ustawa europejska Rady ustanawia wszelkie przepisy niezbędne do realizacji niniejszego Protokołu, w tym podstawowe zasady. Rada stanowi po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje rozporządzenia europejskie lub decyzje europejskie ustanawiające wieloletnie wytyczne finansowe dla zarządzania majątkiem Funduszu Badawczego Węgla i Stali oraz wieloletnie wytyczne techniczne dla programu badawczego tego Funduszu. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 3

Konstytucję stosuje się z zastrzeżeniem odmiennych postanowień niniejszego Protokołu i aktów przyjętych na jego podstawie.

36. PROTOKÓŁ ZMIENIAJĄCY TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ ENERGII ATOMOWEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYWOŁUJĄC konieczność, aby postanowienia Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską Energii Atomowej nadal wywoływały w pełni skutek prawny,

PRAGNĄC dostosować ten Traktat do nowych zasad określonych przez Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, w szczególności w dziedzinach instytucjonalnej i finansowej,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i które zmieniają Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł 1

Niniejszy Protokół zmienia Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Atomową (zwany dalej „Traktatem EWEA") w jego wersji obowiązującej w chwili wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

Bez względu na postanowienia artykułu IV-437 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego Protokołu, skutki prawne zmian do Traktatu EWEA wprowadzonych na podstawie traktatów i aktów uchylonych zgodnie z artykułem IV-437 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i skutki prawne obowiązujących aktów przyjętych na podstawie Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej pozostają niezmienione.

Artykuł 2

Nagłówek „Postanowienia instytucjonalne" tytułu III otrzymuje brzmienie: „Postanowienia instytucjonalne i finansowe".

Artykuł 3

Na początku tytułu III Traktatu EWEA dodaje się następujący nowy rozdział:

„ROZDZIAŁ I

STOSOWANIE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO KONSTYTUCJĘ DLA EUROPY

Artykuł 106a

1. Artykuły I-19—I-29, artykuły I-31—I-39, artykuły I-49 i I-50, artykuły I-53—I-56, artykuły I-58 I-60, artykuły III-330 — III-372, artykuły III-374 i III-375, artykuły III-378—III-381, artykuły III-384 i III-385, artykuły III-389—III-392, artykuły III-395—III-410, artykuły III-412—III-415 i

artykuły III-427, III-433, IV-439 i IV-443 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy mają zastosowanie do niniejszego Traktatu.

2. W ramach niniejszego Traktatu odniesienia do Unii i do Konstytucji w postanowieniach, o których mowa w ustępie 1, oraz w postanowieniach protokołów załączonych zarówno do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, jak i do niniejszego Traktatu, należy rozumieć jako odniesienia, odpowiednio, do Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz do niniejszego Traktatu.

3. Postanowienia Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy nie wprowadzają odstępstw od postanowień niniejszego Traktatu.".

Artykuł 4

W tytule III Traktatu EWEA numeracja rozdziałów I, II i III zostaje zmieniona na II, III i IV.

Artykuł 5

1. Uchyla się artykuł 3, artykuły 107—132, artykuły 136—143, artykuły 146—156, artykuły 158—163, artykuły 165—170, artykuły 173, 173Ai 175, artykuły 177—179a oraz artykuły 180b, 181, 183, 183A, 190 i 204 Traktatu EWEA.

2. Tracą moc Protokoły załączone wcześniej do Traktatu EWEA.

Artykuł 6

Nagłówek „Postanowienia finansowe" tytułu IV Traktatu EWEA otrzymuje brzmienie: „Szczególne postanowienia finansowe".

Artykuł 7

1. W artykule 38 akapit trzeci i w artykule 82 akapit trzeci Traktatu EWEA odniesienia do artykułów 141 i 142 zastępuje się odpowiednio odniesieniami do artykułów III-360 i III-361 Konstytucji.

2. W artykule 171 ustęp 2 i artykule 176 ustęp 3 Traktatu EWEA odniesienie do artykułu 183 zastępuje się odniesieniem do artykułu III-412 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.

3. W artykule 172 ustęp 4 Traktatu EWEA odniesienie do artykułu 177 ustęp 5 zastępuje się odniesieniem do artykułu III-404 Konstytucji.

4. W artykułach 38, 82, 96 i 98 Traktatu EWEA wyraz „dyrektywa" zastępuje się wyrazami „rozporządzenie europejskie".

5. W Traktacie EWEA wyraz „decyzja" zastępuje się wyrazami „decyzja europejska" z wyjątkiem artykułów art. 18, 20, 23 i artykułu 53 akapit pierwszy oraz w przypadku decyzji podejmowanych przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

6. W Traktacie EWEA wyrazy „Trybunał Sprawiedliwości" zastępuje się wyrazami „Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej".

Artykuł 8

Artykuł 191 Traktatu EWEA otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 191

Na terytorium Państw Członkowskich Wspólnota korzysta z przywilejów i immunitetów niezbędnych do wykonania jej zadań na warunkach określonych w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej.".

Artykuł 9

Artykuł 198 Traktatu EWEA otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 198

O ile nie przewidziano inaczej, postanowienia niniejszego Traktatu mają zastosowanie do terytoriów europejskich Państw Członkowskich oraz do terytoriów pozaeuropejskich podlegających ich jurysdykcji.

Mają one także zastosowanie do terytoriów europejskich, za których stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest Państwo Członkowskie.

Postanowienia niniejszego Traktatu mają zastosowanie do Wysp Alandzkich z zastrzeżeniem odstępstw znajdujących się początkowo w Traktacie, o którym mowa w artykule IV-437 ustęp 2 lit. d) Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i następnie włączonych do Protokołu w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

Na zasadzie odstępstwa od akapitów pierwszego, drugiego i trzeciego:

a) niniejszy Traktat nie ma zastosowania do Wysp Owczych ani do Grenlandii,

b) niniejszy Traktat nie ma zastosowania do stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze,

c) niniejszy Traktat nie ma zastosowania do krajów i terytoriów zamorskich utrzymujących szczególne stosunki ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, które nie są umieszczone na liście w załączniku II do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy,

d) niniejszy Traktat ma zastosowanie do Wysp Normandzkich i wyspy Man jedynie w zakresie niezbędnym do zapewnienia wykonania ustaleń dotyczących tych wysp określonych początkowo w Traktacie, o którym mowa w artykule IV-437 ustęp 2 lit. a) Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i następnie włączonych do Protokołu w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa

Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.".

Artykuł 10

Artykuł 206 Traktatu EWEA otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 206

Wspólnota może zawierać z jednym lub większą liczbą Państw lub organizacji międzynarodowych umowy ustanawiające stowarzyszenie, obejmujące wzajemne prawa i obowiązki, wspólne działania i szczególne procedury.

Umowy te są zawierane przez Radę, stanowiącą jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Jeżeli umowy te wymagają zmian niniejszego Traktatu, zmiany te są uprzednio przyjmowane zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule IV-443 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy.".

Artykuł 11

W artykule 225 Traktatu EWEA akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Wersje niniejszego Traktatu w jezykach angielskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, polskim, portugalskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim i węgierskim są na równi autentyczne.".

Artykuł 12

Dochody i wydatki Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, z wyjątkiem tych dotyczących Agencji Dostaw i wspólnych przedsiębiorstw, wpisuje się do budżetu Unii.

B. ZAŁĄCZNIKI

DO TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO KONSTYTUCJĘ DLA EUROPY

ZAŁĄCZNIK I

LISTA OKREŚLONA W ARTYKULE III-226 KONSTYTUCJI

1 — Numer Nomenklatury Scalonej	2 — Opis produktów
DZIAŁ 1	Zwierzęta żywe
DZIAŁ 2	Mięso i podroby jadalne
DZIAŁ 3	Ryby, skorupiaki, mięczaki i pozostałe bezkręgowce wodne
DZIAŁ 4	Produkty mleczarskie; jaja ptasie; miód naturalny
DZIAŁ 5	
0504	Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt (z wyjątkiem rybich) całe i w kawałkach
0515	Produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; martwe zwierzęta objęte działami 1 lub 3, nienadające się do spożycia przez ludzi
DZIAŁ 6	Żywe drzewa i inne rośliny; bulwy, korzenie i podobne; kwiaty cięte i liście ozdobne
DZIAŁ 7	Warzywa oraz niektóre korzenie i bulwy jadalne
DZIAŁ 8	Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów
DZIAŁ 9	Kawa, herbata i przyprawy, z wyjątkiem mate (pozycja nr 0903)
DZIAŁ 10	Zboża
DZIAŁ 11	Produkty przemysłu młynarskiego; słód; skrobie; gluten pszenny; inulina
DZIAŁ 12	Nasiona i owoce oleiste; ziarna; nasiona i owoce różne; rośliny przemysłowe i rolnicze; słoma i pasza
DZIAŁ 13	
ex 1303	Pektyna

1 — Numer Nomenklatury Scalonej	2 — Opis produktów
DZIAŁ 15	
1501	Smalec i inny przetworzony tłuszcz ze świń; przetworzony tłuszcz z drobiu
1502	Łój z bydła, owiec i kóz, surowy lub przetworzony; łącznie z łojem „premier jus”
1503	Stearyna smalcowa, oleostearyna, olej smalcowy, oleina i olej łojowy, nieemulgowane, niezmieszane i nieprzygotowane inaczej
1504	Tłuszcz i oleje z ryb i ssaków morskich, także rafinowane
1507	Oleje roślinne, płynne lub stałe, surowe, oczyszczane lub rafinowane
1512	Tłuszcze i oleje zwierzęce oraz roślinne, uwodorniane, także rafinowane, ale nieprzygotowane inaczej
1513	Margaryna, sztuczny smalec i inne przygotowane tłuszcze jadalne
1517	Pozostałości po oczyszczaniu substancji tłuszczowych i wosków zwierzęcych lub roślinnych
DZIAŁ 16	Przetwory z mięsa, ryb lub skorupiaków, mięczaków i innych bezkręgowców wodnych
DZIAŁ 17	
1701	Cukier buraczany lub trzcinowy i chemicznie czysta sacharoza, w postaci stałej
1702	Pozostałe cukry; syropy cukrowe; miód sztuczny (także zmieszany z miodem naturalnym); karmel
1703	Melasa, także odbarwiona
1705 (*)	Cukry, syropy, melasa aromatyzowana lub z dodatkiem barwników (w tym cukier waniliowy lub wanilina), z wyjątkiem soków owocowych z dodatkiem cukru w jakichkolwiek proporcjach

1 — Numer Nomenklatury Scalonej	2 — Opis produktów
DZIAŁ 18	
1801	Ziarna kakao, całe lub łamane, surowe lub palone
1802	Łuski kakao, łupiny, osłonki i pozostałe odpady kakao
DZIAŁ 20	Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub pozostałych części roślin
DZIAŁ 22	
2204	Moszcz winogronowy, częściowo sfermentowany, także z fermentacją zatrzymaną w inny sposób niż przez dodanie alkoholu
2205	Wina ze świeżych winogron; moszcz winogronowy z fermentacją zatrzymaną przez dodanie alkoholu
2207	Jabłecznik, wino z gruszek, miód pitny i pozostałe napoje na bazie fermentacji
ex 2208 (*) ex 2209 (*)	Alkohol etylowy, denaturowany lub nie, o jakiejkolwiek mocy, otrzymywany z produktów rolnych, o których mowa w niniejszym załączniku, z wyłączeniem wódek, likierów i innych napojów spirytusowych; złożone preparaty alkoholowe (znane jako „skoncentrowane ekstrakty") do wyrobu napojów
ex 2210 (*)	Ocet jadalny i jego namiastki jadalne
DZIAŁ 23	Pozostałości i odpady przemysłu spożywczego; gotowa pasza dla zwierząt
DZIAŁ 24	
2401	Tytoń nieprzetworzony, odpady tytoniowe
DZIAŁ 45	
4501	Korek naturalny surowy; odpady korka; korek kruszony, granulowany lub mielony

1 — Numer Nomenklatury Scalonej	2 — Opis produktów
DZIAŁ 54	
5401	Len surowy lub obrobiony, ale nieprzędzony; pakuły i odpady lniane (w tym skrawki workowe lub rozwłóknione)
DZIAŁ 57	
5701	Konopie naturalne *(Cannabis sativa)*, surowe lub obrobione, ale nieprzędzone; pakuły i odpady z konopi naturalnych (w tym liny oraz skrawki workowe lub rozwłóknione)

(*) Pozycja dodana artykułem 1 rozporządzenia nr 7a Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z dnia 18 grudnia 1959 roku (Dz.U. 7 z 30.1.1962, str. 71/61).

ZAŁĄCZNIK II

KRAJE I TERYTORIA ZAMORSKIE OBJĘTE POSTANOWIENIAMI CZĘŚCI III TYTUŁ IV KONSTYTUCJI

- Grenlandia
- Nowa Kaledonia i terytoria zależne
- Polinezja Francuska
- Francuskie Terytoria Południowe i Antarktyczne
- Wyspy Wallis i Futuna
- Majotta
- Saint Pierre i Miquelon
- Aruba
- Antyle Niderlandzkie:
  - Bonaire
  - Curaçao
  - Saba
  - Sint-Eustasius
  - Sint-Maarten
- Anguilla
- Kajmany
- Falklandy
- Georgia Południowa i Wyspy Sandwich Południowy
- Montserrat
- Pitcairn
- Święta Helena i terytoria zależne
- Brytyjskie Terytorium Antarktyczne
- Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego
- Wyspy Turks i Caicos
- Brytyjskie Wyspy Dziewicze
- Bermudy

AKT KOŃCOWY

KONFERENCJA PRZEDSTAWICIELI RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH zwołana w Brukseli w dniu 30 września 2003 r. w celu przyjęcia za wspólnym porozumieniem Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, przyjęła następujące teksty:

I. Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy

II. Protokoły załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy

1. Protokół w sprawie roli parlamentów narodowych Państw Członkowskich w Unii Europejskiej

2. Protokół w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności

3. Protokół w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

4. Protokół w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego

5. Protokół w sprawie Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego

6. Protokół w sprawie ustalenia siedzib instytucji i niektórych organów, jednostek organizacyjnych i służb Unii Europejskiej

7. Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej

8. Protokół w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji

9. Protokół w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej

10. Protokół w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu

11. Protokół w sprawie kryteriów konwergencji

12. Protokół w sprawie Eurogrupy

13. Protokół w sprawie niektórych postanowień dotyczących Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w zakresie unii gospodarczej i walutowej

14. Protokół w sprawie niektórych postanowień dotyczących Danii w zakresie unii gospodarczej i walutowej

15. Protokół w sprawie niektórych zadań Narodowego Banku Danii

16. Protokół w sprawie systemu franka stosowanego we Wspólnocie Finansowej Pacyfiku

17. Protokół w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej

18. Protokół w sprawie stosowania niektórych aspektów artykułu III-130 Konstytucji do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii

19. Protokół w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w zakresie kontroli granic zewnętrznych, azylu i imigracji oraz w zakresie współpracy sądowej w sprawach cywilnych i współpracy policyjnej

20. Protokół w sprawie stanowiska Danii

21. Protokół w sprawie stosunków zewnętrznych Państw Członkowskich dotyczących przekraczania granic zewnętrznych

22. Protokół w sprawie prawa azylu dla obywateli Państw Członkowskich

23. Protokół w sprawie stałej współpracy strukturalnej ustanowionej na mocy artykułu I-41 ustęp 6 i artykułu III-312 Konstytucji

24. Protokół w sprawie artykułu I-41 ustęp 2 Konstytucji

25. Protokół dotyczący przywozu do Unii Europejskiej produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich

26. Protokół w sprawie nabywania nieruchomości w Danii

27. Protokół w sprawie systemu publicznego nadawania w Państwach Członkowskich

28. Protokół dotyczący artykułu III-214 Konstytucji

29. Protokół w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

30. Protokół w sprawie szczególnych ustaleń dla Grenlandii

31. Protokół w sprawie artykułu 40.3.3 Konstytucji Irlandii

32. Protokół odnoszący się do artykułu I-9 ustęp 2 Konstytucji w sprawie przystąpienia Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

33. Protokół w sprawie aktów i traktatów uzupełniających lub zmieniających Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską i Traktat o Unii Europejskiej

34. Protokół w sprawie postanowień przejściowych odnoszących się do instytucji i organów Unii

35. Protokół w sprawie skutków finansowych wygaśnięcia Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz w sprawie Funduszu Badawczego Węgla i Stali

36. Protokół zmieniający Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej

III. Załączniki do Traktatu ustanawiającego Konstytucję do Europy

1. Załącznik I — Lista określona w artykule III 226 Konstytucji

2. Załącznik II — Kraje i terytoria objęte postanowieniami części III tytuł IV Konstytucji

Konferencja przyjęła następujące deklaracje załączone do niniejszego Aktu Końcowego:

A. Deklaracje odnoszące się do postanowień Konstytucji

1. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-6

2. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-9 ustęp 2

3. Deklaracja odnosząca się do artykułów I-22, I-27 i I-28

4. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-24 ustęp 7 dotycząca decyzji Rady Europejskiej w sprawie sprawowania Prezydencji Rady

5. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-25

6. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-26

7. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-27

8. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-36

9. Deklaracja odnosząca się do artykułów I-43 i III-329

10. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-51

11. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-57

12. Deklaracja odnoszącą się do wyjaśnień dotyczących Karty Praw Podstawowych

13. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-116

14. Deklaracja odnosząca się do artykułów III-136 i III-267

15. Deklaracja odnosząca się do artykułów III-160 i III-322

16. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-167 ustęp 2 lit. c)

17. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-184

18. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-213

19. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-220

20. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-243

21. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-248

22. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-256

23. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-273 ustęp 1, akapit drugi

24. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-296

25. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-325 dotycząca negocjowania i zawierania przez Państwa Członkowskie umów międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

26. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-402 ustęp 4

27. Deklaracja odnosząca się do artykułu III-419

28. Deklaracja odnosząca się do artykułu IV-440 ustęp 7

29. Deklaracja odnosząca się do artykułu IV-448 ustęp 2

30. Deklaracja w sprawie ratyfikacji Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy

B. Deklaracje dotyczące Protokołów załączonych do Konstytucji

Deklaracje dotyczące Protokołu w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji

31. Deklaracja w sprawie Wysp Alandzkich

32. Deklaracja w sprawie ludu Sami

Deklaracje dotyczące Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej

33. Deklaracja w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze

34. Deklaracja Komisji w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze

35. Deklaracja w sprawie elektrowni jądrowej Ignalina na Litwie

36. Deklaracja w sprawie tranzytu osób drogą lądową między obwodem kaliningradzkim i innymi częściami Federacji Rosyjskiej

37. Deklaracja w sprawie jednostki 1 i jednostki 2 elektrowni jądrowej Bohunice VI na Słowacji

38. Deklaracja w sprawie Cypru

39. Deklaracja dotycząca Protokołu w sprawie stanowiska Danii

40. Deklaracja dotycząca Protokołu w sprawie postanowień przejściowych odnoszących się do instytucji i organów Unii

41. Deklaracja dotycząca Włoch

Ponadto Konferencja uwzględniła następujące deklaracje wymienione poniżej, załączone do niniejszego Aktu Końcowego:

42. Deklaracja Królestwa Niderlandów odnosząca się do artykułu I-55

43. Deklaracja Królestwa Niderlandów odnosząca się do artykułu IV-440

44. Deklaracja Republiki Federalnej Niemiec, Irlandii, Republiki Węgierskiej, Republiki Austrii i Królestwa Szwecji

45. Deklaracja Królestwa Hiszpanii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

46. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie definicji terminu „obywatele”

47. Deklaracja Królestwa Hiszpanii w sprawie definicji terminu „obywatele”

48. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie prawa do głosowania w europejskich wyborach parlamentarnych

49. Deklaracja Królestwa Belgii w sprawie parlamentów krajowych

50. Deklaracja Republiki Łotewskiej i Republiki Węgierskiej w sprawie pisowni nazwy jednej waluty w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy

Hecho en Roma, el veintinueve de octubre del dos mil cuatro.
V Římě dne dvacátého devátého října dva tisíce čtyři
Udfærdiget i Rom den niogtyvende oktober to tusind og fire.
Geschehen zu Rom am neunundzwanzigsten Oktober zweitausendundvier.
Kahe tuhande neljanda aasta oktoobrikuu kahekümne üheksandal päeval Roomas
Έγινε στη Ρώμη, στις είκοσι εννέα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες τέσσερα.
Done at Rome on the twenty-ninth day of October in the year two thousand and four.
Fait à Rome, le vingt-neuf octobre deux mille quatre.
Arna dhéanamh sa Róimh, an naoú lá fichead de Dheireadh Fómhair sa bhliain dhá mhíle is a ceathair
Fatto a Roma, addi' ventinove ottobre duemilaquattro.
Romā, divi tūkstoši ceturtā gada divdesmit devītajā oktobrī
Priimta du tūkstančiai ketvirtų metų spalio dvidešimt devintą dieną Romoje
Kelt Rómában, a kétezer-negyedik év október havának huszonkilencedik napján
Magħmul f'Ruma fid-disa' u għoxrin jum ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbgħa
Gedaan te Roma, de negenentwintigste oktober tweeduizendvier.
Sporządzono w Rzymie dnia dwudziestego dziewiątego października roku dwutysięcznego czwartego
Feito em Roma, em vinte e nove de Outubro de dois mil e quatro
V Ríme dvadsiatehodeviateho októbra dvetisícštyri
V Rimu, devetindvajsetega oktobra leta dva tisoč štiri
Tehty Roomassa kahdentenakymmenentenäyhdeksäntenä päivänä lokakuuta vuonna kaksituhattaneljä.
Som skedde i Rom den tjugonionde oktober tjugohundrafyra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Für Seine Majestät den König der Belgier

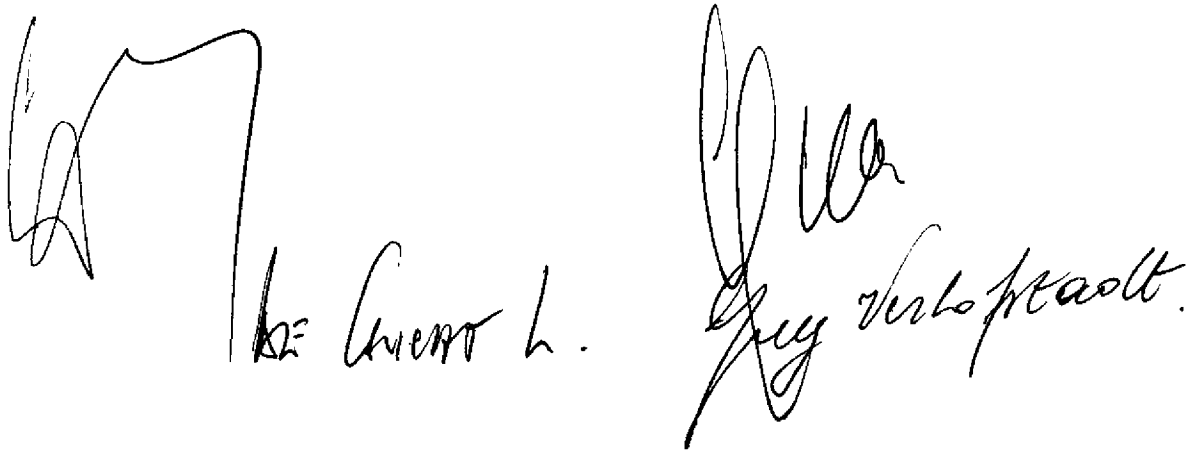

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Za prezidenta České republiky

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

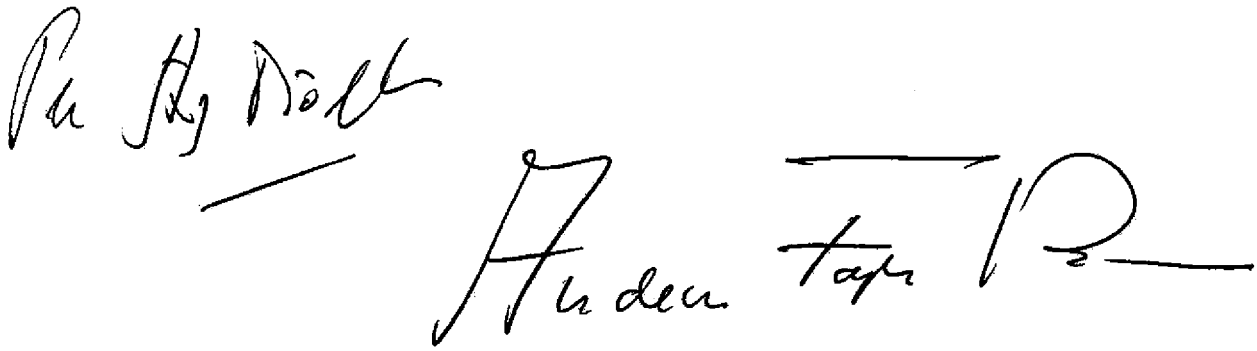

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

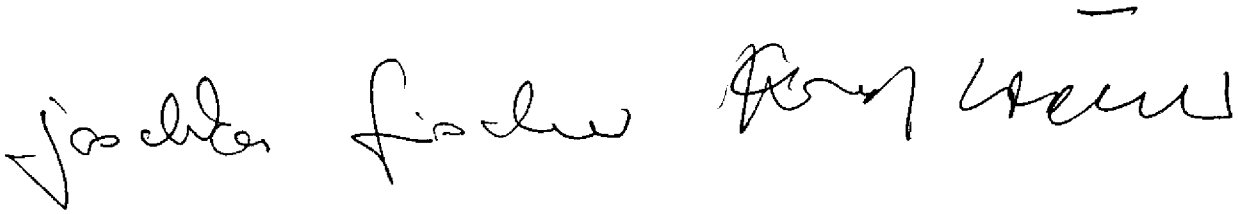

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

Por Su Majestad el Rey de España

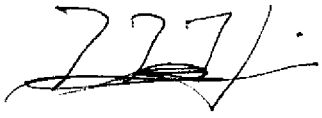

Pour le Président de la République française

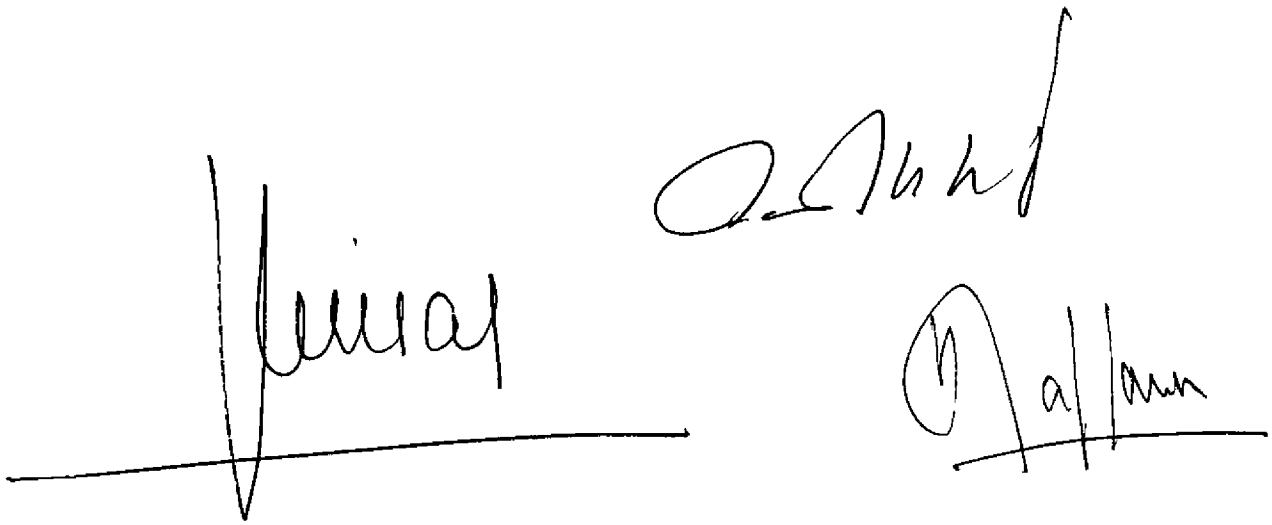

Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

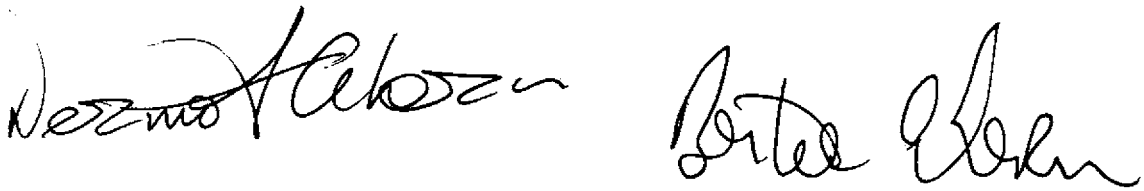

Per il Presidente della Repubblica italiana

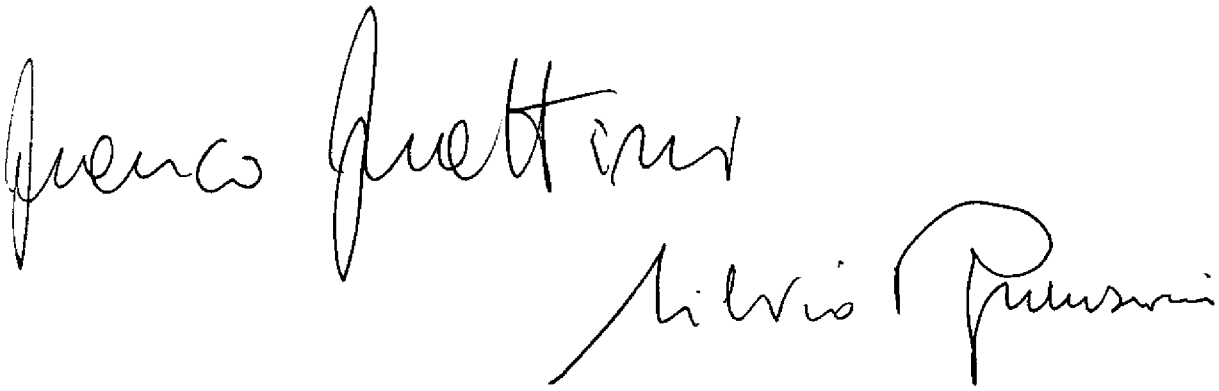

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

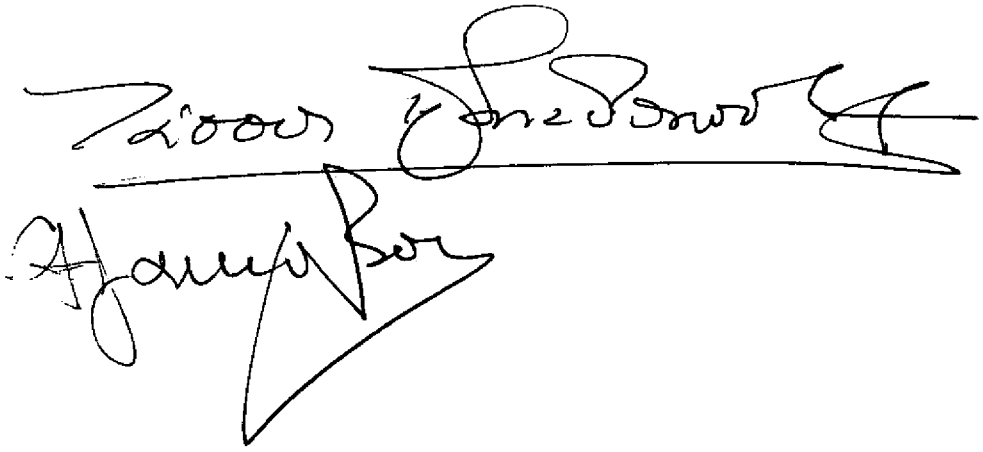

Latvijas Republikas Valsts prezidentes vārdā

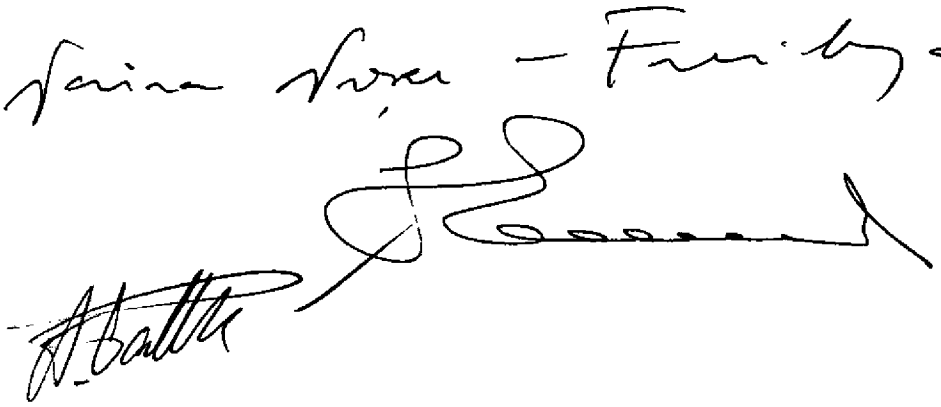

Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

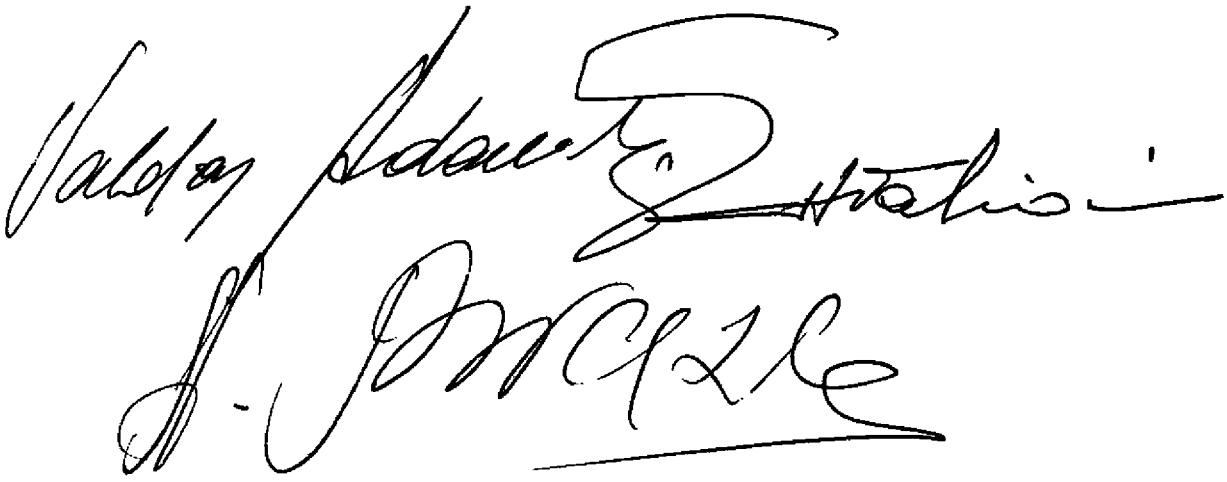

Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

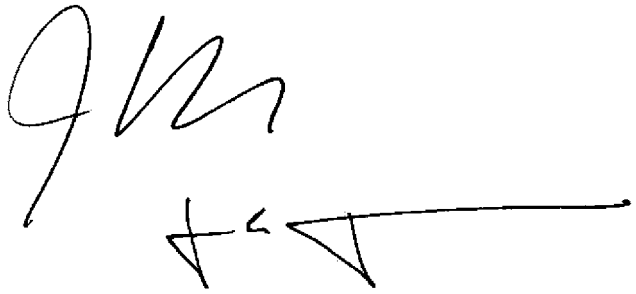

A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

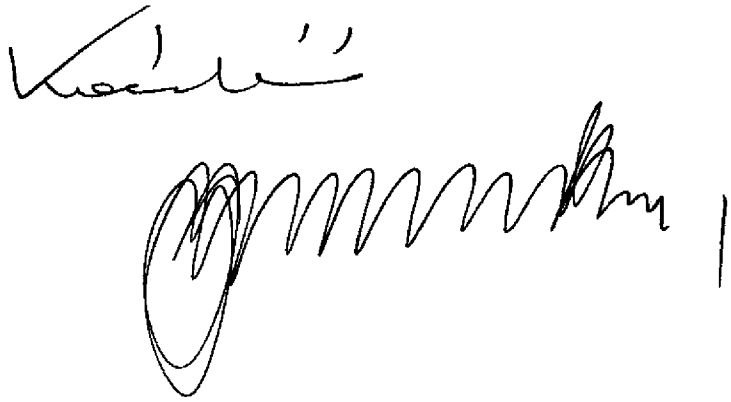

Għall-President ta' Malta

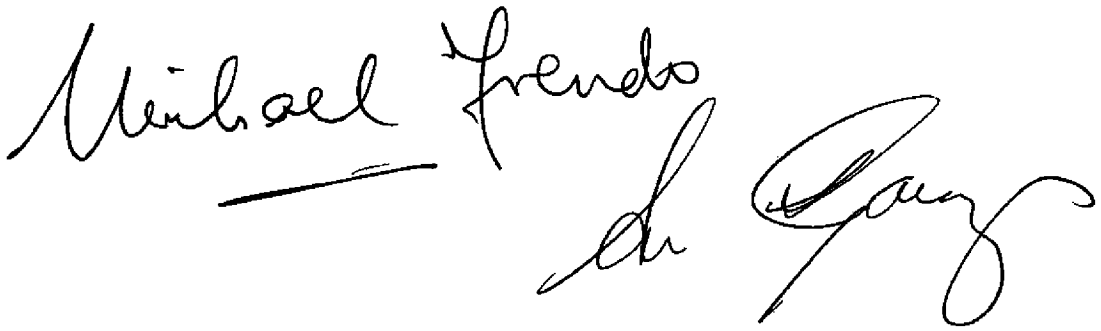

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

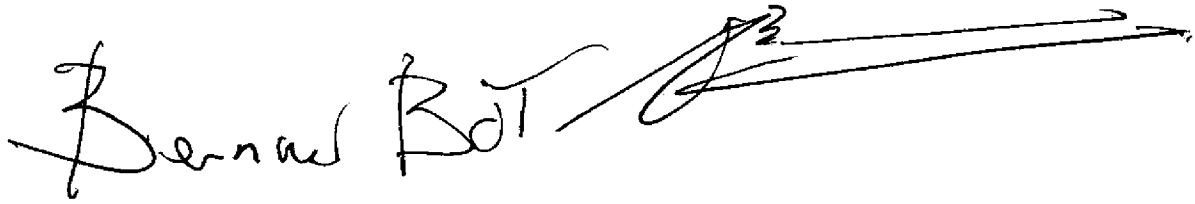

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

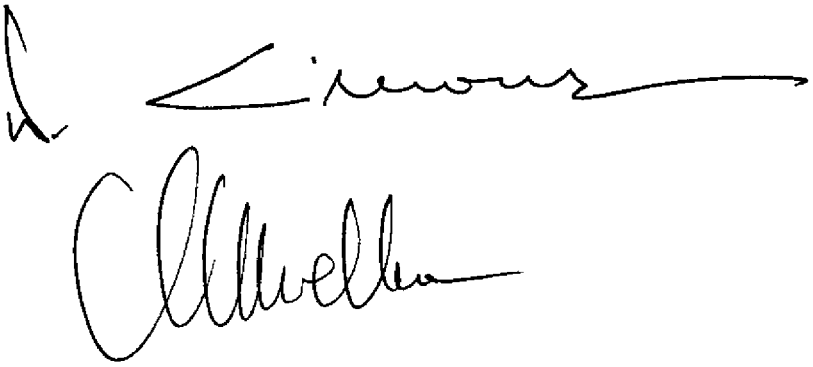

Pelo Presidente da República Portuguesa

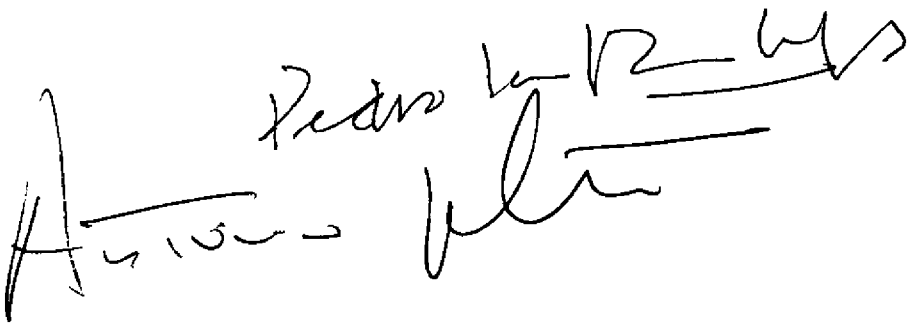

Za predsednika Republike Slovenije

Za prezidenta Slovenskej republiky

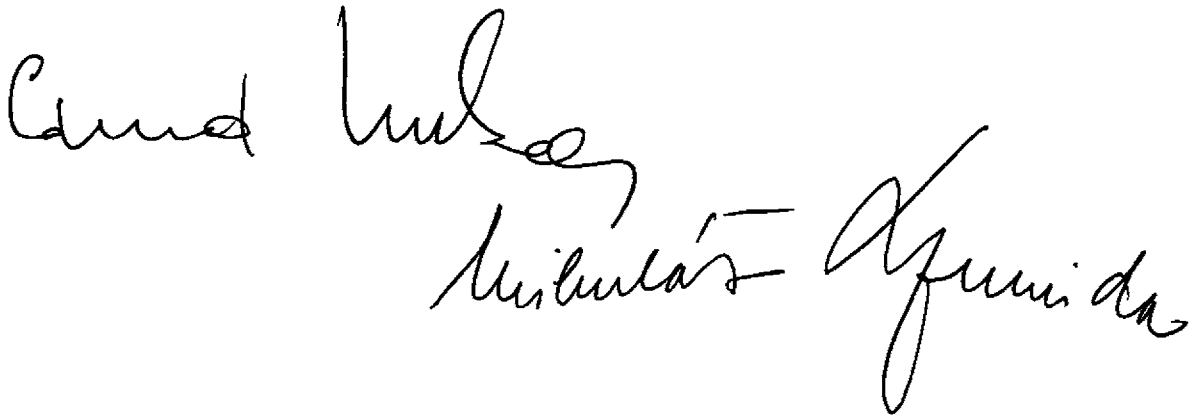

Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

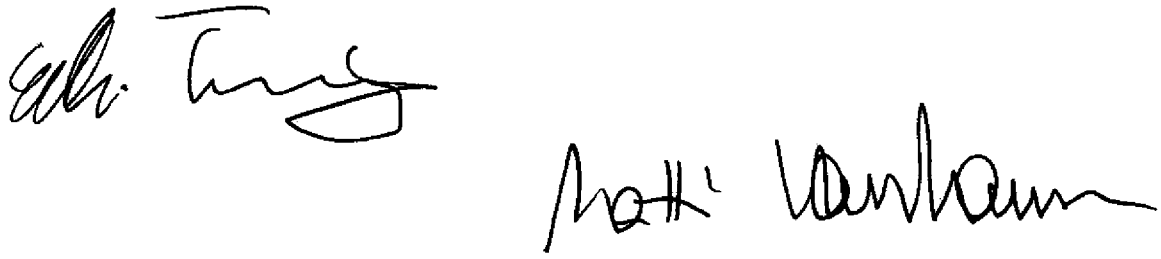

För Konungariket Sveriges regering

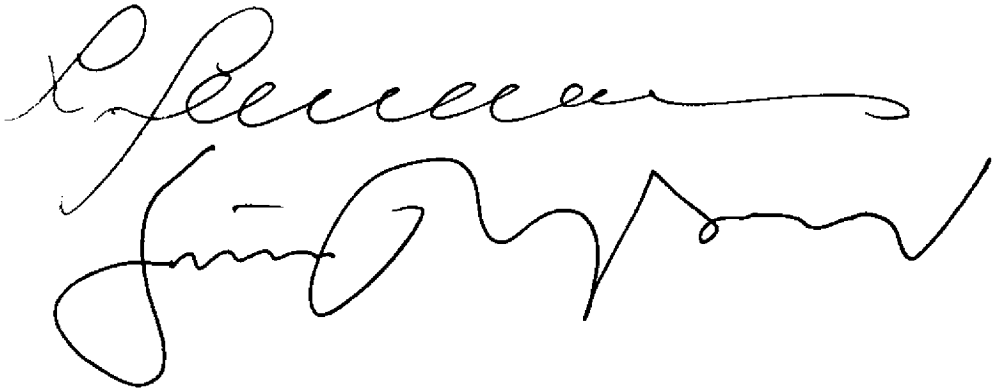

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

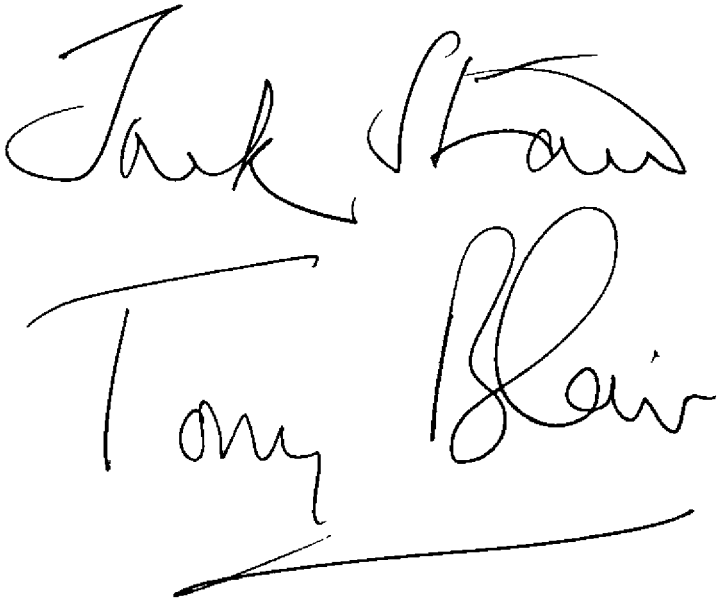

Han firmado asimismo la presente Acta final, en su condición de Estados candidatos a la adhesión a la Unión Europea, observadores ante la Conferencia:

Tento závěrečný akt rovněž podepsali pozorovatelé při Konferenci, jakožto státy kandidující na přistoupení k Evropské unii:

Følgende observatører ved konferencen har ligeledes undertegnet denne slutakt i deres egenskab af kandidatstater til Den Europæiske Union:

Als Beobachter bei der Konferenz haben in ihrer Eigenschaft als Kandidaten für den Beitritt zur Europäischen Union ferner diese Schlussakte unterzeichnet:

Käesoleva lõppakti on allkirjastanud Euroopa Liidu kandidaatriikide esindajatena ka konverentsi vaatlejad:

Την παρούσα Τελική Πράξη υπέγραψαν επίσης, υπό την ιδιότητά τους ως ποψηφίων για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατών, οι παρατηρητές κατά τη Διάσκεψη:

The following have also signed this Final Act, in their capacity as candidate States for accession to the European Union, having been observers to the Conference:

Ont également signé le présent acte final, en leur qualité d'États candidats à l'adhésion de l'Union européenne, observateurs auprès de la Conférence:

Shínigh na breathnóirí seo a leanas ag an gComhdháil an Ionstraim Chríochnaítheach seo freisin ina gcáil mar Stáit iarrthacha don Aontas Eorpach:

Hanno altresì firmato il presente atto finale, in qualità di Stati candidati all'Unione europea, osservatori nella Conferenza

Šo Nobeiguma aktu kā Eiropas Savienības pievienošanās kandidātvalstu vadītāji ir parakstījuši arī šādi Konferences novērotāji:

Baigiamąjį aktą taip pat pasirašo į Europos Sąjungą stojančios valstybės kandidatės, Konferencijos stebėtojos:

Ezt az záróokmányt a Európai Unió tagjelölt államaiként, amelyek a Konferencián megfigyelőként vettek részt, a következők is aláírták:

Iffirmaw ukoll dan l-Att Finali, fil-kapaċità tagħhom ta' Stati kandidati ta' l-Unjoni Ewropea, bħala osservaturi għall-Konferenza:

Deze Slotakte is tevens ondertekend door de volgende kandidaat-lidstaten van de Europese Unie, waarnemers bij de Conferentie:

Niniejszy Akt Końcowy został również podpisany przez Państwa kandydujące do przystąpienia do Unii Europejskiej, będące obserwatorami przy Konferencji:

Assinaram igualmente a presente Acta Final, na qualidade de Estados candidatos à adesão à União Europeia, observadores na Conferência:

V postavení štátov uchádzajúcich sa o pristúpenie k Európskej únii a v postavení pozorovateľov na konferencii podpísali tento záverečný akt:

To sklepno listino so kot države kandidatke za pristop k Evropski uniji in kot opazovalke Konference, podpisali tudi

Tämän päätösasiakirjan ovat Euroopan unionin jäsenehdokasvaltioina allekirjoittaneet myös konferenssiin tarkkailijoina osallistuneet:

Nedanstående observatörer vid konferensen har, i sin egenskap av kandidatstater inför anslutning till Europeiska unionen, likaledes undertecknat denna slutakt:

За Република България

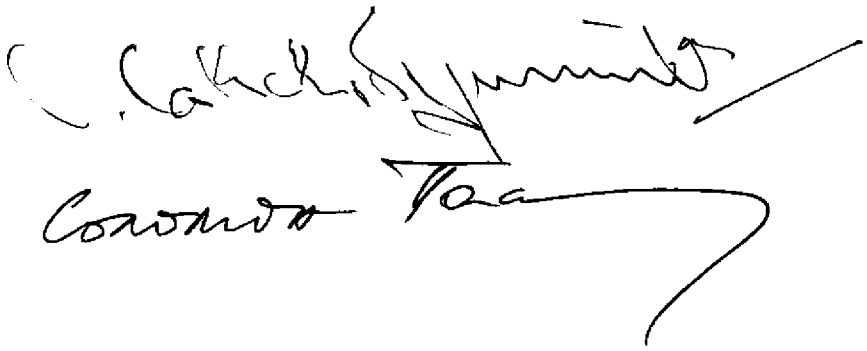

Pentru România

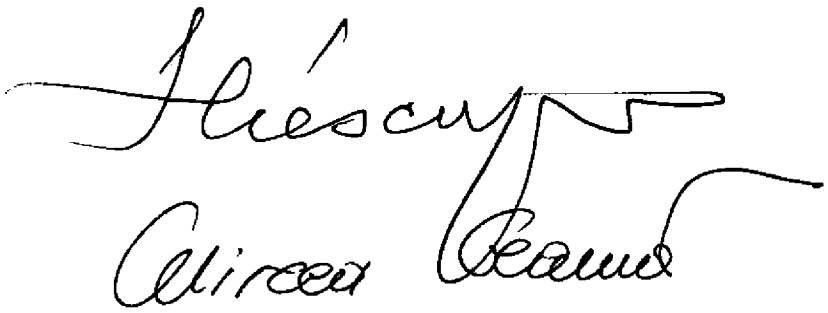

Türkiye Cumhuriyeti Adına

A. DEKLARACJE ODNOSZĄCE SIĘ DO POSTANOWIEŃ KONSTYTUCJI

1. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-6

Konferencja stwierdza, że postanowienia artykułu I-6 odzwierciedlają istniejące orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji.

2. Deklaracja odnosząca się do artykułu I-9 ustęp 2

Konferencja wyraża zgodę, aby przystąpienie Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności nastąpiło w taki sposób, aby można było zachować szczególny charakter porządku prawnego Unii. W związku z tym Konferencja stwierdza istnienie regularnego dialogu między Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej a Europejskim Trybunałem Praw Człowieka; dialog taki może zostać wzmocniony po przystąpieniu Unii do tej Konwencji.

3. Deklaracja odnosząca się do artykułów I-22, I-27 i I-28

Przy wyborze osób na stanowiska przewodniczącego Rady Europejskiej, przewodniczącego Komisji i ministra spraw zagranicznych Unii należy brać pod uwagę geograficzną i demograficzną różnorodność Unii oraz jej Państw Członkowskich.

4. Deklaracja odnoszącą się do artykułu I-24 ustęp 7 dotycząca decyzji Rady Europejskiej w sprawie sprawowania Prezydencji Rady

Konferencja oświadcza, że jak najszybciej po podpisaniu Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy Rada Europejska powinna rozpocząć opracowywanie decyzji europejskiej określającej procedury wykonania decyzji w sprawie sprawowania Prezydencji Rady i powinna w ciągu sześciu miesięcy udzielić zgody politycznej. Projekt decyzji przedstawiony jest poniżej:

PROJEKT DECYZJI RADY EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE SPRAWOWANIA PREZYDENCJI RADY

Artykuł 1

1. Prezydencję Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych, sprawują uprzednio ustalone grupy trzech Państw Członkowskich przez okres 18 miesięcy. Grupy tworzone są na zasadzie równej rotacji między Państwami Członkowskimi, przy uwzględnieniu różnorodności i równowagi geograficznej w Unii.

2. Każdy członek grupy kolejno przewodniczy przez okres sześciu miesięcy wszystkim składom Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych. Pozostali członkowie grupy wspierają przewodniczącego we wszystkich jego obowiązkach na podstawie wspólnego programu. Członkowie grupy mogą przyjąć inne ustalenia między sobą.

Artykuł 2

Komitetowi Stałych Przedstawicieli Rządów Państw Członkowskich przewodniczy przedstawiciel Państwa Członkowskiego, które przewodniczy Radzie do Spraw Ogólnych.

Przewodniczącym Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa jest przedstawiciel ministra spraw zagranicznych Unii.

Przewodniczącym w organach przygotowawczych różnych składów Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych, jest członek grupy, która przewodniczy danemu składowi, chyba że postanowiono inaczej, zgodnie z artykułem 4.

Artykuł 3

Rada do Spraw Ogólnych we współpracy z Komisją zapewnia spójność i ciągłość prac różnych składów Rady w ramach wieloletniego programowania. Państwa Członkowskie sprawujące Prezydencję podejmują, przy wsparciu Sekretariatu Generalnego Rady, wszelkie niezbędne środki dla zapewnienia organizacji i płynnego przebiegu prac Rady.

Artykuł 4

Rada przyjmuje decyzję europejską ustanawiającą środki w celu wykonania niniejszej decyzji.

5. **Deklaracja odnosząca się do artykułu I-25**

Konferencja oświadcza, że decyzja europejska dotycząca wykonania artykułu I-25 zostanie przyjęta przez Radę w dniu wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy. Projekt decyzji przedstawiony jest poniżej:

PROJEKT DECYZJI EUROPEJSKIEJ RADY ODNOSZĄCEJ SIĘ DO WYKONANIA ARTYKUŁU I-25

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

mając na uwadze, co następuje:

(1) Należy przyjąć postanowienia pozwalające na płynne przejście z systemu podejmowania decyzji w Radzie większością kwalifikowaną, określonego w Traktacie z Nicei i w artykule 2 ustęp 2 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych odnoszących się do ins stytucji i organów Unii załączonego do Konstytucji, który będzie mieć zastosowanie do 31 października 2009 roku, do systemu głosowania przewidzianego na mocy artykułu I-25 Konstytucji, który będzie miał zastosowanie od 1 listopada 2009 roku.

(2) Przypomina się, że praktyką Rady jest dokładanie wszelkich starań zmierzających do wzmacniania legitymacji demokratycznej aktów przyjmowanych większością kwalifikowaną.

(3) Uważa się za stosowne utrzymanie niniejszej decyzji w mocy tak długo, jak jest to konieczne do zapewnienia płynnego przejścia do nowego systemu głosowania przewidzianego w Konstytucji,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Jeżeli członkowie Rady reprezentujący:

a) co najmniej trzy czwarte ludności, lub

b) co najmniej trzy czwarte liczby Państw Członkowskich,

niezbędne do utworzenia mniejszości blokującej wynikającej z zastosowania artykułu I-25 ustęp 1 akapit pierwszy lub ustęp 2 zgłaszają swój sprzeciw wobec przyjęcia aktu prawnego przez Radę większością kwalifikowaną, Rada omawia tę kwestię.

Artykuł 2

Podczas tego omówienia Rada czyni wszystko, co leży w granicach jej uprawnień aby, w rozsądnym terminie i bez uszczerbku dla obowiązkowych ograniczeń czasowych określonych przez prawo Unii, osiągnąć zadowalające rozwiązanie wątpliwości podniesionych przez członków Rady, o których mowa w artykule 1.

Artykuł 3

W tym celu przewodniczący Rady, wspierany przez Komisję i z poszanowaniem regulaminu Rady, podejmuje wszelkie inicjatywy, aby ułatwić stworzenie szerszej podstawy do osiągnięcia porozumienia w Radzie. Członkowie Rady udzielają przewodniczącemu wsparcia w wykonaniu tego zadania.

Artykuł 4

Niniejsza decyzja staje się skuteczna z dniem 1 listopada 2009 roku. Pozostaje w mocy co najmniej do roku 2014. Po tym terminie Rada może przyjąć decyzję europejską, która ją uchyli.

6. **Deklaracja odnosząca się do artykułu I-26**

Konferencja uważa, że w przypadku gdy w Komisji nie będzie obywateli wszystkich Państw Członkowskich, Komisja powinna zwracać szczególną uwagę na potrzebę zapewnienia pełnej przejrzystości w stosunkach ze wszystkimi Państwami Członkowskimi. W związku z tym Komisja powinna ściśle współdziałać ze wszystkimi Państwami Członkowskimi, niezależnie od tego, czy ich obywatel jest członkiem Komisji czy nie i w tym kontekście zwrócić szczególną uwagę na potrzebę dzielenia się informacjami i prowadzenia konsultacji ze wszystkimi Państwami Członkowskimi.

Konferencja uważa również, że Komisja powinna podjąć wszelkie niezbędne środki, aby zapewnić, że uwarunkowania polityczne, społeczne i gospodarcze wszystkich Państw Członkowskich, łącznie z

tymi, których obywatel nie jest członkiem Komisji, są w pełni uwzględnione. Środki te powinny zapewnić uwzględnienie stanowisk tych Państw Członkowskich poprzez przyjęcie odpowiednich ustaleń organizacyjnych.

7. **Deklaracja odnosząca się do artykułu I-27**

Konferencja uważa, że zgodnie z postanowieniami Konstytucji, Parlament Europejski i Rada Europejska wspólnie ponoszą odpowiedzialność za sprawny przebieg procesu wyboru przewodniczącego Komisji Europejskiej. Przed podjęciem decyzji przez Radę Europejską, przedstawiciele Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej przeprowadzą niezbędne konsultacje w ramach najbardziej odpowiedniej procedury. Konsultacje te będą koncentrowały się na kwalifikacjach kandydatów na urząd przewodniczącego Komisji, z uwzględnieniem wyborów do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z artykułem I-27 ustęp 1. Ustalenia dotyczące takich konsultacji mogą być określone w odpowiednim czasie za wspólnym porozumieniem pomiędzy Parlamentem Europejskim i Radą Europejską.

8. **Deklaracja odnosząca się do artykułu I-36**

Konferencja przyjmuje do wiadomości, że Komisja zamierza nadal przeprowadzać konsultacje z ekspertami wyznaczonymi przez Państwa Członkowskie przy opracowywaniu rozporządzeń europejskich delegowanych w dziedzinie usług finansowych, zgodnie ze swoją ustaloną praktyką.

9. **Deklaracja odnosząca się do artykułów I-43 i III-329**

Bez uszczerbku dla środków przyjętych przez Unię w celu wypełnienia obowiązku solidarności w stosunku do Państwa Członkowskiego, które jest przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub klęski spowodowanej przez człowieka, żadne z postanowień artykułów I-43 i III-329 Konstytucji nie ma na celu naruszenia prawa innego Państwa Członkowskiego do wyboru najbardziej odpowiednich środków w celu wypełnienia jego obowiązku solidarności w stosunku do tego Państwa Członkowskiego.

10. **Deklaracja odnosząca się do artykułu I-51**

Konferencja oświadcza, że w każdym przypadku, w którym mają zostać przyjęte na podstawie artykułu I-51 zasady dotyczące ochrony danych osobowych, które mogłyby mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo narodowe, należy wziąć pod uwagę specyfikę danej kwestii. Konferencja przypomina, że prawodawstwo mające obecnie zastosowanie (w szczególności dyrektywa 95/46/WE) zawiera szczególne wyłączenia w tym zakresie.

11. **Deklaracja odnosząca się do artykułu I-57**

Unia uwzględnia szczególną sytuację małych państw, które utrzymują z nią szczególne stosunki bliskości.

12. **Deklaracja odnosząca się do wyjaśnień dotyczących Karty Praw Podstawowych**

Konferencja przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia dotyczące Karty Praw Podstawowych, sporządzone w ramach uprawnień Prezydium Konwentu, który opracował Kartę, za których uaktualnienie odpowiada Prezydium Konwentu Europejskiego, jak wyjaśniono poniżej.

WYJAŚNIENIA DOTYCZĄCE KARTY PRAW PODSTAWOWYCH

Poniższe wyjaśnienia zostały początkowo sporządzone w ramach uprawnień Prezydium Konwentu, który opracował Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Zostały uaktualnione pod kierunkiem Prezydium Konwentu Europejskiego z uwzględnieniem dostosowań dokonanych w tekście Karty przez Konwent (w szczególności w artykułach 51 i 52 ([1])) oraz ewolucji prawa Unii. Mimo że wyjaśnienia te nie posiadają wartości prawnej, są one cennym narzędziem wykładni przeznaczonym do wyjaśnienia postanowień Karty.

PREAMBUŁA

Narody Europy, tworząc między sobą coraz ściślejszy związek, są zdecydowane dzielić ze sobą pokojową przyszłość opartą na wspólnych wartościach.

Świadoma swego duchowo-religijnego i moralnego dziedzictwa, Unia jest zbudowana na niepodzielnych, powszechnych wartościach godności ludzkiej, wolności, równości i solidarności; opiera się na zasadach demokracji i państwa prawnego. Poprzez ustanowienie obywatelstwa Unii oraz stworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości stawia jednostkę w centrum swych działań.

Unia przyczynia się do ochrony i rozwoju tych wspólnych wartości, szanując przy tym różnorodność kultur i tradycji narodów Europy, jak również tożsamość narodową Państw Członkowskich i organizację ich władz publicznych na poziomach: krajowym, regionalnym i lokalnym; dąży do wspierania zrównoważonego i stałego rozwoju oraz zapewnia swobodny przepływ osób, usług, towarów i kapitału oraz swobodę przedsiębiorczości.

W tym celu, w obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.

Niniejsza Karta potwierdza, uwzględniając kompetencje i zadania Unii oraz zasadę pomocniczości, prawa wynikające zwłaszcza z tradycji konstytucyjnych i zobowiązań międzynarodowych wspólnych Państwom Członkowskim, europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Kart Społecznych przyjętych przez Unię i Radę Europy oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W tym kontekście, sądy Unii i Państw Członkowskich będą interpretowały Kartę z należytym uwzględnieniem wyjaśnień sporządzonych pod kierownictwem Prezydium Konwentu, który opracował Kartę i za których

([1]) Artykuły II-111 i II-112 Konstytucji.

uaktualnienie odpowiada Prezydium Konwentu Europejskiego.

Korzystanie z tych praw rodzi odpowiedzialność i nakłada obowiązki wobec innych osób, wspólnoty ludzkiej i przyszłych pokoleń.

Unia uznaje zatem prawa, wolności i zasady wymienione poniżej.

TYTUŁ I

GODNOŚĆ

Artykuł 1 ([1])

Godność osoby ludzkiej

Godność osoby ludzkiej jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona.

Wyjaśnienie

Godność ludzka jest nie tylko podstawowym prawem samym w sobie, ale stanowi rzeczywistą podstawę praw podstawowych. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z roku 1948 uwzględnia w preambule godność ludzką: „Zważywszy, że uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków wspólnoty ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości i pokoju na świecie." W swoim wyroku z dnia 9 października 2001 r. w sprawie C-377/98 Niderlandy przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, Zb. Orz. str. 7079, pkt. 70–77, Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że podstawowe prawo do ludzkiej godności jest częścią prawa Unii.

W związku z tym, żadne z praw zawartych w Karcie nie może zostać użyte do naruszenia godności innej osoby, a godność człowieka jest częścią istoty praw zawartych w Karcie. Dlatego też prawo to nie może zostać naruszone, nawet jeżeli oznaczałoby to ograniczenie innego prawa.

Artykuł 2 ([2])

Prawo do życia

1. Każdy ma prawo do życia.

2. Nikt nie może być skazany na karę śmierci ani poddany jej wykonaniu.

Wyjaśnienie

1. Ustęp 1 tego artykułu został oparty na artykule 2 ustęp 1 zdanie pierwsze europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, którego brzmienie jest następujące:

   „1. Prawo każdego człowieka do życia jest chronione przez ustawę…".

([1]) Artykuł II-61 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-62 Konstytucji.

2. Zdanie drugie tego postanowienia, dotyczące kary śmierci, zostało zastąpione w wyniku wejścia w życie Protokołu nr 6 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, którego artykuł 1 otrzymał brzmienie:

„Znosi się karę śmierci. Nikt nie może być skazany na taką karę ani nie może nastąpić jej wykonanie".

Artykuł 2 ustęp 2 Karty ([1]) został opracowany na podstawie tego postanowienia.

3. Postanowienia artykułu 2 Karty odpowiadają postanowieniom cytowanych wcześniej artykułów europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, i Protokołu dodatkowego. Mają to samo znaczenie i zakres, zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 Karty ([2]). W związku z tym, „negatywne" definicje, które pojawiają się w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, powinny być również traktowane jako część Karty:

a) artykuł 2 ustęp 2 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

„Pozbawienie życia nie będzie uznane za sprzeczne z tym artykułem, jeżeli nastąpi w wyniku bezwzględnie koniecznego użycia siły:

a) w obronie jakiejkolwiek osoby przed bezprawną przemocą,

b) w celu wykonania zgodnego z prawem zatrzymania lub uniemożliwienia ucieczki osobie, która została pozbawiona wolności zgodnie z prawem,

c) w działaniach podjętych zgodnie z prawem w celu stłumienia zamieszek lub powstania.";

b) artykuł 2 Protokołu nr 6 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

„Państwo może przewidzieć w swoich ustawach karę śmierci za czyny popełnione podczas wojny lub w okresie bezpośredniego zagrożenia wojną. Kara ta będzie stosowana jedynie w przypadkach przewidzianych przez te ustawy i zgodnie z ich postanowieniami…".

Artykuł 3 ([3])

Prawo do integralności człowieka

1. Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.

2. W dziedzinie medycyny i biologii muszą być szanowane w szczególności:

a) swobodna i świadoma zgoda osoby zainteresowanej, wyrażona zgodnie z procedurami określonymi przez ustawę,

b) zakaz praktyk eugenicznych, w szczególności tych, których celem jest selekcja osób,

---

([1]) Artykuł II-62 ustęp 2 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-63 Konstytucji.

c) zakaz wykorzystywania ciała ludzkiego i jego poszczególnych części jako źródła zysku,

d) zakaz reprodukcyjnego klonowania istot ludzkich.

Wyjaśnienie

1. W swoim wyroku z dnid 9 października 2001 r. w sprawie C-377/98 Niderlandy przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, Zb. Orz. str. 7079, pkt. 70, 78–80, Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że podstawowe prawo człowieka do integralności jest częścią prawa Unii i obejmuje w odniesieniu do medycyny i biologii, dobrowolną i świadomą zgodę dawcy i biorcy.

2. Zasady zawarte w artykule 3 Karty ([1]) zostały już określone w Konwencji o prawach człowieka i biomedycynie, przyjętej w ramach Rady Europy (ETS 164 i Protokół dodatkowy ETS 168). Karta nie ma na celu wprowadzenia odstępstwa od tych postanowień i w związku z tym zakazuje jedynie reprodukcyjnego klonowania. Nie uprawnia, ani nie zakazuje innych form klonowania. W żaden sposób nie uniemożliwia ustawodawcy wprowadzenia zakazu innych form klonowania.

3. Odniesienie do praktyk eugenicznych, w szczególności tych, które mają na celu selekcję osób, dotyczy przypadków organizowania i realizacji programów selekcji obejmujących na przykład kampanie sterylizacji, przymusowe ciąże, obowiązkowe zawieranie małżeństw ze względów etnicznych; wszelkie działania, które uznane są za przestępstwa międzynarodowe przez statut Międzynarodowego Trybunału Karnego przyjęty w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r. (zob. artykuł 7 ustęp 1 lit. g)).

Artykuł 4 ([2])

Zakaz tortur oraz nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania

Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Wyjaśnienie

Prawo zawarte w artykule 4 ([2]) odpowiada prawu zagwarantowanemu na mocy artykułu 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności o takim samym brzmieniu: „Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.”. W zastosowaniu artykułu 52 ustęp 3 Karty ([3]) ma więc takie samo znaczenie i zakres jak artykuł z europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Artykuł 5 ([4])

Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej

1. Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.

([1]) Artykuł II-63 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-64 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-65 Konstytucji.

2. Nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej.

3. Handel ludźmi jest zakazany.

Wyjaśnienie

1. Prawo zawarte w artykule 5 ([1]) ustępy 1 i 2 odpowiada artykułowi 4 ustępy 1 i 2 europejskiej Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności o takim samym brzmieniu. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 Karty ([2]), prawo to ma takie samo znaczenie i zakres jak wymieniony artykuł europejskiej Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności. W związku z tym:

   — prawo przewidziane w ustępie 1 nie może zgodnie z prawem zostać ograniczone,

   — w ustępie 2 określenia „pracy przymusowej lub obowiązkowej" mają być interpretowane z uwzględnieniem definicji „negatywnych" zawartych w artykule 4 ustęp 3 europejskiej Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności:

   „W rozumieniu tego artykułu pojęcie »praca przymusowa lub obowiązkowa« nie obejmuje:

   a) żadnej pracy, jakiej wymaga się zwykle w ramach wykonywania kary pozbawienia wolności orzeczonej zgodnie z postanowieniami artykułu 5 niniejszej konwencji lub w okresie warunkowego zwolnienia,

   b) żadnej służby o charakterze wojskowym bądź służby wymaganej zamiast obowiązkowej służby wojskowej w tych krajach, które uznają odmowę służby wojskowej ze względu na przekonania,

   c) żadnych świadczeń wymaganych w stanach nadzwyczajnych lub klęsk zagrażających życiu lub dobru społeczeństwa,

   d) żadnej pracy ani świadczeń stanowiących część zwykłych obowiązków obywatelskich".

2. Ustęp 3 wynika bezpośrednio z prawa do godności ludzkiej i uwzględnia aktualny rozwój w zakresie przestępczości zorganizowanej, tj. tworzenie organizacji czerpiących korzyści z nielegalnej imigracji i wykorzystywania seksualnego. Załącznik do Konwencji o Europolu zawiera następującą definicję handlu ludźmi mającego na celu wykorzystywanie seksualne: „handel ludźmi oznacza poddanie danej osoby rzeczywistemu i nielegalnemu wywieraniu wpływu przez inne osoby w drodze stosowania siły lub groźby, względnie w drodze nadużycia władzy albo podstępu, w szczególności w związku z czerpaniem korzyści z prostytucji, z formami seksualnego wykorzystywania oraz naruszaniem nietykalności cielesnej małoletnich, lub handlem porzuconymi dziećmi". Rozdział VI Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen, która została włączona do dorobku Unii i w której uczestniczą Zjednoczone Królestwo i Irlandia, zawiera w artykule 27 ustęp 1 fragment dotyczący organizacji zajmujących się nielegalną imigracją: „Umawiające się Strony zobowiązują się do nałożenia odpowiednich kar na wszelkie osoby, które dla osiągnięcia korzyści majątkowych pomagają lub usiłują pomóc cudzoziemcowi wjechać lub zamieszkać na terytorium jednej z Umawiających się Stron, z naruszeniem postanowień tej Umawiającej się Strony w zakresie wjazdu i pobytu cudzoziemców.". Dnia 19 lipca 2002 roku Rada przyjęła decyzję ramową w sprawie zwalczania handlu ludźmi (Dz.U. L 203, str. 1) określającą dokładnie w artykule 1 przestępstwa dotyczące handlu ludźmi w celach wyzysku ich pracy lub wykorzystywania seksualnego, które powinny stać się karalne w wykonaniu tej decyzji ramowej przez Państwa Członkowskie.

([1]) Artykuł II-65 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

TYTUŁ II

WOLNOŚCI

Artykuł 6 ([1])

Prawo do wolności i bezpieczeństwa

Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

Wyjaśnienie

Prawa przewidziane w artykule 6 ([1]) odpowiadają prawom zagwarantowanym na mocy artykułu 5 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i mają, zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 Karty ([2]), takie samo znaczenie i zakres. W związku z tym, prawnie nałożone ograniczenia nie mogą wykraczać poza ramy dozwolone przez europejską Konwencję praw człowieka i podstawowych wolności w treści artykułu 5:

„1. Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem następujących przypadków i w trybie ustalonym przez prawo:

a) zgodnego z prawem pozbawienia wolności w wyniku skazania przez właściwy sąd,

b) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w przypadku niepodporządkowania się wydanemu zgodnie z prawem orzeczeniu sądu lub w celu zapewnienia wykonania określonego w ustawie obowiązku,

c) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą, lub, jeśli jest to konieczne, w celu zapobieżenia popełnieniu takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu,

d) pozbawienia nieletniego wolności na podstawie zgodnego z prawem orzeczenia w celu ustanowienia nadzoru wychowawczego lub zgodnego z prawem pozbawienia nieletniego wolności w celu postawienia go przed właściwym organem,

e) zgodnego z prawem pozbawienia wolności osoby w celu zapobieżenia szerzeniu przez nią choroby zakaźnej, osoby umysłowo chorej, alkoholika, narkomana lub włóczęgi,

f) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania osoby, w celu zapobieżenia jej nielegalnemu wkroczeniu na terytorium państwa, lub osoby, przeciwko której toczy się postępowanie o wydalenie lub ekstradycję.

2. Każdy, kto został zatrzymany, powinien zostać niezwłocznie i w zrozumiałym dla niego języku poinformowany o przyczynach zatrzymania i o stawianych mu zarzutach.

3. Każdy zatrzymany lub aresztowany zgodnie z postanowieniami ustępu 1 lit. c) niniejszego artykułu powinien zostać niezwłocznie postawiony przed sędzią lub innym urzędnikiem uprawnionym przez ustawę do wykonywania władzy sądowej i ma prawo być sądzony w rozsądnym terminie albo zwolniony na czas postępowania. Zwolnienie może zostać uzależnione od udzielenia gwarancji zapewniających stawienie się na rozprawę.

([1]) Artykuł II-66 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

4. Każdy, kto został pozbawiony wolności przez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności i zarządzenia zwolnienia, jeżeli pozbawienie wolności jest niezgodne z prawem.

5. Każdy, kto został pokrzywdzony przez niezgodne z treścią tego artykułu zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo do odszkodowania.".

Prawa zawarte w artykule 6 ([1]) muszą być szanowane w szczególności gdy Parlament Europejski i Rada przyjmują ustawy i ustawy ramowe w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach karnych na podstawie artykułów III-270, III-271 i III-273 Konstytucji, zwłaszcza przy określaniu minimalnych wspólnych postanowień dotyczących kwalifikacji przestępstw i kar oraz w zakresie niektórych aspektów prawa proceduralnego.

Artykuł 7 ([2])

Poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego

Każdy ma prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, domu i komunikowania się.

Wyjaśnienie

Prawa zagwarantowane w artykule 7 ([2]) odpowiadają prawom zagwarantowanym na mocy artykułu 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Aby uwzględnić rozwój technologiczny, określenie „korespondencja" zostało zastąpione określeniem „komunikowanie się".

Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 ([3]), prawo to ma takie samo znaczenie i zakres jak prawa zawarte w odpowiednim artykule europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W związku z tym, prawnie dozwolone ograniczenia tych praw są takie jak ograniczenia uznawane przez artykuł 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

„1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.".

([1]) Artykuł II-66 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-67 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

Artykuł 8 ([1])

Ochrona danych osobowych

1. Każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych, które jej dotyczą.

2. Dane te muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Każda osoba ma prawo dostępu do zebranych danych, które jej dotyczą i prawo do dokonania ich sprostowania.

3. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnego organu.

Wyjaśnienie

Artykuł ten został oparty na artykule 286 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz na dyrektywie 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. L 281 z 23.11.1995), jak również na artykule 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz na Konwencji Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych z 28 stycznia 1981 roku, która została ratyfikowana przez wszystkie Państwa Członkowskie. Artykuł 286 Traktatu WE zastępuje się obecnie artykułem I-51 Konstytucji. Należy również zwrócić uwagę na rozporządzenie nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. L 8 z 12.1.2001). Wymieniona wcześniej dyrektywa i rozporządzenie zawierają warunki i ograniczenia stosowane w wykonywaniu prawa do ochrony danych osobowych.

Artykuł 9 ([2])

Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny

Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny są gwarantowane zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tych praw.

Wyjaśnienie

Artykuł ten został oparty na artykule 12 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w brzmieniu: „Mężczyźni i kobiety w wieku małżeńskim mają prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa.". Brzmienie artykułu zostało zaktualizowane, aby objąć przypadki, w których ustawodawstwo krajowe uznaje inne możliwości utworzenia rodziny niż zawarcie małżeństwa. Artykuł ten nie zakazuje ani nie stanowi o nadaniu statusu związku małżeńskiego związkom osób tej samej płci. Prawo to jest więc podobne do prawa przewidzianego przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, jednak jego zakres może być rozszerzony, jeżeli ustawodawstwo krajowe tak przewiduje.

([1]) Artykuł II-68 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-69 Konstytucji.

Artykuł 10 ([1])

Wolność myśli, sumienia i religii

1. Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. Prawo to obejmuje wolność zmiany religii lub światopoglądu oraz wolność uzewnętrzniania, indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swej religii lub przekonań poprzez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach.

2. Uznaje się prawo do odmowy działania sprzecznego z własnym sumieniem, zgodnie z przepisami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa.

Wyjaśnienie

Prawo zagwarantowane w ustępie 1 odpowiada prawu zagwarantowanemu w artykule 9 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 Karty ([2]), ma takie samo znaczenie i zakres. Dlatego też ograniczenia powinny uwzględniać artykuł 9 ustęp 2 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, którego brzmienie jest następujące: „Wolność uzewnętrzniania wyznania lub przekonań może podlegać jedynie takim ograniczeniom, które są przewidziane przez ustawę i konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku publicznego, zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.".

Prawo zagwarantowane w ustępie 2 odpowiada krajowym tradycjom konstytucyjnym i rozwojowi ustawodawstwa krajowego w tym zakresie.

Artykuł 11 ([3])

Wolność wypowiedzi i informacji

1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.

2. Szanuje się wolność i pluralizm mediów.

Wyjaśnienie

1. Artykuł 11 ([3]) odpowiada artykułowi 10 europejskiej Konwencji o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności, którego brzmienie jest następujące:

„1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych.

([1]) Artykuł II-70 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-71 Konstytucji.

2. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.".

Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 Karty ([1]), znaczenie i zakres tego prawa jest takie samo jak prawa zagwarantowanego przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W związku z tym, ograniczenia nałożone na te prawa nie powinny wykraczać poza ograniczenia przewidziane w ustępie 2 artykułu 10, bez uszczerbku dla ograniczeń wprowadzonych przez prawo konkurencji Unii wobec Państw Członkowskich w zakresie procedur zezwoleń określonych w artykule 10 ustęp 1 zdanie trzecie europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

2. Ustęp 2 tego artykułu określa precyzyjnie konsekwencje ustępu 1 dla wolności mediów. Oparty jest w szczególności na orzecznictwie Trybunału dotyczącym telewizji, zwłaszcza w sprawie C-288/89 (wyrok z dnia 25 lipca 1991 r., Stichting Collectieve Antennevoorziening Gouda i inne Zb. Orz. str. I-4007) oraz na Protokole w sprawie systemu publicznego nadawania w Państwach Członkowskich załączonym do Traktatu WE, a obecnie do Konstytucji, a także na dyrektywie 89/552/WE Rady (zob. w szczególności motyw 17 tej dyrektywy).

Artykuł 12 ([2])

Wolność zgromadzania się i stowarzyszania się

1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się i swobodnego stowarzyszania się na wszystkich poziomach, zwłaszcza w sprawach politycznych, związkowych i obywatelskich, z którego wynika prawo każdego do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla obrony swoich interesów.

2. Partie polityczne na poziomie Unii przyczyniają się do wyrażania woli politycznej jej obywateli.

Wyjaśnienie

1. Postanowienia ustępu 1 tego artykułu odpowiadają postanowieniom artykułu 11 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, którego brzmienie jest następujące:

„1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się oraz do swobodnego stowarzyszania się, włącznie z prawem tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla ochrony swoich interesów.

2. Wykonywanie tych praw nie może podlegać innym ograniczeniom niż te, które określa ustawa i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa państwowego lub publicznego, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwu, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób. Niniejszy przepis nie stanowi przeszkody w nakładaniu zgodnych z prawem ograniczeń w korzystaniu z tych praw przez członków sił zbrojnych, policji lub administracji państwowej.".

([1]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-72 Konstytucji.

Postanowienia ustępu 1 artykułu 12 ([1]) mają takie samo znaczenie jak postanowienia europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, jednak ich zakres jest szerszy, ponieważ mogą mieć zastosowanie na wszystkich poziomach, w tym na poziomie europejskim. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 Karty ([2]), ograniczenia tego prawa nie mogą wykraczać poza ograniczenia uznane za zgodne z prawem na mocy artykułu 11 ustępu 2 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

2. Prawo to zostało również oparte na artykule 11 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników.

3. Ustęp 2 tego artykułu odpowiada artykułowi I-46 ustęp 4 Konstytucji.

Artykuł 13 ([3])

Wolność sztuki i nauki

Sztuka i badania naukowe są wolne od ograniczeń. Wolność akademicka jest szanowana.

Wyjaśnienie

Prawo to wynika przede wszystkim z wolności myśli i wypowiedzi. Wykonywane jest z uwzględnieniem artykułu 1 ([4]) i może podlegać ograniczeniom dozwolonym na mocy artykułu 10 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Artykuł 14 ([5])

Prawo do nauki

1. Każdy ma prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego.

2. Prawo to obejmuje możliwość korzystania z bezpłatnej nauki obowiązkowej.

3. Z właściwym poszanowaniem zasad demokratycznych, wolność tworzenia placówek edukacyjnych i prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami religijnymi, filozoficznymi i pedagogicznymi są szanowane, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tej wolności i tego prawa.

Wyjaśnienie

1. Artykuł ten jest oparty zarówno na wspólnych tradycjach konstytucyjnych Państw Członkowskich, jak i na artykule 2 Protokołu dodatkowego do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i praw podstawowych, którego brzmienie jest następujące:

   „Nikt nie może być pozbawiony prawa do nauki. Wykonując swoje funkcje w dziedzinie wychowania i nauczania, Państwo uznaje prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania zgodnie z ich własnymi przekonaniami religijnymi i filozoficznymi.”.

([1]) Artykuł II-72 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-73 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-61 Konstytucji.

([5]) Artykuł II-74 Konstytucji.

Uznano za wskazane rozszerzenie tego artykułu o dostęp do kształcenia zawodowego i ustawicznego (zob. punkt 15 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników i artykuł 10 Karty Społecznej) oraz o zasadę bezpłatnej nauki obowiązkowej. W obecnym brzmieniu zasada ta oznacza jedynie, że w przypadku nauki obowiązkowej każde dziecko powinno mieć dostęp do bezpłatnych instytucji oświatowych. Nie oznacza, że wszystkie instytucje oświatowe, w szczególności prywatne, które prowadzą edukację lub kształcenie zawodowe i ustawiczne, mają, być bezpłatne. Artykuł ten nie zabrania także, aby niektóre szczególne formy kształcenia były odpłatne, jeżeli państwo podejmuje środki mające na celu otrzymanie rekompensaty finansowej. W zakresie, w jakim Karta stosuje się do Unii, oznacza to, że w ramach jej polityk kształcenia, Unia powinna szanować prawo do bezpłatnej nauki obowiązkowej, jednak oczywiste jest, że nie tworzy nowych kompetencji. W odniesieniu do prawa rodziców zasada ta musi być interpretowana w powiązaniu z postanowieniami artykułu 24 ([1]).

2. Wolność tworzenia publicznych lub prywatnych instytucji oświatowych jest zagwarantowana jako jeden z aspektów swobody przedsiębiorczości, jest jednak ograniczona przez poszanowanie zasad demokratycznych i stosowana zgodnie z warunkami określonymi w ustawodawstwie krajowym.

Artykuł 15 ([2])

Wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy

1. Każdy ma prawo do podejmowania pracy oraz wykonywania swobodnie wybranego lub zaakceptowanego zawodu.

2. Każdy obywatel Unii ma swobodę poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług w każdym Państwie Członkowskim.

3. Obywatele państw trzecich, którzy posiadają zezwolenie na pracę na terytorium Państw Członkowskich, mają prawo do takich samych warunków pracy, z jakich korzystają obywatele Unii.

Wyjaśnienie

Wolność wyboru zawodu określona w artykule 15 ustęp 1 ([2]) jest uznana przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości (zob. m.in. wyrok z dnia 14 maja 1974 r. w sprawie 4/73 Nold, Zb. Orz. str. 491 pkt. 12–14; wyrok z dnia 13 grudnia 1979 r. w sprawie 44/79 Hauer, Zb. Orz. str. 3727; wyrok z dnia 8 października 1986 r. w sprawie 234/85 Keller, Zb. Orz. str. 2897 pkt 8).

Ustęp ten wywodzi się również z artykułu 1 ustęp 2 Europejskiej Karty Społecznej podpisanej dnia 18 października 1961 roku i ratyfikowanej przez wszystkie Państwa Członkowskie oraz z punktu 4 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z dnia 9 grudnia 1989 roku. Określenie „warunki pracy" należy rozumieć zgodnie z artykułem III-213 Konstytucji.

Ustęp 2 przejmuje trzy swobody zagwarantowane na mocy artykułów I-4 oraz III-133, III-137 i III-144 Konstytucji, czyli swobodny przepływ pracowników, swobodę przedsiębiorczości i swobodę świadczenia usług.

Ustęp 3 został oparty na artykule 137 ustęp 3 tiret czwarte Traktatu WE, obecnie zastąpionym artykułem III-210 ustęp 1 lit. g) Konstytucji, a także na artykule 19 ustęp 4 Europejskiej Karty Społecznej podpisanej dnia 18 października

([1]) Artykuł II-84 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-75 Konstytucji.

1961 roku, ratyfikowanej przez wszystkie Państwa Członkowskie. Ma zatem zastosowanie artykuł 52 ustęp 2 Karty ([1]). Kwestia rekrutacji marynarzy posiadających obywatelstwo państwa trzeciego do załóg statków pod banderą jednego z Państw Członkowskich Unii uregulowana jest prawem Unii oraz ustawodawstwem i praktykami krajowymi.

Artykuł 16 ([2])

Wolność prowadzenia działalności gospodarczej

Uznaje się wolność prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

Wyjaśnienie

Artykuł ten jest oparty na orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, który uznał wolność prowadzenia działalności gospodarczej lub handlowej (zob. wyroki z dnia 14 maja 1974 r. w sprawie 4/73 Nold, Zb. Orz. str. 491 pkt 14 i z dnia 27 września 1979 r. w sprawie 230/78 SPA Eridania i inni Zb. Orz. str. 2749, pkt. 20 i 31) oraz swobodę zawierania umów (zob. m.in.: wyrok Sukkerfabriken Nykøbing w sprawie 151/78 Zb. Orz. pkt 19; wyrok z dnia 5 października 1999 r. w sprawie C-240/97 Hiszpania przeciwko Komisji, Zb. Orz. str. I-6571, pkt 99 motywów wyroku) oraz na artykule I-3 ustęp 2 Konstytucji, który uznaje wolną konkurencję. Prawo to wykonywane jest oczywiście z poszanowaniem prawa Unii i ustawodawstw krajowych. Może być przedmiotem ograniczeń przewidzianych w artykule 52 ustęp 1 Karty ([3]).

Artykuł 17 ([4])

Prawo do własności

1. Każda osoba ma prawo do władania, używania, rozporządzania i przekazania w drodze spadku mienia nabytego zgodnie z prawem. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za uczciwym odszkodowaniem za jej utratę wypłaconym we właściwym terminie. Korzystanie z mienia może podlegać regulacji ustawowej, w zakresie w jakim jest to konieczne ze względu na interes ogólny.

2. Własność intelektualna podlega ochronie.

Wyjaśnienie

Artykuł ten odpowiada artykułowi 1 Protokołu dodatkowego do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

„Każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do poszanowania swego mienia. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego.

Powyższe postanowienia nie będą jednak w żaden sposób naruszać prawa państwa do stosowania takich ustaw, jakie uzna za konieczne do uregulowania sposobu korzystania z własności zgodnie z interesem powszechnym lub w celu zabezpieczenia uiszczania podatków bądź innych należności lub kar pieniężnych.”.

([1]) Artykuł II-112 ustęp 2 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-76 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-112 ustęp 1 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-77 Konstytucji.

Jest to prawo podstawowe wspólne wszystkim konstytucjom krajowym. Było wielokrotnie uznane w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości, przede wszystkim w wyroku w sprawie Hauer (13 grudnia 1979 r. Zb. Orz. str. 3727). Brzmienie artykułu zostało zaktualizowane, ale zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 ([1]), prawo to ma takie samo znaczenie i zakres jak prawo zagwarantowane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i ograniczenia nie mogą wykraczać poza ograniczenia przez nią przewidziane.

Wyraźna wzmianka o ochronie własności intelektualnej, która jest jednym z aspektów prawa własności, została zawarta w ustępie 2 ze względu na jej rosnące znaczenie i wtórne prawo wspólnotowe. Własność intelektualna obejmuje również, poza własnością literacką i artystyczną, prawo patentowe i prawo znaków towarowych oraz prawa pokrewne. Gwarancje przewidziane w ustępie 1 mają odpowiednie zastosowanie do własności intelektualnej.

Artykuł 18 ([2])

Prawo do azylu

Gwarantuje się prawo do azylu z właściwym poszanowaniem zasad Konwencji Genewskiej z 28 lipca 1951 roku i Protokołu z 31 stycznia 1967 roku dotyczących statusu uchodźców oraz zgodnie z Konstytucją.

Wyjaśnienie

Tekst artykułu został oparty na artykule 63 Traktatu WE obecnie zastąpionym artykułem III-266 Konstytucji, który zobowiązuje Unię do poszanowania Konwencji Genewskiej dotyczącej statusu uchodźców. Należy dokonać odniesienia do postanowień protokołów dotyczących Zjednoczonego Królestwa i Irlandii załączonych do [Traktatu z Amsterdamu] Konstytucji oraz dotyczących Danii, aby określić, w jakim zakresie Państwa Członkowskie realizują prawo Unii w tej dziedzinie i w jakim zakresie artykuł ten ma zastosowanie. Artykuł ten jest zgodny z Protokołem w sprawie prawa azylu załączonym do Konstytucji.

Artykuł 19 ([3])

Ochrona w przypadku usunięcia z terytorium państwa, wydalenia lub ekstradycji

1. Wydalenia zbiorowe są zakazane.

2. Nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydalony lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

Wyjaśnienie

Ustęp 1 tego artykułu ma takie samo znaczenie i zakres jak artykuł 4 Protokołu dodatkowego nr 4 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w zakresie wydaleń zbiorowych. Jego celem jest zagwarantowanie, aby każda decyzja była szczegółowo zbadana i aby niemożliwe było wydalenie wszystkich osób posiadających obywatelstwo danego państwa przy użyciu jednego środka (zob. także artykuł 13 Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych).

Ustęp 2 uwzględnia właściwe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące artykułu 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zob. Ahmed przeciwko Austrii, wyrok z dnia 17 grudnia 1996 r. Zb. Orz. str. VI-2206 i Soering, wyrok z dnia 7 lipca 1989 r.).

([1]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-78 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-79 Konstytucji.

TYTUŁ III

RÓWNOŚĆ

Artykuł 20 ([1])

Równość wobec prawa

Wszyscy są równi wobec prawa.

Wyjaśnienie

Artykuł ten odpowiada ogólnej zasadzie prawa zapisanej we wszystkich konstytucjach europejskich, która według Trybunału została uznana za podstawową zasadę prawa wspólnotowego (wyrok z dnia 13 listopada 1984 r. w sprawie 283/83 Racke, Zb. Orz. str. 3791, wyrok z dnia 17 kwietnia 1997 r. w sprawie 15/95 EARL, Zb. Orz. str. I-1961 i wyrok z dnia 13 kwietnia 2000 r. w sprawie 292/97 Karlsson, Zb. Orz. str. 2737).

Artykuł 21 ([2])

Niedyskryminacja

1. Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, opinie polityczne lub wszelkie inne opinie, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2. W zakresie zastosowania Konstytucji i bez uszczerbku dla jej postanowień szczególnych, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Wyjaśnienie

Ustęp 1 wywodzi się z artykułu 13 Traktatu WE, zastąpionego obecnie artykułem III-124 Konstytucji, i z artykułu 14 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz z artykułu 11 Konwencji o prawach człowieka i biomedycynie w zakresie dziedzictwa genetycznego. W zakresie, w jakim odpowiada artykułowi 14 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ma zastosowanie zgodnie z tym artykułem.

Nie istnieje sprzeczność ani niezgodność między ustępem 1 a artykułem III-124 Konstytucji, którego zakres stosowania i przedmiot są inne: artykuł III-124 przyznaje Unii kompetencję do przyjmowania aktów ustawodawczych, łącznie z harmonizacją przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, aby znieść niektóre formy dyskryminacji określone wyczerpująco w tym artykule. Przepisy te mogą obejmować działania władz Państw Członkowskich (jak również relacje między osobami fizycznymi) w każdej dziedzinie będącej w kompetencji Unii. Natomiast artykuł 21 ustęp 1 ([2]) poniżej nie przyznaje żadnej kompetencji do przyjęcia ustaw antydyskryminacyjnych w tych dziedzinach działań Państw Członkowskich lub osób fizycznych, ani nie wspomina o szerokim zakazie dyskryminacji w tych dziedzinach. Dotyczy on natomiast dyskryminacji ze strony instytucji i organów Unii w wykonywaniu kompetencji przyznanych im na mocy innych artykułów części I i III Konstytucji oraz Państw

([1]) Artykuł II-80 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-81 Konstytucji.

Członkowskich, jedynie jeżeli realizują one prawo Unii. W związku z tym ustęp 1 nie zmienia zakresu kompetencji przyznanych przez artykuł III-124 ani wykładni tego artykułu.

Ustęp 2 odpowiada artykułowi I-4 ustęp 2 Konstytucji i musi być stosowany zgodnie z tym artykułem.

Artykuł 22 ([1])

Różnorodność kulturowa, religijna i językowa

Unia szanuje różnorodność kulturową, religijną i językową.

Wyjaśnienie

Artykuł ten został oparty na artykule 6 Traktatu o Unii Europejskiej oraz artykule 151 ustępy 1 i 4 Traktatu WE, zastąpionym obecnie artykułem III-280 ustępy 1 i 4 Konstytucji, dotyczącym kultury. Wzmianka o poszanowaniu różnorodności kulturowej i językowej znajduje się obecnie także w artykule I-3 ustęp 3 Konstytucji. Artykuł wywodzi się także z Deklaracji nr 11 do Aktu Końcowego Traktatu z Amsterdamu w sprawie statusu kościołów i organizacji niewyznaniowych, włączonej obecnie do artykułu I-52 Konstytucji.

Artykuł 23 ([2])

Równość kobiet i mężczyzn

Należy zapewnić równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym w zakresie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia.

Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej.

Wyjaśnienie

Akapit pierwszy tego artykułu został oparty na artykule 2 i artykule 3 ustęp 2 Traktatu WE, zastąpionych obecnie artykułami I-3 i III-116 Konstytucji, które wprowadzają wspieranie równości mężczyzn i kobiet jako cel Unii, oraz na artykule 141 ustęp 1 Traktatu WE, zastąpionego obecnie artykułem III-124 ustęp 1 Konstytucji. Akapit ten wywodzi się również z artykułu 20 zmienionej Europejskiej Karty Społecznej z 3 maja 1996 roku oraz punktu 16 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników.

Jest oparty także na artykule 141 ustęp 3 Traktatu WE, zastąpionego obecnie artykułem III-214 ustęp 3 Konstytucji oraz na artykule 2 ustęp 4 dyrektywy Rady 76/207/EWG w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy.

Akapit drugi przejmuje w skróconej wersji postanowienia artykułu III-214 ustęp 4 Konstytucji, który przewiduje, że zasada równego traktowania nie stanowi przeszkody w utrzymaniu lub przyjmowaniu środków przewidujących specyficzne korzyści zmierzające do ułatwienia wykonywania działalności zawodowej przez osoby płci niedostatecznie reprezentowanej bądź zapobiegania niekorzystnym sytuacjom w karierze zawodowej lub ich kompensowania. Zgodnie

([1]) Artykuł II-82 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-83 Konstytucji.

z artykułem 52 ustęp 2 ([1]), akapit drugi nie zmienia artykułu III-214 ustęp 4.

Artykuł 24 ([2])

Prawa dziecka

1. Dzieci mają prawo do ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra. Mogą one swobodnie wyrażać swoje poglądy. Poglądy te są brane pod uwagę w sprawach, które ich dotyczą, stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości.

2. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka.

3. Każde dziecko ma prawo do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z jego interesami.

Wyjaśnienie

Artykuł ten jest oparty na Konwencji z Nowego Jorku o prawach dziecka, podpisanej 20 listopada 1989 roku i ratyfikowanej przez wszystkie Państwa Członkowskie, w szczególności na jej artykułach 3, 9, 12 i 13.

Ustęp 3 uwzględnia fakt, że w ramach tworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości prawodawstwo Unii w zakresie spraw cywilnych mających skutki transgraniczne, w odniesieniu do których artykuł III-269 Konstytucji powierza uprawnienia, może zawierać w szczególności prawo do odwiedzin zapewniające, że dzieci mogą utrzymywać regularne i bezpośrednie kontakty z obojgiem rodziców.

Artykuł 25 ([3])

Prawa osób w podeszłym wieku

Unia uznaje i szanuje prawa osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Wyjaśnienie

Artykuł ten wywodzi się z artykułu 23 zmienionej Europejskiej Karty Społecznej oraz artykułów 24 i 25 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników. Uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym oczywiście obejmuje także uczestnictwo w życiu politycznym.

([1]) Artykuł II-112 ustęp 2 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-84 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-85 Konstytucji.

Artykuł 26 ([1])

Integracja osób niepełnosprawnych

Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im niezależność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.

Wyjaśnienie

Zasada określona w tym artykule jest oparta na artykule 15 Europejskiej Karty Społecznej oraz wywodzi się z punktu 26 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników.

TYTUŁ IV

SOLIDARNOŚĆ

Artykuł 27 ([2])

Prawo pracowników do informacji i konsultacji w ramach przedsiębiorstwa

Pracownikom i ich przedstawicielom należy zagwarantować, na właściwych poziomach, informację i konsultację we właściwym czasie, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.

Wyjaśnienie

Artykuł ten jest zawarty w zmienionej Europejskiej Karcie Społecznej (artykuł 21) oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników (punkty 17 i 18). Ma zastosowanie na warunkach określonych w prawie Unii i ustawodawstwach krajowych. Odniesienie do odpowiednich poziomów dotyczy poziomów określonych w prawie Unii lub ustawodawstwach i praktykach krajowych, które mogą obejmować poziom europejski, jeżeli przewiduje to prawodawstwo Unii. Dorobek Unii w tym zakresie jest istotny: artykuły III-211 i III-212 Konstytucji oraz dyrektywy 2002/14/WE (ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej), 98/59/WE (zwolnienia grupowe), 2001/23/WE (przeniesienie własności przedsiębiorstw) i 94/45/WE (europejskie rady zakładowe).

Artykuł 28 ([3])

Prawa do rokowań i działań zbiorowych

Pracownicy i pracodawcy, lub ich odpowiednie organizacje, mają, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi, prawo do negocjowania i zawierania układów zbiorowych pracy na odpowiednich poziomach oraz do podejmowania, w przypadkach konfliktu działań zbiorowych, w tym strajku w obronie swoich interesów.

([1]) Artykuł II-86 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-87 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-88 Konstytucji.

Wyjaśnienie

Artykuł ten jest oparty na artykule 6 Europejskiej Karty Społecznej i na Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników (punkty 12-14). Prawo do działań zbiorowych zostało uznane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka jako jeden z elementów praw związków zawodowych określonych w artykule 11 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W odniesieniu do odpowiednich poziomów, na których można podjąć negocjacje zbiorowe, zob. wyjaśnienia zawarte w powyższym artykule. Warunki i ograniczenia dotyczące wykonywania działań zbiorowych, w tym akcji strajkowej, są objęte ustawodawstwami i praktykami krajowymi, włączając w to kwestię, czy mogą być one przeprowadzane równolegle w kilku Państwach Członkowskich.

Artykuł 29 ([1])

Prawo dostępu do służb pośrednictwa pracy

Każdy ma prawo dostępu do bezpłatnej służby pośrednictwa pracy.

Wyjaśnienie

Artykuł ten został oparty na artykule 1 ustęp 3 Europejskiej Karty Społecznej oraz na punkcie 13 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników.

Artykuł 30 ([2])

Ochrona w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy

Każdy pracownik ma prawo do ochrony w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

Wyjaśnienie

Artykuł ten wywodzi się z artykułu 24 zmienionej Karty Społecznej. Zob. także dyrektywa 2001/23/WE w sprawie ochrony praw pracowniczych w przypadku przeniesienia własności przedsiębiorstw oraz dyrektywa 80/987/EWG w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy, zmieniona dyrektywą 2002/74/WE.

Artykuł 31 ([3])

Należyte i sprawiedliwe warunki pracy

1. Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy szanujących jego zdrowie, jego bezpieczeństwo i godność.

2. Każdy pracownik ma prawo do ograniczenia maksymalnego wymiaru czasu pracy, okresów dziennego i tygodniowego odpoczynku oraz do corocznego płatnego urlopu.

([1]) Artykuł II-89 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-90 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-91 Konstytucji.

Wyjaśnienie

1. Ustęp 1 tego artykułu jest oparty na dyrektywie 89/391/EWG w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy. Ustęp 1 wywodzi się także z artykułu 3 Karty Społecznej i punktu 19 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników oraz, w odniesieniu do prawa do godności w miejscu pracy, z artykułu 26 zmienionej Karty Społecznej. Określenie „warunki pracy" należy rozumieć zgodnie z artykułem III-213 Konstytucji.

2. Ustęp 2 jest oparty na dyrektywie 93/104/WE dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy, artykule 2 Europejskiej Karty Społecznej oraz punkcie 8 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników.

Artykuł 32 ([1])

Zakaz pracy dzieci i ochrona młodocianych w pracy

Praca dzieci jest zakazana. Minimalny wiek dopuszczenia do pracy nie może być niższy niż minimalny wiek zakończenia obowiązku szkolnego, bez uszczerbku dla uregulowań bardziej korzystnych dla młodocianych i z wyjątkiem ograniczonych odstępstw.

Młodociani dopuszczeni do pracy muszą mieć zapewnione warunki pracy odpowiednie dla ich wieku oraz być chronieni przed wykorzystywaniem ekonomicznym oraz jakąkolwiek pracą, która mogłaby szkodzić ich bezpieczeństwu, zdrowiu lub rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, moralnemu i społecznemu albo utrudniać im edukację.

Wyjaśnienie

Artykuł ten jest oparty na dyrektywie 94/33/WE w sprawie ochrony pracy osób młodych, artykule 7 Europejskiej Karty Społecznej i punktach 20—23 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników.

Artykuł 33 ([2])

Życie rodzinne i zawodowe

1. Rodzina korzysta z ochrony prawnej, ekonomicznej i społecznej.

2. W celu pogodzenia życia rodzinnego z zawodowym każdy ma prawo do ochrony przed zwolnieniem z pracy z powodów związanych z macierzyństwem i prawo do płatnego urlopu macierzyńskiego oraz do urlopu wychowawczego po urodzeniu lub przysposobieniu dziecka.

Wyjaśnienie

Artykuł 33 ustęp 1 ([2]) jest oparty na artykule 16 Europejskiej Karty Społecznej.

([1]) Artykuł II-92 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-93 Konstytucji.

Akapit drugi wywodzi się z dyrektywy Rady 92/85/EWG w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracownic w ciąży, pracownic, które niedawno rodziły i pracownic karmiących piersią oraz dyrektywy 96/34/WE w sprawie Porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC). Opiera się również na artykule 8 (ochrona związana z macierzyństwem) Europejskiej Karty Społecznej oraz wywodzi się z artykułu 27 (prawo pracowników mających obowiązki rodzinne do równych szans i równego traktowania) zmienionej Karty Społecznej. Określenie „macierzyństwo" obejmuje okres od poczęcia do zakończenia karmienia piersią.

Artykuł 34 ([1])

Zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna

1. Unia uznaje i szanuje prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz do usług społecznych, zapewniających ochronę w takich przypadkach, jak: macierzyństwo, choroba, wypadki przy pracy, zależność lub podeszły wiek oraz w przypadku utraty zatrudnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.

2. Każdy, mający miejsce zamieszkania i przemieszczający się legalnie w obrębie Unii Europejskiej, ma prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego i przywilejów socjalnych zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

3. W celu zwalczania wyłączenia społecznego i ubóstwa, Unia uznaje i szanuje prawo do pomocy społecznej i mieszkaniowej dla zapewnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych, godnej egzystencji wszystkim osobom pozbawionym wystarczających środków.

Wyjaśnienie

Zasada określona w artykule 34 ustęp 1 ([1]) jest oparta na artykułach 137 i 140 Traktatu WE, zastąpionych obecnie artykułami III-210 i III-213, oraz na artykule 12 Europejskiej Karty Społecznej i punkcie 10 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników. Unia musi przestrzegać tej zasady przy wykonywaniu uprawnień powierzonych jej na mocy artykułów III-210 i III-213 Konstytucji. Odniesienie do usług społecznych dotyczy przypadków, gdy usługi takie zostały wprowadzone w celu zapewnienia pewnych korzyści, ale nie oznacza, że usługi takie muszą zostać stworzone, jeżeli nie istnieją. Określenie „macierzyństwo" należy rozumieć w taki sam sposób jak w poprzednim artykule.

Akapit drugi jest oparty na artykule 12 ustęp 4 i artykule 13 ustęp 4 Europejskiej Karty Społecznej oraz punkcie 2 Wspólnotowej Karty Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników i odzwierciedla zasady wynikające z rozporządzenia nr 1408/71 i rozporządzenia nr 1612/68.

Akapit trzeci wywodzi się z artykułu 13 Europejskiej Karty Społecznej, artykułów 30 i 31 zmienionej Karty Społecznej oraz punktu 10 Karty Wspólnotowej. W kontekście polityk opartych na artykule III-210 Konstytucji, Unia musi przestrzegać tej zasady.

([1]) Artykuł II-94 Konstytucji.

Artykuł 35 ([1])

Ochrona zdrowia

Każdy ma prawo dostępu do profilaktycznej opieki zdrowotnej i prawo do korzystania z leczenia na warunkach ustanowionych w ustawodawstwach i praktykach krajowych. Przy określaniu i realizowaniu wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Wyjaśnienie

Zasady określone w tym artykule są oparte na artykule 152 Traktatu WE, obecnie zastąpionego artykułem III-278 Konstytucji, oraz na artykułach 11 i 13 Europejskiej Karty Społecznej. Zdanie drugie tego artykułu przejmuje artykuł III-278 ustęp 1.

Artykuł 36 ([2])

Dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym

Unia uznaje i szanuje dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, przewidziany w ustawodawstwach i praktykach krajowych, zgodnie z Konstytucją, w celu wspierania spójności społecznej i terytorialnej Unii.

Wyjaśnienie

Artykuł ten jest całkowicie zgodny z artykułem III-122 Konstytucji i nie tworzy żadnego nowego prawa. Określa jedynie zasadę poszanowania Unii dla dostępu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, przewidzianą przez przepisy krajowe, jeżeli przepisy te są zgodne z prawem Unii.

Artykuł 37 ([3])

Ochrona środowiska

Wysoki poziom ochrony środowiska i poprawa jego jakości muszą być zintegrowane z politykami Unii i zapewnione zgodnie z zasadą stałego rozwoju.

Wyjaśnienie

Zasada określona w tym artykule została oparta na artykułach 2, 6 i 174 Traktatu WE, obecnie zastąpionych artykułem I-3 ustęp 3 i artykułami III-119 i III-233 Konstytucji.

Zasada ta wywodzi się także z postanowień niektórych konstytucji krajowych.

([1]) Artykuł II-95 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-96 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-97 Konstytucji.

Artykuł 38 ([1])

Ochrona konsumentów

Zapewnia się wysoki poziom ochrony konsumentów w politykach Unii.

Wyjaśnienie

Zasady określone w tym artykule zostały oparte na artykule 153 Traktatu WE, obecnie zastąpionego artykułem III-235 Konstytucji.

TYTUŁ V

PRAWA OBYWATELSKIE

Artykuł 39 ([2])

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1. Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego Państwa.

2. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.

Wyjaśnienie

Artykuł 39 ([2]) ma zastosowanie na warunkach przewidzianych w częściach I i III Konstytucji, zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 Karty ([3]). Artykuł 39 ustęp 1 ([2]) odpowiada prawu zagwarantowanemu w artykule I-10 ustęp 2 Konstytucji (zob. także podstawa prawna w artykule III-126 dla przyjęcia ustaleń dotyczących wykonywania tego prawa), a ustęp 2 tego artykułu odpowiada artykułowi I-20 ustęp 2 Konstytucji. Artykuł 39 ustęp 2 ([2]) przejmuje podstawowe zasady systemu wyborczego stosowane w państwach demokratycznych.

Artykuł 40 ([4])

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych

Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do władz lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego Państwa.

([1]) Artykuł II-98 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-99 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-112 ustęp 2 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-100 Konstytucji.

Wyjaśnienie

Artykuł ten odpowiada prawu zagwarantowanemu na mocy artykułu I-10 ustęp 2 Konstytucji (zob. także podstawa prawna w artykule III-126 dla przyjęcia szczegółowych ustaleń dotyczących wykonywania tego prawa). Zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 ([1]) Karty, ma on zastosowanie na warunkach określonych w tych artykułach w częściach I i III Konstytucji.

Artykuł 41 ([2])

Prawo do dobrej administracji

1. Każda osoba ma prawo do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.

2. Prawo to obejmuje:

a) prawo każdej osoby do bycia wysłuchaną, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jej sytuację,

b) prawo każdej osoby do dostępu do akt jej sprawy, z zastrzeżeniem poszanowania uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej,

c) obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji.

3. Każda osoba ma prawo domagania się od Unii naprawienia, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzonej przez instytucje lub ich pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

4. Każda osoba może zwrócić się pisemnie do instytucji Unii w jednym z języków Konstytucji i musi otrzymać odpowiedź w tym samym języku.

Wyjaśnienie

Artykuł 41 ([2]) jest oparty na istnieniu Unii jako podmiotu dla państwa prawnego, którego charakterystyka została opracowana w orzecznictwie, które określa, między innymi, dobrą administrację jako podstawową zasadę prawa (zob. m. in.: wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 marca 1992 r. w sprawie C-255/90 P Burban, Zb. Orz. str. I-2253, oraz wyroki Sądu Pierwszej Instancji z dnia 18 września 1995 r. w sprawie T-167/94 Nölle, Zb. Orz. str. II-2589, i z dnia 9 lipca 1999 r. w sprawie T-231/97 New Europe Consulting i inni, Zb. Orz. str. II-2403). Brzmienie tego prawa zawarte w pierwszych dwóch akapitach wynika z orzecznictwa (wyroki Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 października 1987 r. w sprawie 222/86 Heylens, Zb. Orz. str. 4097, pkt 15; z dnia 18 października 1989 r. w sprawie 374/87 Orkem, Zb. Orz. str. 3283; z dnia 21 listopada 1991 r. w sprawie C-269/90 TU München, Zb. Orz. str. I-5469, oraz wyroki Sądu Pierwszej Instancji z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie T-450/93 Lisrestal, Zb. Orz. str. II-1177, z dnia 18 września 1995 r. w sprawie T-167/94 Nölle, Zb. Orz. str. II-258), a brzmienie dotyczące obowiązku uzasadniania decyzji pochodzi z artykułu 253 Traktatu WE, zastąpionego obecnie artykułem I-38 ustęp 2 Konstytucji (zob. także podstawa prawna w artykule III-398 Konstytucji dla przyjmowania ustawodawstwa celem otwartej, skutecznej i niezależnej administracji europejskiej).

([1]) Artykuł II-112 ustęp 2 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-101 Konstytucji.

Ustęp 3 odtwarza prawo obecnie zagwarantowane na mocy artykułu III-431 Konstytucji. Ustęp 4 odtwarza prawo obecnie zagwarantowane na mocy artykułów I-10 ustęp 2 lit. d) i III-129 Konstytucji. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 ([1]) Karty, prawa te mają być stosowane na warunkach i w granicach określonych w części III Konstytucji.

Prawo do skutecznego środka prawnego, które stanowi istotny aspekt tej kwestii, jest zagwarantowane w artykule 47 niniejszej Karty ([2]).

Artykuł 42 ([3])

Prawo dostępu do dokumentów

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim, ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów, urzędów i jednostek organizacyjnych Unii, niezależnie od ich formy.

Wyjaśnienie

Prawo zagwarantowane w tym artykule zostało przejęte z artykułu 255 Traktatu WE, na podstawie którego następnie przyjęto rozporządzenie 1049/2001. Konwent Europejski rozszerzył to prawo na dokumenty instytucji, organów i jednostek organizacyjnych, niezależnie od ich formy, zob. artykuł I-50 ustęp 3 Konstytucji. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 Karty ([1]), prawo dostępu do dokumentów jest wykonywane na warunkach i w granicach określonych w artykułach 50 ustęp 3 i III-399 Konstytucji.

Artykuł 43 ([4])

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo zwracać się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w przypadkach niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów, urzędów i jednostek organizacyjnych Unii, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykonującego swoje funkcje sądowe.

Wyjaśnienie

Prawo zagwarantowane w tym artykule to prawo zagwarantowane na mocy artykułów I-10 i III-335 Konstytucji. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 ([1]) Karty, ma ono zastosowanie na warunkach określonych w tych dwóch artykułach.

([1]) Artykuł II-112 ustęp 2 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-107 Konstytucji.

([3]) Artykuł II 102 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-103 Konstytucji.

Artykuł 44 ([1])

Prawo petycji

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim mają prawo petycji do Parlamentu Europejskiego.

Wyjaśnienie

Prawo zagwarantowane w tym artykule to prawo zagwarantowane na mocy artykułów I-10 i III-334 Konstytucji. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 ([2]), ma ono zastosowanie na warunkach określonych w tych dwóch artykułach.

Artykuł 45 ([3])

Swoboda przemieszczania się i pobytu

1. Każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich.

2. Swoboda przemieszczania się i pobytu może zostać przyznana, zgodnie z Konstytucją, obywatelom państw trzecich przebywającym legalnie na terytorium Państwa Członkowskiego.

Wyjaśnienie

Prawo zagwarantowane w ustępie 1 to prawo zagwarantowane w artykule I-10 ustęp 2 lit. a) Konstytucji (zob. także podstawa prawna w artykule III-125 i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-413/99 Baumbast, Zb. Orz. str. 709). Zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 ([2]), ma ono zastosowanie na warunkach i w granicach określonych w części III Konstytucji.

Ustęp 2 odnosi się do uprawnienia przyznanego Unii na mocy artykułów III-265—III-267 Konstytucji. W związku z tym, przyznanie tego prawa jest uzależnione od instytucji wykonujących to uprawnienie.

Artykuł 46 ([4])

Opieka dyplomatyczna i konsularna

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, w którym Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

([1]) Artykuł II-104 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-112 ustęp 2 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-105 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-106 Konstytucji.

Wyjaśnienie

Prawo zagwarantowane w tym artykule to prawo zagwarantowane na mocy artykułu I-10 Konstytucji; zob. także podstawa prawna w artykule III-127. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 2 ([1]), prawo to ma zastosowanie na warunkach określonych w tych artykułach.

TYTUŁ VI

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 47 ([2])

Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu

Każda osoba, której prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

Każda osoba ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każda osoba ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie, w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Wyjaśnienie

Akapit pierwszy został oparty na artykule 13 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

„Każdy, kogo prawa i wolności zawarte w niniejszej Konwencji zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu Państwowego, także wówczas, gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swoje funkcje urzędowe.”.

Jednakże w prawie Unii ochrona jest bardziej rozległa, ponieważ gwarantuje prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem. Trybunał Sprawiedliwości potwierdził to prawo w swoim wyroku z dnia 15 maja 1986 r. jako ogólną zasadę prawa Unii (sprawa 222/84 Johnston, Zb. Orz. str. 1651; zob. także wyroki z dnia 15 października 1987 r. w sprawie 222/86 Heylens, Zb. Orz. str. 4097 oraz z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie C-97/91 Borelli, Zb. Orz. str. I-6313). W opinii Trybunału ta ogólna zasada prawa Unii ma także zastosowanie do Państw Członkowskich wykonujących prawo Unii. Włączenie tego orzeczenia do Karty nie miało na celu zmiany systemu kontroli sądowej przewidzianej w Traktatach, w szczególności zasad odnoszących się do dopuszczalności bezpośrednich działań przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Konwent Europejski zbadał system kontroli sądowej Unii, w tym zasady dopuszczalności i potwierdził je, zmieniając jednak niektóre aspekty, co zostało odzwierciedlone w artykułach III-353–III-381 Konstytucji, a w szczególności w artykule III-365 ustęp 4. Artykuł 47 ([2]) ma zastosowanie do instytucji Unii i Państw Członkowskich przy wykonywaniu przez nie prawa Unii; ma on zastosowanie w odniesieniu do wszystkich zagwarantowanych praw Unii.

([1]) Artykuł II-112 ustęp 2 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-107 Konstytucji.

Akapit drugi odpowiada artykułowi 6 ustęp 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w brzmieniu:

„Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły lub bezstronny sąd ustanowiony ustawą, przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub służy to ochronie życia prywatnego stron, albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości".

W prawie Unii prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy nie jest ograniczone do spraw odnoszących się do praw i obowiązków o charakterze cywilnym. Jest to jedna z konsekwencji faktu, że Unia jest wspólnotą opartą na państwie prawnym, zgodnie z wyrokiem Trybunału w sprawie 294/83, „Les Verts" przeciwko Parlamentowi Europejskiemu (wyrok z dnia 23 kwietnia 1986 r., Zb. Orz. str. 1339). Niemniej jednak, z wyjątkiem zakresu stosowania, gwarancje przyznane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, mają zastosowanie w podobny sposób w Unii.

W odniesieniu do akapitu trzeciego należy zwrócić uwagę, że zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, należy ustanowić przepis w celu zapewnienia pomocy prawnej, ponieważ przy braku takiej pomocy niemożliwe jest zapewnienie skutecznego środka prawnego (wyrok ETPC z dnia 9.10.1979, Airey, seria A, tom 32, 11). Istnieje także system pomocy prawnej w odniesieniu do spraw wnoszonych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł 48 ([1])

Domniemanie niewinności i prawo do obrony

1. Każdego oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona zgodnie z prawem.

2. Każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony.

Wyjaśnienie

Artykuł 48 ([1]) jest taki sam jak artykuł 6 ustępy 2 i 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w brzmieniu:

„2. Każdego oskarżonego o popełnienie czynu zagrożonego karą uważa się za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą.

3. Każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do:

a) niezwłocznego otrzymania szczegółowej informacji w języku dla niego zrozumiałym o istocie i przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia,

b) posiadania odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony,

([1]) Artykuł II-108 Konstytucji.

c) bronienia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę, a jeśli nie ma wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony, do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy wyznaczonego z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości,

d) przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia oraz żądania obecności i przesłuchania świadków obrony na takich samych warunkach jak świadków oskarżenia,

e) korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumie lub nie mówi językiem używanym w sądzie.".

Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 ([1]), prawo to ma takie samo znaczenie i zakres jak prawo zagwarantowane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Artykuł 49 ([2])

Zasady legalności oraz proporcjonalności czynów zabronionych pod groźbą kary i kar

1. Nikt nie może zostać skazany za popełnienie czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu, który według prawa krajowego lub prawa międzynarodowego nie stanowił czynu zabronionego pod groźbą kary w czasie jego popełnienia. Nie wymierza się również kary surowszej od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zabroniony pod groźbą kary został popełniony. Jeśli ustawa, która weszła w życie po popełnieniu czynu zabronionego pod groźbą kary, przewiduje karę łagodniejszą, ta właśnie kara ma zastosowanie.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby za działanie lub zaniechanie, które w czasie, gdy miało miejsce, stanowiło czyn zabroniony pod groźbą kary, zgodnie z ogólnymi zasadami uznanymi przez wspólnotę narodów.

3. Surowość kar nie może być nieproporcjonalna w stosunku do czynu zabronionego pod groźbą kary.

Wyjaśnienie

Artykuł ten odtwarza klasyczną regułę dotyczącą niedziałania wstecz przepisów prawnych i sankcji karnych. Do artykułu dodano zasadę o działaniu wstecz prawa karnego o łagodniejszym charakterze, która istnieje w wielu Państwach Członkowskich i która jest zawarta w artykule 15 Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

Artykuł 7 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności brzmi:

„1. Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu działania, który według prawa wewnętrznego lub międzynarodowego nie stanowił czynu zagrożonego karą w czasie jego popełnienia. Nie będzie również wymierzona kara surowsza od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zagrożony karą został popełniony.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby winnej działania lub zaniechania, które w czasie popełnienia stanowiły czyn zagrożony karą według ogólnych zasad uznanych przez narody cywilizowane.".

([1]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-109 Konstytucji.

W ustępie 2 odniesienie do narodów „cywilizowanych" zostało skreślone; nie zmienia to znaczenia tego ustępu, który odnosi się w szczególności do zbrodni przeciwko ludzkości. Zgodnie z artykułem 52 ustęp 3 ([1]), zagwarantowane prawo ma w związku z tym takie samo znaczenie i zakres jak prawo zagwarantowane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Ustęp 3 przejmuje ogólną zasadę proporcjonalności między karami a przestępstwami, która jest zawarta we wspólnych tradycjach konstytucyjnych Państw Członkowskich i w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot.

Artykuł 50 ([2])

Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary

Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.

Wyjaśnienie

Artykuł 4 Protokołu nr 7 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności brzmi:

„1. Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwo, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego tego państwa.

2. Postanowienia poprzedniego ustępu nie stoją na przeszkodzie wznowieniu postępowania zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego danego państwa, jeśli zaistnieją nowe lub nowo ujawnione fakty lub jeśli w poprzednim postępowaniu dopuszczono się rażącego uchybienia, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

3. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być uchylone na podstawie artykułu 15 konwencji.".

Zasada „non bis in idem" ma zastosowanie w prawie Unii (zob., wśród wielu orzeczeń, wyrok z dnia 5 maja 1996 r. w sprawach 18/65 i 36/65, Gutmann przeciwko Komisji, Zb. Orz. str. 150, oraz w niedawnej sprawie wyrok Trybunału z dnia 20 kwietnia 1999 r. w sprawach połączonych T-305/94 i inni oraz Limburgse Vinyl Maatschappij NV przeciwko Komisji, Zb. Orz. str. II-931). Zasada zakazująca kumulacji odnosi się do dwóch kar tego samego rodzaju, w zakresie prawa karnego.

Zgodnie z artykułem 50 ([2]), zasada „non bis in idem" ma zastosowanie nie tylko w ramach orzecznictwa jednego państwa ale także między orzecznictwem kilku Państw Członkowskich. Odpowiada to dorobkowi prawa Unii; zob. artykuły 54–58 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 lutego 2003 r. w sprawie C-187/01 Gözütok (dotychczas nieopublikowany), artykuł 7 Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot i artykuł 10 Konwencji w sprawie zwalczania korupcji. Bardzo ograniczone wyjątki zawarte w tych konwencjach zezwalające Państwom Członkowskim na odstępstwa od zasady „non bis in idem" są objęte klauzulą horyzontalną w artykule 52 ustęp 1 ([3]), dotyczącą ograniczeń. W przypadku sytuacji określonych w artykule 4 Protokołu nr 7, a mianowicie w przypadku stosowania zasady w tym samym Państwie Członkowskim, gwarantowane prawo ma takie samo znaczenie i zakres, jak odpowiadające mu prawo w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

([1]) Artykuł II-112 ustęp 3 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-110 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-112 ustęp 1 Konstytucji.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI I STOSOWANIA KARTY

Artykuł 51 ([1])

Zakres stosowania

1. Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii w poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim wdrażają one prawo Unii. Państwa te szanują zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w innych częściach Konstytucji.

2. Niniejsza Karta nie rozszerza zakresu stosowania prawa Unii poza kompetencje Unii nie ustanawia nowych kompetencji lub zadań dla Unii ani nie zmienia kompetencji i zadań określonych w innych częściach Konstytucji.

Wyjaśnienie

Celem artykułu 51 ([1]) jest określenie zakresu stosowania Karty. Dąży do wyraźnego określenia, że Karta ma zastosowanie przede wszystkim do instytucji i organów Unii, zgodnie z zasadą pomocniczości. Postanowienie to zostało opracowane z poszanowaniem artykułu 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej, który zobowiązał Unię do przestrzegania praw podstawowych, oraz z poszanowaniem mandatu nadanego przez Radę Europejską w Kolonii. Określenie „instytucje" jest zawarte w części I Konstytucji. Określenie „organy i jednostki organizacyjne" jest zwykle używane w Konstytucji dla określenia wszystkich władz ustanowionych na mocy Konstytucji lub prawodawstwa wtórnego (zob. np. artykuł I-50 lub I-51 Konstytucji).

W odniesieniu do Państw Członkowskich, z orzecznictwa Trybunału wynika niewątpliwie, że wymóg poszanowania praw podstawowych określonych w kontekście Unii jest wiążący dla Państw Członkowskich wyłącznie wtedy, gdy działają one w zakresie stosowania prawa Unii (wyrok z dnia 13 lipca 1989 r. w sprawie 5/88 Wachauf, Zb. Orz. str. 2609; wyrok z dnia 18 czerwca 1991 r., ERT, Zb. Orz. str. I-2925); wyrok z dnia 18 grudnia 1997 r. w sprawie C-309/96 Annibaldi, Zb. Orz. str. I-7493). W ostatnim czasie Trybunał Sprawiedliwości potwierdził to orzecznictwo

w następujący sposób: „Ponadto należy pamiętać, że wymogi wynikające z ochrony praw podstawowych w ramach wspólnotowego porządku prawnego są wiążące także dla Państw Członkowskich w zakresie, w jakim wykonują one regulacje wspólnotowe..." (wyrok z dnia 13 kwietnia 2000 r w sprawie C-292/97, Zb. Orz. str. 2737, pkt 37). Oczywiście zasada ta, zawarta w niniejszej Karcie, ma zastosowanie do władz centralnych oraz do organów regionalnych i lokalnych, a także do organizacji publicznych, w przypadku gdy wykonują prawo Unii.

Ustęp 2, w powiązaniu ze zdaniem drugim ustępu 1, potwierdza, że skutkiem Karty nie może być rozszerzenie kompetencji i zadań, które pozostałe części Konstytucji powierzają Unii. Należy w wyraźny sposób zaznaczyć logiczne konsekwencje wynikające z zasady pomocniczości i z faktu, że Unia ma wyłącznie te prawa, które zostały jej powierzone. Prawa podstawowe zagwarantowane w Unii nie mają innych skutków niż te wynikające z uprawnień określonych w częściach I i III Konstytucji. W związku z tym, zgodnie ze zdaniem drugim ustępu 1, obowiązek instytucji Unii do popierania zasad określonych w Karcie, może powstać jedynie w granicach tych uprawnień.

([1]) Artykuł II-111 Konstytucji.

Ustęp 2 potwierdza także, że skutkiem Karty nie może być rozszerzenie zakresu stosowania prawa Unii poza uprawnienia Unii ustanowione w pozostałych częściach Konstytucji. Trybunał Sprawiedliwości określił już tę zasadę z poszanowaniem praw podstawowych uznanych jako część prawa Unii (wyrok z dnia 17 lutego 1998 r. w sprawie C-249/96 Grant, Zb. Orz. str. I-621, pkt 45). Zgodnie z tą zasadą, oczywiste jest, że włączenie Karty do Konstytucji nie może być rozumiane jako rozszerzenie zakresu działań Państw Członkowskich uważanych za „wykonywanie prawa Unii" (w rozumieniu ustępu 1 i powyższego orzecznictwa).

Artykuł 52 ([1])

Zakres i wykładnia praw i zasad

1. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób.

2. Prawa uznane w niniejszej Karcie, które są przedmiotem postanowień innych części Konstytucji, są wykonywane na warunkach i w granicach w niej określonych.

3. W zakresie, w jakim niniejsza Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw ustanowionych przez tę Konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę.

4. W zakresie, w jakim niniejsza Karta uznaje prawa podstawowe, wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami.

5. Postanowienia niniejszej Karty zawierające zasady mogą być wprowadzane w życie przez akty ustawodawcze i wykonawcze przyjmowane przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez akty Państw Członkowskich, jeśli stanowią wykonanie prawa Unii, w wykonywaniu ich odpowiednich uprawnień. Można się na nie powoływać w sądzie jedynie w celu wykładni tych aktów i kontroli ich legalności.

6. Ustawodawstwa i praktyki krajowe uwzględnia się w pełni, jak przewiduje to niniejsza Karta.

7. Wyjaśnienia sporządzone w celu wskazania wykładni Karty Praw Podstawowych są należycie uwzględniane przez sądy Unii i Państw Członkowskich.

([1]) Artykuł II-112 Konstytucji.

Wyjaśnienie

Celem artykułu 52 ([1]) jest określenie zakresu praw i zasad Karty oraz ustanowienie reguł ich interpretacji. Ustęp 1 dotyczy ustaleń określających ograniczenia praw. Użyte określenie wywodzi się z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości: „zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, wykonywanie praw podstawowych może podlegać ograniczeniom, w szczególności w kontekście wspólnej organizacji rynku, pod warunkiem że ograniczenia te rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego, do osiągnięcia których dąży Wspólnota, i nie wpływają, względem takiego celu, na podważenie samej istoty tych praw, w sposób nieproporcjonalny i niemożliwy do zaakceptowania" (wyrok z dnia 13 kwietnia 2000 r. w sprawie C-292/97 pkt 45). Odniesienie do interesów ogólnych uznanych przez Unię obejmuje zarówno cele wymienione powyżej w artykule I-2 Konstytucji, jak i inne interesy chronione postanowieniami szczególnymi Konstytucji, takimi jak artykuł I-5 ustęp 1, artykuł III-133 ustęp 3 i artykuły III-154, III-436.

Ustęp 2 odnosi się do praw, które zostały już wyraźnie zagwarantowane w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską oraz zostały uznane w Karcie i które są obecnie zawarte w innych częściach Konstytucji (w szczególności prawa wynikające z obywatelstwa Unii). Wyjaśnia, że takie prawa nadal podlegają warunkom i ograniczeniom stosowanym w prawie Unii stanowiącym ich podstawę, a które zostały obecnie zawarte w częściach I i III Konstytucji. Karta nie zmienia systemu praw powierzonych na mocy Traktatu WE, a obecnie odtworzonych w częściach I i III Konstytucji.

Ustęp 3 ma na celu zapewnienie koniecznej spójności między Kartą a europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez ustanowienie zasady, że w zakresie, w jakim prawa zawarte w niniejszej Karcie odpowiadają także prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, znaczenie i zakres tych praw, w tym dopuszczalnych ograniczeń, są takie same jak te, które przewiduje europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Oznacza to w szczególności, że ustawodawca przy określaniu ograniczeń do tych praw musi spełniać takie normy, jakie są określone na mocy ustaleń dotyczących szczegółowych ograniczeń zawartych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, które są w związku z tym stosowane w odniesieniu do praw objętych tym ustępem. Nie ma to negatywnego wpływu na autonomię prawa Unii i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Odniesienie do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności obejmuje zarówno konwencję, jak i jej protokoły. Znaczenie i zakres praw gwarantowanych są określone nie tylko w tych instrumentach, ale także w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zdanie ostatnie ustępu ma na celu umożliwienie zagwarantowania przez Unię bardziej rozległej ochrony. W żadnym przypadku poziom ochrony zapewniony w Karcie nie może być niższy niż poziom zagwarantowany w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Karta nie narusza możliwości Państw Członkowskich dotyczących stosowania artykułu 15 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, pozwalającego na odstępstwa od praw zawartych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w przypadku wojny lub innych niebezpieczeństw publicznych zagrażających życiu narodu, kiedy podejmują one działania w dziedzinie obrony narodowej w przypadku wojny oraz w zakresie utrzymania porządku publicznego, zgodnie z ich obowiązkami uznanymi w artykule I-5 ustęp 1 i w artykułach III-131 i III-262 Konstytucji.

Wykaz praw, które na obecnym etapie bez wpływu na zmiany w prawie, mogą być uważane za odpowiadające prawom zawartym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w rozumieniu niniejszego ustępu znajduje się poniżej. Wykaz nie zawiera praw dodanych do praw zawartych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

1. Artykuły Karty, w których zarówno znaczenie, jak i zakres pokrywają się z odpowiednimi artykułami europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

   — artykuł 2 ([2]) odpowiada artykułowi 2 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

([1]) Artykuł II-112 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-62 Konstytucji.

— artykuł 4 ([1]) odpowiada artykułowi 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 5 ([2]) ustępy 1 i 2 odpowiada artykułowi 4 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 6 ([3]) odpowiada artykułowi 5 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 7 ([4]) odpowiada artykułowi 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 10 ([5]) ustęp 1 odpowiada artykułowi 9 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 11 ([6]) odpowiada artykułowi 10 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, bez uszczerbku dla wszelkich ograniczeń, jakie prawo Unii może nałożyć na prawo Państw Członkowskich do wprowadzenia procedur zezwoleń, o których mowa w zdaniu trzecim artykułu 10 ustęp 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 17 ([7]) odpowiada artykułowi 1 Protokołu dodatkowego do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 19 ([8]) ustęp 1 odpowiada artykułowi 4 Protokołu dodatkowego nr 4,

— artykuł 19 ([8]) ustęp 2 odpowiada artykułowi 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w wykładni Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,

— artykuł 48 ([9]) odpowiada artykułowi 6 ustępy 2 i 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,

— artykuł 49 ([10]) ustępy 1 (z wyjątkiem ostatniego zdania) i 2 odpowiada artykułowi 7 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

2. Artykuły, których znaczenie jest to samo co w odpowiednich artykułach europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale których zakres jest szerszy:

— artykuł 9 ([11]) obejmuje te same dziedziny co artykuł 12 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale jego zakres może zostać rozszerzony na inne formy małżeństwa, jeżeli takie są zawarte w ustawodawstwie krajowym,

---

([1]) Artykuł II-64 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-65 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-66 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-67 Konstytucji.

([5]) Artykuł II-70 Konstytucji.

([6]) Artykuł II-71 Konstytucji.

([7]) Artykuł II-77 Konstytucji.

([8]) Artykuł II-79 Konstytucji.

([9]) Artykuł II-108 Konstytucji.

([10]) Artykuł II-109 Konstytucji.

([11]) Artykuł II-69 Konstytucji.

— artykuł 12 ([1]) ustęp 1 odpowiada artykułowi 11 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale jego zakres jest rozszerzony do poziomu Unii Europejskiej,

— artykuł 14 ([2]) ustęp 1 odpowiada artykułowi 2 Protokołu dodatkowego do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale jego zakres jest rozszerzony w taki sposób, by obejmował dostęp do kształcenia zawodowego i ustawicznego,

— artykuł 14 ([2]) ustęp 3 odpowiada artykułowi 2 Protokołu do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w odniesieniu do praw rodziców,

— artykuł 47 ([3]) ustępy 2 i 3 odpowiada artykułowi 6 ustęp 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale ograniczenie dotyczące określenia praw i obowiązków o charakterze cywilnym lub oskarżenia w zakresie prawa karnego nie ma zastosowania do prawa Unii i jego wykonania,

— artykuł 50 ([4]) odpowiada artykułowi 4 Protokołu nr 7 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale jego zakres jest rozszerzony na poziom Unii Europejskiej między sądami Państw Członkowskich,

— Ponadto obywatele Unii Europejskiej nie mogą być uważani za cudzoziemców w zakresie stosowania prawa Unii, w związku z zakazem wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową. W związku z tym, ograniczenia przewidziane w artykule 16 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności dotyczące praw cudzoziemców nie mają do nich zastosowania w tym kontekście.

Zasada wykładni zawarta w ustępie 4 została oparta na brzmieniu artykułu 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej (zob. obecne brzmienie artykułu I-9 ustęp 3 Konstytucji) i należycie uwzględnia podejście Trybunału Sprawiedliwości do wspólnych tradycji konstytucyjnych (np. wyrok z dnia 13 grudnia 1979 r. w sprawie 44/79 Hauer, Zb. Orz. str. 3727; wyrok z dnia 18 maja 1982 r. w sprawie 155/79, AM&S, Zb. Orz. str. 1575). Zgodnie z tą zasadą, a nie ze sztywnym podejściem „najniższego wspólnego mianownika", takie prawa zawarte w Karcie powinny być interpretowane w sposób zapewniający wysoki poziom ochrony, odpowiedni dla prawa Unii i zgodny ze wspólnymi tradycjami konstytucyjnymi.

Ustęp 5 wyjaśnia rozróżnienie między „prawami" a „zasadami" określonymi w Karcie. Zgodnie z tym rozróżnieniem, respektuje się prawa subiektywne, a zasad przestrzega (artykuł 51 ustęp 1 ([5])). Zasady mogą być wykonywane poprzez akty ustawodawcze lub wykonawcze (przyjęte przez Unię zgodnie z jej uprawnieniami oraz Państwa Członkowskie jedynie gdy wykonują prawo Unii); stają się one istotne dla trybunałów jedynie wtedy, gdy akty takie są interpretowane lub poddawane przeglądowi. Nie stanowią one podstawy do żadnych praw bezpośrednich do podejmowania działań pozytywnych przez instytucje Unii lub władze Państw Członkowskich. Jest to spójne zarówno z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości (zob. w szczególności orzecznictwo w sprawie „zasady ostrożności" w artykule 174 ustęp 2 Traktatu WE (zastąpionego artykułem III-233 Konstytucji): wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 11 września 2002 r. w sprawie T-13/99, Pfizer przeciwko Radzie, z licznymi odniesieniami do wcześniejszego orzecznictwa; oraz zestaw wyroków w sprawie artykułu 33 (dawny artykuł 39) w sprawie zasad prawa rolnego, np. wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-265/85, Van den Berg, Zb. Orz. str. 1155: sprawdzenie zasady stabilizacji rynku i uzasadnionych oczekiwań), jak i z podejściem stosowanym w

([1]) Artykuł II-72 Konstytucji.

([2]) Artykuł II-74 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-107 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-110 Konstytucji.

([5]) Artykuł II-111 Konstytucji.

systemach konstytucyjnych Państw Członkowskich względem „zasad", w szczególności w dziedzinie prawa społecznego. Przykładowe zasady uznane w Karcie są zawarte np. w artykułach 25, 26 i 37 ([1]). W niektórych przypadkach artykuł Karty może zawierać zarówno elementy prawa, jak i zasady, np. artykuły 23, 33 i 34 ([2]).

Ustęp 6 odnosi się do różnych artykułów Karty, które w duchu pomocniczości czynią odniesienie do krajowych ustawodawstw i praktyk.

Artykuł 53 ([3])

Poziom ochrony

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie Państwa Członkowskie są stronami, w szczególności przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.

Wyjaśnienie

Postanowienie to ma na celu utrzymanie poziomu ochrony zapewnionego obecnie w ramach ich odpowiedniego zakresu stosowania, przez prawo Unii, prawo krajowe i międzynarodowe. W związku ze znaczeniem tego postanowienia, w artykule została zawarta wzmianka o europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Artykuł 54 ([4])

Zakaz nadużycia praw

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako przyznające prawo do podejmowania jakiejkolwiek działalności lub dokonywania jakiegokolwiek czynu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie lub ich ograniczenia w większym stopniu, aniżeli jest to przewidziane w niniejszej Karcie.

Wyjaśnienie

Artykuł ten odpowiada artykułowi 17 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności:

„Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie może być interpretowane jako przyznanie jakiemukolwiek państwu, grupie lub osobie prawa do podjęcia działań lub dokonania aktu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności wymienionych w niniejszej Konwencji albo ich ograniczenia w większym stopniu, niż to przewiduje Konwencja.".

([1]) Artykuły II-85, II-86 i II-97 Konstytucji.

([2]) Artykuły II-83, II-93 i II-94 Konstytucji.

([3]) Artykuł II-113 Konstytucji.

([4]) Artykuł II-114 Konstytucji.

13. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-116**

Konferencja wyraża zgodę, aby w swoich ogólnych wysiłkach na rzecz zniesienia nierówności pomiędzy kobietami i mężczyznami Unia dążyła za pomocą swoich różnych polityk do zwalczania wszelkiego rodzaju przemocy w rodzinie. Państwa Członkowskie powinny podjąć wszelkie niezbędne środki w celu zapobiegania i karania tego rodzaju przestępstw oraz w celu wspierania i ochrony ofiar.

14. **Deklaracja odnosząca się do artykułów III-136 i III-267**

Konferencja uważa, że w przypadku gdy projekt ustawy europejskiej lub europejskiej ustawy ramowej opartej na artykule III-267 ustęp 2 naruszałby podstawowe aspekty systemu zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w szczególności jego zakres stosowania, koszty lub strukturę finansową lub miałby wpływ na równowagę finansową tego systemu, zgodnie z artykułem III-136 ustęp 2, interesy tego Państwa Członkowskiego zostaną należycie uwzględnione.

15. **Deklaracja odnosząca się do artykułów III-160 i III-322**

Konferencja przypomina, że poszanowanie podstawowych praw i wolności zakłada, że w szczególności zwraca się właściwą uwagę na ochronę oraz przestrzeganie prawa zainteresowanych osób fizycznych lub podmiotów do korzystania z gwarancji przewidzianych w ustawie. W tym celu oraz w celu zagwarantowania dokładnej kontroli sądowej decyzji europejskich poddających osobę fizyczną lub podmiot środkom ograniczającym, takie decyzje muszą być oparte na jasnych i wyraźnych kryteriach. Te kryteria powinny być dostosowane do specyfiki każdego środka ograniczającego.

16. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-167 ustęp 2 litera c)**

Konferencja stwierdza, że artykuł III-167 ustęp 2 lit. c) należy interpretować zgodnie z istniejącym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Sądu Pierwszej Instancji w odniesieniu do możliwości stosowania postanowień odnoszących się do pomocy przyznanej niektórym regionom Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec.

17. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-184**

W odniesieniu do artykułu III-184, Konferencja potwierdza, że podniesienie potencjału wzrostu i zapewnienie zdrowej sytuacji budżetowej stanowią dwa filary, na których oparta jest polityka gospodarcza i budżetowa Unii i Państw Członkowskich. Pakt na rzecz Stabilności i Wzrostu jest istotnym narzędziem w realizacji tych celów.

Konferencja potwierdza swoje zaangażowanie w stosowanie postanowień odnoszących się do Paktu na rzecz Stabilności i Wzrostu, które stanowią ramy dla wykonania koordynacji polityk budżetowych Państw Członkowskich.

Konferencja potwierdza, że system oparty na zasadach jest najlepszą gwarancją wykonania zobowiązań i równego traktowania we wszystkich Państwach Członkowskich.

W tym kontekście Konferencja potwierdza również swoje zaangażowanie w wypełnianie celów Strategii Lizbońskiej: tworzenie miejsc pracy, reformy strukturalne i spójność społeczną.

Unia ma na celu osiągnięcie zrównoważonego wzrostu gospodarczego i stabilności cen. W związku z tym, w ramach polityk gospodarczych i budżetowych należy ustalić odpowiednie priorytety skierowane na reformy gospodarcze, innowacje, konkurencyjność i wzmocnienie prywatnych inwestycji oraz konsumpcji w okresach słabego wzrostu gospodarczego. Powinno to być odzwierciedlone w kierunkach decyzji budżetowych na poziomie krajowym i na poziomie Unii, w szczególności poprzez restrukturyzację dochodów i wydatków publicznych, przy jednoczesnym przestrzeganiu dyscypliny budżetowej zgodnie z Konstytucją i Paktem na rzecz Stabilności i Wzrostu.

Wyzwania budżetowe i gospodarcze stojące przed Państwami Członkowskimi podkreślają znaczenie zdrowej polityki budżetowej w całym cyklu gospodarczym.

Konferencja zgadza się, że Państwa Członkowskie powinny aktywnie korzystać z okresów poprawy sytuacji gospodarczej w celu konsolidacji swoich finansów publicznych i poprawy swojej sytuacji budżetowej. Celem jest stopniowe osiągnięcie nadwyżki budżetowej w czasach wzrostu koniunktury, co umożliwia im dostosowanie się w okresie spadku koniunktury i w ten sposób przyczynia się do długookresowego zrównoważenia finansów publicznych.

Państwa Członkowskie oczekują na ewentualne propozycje Komisji oraz dalszy wkład Państw Członkowskich na rzecz wzmocnienia i udzielenia wyjaśnień dotyczących realizacji Paktu na rzecz Stabilności i Wzrostu. Państwa Członkowskie podejmą wszelkie niezbędne środki w celu zwiększenia potencjału wzrostu ich gospodarki. Polepszona koordynacja polityki gospodarczej mogłaby sprzyjać temu celowi. Niniejsza Deklaracja nie narusza przyszłej debaty na temat Paktu na rzecz Stabilności i Wzrostu.

18. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-213**

Konferencja potwierdza, że polityki opisane w artykule III-213 pozostają w zasadzie w kompetencji Państw Członkowskich. Środki zachęcające i koordynacji na poziomie Unii, zgodnie z postanowieniami tego artykułu, mają charakter uzupełniający. Służą one wzmocnieniu współpracy pomiędzy Państwami Członkowskimi, a nie harmonizacji systemów krajowych. Nie mają one wpływu na gwarancje i praktyki istniejące w każdym Państwie Członkowskim w zakresie odpowiedzialności partnerów społecznych.

Niniejsza Deklaracja nie narusza postanowień Konstytucji przyznających Unii kompetencje, także w zakresie polityki społecznej.

19. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-220**

Konferencja uważa, że termin „regiony wyspiarske”, zawarty w artykule III-220, może obejmować państwa wyspiarskie w całości z zastrzeżeniem, że spełniają one określone kryteria.

20. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-243**

Konferencja stwierdza, że postanowienia artykułu III-243 należy stosować zgodnie z obecną praktyką. Określenie „(…) środków podjętych (…), o ile są one niezbędne do skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem Niemiec dla gospodarki niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych tym podziałem" należy interpretować zgodnie istniejącym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Sądu Pierwszej Instancji.

21. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-248**

Konferencja wyraża zgodę, aby działanie Unii w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego należycie uwzględniało podstawowe kierunki i wybory zawarte w politykach Państw Członkowskich w dziedzinie badań.

22. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-256**

Konferencja uważa, że artykuł III-256 nie ma wpływu na prawo Państw Członkowskich do przyjmowania niezbędnych postanowień w celu zapewnienia dostaw energii zgodnie z warunkami przewidzianymi w artykule III-131.

23. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-273 ustęp 1 akapit drugi**

Konferencja uważa, że ustawy europejskie, o których mowa w artykule III-273 ustęp 1 akapit drugi, powinny uwzględniać zasady i praktyki krajowe odnoszące się do wszczynania śledztw karnych.

24. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-296**

Konferencja oświadcza, że wraz z podpisaniem Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, sekretarz generalny Rady, wysoki przedstawiciel do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, Komisja oraz Państwa Członkowskie, powinni rozpocząć prace przygotowawcze dotyczące Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych.

25. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-325 dotycząca negocjowania i zawierania przez Państwa Członkowskie umów międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości**

Konferencja potwierdza, że Państwa Członkowskie mają prawo negocjowania i zawierania umów z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi w dziedzinach zawartych w sekcjach 3, 4 i 5 rozdziału IV tytułu III części III Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy w zakresie, w jakim takie umowy zgodne są z prawem Unii.

26. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-402 ustęp 4**

Artykuł III-402 ustęp 4 stanowi, że jeżeli ustawa europejska Rady ustanawiająca nowe ramy finansowe nie została przyjęta przed wygaśnięciem poprzednich ram finansowych, pułapy i inne postanowienia dotyczące ostatniego roku obowiązywania tych ram przedłuża się do czasu przyjęcia tej ustawy.

Konferencja oświadcza, że jeżeli ustawa europejska Rady ustanawiająca nowe ramy finansowe nie została przyjęta przed końcem roku 2006 i w przypadku gdy Akt Przystąpienia z dnia 16 kwietnia 2003 roku przewiduje okres fazy wstępnej w odniesieniu do przyznania środków dla nowych Państw Członkowskich kończący się w roku 2006, środki przyznane od roku 2007 zostaną określone w oparciu o te same kryteria, które stosuje się do wszystkich Państw Członkowskich.

27. **Deklaracja odnosząca się do artykułu III-419**

Konferencja oświadcza, że Państwa Członkowskie mogą poinformować, w momencie gdy składają wniosek o ustanowienie wzmocnionej współpracy, czy zamierzają już na tym etapie zastosować artykuł III-422, który przewiduje rozszerzenie głosowania większością kwalifikowaną, czy zwykłą procedurę ustawodawczą.

28. **Deklaracja odnosząca się do artykułu IV-440 ustęp 7**

Wysokie Umawiające się Strony wyrażają zgodę, żeby Rada Europejska, w zastosowaniu artykułu IV-440 ustęp 7, przyjęła decyzję europejską prowadzącą do zmian statusu Majotty w stosunku do Unii, tak aby to terytorium było regionem peryferyjnym w rozumieniu artykułóu IV-440 ustęp 2 i III-424 Konstytucji, po notyfikowaniu Radzie Europejskiej i Komisji przez władze francuskie, że obecnie dokonujące się przemiany w statusie wewnętrznym wyspy zezwalają na to.

29. **Deklaracja odnosząca się do artykułu IV-448 ustęp 2**

Konferencja uważa, że możliwość sporządzenia tłumaczeń urzędowych Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy na języki, o których mowa w artykule IV-448 ustęp 2, przyczynia się do realizacji celu określonego w artykule I-3 ustęp 3 akapit czwarty, który przewiduje, że Unia szanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową. W tym kontekście Konferencja potwierdza zaangażowanie Unii w różnorodność kulturową Europy oraz podkreśla, że będzie nadal przywiązywać szczególną uwagę do tych i innych języków.

Konferencja zaleca, aby te Państwa Członkowskie, które pragną skorzystać z możliwości, o której mowa w artykule IV-448 ustęp 2, poinformowały Radę w ciągu sześciu miesięcy od daty podpisania Traktatu o języku lub językach, w jakich sporządzone zostanie tłumaczenie Traktatu.

30. **Deklaracja w sprawie ratyfikacji Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy**

Konferencja zwraca uwagę, że jeżeli po upływie dwóch lat od podpisania Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy zostanie on ratyfikowany przez cztery piąte Państw Członkowskich i gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich napotka trudności w postępowaniu ratyfikacyjnym, sprawa zostanie rozpatrzona przez Radę Europejską.

B. DEKLARACJE DOTYCZĄCE PROTOKOŁÓW ZAŁĄCZONYCH DO KONSTYTUCJI

DEKLARACJE DOTYCZĄCE PROTOKOŁU W SPRAWIE TRAKTATÓW O PRZYSTĄPIENIU I AKTÓW PRZYSTĄPIENIA KRÓLESTWA DANII, IRLANDII ORAZ ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ, REPUBLIKI GRECKIEJ, KRÓLESTWA HISZPANII I REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ ORAZ REPUBLIKI AUSTRII, REPUBLIKI FINLANDII I KRÓLESTWA SZWECJI

31. **Deklaracja w sprawie Wysp Alandzkich**

Konferencja uznaje, że system mający zastosowanie do Wysp Alandzkich, o którym mowa w artykule IV-440 ustęp 5, zostaje ustanowiony z uwzględnieniem szczególnego statusu, z którego wyspy te korzystają na mocy prawa międzynarodowego.

W tym celu Konferencja podkreśla, że postanowienia szczególne zostały zawarte w sekcji 5 tytułu 5 Protokołu w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

32. **Deklaracja w sprawie ludu Sami**

Uwzględniając artykuły 60 i 61 Protokołu w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji, Konferencja uznaje obowiązki i zobowiązania Szwecji i Republiki Finlandii w stosunku do ludu Sami na podstawie prawa krajowego i międzynarodowego.

Konferencja zwraca uwagę, że Szwecja i Finlandia są zobowiązane do ochrony i wspierania egzystencji, języka, kultury i sposobu życia ludu Sami oraz uważa, że tradycyjna kultura i egzystencja ludu Sami zależą od podstawowych działań gospodarczych, takich jak hodowla renów w regionach tradycyjnego osadnictwa ludu Sami.

W tym celu Konferencja podkreśla, że postanowienia szczególne zostały zawarte w sekcji 6 tytułu 5 Protokołu w sprawie traktatów o przystąpieniu i aktów przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej oraz Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

DEKLARACJE DOTYCZĄCE PROTOKOŁU W SPRAWIE TRAKTATU O PRZYSTĄPIENIU I AKTU PRZYSTĄPIENIA REPUBLIKI CZESKIEJ, REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ, REPUBLIKI CYPRYJSKIEJ, REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ, REPUBLIKI LITEWSKIEJ, REPUBLIKI WĘGIERSKIEJ, REPUBLIKI MALTY, RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, REPUBLIKI SŁOWENII I REPUBLIKI SŁOWACKIEJ

33. **Deklaracja w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze**

KONFERENCJA,

Przypominając, że Wspólna Deklaracja w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze dołączona do Aktu Końcowego Traktatu dotyczącego przystąpienia Zjednoczonego Królestwa do Wspólnot Europejskich stanowi, że system regulacji prawnych mający zastosowanie do stosunków między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a strefami suwerennymi zostanie określony w ramach ewentualnego uzgodnienia między Wspólnotą a Republiką Cypryjską;

Biorąc pod uwagę postanowienia dotyczące stref suwerennych ustanowione w Traktacie dotyczącym ustanowienia Republiki Cypryjskiej (dalej zwany „Traktatem o Ustanowieniu") oraz związanej z nim Wymiany Not z dnia 16 sierpnia 1960 r.;

Zwracając uwagę, że Wymiana Not z dnia 16 sierpnia 1960 r. między Rządem Zjednoczonego Królestwa i Rządem Republiki Cypryjskiej, dotycząca administracji stref suwerennych i dołączona do niej Deklaracja Rządu Zjednoczonego Królestwa stanowi, iż jednym z głównych celów, które mają zostać osiągnięte, jest ochrona interesów osób mieszkających lub pracujących w strefach suwerennych i wobec tego osoby te powinny w najszerszym możliwym zakresie być poddane takiemu samemu traktowaniu jak osoby mieszkające lub pracujące w Republice Cypryjskiej;

Biorąc również pod uwagę postanowienia Traktatu o Ustanowieniu dotyczące systemu celnego między strefami suwerennymi i Republiką Cypryjską, w szczególności postanowienia załącznika F do wskazanego Traktatu;

Biorąc również pod uwagę, że Zjednoczone Królestwo zobowiązało się nie ustanawiać punktów celnych lub innych punktów granicznych między strefami suwerennymi a Republiką Cypryjską oraz iż na mocy porozumień zawartych na podstawie Traktatu o Ustanowieniu władze cypryjskie zarządzają dużą liczbą usług o charakterze publicznym w strefach suwerennych, w tym w dziedzinie rolnictwa, ceł i podatków;

Potwierdzając, że przystąpienie Republiki Cypryjskiej do Unii nie powinno wpłynąć na prawa i obowiązki stron Traktatu o Ustanowieniu;

Uznając wobec powyższego konieczność stosowania niektórych postanowień Konstytucji i aktów Unii do stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa oraz konieczność określenia pewnych szczególnych zasad, dotyczących wprowadzania w życie tych postanowień w wyżej wymienionych strefach suwerennych;

Podkreśla, iż postanowienia szczególne w tym celu zostały zawarte w tytule III części drugiej Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej.

34. **Deklaracja Komisji w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze**

Komisja potwierdza wykładnię, według której postanowienia prawa Unii mające zastosowanie do stref suwerennych zgodnie z tytułem III części drugiej Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej obejmują:

a) rozporządzenie Rady (WE) nr 3448/93 z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiające zasady handlu mające zastosowanie do niektórych towarów pochodzących z przetwórstwa produktów rolnych,

b) rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące funduszy strukturalnych, w zakresie wymaganym przez rozporządzenie (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR), do celów finansowania środków rozwoju obszarów wiejskich w strefach suwerennych Zjednoczonego Królestwa zgodnie z Sekcją Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR).

35. **Deklaracja w sprawie elektrowni jądrowej Ignalina na Litwie**

KONFERENCJA,

Deklarując wolę Unii kontynuowania adekwatnej dodatkowej pomocy wspólnotowej dla litewskich wysiłków likwidacyjnych, również po przystąpieniu Litwy do Unii Europejskiej, w okresie do 2006 roku i po tym okresie, zwracając uwagę, że Litwa, uwzględniając ten wyraz solidarności Unii, zobowiązała się do zamknięcia jednostki 1 elektrowni jądrowej Ignalina przed 2005 rokiem i jednostki 2 do 2009 roku;

Uznając, że likwidacja dwóch reaktorów typu 1500 MW RBMK elektrowni jądrowej Ignalina, przejętych po byłym Związku Radzieckim, ma charakter bezprecedensowy i stanowi dla Litwy wyjątkowe obciążenie finansowe, nieproporcjonalne w stosunku do wielkości i możliwości gospodarczych kraju i że likwidacja będzie kontynuowana poza wspólnotową aktualną Perspektywą finansową, określoną w Porozumieniu Międzyinstytucjonalnym z dnia 6 maja 1999 roku;

Zwracając uwagę na konieczność przyjęcia przepisów wprowadzających w życie dodatkową pomoc Unii w celu sprostania konsekwencjom zamknięcia i likwidacji elektrowni jądrowej Ignalina;

Zwracając uwagę, że przy wykorzystywaniu pomocy Unii Litwa zwróci odpowiednią uwagę na potrzeby regionów najbardziej dotkniętych zamknięciem elektrowni jądrowej Ignalina;

Deklarując, że niektóre środki finansowane z pomocy państwa, takie jak likwidacja elektrowni jądrowej Ignalina, działania w dziedzinie ochrony środowiska z poszanowaniem dorobku oraz proces modernizacji konwencjonalnych zdolności produkcji energii elektrycznej, niezbędne do zastąpienia dwóch reaktorów elektrowni jądrowej Ignalina po ich zamknięciu, uznaje się za zgodne z zasadami rynku wewnętrznego;

Podkreśla, iż postanowienia szczególne w tym celu zostały zawarte w tytule IV części drugiej Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej.

36. **Deklaracja w sprawie tranzytu osób drogą lądową między obwodem kaliningradzkim a innymi częściami Federacji Rosyjskiej**

KONFERENCJA,

Biorąc pod uwagę szczególną sytuację obwodu kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej w związku z rozszerzeniem Unii;

Uznając obowiązki i zobowiązania Litwy, związane z dorobkiem ustanawiającym przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości;

Zwracając uwagę w szczególności, że najpóźniej od dnia przystąpienia Litwa jest zobowiązana do pełnego stosowania i wdrożenia dorobku Unii w odniesieniu do listy krajów, których obywatele są zobowiązani do posiadania wizy przy przekraczaniu zewnętrznych granic i krajów, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku, oraz dorobku Unii w odniesieniu do jednolitego formularza wizowego;

Uznając, że tranzyt osób drogą lądową między obwodem kaliningradzkim i innymi częściami Federacji Rosyjskiej przez terytorium Unii jest zagadnieniem dotyczącym Unii jako całości, które powinno być traktowane jako takie oraz które nie może pociągać za sobą niekorzystnych skutków dla Litwy;

Wiedząc, że Rada musi przyjąć decyzję o zniesieniu kontroli na granicach wewnętrznych, po uprzednim sprawdzeniu, że zostały spełnione warunki ku temu niezbędne;

Zdecydowana pomóc Litwie w jak najszybszym wypełnieniu warunków pełnego udziału w obszarze Schengen bez granic wewnętrznych;

Podkreśla, iż postanowienia szczególne w tym celu zostały zawarte w tytule V części drugiej Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej.

37. Deklaracja w sprawie jednostki 1 i jednostki 2 elektrowni jądrowej Bohunice V1 na Słowacji

KONFERENCJA,

Zwracając uwagę na zobowiązanie Słowacji do zamknięcia jednostki 1 i jednostki 2 elektrowni jądrowej Bohunice V1 odpowiednio do końca 2006 roku i do końca 2008 roku i deklarując chęć Unii do kontynuowania dostarczania pomocy finansowej do 2006 roku, jako kontynuacji pomocy przedakcesyjnej przewidzianej w ramach programu Phare, wspierającej wysiłki likwidacyjne podjęte przez Słowację;

Zwracając uwagę na konieczność przyjęcia przepisów wprowadzających w życie kontynuowaną pomoc Unii;

Podkreśla, iż postanowienia szczególne w tym celu zostały zawarte w tytule IV części drugiej Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej.

38. Deklaracja w sprawie Cypru

KONFERENCJA,

Potwierdzając swoje zaangażowanie we wszechstronne rozwiązanie problemu Cypru, zgodne z odpowiednimi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych i swoje mocne poparcie dla wysiłków Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych w tym celu;

Zważywszy, że takie wszechstronne rozwiązanie problemu Cypru nie zostało jeszcze osiągnięte;

Zważywszy, że w związku z tym należy zapewnić zawieszenie stosowania dorobku na tych obszarach Republiki Cypryjskiej, na których Rząd Republiki Cypryjskiej nie sprawuje efektywnej kontroli;

Zważywszy, że w przypadku rozwiązania problemu Cypru zawieszenie to zostanie zniesione;

Zważywszy, że Unia Europejska gotowa jest dostosować warunki takiego rozwiązania w zgodzie z zasadami stanowiącymi podstawę Unii;

Zważywszy, że konieczne jest określenie warunków, na jakich odpowiednie przepisy prawa Unii będą stosowane do linii dzielącej wyżej wskazane obszary i oba obszary, na których Rząd Republiki Cypryjskiej sprawuje efektywną kontrolę, jak również wschodnią strefę suwerenną Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej;

Pragnąc, aby przystąpienie Cypru do Unii przyniosło korzyści wszystkim obywatelom cypryjskim oraz sprzyjało pokojowi cywilnemu i pojednaniu;

W związku z tym, zważywszy, że żadne postanowienie zawarte w tytule X części drugiej Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej,

Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej nie wyklucza przyjęcia środków w tym celu;

Zważywszy, że środki takie nie wpływają na stosowanie dorobku na warunkach określonych w tym Protokole na jakimkolwiek innym obszarze Republiki Cypryjskiej;

Podkreśla, że postanowienia szczególne w tym celu zostały zawarte w tytule X części drugiej Protokołu w sprawie Traktatu o Przystąpieniu i Aktu Przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej.

39. **Deklaracja dotycząca Protokołu w sprawie stanowiska Danii**

Konferencja zwraca uwagę, że w sprawie aktów prawnych, które mają być przyjęte przez Radę stanowiącą samodzielnie lub wspólnie z Parlamentem Europejskim, zawierających postanowienia zarówno mające, jak i niemające zastosowania do Danii, ponieważ mają podstawę prawną, do której stosuje się część I Protokołu w sprawie stanowiska Danii, Dania oświadcza, że nie będzie korzystać ze swojego prawa do głosowania, aby nie stanowić przeszkody dla przyjęcia postanowień, które nie mają zastosowania do Danii.

Ponadto Konferencja stwierdza, że na podstawie Deklaracji Konferencji w sprawie artykułów I-43 i III-329 Konstytucji, Dania oświadcza, że uczestnictwo duńskie w działaniach lub aktach ustawodawczych w zastosowaniu artykułów I-43 i III-329 odbędzie się zgodnie z częścią I i II Protokołu w sprawie Danii.

40. **Deklaracja dotycząca Protokołu w sprawie postanowień przejściowych odnoszących się do instytucji i organów Unii**

Wspólne stanowisko, które Państwa Członkowskie zajmą na konferencjach w sprawie przystąpienia do Unii Rumunii i/lub Bułgarii w odniesieniu do przyznania miejsc w Parlamencie Europejskim oraz ważenia głosów w Radzie Europejskiej i Radzie, będzie następujące.

1. W przypadku przystąpienia Rumunii i/lub Bułgarii do Unii przed wejściem w życie decyzji Rady Europejskiej, o której mowa w artykule I-20 ustęp 2 Konstytucji, rozdział miejsc w Parlamencie Europejskim na całą kadencję 2004–2009 będzie określony zgodnie z następującą tabelą dla Unii 27 Państw Członkowskich.

PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE	MIEJSCA W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM
Niemcy	99
Zjednoczone Królestwo	78
Francja	78
Włochy	78
Hiszpania	54

PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE	MIEJSCA W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM
Polska	54
Rumunia	35
Niderlandy	27
Grecja	24
Republika Czeska	24
Belgia	24
Węgry	24
Portugalia	24
Szwecja	19
Bułgaria	18
Austria	18
Słowacja	14
Dania	14
Finlandia	14
Irlandia	13
Litwa	13
Łotwa	9
Słowenia	7
Estonia	6
Cypr	6
Luksemburg	6
Malta	5
OGÓŁEM	785

W związku z tym, Traktat o Przystąpieniu do Unii będzie przewidywać, na zasadzie odstępstwa od artykułu I-20 ustęp 2 Konstytucji, że liczba członków w Parlamencie Europejskim może tymczasowo przekroczyć 750 w okresie do końca kadencji 2004–2009.

2. W artykule 2 ustęp 2 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych odnoszących się do instytucji i organów Unii, ważenie głosów Rumunii i Bułgarii w Radzie Europejskiej i w Radzie będzie ustalone odpowiednio jako 14 i 10.

3. Z chwilą każdego kolejnego przystąpienia próg, o którym mowa w Protokole w sprawie postanowień przejściowych odnoszących się do instytucji i organów Unii, będzie obliczany zgodnie z postanowieniami artykułu 2 ustęp 3 tego protokołu.

41. **Deklaracja dotycząca Włoch**

Konferencja biorąc pod uwagę fakt, że Protokół w sprawie Włoch załączony w 1957 roku do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w wersji zmienionej podczas przyjmowania Traktatu o Unii Europejskiej stanowił, co następuje:

„WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC rozwiązać niektóre szczególne problemy dotyczące Włoch,

PODJĘŁY następujące postanowienia, załączone do niniejszego Traktatu:

PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE WSPÓLNOTY

BIORĄ POD UWAGĘ fakt, iż rząd Włoch jest w trakcie realizacji dziesięcioletniego programu rozwoju gospodarczego, którego celem jest zniesienie nierówności w gospodarce Włoch, w szczególności przez rozwijanie infrastruktury mniej rozwiniętych obszarów południowych Włoch oraz włoskich wysp, a także przez tworzenie nowych stanowisk pracy w celu likwidacji bezrobocia,

PRZYPOMINAJĄ, że zasady i cele tego rządowego programu Włoch zostały przeanalizowane i zaakceptowane przez organizacje współpracy międzynarodowej, których Państwa Członkowskie są członkami,

UZNAJĄ, że osiągnięcie celów włoskiego programu leży w ich wspólnym interesie,

POSTANAWIAJĄ, pragnąc ułatwić wypełnienie tego zadania rządowi włoskiemu, zalecić instytucjom Wspólnoty stosowanie wszelkich metod i procedur przewidzianych w niniejszym Traktacie, i w szczególności, odpowiednie korzystanie z zasobów Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Europejskiego Funduszu Społecznego,

UWAŻAJĄ, że instytucje Wspólnoty, stosując niniejszy Traktat, powinny brać pod uwagę wysiłek, któremu będzie musiała podołać gospodarka Włoch w najbliższych latach oraz działania zmierzające do uniknięcia niebezpiecznych napięć związanych w szczególności z równowagą bilansu płatniczego lub poziomem bezrobocia, które mogą utrudnić stosowanie niniejszego Traktatu we Włoszech,

UZNAJĄ, że w przypadku stosowania artykułów 109 H i 109 I należy dołożyć szczególnej troski, aby środki nałożone na rząd Włoch nie wpłynęły negatywnie na realizację programu rozwoju gospodarczego i podniesienia poziomu życia ludności.”.

DEKLARACJE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

42. Deklaracja Królestwa Niderlandów odnosząca się do artykułu I-55

Królestwo Niderlandów wyrazi zgodę na decyzję europejską, o której mowa w artykule I-55 ustęp 4, jeżeli rewizja ustawy europejskiej, o której mowa w artykule I-54 ustęp 3, zapewni Niderlandom zadowalające rozwiązanie dotyczące ich nadmiernych negatywnych płatności netto w odniesieniu do budżetu Unii Europejskiej.

43. Deklaracja Królestwa Niderlandów odnosząca się do artykułu IV-440

Królestwo Niderlandów oświadcza, że inicjatywa dotycząca decyzji europejskiej, o której mowa w artykule IV-440 ustęp 7, mającej na celu zmianę statusu Antyli Holenderskich i/lub Aruby wobec Unii Europejskiej, zostanie przedłożona jedynie na podstawie decyzji podjętej zgodnie ze Statutem Królestwa Niderlandów.

44. Deklaracja Republiki Federalnej Niemiec, Irlandii, Republiki Węgierskiej, Republiki Austrii i Królestwa Szwecji

Niemcy, Irlandia, Węgry, Austria i Szwecja zwracają uwagę, że główne postanowienia Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej nie podlegały znaczącym zmianom od wejścia w życie tego Traktatu i zachodzi zatem potrzeba ich aktualizacji. W związku z tym, popierają one pomysł możliwie szybkiego zwołania Konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich.

45. Deklaracja Królestwa Hiszpanii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

Traktat ustanawiający Konstytucję ma zastosowanie do Gibraltaru jako do terytorium europejskiego, za stosunki zewnętrzne którego odpowiedzialne jest Państwo Członkowskie. Fakt ten nie oznacza jakichkolwiek zmian w odpowiednich stanowiskach zainteresowanych Państw Członkowskich.

46. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie definicji terminu „obywatele”

W odniesieniu do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy lub Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, lub każdego aktu wynikającego z tych traktatów, lub obowiązującego na mocy tych traktatów, Zjednoczone Królestwo ponawia Deklarację, którą złożyło 31 grudnia 1982 roku w sprawie definicji terminu „obywatele”, z wyjątkiem tego, że odniesienie do „obywateli brytyjskich terytoriów zależnych” jest interpretowane jako oznaczające „obywateli brytyjskich terytoriów zamorskich”.

47. Deklaracja Królestwa Hiszpanii w sprawie definicji terminu „obywatele"

Hiszpania stwierdza, że zgodnie z artykułem I-10 Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, wszystkie osoby posiadające obywatelstwo jednego z Państw Członkowskich posiadają obywatelstwo Unii. Hiszpania przyjmuje również do wiadomości fakt, że na obecnym etapie integracji europejskiej, odzwierciedlonym w Traktacie, jedynie obywatele Państw Członkowskich korzystają z praw szczególnych związanych z obywatelstwem europejskim, chyba że prawo Unii w wyraźny sposób stanowi inaczej. W związku z tym, Hiszpania podkreśla, że zgodnie z artykułami I-20 i I-46 Traktatu, Parlament Europejski reprezentuje obecnie obywateli Unii.

48. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie prawa głosowania w europejskich wyborach parlamentarnych

Zjednoczone Królestwo stwierdza, że artykuł I-20 i inne postanowienia Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy nie mają za zadanie zmiany podstawy prawa głosowania w europejskich wyborach parlamentarnych.

49. Deklaracja Królestwa Belgii w sprawie parlamentów krajowych

Belgia określa, że zgodnie ze swoim prawem konstytucyjnym, zarówno izba reprezentantów, senat parlamentu federalnego, jak i zgromadzenia parlamentarne Wspólnot oraz Regionów działają, w zależności od kompetencji wykonywanych przez Unię, jako części składowe krajowego systemu parlamentarnego lub jako izby parlamentu krajowego.

50. Deklaracja Republiki Łotewskiej i Republiki Węgierskiej w sprawie pisowni nazwy jednej waluty w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy

Nie naruszając ujednoliconej pisowni nazwy jednej waluty Unii Europejskiej, o której jest mowa w Traktacie ustanawiającym Konstytucje dla Europy, w formie, w jakiej nazwa ta jest umieszczona na banknotach i monetach, Łotwa i Węgry oświadczają, że pisownia nazwy jednej waluty, w tym jej form pochodnych stosowanych w łotewskiej i węgierskiej wersji językowej Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, nie ma wpływu na istniejące zasady języka łotewskiego i węgierskiego.